

Digitized by eGangotri

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૦૨૪૮ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ત્રિગાદશનિ દર્પણ

વિષય ૯

ત્રિકાળદર્શક દર્પણ

અને

પ્રેતાવાહન વિદ્યા

અથવા

અમત્કારિક ગુપ્ત વિદ્યાઓનો ભંડાર.

જેમાં હીનોટીઝમ, યોગવિદ્યા, રતિશાસ્ત્ર, કામશાસ્ત્ર,
કેકેશાસ્ત્ર, મંત્રવિદ્યા, તંત્રવિદ્યા, અમત્કારીક ગુપ્ત
વિદ્યા, રંગરસાયન વિદ્યા, જળચિકિત્સા
વિગેરે વિદ્યાઓનો સમાવેશ છે.

લેખક અને પ્રકાશક

જેઠલાલ દેવશંકર દવે

તંત્રો ભાગ્યોદય અને હુલ્લરવિજ્ઞાન.

કર્તા—કાયદાનો શિક્ષક, ધનવાન, ભવિષ્યવેત્તા, સ્ત્રીહિતશિક્ષક
હિંદુસ્થાનની તીર્થયાત્રા, માસ્ટર ઓફ નૉર્મેજ, રવથર્મનિષ્ઠ
દૈવીજીવન, રૂઢિણી રત્નમાળા, શ્રી ચરકસહિતા વિગે

ભાગ્યોદય ઑફીસ—અમદાવાદ.

(સર્વાધિકાર સ્વાધિન)

સને ૧૯૨૩

આવૃત્તિ બીજી

સંવત ૧૯૭૯

પ્રત ૨૨૦૦.

સ્વચ્છ

પ્રકાશક

જેઠાલાલ દેવશંકર દવે

તંત્રી ભાગ્યોદય અને હુતરવિજ્ઞાન

ભાગ્યોદય આફીસ-અમદાવાદ.

સ્વચ્છ

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અ. ભા. વ. દ.
ગુજરાતી કૉપીરાઈટ-સંગ્રહ
૧૦૨૧૮

આ પુસ્તક સને ૧૮૬૭ ના ૨૫ મા એક્ટ મુજબ તેમજ સને ૧૯૧૩ ના
નવા કૉપીરાઈટ એક્ટ મુજબ રજીસ્ટર્ડ કરાવ્યું છે માટે કોઈએ તેને
છપાવવું નહિ તથા બીજી ભાષામાં ભાષાંતર કરવું નહિ.

સ્વચ્છ

શ્રી ભાગ્યોદય પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં

જેઠાલાલ દેવશંકર દવેએ

પોતાને માટે છાપીને પ્રસિદ્ધ કર્યું.

ખાડીઆ-અમદાવાદ.

સ્વચ્છ

૧ પહેલી આવૃત્તિની પ્રસ્તાવના.

આજકાલ લોકોને પોતાના ભવિષ્યમાં શું થશે, અમુક આખતનું કેવું પરિણામ આવશે, પરદેશમાં શું બનતું હશે, એવી એવી આખતો જાણવાની ઘણી જાણસા હોય છે. અને તે માટે ઘણી વખતે ચમત્કારીક વીડીઓ, ત્રિકાળદર્શક આયના, પ્લેસેન્ટ, પ્રેતાવાહન યંત્ર વિગેરે મંગાવી, તેના ઉપરથી પોતાના ભવિષ્યની વાતની ખબર મેળવવા ઈચ્છા રાખે છે. ઘણી વખતે આ લોકોને આવા કાચના આયના વિગેરે મંગાવ્યા પછી તેને નજરે જોતાં અશ્રદ્ધા ઉત્પન્ન થતાં પોતાના પૈસા છુટી પડ્યાનું જણાય છે. આથી લોકોના તેવા પૈસા છુટી ન પડે અને ઘણી ગુપ્ત વિદ્યાનો ભંડાર થોડા ખર્ચે ઘેર જ જાણી શકે તે માટે આ પુસ્તકની યોજના કરવામાં આવી છે.

આ પુસ્તકમાં હીપ્પોક્રીઝમ અને મેસ્મેરીઝમની વિદ્યા દરેક માણસ પોતે અભ્યાસ કરીને શીખી શકે તે માટે તેનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે, તેમજ ભવિષ્યની વાત ન્યોતિષશાસ્ત્રનું જ્ઞાન હોય તો તે ઉપરથી પણ જોઈ શકાય છે. ન્યોતિષશાસ્ત્ર અને તેને લગતી વિદ્યાઓ દરેક માણસ શીખી શકે તેને માટે અમારું ભવિષ્યવેત્તા અને ભવિષ્ય જાણવાની વિદ્યા એ પુસ્તક ઘણુંજ ઉપયોગી નીવડ્યું છે, કે જેની અત્યારે ત્રણ આવૃત્તિ ખસાસ થઈ ગઈ છે અને તેનો ઉપયોગ હાલ ઘણા માણસોએ કરી સંતોષ દર્શાવ્યો છે. આ પુસ્તકની ચોથી આવૃત્તિ તૈયાર છે તે મંગાવી લેવા ભલામણ છે.

એ ઉપરાંત યોગવિદ્યાથી સમાધિ સુધીનો અનુભવ કર્યા પછી અતરજ્ઞાન પ્રાપ્ત થતાં ભૂત ભવિષ્ય અને વર્તમાનકાળની વાત જાણી શકાતી હોવાથી આ પુસ્તકમાં યોગવિદ્યાનો પણ સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.

તે ઉપરાંત હાલના જમાનાને અનુકુળ એવી કેકશાસ્ત્ર, રતિશાસ્ત્ર, કામશાસ્ત્ર અને વશિકરણ વિદ્યાઓનો પણ સમન્વય તેવી સરળ અને નિર્દોષ ભાષામાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. આ વિદ્યાનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવાથી સ્ત્રી પુરુષો ગૃહસ્થાશ્રમને સ્વર્ગના આનંદના ક્ષેત્રરૂપ કરી શકે છે. એક બીજામાં અત્યંત પ્રેમ રાખી દંપતિ સુખના ખરા આનંદનો લાભ લે છે. તેમજ અજ્ઞાની ધુતારાઓની પ્રપંચ જાળમાં ફસાતાં નથી.

તે ઉપરાંત આ પુસ્તકમાં મંત્રવિદ્યા—અનેક પ્રકારની સિદ્ધિ અપાવનાર મંત્રો, યંત્રવિદ્યા, જેમાં અનેક લાભને આપી કાર્ય સિદ્ધ કરાવનાર યંત્રો અને તંત્રવિદ્યા કે જેમાં અનેક પ્રકારના ઈન્દ્રજાલીક—જાદુઈવિદ્યાના ખેલો, લોકોને આશ્ચર્યમાં ગરકાવ કરી દેનાર ખેલો દરેક માણસ શીખી શકે તેવી વિદ્યાનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. તેમજ ચમત્કારિક ગુપ્તવિદ્યામાં

ધણા ચમત્કારીક પ્રયોગો ઘેર શી રીતે બનાવી શકાય તેની પૂર્ણ સમજૂતિ સાથે આપવામાં આવી છે.

આ ઉપરાંત મેસ્મેરીઝમ વિદ્યાના પ્રયોગથી માત્ર હાથ ફેરવી, કુંક મારી અનેક વ્યાધિઓને શી રીતે મટાડવા, તે વિદ્યા અને માત્ર જળનાજ ઉપયોગથી અનેક રોગને મટાડનાર અનેક પ્રયોગોનો આ પુસ્તકમાં સમાવેશ કર્યો છે. આ પુસ્તક કેટલું ઉપયોગી છે તે તે પુસ્તક હાથમાં લીધા પછી જ સમજાય તેમ છે. તેમાં ત્રિકાળદર્શી આવના ઘેર શી રીતે બનાવવા, ચમત્કારદર્શક વીંટીઓ, પ્રેતાવાહનયંત્રો વિગેરે શી રીતે ઘેર બનાવવા અને તેના ઉપરથી ભવિષ્યની વાતો શી રીતે જાણવી તેનો સમાવેશ કરેલો હોવાથી તેમજ પ્રેતોની જોડે વાતચિત કરવાની વિદ્યાનો પણ તેમાં સમાવેશ કરેલો હોવાથી આ પુસ્તક ધણુંજ ઉપયોગી અને ફાયદાકર્તા થઈ પડશે.

આ પુસ્તક ઉપરથી દરેક માણસ જાદુઈવિદ્યાના આશ્ચર્યકારક ખેલો કરી શકે છે. ધણા જાદુગરોનાં તાબુથી પમાડનાર ખેલોથી અંગ્રહ જઈ ખેતરાઈ શકતો નથી. આ પુસ્તકમાંનો એકજ પ્રયોગ જે ખરોખર સિદ્ધ કરવામાં આવે તો પુસ્તકની કિંમત વળી જાય તેમ છે. આ ચાલુ જમાનાના પ્રપચી મનુષ્યોની પ્રપંચગ્નગમાં ન ફસાવા માટે આ પુસ્તક ધણુંજ ઉપયોગી થઈ પડશે. આ પુસ્તકનો જે દરેક ખંદુ સારી રીતે લાભ લઈ શકશે તો અમે અમારી મહેનત સાર્થક થઈ એમ માની શકીશું.

દેવશયની એકાદશી

આષાઢ શુક્લ ૧૧

તા. ૨૫-૭-૧૯૨૧

ભાગ્યોદય ઑફીસ

અમદાવાદ.

જેઠાલાલ દેવશંકર દવે.

અંતરકર્તા.

ત્રણ કાળની વાત જાણવી હોય તો

ભવિષ્યવેત્તા

અને ભવિષ્ય જાણવાની વિદ્યા-ચોથી આવૃત્તિ. ન્યોનિષ શીખી શકશો, જન્મોત્તરી, વર્ષક્રમ બનાવી તે જોતાં શીખશો, તમે ન્યાતિય-શાસ્ત્ર સ્વરોદય શાસ્ત્ર, સામુદ્રિક શાસ્ત્ર, રમણ શાસ્ત્ર, મુખ લક્ષણ શાસ્ત્ર, મસ્તકવિજ્ઞાન શાસ્ત્ર, વિગેરે ભવિષ્યની વાત જાણી શકાય તેવાં અનેક શાસ્ત્રોને વિદ્યાનો સમાવેશ છે. ત્રણ આવૃત્તિ તો ખાલી ગઈ છે. ખાસ અભ્યાસ કરવા લાયક છે કે ૩. ૫-૦-૦

વ્યવસ્થાપક ભાગ્યોદય-અમદાવાદ

૧ બીજી આજ્ઞાતની પ્રસ્તાવના.

આ પુસ્તકની પહેલી આજ્ઞાત માત્ર છ માસમાંજ ખરી જવાથી ધણજ મુધારા વધારા સાથે તેની આ બીજી આજ્ઞાત પ્રસિદ્ધ કરી છે. પહેલી આજ્ઞાતમાં લગભગ ૨૭૦ પાન હતાં ત્યારે આ બીજી આજ્ઞાતમાં ટેમી આઠ પેજનાં લગભગ ૫૦૦ પાન છે. પ્રથમ આજ્ઞાત કરતાં આ આજ્ઞાતમાં બે અઢી ઘણા ઉમેરો કર્યો છે, અને તેમ છતાં પ્રથમ આજ્ઞાતની કિંમત રૂ. ૪ હતી ત્યારે આ આજ્ઞાતમાં બે અઢી ઘણા વધારો થવા છતાં પણ માત્ર કિંમત રૂ. ૫—૮—૦ જ રાખી છે. આ પુસ્તકનો લોકો વધુ લાભ લે તે માટે તેની કિંમત માત્ર જુજ રાખી છે.

આ પુસ્તકના દરેકે દરેક ભાગમાં વધારો કર્યો છે. તેમાં મેસ્મેરીઝમ વિદ્યામાં, યોગવિદ્યામાં, ડાકશાસ્ત્રમાં, પ્રેતાવાહનવિદ્યામાં ઘણાજ મુધારો વધારો કર્યો છે અને રંગરસાયનવિદ્યા અથવા કોમોપથીનો ભાગ નવો ઉમેરો છે, તેથી માત્ર જુદી જુદી જ્ઞાતના રંગના શીશામાં પાણી ભરી તેમાં સૂર્યનાં કિરણો એકઠાં કરી તે તે પાણીથી જુદી જુદી જ્ઞાતના રોગો કેવી રીતે મટાડવા એ વિદ્યા આપેલી છે. વગર દવાએ અનેક રોગ મટાડનાર આ વિદ્યા પણ ઘણી ઉપયોગી છે અને તેથી એકંદરે આ પુસ્તક ઘણું ઉપયોગી થઈ પડશે એમ અમારું માનવું છે.

ભાગ્યોદય આદીસ
અમદાવાદ.
માર્ગશિર્ષ પૂર્ણિમા સંવત ૧૯૭૯
તા. ૪-૧૨-૧૯૨૨

જેઠાલાલ દેવશંકર દવે.
અંકર્તા.

દર મહિને રૂ. ૧૦૦, થી ૨૦૦, કમાવા હોય તો વાંચો
પૈસા પેદા કરાવી આપનાર નવું માસીક.

હુન્નરવિજ્ઞાન

આ માસીકમાં હુન્નર ઉદ્યોગ, વેપાર અને ખેતીવાડી સંબંધી વિષયો આવે છે. નવા નવા હુન્નરો શીખવા માટે તેના પ્રયોગો, ખેતીવાડીમાં પેદાશ વધારનાર ખાતર વીગેરેના પ્રયોગો, વેપાર કેમ જમાવવો, કયો વેપાર કરવો, વેપારી ખાતમી વિગેરે અનેક વિષયો તેમાં આવે છે.

આ માસીક મળાવી તેને વાંચી તે પ્રમાણે અનુભવ કરનાર મહિને દિવસે રૂ. ૧૦૦ થી ૨૦૦ સુધી કમાઈ શકે છે. નોકરી ધંધા ઉપરાંત આ કમાણી કરવી હોય તો ૫૧ માસીકના જરૂર આહક થયે તેનું પાષિક લવાજમ માત્ર રૂ. ૪-૦-૦ નમુનાની કિંમત રૂ. ૦-૧-૦ આજેજ આહક થશે તેથી તમને ફાયદોજ થશે.

વ્યવસ્થાપક હુન્નરવિજ્ઞાન-અમદાવાદ

વિષયાનુક્રમશિક્ષા.

નંબર	વિષય	પૃષ્ઠ	વિષય	પૃષ્ઠ
૧ પ્રા. ૧ પ્રવશં	...	૧	૩૪ ૫૮ ચક્રો-કુંડલીની	૬૧
ભાગ ૧ લો			૩૫ લયયોગ-મંત્રયોગ	૬૨
મેરુમેરીઝમ અને હિપ્નોટીઝમ વિદ્યા.			૩૬ પ્રા. ૨૭ રાજયોગ.	૬૩
૨ પ્રા. ૨ મેરુમેરીઝમનો પ્રયોગ	૩		૩૭ ધનુરભાક્ત	૬૫
૩ " ૩ પ્રમળ અને નિર્મળના	૫		૩૮ યમ-નિયમ	૬૭
૪ સ્પર્શસ્પર્શનું મુખ્ય કારણ	૬		૩૯ સમભૂમિકા	૬૮
૫ પ્રા. ૪ પ્રયોગ કરનાર વિધાયક. ૭			૪૦ પ્રા. ૧૮ યોગ સાધના	૭૦
૬ વિધાયક અને વિધેય	૭		૪૧ પ્રા. ૨૯ યોગના આઠ અંગો	૭૧
૭ પ્રા. ૫ વિધેય-જેના ઉપર પ્ર-			૪૨ યમ-સત્ય	૭૨
યોગ કરવાનો હોય તેની યોગ્યતા	૮		૪૩ અસ્તેય-બ્રહ્મચર્ય	૭૨
૮ વિધેય એટલે શું	૯		૪૪ ક્ષમા, ધૃતિ, દયા, આર્જવ.	૭૪
૯ પ્રા. ૬ ત્રાટક સિદ્ધ કરવો.	૧૦		૪૫ મિતાહાર શૌચ	૭૪
૧૦ પ્રા. ૭ દૃઢ સંકલ્પમળ	૧૨		૪૬ પ્રા. ૩૦ નિયમ	૭૫
૧૧ સ્વાકર્ષણ શક્તિ	૧૫		૪૭ તપ-સંતોષ, આસ્તિક્ય દાન.	૭૫
૧૨ પ્રા. ૯ પ્રયોગ માટે સ્થાન	૧૭		૪૮ ધનુરપૂજન, સિદ્ધાંતવાક્યશ્રવણ	૭૬
૧૩ " ૧૦ માર્જન શી રીતે કરવું	૧૮		૪૯ મતિ, લજ્જા, જપ, હોમ,	૭૬
૧૪ " ૧૧ મેરુમેરીઝમનો યોગ	૨૧		૫૦ પ્રા. ૩૧ આસનો	૭૭
૧૫ " ૧૨ હિપ્નોટીઝમનો પ્રયોગ	૨૧		૫૧ ૮૪ જાતના આસનો	૭૭
૧૬ " ૧૩ હિપ્નોટીઝમનો પ્રયોગ	૨૩		૫૨ સિદ્ધાસન-પદ્માસન	૭૮
૧૭ " ૧૪ વિધેયને નિદ્રામાં લાવવો	૩૦		૫૩ અર્ધ પદ્માસન, સ્વસ્તિકાસન	૭૯
૧૮ " ૧૫ અનુવ્રત્તિ	૩૩		૫૪ પ્રા. ૩૨ પ્રાણાયામ	૭૯
૧૯ " ૧૬ વિશ્વદષ્ટિ	૩૫		૫૫ હડયોગની વિધિ	૮૦
૨૦ " ૧૭ ત્રીકાળ જ્ઞાન	૩૭		૫૬ પ્રાણાયામની વિધિ	૮૧
૨૧ " ૧૮ પ્રત્યગદષ્ટિ	૩૮		૫૭ મળનંધમુદ્રા	૮૨
૨૨ " ૧૯ વિધેયને જગાડવો	૪૧		૫૮ જાલંધરનંધ મુદ્રા	૮૨
૨૩ " ૨૦ હિપ્નોટીઝમ ને	૪૩		૫૯ ઉડ્ડિયાનનંધ મુદ્રા	૮૨
૨૪ " ૨૧ ચમત્કારીક પ્રયોગો	૪૭		૬૦ કુંભકના આઠ કાર	૮૨
૨૬ અન્ય પ્રાણીને વશ કરવાં	૫૧		૬૧ સૂર્યભેદન પ્રાણાયામ	૮૨
૨૭ પ્રા. ૨૩ વિધાયક જાતે વિશ્વ	૫૨		૬૨ શીતળી, ઉત્તમયી, ભસ્ત્રિકા	૮૨
૨૮ દષ્ટિમાં આવવું	૫૨		૬૩ આમરી. મૂર્છા અને પ્લાવિની	૮૨
૨૯ પ્રા. ૨૪ રોગીઓના રોગટાળવા	૫૫		૬૪ પ્રા. ૩૩ મળનિવારક ક્રિયાઓ	૮૪
૩૦ પ્રા. ૨૫ ચમત્કારીક રીતે રોગ			૬૫ નેતિ, બ્રહ્મદાતણ	૮૪
ટાળવા	૫૭		૬૬ ધોતી, અસ્તિ, નૌકી, ત્રાટક	૮૫
ભાગ બીજો			૬૭ કપાળભાતિ, ગજકરણી મુદ્રા	૮૫
યોગવિદ્યા.			૬૮ પ્રા. ૩૪ મુદ્રાઓ	૮૬
૩૧ પ્રા. ૨૬ યોગના પ્રકારો.	૬૦		૬૯ મહામુદ્રા	૮૬
૩૨ ચાર પ્રકારના યોગ, હડયોગ	૬૦		૭૦ મહાવેધમુદ્રા	૮૬
૩૩ પાંચ પ્રાણ-સૂક્ષ્મ શરીર	૬૧		૭૧ ખેચરી	૮૬

વિષય	પૃષ્ઠ
૭૨ વિપરીત કરણી	૮૮
૭૩ વજ્રેલી મુદ્રા	૮૮
૭૪ શક્તિચાલન મુદ્રા	૮૯
૭૫ સંક્ષોભણી, દ્રાવણી, આકર્ષણી, ૯૦	
૭૬ વશીમુદ્રા, ઉન્માદમુદ્રા, મહાકુશમુદ્રા ૯૦	
૭૭ યોનિમુદ્રા	૯૦
૭૮ તડાગી મુદ્રા	૯૧
૭૯ માંકુડી મુદ્રા	૯૧
૮૦ જુજંગીની મુદ્રા	૯૧
૮૧ નભો મુદ્રા	૯૧
૮૨ માતંગીની મુદ્રા	૯૧
૮૩ પ્રા. ૩૫ પ્રત્યાહાર	૯૧
૮૪ પ્રા. ૩૬ ધારણા	૯૩
૮૫ પ્રા. ૩૭ ધ્યાન	૯૫
૮૬ પ્રા. ૩૮ સમાધિ	૯૬
૮૭ પ્રા. ૩૯ અષ્ટસિદ્ધિઓ	૯૮

ભાગ ૩ જો.

૮૮ ત્રીકાળ દર્શક દર્પણ અને ત્રીકાળ દર્શી આયના બનાવવા ૧૦૧	
૮૯ પ્રા. ૪૦ ત્રીકાળદર્શી આયના બનાવવા ૧૦૧	
૯૦ „ ૪૧ દર્પણ બનાવવાની રીત ૧૦૬	
૯૧ „ ૪૨ દર્પણ જોવાની રીત ૧૦૮	
૯૨ „ ૪૩ ત્રણ કાળની વાત જા. ૧૧૨	
૯૩ „ ૪૪ ત્રીકાળદર્શી વીંટી બ. ૧૧૪	
૯૪ „ ૪૫ હજારત ભરવાની વિદ્યા ૧૧૬	

ભાગ ૪ થો.

પ્રેતાવાહન વિદ્યા.

૯૫ પ્રા. ૪૬ પ્રેતોનું આવાહન ક. ૧૧૭	
૯૬ „ ૪૭ પ્રેતોનું આવાહન ક. ૧૨૪	
૯૭ „ ૪૮ સ્ફુટમદ્દહ ૧૨૮	
૯૮ „ ૪૯ ભૂતવિદ્યા ૧૩૨	
૯૯ „ ૫૦ પ્રેતોનું આવાહન ક. મં. ૧૩૬	

ભાગ ૫ મો

પ્લાંચેટ અથવા પ્રેતાવાહન યંત્ર.	
૧૦૦ પ્રા. ૫૧ પ્લાંચેટની વિધિ ૧૩૯	
૧૦૧ „ ૫૨ પ્લાંચેટની બનાવટ અને ઉપયોગ ૧૪૧	

ભાગ ૬ ઠો

વશીકરણ વિદ્યા.

૧૦૨ પ્રા. ૫૩ અન્ય મનુષ્યને	
----------------------------	--

વશ કરવાં ૧૪૪	
૧૦૩ „ ૫૪ બીજાને શી રીતે વશ કરવા ૧૪૭	
૧૦૪ „ ૫૫ વશીકરણ વિદ્યા શીખવા શું કરવું ૧૫૦	
૧૦૫ „ ૫૬ વશીકરણ વિદ્યાનો ઉપયોગ ૧૫૪	

ભાગ ૭ મો

કોકશાસ્ત્ર ને રતિશાસ્ત્ર.

૧૦૬ પ્ર. ૫૭ કોકશાસ્ત્ર એટલે શું ૧૫૯	
૧૦૭ „ ૫૮ કોકપાંડત ૧૬૦	
૧૦૮ „ ૫૯ બ્રહ્મચર્ય ૧૬૫	
૧૦૯ „ ૫૯ શરીર સંરક્ષણ ૧૭૦	
૧૦૯ „ ૬૧ સ્ત્રી અને પુરુષના ભેદ ૧૭૧	
૧૦૯ „ ૬૨ સ્ત્રીઓની જાતિ અને લક્ષણ ૧૭૨	
૧૧૦ પદ્મિની સ્ત્રી ૧૭૨	
૧૧૧ ચિત્રીણી સ્ત્રી ૧૭૪	
૧૧૨ હરતીની સ્ત્રી ૧૭૫	
૧૧૩ શંખીની સ્ત્રી ૧૭૬	
૧૧૪ પ્ર. ૬૩ કુમારી અને રમણી સ્ત્રીઓ ૧૭૮	
૧૧૫ રમણી સ્ત્રીનાં લક્ષણ ૧૭૯	
૧૧૫ પ્રા. ૬૪ સ્ત્રીઓના બીજા ભેદ ૧૮૦	
૧૧૭ „ નાયકા ભેદ ૧૮૨	
૧૧૮ „ ૬૬ જુદા જુદા દેશની સ્ત્રીઓના ગુણો ૧૮૪	
૧૧૯ „ ૬૭ સ્ત્રીઓની પરીક્ષા ૧૮૪	
૧૨૦ „ ૬૮ પતિવ્રતા, મધ્યમ નીચ સ્ત્રીનાં લક્ષણો ૧૮૭	
૧૨૧ „ ૬૯ દુરાચારિણી સ્ત્રીનાં લક્ષણ ૧૮૭	
૧૨૨ „ ૭૦ પુરુષોના વર્ગ ૧૯૯	
૧૨૩ શશક ને મૃગ પુરુષનાં લક્ષણ ૧૯૯	
૧૨૪ વૃષ ને અશ્વ પુરુષનાં લક્ષણ ૧૯૦	
૧૨૫ „ ૭૧ પાંચ મહા પુરુષોનાં લક્ષણ ૧૯૦	
૧૨૬ „ ૭૨ પુરુષોનાં લક્ષણો ઉપરથી પરીક્ષા ૧૯૧	
૧૨૭ „ ૭૩ સ્ત્રી પુરુષના શરીરમાં કામદેવનાં સ્થાન ૧૯૫	
૧૨૮ સ્ત્રીના શરીરમાં કા. સ્થાન ૧૯૫	
૧૨૯ પુરુષના શરીરમાં કા. સ્થાન ૧૯૭	

વિષય	પૃષ્ઠ
૧૩૦ „ ૭૪ ગૃહસ્થાશ્રમનો આનંદ ૧૯૮	
૧૩૧ ગર્ભાધાનના દિવસો ૨૦૨	
૧૩૨ „ ૭૫ યોગ્ય અયોગ્ય સ્ત્રી પુરુષનાં લક્ષ્યો પ્રજા થાય તે ૨૦૪	
૧૩૩ „ ૭૬ પ્રજોત્પત્તિ શાસ્ત્ર ૨૦૫	
૧૩૪ „ ૭૭ રજસ્વળા સ્ત્રીનો ધર્મ ૨૦૬	
૧૩૬ „ ૭૯ કોકશાસ્ત્રનાં આસનો ૨૧૨	
૧૩૭ „ ૮૦ ધન્ય પ્રમાણે ખાળકોને જન્મ આપવો ૨૧૪	
૧૩૮ „ ૮૧ ગર્ભવંતી સ્ત્રીનાં લ. ૨૧૫	
૧૩૯ ગર્ભની પરીક્ષા ૨૧૬	
૧૪૦ ગર્ભ પ્રસવનો વખત ૨૧૬	
૧૪૧ „ ૮૨ ગર્ભવતીનાં દરદો ૨૧૭	
૧૪૨ જલ્દી પ્રસવ થવાનો ઉપાય ૨૧૭	
૧૪૩ ગર્ભ ન રહેવાનો ઉપાય ૨૧૭	
૧૪૪ વંધ્યા સ્ત્રીને ગર્ભ રહે. ઉ. ૨૧૭	
૧૪૫ કસુવાવડ થવી ૨૧૮	
૧૪૬ સુવારોગ ૨૮૧	
૧૪૭ „ ૮૩ વંધ્યાતંત્ર ૨૧૯	
૧૪૮ આતવ દોષ ૨૧૯	
૧૪૯ રજોદોષ અને તેના ઉપાય ૨૨૧	
૧૫૦ આઠ પ્રકારની વંધ્યા સ્ત્રી ૨૨૨	
૧૫૧ તેમના વંધ્યતાના ઉપાય ૨૨૩	
૧૫૨ ઋતુ આવવાનો ઉપાય ૨૨૪	
૧૫૩ મૃતવત્સા વંધ્યાનો ઉપાય. ૨૨૪	
૧૫૪ ફલ તૃપ્ત ૨૨૪	
૧૫૫ વંધ્યા સ્ત્રી ગર્ભ ધારણ કરે તેના ઉપાયો ૨૨૫	
૧૫૬ પ્રા. ૮૪ કેટલાક ગુપ્ત રોગોના ઉપાયો ૨૨૭	
૧૫૭ ગર્ભસ્ત્રી જતો અટકે તેના ઉપાય ૨૨૭	
૧૫૮ જલ્દી પ્રસવ થવાના ઉ. ૨૨૭	
૧૫૯ સ્ત્રીના વાળ વધવાનો ઉ. ૨૨૮	
૧૬૦ વાળ કાળા કરવાનો ઉ. ૨૨૮	
૧૬૧ અટકાવ કમી થવાનો ઉ. ૨૨૯	
૧૬૨ યોનિ સંકોચનનો ઉ. ૨૨૯	
૧૬૩ યોનિ દુર્ગંધનાશક ઉપાય ૨૨૯	
૧૬૪ નષ્ટ આર્તવ ફરી આવે તેના ઉપાય ૨૨૯	
૧૬૫ પુરુષત્વ પ્રાપ્તિના ઉપાયો ૨૩૦	
૧૬૬ પ્રા. ૮૫ વસ્ત્રાલંકારો ધારણ કરવા ૨૩૧	

વિષય	પૃષ્ઠ
૧૬૭ સ્ત્રી શયનગાર ૨૧૨	
૧૬૮ પુરુષના આભૂષણો ૨૩૨	
૧૬૯ વિધવા સ્ત્રીના ધર્મ ૨૩૨	

ભાગ ૮ મો

કામશાસ્ત્ર.

૧૭૦ „ ૮૬ કામશાસ્ત્ર એટલે શું ૨૩૪	
૧૭૧ „ ૮૭ સ્ત્રીઓનું સૌંદર્ય ૨૩૬	
૧૭૨ „ ૮૮ દાંમ્પત્ય પ્રેમ ૨૩૯	
૧૭૩ „ ૮૯ સ્ત્રીઓની ખુબ સુસ્તીનું ખર્ચે રહસ્યો ૨૪૪	
૧૭૪ „ ૯૦ સ્ત્રીઓના સ્વા- ભાવિક ગુણો ૨૪૮	
૧૭૫ „ ૯૧ પ્રેમની નિશાની ૨૫૧	

ભાગ ૯ મો

મંત્રશાસ્ત્ર.

૧૭૬ „ ૯૨ મંત્રવિધિ ૨૫૨	
૧૭૭ મંત્રનું રહસ્ય ૨૫૩	
૧૭૮ વરીકરણ મંત્ર ૨૫૩	
૧૭૯ મોહન મંત્ર ૨૫૪	
૧૮૦ લક્ષ્મિ પ્રાપ્તિ મંત્ર ૨૫૪	
૧૮૧ મારણ મંત્ર ૨૫૪	
૧૮૨ સર્પવિપનો મંત્ર ૨૫૪	
૧૮૩ યાગરક્ષક મંત્ર ૨૫૪	
૧૮૪ આદાશીશીનો મંત્ર ૨૫૪	
૧૮૫ સ્તંભન મંત્ર ૨૫૪	
૧૮૬ નગરપંચીનો મંત્ર ૨૫૪	
૧૮૭ આદાશીશીનો મંત્ર ૨૫૫	
૧૮૮ મહાલક્ષ્મી સમૃદ્ધિનો મંત્ર ૨૫૫	
૧૮૯ કાર્ત્ત્વિયનો મંત્ર ૨૫૫	
૧૯૦ ધંધો મળે તે ધન વધે તેનો મંત્ર ૨૫૫	
૧૯૧ લક્ષ્મી પ્રસન્ન થવાનો મંત્ર ૨૫૫	
૧૯૨ વેપારમાં ધન મળે ૨૫૬	
૧૯૩ ઉપદ્રવનો નાશ થવાનો મંત્ર ૨૫૬	
૧૯૪ વિદ્યા પ્રાપ્તિનો મંત્ર ૨૫૬	
૧૯૫ યાદશક્તિ વધવાનો મંત્ર ૨૫૬	
૧૯૭ ગર્ભ સ્તંભન મંત્ર ૨૫૭	
૧૯૮ ગર્ભ ઝરે નહિ તેવો મંત્ર ૨૫૭	
૧૯૯ મહાલક્ષ્મીનો મંત્ર ૨૫૭	
૨૦૦ વનવાસી દેવીનો મંત્ર- રક્ષા મંત્ર ૨૫૭	

વિષય	પૃષ્ઠ
૨૦૧ શુભ અશુભ કહેવાનો મંત્ર	૨૫૮
૨૦૨ લક્ષ્મી દર્શનનો મંત્ર	૨૫૮
૨૦૩ મનનું ધારેલું કાર્ય સિદ્ધ થવાનો મંત્ર	૨૫૮
૨૦૪ કરાલીની સર્વ કાર્ય સિદ્ધ થવાનો મંત્ર	૨૫૮
૨૦૫ સહદેવ કદ્ય	૨૫૮
૨૦૬ ચોખ્ખા મંત્રી અવરાત્રી ચોરી પકડવાનો મંત્ર	૨૫૯
૨૦૭ કન્યાને માસરામાં સુખ માટે	૨૫૯
૨૦૮ મંગળનો દોષ દૂર કરવાનો મંગળનો જપ-વિધાન સ.	૨૬૦
૨૦૯ ભૂતને વશ કરવું	૨૬૧
૨૧૦ મઠ વાળવાનો મંત્ર	૨૬૧
૨૧૧ અંદુકની ગોળી બાંધવાનો	૨૬૨
૨૧૨ તરવાર બાંધવાનો મંત્ર	૨૬૨
૨૧૩ ભાક્ષાની અણી બાંધવાનો	૨૬૨
૨૧૪ આકર્ષણ મંત્ર	૨૬૨
૨૧૫ ગણપતિનો મંત્ર	૨૬૨
૨૧૬ રોગીનું કાંતુક મટાડવું	૨૬૩
૨૧૭ આંખમાં પડેલું ધુલ મંતરવું	૨૬૩
૨૧૮ રાંછણ વાયુનો મંત્ર	૨૬૩
૨૧૯ મુસાફરીમાં સુખ મળવાનો	૨૬૩
૨૨૦ કાર્તિક વીર્યનો મંત્ર	૨૬૩
૨૨૧ અંદુક મંત્ર	૨૬૪
૨૨૨ ભૂત કલાડનાર નૃસિંહ મંત્ર	૨૬૪
૨૨૩ કુબેરનો મંત્ર-વધિસહ	૨૬૫
૨૨૪ પ્રશ્નનો જવાબ મળવાનો	૨૬૫
૨૨૫ સરસ્વતી મંત્ર	૨૬૬
૨૨૬ દશ મહાવિદ્યા	૨૬૬
૨૨૭ લક્ષ્મી મંત્ર	૨૬૬
૨૨૮ સરસ્વતી ,,	૨૬૬
૨૨૯ તારા માતાનો મંત્ર	૨૬૬
૨૩૦ ભૂવનેશ્વરીનો મંત્ર	૨૬૬
૨૩૧ માતંગી દેવીનો મંત્ર	૨૬૬
૨૩૨ શારિકા દેવીનો મંત્ર	૨૬૭
૨૩૩ રાત્રી દેવીનો મંત્ર	૨૬૭
૨૩૪ ભેડા દેવીનો મંત્ર	૨૬૭
૨૩૫ જ્વાલામુખી દેવીનો મંત્ર	૨૬૭
૨૩૬ ત્રિપુરા દેવીનો મંત્ર	૨૬૭
૨૩૭ અન્નપૂર્ણા દેવીનો મંત્ર	૨૬૭
૨૩૮ વિનાયક-ગણપતિ મંત્ર	૨૬૮

વિષય	પૃષ્ઠ
૨૩૯ યક્ષિણી સાધવાના મંત્રો	૨૬૮
૨૪૦ કર્ણુ પિશાચિની દેવીનો	૨૬૮
૨૪૧ મેખલા યક્ષિણીનો મંત્ર	૨૬૮
૨૪૨ લક્ષ્મી યક્ષિણીનો મંત્ર	૨૬૯
૨૪૩ વિકલા યક્ષિણીનો મંત્ર	૨૬૯
૨૪૪ માનિની યક્ષિણીનો મંત્ર	૨૬૯
૨૪૫ પૃથ્વીનું ધન મળે તેનો મંત્ર	૨૬૯
૨૪૬ શાભના દેવીનો	૨૬૯
૨૪૭ સુભાચના યક્ષિણીનો	૨૬૯
૨૪૮ વિલાસિની દેવીનો	૨૭૦
૨૪૯ કપાલિની દેવીનો	૨૭૦
૨૫૦ નટી દેવીનો	૨૭૦
૨૫૧ કામેશ્વરી યક્ષિણીનો	૨૭૦
૨૫૨ ત્ર્યોદશ મંત્ર	૨૭૧
૨૫૩ સુરસુંદરી સાધન	૨૭૧
૨૫૪ વીણા યક્ષિણીનો મંત્ર	૨૭૧
૨૫૫ રતિપ્રિયા દેવી	૨૭૧
૨૫૬ કનકવતી દેવી મંત્ર	૨૭૧
૨૫૭ ગણેશ ગાયત્રી મંત્ર	૨૭૧
૨૫૮ ગાયત્રી મંત્ર	૨૭૨
૨૫૯ વાક્રસિદ્ધિ મંત્ર	૨૭૨
૨૬૦ સુખ પ્રસવ દુયંકા	૨૭૨
૨૬૧ મૃગીવાયુંનો મંત્ર	૨૭૨
૨૬૨ તાવ જવાનો મંત્ર	૨૭૩
૨૬૩ ભૂત જવાનો મંત્ર	૨૭૩
૨૬૪ નજર લાગેલી ઉતારવાનો	૨૭૩
૨૬૫ ધંધો રોજગાર મળે તેનો	૨૭૩
૨૬૬ ભૂત ધુણાવી બોલાવવાનો	૨૭૩
૨૬૭ અગ્નિ હોત્રવવાનો મંત્ર	૨૭૪
૨૬૮ ઝેર ઉતારવાનો મંત્ર	૨૭૪
૨૬૯ ચોરીનો પત્તો મેળવવાનો	૨૭૪
૨૭૦ બગલામુખી મંત્ર	૨૭૪
૨૭૧ જ્વાલામુખી દેવીનો મંત્ર	૨૭૫
૨૭૨ વીંછી ઉતારવાના (૨) મંત્રો	૨૭૬
૨૭૩ સાપ ઉતારવાનો	૨૭૬
૨૭૪ સાપનો (૨)	૨૭૭
૨૭૫ સરસ્વતી-પ્રસન્ન કરવાનો	૨૭૭
૨૭૬ ભજવતીનો મંત્ર	૨૭૭
૨૭૭ રૂદ્રનો મંત્ર	૨૭૮
૨૭૮ જાદુ દૂર કરવાનો	૨૭૮
૨૭૯ દાઢમાંના કીડા મતરવાનો	૨૭૮
૨૮૦ કંઠમાળનો	૨૭૮

નંબર	વિષય	પૃષ્ઠ
૨૮૧	પેટની ચુંક મંતરવાનો	૨૭૬
૨૮૨	આંખનું તેજ કાયમ રહેવાનો	૨૭૬
૨૮૩	આંખ મંતરવી	૨૭૬
૨૮૪	દાઢ દુઃખતી બંધ કરવી	૨૭૬
૨૮૫	અન્ન પચવાનો	૨૭૬
૨૮૬	ગાય ભેંસને કીડા પડે તેનો	૨૮૦
૨૮૭	દાંત મંતરવા	૨૮૦
૨૮૮	દાઢમાં કીડા પડે તેનો	૨૮૦
૨૮૯	માથુ દુઃખતુ મટવાનો	૨૮૦
૨૯૦	ગુમડાનો	૨૮૦
૨૯૧	કમળો મંતરવો	૨૮૦
૨૯૨	ભગ કે પાંસળીના દુઃખાવા	૨૮૧
૨૯૩	હરસનો	૨૮૧
૨૯૪	કણુ પિશાચીની દેવીનો	૨૮૧
૨૯૫	આદાશીશીનો	૨૮૧
૨૯૬	તાવ જવાનો	૨૮૨
૨૯૭	મંત્ર યંત્ર ને તંત્ર દૂર કરવા	૨૮૨
૨૯૮	ડાકીની શાકીની કાઢવાનો	૨૮૨
૨૯૯	કાનની પીડા ટાળવાનો	૨૮૨
૩૦૦	અન્નપૂર્ણા દેવીનો	૨૮૩
૩૦૧	ભૂતાદિકના દોષ કાઢવાનો	૨૮૩
૩૦૨	ભૂતાદિકને મારવાનો	૨૮૩
૩૦૩	સર્વોપરી સલા મોહિની	૨૮૩
૩૦૪	ગોળ મંતરવાનો	૨૮૪
૩૦૫	સર્વ ગામ મોહિની	૨૮૫
૩૦૬	સર્વ વશીકરણુ	૨૮૫
૩૦૭	વસ્તુ મંગાવવાનો	૨૮૫
૩૦૮	વશીકરણુ	૨૮૬
૩૦૯	મોહિની તેજ મંતરવાનો	૨૮૬
૩૧૦	સોપારી મંત્રી વશ કરવાનો	૨૮૬
૩૧૧	લવીંગ મંત્રી વશ કરવાનો	૨૮૬
૩૧૨	ધ્વાયચી મંત્રવાનો	૨૮૭
૩૧૩	શરીર રક્ષક	૨૮૭
૩૧૪	ઉચ્ચાટન	૨૮૭
૩૧૫	સૂચના	૨૮૮

ભાગ ૧૦ મો

યંત્રશાસ્ત્ર.

૩૧૬	પ્રા. ૬૩ યંત્ર ત્રિધિ	૨૮૯
૩૧૭	,, ૬૪ ,, વિદ્યા	૨૯૦
૩૧૮	પંચાક્ષર મહામંત્ર	૨૯૦
૩૧૯	પંદશી-પંદરો યંત્ર	૨૯૦
૩૨૦	વશીકરણુ શત્રુ પરાજય	,,

વિષય	પૃષ્ઠ
૩૨૧	અને સ્ત્રી વશ થાય કેદી છુટે ૨૯૦
૩૨૨	ચાર પુરુષાર્થ મળે, દરિદ્ર જાય ,,
૩૨૩	પરાક્રમ વધે, વચનસિદ્ધિ ,,
૩૨૪	તાવ જાય, શતરૂનાશ ,,
	યંત્ર સિદ્ધિ, કેશ જીતાય ૨૯૧
૩૨૫	મહાદેવ કામના પૂરે ,,
૩૨૬	આકર્ષણુ થાય ૨૯૨
૩૨૭	જાયા પુરુષના દર્શન થાય ૨૯૨
૩૨૮	કષ્ટ નીવારક ૨૯૨
૩૨૯	વશીકરણુ ૨૯૨
૩૩૦	આકર્ષણુ ૨૯૨
૩૩૧	એકવીસો યંત્ર સુખ પ્રસવ ૨૯૩
૩૩૨	કર્મ સિધ્ધિનો ૨૯૩
૩૩૩	સિધ્ધિ યિસા-નીસો યંત્ર ૨૯૩
૩૩૪	બાળરક્ષક ૨૯૪
૩૩૫	પ્રેમી ૨૯૪
૩૩૬	પીશાચ જાય ૨૯૪
૩૩૭	અખૂટ ભંડાર ૨૯૪
૩૩૮	વેપાર સારો ચાલે તેનો ૨૯૪
૩૩૯	સર્વ કાર્ય સિધ્ધિનો ૨૯૫
૩૪૦	વશીકરણુ ૨૯૫
૩૪૧	રાજસભામાં માન મળે ૨૯૫
૩૪૨	આદાશીશીનો ૨૯૬
૩૪૩	અન્ન વધુ પાકવાનો ૨૯૬
૩૪૪	શત્રુક્ષય થવાનો ૨૯૬
૩૪૫	સર્વ કાર્ય સિધ્ધિ થવાનો ૨૯૬
૩૪૬	તાવ જવાનો ૨૯૬
૩૪૭	મનની ઈચ્છા સિધ્ધિ થ. ૨૯૭
૩૪૮	સ્વપ્ન ન આવવાનો ૨૯૭
૩૪૯	નજર ન લાગવાનો ૨૯૮
૩૫૦	ગાય દૂધ દે તેનો ૨૯૮
૩૫૧	પતિ વશ કરવાનો ૨૯૮
૩૫૨	વાચા સિધ્ધિ ૨૯૯
૩૫૩	બાળક બહીવે નહિ તેનો ૨૯૯
૩૫૪	સાપનો લય જવાનો ૨૯૯
૩૫૫	ગયેલું ઢોર પાછું આવે. ૨૯૯
૩૫૬	સાપ આવે નહિ તેનો ૩૦૧
૩૫૭	પુરુષ વશ કરવાનો ૩૦૧
૩૫૮	પરદેશથી પાછો લાવવાનો ૩૦૧
૩૫૯	ઘોડાને વશ કરવાનો ૩૦૧
૩૬૦	રિક્તિ સિદ્ધિ યંત્ર ૩૦૧
૩૬૧	વશીકરણુ યંત્ર ૩૦૧

વિષય	પૃષ્ઠ	વિષય	પૃષ્ઠ
૬૨ સાસુ સસરાને વશ કરવાનો	૩૦૧	૪૦૧ માખી ન રહે	૩૦૮
૬૩ બુદ્ધવર્ધક યંત્ર	૩૦૨	૪૦૨ ઉદર જાય	૩૦૮
૬૪ વધ્યાને પુત્ર થવાનો	૩૦૨	૪૦૩ દીવા પાછળ જીવડાં ન આવે	૩૦૮
૬૫ સલામાં માન મળવાનો	૩૦૨	૪૦૪ દેવતા જાણવા છતાં દયાનાહ	૩૦૮
૬૬ બીક મટવાનો	૩૦૨	૪૦૫ માંથી દેવતા જાણવો	૩૦૮
૬૭ િદ્ધિ જવાનો	૩૦૨	૪૦૬ કઠોળ સળે નહિ	૩૦૮
૬૮ ભેંસ દહોવા દે તેનો	૩૦૨	૪૦૭ સાપનું ઝેર ઉતરે	૩૦૮
૬૯ ફળ બહુ આવે તેનો	૩૦૩	૪૦૮ ઉંઘ ન આવે	૩૦૮
૭૦ કેદી છુટે તેનો યંત્ર	૩૦૩	૪૦૯ હડકાયા કુતરાનું ઝેર	૩૦૮
૭૧ રાજ દરબારમાં અધિકારવધે	૩૦૩	૪૧૦ વીંછીનું ઝેર	૩૦૮
૭૨ કાનની પીડા દુર કરવાનો	૩૦૩	૪૧૧ એક દિવસમાં તાવ જાય	૩૦૮
૭૩ આદાશીશી મટવાનો	૩૦૪	૪૨ માથુ ઉતરે	૩૦૮
૭૪ વીર્ય સ્તંભન યંત્ર	૩૦૪	૪૧૩ માથાના વેગ મટે	૩૦૮
૭૫ બાલ રક્ષક યંત્ર	૩૦૪	૪૧૪ આંખમાંથી પાણી બહુ	૩૦૮
૭૬ જુગારને સદામાં જીતવાનો	૩૦૪	૪૧૫ કાનના રોગ મટે	૩૦૮
૭૭ શત્રુ જીતવાનો યંત્ર	૩૦૪	૪૧૬ દાંતના રોગ મટે	૩૦૮
ભાગ ૧૧ મો.		૪૧૭ નાકનું લોહી બંધ થાય	૩૦૮
તંત્રવિદ્યા.		૪૧૮ જુગારમાં જીતવું	૩૦૮
૭૭૮ પ્રા. ૯૫ ઇંદ્રજીવિદ્યા	૩૦૫	૪૧૯ વધ્યા પુત્રવતી થાય	૩૦૮
૭૭૯ મોહનતંત્ર	૩૦૫	૪૨૦ પ્રજા થવી	૩૦૮
૭૮૦ ગર્ભાગત ન થવાનો તંત્ર	૩૦૫	૪૨૧ પ્રજા ન થવી	૩૦૮
૭૮૧ આંખથી હાથ ન બળે	૩૦૫	૪૨૨ બગડેલું ઘી, સુધારવું	૩૦૮
૭૮૨ લાલકુલ સંદેહ થાય	૩૦૫	૪૨૩ રોગ ન થાય	૩૦૮
૭૮૩ દિવસે તારા જોવા	૩૦૫	૪૨૪ ભૂત જાય	૩૧૦
૭૮૪ વીંછી ઉત્પન્ન કરવા	૩૦૬	૪૨૫ ક્ષત્ર રક્ષસ જાય	૩૧૦
૭૮૫ લીંબુ ઉછાળવું	૩૦૬	૪૨૬ સ્ત્રીને પ્રજા ન થાય	૩૧૦
૭૮૬ કબુતરના પગ ઉપર અક્ષર	૩૦૬	૪૨૭ સ્ત્રીનું મરેલું બાળક કંછોડ જન્મે	૩૧૦
૭૮૭ ફેટલા પુત્ર કે પુત્રી થશે તે	૩૦૬	૪૨૮ વિદ્યા આવડે	૩૧૦
૭૮૮ અક્ષર રાત્રે જણાય	૩૦૬	૪૨૯ અરીણનું ઝેર ઉતારવું	૩૧૦
૭૮૯ દરમાંથી વિંછી કાઢવો	૩૦૬	૪૩૦ વાળ કાળા થાય	૩૧૦
૭૯૦ વીંછીનું ઝેર ઉતારવું	૩૦૬	૪૩૧ નાસુર	૩૧૦
૭૯૧ આંખો ઉગાડવો	૩૦૬	૪૩૨ લોહીવા ને આદાશીશી જાય	૩૧૦
૭૯૨ બાટલીમાં શબ્દ થવો	૩૦૭	૪૩૩ આંખની પીડા મટે	૩૧૦
૭૯૩ પાણી જમાવવું	૩૦૭	૪૩૪ ભૂત પ્રેત કાઢવું	૩૧૦
૭૯૪ કાગળ ન બળે	૩૦૭	૪૩૫ બુદ્ધિ વધે	૩૧૧
૭૯૫ દારૂનો નિશો ઉતારવો	૩૦૭	૪૩૬ ગામની પીડા જાય	૩૧૧
૭૯૬ હાથની વસ્તુ ન જણાય	૩૦૭	૪૩૭ શબ્દ મટે	૩૧૧
૭૯૭ મનુષ્યનું આકર્ષણ કરવું	૩૦૭	૪૩૮ માણસ ઉંચો વધે	૩૧૧
૭૯૮ પાંચે પાંચવો	૩૦૭	૪૩૯ સુખ જુલાય થાય	૩૧૧
૭૯૯ પારાનો ખાસો બનાવવો	૩૦૭	૪૪૦ દાટેલું ધન જડે	૩૧૧
૪૦૦ સાપ ઘરમાં ન રહે	૩૦૮		

વિષય

પૃષ્ઠ

વિષય

પૃષ્ઠ

ભાગ ૧૨ મો

જાદુઈ વિધા.

૪૪૧ પ્રા. ૯૬ જાદુ કળા	૩૧૨
૪૪૨ પ્રા. ૯૭ જાદુઈ પ્રયાગો	૩૧૩
૪૪૩ દીવાસળી વગર દીવા કરવો	૩૧૩
૪૪૪ કાંકરાનો રૂપિઆ બનાવવો	૩૧૩
૪૪૫ નદીમાં દુધની ધારા ચાલ. ૩૧૩	
૪૪૬ જટામાંથી ગંગાજી કહાડવાં	૩૧૩
૪૪૭ ગળામાં છરી ઘોચવી	૩૧૫
૪૪૮ ઝાડને મુઠ મારવી	૩૧૬
૪૪૯ નાકમાં દોરો ઘાસી કાઢવો	૩૧૬
૪૫૦ રૂપિઆનો પૈસો બનાવવો	૩૧૬
૪૫૧ દેવતા ઉપર ચાલવું	૩૧૭
૪૫૨ પાંચડીમાંથી સાપ કાઢવો	૩૧૭
૪૫૩ પાંચડીયા પગે ચોટાડી ચાલવું	૩૧૮
૪૫૪ લીંબુ કાપી લોહી કાઢવું	૩૧૮
૪૫૫ દીવા ઓલવી પ્રકટાવવા	૩૧૯
૪૫૬ ઘડામાં પાણી ભરાવી આંધવું	૩૧૯
૪૫૭ શાલીગ્રામ પેટમાં ગળવા	૩૧૯
૪૫૮ કાળુ મોં બનાવવું	૩૧૯
૪૫૯ મોગરાનાં ફુલ કાઢવાં	૩૧૯
૪૬૦ પથ્થરની મૂર્તિ બોલાવવી	૩૨૦
૪૬૧ માથા ઉપર સઘડી સળગે.	૩૨૦
૪૬૨ ઘડા ઉપર નાળીએર ભા. ૩૨૧	
૪૬૩ હાથમાં ભડકાં ઝીલવા	૩૨૧
૪૬૪ પાણી ભરેલો લોટો ઉંઘો ક. ૩૨૧	
૪૬૫ પાણીનું દુધ બનાવવું	૩૨૨
૪૬૬ આંગળી નીચેથી પાણી કા. ૩૨૨	
૪૬૭ ટોપીમાંથી સાપ કાઢવો	૩૨૨
૪૬૮ ખાલી ઘડો કંકુથી ભરવો.	૩૨૩
૪૬૯ કાગળની કઢઈમાં પુરી તળવી	૩૨૩
૪૭૦ ખાંડનો ભડકા કરવો	૩૨૪
૪૭૧ હળદરનું કંકુ કરવું	૩૨૪
૪૭૨ બળતાં ભૂત કાઢવાં	૩૨૪
૪૭૩ પાણીમાં ભડકા કરવા	૩૨૪
૪૭૪ સળગતા કાકડા મોંમાં ઘા. ૩૨૫	
૪૭૫ દુધ પાણી ભુલ્લું કરવું	૩૨૫
૪૭૬ વડના લાકડામાં પીપળો	
ઉગાડવો	૩૨૬
૪૭૭ પાણીના કોડીયામાં દીવો	
સળગાવવો	૩૨૬

૪૭૯ નાળીએરમાંથી માંસ કહાડવું	૩૨૬
૪૮૦ પાતાની મળે દીવ સળગે	૩૨૬
૪૮૧ પાણી ભરેલા ઘડાને લોટો	૩૨૭
ચોટાડવો	
૪૮૨ શીસામાં ઝાડ ઉગાડવાં	૩૨૭
૪૮૩ મીણનું પુતળ તારવું	૩૨૭
૪૮૪ પાણીમાં ભડકા કરવો	૩૨૭
૪૮૫ અગ્નિ ચાવવો	૩૨૮
૪૮૬ કુંભારનો નીમાડો ભાગવો	૩૨૮
૪૮૭ પાણી ઉપર ચાંલવું	૩૨૮
૪૮૮ દેવતામાં ઉભા રહેવું	૩૨૮
૪૮૯ ખરસાંડી ચાવવી	૩૨૮
૪૯૦ ગડીઆળ ભાગી સાજી કરવી	૩૨૯
૪૯૧ માટીનો ઘડો એક ફેંકાણે	૩૨૯
દટાવી ખીજેથી કાઢવો	૩૩૦
૪૯૨ માટીનો ફેંકા બોલાવવો	૩૩૦
૪૯૩ મોંમાં કે પેટમાં છરી મારવી	૩૩૦
૪૯૪ ફોરજી કહાડવા	૩૩૦
૪૯૫ પાણીમાં પીંડ તારવા	૩૩૧
૪૯૬ પાણીનું લોહી બનાવવું	૩૩૧
૪૯૭ કાચ બનાવવા	૩૩૧
૪૯૮ મોંમાંથી કંકુ કાઢવું	૩૩૧
૪૯૯ ધરતીકંપ કરવો	૩૩૧
૫૦૦ કુલ્લમાં દેવતા ભરવો	૩૩૧
૫૦૧ ઘડામાં છરી ચોટાડવી	૩૩૩
૫૦૨ માટીનો ભોટવો ટોળી ફરી	
ભરવો	૩૩૩
૫૦૩ આંખો કે મેથીની ભાજી	
ઉગાડવી	૩૩૩
૫૦૪ ઘડા તળેથી પાણી કહાડવું	૩૩૪
૫૦૫ પાણી ભરેલા ઘડામાંથી	
દોરો રંગ કહાડવો	૩૩૪
૫૦૬ પેટમાં છરી ખોસવી	૩૩૫
૫૦૭ પેટમાંથી દોરો કાઢવો	૩૩૫
૫૦૮ કોરા માટલામાંથી રૂપિયા	
કાઢવા	૩૩૫
૫૦૯ સામા સામી મઠ મારવી	૩૩૬
૫૧૦ કંકુનાં પગલાં પાડવાં	૩૩૬
૫૧૧ ભૂત ધુણાવવું	૩૩૭
૫૧૨ માણસ બાળવાનો ખેલ	૩૩૮
૫૧૩ ધરમાંથી ધન કહાડવું	૩૩૯
૫૧૪ ભૂત કહાડવાં	૩૪૦

વિષય	પૃષ્ઠ
૫૧૫ વગર માણસે નગાડ વગાડવું	૩૪૦
૫૧૬ દાઢ કે કાનમાંથી કીડા કહાડવા	૩૪૧
૫૧૭ બ્રાહ્મણો માતા કહાડેછે તે	૩૪૧
૫૧૮ ત્રિકાળજ્ઞાની સિદ્ધ થવું	૩૪૩
૫૧૯ જીભ વચ્ચે દોરો ધાવવો	૩૪૮
૫૨૦ આંખમાંથી સાચો કાઢવો	૩૪૯
૫૨૧ પાઘડીમાંથી રૂપિયો કાઢવો	૩૪૯
૫૨૨ પાઘડી આળીને સાજી કરવી	૩૪૯
૫૨૩ ચાકતી ગાડીયે વીંટી કે ઘડી-આળ નાંખી દેઈ ધાવવું	૩૪૯
૫૨૪ ડીકીટ ફાડી નાંખી દેઈ ધાવવી	૩૫૦
૫૨૫ કલ્પનું સોનું કરી ડગનારા	૩૫૦
૫૨૬ છાતીમાંથી ધાવણ કાઢવું	૩૫૧
૫૨૭ દાણા ભેઈ ડગનારા જતી	૩૫૨
૫૨૮ હાથ જાડી ડગનારા ભેખી	૩૫૨
૫૨૯ પ્રજા થવાની જ્ઞાત્ય આપે	૩૫૩
૫૩૦ પીર આગળ ખેડી તોડવી	૩૫૪
૫૩૧ પીસ્તોલની ગોળા મીણની ખનાવી દેવી	૩૫૪
૫૩૨ જીભ કાપી ખતાવવી	૩૫૪
૫૩૩ માથુ કાપી થાળીમાં મુકવું	૩૫૫
૫૩૪ આંખ કાપી ખતાવવી	૩૫૬
૫૩૫ મોંમાંથી લડકા કાઢવા	૩૫૬
૫૩૬ લાકડીમાંથી પાણી કાઢવું	૩૫૬
૫૩૭ આકાશમાં ડબો ઉડાડવો	૩૫૭
૫૩૮ તપેલામાંથી રૂપિયો ન કાઢે	૩૫૭
૫૩૯ ખીલા જાડી પાટપર બેસવું	૩૫૭
૫૪૦ પૃથ્વીમાં ખાણ મારી પાણી કાઢવું	૩૫૭
૫૪૧ પાણીમાં સોપો તારવી	૩૫૮
૫૪૨ ખાટલીમાંથી કણતર કાઢવું	૩૫૮
૫૪૩ પાણીમાં ધુળ નાંખી ખસેડવી	૩૫૯
૫૪૪ બહુરૂપી થઈ દાંત લાંબા વ.	૩૫૯
૫૪૫ પીસ્તોલમાંની ગોળા પકડવી	૩૫૯
૫૪૬ કાચની ખાટલીમાં ઈંડું ઉતારવું	૩૫૯
૫૪૭ દોરે બાંધેલી વીંટી દોરો આળવા છતાં ન પડે	૩૬૦
૫૪૮ દેવને અહર રાખવા	૩૬૦
૫૪૯ પીસ્તોલ ફેડી પોપટનાં બચ્ચાં કાઢવાં	૩૬૦
૫૫૦ સાચીની જુડી જણસો થવી	૩૬૦

વિષય	પૃષ્ઠ
૫૫૧ એક રૂપિયાના સો રૂપિયા	૩૬૧
૫૫૨ પેટી રૂપિયાથી ભરી દેવી	૩૬૧
૫૫૩ ડાંગ પાણીનો વગર દેવતાએ આ કરવો	૩૬૨
લાગ ૧૩ મો.	
અમત્કારીક ગુપ્ત પ્રયોગો.	
૫૫૪ પ્રા.૮૮ અમત્કારીક પ્રયોગો.	૩૬૪
૫૫૫ લોટાનું તાંબુ જણાવવું	૩૬૪
૫૫૬ જાડી સાંધુ ખનાવવા	૩૬૪
૫૫૭ અશીષનો નીશો ઉતારવા	૩૬૪
૫૫૮ કપડા ઉપર દીવા કરવા	૩૬૪
૫૫૯ ઉંઘ ન આવવી	૩૬૪
૫૬૦ પાણીનું દુધ કરવું	૩૬૪
૫૬૧ એક કલાકમાં તુલસી ઉગાડવી	૩૬૫
૫૬૨ પાણી જમાવી દેવું	૩૬૫
૫૬૩ પાણીમાં દીવા કરવા	૩૬૫
૫૬૪ લોટું ગાળવું	૩૬૫
૫૬૫ ઘડો ફુટે ને પાણી ન નીકળે	૩૬૫
૫૬૬ ફુલ ઘણો વખત તાજાં રા.	૩૬૫
૫૬૭ આમના જેવા પ્રકાશ	૩૬૫
૫૬૮ ખનાવટી મદ	૩૬૫
૫૬૯ અગ્નિ વગર પાણી ઉકાળવું	૩૬૬
૫૭૦ તરત દહીં જમાવવું	૩૬૬
૫૭૧ રથ સહિત સૂચ જણાવો	૩૬૬
૫૭૨ દીવામાં ફુલો ન પડે	૩૬૬
૫૭૩ મડદુ બોલાવવું	૩૬૬
૫૭૪ પાણીમાં હાથબોળેને પકળે	૩૬૬
૫૭૫ ફુલોના રંગ બદલવા	૩૬૬
૫૭૬ કપડાં ઉપર દેવતા મૂકવા છતાં ન બળે	૩૬૬
૫૭૭ પાણીમાં કુખાય નહિ	૩૬૬
૫૭૮ હાથે દેવતા પકડવો	૩૬૬
૫૭૯ શુદ્ધિ ને જ્ઞાન વધે	૩૬૭
૫૮૦ પ્રા. ૯૨ ગુપ્ત વિદ્યાઓ	૩૬૭
૫૮૧ હજરત ભરવાની વિદ્યા	૩૬૭
૫૮૨ મગ્ગેલાં માણસ જેવાં	૩૬૭
૫૮૩ ભૂત દેખાય	૩૬૮
૫૮૪ પૂર્વ જન્મ દેખાય	૩૬૮
૫૮૫ દેવી-દેવતાં દર્શન થાય	૩૬૮
૫૮૬ પિતૃ દર્શન થાય	૩૬૮
૫૮૭ ભૂત કહાડવું	૩૬૮
૫૮૮ ભૂત પ્રેતનો દોષ જાય	૩૬૮

વિષય	પૃષ્ઠ
૫૮૯ મોહિની	૩૬૯
૫૯૦ ચીમની કટે નહિ	૩૬૯
૫૯૧ પારાનો પાસો બનાવવો	૩૬૯
૫૯૨ પારાની ગોળા બનાવવી	૩૬૯
૫૯૩ ઘરમાં સાપ ન આવે	૩૬૯
૫૯૪ ઉદર ઘરમાંથી જતા રહે	૩૬૯
૫૯૫ માખી જાય	૩૬૯
૫૯૬ તાવ જાય	૩૬૯
૫૯૭ શીશીમાંથી રસ ઉડે	૩૬૯
૫૯૮ જરની દેવતા વગર : પાણી ફોડવી	૩૭૦
૫૯૯ આંખાનું ઝાડ ઉગાડવું	૩૭૦
૬૦૦ સોનું ઘોળું કરી દેવું	૩૭૦
૬૦૧ હોડ ઘોળા કરવા	૩૭૦
૬૦૨ બગડેલું ઘી આખું કરવું	૩૭૦
૬૦૩ મગને કડોળ સળે નહિ	૩૭૦
૬૦૪ આદાશીશી મટે	૩૭૦
૬૦૫ લાલવા મટે	૩૭૦
૬૦૬ દુરમનને તાવ લાવવો	૩૭૦
૬૦૭ ભૂત ઘરમાં ન રહે	૩૭૦
૬૦૮ સ્ત્રીનો મરેલો ગર્ભ કાઢવો	૩૭૧
૬૦૯ વિદ્યા વધે	૩૭૧
૬૧૦ લાગેલી ચીમની સાંધવી	૩૭૧
૬૧૧ ખાટલીમાં દેવતા ભરવા	૩૭૧
૬૧૨ દાડનો નિશા ઉતારવા	૩૭૧
૬૧૩ સોનાની વસ્તુ પાલીસ કરવી	૩૭૧
૬૧૪ હડકાયા કુતરાનું ઝેર	૩૭૧
૬૧૫ મનુષ્યને આકર્ષણ કરવું	૩૭૧
૬૧૬ ઝાંખ મટે	૩૭૧
૬૧૭ દેવતામાં હાથ ન બળે	૩૭૨
૬૧૮ દવસ તારા જોવા	૩૭૨
૬૧૯ હોલવાયલા દી ૧ મળગાવવો	૩૭૨
૬૨૦ બાળકાના દાંત દુખ્યા વગર ફુટવા	૩૭૨
૬૨૧ અગ્નિથી મુખ દાઝે નહિ	૩૭૨
૬૨૨ હાથમાં વીંછી પકડવો	૩૭૨
૬૨૩ સુખે પ્રસવ થાય	૩૭૨
૬૨૪ વીંછીનું ઝેર ઉતારવું	૩૭૨
૬૨૫ સીસું ચાવવું	૩૭૨
૬૨૬ અનાજ વધે	૩૭૨
૬૨૭ કાગળની કઢામાં ભજ્યાં તરવાં	૩૭૨
૬૨૮ ઘડો ફુટેને પાણી ન ઢળે	૩૭૩

વિષય	પૃષ્ઠ
૬૨૯ ભોજન કરતાં હસે	૩૭૩
૬૩૦ પાણીથી આગન પ્રકટે	૩૭૩
૬૩૧ હાથમાંની વસ્તુ કોઇ જુએ-	૩૭૩
૬૩૨ ખોવાયલી વસ્તુ આવે	૩૭૩
૬૩૩ દર્પણમાં જુદી જાતનું મોં જણાવું	૩૭૩
૬૩૪ ગુમ અક્ષરો	૪૭૩
૬૩૫ પાણીમાં ખોળવાથી અક્ષરો જણાય	૩૭૪
૬૩૬ સાનેરી અક્ષરો	૩૭૪
૬૩૭ પીળા અક્ષરો	૩૭૪
૬૩૮ બ્રહ્મરાક્ષસ કાઢવો	૩૭૪
૬૩૯ ભૂત જાય	૩૭૪
૬૪૦ ઉધેવ ન લાગે	૩૭૪
૬૪૧ સાપનું ઝેર ઉતરે	૩૭૪
૬૪૨ ભીતે આગ લગાડવી	૩૭૪
૬૪૩ નેત્ર રોગ મટાડવા	૩૭૪
૬૪૪ માથુ દુઃખતું મટાડવું	૩૭૪
૬૪૫ માથાના કીડા જાય	૩૭૪
૬૪૬ આંખમાંથી પાણી નીકળતું બંધ થાય	૩૭૪
૬૪૭ દાંતની પીડા મટે	૩૭૪
૬૪૮ કાનને માથાના રોગ મટે	૩૭૪
૬૪૯ પેશાબે જતું લાડી બંધ થાય	૩૭૫
૬૫૦ સુખ જીવ્યા	૩૭૫
૬૫૧ દાદર મટે	૩૭૫
૬૫૨ શરીર પુષ્ટ થાય	૩૭૫
૬૫૩ વંધ્યાને પુત્ર થાય	૩૭૫
૬૫૪ મસા મટે	૩૭૫
૬૫૫ પૃથ્વીમાંથી દાંડેલું ધન જડે	૩૭૫
૬૫૬ માટી ખવરાવતાં ગોળ જણાય	૩૭૫
૬૫૭ વાળ વધારવાનો ઉપાય	૩૭૫
૬૫૮ તરત દહીં જમાવવું	૩૭૬
૬૫૯ નસકોરી ફુટેલી બંધ કરવી	૩૭૭
૬૬૦ નાસુર મટાડવું	૩૭૬
૬૬૧ દાઝ્યાનો ઉપાય	૩૭૬
૬૬૨ ગર્ભવંતીને શું જન-મશે	૩૭૬
૬૬૩ અખૂટ ભંડાર	૩૭૬

ભાગ ૧૪ મો.

૬૬૪ દવા વગરનો ડાકટર	૩૭૭
૬૬૫ પ્રા- ૧૦૦ હીનોટીઝમથી દરેક રોગ વગર દવાએ મટાડવા	૩૭૭

વિષય	પૃષ્ઠ
૬૬૬ માર્જન કરવું	૩૭૮
૬૬૭ પ્રા-૧૦૧ કેટલાક રોગો અમ- ત્કારીક રીતે મટાડવા	૩૮૦
૬૬૮ સંધવાને તેના સાળ મટે	૩૮૦
૬૬૯ બધકાશ મટાડવા	૩૮૦
૬૭૦ પેટનો દુઃખાગ	૩૮૧
૬૭૧ આંખ દુઃખવી	૩૮૧
૬૭૨ લકવો-પક્ષાઘાત	૩૮૧
૬૭૩ માથું દુઃખવું	૩૮૨
૬૭૪ દાંત દુઃખતા મટે	૩૮૨
૬૭૫ જડખાનું દરદ મટે	૩૮૨
૬૭૬ પીડનો દુઃખાવો મટે	૩૮૨
૬૭૭ અજરણ મટે	૩૮૨
૬૭૮ નજરો કે ચસ્કા	૩૮૨
૬૭૯ માથું દુઃખવું	૩૮૨
૬૮૦ છાતીનો દુઃખાવો	૩૮૪
૬૮૧ કાનનો દુઃખાવો	૩૮૪
૬૮૨ ગળુ બેસી જવું	૩૮૪
૬૮૩ આંતરડાને જઠરનાં દ-દ	૩૮૫
૬૮૪ ચુંક મટાડવી	૩૮૫
૬૮૫ હિસ્ટીરીયા	૩૮૫
૬૮૬ બોમ્બું બોલવું	૩૮૫
૬૮૭ બહેરાપણું	૩૮૬
૬૮૮ આંખે આંખ પડવી	૩૮૬
૬૮૯ નખળાઇ	૩૮૬
૬૯૦ બીડીનું વ્યસન છોડાવવું	૩૮૬
૬૯૧ ઉધ ન આવવી	૩૮૭
૬૯૨ દમ ને ઉધરસ	૩૮૭
૬૯૩ પોતાનો રોગ જાતે મટાડવો	૩૮૭

ભાગ ૧૫ મે

હજારો વ્યાધિની એકજ દવા

૬૯૪ પ્રા-૧૦૨ જળોપચારથી અ- નેક વ્યાધિ મટાડવા	૩૮૯
૬૯૫ પાણીથી જુદા જુદા રોગ મટાડવા	૩૮૯
૬૯૬ ચિકિત્સકનું કહેવું	૩૯૦
૬૯૭ રોગોનું કારણ	૩૯૧
૬૯૮ પ્રા-૧૦૩. ચિકિત્સા	૪૦૩
૬૯૯ આખપસ્તાન	૦૦૩
૭૦૦ ઉદર સ્નાન	૪૦૪
૭૦૧ મેહન સ્નાન	૪૦૬

વિષય	પૃષ્ઠ
ભાગ ૧૬ મે	
કોમોપથી કે રંગરસાયન વિદ્યા	
૭૦૧ પ્રા-૧૦૪ સૂર્યનાં કિરણોને જુદા જુદા રંગના શીશામાં ભરેલા પાણીમાં સંગ્રહ કરી રોગ મટાડવાની વિદ્યા	૪૧૫
૭૦૨ પ્રા-૧૦૨ રંગોની હકીકત	૪૧૧
૭૦૩ કૃત્રિમરંગો બનાવવાની રીત	૪૧૬
૭૦૪ રંગ પ્રમાણે ગુણ	૪૨૨
૭૦૪ પ્રા-૧૦૫ સૂર્યનો પ્રકાશ આપી પાણી તૈયાર કરવું	૪૨૫
૭૦૫ પ્રા-૧૦૬ રંગવાળી શીશાના પાણીની રોગ ઉપર અસર કવી રીતે થાય છે.	૪૨૭
૭૦૬ પ્રા-૧૦૭ શરીરમાં રહેલા રંગના ગુણ	૪૨૮
૭૦૭ પ્રા-૧૦૮ લાલરંગ અને તેના ગુણ	૪૨૯
૭૦૮ લાલરંગથી મટતા રોગો	૪૩૧
૭૦૯ લકવો	૪૩૧
૭૧૦ ક્ષય	૪૩૧
૭૧૧ સંધવા	૪૩૧
૭૧૨ દાઝ્યાની ગરમી	૪૩૨
૭૧૩ ગાંડપણ	૪૩૨
૭૧૪ પ્રા. ૧૦૯ સૂર્યના સ્વરૂપ કિરણોનો ગુણ	૪૩૨
૭૧૫ છાતીના દુઃખાવા	૪૩૩
૭૧૬ મસા	૪૩૩
૭૧૭ પ્રા. ૧૧૦ વાદળી કે આ- સમાની રંગના શીશાના પાણીના ગુણ	૪૩૩
૭૧૮ પ્રા. ૧૧૧ વાદળીને બા- બલી રંગના ગુણ	૪૩૫
૭૧૯ પ્રા. ૧૧૨ વાદળીને ધોળા રંગના પ્રકાશના ગુણ	૪૩૬
૭૨૦ પ્રા. ૧૧૩ વાદળી રંગથી મટતાં દરદ	૪૩૭
રોગો	૪૩૭
૭૨૧ ઉરક્ત-રક્તમાંથી લોહિ પડવું	૪૩૭
૭૨૨ માથાના દુઃખાવા	૪૩૭

વિષય	પૃષ્ઠ
૭૨૩ જ્ઞાનતંતુની નિષ્ફળતા	૪૩૭
૭૨૪ સંધિવા	૪૩૮
૭૨૫ જડખાની ગાંઠ	૪૩૮
૭૨૬ ઉન્માદ	૪૩૮
૭૨૭ દુઃખતી આંખ	૪૩૮
૭૨૮ અંધાપો	૪૩૯
૭૨૯ જ્ઞાનતંતુ ઉસ્કેરાઈ જવા	૪૩૯
૭૩૦ રાંઝણુ	૪૩૯
૭૩૧ સંધિવા	૪૪૦
૭૩૨ ચમકા શુળ	૪૪૦
૭૩૩ પક્ષાધાત-લકવા	૩૩૯
૭૩૪ વાગવું	૪૪૦
૭૩૫ જીર્ણ સંધિવા	૪૪૦
૭૩૬ અવાળુ	૪૪૦
૭૩૭ માથુ દુઃખવું	૪૪૦
૭૩૮ માંસાણુંદ	૪૪૦
૭૩૯ ઝેરી ઉંદર કરડવા	૪૪૦
૭૪૦ હડકાયુ કુતર કે શીયાળ	
કરડવું	૪૪૧
૭૪૧ કુતરાનું ઝેર ઉતરે	૪૪૧
૭૪૨ મરડો	૪૪૧
૭૪૩ ન્યુમોનીયા	૪૪૧
૭૪૪ તાવ	૪૪૧
૭૪૫ તાવ સાથે ઝાડો	૪૪૧
૭૪૬ આમ સંગ્રહણી	૪૪૧
૭૪૭ પાતળા ઝાડા	૪૪૧
૭૪૮ કરમ	૪૪૧
૭૪૯ કમળો કે નજળો	૪૪૨
૭૫૦ આંખમાં ખીલ થવા	૪૪૨
૭૫૧ ઝેરી ઉંદર કરડવો	૪૪૨
૭૫૨ પગે રસ ઉતરવો	૪૪૨
૭૫૩ માથાના વાળ ન ખરે	૪૪૨
૭૫૪ પ્રદર	૪૪૨
૭૫૫ હીસ્તીરીયા	૪૪૨
૭૫૬ ચાંદી	૪૪૨
૭૫૭ સંગ્રહણી	૪૪૨
૭૫૮ વાદળી શીસાના પાણીથી	
મટતાં દરદે	૪૪૨
૭૫૯ વાદળી પ્રકાશથી મટતા	
રોગો	૪૪૩
૭૬૦ વાદળી શીસાના તેલથી	
મટતા રોગો	૪૪૩

વિષય	પૃષ્ઠ
૭૬૧ પ્રા. ૧૪ પીળાકે નારંગી	
પાણીના શીસાના પાણી-	
થી મટતા રોગો	૪૪૩
૭૬૨ બંધકાશ	૪૪૫
૭૬૪ સસણી	૪૪૬
૭૬૫ અર્શ	૪૪૬
૭૬૬ ગળાની ગાંઠ	૪૪૬
૭૬૭ રગતપીત	૪૪૬
૭૬૮ સન્નિપાત	૪૪૬
૭૬૯ કંઠમાળ	૪૪૬
૭૭૦ પ્રા. ૧૧૫ લીલા રંગના	
શીસાના પાણીનો ઉપયોગ	૪૪૭
૭૭૧ છાતીમાં ત્રણ થવું	૪૪૭
૭૭૨ શીતળા	૪૪૮
૭૭૩ નાસુર	૪૪૮
૭૭૪ સ્વરભેદ	૪૪૮
૭૭૫ ઉપદંશ	૪૪૮
૭૭૬ પ્રમેહ	૪૪૮
૭૭૭ કાન પાકવા	૪૪૮
૭૭૮ માથુ દુઃખવું	૪૪૮
૭૭૯ દાઝીયો રતવા	૪૪૮
૭૮૦ વિસ્ફોટક	૪૪૮
૭૮૧ રક્તપિત્તથી ઉલ્ટી થવી	૪૪૮
૭૮૨ પ્રા. ૧૬ નળખી રંગ-	
નો ઉપયોગ	૪૪૯
૭૮૩ પ્રા. ૧૧૦ કેટલાક રોગો	
અને તેના રંગના ઉપાયો	૪૫૦
૭૮૪ તાવ	૪૫૦
૭૮૫ પ્લેગનો તાવ	૪૫૦
૭૮૬ અતિસાર	૪૫૦
૭૮૭ સંગ્રહણી	૪૫૦
૭૮૮ મરડો	૪૫૦
૭૮૯ હરસ	૪૫૦
૭૯૦ વાર્ષિક-ફેફસું	૪૫૦
૭૯૧ ઉંઘ ન આવવી	૪૫૧
૭૯૨ ખરજવું	૪૫૧
૭૯૩ ઉટોટીયો	૪૫૧
૭૯૪ કંઠમાળ	૪૫૧
૭૯૫ ત્રિદોષ	૪૫૧
૭૯૬ ટાઇફોઇડ જ્વર	૪૫૧
૭૯૭ લકવા	૪૫૧
૭૯૮ સીશીલીસ—ચાંદી	૪૫૧

વિષય	પૃષ્ઠ	વિષય	પૃષ્ઠ
૭૯૯ ધાતુ પાતળી પાડી	૪૫૧	૮૩૦ ગુણ સુજી જવું	૪૫૪
૮૦૦ હીસ્ટીરીયા	૪૫૧	૮૩૧ અવાળુ પાકવું	૪૫૪
૮૦૧ મીડી પેશાબ	૪૫૧	૮૩૨ બદ્ધજમ્બી	૪૫૪
૮૦૨ દસ્તાન બંધ થવું	૪૫૧	૮૩૩ મેદ	૪૫૪
૮૦૩ ઘણું પ્રદર બહેવું	૪૫૧	૮૩૪ પેટનો દુઃખાવો	૪૫૪
૮૦૪ હાથે પગે પરસેવો થવો	૪૫૧	૮૩૫ ઉંદરી	૪૫૪
૮૦૫ સફેદ કોઢનાં ચાકાં	૪૫૧	૮૩૬ કમળો	૪૫૪
૮૦૬ ગુમડાં	૪૫૨	૮૩૭ આતરડાંનો સોજો	૪૫૪
૮૦૬ સોજો	૪૫૨	૮૩૮ મૂત્રપિડ	૪૫૪
૮૦૭ ઉંદરી	૪૫૨	૮૩૯ વધેલી ચરખી	૪૫૪
૮૦૮ ખસ-ખંજવાળ	૪૫૨	૮૪૦ આંખ સુજી આવવી	૪૫૪
૮૦૯ નસકારી કુટવી	૪૫૨	૮૪૧ ચુંક કે આંકડી	૪૫૪
૮૧૦ છાતીનો ધમકારો	૪૫૨	૮૪૨ કમળયાત	૪૫૪
૮૧૧ ધા-દાઝવું	૪૫૨	૮૪૩ છાતીમાં દાહ બળવો	૪૫૫
૮૧૨ જાંતુઓના ડાંખ	૪૫૨	૮૪૪ મોં પાકવું	૪૫૫
૮૧૩ ચામડીના ડાંધા	૪૫૨	૮૪૫ સુકી ઉદરસ	૪૫૫
૮૧૪ જલોદર	૪૫૨	૮૪૬ કફ-ગળફા પડે	૪૫૫
૮૧૫ પાકુ	૪૫૨	૮૪૭ માથાની શરદી	૪૫૫
૮૧૬ પરસેવો થવો	૪૫૨	૮૪૮ ઘાંટા બેસી જવા	૪૫૫
૮૧૭ મધુ પ્રમેહ	૪૫૩	૮૪૯ માથુ દુઃખવું	૪૫૫
૮૧૮ મોં આવવું	૪૫૩	૮૫૦ સોજવાળો તાવ	૪૫૫
૮૧૯ બંધકાશ	૪૫૩	૮૫૧ હોઝરીનો સોજો	૪૫૫
૮૨૦ ક્ષય	૪૫૩	૮૫૨ હાથ પગ ફાટવા	૪૫૫
૮૨૧ હૃદયશુળ	૪૫૩	૮૫૩ સંધિવા કે નજળો	૪૫૫
૮૨૨ સુવાવડનો તાવ	૪૫૩	૮૫૪ સ્ત્રીઓના ગર્ભાશયમાં લો-	
૮૨૩ વીર્યશ્રાવ	૪૫૩	હીનો જમાવ થવા	૪૫૫
૮૨૪ ફેર ચઢવા	૪૫૩	૮૫૫ લૂ લાગવી-માથે લોહિ	
૮૨૫ વાતરક્ત	૪૫૩	ચઢવું	૪૫૫
૮૨૬ એકાંતરીયો તાવ	૪૫૩	૮૫૬ લકવા	૪૫૫
૮૨૭ સન્નિપાતનો તાવ	૪૫૩	૮૫૭ કંઈ કંઈ રૂતુમાં કયા કયા	
૮૨૮ બચ્ચાંની આંચકી	૪૫૩	રંગનાં કપડાં પહેરવાં	૪૫૫
૮૨૯ દમ	૪૫૩		

ત્રીકાળદર્શક દર્પણ માટે લોકો શું કહે છે ?

કચ્છ અંબરથી વલલજી લાણજી લખે છે કે: આપનું ત્રીકાળ દર્શક દર્પણ પુસ્તક મળ્યું વાંચી ધણોજ આનંદ થયો છે. તેમાં ધણીજ ઉપયોગી બાબતનો સમાવેશ કરેલો છે. અને તેથી આપનો આભાર માનું છું.

અખરામાંથી કાળીદાસ કીકાલાઇ લખે છે કે: આપનું ત્રિકાળદર્શક દર્પણ પુસ્તક ખરીદવાથી મને ધણોજ ફાયદો થયો છે.

મુંબાઇથી ભુરાલાઇ કાળીદાસ લખે છે કે: આપનું ત્રીકાળદર્શક દર્પણ પુસ્તક ધણુંજ ઉપયોગી છે. દરેક દરેક કુટુંબે રાખવા યોગ્ય છે એ પુસ્તક પ્રકટ કરવાના તમારા શ્રમને માટે ધન્યવાદ આપવો ઘટે છે.

મુંબાઇથી કેશવજી માધવજી લખે છે કે: આપના સ્ત્રીહિતશિક્ષક અને ત્રિકાળદર્શક દર્પણ વીગેરે પુસ્તકો મંગાવ્યાં જે વાંચી મને ધણોજ સંતોષ પ્રાપ્ત થયો છે.

પુસ્તકની કીમત રૂ. ૫-૦-૦

પુનાથી શા. મોતીલાલ ગુલાબચંદ લખે છે કે: ત્રીકાળદર્શક દર્પણનું પુસ્તક મળ્યું તેની અંદર મંત્ર વિદ્યા અમોઝે અજમાવતાં સાચી છે. તથા તથા તંત્રવિદ્યા પણ સાચી છે. તથા કોકશાસ્ત્ર પણ જે વાંચે તે ધણું યાદ કરે તેવું છે. પુસ્તક એકંદરે દરેકના ઘરમાં હોવું જોઈએ. ધનવાનનાં ૩ પુસ્તકો વી. પી. થી મોકલશો.

સ્ત્રીહિતશિક્ષક માટે લોકો શું કહે છે.

કરાંચીથી શેઠ અસાદીના અલીમામદ લખે છે કે: આપનું પુસ્તક સ્ત્રીહિતશિક્ષક વાંચ્યું તેની અંદર સારા દ્રષ્ટાંતો અને સતીઓની વારતાઓ છે તેથી તમારો આભાર માનવામાં આવે છે. તે ચોપડી ધણી ઉપયોગી છે. બીજાં પુસ્તક ગૃહીણી રતનમાળા, સુખી દમ્પતી અને સુખી ગૃહસંસાર વી. પી. થી મોકલશો.

હાલોલથી પાઠક ચુનીલાલ વિશ્વનાથ લખે છે કે: આપનું સ્ત્રીહિતશિક્ષક નામનું પુસ્તક મળ્યું તે ધણું બોધદાયક અને હાલના જમાનાની સ્ત્રીઓને સારી શિખામણ આપનાર છે. આ પુસ્તકનો વાંચનાર માણસ સદુપયોગ કરે તો તેની જીવંતી ઉત્તમ બનવા જેવું છે.

સ્ત્રીહિતશિક્ષકમાં ૧૫૦ સતી સ્ત્રીઓનાં જીવન ચરિત્રો છે કીમત રૂ. ૪-૦-૦ વધુ માટે જાહેર. ખખર વાંચવી.

વ્યવસ્થાપક ભાગ્યોદય—અમદાવાદ

ધનવાન માટે તેના લાભ લેનારા શું કહે છે ?

કંગાલી—(યુગાન્ડા) ધી એચ, એમ ખાકી લખે છે કે: આપનું ધનવાન પુસ્તક મળ્યું આનંદ સાથે વાંચ્યું છે. ખરેખર આ પુસ્તક વખાણવા લાયક છે. અને સર્વને માફક આવે એવી શૈલીમાં લખાયું છે એટલુંજ નહિ પણ તેમાં વૈદકશાસ્ત્રનું જ્ઞાન, કેટલાક હુન્નરના પ્રયોગો, ખી-મારીના ઇલાજો, ધનવાન થવાના ઉપાયો વીગેરે રજૂ કરી આપે એક અગત્યની ખોટ દૂર કરી છે તે માટે મારાથી પ્રશંસા કર્યા વગર રહેવાનું નથી. હું સ્વદેશ બંધુઓને લલામણુ કરું છું કે એક વખત ધનવાન પુસ્તક ખરીદ કરી તેના લાભને મેળવા.

પુનાથી ફરામરોજ દારાશા દુબાસ લખે છે: તમે લાઈજીએ મોકલેલું ધનવાન પુસ્તક મળ્યું છે અને તે માટે જેટલો ઉપકાર માનું તેટલો થોડો છે. એ પુસ્તક ધાણુંજ ઉપયોગી છે અને ખરેખર દરેક ધરમાં તેની એક નકલ રાખવી જ જોઈએ એવું માંડું મત છે. આ પત્ર વાંચી કાયદાનો શીક્ષક મોકલી આપશો. અને ફરી એકવાર તમારા ધનવાન પુસ્તક માટે ખરા જીગરથી ઉપકાર માનું છું.

પારડીથી દેશાઝ માણેકલાઝ નારણજી લખે છે કે: આપનું ધનવાન પુસ્તક મને અતિ પ્રિય થઈ પડ્યું છે અને તે માટે હું આપનો આભાર માનું છું જાડરાખાદથી ગુલામહુસેન મુરમામદ લખે છે: આપે હિંદુસ્તાનમાં હુન્નરના અભાવે ધનવાન પુસ્તક રચ્યું. ભારતની અદ્વિતીય, અત્યંત પ્રશંસનીય સેવા કરી તેથી આનંદથી અમારું હૃદય વિકસી રહ્યું છે. પુસ્તકની કીંમત એક જ હુન્નરમાં વસુલ થાય તેમ છે. પ્રભુ આપને દીર્ઘાયુષ્ય આપે.

હાંસાના હેડમાસ્તર ભગવાનજી લાણજી લખે છે: ધનવાન પુસ્તક મનુષ્યને ધાણુંજ ઉપયોગી છે જે માણસ તેનો ઉપયોગ કરે તે ધનવાન થયા વગર રહેજ નહિ. આમાંથી મેં પાંચ સાત હુન્નરોનો અજમાયશ લીધો જેમાં હું ધણોજ ફતેહમંદ થયો છું ને આપનો આભાર માનું છું ધનવાન તે ધનવાજ છે. આ પુસ્તક ખરીદવાને હું દરેક લાઇને લલામણુ કરું છું.

ધનવાન રાધનપુરથી એચ. બી. દસાડીઆ લખે છે. ધનવાનમાં ખતાવેલા કેટલાક ઉપાયોમાં હું સારી રીતે ફતેહમંદ પામ્યો છું.

ચીમઠાણાથી અબ્બાસઅલી શેખ ઇબ્રાહીમજી લખે છે કે આપના ધનવાન પુસ્તકથી મને સારો લાભ થયો છે. આ હિસાબે તેની કીંમત રૂ. ૨૫ રાખી હોત તોપણ ઓછીજ હતી. ગરીબ વર્ગને માટે આ પુસ્તક ધાણુંજ લાભદાયક છે. અને તેથી આ પુસ્તક ખરીદવા દરેકને મારી લલામણુ છે.

પુસ્તકની કી. રૂ. ૧૦-૦-૦ વ્યવસ્થાપક, ભાગ્યોદય-અમદાવાદ.

ભવિષ્યવેત્તા માટે તેનો લાભ લેનારા શું કહે છે ?

મુખ્યથી હોરમસજી કા. દમણીઆ લખે છે કે: આપનું ભવિષ્યવેત્તા પુસ્તક જ્ઞાનથી વાંચ્યું. પુસ્તક ધણુંજ કામનું થઈ પડશે એમ હું ઈચ્છું છું.

મુખ્યથી બાબુભાઈ સુખલાલ લખે છે: આપનું ભવિષ્યવેત્તા પુસ્તક અમને ધણુંજ ઉપયોગી થઈ પડ્યું છે.

ડોહાઈથી મંગળલાલ હાથીલાલ દેશાઈ લખે છે કે: ભવિષ્યવેત્તા વાંચી જોતાં જણાય છે કે તેમાં ચાલુ કાળને જોઈ મનુષ્યના અનુકુળ પડે તેવી રીતે જોતિષ વિદ્યાનું સ્વરૂપ વર્ણન કરવામાં આવેલું છે તેથી સંજ્ઞાનોને જ્યોતિષનું જ્ઞાન સંપાદન કરવા અતિ ઉપયોગી છે. આશા રાખું છું કે ધર્મજ્ઞાસુ સંજ્ઞાનો અંચકર્તાને ઉત્તેજન આપશે.

રાણપોરથી વીકુલજી લખમીચંદ લખે છે: આપના તરફથી ભવિષ્યવેત્તાનું પુસ્તક આવ્યું તે વાંચી જોતાં આપે ઘણો શ્રમ લઈ સતોષકારક બનાવેલું છે. આર્યભૂમિમાં આપ જેવા વિદ્વાન પુરુષોના શ્રમથી આર્ય લોકોને ઘણો લાભ થયો અને થશે એમ આશા રાખીએ છીએ.

વીરમગામથી વૈદ્ય ઉમીયાશંકર બાપુભાઈ લખે છે કે: ભવિષ્યવેત્તા વાંચી જોતાં જોતિષવિદ્યાના અભ્યાસી, જ્યોતિષ જોનાર બ્રાહ્મણો અને જ્યોતિષ વિદ્યાને માન આપનાર કોઈ પણ સંજ્ઞાનને આ પુસ્તક અતિ ઉપયોગી છે એમ માઈ માનવું છે.

ઘોઘાથી સૈયદ રજીમીયાં દાઉદમીયાં લખે છે કે: આપનું ભવિષ્યવેત્તા અમોને ઘણું ઉપયોગી થઈ પડ્યું છે, હું મુસલમાન છું તોપણ બ્રાહ્મણ કરતાં સાઈ કામ આપના ભવિષ્યવેત્તાના પ્રતાપથી કરી શકું છું. મેં મારા મિત્રોનાં કામ ભવિષ્યવેત્તા ઉપરથી કરેલાં છે. મેં તેની નજીમની કીતાબની ખરોખરી કરી હતી તે જોતાં તે ખરી નજીમ છે. હું તેના ઉપરથી જે જે કામ કરું છું તે સાચાં અને ખરાં થાય છે. આપનો જેટલો ઉપકાર માનું તેટલો ઓછો છે. હું આપની મહેનતને ધન્યવાદ આપું છું.

કાડીનારથી શીવશંકર દયારામ લખે છે: આ પુસ્તક ઉપરથી ભવિષ્યની વાત જાણી શકાય છે. તેને કામદર્ગા ગાય કહી શકાય. ભવિષ્યવેત્તા ધણુંજ ઉપયોગી છે જેથી તેને દરેકે લેવું જોઈએ.

ઘોઘાખંદરથી શા જયન્તીલાલ દુર્લભદાસ લખે છે: આપનું ભવિષ્યવેત્તા વાંચી તેમાંના ઘણા પ્રશ્નો અમે ધારેલા કામ પ્રમાણે ઘણા ઉપયોગી થઈ પડ્યા છે. મેં મારા મિત્રના છોકરાની જન્મોત્તરી આ પુસ્તક ઉપરથી કરી તો તે સર્વે વાતે સિદ્ધ અને ખરોખર છે.

ભવિષ્યવેત્તા—લીંબડાથી શુક્લ ચુનીલાલ શામળજી લખે છે. ભવિષ્યવેત્તા પુસ્તક પહોંચ્યું. તે વાંચ્યું તો ધણુંજ ઉપયોગી તથા સાઈ છે.

પુસ્તકની કી. રૂ. ૫-૦-૦ વ્યવસ્થાપક ભાગ્યોદય અમદાવાદ.

સસ્તી કીંમતે અધ્યાત્મજ્ઞાનથી ભરપૂર ઉત્તમ પુસ્તકો

શ્રી અધ્યાત્મજ્ઞાનપ્રસારક ગ્રંથમાળા

ના આજેજ ગ્રાહક થજો, આ ગ્રંથમાળાના ગ્રાહકને ગ્રંથમાળાનાં પુસ્તકો અર્ધી કીંમતે મળે છે. પુસ્તકો પાકા પુકાનાં, જોડ કાગળમાં છપાશે પુસ્તકો દળદાર સુંદર છપાઈવાળાં થશે. તેના ગ્રાહક થનારને

પ્રથમ પુસ્તક તરીકે

શ્રીમદ્ શંકરાચાર્ય

અને

શંકરદિગ્વિજય

એ નામનું શ્રી આદ્યશંકરાચાર્યનું જીવન ચરિત્ર જેમાં શ્રીશંકરાચાર્યે કરેલા દિગ્વિજયના વિસ્તાર સહિત હકીકત આપેલી છે. તે અપાશે. આ પુસ્તકમાં શ્રીમદ્શંકરાચાર્યનો જન્મ, બાલવયમાં કીધેલો વિદ્યાભ્યાસ નાની ઉંમરે લીધેલો સંન્યાસ. કુમારીય ભદ્રુ જીવન, પડિત મંડન મિશ્રનો કરેલો પરાજય. મંડનમિશ્રનાં પત્નિ દેવી સરસ્વતી સાથે વાદવિવાદ, સ્વામિજીએ કામશાસ્ત્રમાં પ્રવીણતા મેળવવા માટે સૂક્ષ્મદેહે અમરીષ રાજના દેહમાં કરેલો પ્રવેશ. ત્યાં કરેલી રાજ્ય વ્યવસ્થા સાથે કામશાસ્ત્રમાં પ્રવિણતા મેળવી પાછા મૂળદેહમાં આવી વાદમાં કરેલો સરસ્વતીનો પરાજય, પદ્મપાદાદિ શિષ્યોનાં વર્ણન, ત્રોટકચાર્યને યોગબળથી અર્પેલું વિદ્યાદાન, કપાલિકને પોતાનું શરીર વધ કરવા માટે આપવું. અનેક પાખંડ મતમતાંતરોનો કરેલો પરાજય, તેમની સાથે કરેલા વાદવિવાદનું રહસ્ય, તેમના ચાર પદ શિષ્યોનાં વર્ણન, તેમણે કરેલી વેદ ધર્મની ઉન્નતિ. માતાના સ્મરજીથી માતા પાસે આકાશમાર્ગે થઈ જવું. માતાનું સાન્ત્વન, પરબ્રહ્મમાં શાંતિ વિગેરે શ્રીમદ્ આદ્યશંકરાચાર્યનું સંપૂર્ણ જીવન ચરિત્ર આ પુસ્તકમાં છે, પાન લગભગ ૫૦૦ ઉપરાંત કીંમત રૂ. ૫-૦-૦ છતાં ગ્રંથમાળાના જેઓ ગ્રાહક થશે. તેમને માત્ર રૂ. ૨-૮-૦ માં જ અપાશે. આ લાભ માત્ર પ્રથમ વર્ષ માટેજ છે.

ગ્રાહક થવા ઇચ્છનારે પ્રવેશ રીતો રૂ. ૧-૦-૦ પ્રથમથી મોકલી ગ્રાહકમાં નામ નોંધાવવું. બીજાં પુસ્તકો યોગવિદ્યા, અધ્યાત્મવિદ્યા, બ્રહ્મવિદ્યા વિગેરે બહાર પડશે.

સંપાદક અધ્યાત્મક જ્ઞાનપ્રસારક કાર્યાલય.

અમદાવાદ.

માસ્ટર ઓફ નોલેજ

આ પુતકને માટે સજ્જનો શું કહે છે ?

સુરતથી કંચનલાલ હીરાલાલ લખે છે કે: માસ્ટર ઓફ નોલેજ મળ્યું. ધણું લાંબા સમયથી તે પુસ્તક મેળવવા મારી તિવ્ર ઇચ્છા હતી એટલે તે પ્રાપ્ત થતાં અથથી ઇતિ અવલોકન કરી ગયો, અને તેથી મને આનંદ થયો. પુસ્તકની શૈલી, ભાષા શીખવાના ઉમેદવારને ધણી સુગમ પડે તેવી છે. તેમજ જુદા જુદા પુસ્તકો વસાવી જુદી જુદી ભાષા શીખવાનો લાંબો પરિશ્રમ કરવા કરતાં જે આ પુસ્તકથી જ શીખવામાં આવે તો ધણું ટુંકા સમયમાં તેમજ થોડી મહેનતે તે 'ભાષાઓનું' જ્ઞાન થાય એ નિઃશંક સય છે. વળી એ પણ નિર્વિવાદ છે કે આપે જે જે ભાષાઓની પસંદગી કરી છે તે હાલના સમયાનુસાર ઉપયોગી જ છે, વળી આપે અંગ્રેજી, મરાઠી ગુજરાતી અને હિંદીની રચના ભેગી આપી છે તેથી દરેક ભાષા જુદી જુદી શીખવાની મહેનત પણ આપે ટાળી છે. ટુંકમાં તે પુસ્તક ધણું ઉપયોગી હોઈ સાહિત્ય પ્રેમી બંધુઓને ખીજી ભાષાઓમાં રહેલા સાહિત્ય સ્ત્રોતનું પાન કરવામાં એક શસ્ત્ર સમાન થઈ પડશે એવી આશા સાથે વિરમું છું.

મુંબાઈથી સુન્દરદાસ લખે છે કે: આપનું માસ્ટર ઓફ નોલેજ ધણી સારા જ્ઞાનની ચોપડીઓનો અર્થ સારે તેમ છે. વળી વગર માસ્ટર શીક્ષણ દરેક ભાષાનું લઈ શકાય તેમ પણ છે તે દરેક ઘરમાં સંગ્રહવાને લલામણુ કરીએ છીએ.

ખાંડવાથી અબ્દુરેહમાનખાન ખાખી થાપકા એસ્ટેટવાળા લખે છે કે: આપનું માસ્ટર ઓફ નોલેજ નામનું પુસ્તક મેં વાંચ્યું છે જુદી જુદી ભાષાઓનું જ્ઞાન મેળવવા એ પુસ્તક મદદરૂપ થાય તેમ છે તેની સચના પણ નવા શીખાઉને સહેલી પડે તેવી છે વળી આ પુસ્તકદ્વારા જે લાભ લઈ શકાય તેના મુકાબલામાં તેની કીંમત માત્ર નામની જ કહેવાય.

ભરૂચથી સાકરલાલ માધવલાલ તોરાવાલા લખે છે: માસ્ટર ઓફ નોલેજ એ પુસ્તક ખરેખર ભાષાની ઉત્કંઠા ધરાવનાર મનુષ્યોને માટે માર્ગદર્શક ભોમીયા તરીકે અતિ ઉપયોગી છે. આપે અથાગત્રમ વેડી આવા અમૂલ્ય પુસ્તકની બક્ષીસ ગુર્જરોને સમર્પણ કરી તે બદલ ખરેખર તમને ધન્યવાદ આપ્યા સિવાય શું કરીએ ? વધુમાં આપના પુસ્તકનો ઉઠાવ સારા રીતે થાય અને તેથી આપની અમૂલ્ય મહેનત સફળ થાય એવું ઇચ્છું છું.

પુસ્તકની કીંમત રૂ. ૧૦-૦-૦ આ પુસ્તકથી અંગ્રેજી, મરાઠી, હિંદી, ઉર્દુ, બંગાળી, સંસ્કૃત માત્ર થોડા વખતમાં જ વાંચતાં લખતાં શીખી શકાય છે.

વ્યવસ્થાપક ભાગ્યોદય—અમદાવાદ.

કાયદાના શિક્ષક સંબંધી વિકાનોના અભીપ્રાયો.

વડોદરા રાજ્યના વરીષ્ટ કાર્ટના-હાઈકાર્ટ જડજ સાહેબ. મે. રા. બા.
ગોર્વાદલાઈ હાથીલાઈ દેસાઈ બી. એ. એલ. એલ. બી. લખે છે કે:—

રા. રા. જેઠાલાલ દેવશંકર દવે કૃત “ કાયદાનો શિક્ષક ” એ નામના પુસ્તકની પેહેલી આવૃત્તિ મારા જોવામાં આવી હતી. તેમ હાલમાં નવીન આવૃત્તિ પ્રસિદ્ધ થઈ છે. તે પણ મારા જોવામાં આવી છે. આ પુસ્તક દરેક માણસને કાયદાની સાધારણ રીતે વ્યવહારોપયોગી માહિતી મેળવવાનું એક સાધન પુરું પાડે એવું છે અને તેથી તે દરેક જણે પોતાના ઘરમાં રાખવા જેવું છે. એકજ પુસ્તકમાં દિવાની ફાજલારી તથા મુલકી સંબંધી તમામ માહિતી મળે એવું ગુજરાતી ભાષામાં આ એકજ પુસ્તક છે. અને સાધારણ બાબતોમાં વકીલને ઘેર જવાની તસ્દી ન લેતાં દરેક માણસ જરૂરી કાયદા સંબંધી માહિતી મેળવી શકે એવું ઉપયોગી છે.

સુરતના મે. ડીસ્ટ્રીક્ટ અને સેસન્સ જડજ મે. ચિમનલાલ એન. મહેતા, એમ. એ. એલ. એલ. બી. લખે છે કે:—તમારૂં પુસ્તક કાયદાનો શિક્ષક મળ્યું તેમાં તમામ ઉપયોગી કાયદાઓનો સમાવેશ કરેલો છે. તેમાં હીંદુ અને મુસલમાન કોં પણ છે. જેથી ગુજરાતી જાણનાર વર્ગ માટે તમે એક લાંબા વખતની ખોટ પુરી પાડી અને મહત્વનું કાર્ય કર્યું છે. તે પુસ્તક ગુજરાતી જાણનારા વકીલો, માજિસ્ટ્રેટો, રેવન્યુ ઓફીસરો અને જડજોને અને કાયદાના અભ્યાસીઓને ઘણુંજ ઉપયોગી થઈ પડશે. એટલું જ નહિ પણ તે પુસ્તક એટલું બધું ઉપયોગી છે કે તેને રેફરન્સ માટે દરેક કાયદા જાણનાર માણસે પોતાના ટેબલ ઉપર દરરોજ રાખવુંજ જોઈએ. હું તમારા આ કાર્યમાં તમને કૃતજ્ઞ મળે તેવું ઇચ્છું છું.

મુંબાઈ હાઈકોર્ટના વડા જડજ નામદાર લલ્લુભાઈ આશારામ શાહ એમ. એ. એલ. એલ. બી. લખે છે કે:—તમારૂં પુસ્તક મળ્યું છે. તે પુસ્તકમાં ઘણા નાના તથા મોટા ગુજરાતી કાયદાઓનો સમાવેશ કરેલા જણાય છે, અને આવો સંગ્રહ અંગ્રેજી નહીં જાણનાર કાયદાના કોઈ ગુજરાતી વિદ્યાર્થીને ઉપયોગી થાય તે સ્વભાવિક છે. પુસ્તકની કી. રૂ. ૧૨-૦-૦

મુંબાઇ ઇલાકાના સરકારી કેળવણી ખાતાએ પ્રાર્થામિક અને
અને માધ્યમિક સ્કૂલો માટે તેમ ટ્રેનીંગ કોલેજો માટે
લાયબ્રેરી બુક તરીકે મંજૂર કરેલું

હિંદુસ્તાનની તીર્થયાત્રા

અમદાવાદ પ્રેમચંદ રાયચંદ ટ્રેનીંગ કોલેજના રીડાયર્ડ પ્રીન્સી-
પાલ સાહેબ રા. બા. કમળાશંકર પ્રાણશંકર ત્રિવેદી. બી., એ.
સુરતથી લખે છે:

રા. જેઠાલાલ દેવશંકર દવેકૃત હિંદુસ્તાનની તીર્થયાત્રા આ પુસ્તક વાંચી
વાંચી મને ધણોજ આનંદ થયો છે, યાત્રાનાં વર્ણનનાં ધણાં પુસ્તકો પ્રસિદ્ધ
થયાં છે; પરંતુ આવું દરેક જાતની હકીકતથી ભરેલું એક પુસ્તક મારા
જોવામાં આવ્યું નથી. આ પુસ્તકમાં હિંદુસ્તાનનાં તમામ યાત્રાનાં સ્થળોની
સંપૂર્ણ માહિતી આપેલી છે. દરેક સ્થળનું મહાત્મ્ય તેમજ ત્યાં જે જે
જોવા લાયક હેય તે તેમજ ત્યાં જવાના માર્ગ વિગેરે ખાખતનું સંપૂર્ણ
વર્ણન છે. યાત્રાનાં સ્થળો ઉપરાંત મોટાં મોટાં શહેરોની પણ ઘણી જાણવા
લાયક હકીકત એમાં આપેલી છે. આથી આ પુસ્તક ભાવિક સીપુરોને
તેમજ અન્ય સામાન્ય વાચકને બહુ ઉપયોગી થઈ પડે એવું છે. ક્ષણિક
વિનોદ થાય એવાં પુસ્તકો ઘણાં રચાય છે. પરંતુ ઉપયોગી પુસ્તકો વિરલ
છે. આવું ઉપયોગી પુસ્તક પ્રસિદ્ધ કરી તમે ગુજરાતી સાહિત્યને સમૃદ્ધ કર્યું
છે. ને વાચક વર્ગ પર મોટો ઉપકાર કર્યો છે. પુસ્તકને અંતે તામીલ ભાષાના
શબ્દો આપ્યા છે. તે યાત્રાળુઓને બહુ ઉપયોગી થઈ પડશે, નકશો પણ
ઉપકારક થશે.

મુંબાઇ સ્માલકોઝ કોર્ટના વડા જડજ સાહેબ મેઠ કૃષ્ણલાલ
મોહનલાલ ઝવેરી. એમ, એ, એલ, એલ, બી. લખે છે:

હિંદુસ્તાનની તીર્થયાત્રાનું પુસ્તક દરેક રીતે ઉપયોગી જણાય એવું છે.
વાંચતાં ધણોજ રસ પડે છે. જરૂરી ખર્ચ બધી જ એમાંથી મળી આવે છે.
વળી ચિત્રોને લીધે એની શોભા વધી છે, ને એમાં નકશો હોવાથી એની
કદર ઘણી જ થવી જોઈએ. ગુજરાતીમાં અત્યાર સુધી તીર્થયાત્રાનાં જે
પુસ્તકો બહાર પડ્યાં છે તેમાં તમારું પુસ્તક પહેલી પંક્તિમાં મૂકવા લાયક છે,

ત્રિકાળદર્શક દર્પણ

અને

પ્રેતાવાહન વિદ્યા.

પ્રકરણ ૧ લું.

પ્રવેશ.

ભૂત, ભવિષ્ય અને વર્તમાન ત્રણ કાળમાં શું બન્યું, શું બનશે અને શું બને છે તે જાણવાની ઘણી ઇચ્છા હોય છે. ત્રણે કાળનું જ્ઞાન યોગવિદ્યાનો અભ્યાસ કરી સમાધિ પર્યંતનું જ્ઞાન મેળવવાથી થાય છે, તેમજ જ્યોતિષ શાસ્ત્રથી થાય છે. આ ઉપરાંત હીપ્નોટીઝમ, અને મેસ્મેરીઝમ વિદ્યાનો અભ્યાસ કરી જે માણસને હીપ્નોટાઇઝ કરવામાં આવે છે કે જેને મેસ્મેરીઝમ ચઢાવવામાં આવે છે તે માણસથી થાય છે. યોગી સમાધિ ચઢાવી ત્રણ કાળનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી શકે છે. જ્યોતિષવેત્તાનું ગણીતથી ગ્રહોની ગણતરી કરી ત્રણ કાળનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરે છે તેવીજ રીતે જેને હીપ્નોટાઇઝ કરવામાં આવે છે કે મેસ્મેરીઝમ ચઢાવવામાં આવે છે તે પોતાના આંતરચક્ષુવડે સર્વ જાણી શકે છે.

આ ઉપરાંત એક પ્રકારની ક્રિયાથી કાચ બનાવી તેની સામે ત્રાટકે કરવાથી માણસ અંતરમાં ઉતરી શકે છે અને પછી તેને જે કાંઈ પૂછવામાં આવે છે તે વાત જાણી શકે છે. તેમજ પ્રેતનું આવાહન કરવાની વિદ્યાથી પ્રેતદ્વારા આ જ્ઞાન મેળવી શકાય છે. આથી ત્રિકાળદર્શક દર્પણ શી રીતે બનાવવું અને જોવું એ ક્રિયા જાણવાની અગત્ય છે. તેમજ પ્રેતનું આવાહન શી રીતે કરવું તેનું દ્વારા ભૂત, ભવિષ્યની વાત શી રીતે જાણવી એ પણ જાણવાની જરૂર છે. આ પુસ્તકમાં હીપ્નોટીઝમ વિધાનો, મેસ્મેરીઝમનો, યોગવિધાનો, ત્રિકાળદર્શક દર્પણ બનાવવાની ક્રિયાનો, અને પ્રેતાવાહન શી રીતે થઈ શકે તે વિધાનો સમાવેશ કરવાથી માણસોને ભૂત ભવિષ્યની વાત જાણવાની ઘણીજ સરળતા થઈ શકે તેમ છે.

એ ઉપરાંત કેટલીક શુદ્ધ વિધાનો, બહુ ધ્રુવો, અને ચૌદ પ્રકારની વિધાનો પણ આ પુસ્તકમાં સમાવેશ કરવા ઉપરાંત કોકશાસ્ત્ર અને રતિશાસ્ત્રનો પણ આ પુસ્તકમાં સમાવેશ કર્યો છે. જેથી માણસો બંને અન્ય બહુગરની ચાલાકીથી ફસાઈ ન જાય તેમજ કેટલીક કોકશાસ્ત્રની શુભવિધાનો અનુભવ કરી શકે તેમ છે. ઘણા માણસો ત્રિકાળદર્શક દર્પણ બનાવતાં આવડવાથી તેમને તેવાં દર્પણ લેવાની જરૂર પડવાની નહિ, વળી કોઈ વસ્તુ ક્યાં ગઈ છે તેમજ અમુક જગ્યાએ શું બને છે તેની વાત તે માણસ દર્પણ ઘેર બનાવી શીખી શકશે.

વળી હીપ્નોટીઝમ અને મેસ્મેરીઝમના પ્રયોગથી દરદીઓને શી રીતે સાજા કરવા તે પણ આ પુસ્તકમાં આપેલું હોવાથી ઘણી વખતે અસાધ્ય દરદો આ ક્રિયાવડે વગર દવાએ મટાડી શકાશે. તે ઉપરાંત વશીકરણ વિધાનો પણ આ પુસ્તકમાં સમાવેશ કર્યો છે જેથી અમુક માણસ આ વિધીથી અન્યને પોતાના તરફ આકર્ષી પોતાનું કાર્ય સિદ્ધ કરાવી શકે છે. તે સિવાય રતિશાસ્ત્ર અને કોકશાસ્ત્રની વિધાનો મંત્ર, મંત્રશાસ્ત્ર, ચંત્રશાસ્ત્ર, અને બહુ અમત્કારીક પ્રયોગોનો આ પુસ્તકમાં સમાવેશ હોવાથી ઘણું ઉપયોગી થઈ પડવાનો સંભવ છે.

ભાગ ૧ લો.

મેસ્મેરીઝમ અથવા હીપ્નોટીઝમ વિદ્યા.

પ્રકરણ ૨ ભું.

મેસ્મેરીઝમનો પ્રયોગ કરવા માટે યોગ્યતા મેળવવી.

હીપ્નોટીઝમથી શરીર તથા મનને સારાં કરી શકાય છે, તે સિવાય તે દ્વારા યોગાભ્યાસનો માર્ગ પણ હાથ આવે છે. તે દ્વારા સંકલ્પબળની વૃદ્ધિદ્વારા આત્મધ્યાનમાં દૃઢ થવા માટે વૃત્તિ-નિરોધ સાધવામાં આવે તો સહજ સમાધિ પ્રાપ્ત થઈ શકે છે.

આ વિદ્યાના બે ભાગ પાડી શકાય છે. એક સંધાયક એટલે તન મનની બગડેલી સ્થિતિને સમાધાનમાં લાવનાર અને બીજી ચમત્કારિક એટલે જે વડે ચમત્કારો થઈ શકે છે તે. આ પ્રયોગ કરનાર મહાપુરુષ થઈ થાકે છે તેમને અશ્વસિદ્ધિ, વિગેરે સામાન્ય સિદ્ધિઓ પ્રાપ્ત થાય છે.

વળી કેટલાક સ્વાર્થબુદ્ધિથી આ પ્રયોગનો ઉપયોગ કરી કેટલાક વામમાર્ગે પણ વળે છે. પણ જેઓ આ વિદ્યાનો સદુપયોગ કરી જાણે છે તે અતે મહાપુરુષ થઈ શકે છે, અને આ જગતમાં યોગ્ય માનસન્માનને મેળવી શકે છે.

પ્રાણ—હીપ્નોટીઝમની વિદ્યાનો બધો આધાર પ્રાણ ઉપર છે. પ્રાણમાં બીજા પદાર્થોને પોતાના તરફ ખેંચવાનો મુખ્ય ગુણ છે. જેવો જેનો પ્રાણ તે પ્રમાણમાં તનું બળ હોય છે; આ વિદ્યાથી અન્ય મનુષ્યના રોગને આકર્ષી તે મટાડી શકાય છે.

પ્રાણ એ સર્વ પ્રાણી પદાર્થમાં વ્યાપ્ત છે એનાવડે જ શરીર જીવતું રહે છે. પ્રાણના સંયમનાદિથી અનેક ચમત્કાર, સિદ્ધિ વિગેરે પ્રાપ્ત થાય છે. આખા બ્રહ્માંડમાં પ્રાણુતત્ત્વ વ્યાપક છે. પ્રાણ એટલે શ્વાસપ્રશ્વાસમાં જતો આવતો વાયુ મનાય છે. પણ પ્રાણ એટલે જીવ અત્રે માનવો. મનુષ્યનાં બળ, પરાક્રમ, બુદ્ધિ, જ્ઞાન એ સર્વનું નામ વીર્ય પણ ગણાય છે અને તે વીર્યને યોગ્ય રુપે સ્થાપનાર તેજ પ્રાણ છે. હવા પણ પ્રાણથી જ ભરેલી છે. આ પૃથ્વીને પ્રાણ આપનાર સૂર્ય ગણાય છે. તે આપણને તેજના ગોળા જેવો જણાય છે પણ તેમાંથી નિરંતર પ્રાણનો પ્રવાહ ચાલુ રહે છે. અને તેથી આખી પૃથ્વી પ્રાણવાળી રહે છે.

સૂર્યમાંથી પ્રાણનો જે પ્રવાહ બેઠે છે તે ઉષ્ણ છે. સૂર્યની માફક ચંદ્રમાંથી પણ પ્રાણપ્રવાહ નિરંતર નીકળી આ જગતને પોષે છે. સૂર્યનો પ્રાણ જેમ ઉષ્ણ છે તેમ ચંદ્રનો પ્રાણ શીત છે. દિવસે સૂર્યપ્રાણ પ્રબળ રહે છે અને રાત્રે ચંદ્ર પ્રાણ પ્રબળ રહે છે. મનુષ્ય શરીરના પ્રાણનો આ બંને પ્રાણ સાથે નિકટનો સંબંધ છે. અને તેથી ફરેક મનુષ્યના પ્રાણની અવસ્થા તેના શરીરમાં કેવી છે તે તેના સૂર્ય કે ચંદ્ર સ્વર ઉપરથી બાણી શકાય છે. આ પ્રાણની સાથે બીજાં તત્ત્વો સંકેલાય છે ત્યારે શરીર બંધાય છે. ફરેક તત્ત્વને પોતપોતાનો એક રંગ હોય છે. જેમ પ્રાણનો પ્રવાહ શરીરમાં ચાલુ રહે છે તેમ અમુક સમયે અમુક તત્ત્વનું બલ પણ શરીરમાં પ્રધાનપણે હોય છે. જે તત્ત્વનું જે સમયે પ્રબળ તે તે તત્ત્વનો તે સમયે પ્રાણને રંગ લાગે છે.

જેવા આચારવિચારથી મનુષ્ય પોતાના શરીરને રાખે છે તેવા આચારવચાર પ્રમાણે અમુક અમુક તત્ત્વની પ્રવૃત્તિ વધવા કે ઘટવા લાગે છે. અને પ્રાણમાં જુદા જુદા રંગ જણાવા લાગે છે. આ પ્રકારની પ્રાણની જે છાયા તે શરીર બહાર થોડી થોડી

હંમેશાં પડ્યા જ કરે છે. તે જોઈ તે માણસની કૃતિ, રીતી સર્વનું જ્ઞાન જેને તે છાયા ભેવાની શક્તિ હોય છે તે કરી શકે છે. તેની છાયા અને પ્રાણના રંગ ભેવાનું બાણનાર તેના બવિધ્યની વાત કહી શકે છે.

શરીરમાં પ્રાણની વિકૃતિ થતાં રોગ થાય છે. જે સમયે જે રીતે પ્રાણનો પ્રવાહ હોવો જોઈએ તેવો ન હોવાથી રોગ થાય છે. શરીરને આરોગ્ય રાખનાર પ્રાણ જ છે.

પ્રાણમાં મુખ્ય ગુણ આકર્ષવાનો છે. તે વસ્તુ, વિચાર અને હવા સર્વને આકર્ષી શકે છે. જેવું પ્રાણનું બળ તેવી તેનામાં આકર્ષકશક્તિ હોય છે. પ્રાણવડે અન્યના પ્રાણમાંના રોગને આકર્ષી દૂર કરી શકાય છે, અન્યના પ્રાણને આકર્ષી ચમત્કારો પણ થઈ શકે છે. પ્રાણની આ શક્તિને મેસ્મેરીઝમ કે હીમોટીઝમ વિદ્યા કહે છે. બળવાન પ્રાણવાળા મનુષ્યની છાયામાં અન્ય મનુષ્યો અંબાઈ બાય છે. પ્રાણનો એક સ્થળેથી બીજે સ્થળે અદલોખલો થાય છે એ અદલો બદલો એટલે વિનિમયના આધારે જ એક મનુષ્ય પોતાના પ્રાણ અને તે દ્વારા પ્રવર્તતાં તરવો સાથે બીજાનું પ્રાણતત્ત્વ ચોભ રોગ શાન્તિ, ચમત્કાર વિગેરે કરી શકે છે.

પ્રકરણ ૩ બું

પ્રબળ અને નિર્બળ પ્રાણ.

બળવાન અને નિર્બળ પ્રાણ—જેમ કૃત્રિમ બીજાનીને એક પ્રબળ અને બીજું નિર્બળ એમ બે સ્થાન હોય છે, તેમ પ્રાણને પણ છે. સૂર્ય પ્રાણ તે ઉજ્જ છે અને ચંદ્ર પ્રાણ તે શીત છે. એને જ આપણે પ્રબળ અને નિર્બળ માનીશું. નિર્બળે નિર્બળ પ્રાણનો યોગ સ્વભાવિક રીતે થતો નથી. પ્રબળે પ્રબળને એક એકથી દૂર ધકેલે છે. સભતીય પ્રાણ એક એકને આકર્ષતા નથી અને વિભતીય પ્રાણ સામસામે તરત આકર્ષાય છે.

જેને જીવ કહેવામાં આવે છે તે હિંમદેહ છે અને તેનો મુખ્ય ભાગ પ્રાણ છે. પણ પ્રાણ એ શરીરના હાલ ચાલના આધારરૂપ હોવાથી તેને જીવ માનીએ છીએ. શરીરના અવયવો પાસે યોગ્ય કામ કરાવવાં, લોહિની શુદ્ધિ કરવી, મન વિગેરે

સ્વચ્છ રાખવું એ પ્રાણનું કામ છે, પ્રાણની શુદ્ધિ ઉપર શરીર સંપત્તિનો આધાર છે. મનુષ્યનું બળ પ્રાણની શુદ્ધિથી જ વધે છે. પ્રાણ વિક્રિયાથી બળ અર્થાત વીર્યનો ભંગ થાય છે. ન્હાવું, યોગ્ય ભોજન કરવું, સ્વચ્છ જળ પીવું, વિહાર વિગેરે પ્રાણને શુદ્ધ રાખનાર બહારનાં સાધન છે અને સંધ્યા કરતી વખતે પ્રાણાયામ કરવા, જપ, ધ્યાન, દીર્ઘશ્વાસપ્રશ્વાસ, ઉપાસના કરવી એ પ્રાણને શુદ્ધ રાખનાર અંતરનાં કારણો છે. પ્રાણની શુદ્ધિથી લિંગદેહની સંભાળ રાખી શરીર નીરોગી રાખી શકાય છે. પ્રાણ વિનિમયથી વિકૃત પ્રાણ શુદ્ધ થઈ શકે છે અને પ્રકૃતિ સુધરે છે. સ્થૂળદેહ કરતાં લિંગદેહના વ્યાધિ જેવા કે: હિસ્ટીરીયા, ફેફસ, વળગાડ, લવગેરેમાં પ્રાણવિનિમયથી સારો ફાયદો થાય છે.

પ્રાણ શરીર માત્રમાં છે. તેનું મૂળ સ્થાન લિંગ દેહમાં છે. કરોડના ભાગમાં, યોગી તથા માયાના સંધિ ઉપર બ્રહ્મરંધ્ર છે ત્યાં તેનું મુખ્ય સ્થાન છે. પણ તેનું મુખ્ય સ્થાન હૃદયમાં છે તેનું નીકળવું ચંદ્રવું નાકદ્વારા થાય છે. જમણા નાકમાંથી નીકળતો પ્રાણ સૂર્ય નાડીનો ગણાય છે અને ડાબા છિદ્રદ્વારા નીકળતો પ્રાણ ચંદ્ર નાડીનો ગણાય છે. આ સંબંધી વધુ વિગત અમારા-ભવિષ્યવેત્તાના સ્વરોદય વિભાગમાં જોવી.

સ્પર્શસ્પર્શનું મુખ્ય કારણ.

મનુષ્યના ખાનપાન અને આચારવિચારાનુસાર તેના પ્રાણનું સ્વરૂપ બંધાય છે. સર્વ પ્રાણી પદાર્થમાંથી પ્રાણની છાયા નિરંતર બહાર ઝર્યા કરે છે, તે પોતાની પાસે રહેનાર કે તેની છાયામાં આવનારને અસર કરે છે. આપણા ધર્મશાસ્ત્રમાં કોઈનું પીધેલું પાણી ન પીવું, ખાધેલું ન ખાવું, વાપરેલું વસ્ત્ર ન પહેરવું, કે ચંડાલાદિનો સ્પર્શ ન કરવો એવી જે આજ્ઞા છે તેનું કારણ એજ છે કે તે તે વસ્તુ ખાવા, પીવા, વાપરવામાં આવે કે અડવામાં આવે તો તે મનુષ્યનું શુક્તતત્ત્વ વાપરનારમાં આવે છે. સ્પર્શ-સ્પર્શ અને ભક્ષ્યાભક્ષ્ય ન કરવાના નિયમો આજ કારણથી છે. તાંબા પીતળને કાંસાનાં વાસણ જલદીથી અન્યની છાયા ઝડપી લે છે અને વધુ વખત સુધી તજતાં નથી. માટેજ તે વસ્તુ જો શુદ્ધાદિને અડકે કે તેમાં તેમને અન્ન કે પાણી આપ્યાં હોય તો તે ઉચ્છિદ્ર

થાય છે. ઉન અને રેશમનાં વસ્ત્ર અન્યની છાયાને ઝડપથી અહણ કરતાં ન હોવાથી તે સુતર કરતાં વધુ પવિત્ર ગણાય છે અને સુતર છાયાને તરત અહણ કરતું હોવાથી સુતરાઉ કપડાં સ્વચ્છ ધોયા વગર શુભ કામમાં વાપરી શકાતાં નથી.

અશુદ્ધ આચારવિચારવાળા, મેલાં કપડાંવાળા, ગંદા મનુષ્યોના સ્પર્શથી પણ આપણા પ્રાણની શુદ્ધતા ઝોછી થાય છે. માટે જ આપણા શાસ્ત્રકારોએ તેવા મનુષ્યોને અડકતા સ્નાન કરવાની આજ્ઞા આપેલી છે. આ પ્રાણનો ગુપ્ત ચૈપ અન્યને લાગતાં તેમનાં જીવનને બગાડે છે અને તેથી જ સ્પર્શસ્પર્શનો વિવેક શાસ્ત્રાનુસાર દરેક માણસે પાળવાની જરૂર છે.

અન્યના પ્રાણને આકર્ષી તેનાવડે ઘણા ચમત્કારો કરી શકાય છે. ગુપ્ત વસ્તુ ક્યાં છે, અમુક જગ્યાએ શું બને છે વિગેરે માહિતી મેળવી શકાય છે. પ્રાણમાં બે પ્રકારની શક્તિ છે. એક પ્રબળ પ્રાણ અને બીજો નિર્બળ પ્રાણ. હવે પ્રયોગ કરનાર પ્રબળ પ્રાણવાળો હોય છે તો તે સામા પ્રબળ પ્રાણવાળાને અસર કરી શકે તો નથી પણ નિર્બળ પ્રાણવાળાને અસર કરી શકે છે. માણસનો જેવો આહારવિહાર અને સોખત હોય છે. તેવો તેનો પ્રાણ હોય છે. દરેક પ્રાણી પદાર્થમાંથી તેના પ્રાણની છાયા હંમેશાં બહાર નીકળ્યાં કરે છે, તે જેના જેના સંબંધમાં આવે છે તેના ઉપર અસર કરી શકે છે.

પ્રકરણ ૪ થું.

વિધાયક અર્થાત પ્રયોગ કરનારની ચોગ્યતા.

વિધાયક (operator) અને વિધેય. (Subject.) હીપ્નોટીઝમનો જે માણસ પ્રયોગ કરે છે તે વિધાયક અને જેના ઉપર પ્રયોગ કરવામાં આવે છે તેને વિધેય કહેવામાં આવે છે. પ્રયોગ કરનાર વિધાયકનું શરીર સાફ મજબુત અને નિરાગી હોવું જોઈએ, તેનો પ્રાણ બીજાને આપવાનો હોવાથી જો તે રાગવાળો હોય છે તો તેને રાગી બનાવી શકે છે. માટે પ્રથમ તો તેનું શરીર નિરાગી હોવું જોઈએ. પ્રયોગ કરતી વખતે સાવધાનતા રાખવી જોઈએ તેમજ તેણે આ પ્રયોગ કરવા માટે ઉમંગથી વળ-આ રહેવું જોઈએ, તેણે આ પ્રયોગ કરતા પહેલાં પોતાની દૃષ્ટિને

સ્થિર અને સામા માણસને જોતજોતામાં જ તેને પોતાના તરફ જોઈ શકે, તેના મનને વિંધી શકે તેવી હોવી જોઈએ. નેત્રોમાંથી એક પ્રકારનો પ્રવાહ હંમેશાં નીકળ્યાં કરે છે. તે અન્યને પોતાના તરફ આકર્ષી શકે છે. સર્પ, વાઘ, સિંહ વગેરે પ્રાણીઓની દ્રષ્ટિ તેવી સ્થિર હોય છે. તે અન્ય પ્રાણીને પોતાની દૃષ્ટિના આકર્ષણથી પોતાના તરફ જોઈ શકે છે, તેવી દૃષ્ટિ આ પ્રયોગ કરનારે રાખવાની જરૂર છે. તેમજ તેણે હંમેશાં પોતાનું ચિત્ત શાંત રાખવું જોઈએ; જો તે શાંત ચિત્તે પ્રયોગ કરે છે તો જ તેની ઉત્તમ અસર થઈ શકે છે. તેણે બ્રહ્મચર્યનું પાલન કરીને પોતાની ઇન્દ્રિયોને કબજે રાખવી જોઈએ. તેમજ શાંત ચિત્તે અન્યના હૃદયમાં કોતરાઈ જાય તેવો ગંભીર અવાજ રાખવો જોઈએ, ઢ્યુપડ્યુ વિચારવાળા માણસથી આ કાર્ય બની શકતું નથી. માટે વિધાયકે દૈવ વિચારવડે શાંત, ધીરા પણ અસર કરનારા શબ્દો કહેવા જોઈએ.

વિધાયકનામાં એવો દૈવ સંકલ્પ હોવો જોઈએ કે ગમે તો બ્રહ્મા આવે તોપણ આ પ્રયોગથી ઇચ્છેલુ ફળ મળ્યા વગર રહેનાર નથી, એવો તેનો દૈવ સંકલ્પ હોવો જોઈએ. પ્રયોગની વચમાં ગમે તેમ બને, માથા ઉપર આકાશ તુટી પડે તોપણ ભય પામવો ન જોઈએ, અને નિશ્ચયમાંથી ચળવું ન જોઈએ, આ જો વાત લક્ષમાં રાખવી. જો તેમાં ક્યાંસ હોય તો વખતે અનિષ્ટ પરિણામ આવે છે. વચ્ચે વિઘ્ન આવે તો ભય ન પામવો. આ પ્રયોગથી જે બીજાને વશ કરવા મથે છે તેણે પ્રથમ પોતાને વશ રાખતાં શીખવું જોઈએ. પોતાનો મિજાસ કબજે રાખવો, હંમેશાં શાંત ચિત્તે રહેવું, મન પ્રસન્ન રહે તેમ વર્તવું; કદી પણ ક્રોધ ન કરવો. મીઠાસ જોવાનો સ્વભાવ ન રાખવો. પોતાનો પ્રાણ શુદ્ધ રાખવો.

આ પ્રયોગ કરવામાં પરમૃત્યુંબુદ્ધિ રાખવી. તેમાં સ્વાર્થનો પ્રવેશ થતાં વિધાયક કે વિધેયને નુકશાન થવા સંભવ છે. તેણે અન્યનું બહુ કરવાની ઇચ્છાથી આ પ્રયોગ કરવો કે જેથી સિદ્ધ થાય. આ ગુણો વિધાયકમાં હોવા જોઈએ.

આ વિધાનો પ્રયોગ અન્યને સુખી કરવા માટે હોવો જોઈએ; પણ કોઈને હેરાન કરવાને માટે હોવો ન જોઈએ. જે માણસ પ્રબળ પ્રાણવાળો હશે તે આ કાર્ય સહેલાઈથી શીખી શકશે.

પ્રકરણ ૫ મું

વિધેય અથવા જેના ઉપર પ્રયોગ કરવાનો હોય તેની યોગ્યતા

વિધેય—એટલે જેના ઉપર પ્રયોગ કરવામાં આવનાર હોય તે માણસનામાં પણ ઉપર પ્રમાણે ગુણો હોવા જોઈએ. પણ તેનો પ્રાણ વિધાયકના કરતાં વિનતીય હોવો જોઈએ. વિધેયને આ વિધા ઉપર શ્રદ્ધા હોવી જોઈએ. તેમજ પ્રયોગ કરનાર વિધાયક ઉપર પણ શ્રદ્ધા હોવી જોઈએ. તે પોતાનું શુભ જ કરશે અને હાની નહિ કરે તેવી તેની તેના ઉપર શ્રદ્ધા હોવી જોઈએ.

વિધાયક જે વખતે પ્રયોગ કરતો હોય તે વખતે પ્રયોગ નિષ્ફળ થાય તેવી તેણે ભાવના કે વિચાર કરવો જોઈએ નહિ. વિધાયક પાસે જે માણસ ઘણો વખત રહેતો હોય તેના ઉપર આ પ્રયોગની ઝટ અસર ધઈ શકે છે. પ્રયોગ કરવાનું સ્થળ શાંત જોઈએ. તેમજ પ્રયોગ કરતી વખતે ત્યાં ગડબડ ન થવા દેતાં શાંતિ જળવાવી જોઈએ. ત્યાં ઘેઠેલા માણસો આ પ્રયોગથી વિરુદ્ધ વિચાર કરનારા ન હોવા જોઈએ. ત્યાં દીવો ધુપ કરી ત્યાંની હવા સ્વચ્છ બનાવવી જોઈએ, પ્રયોગ કરવાનો વખત પણ શાંત હોવો જોઈએ.

વિધાયકે વિધેય પોતાનો પરિચિત રાખવો. એ વધુ અનુકુળ પડે છે. તેની પરીક્ષા માટે પ્રથમ તેનો જમણો હાથ જમીન ઉપર છતો મૂકાવી તે ઉપર વિધાયકે પાંચ વ્રશ મિનિટ વિધાન માર્જન કરવું. જો તેટલામાં તેના હાથમાં ગરમી કે ટાઢ લાગવા માંડે કે અંદર કંઈ હાલતું હોય તેમ ચેળ લાગે તો તે વિધેય થવા યોગ્ય નહિવું. બીજી પણ રીત છે, માણસને ઉભો રાખી આંખ મીચાવી દેવી. પછી પાંચે આંગળીનો ગુચ્છ કરી માર્જનની માફક હથેળી તંગ રાખી તેની બ્રુટી પાસે ધરી રાખવો. એ ત્રણ મિનિટ પછી તેના મોં તથા માથા ઉપર વિધાન માર્જન કરવું. ને પાછો ગુચ્છ લાવીને બ્રુટી આગળ ધરી જાણે તેને આપણા તરફ ખેંચતા હોઈએ તેમ ખેંચવો. જો તે જરા નમવા લાગે તો તે વિધેય થવા યોગ્ય છે એમ સમજવું.

પ્રકરણ ૬ ૬.

ત્રાટક સિદ્ધ કરી દષ્ટિ સ્થિર રાખતાં શીખવું.

ત્રાટક-દૃષ્ટિ સ્થિર રાખવાની રીત.—આ પ્રયોગ કરવામાં સર્વથી મુખ્ય અગત્ય દ્રષ્ટિ સ્થિર કરવાની છે, કોઈ પણ પદાર્થની સામે થોડો વખત ત્રાટક કરવાની ટેવ પાડવાથી દ્રષ્ટિ સ્થિર થઈ શકે છે. કોઈ છબી હોયતો તેના મુખ સામે બરોબર અર્ધો કે પોણો કલાક જોકી ટસે જોઈ રહેવાની ટેવ પાડવી, બન્ને આંખો બંધ કરવી નહિ. આમ ઠરેઠ જોકાદ ભે માસ કરવાથી ત્રાટક સિદ્ધ થાય છે. ત્રાટક સિદ્ધ થતાં દ્રષ્ટિ સ્થિર રહે છે. દૃષ્ટિ સ્થિર કરવા માટે છબી, ગુરુ કે ઇશ્વરની લેવી, તે કાચથી મઢાવેલી હોય તો વધુ સારૂ, કારણ કે કાચના તકતાથી કે હીવાની જ્યોતઉપર ત્રાટક કરવાથી આંખો બગડે છે, માટે વગર મઢેલી છબી લેવી અથવા તો શાલીગ્રામ ઉપર ત્રાટક કરવાથી કે સ્ફટિકની મૂર્તિ ઉપર ત્રાટક કરવાથી દષ્ટિ સ્થિર થઈ શકે છે.

ત્રાટક સિદ્ધ કરી સામા મનુષ્યને જોતાની સાથે વિંધી નાંખે તેવી ભવ્ય, સ્થિર તથા કાંઈક વખત સુધી અનિમિષ રહે તેવી દષ્ટિ કરવી જોઈએ. તે દષ્ટિકારા આખો મનોભાવ સામા મનુષ્યના મનમાં પ્રતીત થવો જોઈએ. આ પ્રયોગનો મૂખ્ય માર્ગ એ જ સ્થિર દષ્ટિનો છે. દષ્ટિકારા જ પ્રાણનું સત્ત્વ મુખ્ય કરીને બહાર પડે છે. જે મનુષ્યનો જેવો પ્રાણ હોય છે તેવી જ તેની સ્વાભાવિક દષ્ટિ હોય છે. આપણામાં કહેવત છે તે પ્રકારે કોઈની મીઠી નજર હોય છે તો કોઈની કુર નજર હોય છે. નાનાં છોકરાં તો શું પણ માટાં માણસોને ઘણી વખત નજર લાગ્યાથી માંદા પડ્યાની વાત આપણા ઘરની સ્ત્રીઓ પણ સમજી શકે છે. કુર દષ્ટિવાળા મનુષ્યની નજર લાગતાં વાર લાગતી નથી. એથીજ ઘણા મનુષ્યો જન્મતી વખતે કોઈની નજર ન પડે તેમ એકાંતમાં જન્મવાનું પસંદ કરે છે.

ગોધરામાં તેમ કામરુદેશ(આસામ)માં કેટલોક સ્ત્રીઓને જીવતી ઠાકણો કહેવામાં આવે છે તેમની નજર પુરુષોને લાગે છે એવી વાત કહેવામાં આવે છે તે આવી કુર દષ્ટિ જ હોવી જોઈએ.

સ્થિર દૃષ્ટિ ત્રાટકની ક્રિયા સાધવાથી પ્રાપ્ત થઈ શકે છે. ત્રાટક સિદ્ધ કરવા માટે જે વસ્તુ સામે દૃષ્ટિ સ્થિર કરવાની કહી છે તે વસ્તુથી આંખને હાનિ થાય તેવી તે વસ્તુ ન હોવી જોઈએ. ઘોળી ભીંત ઉપર કે કાગળ ઉપર કાળો ગોળ આકાર કરી તેના સામે સવારમાં એકાદ કલાક સ્થિર દૃષ્ટિથી જોયા કરવાનો અભ્યાસ કરવો. સ્ફટિકના શાલિગ્રામ કે પારાનાં શિવલિંગાદિનો પણ દૃષ્ટિ સ્થિર કરવામાં ઉપયોગ કરવો. ત્રાટક એ હૃદયોગનું અંગ છે. સંકલ્પ માટે કેટલીક કલ્પના પણ જરૂરની છે. એવા કોઈ પદાર્થ સામે એકી ટસે સ્થિર દૃષ્ટિથી જોઈ રહેવાનો અભ્યાસ પાડતાં તેના ઉપર જ્યાં ચિત્ત ઠર્યું કે પછી મનમાં કોઈ સૃષ્ટિ રચવાની કલ્પના કરવી. કોઈ આનંદ ઉપભવનારી વાડી, જંગલ, પર્વત કે ખમે તેવું શાંત અને રમણિય સ્થળ કલ્પવું અને તેમાં તન્મય થઈ જવું. પછી ત્યાં ધારેલી આકૃતિને નજર આગળ ટકાવતાં શીખવું. તે વડે પછી પોતાનાં પરિચિત સ્થાનોની કલ્પના પણ કરવી અને ત્યાં થું બને છે તે હૃદ ધ્યાનપૂર્વક જોતાં શીખવું. આ પ્રકારની કલ્પના કરી તેમાં તન્મય થવાથી ધારેલા સ્થાનની સૃષ્ટિ વિધેયના મનમાં ઉતારી શકાય છે. અને આવી કલ્પના કર્યા પછી પ્રબળ સંકલ્પ કરવો કે આ સૃષ્ટિ વિધેયના મનમાં જાઓ તો તેમ બને છે.

વિધાયકે પોતાના નિશ્ચયને ચળાવવા નહિ. જો તે ખોટા લાગે તો જ છોડવા. કરેલો નિશ્ચય પાર પાડવાની ટેવ રાખવી. તેથી સંકલ્પબળ વધે છે. કોઈ પણ વસ્તુમાં તન્મય થયા વગર મનની એકાગ્રતા થતી નથી અને હૃદ નિશ્ચયવાળા થયા વગર તન્મયતા આવતી નથી. ગમે તે થાય તોપણ કરેલો નિશ્ચય ન ફેરવવો. મનની એકાગ્રતા એજ આ પ્રયોગમાં મુખ્ય સાધન છે. એકાગ્રતાથી સંકલ્પબળ વધે છે.

વિધાયક થનારે પોતાની શક્તિમાં વિશ્વાસ રાખવો, સ્વાશ્રયી થવું. પુરુષાર્થમાં શ્રદ્ધા રાખવી. તો જ તે હૃદ સંકલ્પ બળવાળો થઈ શકે છે.

સંકલ્પબળને મેળવવું અને દૃષ્ટિને સ્થિર કરવી એ જે વસ્તુ પ્રથમ સિદ્ધ કરવી જોઈએ. તે સિદ્ધ થતાં આ પ્રયોગ કરી શકાય છે.

પ્રકરણ ૭ મું.

દંડસંકલ્પબળ મેળવવું.

બળવાન સંકલ્પવાળા બનવું—આ વિદ્યામાં સંકલ્પ-શક્તિ ખીલવવાની ખાસ અગત્ય છે, સંકલ્પશક્તિ કેળવીને જો મનુષ્ય બળવાન સંકલ્પવાળો થાય છે તો તે પોતાના વિચારને—કે પોતાની ઇચ્છાને લાંબાવી ધારેલે સ્થળે મોકલી શકે છે. ક્રોધ એ સંકલ્પશક્તિને નિર્બળ બનાવનાર છે. માનસીક ક્રિયાથી સંકલ્પશક્તિ સારી રીતે કેળવી શકાય છે. દરેક માણસે કોઈ પણ કાર્ય સિદ્ધ કરવા માટે પોતાના સંકલ્પને બળવાન બનાવવા યત્ન કરવો જોઈએ. બળવાન સંકલ્પવાળાં માણસ પોતાનામાં સ્થિરતા કે સ્વતંત્રતાને પ્રકટાવી શકે છે.

જે માણસ અસ્થિર વિચારનો હોય છે, ઘડી ઘડીમાં વિચાર બદલનારો, કે કોઈ કામમાં સ્થિરતાને પ્રકટ કરનારો હોય છે તેના સંકલ્પો બળવાન બની શકતા નથી. નિર્બળ સંકલ્પવાળો અથવા દ્યુપદ્યુ મનવાળો માણસ કોઈ પણ કામમાં એક નિર્ણય ઉપર આવી શકતો નથી. સંકલ્પબળને ખીલવવા માટે પ્રથમ કોઈ એક વિષય-ઉપર સંપૂર્ણ વિચાર કરી તે વિચારને મક્કમ વળગી રહેવું જોઈએ. ઘડી ઘડીમાં વિચાર બદલવા નહિ, કે એક કામ કરવાનો આજે કંઈ નિર્ણય કરી કાલે વળી કોઈ બીજો જ નિર્ણય કરવો નહિ. એકવાર વિચાર કરી તે નિર્ણય કર્યા પછી તેમાં બીજાના કહેવાથી ઝટ ફરી જવું નહિ. જે માણસ એક વિચાર એકવાર કરે અને વળી કોઈના કહેવાથી ઝટ તે વિચારને ફેરવે, કોઈ વાતના એક નિર્ણય ઉપર ન આવતાં ઘડોકમાં એક નિર્ણય કરે વળી ઘડીમાં બીજો નિર્ણય કરે એવા માણસોમાં સંકલ્પબળ હોતું નથી. મક્કમ વિચાર વગરનો મનુષ્ય કોઈ પણ મહાન કાર્ય કરી શકતો નથી. નિર્બળ સંકલ્પવાળા મનુષ્યો ઘણીવાર હાથમાં આવેલી તકનો લાભ લઈ શકતા નથી.

માણસ માત્રે પોતાના સંકલ્પને બળવાન બનાવવા યત્ન કરવો જોઈએ. એકવાર કોઈ કામના સંબંધમાં પૂર્ણ વિચાર કર્યા પછી તેનો નિર્ણય કરી તે નિર્ણયને ઠેઠ સુધી વળગી રહેવું અને

કેઇના દોરવાયા તે નિર્ણયને ન ફેરવવો એ સંકલ્પબળને ખીલવવાના સાધનરૂપ છે. કદાચ એકવાર નિર્ણય કર્યા પછી તેમાં બિઘ્નો આવે તોપણ તે નિર્ણયને ન ફેરવવો. અને જ્યાં સુધી તે નિર્ણય આપણને ખરો લાગે ત્યાં સુધી તેને વળગી રહેવું.

કેઇ પણ કાર્યનો નિર્ણય કરવામાં બીજાની સલાહનો ઉપયોગ કરવા કરતાં પોતાની મેળે પૂર્ણ વિચાર કરીને પોતાને યોગ્ય લાગે તે પ્રમાણે નિર્ણય કરવો એ સંકલ્પબળને વધારનાર છે. બીજાના કદા પ્રમાણે કે બીજાની સલાહ પ્રમાણે આધાર રાખવા કરતાં પોતાના વિચાર પ્રમાણે ચોક્કસ નિર્ણય કરીને તે પ્રમાણે ચાલવાથી, કેઇ પણ વિષયનો ઉતાવળે નિર્ણય ન કરી નાંખવાથી, કેઇ પણ બાબતમાં અન્યના ઉપર ગુસ્સે ન થવાથી, અને પોતાની ખુદ્ધિવિરુદ્ધ કાંઇ કામ ન કરવાથી સંકલ્પ બળવાન થાય છે.

પોતાના કાર્યમાં જેમ બને તેમ પોતાની અક્કલ ઉપર આધાર રાખીને ચાલવું, બીજાની સલાહ પ્રમાણે ચાલવાથી આપણે આપણી વિચાર કરવાની શક્તિને ગુમાવી બેસીએ છીએ. એક વાર નિર્ણય કરી ચુક્યા પછી તે માટે પસ્તાવો કરવો નહિ, અન્યને નુકશાન થાય તેવો કદી વિચાર કરવો નહિ, મીઠાસ ખોળેને વર્તવું નહિ, જે નિર્ણય કરવો તે છેવટનો પૂર્ણ વિચાર કર્યા પછીજ કરવો. અન્યની સાથે સત્ય અને પ્રમાણિકપણાથી વર્તવાનો નિશ્ચય રાખવો, આવા વર્તનથી વર્તવાથી અને હંમેશાં પોતાની ખુદ્ધિ પ્રમાણે વર્તવાથી, તેમજ પોતાના ઉપરજ આધાર રાખીને ચાલવાની ટેવ પાડવાથી આપણી સંકલ્પશક્તિ ખીલી શકે છે.

હંમેશાં શાંત, ઠરેલ, ઠંડા સ્વભાવના, વ્યગ્ર ન બનવાના સ્વભાવવાળા અને પોતાના સામર્થ્યમાં વિશ્વાસવાળા રહેવું જોઈએ. તમે ગમે તે ધંધો કરતા હો તે ધંધામાં તમારી પૂર્ણ હોંશિયારી છે એમ માનીને વર્તવું. તમારા સંબંધમાં આવનાર ઉપર તમે તમારા ધંધાની છાપ પાડી શકો તે પ્રમાણે વાતચીત કરતાં આવડવી જોઈએ. વાત કરવામાં તમે તેનાથી માઇકાંગલાની માફક ડબાઈ ન બલ તેની સાવચેતી રાખજો. તમારા બોલવાનો તેના ઉપર પ્રભાવ પડવો જોઈએ. પ્રથમ તમારે તમારા મનઉપર કાબુ મેળવતાં શીખવું જોઈએ. અન્ય મનુષ્યના મનઉપર અસર કરવાની

હુંબધા રાખતા પહેલાં મનુષ્યે પોતાના મનઉપર કાળુ મેળવવો જોઈએ. મનમાં ગમે તેવા વિચારો આવ્યાં કરે, ઘડીમાં અમુક કાર્ય કરવાનો વિચાર થાય તો વળી ઘડીકમાં ખીલું કાર્ય કરવાનો વિચાર થઈ આવે એ મન કમળે ન હોવાનાં લક્ષણ છે. માટે પ્રથમ વિચારોના ઉત્પાદક મનને વશ કરતાં શીખવાથી સંકલ્પ બળવાન બની શકે છે.

હુંમેશાં નિશ્ચય કરવો અને માનવું કે તમે તમારા મનને વશ રાખી શકો છો અન્યના મન ઉપર ધારેલી અસર ઉપભવી શકવાનું તમારામાં સામર્થ્ય છે. દિવસે તેમજ રાત્રે દૃઢપણે માન્યા કરવું કે તમારો સંકલ્પ બળવાન છે અને તમે ખીબના ઉપર કાળુ મેળવી શકો તેવી રીતે તમે તમારી શક્તિને ખીલવી છે.

હુંમેશાં રાતદિવસ તમારા મનમાં એવું રમી રહેવું જોઈએ કે મારો સંકલ્પ બળવાન છે, તેની સામે કોઈ પણ ટકી શકે તેમ નથી. હું કદી પણ કોઈ કામમાં નિષ્ફળ થવાનો જ નથી. પણ મારું દરેક કાર્ય હું સિદ્ધ કરી જ શકીશ. હું જે કાર્ય ધારું તે કરી શકવાનું મારામાં બળ છે, હું કદી પણ તેમાં નિરાશ થઈ શકું તેમ નથી. મારામાં અત્યંત પરાક્રમી શક્તિ છે કે જેનાવડે મને કદી કોઈ પણ નુકશાન કરી શકે તેમ નથી. તેમ મારી ઇચ્છાવિરુદ્ધ કોઈ કાંઈ કરી શકે તેમ નથી, અન્ય મનુષ્યોના ઉપર મારા સામર્થ્યનો પ્રભાવ પડે છે જ. અને તેથી અન્ય મનુષ્યો ઉપર હું કાળુ ધરાવી શકું તેવું મારામાં બળ છે. આવું હુંમેશાં માન્યા કરવું. એવું બળ પોતામાં છે જ એવો દૃઢ વિચાર રાતદિવસ કયાં કરવો અને તે પ્રમાણે મારામાં સામર્થ્ય છે જ એમ દૃઢપણે માન્યાં કરવું એ સંકલ્પબળને વધારનાર છે.

તમારે તમારા સામર્થ્યમાં વિશ્વાસ રાખીને વર્તવું, કોઈની સાથે વાતચિત કરવામાં તેનાથી ડભાવું નહિ કે ચરમાવું નહિ. કોઈની સાથે કામ પાડવામાં ગભરાવું નહિ પણ પોતાનું કામ નિરાંતે શાંત રીતે કર્યાં કરવું. એક કામનો નિર્ણય કયાં પછી તે રીતે કામ કરવા માંડ્યા પછી તેમાં સિદ્ધિ મળશે જ એમ દૃઢપણે માનીને કામ કર્યાં કરવું. કોઈ પણ વાતની ચિંતા કરવી નહિ, તેમજ કામ કરવામાં ક્વલાવ શાંત રાખી દરેકની સાથે વર્તવું, કોઈના ઉપર શુદ્ધે થઈ

જવું નહિ. અન્યના ઉપર અસર કરવાનું તમારામાં પૂર્ણ બળ છે એમ માન્યા કરવું જોઈએ. તમારા પ્રતિ સર્વ કોઈ પ્રેમ રાખ્યાંજ કરે છે. તમારી મરણ વિરૂદ્ધ કોઈ વર્તી શકે જ નહિ. એ પ્રકારે બ-
રોબર માન્યાં કરવું. રાતદિવસ તેનુંજ મનન કર્યા કરવું અને જ્યાં સુધી તમારામાં એ પ્રમાણે સ્વભાવસિદ્ધ ગુણ પ્રકટ ન થાય ત્યાં સુધી હંમેશાં તે પ્રમાણે જ ચિંતન અને મનન કર્યા કરવાથી ત-
મારો સંકલ્પ બળવાન બને છે. અને તમે અન્યને તમારા તરફ આકર્ષણ કરી શક્યો. આ પ્રમાણે નિયમસર વર્તવાથી તમારી સં-
કલ્પશક્તિ અને આકર્ષકશક્તિ ખીલો નીકળશે.

જે માણસો ઉપર પ્રમાણે વર્તીને પોતાની આકર્ષકશક્તિને ખીલવી શકે છે, જેઓ પોતાના સંકલ્પબળને ખીલવી શકે છે તેઓના પ્રસંગમાં જે જે માણસો આવે છે તેના ઉપર તેમના બોલવાચાલવાનો પ્રભાવ પડે છે, ઘણા માણસોને તમારા બોલવાની અસર થાય છે. અને જેઓ પોતે ઉપર પ્રમાણે વર્તીને પોતાની આ શક્તિને ખીલવી શકે છે તે કોઈ પણ કાર્ય સહેલાઈથી સિદ્ધ કરી શકે છે પોતાના ધંધામાં વિજય મેળવી શકે છે, તેના પ્રતિ લોકો આકર્ષાય છે તેના બોલવાનું વજન પડે છે અને તેમનામાં કાર્ય કરવાની કોઈ અલાઠિક શક્તિ ખીલો નીકળે છે.

પ્રકરણ ૮ મું.

સ્વાકર્ષણ શક્તિ

સ્વાકર્ષણશક્તિ—ખીલવાને માટે વળી તેણે હંમેશાં એવા વિચાર કર્યા કરવા કે હું મારા કામમાં ફતેહ પામેલોજ છું. અન્ય મનુષ્યોને કાળુમાં રાખવાની મારામાં શક્તિ છે જ, હું તેમના ઉપર કાળુ મેળવી શકું છું.—અન્ય મનુષ્યો મારા ઉપર પ્રેમ રાખે છે અને તેઓ મારી મરણ પ્રમાણે જ વર્તવાના, હું મારા પોતાના મનોબળ ઉપર પૂર્ણ કાળુ રાખી શકું છું અને અન્ય મનુષ્યો મારા બળસામે થઈ શકે તેમ નથી, હું કોઈ પણ વખતે નિષ્ફળ થવાનો જ નહિ. હંમેશાં હરેક કાર્યમાં સફળતા જ મેળવવાનો છું. હું કોઈપણ કામમાં

કદી પણ પાણી પાની કરવાનો નથી. દરેક કાર્યમાં હું છૂતવાનો જ છું અને લોકો મારા ઉપર અત્યંત પ્રેમ રાખવાના જ છે, આ પ્રકારના વિચારોનું હંમેશાં મનન કર્યા કરી તે પ્રમાણે માનવું. અને એકાગ્રતાપૂર્વક એના એજ વિચારમાં મનને જોડી રાખવું. એ સ્વાકર્ષણશક્તિ ખીલવવાનો સર્વોત્તમ ઉપાય છે.

આ પ્રમાણે વિચાર, અને મનન કરી તે પ્રમાણે દૈન્યપણે માન્યા કરવાથી મનોબળ વધે છે, સંકલ્પ બળવાન થાય છે.

તે સિવાય એક કાચના વાસણમાં બે ભાગ પાણી ભરી તેનો એક ભાગ ખાલી રાખી તેને પોતાના મોં સામેના ટેબલ ઉપર મૂકી તેના મધ્ય ભાગે એકી ટચ્છે જોઈને ઉપરના વિચારોનું મનન કરી તેજ વિચારમાં મનને એકાગ્ર કર્યા કરવું. આ પ્રમાણે અઠધો કલાકેક કરવાથી ઉંઘ આવે તો આવવા દેવી. આમ કરવાથી સ્વાકર્ષણશક્તિ ખીલી નીકળે છે. વળી તેજ ગ્લાસમાં જોતી વખતે જે માણસને પોતાના કાળુમાં લેવાનો વિચાર હોય તે જાણે તમારા કહ્યા પ્રમાણેજ વર્તે છે, એવો દૃઢ નિશ્ચય કરી તેવા વિચાર કર્યા કરવાથી તે માણસ તમારા કહ્યા પ્રમાણે વર્તવાનો.

આજ પ્રમાણે તમે અન્ય મનુષ્યો તમારા કહ્યા પ્રમાણે વર્તે તે પ્રકારે કાળુ મેળવી શકો છો. આ પ્રકારે તમે તમારા ધંધામાં તમારા ગ્રાહકોને તમારે વશ વર્તીવી શકો છો. તેમનામાં તમારા બોલવાની અસર થયા વગર રહેતી જ નથી. આથી એક પ્રકારનો વીજળીનો પ્રવાહ તમારામાં ઉત્પન્ન થાય છે અને તમે તે વડે અન્યને તમારા વિચાર પ્રમાણે દોરવી શકો છો.

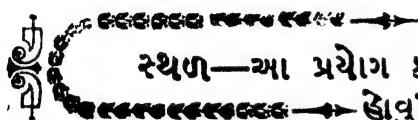
સંકલ્પબળથી ખીળના મનઉપર ધારેલી અસર કરવાને માટે તમારે કોઈ મૂર્તિ, કે છબી કલ્પીને તેના સામે ત્રાટક કરી તેના સામે એક દૃષ્ટિથી જોયાં કરવું. જેના ઉપર તમે અસર કરવા ધારો તેની છબી તમારા સામે કલ્પનામાં ઉભી કરી તેના સામે જોયાં કરવું. આમ કરવાથી તે માણસના ઉપર તમારી ધારેલી અસર થઈ શકે છે.

આમ કરવામાં મનની એકાગ્રતાની ખાસ જરૂર છે. માટે દરેક બાબતનો દૃઢ નિશ્ચય કરી પોતાના જ આશ્રય ઉપર આધાર રાખી તે નિશ્ચયને પાર પાડવાનું એક ચિત્તથી મનઉપર લઈ તેમાં લીન થઈ જવું આમ કરવાથી સંકલ્પ બળવાન બને છે.

સંકલ્પબળ જે જે માણસો ખીલવી શકે છે તે મહાન કાર્યો કરી શકે છે. આ જગત્ પશુ ભગવાને પોતાના એક સંકલ્પથી જ ઉત્પન્ન કર્યું છે. પૂર્વે ઋષિ મુનિઓ લોકોને સંકલ્પથી જ વરદાન કે શાપ આપી શકતા હતા. તેમનો સંકલ્પ બળવાન હોવાથી તે ફળી શકતો. અને હાલ તો જે નિર્બળ સંકલ્પો હોય છે તેજ ફળતા નથી. આ વિદ્યાની સિદ્ધિને માટે પશુ બળવાન સંકલ્પને સિદ્ધ કરવાની પ્રથમ જરૂર છે.

પ્રકરણ ૯ મું.

સ્થાન કેવું પસંદ કરવું.

સ્થળ—આ પ્રયોગ કરવાને માટે સ્થળ પશુ શાંત હોવું જોઈએ ત્યાં પ્રયોગ થઈ રહેતા સુધી કશું વિદ્ય ન આવે તેવું હોવું જોઈએ. ત્યાં આ પ્રયોગ વગર ખીજી કશી ક્રિયા ન થવી જોઈએ. વિધાયક અને વિધેય લાવે તે વગર ખીજા મનુષ્યો ત્યાં ન હોય તો પ્રયોગની સત્વર સિદ્ધિ થાય છે.

જેમ ધ્યાન, પુંજા, દેવસેવાનું સ્થાન એકાંતમાં હોય છે તેમ આ સ્થળ પશુ એકાંતમાં અને શાંત સ્થળે હોય તોજ સાફ. વિધાયક અને વિધેયે પોતાની વૃત્તિયો પ્રકુલ રાખવી. ધુપ, સુગંધી પશુ હોવી જોઈએ.

વિધાયકનો પ્રાણ સુર્ય નાડીમાં અને વિધેયનો પ્રાણ ચંદ્ર નાડીમાં હોય તે વખતે પ્રયોગ કરવો. પ્રતિકુળ સ્વભાવનું માણસ ત્યાં ન હોવું જોઈએ. તેવા વિરોધી સ્વભાવના માણસોની હાજરીથી આ પ્રયોગ સિદ્ધ થતો નથી. પ્રયોગ કરનાર તામસી કે અભક્ષ્યાભક્ષ્ય કરનાર ન હોવો જોઈએ. વિધાયક અને વિધેયના આચારવિચારો નિર્મળ હોવા જોઈએ.

બ્રહ્મચર્ય પાળનાર મનુષ્યો આ પ્રયોગ રહેલાઈથી કરી શકે છે. વીર્ય અને પ્રાણને નિકટનો સંબંધ છે. જે મનુષ્યો વીર્યને ખૂવે છે તેઓ પરાક્રમ, બુદ્ધિને બળને ખૂવે છે. વીર્યનું રક્ષણ કરવામાંજ સર્વ સિદ્ધિ છે.

પરાન્નેનોદરં દર્શ્યં કરૌ દર્શ્યૌ પ્રાતેપ્રદ્યા ।

પરસ્ત્રીર્મિર્મેનો દર્શ્યં કાર્યં સિદ્ધિ કથં ભવેત્ ॥

પારકા અન્નથી જેણે પોતાનું ઉદર ખાળી નિર્વીંચ કર્યું છે. જેના હાથ દાન લેવાથી ખળી ગયા છે, અને જેનું મન પરસ્ત્રીથી ખળી રહ્યું છે તેવા મનુષ્યને કાર્યની સિદ્ધિ ક્યાંથી થાય ?

આ પ્રયોગ કરનારાએ યોગશાસ્ત્રમાં કહેલા યમ અને નિયમનું પાલન કરવાથી પ્રયોગની સિદ્ધિ વહેલી થાય છે.

જે મનુષ્યમાં પ્રબલ પ્રાણ હોય છે તેવા મનુષ્યો વિધેય ધર્મ શક્તા નથી પણ વિધાયકને પોતાના વિધેય બનાવી દે છે.

જે મનુષ્યોના પ્રાણ પ્રબળ હોય છે તેમને અયોગ્ય મનુષ્યના સંસર્ગથી હાની થતી નથી. મનુષ્ય માત્રે પ્રાણની પ્રબળતા મેળવવી જોઈએ, તે યમનિયમાદિનું પાલન કરવાથી, આત્મજ્ઞાનને પ્રાપ્ત કરવાને પ્રયત્ન કરવાથી પ્રાપ્ત થાય છે. આવા મનુષ્યો કોઈ નાથી અંબતા નથી.

પ્રકરણ ૧૦ સું.

માર્જન શી રીતે કરવું.

આ પ્રકારના પ્રયોગ કરવામાં તેમજ પ્રયોગ ક્યાં પછી વિધેય ઉપરથી તે પ્રયોગની અસર દુર કરવા માટે માર્જન કરવાની જરૂર છે. માટે આ વિદ્યા શીખનારે માર્જન કરતાં શીખવું જોઈએ.

દરેક મનુષ્યના હાથ, પગ, માથું વિગેરે ભાગમાંથી એક પ્રકારનો પ્રવાહ બહાર અખંડ વહ્યાં કરે છે, અને આ પ્રયોગમાં વિધાયકે સંકલ્પવડે આ પ્રવાહને વિધેયમાં દાખલ કરવો પડે છે, હાથના કાંડાંથી તે આંગળાંનાં ટેરવાંમાંથી આ પ્રવાહ વધુ પ્રમાણમાં બહાર નીકળતો હોવાથી આ પ્રયોગ કરવામાં અન્ય મનુષ્ય ઉપર માર્જન કરવામાટે હાથના કાંડાંથી તે આંગળીનાં ટેરવાંવાળા ભાગનો વધુ ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. જેમ હાથમાંથી આ પ્રવાહ નીકળે છે તેમ પગમાંથી પણ નીકળતો હોવાથી ઘણા હાથ અને પગ બંનેનો ઉપયોગ કરે છે.

ધણા મહાપુરુષો શિષ્યના માથા ઉપર પોતાનો હાથ મૂકી સંકલ્પબળવટે તેનામાં પોતાના શુદ્ધ પ્રવાહને સ્થાપી તેના આચાર વિચારમાં ફેરફાર કરાવી શકે છે. મહાપુરુષના ચરણ સ્પર્શ કરવામાં પણ તેમનો શુદ્ધ સત્વબળનો પ્રવાહ શિષ્યમાં પ્રવેશે એજ હેતુ હોય છે.

માર્જન બે પ્રકારનાં થાય છે, વિધાન માર્જન અને વિસર્જન માર્જન. વિધાન માર્જનમાં મનુષ્યનું જમણું પડખું બહુ પ્રેમળ ગણાય છે તેથી વિધાયકે જમણા પડખાંને ઉપયોગ કરવો. અને ડાબું પડખું નિર્જળ ગણાય છે તેમજ માણસની પીઠનો ભાગ પણ નિર્જળ ગણાય છે તેથી આ ભાગ વિધેય ઉપર કરેલી અસર દૂર કરવામાં આવે છે. વિધાન માર્જન કરવાં માટે વિધાયકે જમણા હાથની હથેળીમાં જાણે જોલ પકડયો હોય તેવી રીતે કરી તે હથેળી વિધેયના સામી તાકેલા તીરની માફક રહે અને હથેળીનાં ટેરવાં વિધેયના શરીર વરફ રહે તેવી રીતે હાથ તેની સામે ધરી તેના માથા આગળ લઈ જવો, આંગળીઓ છુટી ન રાખતાં અડકેલીજ રહેવા દેવી. અંગુઠો ભલે છુટો રહે. આ વખતે વિધેયના માથાને હથેળી ન અડકાડતાં ૩-૪ ઇંચ દુર રાખવી, પછી તે હાથ ધીમે રહીને નીચેની બાજુએ લેવા માંડવો, માથાથી છાતી આગળ થઈ ઠેક પગના છેડા સુધી તેજ પ્રમાણે રાખી લઈ જવો. આમ કરવું તે એક માર્જન થયું સમજવું. આ માર્જન કરતી વખતે આંગળીઓ સાથે રાખવી જેથી આંગળીઓમાંથી ઝરતો પ્રવાહ વિષ્ણુટો ન પડતાં સાથે રહી વિધેયના ઉપર અસર કરે છે. આમ માર્જન કરતી વખતે જાણે આંગળીઓનાં ટેરવાંમાંથી કાંઈ ઝરે છે ને તે વિધેયના શરીરમાં આપણે રેડીએ છીએ એમ આંગળીઓ તથા હથેળીને બળ આપતાં બાવના કરવી.

આ પ્રમાણે હાથવતી માર્જન કરી રહ્યા પછી તરત જ સુડી વાળી દેવી કારણ કે તેમને તેમ હાથ છુટો રાખવાથી આંગળાંમાંથી ઝરતો પ્રવાહ નકામો જતો રહે છે. પછી તે સુડી વાળી વિધેયના શરીર ઉપર થઈ પાછી ન લઈ જતાં બાજુએ થઈ તે સુડી વિધેયના મોં આગળ લઈ જઈ જાણે તે સુડીમાંથી તેના મોં ઉપર કાંઈ નાંખતા હોઈએ તેમ તેને અડક્યા સિવાય સુડી ઉઘાડી નાંખી ખંખેરવી અને પછી બીજું માર્જન શરૂ કરવું. આ પ્રમાણે કરવામાં

આવે છે તેને વિધાન માર્જન કહે છે. આ માર્જન કરતી વખતે વિધેયના ઉપર અમુક અસર થાય છે જ, એ પ્રકારનો દૃઢ સંકલ્પ વિધાયકે કરવો જોઈએ.

કેટલાક વિધાયકો હથેળીવડે માર્જન ન કરતાં એકાદ નાની લાકડી, વાંસળી, પીંછાની છડી કે કોઈ એવી વસ્તુવડે હાથની મુઠીની માફક માર્જન કરે છે. આ પ્રકારના માર્જનથી વિધેયને ઉંઘમાં લાવી શકાય છે.

મનુષ્યશરીર એક ચુંબકના કટકા જેવું છે. તેના છેડાના એટલે પગ, માથુ, હાથ એમાંથી પ્રાણુ-છાયાનો હંમેશાં આવિર્ભાવ થયાં કરે છે. સંકલ્પના મુખ્ય ઉપયોગથી પ્રાણુવિનિમય પ્રવર્તે છે. સંકલ્પદ્વારા ધારેલુ તત્વ સામા મનુષ્યના શરીરમાં કે કોઈ ધારેલી વસ્તુમાં પ્રવેશાવવાને માટે આપણા હાથ એ એક સખલ દ્વારરુપ છે. ખેંચા આગળથી આંગળીનાં ટેરવાં મુઠીના અવયવનો ઉપયોગ આ કાર્યમાં થઈ શકે છે. હાથેળી અને હાથ ઉપરનો ભાગ એ યેની છાયાનો સ્વભાવ જુદો છે. હંમેશાં મનુષ્યનું જમણું અંગ, જમણો હાથ, પ્રખળ છે. ડાબુ અંગ અને ડાબો હાથ નિર્ખળ છે. ખંને હાથેળી પ્રખળ છે. પાછળનો ભાગ નિર્ખળ છે. જમણા હાથનાં આંગળાનાં ટેરવાં પ્રખળ છે, ડાબા હાથનાં આંગળાનાં ટેરવાં નિર્ખળ છે. શરીરનો આગળનો ભાગ પ્રખળ છે અને પીઠનો પાછળનો ભાગ નિર્ખળ છે.

પ્રયોગ કરવા માટે હથેળીનો ઉપયોગ થાય છે અને પ્રયોગનું વિસર્જન કરવામાં હથેળીનો પાછળનો ભાગ કામ આવે છે.

માર્જન કરતી વખતે હાથમાં કાંઈ હોય એવી કલ્પના કરવી. વાસ્તવિક રીતે હાથમાં બે વસ્તુ હોય છે. એક વિધેયનું પ્રાણુતત્વ અને બીજું વિધાયકનું નીકળતું તત્વ. વિધેયનું તત્વ વિધાયકને લાગે નહિ તે સંભાળવું તેમ વિધાયકનું તત્વ પૃથ્વીમાં પેસી બ્યર્થ ન જાય તેની સંભાળ રાખવો. વિધેયના શરીર ઉપરથી હાથ ન લઈ જવામાં વિસર્જન માર્જન થઈ ન જાય એ માટે સાવધાન રહેવું.

માર્જન કરતી વખતે વિધાયકે જે વસ્તુ થવા માટે પ્રયોગ આરંભ્યો હોય તે વસ્તુ થાય છે જ. એવો દૃઢ સંકલ્પ અરુપલિતપણે ચાલવો જોઈએ, જેમ કે રોગીને સાજો કરવા માટે આ પ્રયોગ

હોય તો “ રોગી સારો થયો છે જ. તેનો રોગ ચાલ્યો ગયો છે જ, હાલ તે તદ્દન નિરોગી છે.” એવી ભાવનાપૂર્વક દૃઢ સંકલ્પ પ્રયોગના આરંભથી તે અંતર્યત કાયમ રાખવોજ જોઈએ. માર્જન કરવામાટે સ્ફુર્તિ રાખવી. અને તેને માટે વારંવાર અભ્યાસ કરી રાખવો.

માર્જન શીખવું—માર્જન કરતાં શીખવા માટે પોતાને ત્યાં કોઈ એકાંત સ્થાનમાં એકાદ લાકડી. ભીંત કે વસ્તુ ઉપર આ પ્રમાણે માર્જન કરતાં શીખવું.

આ પ્રયોગ કરવામાં વિધાન માર્જનથી વિધેયને ઉંઘમાં લાવી શકાય છે અને વિધેયને નિંદ્રામાંથી પ્રયોગ કરી રહ્યા પછી જાગ્રત કરવા માટે જે માર્જન કરવામાં આવે છે તેને વિસર્જન માર્જન કહે છે. વિધાન માર્જનમાં હથેળીનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે ત્યારે વિસર્જન માર્જનમાં હથેળીની પાછલી બાજુનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. વિધાનમાર્જનમાં માથેથી નીચે પગ તરફ માર્જન કરવાનું હોય છે ત્યારે વિસર્જન માર્જનમાં પગથી માથા તરફ માર્જન કરવાનું હોય છે, અને માર્જન કરતી વખતે વિધેય જાગ્રત થાય છે એવો દૃઢ સંકલ્પ કરવો.

વિધેય થનારે પોતાનાં ગાત્રો શિથિલ કરવાં જોઈએ. વિધાયકે તેનાં ગાત્રો શિથિલ કરતાં શીખવાડવું જોઈએ. તેનો હાથ શિથિલ કરતાં શીખવાડવું જોઈએ. તેનો હાથ શિથિલ કરવાનું કહેવું પછી તે હાથ તમારે પકડી ઉંચો કરવો અને તેને કહેવું કે જો ખરેખર શિથિલ કરજે. પછી તમારે હાથ મૂકી દેવો તો જટ તે હાથ જેમ કાંકરો હાથમાંથી મુકી દેતાં નીચે પડે છે તેમ હાથ નીચે પડવો જોઈએ તો જાણવું કે તેનાં ગાત્રો તે શિથિલ કરતા શીખ્યો છે.

પ્રકરણ ૧૧ મું.

મેસ્મેરીઝમના પ્રયોગ માટે કેવાં સાધન જોઈએ.

સાધન—આ પ્રયોગ કરવા માટે પ્રમુલ સંકલ્પવાળા થવું, સ્થિરદૃષ્ટિ સાધવી અને માર્જન કરતાં આવડવું. એ ત્રણ પ્રાણના વિનિમય એટલે આપવા લેવાના મુખ્ય માર્ગ છે.

તે સિવાય પ્રાણના વિનિમય કરનારા બીજાં પણ ગુપ્ત માર્ગ

છે કે જેથી અજાણતાં પણ પ્રાણની આપ લે થઈ શકે છે. જેમકે અન્ય મનુષ્યનો સંસર્ગ, વાતચીત, તેનો મેળાપ થવો, વિચાર સાંભળવા, મનન કરવું, અન્યનું ખાવું પીવું વિગેરે અનેક માર્ગો છે. પણ ઉપરના ત્રણ માર્ગ આ પ્રયોગની સિદ્ધિ માટે મુખ્ય છે.

આ પ્રયોગ કરવામાં કેટલાક પંચધાતુના ગોળ કટકા બનાવી તે ઉપર વિધેયની દૃષ્ટિ રખાવીને પ્રયોગનો આરંભ કરે છે. કોઈ વિધેયને દર્પણમાં તેની પોતાની દૃષ્ટિ સામે દૃષ્ટિ સ્થિર કરાવી પ્રયોગ કરે છે. પણ આ માર્ગો હાનિ કર્તા છે. કેટલાક નાની વાંસળી જેવી લાકડીનો ડંડો વાપરે છે. આથી હાથમાંનું તત્વ હાથમાંથી બહાર ન જતાં તેમાં થઈને વિધેયમાં જાય છે. વળી તે ડંડો વારંવાર એક હાથે વપરાવાથી વિધાયકની છાયા તેમાં સંચિત થાય છે. એટલે વારંવાર પ્રયોગ કરવામાં તેને પોતાનું તત્વ વધુ ગુમાવવું પડતું નથી.

કેટલાક કુંક મારીને તત્ત્વનો વિનિમય કરે છે. જેમ કે આંખ દુઃખે છે ત્યારે તેઉપર પુંક મારી મટાડે છે. રૂમાલ ઉપર મીંની ઉની વરાળથી કુંકી તે રૂમાલ આંખે દાબવાથી મહા ફાયદો થાય છે. તેવીજ રીતે મીંની વરાળની કુંક મારી વિધેયના શરીરના ધારેલા ભાગ ઉપર ઝટ આરામ થઈ જાય છે એવી ભાવના કરવામાં આવે છે.

કેટલીક વાર નાનાં બાળકોને વા થઈ શરીરે શુભડાં નીકળે છે ત્યારે તેને ચેપીઓ વા લોકો કહે છે અને તે કોઈની પાસે પુંકારાવે છે. તે માણસ તેના મુખ ઉપર તેનો રોગ મટી જાય એવી ભાવનાપૂર્વક પુંક મારે છે. તેને વા પુંકરાવ્યો એમ કહે છે. એમ જો ત્રણ દિવસ કુંકરાવાથી ચેપી વા કે શુભડાં મટી જાય છે.

તેવી જ રીતે જંત્ર મંત્રીને તાવીજમાં ઘાલે છે, તાવીજ, દોરા કે માદળીયાં મંત્રી હાથે કે ગળે બાંધે છે. મંત્રેલું પાણી પાય છે. મંત્રેલો પદાર્થ ખવરાવે છે. એ સર્વ પ્રાણુવિનીમયનાં જ સાધનો છે. મંત્રનો અર્થ તેના તે કાર્યની સિદ્ધિ થાવ એવો હોય છે. તે શુદ્ધ ભાવના પૂર્વક મંત્ર જપી પોતાના સંકલ્પપૂર્વક તે દોરો કે માદળીયું મંત્રી આપે છે તેથી ઘણાના રોગ મટે છે, ભૂત જાય છે. આ સર્વ પ્રાણુનો સામા મનુષ્યનામાં પ્રવેશ કરાવવાનાં જ સાધનો છે. ઉંજણી નાંખી કેટલાક માણસો અન્યને સારા કરે છે તેમાં પણ આજ પ્રયોગ સમજવો.

સાપ વિંછી ઉતારવાનો પ્રયોગ. કેટલાક મનુષ્યો સાપ કે વીંછી ઉતારવાના મંત્ર સાધે છે અને તે પ્રમાણે અન્યને સાપ કે વીંછી કરડે છે ત્યારે મંત્રથી ઉતારે છે. તેમાં ઉતારનાર મનુષ્યનો દૃઢ સંકલ્પ જ કામ કરે છે. તેમાં મંત્રનું કહ્યું માની સાપ કે વીંછી પોતાનું ઝેર પાછું જેચી લે છે એમ નથી, પણ તેમાં ઉતારનારની આ પ્રયોગઉપર એટલે પોતાના મંત્ર ઉપર દૃઢ શ્રદ્ધા અને તેનો દૃઢ સંકલ્પ જ કામ કરે છે તે પણ પ્રાણુ વિનિમયનો જ પ્રયોગ છે. જેને ઝેરી જાનવર કંબવાથી ઝેર ચઢે છે તેના પ્રાણુનું તત્ત્વ બગડે છે. તેથી જો ઉતારનાર દ્રઢ સંકલ્પબળવાળો હોય છે તો તે પોતાના પ્રાણુનું તત્ત્વ તેને આપી તેનું ઝેરી તત્ત્વ જેચી શકે છે. અને તેથી ઝેર ઉતરી જાય છે. આમાં જો ઢયુપયુ મનનો ઉતારનાર હોય છે તો ઝેર ઉતરતું નથી. તેમને કરેલી સાધના ઉપર તેમને દ્રઢ વિશ્વાસ બંધાઈ ગયો હોય છે કે તે સાધના નિષ્ફળ થાય જ નહિ. તે મંત્રથી સાપનું વિષ ઉતરવું જ જોઈએ એવો દ્રઢ સંકલ્પ તેમને થઈ ગયેલો હોય છે. અને તેથી જ તે અન્યનું વિષ ઉતારી શકે છે. તેમને મંત્ર સિદ્ધ કરવામાં અમુક અમુક પવિત્રતાના નિયમો પાળવાના હોય છે. તે પાળવાથી તેનો પ્રાણુ શુદ્ધ થાય છે. વિષના પ્રયોગમાં ઘણે ભાગે કુંક ભારી ઉતારે છે કે ઉજળીથી ઉતારે છે.

આ પ્રકારે પ્રાણુના વિનિમયથી ઘણા રોગ મટે છે તેમ વિષ પણ ઉતારી શકાય છે.

પ્રકરણ ૧૨ સું.

હિપ્નોટીઝમનો પ્રયોગ શી રીતે કરવો.

હિપ્નોટીઝમ કે મેસ્મેરીઝમ એ વિદ્યા એક જ છે. તેને પ્રાણુ વિનિમય કે પ્રાણુકર્ષણ વિદ્યા પણ કહે છે. આ પ્રયોગ કરનારે સર્વથી પ્રથમ ત્રાટક સિદ્ધ કરવાની જરૂર છે. બ્રહ્મચર્ય પાળવું, સત્ય બોલવું, પ્રમાણિકપણે ચાલવું અને આ વિદ્યાનો ઉપયોગ કોઈનું અહિત કરવામાં ન કરવો એ નિયમો તો તેણે-વિદ્યાર્થી પાળવા જ જોઈએ. તે પછી તેણે શરૂઆતમાં કહ્યું તેમ કોઈ એક વસ્તુ ઉપર નેત્ર મિશ્રિ વગર પાંચ મિનીટ, હસ મિનીટ, પા કલાક કે

પછી અર્ધા કલાક સુધી એકીટસે પલ્કારા માર્યા વગર સ્થિર દૃષ્ટિથી જોયાં કરવું. આમ દરરોજ સહવાર સાંજ અભ્યાસ કરવાથી ત્રાટકની સિદ્ધિ થાય છે ત્રાટકની સિદ્ધિ થતાં તે માણસ પોતાની દૃષ્ટિ સ્થિર રાખી શકે છે. બીજાની માફક તેની આંખો વારંવાર ઉઘાડમીંચ થતી નથી. દૃષ્ટિ સ્થિર કરતાં આવડયા પછી વિધાયકે વિધેય ઉપર પ્રયોગ કરવો જોઈએ.

વિધેયની પરીક્ષા કરી તે આ પ્રયોગને માટે લાયક જણાય તો પછી તેને અગવડ ન થાય તેવી જગ્યાએ ખુરશી ઉપર કે નીચે બેસાડવો અને પછી તેનાથી થોડે દૂર તેના વિધાયકે બેસવું. જો વિધેયને ખુરશી ઉપર બેસાડયો હોય તો વિધાયકે પોતાના બે ઘુંટણ વચ્ચે તેના ઘુંટણને ઘુંટણ અડકાડીને ટટાર થઈ બેસવું, મુખ ગંભીર રાખવું. પછી વિધેયને વિધાયકની પોતાની આંખો સામે બરોબર એકી ટસે જોઈ રહેવા કહેવું. અને તે વખતે આડી અવળી નજર ન કરવી કે બીજા કશામાં ધ્યાન ન આપવાને તેને સમજાવવું. પછી તેને પોતાના કબજે લેવાનો દૃઢ સંકલ્પ કરીને વિધાયક પોતાની બંને આંખોને વિધેયની બંને આંખોનો-ભ્રમરની મધ્યમાં નાકના મુળ-બ્રહ્મટી ઉપર, અથવા તો વિધેયની ડાબી આંખ ઉપર લગાડી એકી ટસે તેજ જગ્યાએ ત્રાટક કરી જોઈ રહેવું.

આમ કરવાથી વિધેયને આંખમાં બળતરા બળે કે, આંખો મીંચાઈ જાય કે ઉંઘ આવે તો તેણે આંખો મીંચી દઈ ઉંઘવું એવું તેને પહેલેથી કહી મૂકવું. પછી વિધાયકે તે માણસ બરોબર ઉંઘમાં આવી જાય ત્યાં સુધી પોતે તેની બ્રહ્મટી ઉપર કે ડાબી આંખ ઉપર ત્રાટક કરી રાખવો.

વિધેય ઉંઘી જાય એટલે તેના બંને હાથ વિધાયકે પોતાના બંને હાથમાં લેવા. વિધેયની હથેળીની પીઠઉપર વિધાયકની હથેળી આવે અને તેની આંગળીઓ અને અંગુઠો પોતાની આંગળીઓની વચ્ચે આવે જાય તેવી રીતે તેના હાથ ઝાલવો, પછી ધીમે ધીમે હથેળી અતે આંગળીઓ તેને ઈજા ન થાય તેમ દબાવવી આ વખતે પણ વિધાયકે દૃષ્ટિ તો તેની બ્રહ્મટી ઉપર જ રાખવી અને મનમાં દૃઢ સંકલ્પ કર્યા કરવો કે વિધેય ઉંઘમાં પડે છે. કેટલાક વિધાયકો પોતાના હાથમાં વિધેયના હાથની મુઠી ઘસૂઆતથી જ

પકડે છે અને તેને ઉઘવાનો સંકલ્પ કરી તેની બ્રુટી સામે ત્રાટક કરી રહે છે. આમ ૧૫ થી ૨૦ મિનિટ થતાં વિધેય ઉઘી જાય છે. વિધેય ઉઘમાં પડતાં તેની આંખો મીંચાઈ જાય છે અને તેનું માથું પાછળ ઢળી પડે છે.

આમ થાય એટલે વિધાયકે વિધેયના હાથ ધીમે રહીને તેના પગ ઉપર મુકી દેવા અને પછી પોતાના જમણા હાથની મુકી વાળી વિધેયની આંખો સામે પાંચ સાત મિનિટ ધરી રાખીને પોતાની ખુરશી ઉઠાવી લેવરાવવી. આથી વિધેય ઉઘમાં પડે છે. પછી વિધાયકે વિધેયના માથેથી તે શરીર ઉપર થઇ પગ મુકી ઉપર બતાવ્યા પ્રમાણે પાંચ ક્ષેત્ર મિનિટ સુધી માર્જન કરવું આથી વિધેય વધુ ઉઘમાં પડે છે. આ વખતે તેનો એકાદ હાથ ઉંચો કરી નીચે મુકતાં તરત પડી જાય અથવા તો જ્યાં રાખ્યો હોય ત્યાં રહી શકે તેવો થઈ જાય તો જાણવું કે આ પ્રયોગની તેના ઉપર અસર થઈ છે.

આ પછી વિધાયકે પોતાનો સંકલ્પ જારી રાખવો અને વિધેયની પાસેથી ફરજવું નહિ, તેમ તેને કોઈ અડકે નહિ તેની સંભાળ રાખવી આ પ્રમાણે પ્રયોગ કરવામાં જો વિધેયને અભરામણ જેવું થાય કે તે વિધાયકના કહેવા પ્રમાણે ન વર્તતાં ઉલટો વર્તે તો તેને વિસર્જન માર્જન કરી જગાડી દેવો. પણ જો તે બરોબર વર્તે અને બરઉઘમાં જણાય તો તેમ કરવું નહિ. જો તેને વધારે વાર સુધી ઉઘમાં રાખી મૂકવો હોય તો થોડી થોડી વારે તેના ઉપર ઉપર પ્રમાણે પાંચ સાતેક મિનિટ માર્જન કરવું.

આ પ્રમાણે વિધેયને ઉઘમાં લાવ્યા પછી વિધાયક તેના ઉપર પોતાના પ્રયોગો કરે છે. આ સિવાય વિધેયને ઉઘમાં લાવવાને માટે બીજી ઘણી રીતો છે. તેને પોતાની આંખો સામે જોઈ રહેવાનું કહેવાને બદલે હીપ્નોટીઝમ બોલ આવે છે તેના સામું અથવા તો સાટીને છેડે સફેદ ચળકતી ખેળી બેસાડેલી હોય તો તે ખેળી તરફ જોઈ રહેવાનું વિધેયને કહે છે. પછી તે સાટીને કે બાલને ધીમેથી ગોળ ચક્કર ફેરવવાં અને વિધેય ઉઘી જાય છે એવો સંકલ્પ કરવો. અને તે વખતે પણ વિધેયે તે ખેળી ઉપરથી નજર ખસેડવી નહિ અને ઉઘી જવાનો વિચાર કરવો આમ કરવાથી પણ વિધેયને ઉઘમાં લાવી શકાય છે.

આ સિવાય વળી બીજી અનેક રીતે પણ વિધેયના ઉપર પ્રયોગ થઈ શકે છે. વિધેયને એક ખુરશી ઉપર સુખેથી બેસાડવો. અથવા તો ખાટલામાં સુવાડવામાં પણ હરકત નથી. તેણે બેચેની રાખ્યા વગર નિરાંતે પડ્યા રહેવું. અને સુખપૂર્વક બેસવું. વિધેયની સામે બીજી ખુરશી અર્ધાએક હાથને છેટે મૂકી તે ઉપર વિધાયકે બેસવું અને તેના પગ પોતાના બે પગની વચ્ચેમાં રહે તેમ રાખવા. તેને ખુરસીને ટેકો દઈ બેસવા કહેવું. અને પ્રયોગ કરનારે તેની સામે ટટાર બેસવું, પગ પણ ટટાર રાખવા અને મોંની આકૃતિ પણ તેને ઝટ અસર કરે તેવી ભવ્ય રાખવી. પછી વિધેયને કહેવું કે તેણે પોતાની દૃષ્ટી વિધાયકનો આંખો ઉપર રાખવી. અને બીજે કંઈ પણ ચિત્ત રાખવું નહિ. પછી વિધાયકે તિવ્ર નજરથી તેની બ્રહ્મટી સામે તાકી રહેવું. આમ કરવાથી તેને આંખો મિંચાવા લાગે કે ઉંધ જેવું લાગે તો તેમ થવા દેવાનું કહેવું. આ પ્રયોગની શરૂઆતથી જ વિધાયકે વિધેયને વશ કરવાનો દૃઢ સંકલ્પ કરવો. તેવા સંકલ્પપૂર્વક પોતાની વેધક દૃષ્ટિ તેની આંખ સામે બ્રહ્મટી ઉપર સ્થિર રાખવી. તેમાં આંખ ખેંચવાની કાંઈ જરૂર નથી. આ પ્રમાણે આંખદ્વારા પ્રાણુનિનિયમ થવા માંડશે.

વિધેયના હાથ તેના પોતાના ઘુંટણો ઉપર લાંબા કરીને પ્રથમથી મૂકાવવા. પછી તેનો અંગુઠો પોતાના અંગુઠા અને તર્જનીથી પકડવો અને બીજી આંગળીઓ તેની હથેલીની પીઠ ઉપર રાખવી. આવી રીતે તેના હાથ ઝાલી દૃઢ સંકલ્પપૂર્વક ભવ્ય આકૃતિથી વિધેયની દૃષ્ટિ સામે તાકીને બેઠો રહેવું. આ પ્રમાણે બે ચાર મિનીટથી દસેક મિનીટ બેઠો રહેવાથી પ્રયોગની અસર વિધેયને થવા લાગે છે. એકવાર અસર ન થાય તો પ્રયોગ બંધ કરવો. વળી બીજી વાર કરવો એમ બેચાર વાર કરવાથી પ્રયોગની અસર થયા વગર રહેતી નથી.

આ પછી વિધેયની આંખોમાં તંદ્રા આવવા માટે છે ને આંખો ફફડવા લાગે છે પછી મીંચાવા માંડે છે. આંખો મીંચાઈ બંધ અને તેનું માથું લથડવા જેવું લાગે તો ધીમેથી તેના હાથ વિધાયકે પોતાના હાથમાંથી છોડી દેવો. અને તરત જ પોતાના હાથની પોલી મુઠી વાળી તેની બ્રહ્મટી અને આંખો આગળ ધરી રાખવી.

પછી ઉભા થઈ જઈ ખુરશી કાઢી નાંખવી. આર પાંચેક મિનીટ તેની બ્રકુટી આગળ મુઠી બાજુ કાંઈ પકડતા હોઈએ તેવાં આંગળાં તેની સામે રહે તેમ ધરો રાખવી. તે પછી મુખ અને માથા ઉપર પાંચેક મિનીટ સુધી વિધાન માર્જન કરવું; તે પછી માથેથી પગ સુધી દસેક મિનીટ સુધી માર્જન કરવું. છાતી અને પેટ ઉપર ઘણું માર્જન ન કરવું. આ પછી વિધેય ભરનિંદ્રામાં પડ્યો હોય તેમ જણાય અને તેનો શ્વાસોશ્વાસ મંદ જણાય અને શરીર પણ ઊંઘમાં પડી ઢીલુ પડેલું લાગે તો પછી માર્જન બંધ કરી તેના હાથ કે પગ ઉંચકીને ઉંચેથી પડતો મૂકવો. જો ધબ દબ હેઠે પડે કે જ્યાં ઉંચો હોય ગયા હોઈએ ત્યાં તંગ થઈ અટકી બાય અથવા તો આંખનાં પોપચાં ઉઘેડી જોતાં શખની માફક કોડા થઈ ગયા જેવો લાગે તો પ્રયોગની અસર થઈ છે એમ સમજવું.

આ વખતે પણ દૃઢ સંકલ્પવાળા રહેવું. વિધેયને પોતાના લક્ષ બહાર ખસવા દેવો નહિ. આ પ્રયોગ સિવાય બીજો વિચાર સરખો ન કરવો ત્યાંથી જરા પણ દૂર ન ખસવું. તેમ વિધેયની પાસે કોઈને આવવા દેવો નહિ. આપણા વિધેયને કોઈ અન્ય વિધાયકના હાથમાં જવા દેવો નહિ કે અન્યના વિધેય ઉપર આપણે પ્રયોગ કરવો નહિ. જેમ જેમ એકનો એક વિધેય એક જ વિધાયકના હાથમાં કેળવાય છે તેમ પ્રયોગ ઉત્તમ થાય છે.

આ પ્રમાણે ગાઢ નિદ્રામાં પડેલા વિધેયને જો આર પાંચ વધુ માર્જન કરવાથી વધુ અસર રહે છે. પણ તેમ કરતાં તેની જો ચેની જણાઈ આવે તો તેને બચત કરવો આ પ્રમાણે પ્રયોગ થઈ શકે છે. કેટલાક વિધેયને સુખપૂર્વક બેસાડી કે સુવાડી પોતાના જમણા હાથના અંગુઠાથી તેની બ્રકુટી જરા દબાવી બીજા આંગળીઓ તેના કપાળે કે માથે વેરાતી મૂકે છે અને તેની નજર સામે પોતાની દૃષ્ટિને સ્થિર રાખી તેને તંદ્રામાં લાવી પછી માર્જન કરે છે.

કેટલાક વિધેયનો હાથ પોતાના હાથમાં પકડે છે અને ટચલી તથા તેની બોડેની આંગળીની પાછળના ભાગે જે રગ છે તે પોતાના અંગુઠા તળે રગ દબાવ તેમ ઢાલી પછી નજર નજર મેળવી તેને તંદ્રામાં લાવી માર્જન કરે છે.

એકના એક વિધેય ઉપર વારંવાર પ્રયોગ કરવાથી તે એક બે માર્જન કરતાંજ નિદ્રામાં પડે છે. અથવા તેની નજર સામે નજર મેળવી સંકટપ કરતાં જ નિદ્રામાં પડે છે.

વળી વિધેયને ઉભો રાખી તેની સામે વિધાયકે ઉભા રહી વિધાયકે ઠાળા હાથની આંગળીઓ વિધેયના માથા ઉપર અને અંગુઠો તેના લમણા આગળ મૂકવો તેમ જમણા હાથની આંગળીઓ તેના બીજા લમણા ઉપર અને અંગુઠો કપાળના મધ્ય ભાગે રાખી ધીમે ધીમે નાકના મધ્યભાગ સુધી ફેરવવો આમ ચાર પાંચ મિનીટ કરતાં તે ઉંઘી જાય છે એમ સંકટપૂર્વક કયાં કરવાથી તે ઉંઘી જાય છે.

તે સિવાય-વિધેયના નાકના મૂળ ઉપર વિધાયકે ઠાળા હાથનો અંગુઠો મૂકી આંગળીઓ તેના માથાના મધ્યભાગે મૂકી જમણા હાથથી ઉપરથી નીચે માર્જન કરવાથી તેમજ વિધેયને સામે બેસાડી તેનો હાથ પોતાના હાથમાં તેની હાથેળીની પીઠ પોતાના અંગુઠા તળે દબાવ તેવી રીતે લઈ તેની દૃષ્ટિ સામે ત્રાટક કરવાથી, વિધેયને ઉંઘ લાવી શકાય છે.

આ પ્રમાણે ઘણી રીતોથી વિધેયને ઉંઘમાં નાંખવામાં આવે છે આ ઉંઘથી કુદરતી ઉંઘ કરતાં તેને વધુ આરામ મળે છે.

સાધારણ રીતે એની મેળે ઉંઘી ગયેલા માણસના ઉપર આ પ્રયોગ કરવો હોય તો તેની પાસે જઈ તેને ઘણાજ ધીમા અવાજે કહેવું કે: તું ઉંઘી જ, ગભરાઈશ નહિ, ભર ઉંઘમાં પડ. તું હવે ભર નિદ્રામાં છે આમ ત્રણ ચાર મિનીટ ઠહી પછી વિધાયકે પોતાનો હાથ તેના માથા ઉપર મૂકી કહેવું કે: મારા અવાજ સિવાય તું કોઈ બીજાની વાત સાંભળી શકીશ નહિ. આવી રીતે કયાં પછી તેને ગમે તે સવાલ પૂછવાથી તે બરોબર જવાબ આપી શકે છે.

પ્રકરણ ૧૩ મું.

હિપ્નોટીઝમનો પ્રયોગ કરવો.

પ્રયોગ કરવાની રીત—વિધેયને ઉઘમાં નાંખતાં આવડે તો સમજવું કે તમને આ પ્રમાણે હિપ્નોટીઝમની વિદ્યા અર્ધી આવડી ગઈ, આ પ્રમાણે પ્રયોગ કરીને વિધેયને ઉઘ દાવવામાં તેને પ્રથમ તંદ્રા આવી પછી નિંદ્રા આવે છે. તે વખતે ઉઘી ગયેલા માણસ જેવી તેની સ્થિતિ થાય છે. આ વખતે તેને સારો આરામ મળે છે, પાચનશક્તિ ખરોખર કામ કરે છે. આ પ્રયોગથી રોગવાળાને ઉઘ દાવવાથી તેને સારો આરામ મળે છે. પણ આ પ્રકારના પ્રયોગથી વિધેય વિધાયકને વશ થઈ રહે છે. પછી તેનામાં તેનું પોતાનું મનોબળ કે શરીરબળ રહેતું નથી પણ તે સર્વ વિધાયકના કબજામાં રહે છે. નિંદ્રામાં પડ્યા પછી તેના ઉપર માર્ગન કરવાથી તે મૂર્છામાં પડે છે. તે વખતે તેનામાં તેનું રક્ષણ કરવાનું બળ રહેતું નથી પણ તે વિધાયકને વશ થઈ રહે છે માટે આ વખતે વિધાયકે સંકલ્પબળથી તેનું રક્ષણ કરવું જોઈએ. કારણકે હવામાં ઘણું સત્ત્વો હોય છે તે આવા પરવશ થઈ ગયેલા માણસના શરીરમાં પ્રવેશ કરી જાય તો વખતે હાની થવાનો સંભવ છે માટે વિધાયકે તેનું રક્ષણ કરવાની ખરોખર કાળજી રાખવી.

પ્રકરણ ૧૪ મું.

વિધેયને નિદ્રા અને મૂર્છામાં લાવવો.

નિદ્રા—આ પ્રયોગથી વિધેયને પ્રથમ તંદ્રા આવે છે અને પછી નિદ્રા આવે છે. નિદ્રા વખતે શરીરની ગતિ પોતાની સ્વાભાવિક સ્થિતિમાં આવતાં વિધેયને ઘણો આરામ થાય છે. આવી નિદ્રાથી માંદા માણસોને ઘણો લાભ થાય છે, અને રોગની શાંતિ થાય છે.

મૂર્છા—નિદ્રા આવ્યા પછી માર્જન કરવાથી તેને મૂર્છા આવે છે. અને તે પછી તેનું શરીર ચંત્રવત બની રહે છે. તેનો સજીવ પ્રાણુ વિધાયકના પ્રાણુને અધિન થાય છે અને તેથી તેનામાં બહારથી થતી અસરોને અટકાવવાની મનોબલની કે શરીરબલની સ્થિતિ રહેતી નથી. મૂર્છા આવતાં તેનું સામા થવાનું બળ નિર્મૂળ થાય છે. અને તેથી વિધાયકે તેના શરીરમાં અદૃશ્ય તત્ત્વો પ્રવેશ ન કરે તેની સાવચેતી માટે સંકલ્પથી રક્ષણ કરવું. મૂર્છા પછી વિશ્વદૃષ્ટિ અને પ્રત્યગદૃષ્ટિની સ્થિતિમાં જે વિધેય જાય છે તે પછી તેની સંભાળ રાખવાની વિધાયકને ખાસ જરૂર છે. મૂર્છા એ ગાંઠ સુષુપ્તિ જેવી છે. મૂર્છાની સ્થિતિમાં લાવતાં ઓપરેશન કરવાથી તેને હુખનું ભાન રહેતું નથી.

વિધાયક જ્યારે વિધેયને માર્જનથી ઉંઘ લાવી મૂર્છામાં નાંખે છે ત્યારે તે સંપૂર્ણ શાંત અને સ્થિર ચિત્તનો થાય છે. તે વખતે તે સુષુપ્તિમાં આવે છે તેને બહારનું કશું ભાન રહેતું નથી. પણ વિધાયક તેને જે પૂછે છે તેનો તે જવાબ આપે છે. તે જાગે છે ત્યારે

તેને ઉઘમાં લાવ્યા પછી શું શું બન્યું તેનું જ્ઞાન રહેતું નથી. વિધેયનો આત્મા વિધાયકના પ્રાણની સાથે એવો મળી જાય છે કે તે પોતે પોતાને એકદમ ભૂલી જાય છે, તેના નામનું પણ તેને જ્ઞાન રહેતું નથી તેનું નામ પૂછતાં તે વિધાયકનું નામ કહે છે.

વિધેયની આંખો બંધ હોવા છતાં પણ તે જાણે જોતો હોય તેવો જવાબ આપે છે. વિધાયકના સ્વર સિવાય તે બીજાને શબ્દ સાંભળતો નથી. તેના શરીરે ટાંકણી ખોસવા છતાં પણ તેની તેને ખબર નથી. વિધેય પોતાની મેળે વિધાયકની ઇચ્છા વગર હાથ પગ હલાવી શકતો નથી કે ખેંચી શકતો પણ નથી. કોઈ વખતે વિધાયક તરફ ખેંચાય છે પણ ખરો. વિધાયક ખાય છે કે પીવે છે તો વિધેય તે પ્રમાણે મોં હલાવી ખાતો હોય તેમ કરે છે. જો તે સુંઘે છે તો તે પણ સુંઘતો હોય તેમ કરે છે. વિધાયકના શરીરે જો ટાંકણી ખોસે તો તેથી વિધેય પોતાને વેદના થતી હોય તેવી ખૂમ પાડે છે.

વિધેયને ઉઘમાં લાવ્યા પછી તે આંખો બંધ થતાં પાસેની કે દૂરની વસ્તુ જુએ છે અને દૂરના બનાવ કહી બતાવે છે. બીજા રોગીના રોગ મટાડવાના ઉપાયો બતાવી શકે છે. કોઈના માથાના વાળ, વીંટી કે હાથના અક્ષરો જોઈ તેના ગુણનું વર્ણન કરી બતાવે છે. વિધેય ભવિષ્યમાં બનનાર વાત પણ કહી શકે છે. ઘણા વિધેય ઉઘમાં આવ્યા પછી વિધેયની આંખોમાં તેમજ તેની આંગળીઓમાં એક જાતની જ્યોતિ જોઈ શકે છે. આવી તેજની જ્યોતિ મનુષ્ય માત્રમાં હોય છે અને તેનો પ્રગટ વહેતો હોય છે. જે સ્થૂલ આંખે મનુષ્યો જોઈ શકતા નથી. આ પ્રમાણેની જે જ્યોતિ-આકાશક શક્તિ વિધાયકના શરીરમાંથી વિધેયના શરીરમાં પ્રવેશ કરે છે, અને તેનો આત્મા વિધાયકના આત્માની સાથે મળી શકે છે. તેથી વિધેય પોતાના જ્ઞાનથી શુન્ય થઈ વિધાયકને સંપૂર્ણ તાબે થાય છે.

આ પ્રકારની વિધાયકના શરીરમાંથી જે શક્તિ નીકળી વિધેયમાં પ્રવેશ કરે છે તેને એનિમલ મેગ્નેટીઝમ અર્થાત મોહિની શક્તિ કહે છે. આવી શક્તિ પ્રબળ પ્રાણતંત્રવાળા મનુષ્યમાં હોય છે. તેમ કેટલાંક જનવરોમાં પણ મળી આવે છે. સાપ, બિલાડી, વાઘ એઓ પોતાના ભક્ષ જનવરોને મોહિત કરી શકે છે. બિલાડી

ઉદરને મુગ્ધ કરી તેનો શિકાર કરે છે. સાપ પણ નાનાં જીવજંતુને જોઈ તેના સામે માથું ઉંચું કરી એકી નજરે જુઓ છે અને તે વખતે તેની આંખ ઘણી જ ચળકતી દેખાય છે, અને આ પ્રમાણે તે સામા જંતુ ઉપર એકી ટસે જોઈ રહેવાથી તેનો જીવ મોહિત થઈ વિન્હલ બની જાય છે અને ત્યાંથી આઘો પાછો ખસી શકતો નથી તેથી સાપ તેનો શિકાર કરી શકે છે. આજ પ્રકારે મનુષ્યો પણ પોતાની આંખની નજર સામા મનુષ્યની આંખ સાથે મેળવી તેને વશ કરી શકે છે. તેમાં જો જોનાર મનુષ્ય પ્રબળ પ્રાણતત્ત્વવાળો અને તિવ્ર દૃષ્ટિનો હોય તો તેની સામા મનુષ્ય ઉપર અસર થયા વગર રહેતી નથી. વિધાયક સખળ હોય છે અને જેને વશ કરવું હોય તે દુર્બળ હોય છે તો જ તેને તે વશ કરી શકે છે. આ પ્રકારની અન્ય મનુષ્યને વશ કરવાની જે શક્તિ તે ઇલેક્ટ્રીસિટી અર્થાત વીજળી કે મેગ્નેટિઝમ એટલે હોહ્યુમ્મકના જેવી હોય છે. જેમ વીજળી-માંથી પ્રકાશ નીકળે છે તેમ ઘણીવાર પ્રબળ પ્રાણતત્ત્વવાળા મનુષ્યોની આંખમાંથી અને આંગળીનાં ટેરવાંમાંથી જ્યોતિ નિરંતર નીકળ્યાં કરે છે.

વિધાયક આ પ્રયોગ કરતી વખતે વિધેયને જે નિદ્રામાં નાંખે છે તે વખતે વિધેયના શરીરનું મૃત્યુ પામેલા શરીર સાથે સરખા પણું હોય છે. એટલે મનુષ્ય મરી જતાં તેનો આત્મા જડ શરીર-માંથી નીકળી જાય છે. તેમ વિધેયને નિદ્રામાં નાખ્યા પછી તેનો આત્મા નિદ્રાવસ્થામાં બહાન દશાને પામે છે. અને વિધાયકને કબજે થઈ રહે છે. મૃત્યુ પામેલા મનુષ્યમાં પાછો આત્મા આવી શકતો નથી જ્યારે વિધેય જાગ્રત થઈ શકે છે એટલો જ આ બંનેની સ્થિતિમાં ફેર હોય છે.

આ પ્રમાણે વિધેયને મૂર્છામાં લાવ્યા પછી તેના ઉપર વાઢ કાપના ઠાકતરી પ્રયોગ કરવામાં આવે તો તેની પણ તેને ખબર પડતી નથી, તે જાગી શકતો નથી. કલોરોફોર્મ સુંઘાડી ઠાકતરી નસ્તર મુકે છે તેના કરતાં આ પ્રયોગથી તેને મૂર્છિત કરી તેના ઉપર વાઢકાપના પ્રયોગ કરવાની રીત અમેરીકા વિગેરે દેશોમાં શરૂ થઈ છે.

પ્રથમ પ્રયોગથી વિધેય તંદ્રામાં આવે છે. પછી નિદ્રામાં પડે છે અને ત્યાર પછી તેના ઉપર વધુ માર્જન કરવાથી તે મૂર્છામાં પડે છે.

પ્રકરણ ૧૫ મું.

અનુવૃત્તિ.

અનુવૃત્તિ—વિધેય મહર્ષિમાં આવ્યા પછી તેના ઉપર વધારે માર્જન કરવાથી તે અનુવૃત્તિ સ્થિતિમાં આવી જાય છે મૂર્છાવસ્થા વખતે તે બળ વગરનો તદ્દન જડ જેવો બની જાય છે અને માત્ર તે વિધાયકના પ્રાણબળને આધન રહે છે. આ વખતે વિધાયક જે જે ચેષ્ટા કરે છે તે પ્રમાણે તે પણ ચેષ્ટા કરે છે. વિધાયક તેની ખાબુએ ઉભો રહી તેનો હાથ લાંબો કરી પછી પોતાના તરફ ખેંચવા માંડે છે તો તે વખત વિધેય તેના તરફ ખેંચાવા માંડે છે. આ વખતે વિધાયક જે કાંઈ તેને કહે છે તે સર્વ તે સાચું માને છે. વિધાયક તેને પાણી આપે અને કહે કે આ દૂધ છે તું પી જા તો તે પી જઈ દૂધ જ પીધું છે એમ કહે છે. આ વખતે તે વિધાયક સિવાય બીજા કોઈનું બોલવું સાંભળી શકતો નથી. અનુવૃત્તિમાં આવ્યા પછી તે જે કાંઈ કરે છે કે જે કાંઈ કહે છે તેનું જાગૃત થયા પછી તેને જ્ઞાન રહેતું નથી. તે વખતે વિધાયક તેને કહે કે કાલે બપોરે મારું દેહાણું કામ કરી આપવું પડશે. તો તેને જાગૃત થયા પછી તે વાત યદ રહેતી નથી પણ બીજે દિવસે તેને જે કાર્ય કરવાનું વિધાયકે કહેલું હતું તે કામ તે કરી આવે છે આ વખતે વિધાયક તેને પડેલાં બીડી, દારૂનાં વ્યસનો છોડવાનો હુકમ કરે છે તો તે પણ તે બીજે દિવસે છોડી દે છે.

તેને અનુવૃત્તિ સ્થિતિમાં લાવ્યા પછી કોયલા આવવા આપો અને કહો કે આ લાડુ છે તું ખાઈ જા, તો તે પણ લાડુ જ સમજીને તે કોયલા ખાય છે. અને લાડુ ખાધા હોય તો સ્વાદ કહી આપે છે. તેને કહેવું કે આ જો સામે સુંદર તલાવ છે. તેમાં કેવાં માછલાં ફરે છે, તેને ઝેટ નાંખ, તો તે વાત તે સાચી માની તલાવ સમજી ઘોટની ગોળીઓ જમીન ઉપર નાંખે છે, અને માછલાં ફરતાં હોય તેવું તેને જણાતાં હસવું પણ આવે છે. વળી તેને

વિધાયક કહે કે આપણે બહુનમાં બેસીએ પેલું બહુન આવે છે. તમાં બેસો, હવે જુઓ કલકતા જઈએ છીએ આવી રીતે કરવામાં બધું બહુનમાં બેસી મુંબાઈ કલકતા વિગેરે શહેરોને જોતો હોય તવા આનંદ જણાવે છે. આ પ્રમાણે વિધાયકના કહેવા પ્રમાણે તે દરેક વસ્તુ ખરી માને છે.

અમતકાર માટે શરીર કે મનના સંધાન માટે અનુવૃત્તિની સ્થિતિ બહુ ઉપયોગી છે વિષેય મૂર્ખામાંથી પોતાનું સર્વ મનો-બલ છોડી જડ ચત્રવત બની જાય છે. તે પછી અનુવૃત્તિમાં આવતાં તેનું બળ શૂન્ય થઈ જાય છે. તે પછી તે માત્ર વિધાયકના બળના આશ્રયે જ અનુવૃત્તિ કરે છે. વિષેયની આંખો તો બંધ જ હોય છે. છતાં તેની પાછળ એકાદ હાથ દુર ઉભા રહી શરીરની કાંઈ ચેષ્ટા કરતાં તે પ્રમાણે જ ચેષ્ટા તે કરે છે. તેના સામે રહી તેને ખેંચતા હોઈએ તેમ હાથથી અડકયા સિવાય તેને આકર્ષતાં તે હાથ તરફ ખેંચાશે. તે વખતે તેને પાણીનો ખ્યાલો ભરી પાઈ એ કે આ દૂધ છે પીવો તો તે કહેશે કે મેં દૂધ પીધું છે. આ વખતે તે વિધાયક વખર બીજાનો શબ્દ ગમે તો ઘાંટો પાડીને કહેશે તો પણ સાંભળી શકતા નથી. તેના મનમાં બીજાની ઈચ્છા ઉતરી શકતી નથી.

નજરબંધી કરનારા લોકોની નજર બાંધી ખેલ કરે છે તેમાં પણ તેઓ એકી સામટા ધણા માણસોને પોતાના પ્રાણ બલથી અનુવૃત્તિમાં લાવી શકે છે એમ લાગે છે.

આ વખતે તેના શરીર ઉપર હાથ ન લઈ જવામાં વિસર્જન માર્જન ન થઈ જાય તેની સાવધાની રાખવી.

માર્જન કરતાં સંકલ્પ દૃઢ કાયમ રાખવો જોઈએ કે અસુક થાઓ. જો સંકલ્પ હીલો હશે તો આ પ્રયોગ પણ બરોબર નહિ થાય. વિષેયને અનુવૃત્તિમાં લાવ્યા પછી તેની પાસે જે જે ક્રિયા કરાવાય છે તેનું તેને જાગૃત રૂપમાં જાન રહેતું નથી. તેને વિધાયક જો કહે કે આ વાત ચાક રાખજો તો તે તેને ચાક રહે છે. તેને કહે છે કે અસુક કામ હવે પછી ન કરવું કે અસુક વગતે અસુક કામ પણ કરવું તો તે જાગ્યા પછી તે પ્રમાણે વર્તે છે. આ પ્રયોગથી કુટેવો અને ખરાબ વ્યસન છોડાવી શકાય છે.

વિશ્વદષ્ટિ—વિધેયને મહીમાંથી અનુવૃત્તિમાં લાવ્યા પછી વિશ્વદષ્ટિમાં લાવી શકાય છે. આ સ્થિતિમાં લાવ્યા પછી તેની સૂક્ષ્મદેહની પુરેપુરી શક્તિઓ ખીલી નીકળે છે. તેને દિવ્યદષ્ટિથી સર્વ વસ્તુઓ સ્પષ્ટપણે જણાય છે. દેશ, કાળ કે સ્થળ કોઈપણ વસ્તુ તેને બાધ કરી શકતી નથી. તેવી સ્થિતિમાં આવ્યા પછી તે ભૂત, ભવિષ્ય અને વર્તમાનકાળની વાત બહુી શકે છે. ગમે તેટલે દૂર વસ્તુ હોય તો તે જોધને કહી શકે છે, આ વખતે તેની સર્વ હન્દ્રિયોની શક્તિ પૂર્ણ રીતે ખીલી નીકળે છે.

અનુવૃત્તિમાં આવ્યા પછી તેના ઉપર પાંચ સાત માર્જન કરવાથી તે વિશ્વદષ્ટિમાં આવી શકે છે. આ વખતે જો તેને ગભરામણ થતી જણાય તો તે જગ્યાથી પગની એડી સુધી બે ત્રણ માર્જન કરવાથી મટે છે. વિશ્વદષ્ટિમાં આવ્યા પછી પાસે ઉભેલા માણસના શ્રંખમાં શું છે તે તેને પુછવું. બહુી વખતે તે માત્ર ધાતુ છે એવો જવાબ આપશે, ફરી પુછવાથી લોહું છે એમ કહેશે, પછી પૂછવાથી તે લોહાની શી વસ્તુ છે તે કહી શકે છે. પછી તેનો રંગ, રૂપ કેવું છે તે કહી શકે છે. કોઈના હાથમાં કંઈ વસ્તુ પકડવાનું કહી તેણે શી વસ્તુ પકડી છે તે વિધેયને પૂછતાં કહી શકે છે. અસુક માણસના ઓરડામાં શી શી વસ્તુઓ કયાં કયાં છે તે પૂછવું, અબણ્યા માણસને બોલાવી તેને તેનું નામ, ઠેકાણું પુછવું. તો તેનો ખરોખર સાચો જવાબ આપી શકશે.

અનુવૃત્તિ પછી વિધેયને વિશ્વદષ્ટિની સ્થિતિમાં લાવી શકાય છે. આ અવસ્થાએ આવતાં સ્થૂલ દેહ ઉપરથી વિધાયકનો અધિકાર ઉતરી સૂક્ષ્મદેહ અર્થાત્ સૂચક ઉપર એટલે પ્રાણુતત્ત્વના ખરા પ્રદેશ ઉપર આવે છે. આ અવસ્થામાં લાવ્યા પછી પૂર્ણ કાળજી રાખવી. વિશ્વદષ્ટિમાં આવતાં લિંગદેહની શક્તિનો આવિર્ભાવ થવા માંડે છે. તેથી તે જગત્તું સર્વ કંઈ જોવાની શક્તિ મેળવે છે. જગત્તમાં વ્યાપેલા સૂક્ષ્મ પ્રાણુતત્ત્વની સાથે વિધેયના પ્રાણુતત્ત્વનો યોગ સ્થૂલ ઉપાધીનો પ્રતિબંધ દૂર થતાં થઈ આવે છે.

તે દ્વારા તેને સર્વ વસ્તુ નજરે દેખાય છે તેને તે વખતે દેશકાલ કથાનો પ્રતિબંધ નડતો નથી. ગમે તેટલી દૂરની કે ગમે તે ભૂત ભવિષ્યની વાત તે નજરે ભેઈ કહી શકે છે. તેનામાં આખા વિશ્વની સર્વ વસ્તુ જોવાની બધું સાંભળવાની, બધું સમજવાની શક્તિ આવેછે.

વિશ્વદ્રષ્ટિમાં આવ્યા પછી વિધેય પોતાની મેળે બોલવા જતો હોય તેવા હોઠ ફફડાવવા માંડે છે તેથી તેની સાથે વિધાયકે વાત કરવા માંડવી. કોઈ વસ્તુ હાથમાં ઝાલી તે શું છે તે પૂછવું. કોઈના ગુંબમાં શું છે તે પૂછવું, વળી કોઈના ઘરમાં અમુક જગ્યાએ શું છે તે પૂછવું, અમુક કાગળમાં કાંઈ લખી તેમાં શું લખ્યું છે તે પૂછવું. આમ શરૂઆતમાં નજીકના સવાલો પૂછી દૂરના સવાલો પૂછવા, ધીમે ધીમે સવાલ પૂછવા, ઉતાવળ કરવી નહિ. તેને કહેવું અમુક સ્થળે જાઓ, ત્યાં ગયા પછી અમુક સ્થાનમાં જાઓ, ત્યાં કેટલાં માણસ છે તે જુઓ, બચવાળી જગ્યાએ તેને જવાનું કહેવું નહિ. તેને જે સવાલનો જવાબ દેવાની તેને અરૂચી જણાય તેવું પુછવું નહિ. કેમકે તેથી અનિષ્ટ પરીણામ આવે છે.

વિશ્વદ્રષ્ટિમાં આવેલો મનુષ્ય જેમ નાટકનો પડદો ઉઘડતાં અંદરનો સર્વ દેખાવ ભેઈ શકાય તેમ આ વિશ્વની ગમે તે સ્થળની વાત તે કહી શકે છે. બીજી બાષાનું પુસ્તક તે વાંચી શકે છે. તે મનુષ્યના ભવિષ્યમાં બનવાના બનાવ પણ નજરે ભેઈ કહી શકે તેમ કહી શકે છે. આ પ્રકારે વિધેયને જો બેરોબર વિશ્વદ્રષ્ટિમાં લાવી શકાય તો તે ભૂત અને ભવિષ્યની વાત કહી શકે છે.

પાશ્ચાત્ય દેશોમાં તો મેરમેરીઝમના પ્રયોગથી કેટલાક ડાકટરો ઘણા રોગોની દવાઓ જાણી શકે છે. તેઓ વિધેયને પોતાની પાસે રાખે છે તેને વિશ્વદ્રષ્ટિમાં લાવી અમુક દરદીને શો રોગ છે અને તેને શી દવા આપવાથી મટશે તે પૂછી તે પ્રમાણે તેની ચિકિત્સા કરી તેનાં દરદ મટાડે છે. વિશ્વદ્રષ્ટિમાં લાવ્યા હોઈએ તે માણસ યાકી ગયેલો જણાય તો અથવા કોઈ બીજા સાથે વાત કરતો હોય તેમ જણાય અને આપણા પૂછેલા સવાલનો જવાબ આપતાં વિલંબ લગાડે કે કહે કે હમણાં રહો થોડીવાર પછી કહું છું તો સમજવું કે કોઈ અદૃષ્ટ વસ્તુ સાથે તે સંબંધમાં આવ્યો છે. અને તેથી તેને તરત જ વિસર્જનમાર્ગન કરી બ્રમત કરી દેવો.

પ્રકરણ ૧૭ મું.

ત્રીકાળ જ્ઞાન.

તેને અમુક જગ્યાએ અત્યારે કોણ માણસો બેઠા છે અને શું કરે છે તે પૂછતાં તે બરોબર જવાબ આપી શકે છે. આ અવસ્થામાં વિધેય દ્વર આવેલી સર્વ વસ્તુઓને જોઈ શકે છે તથા બાણી શકે છે આ વખતે તે બની ગયેલી તેમજ બનવાની વાતો પણ બાણી શકે છે, અને જે બાવા તે બાણીતો ન હોય તે બાવામાં પણ વાતચીત કરી શકે છે. તેને વિશ્વદ્રષ્ટિમાં લાવ્યા પછી ધીમે ધીમે પ્રથમ સહેલા પ્રશ્નો પૂછતા જવું. આ અવસ્થામાં અનેક ચમત્કારીક વાતો. દ્વર દેશના સંબંધીના સમાચારની, ભવિષ્યમાં આવનાર વિદ્ય કે લાભની વાતો પણ પૂછવાથી તે સાચી કહી શકે છે. અત્યારે તેને ત્રણે કાળનું જ્ઞાન હોય છે.

તેજ સ્થળે બેસી તે ગમે તે સ્થળમાં શું બને છે તે જોઈ બાણી શકે છે. આ પ્રમાણે વિધેયને વિશ્વદ્રષ્ટિમાં લાવીને-કોઈ રાત્રીને શો રોગ થયો છે, તેને ક્યાં દરદ છે. શું કરવાથી તે દરદ મટશે એવા સવાલો પુછી તેના કહેવા પ્રમાણે ચિકિત્સા કરવાથી તે દરદીનું દરદ મટે છે, તેમજ કેટલાક દરદીઓઉપર આ પ્રયોગ કરી તેને વિશ્વદ્રષ્ટિમાં લાવી તેના રોગ સંબંધી હકીકત પુછી તેને કંઈ દવા કરવાથી મટશે તે પુછી તેના કહેવા પ્રમાણે દવા કરવાથી તેનો રોગ નિર્મૂળ કરી શકાય છે.

વિધેયને વિશ્વદ્રષ્ટિમાં આણ્યા પછી જેમ આપણે તકતામાં આપણું કે કોઈ અન્યનું સુખ સ્પષ્ટપણે જોઈ શકીએ છીએ તેમ તેને ગમે તેટલી દૂરની હકીકત પૂછીએ તો તે વાત તે નજરે જોઈ શકે છે અને આપણને કહી શકે છે; કંઈ વસ્તુ કોણ લઈ ગયું છે. ચોરીએ ગયેલી વસ્તુ કોણ ચોરી ગયું છે, તેણે તે ક્યાં સંતાડી છે, અમુક માણસ હાલ કંઈ જગ્યાએ છે, તે સર્વ તેને પૂછતાં તે કહી શકે છે. જમીનમાં શું ઘટેલું છે. પાણી કેટલું દૂર નીચે છે, ઘટેલું ધન કંઈ જગ્યાએ છે વિગેરે સર્વ તેને પૂછતાં કહી શકશે.

પ્રકરણ ૧૮ મું

પ્રત્યગદ્રષ્ટિ.

પ્રત્યગ દ્રષ્ટિ—વિધેય ને વિશ્વદ્રષ્ટિ પ્રાપ્ત થયા પછી આ અવસ્થામાં લાવી શકાય છે પણ આ અવસ્થા ભયાનક છે. તે આ અવસ્થામાં આવતાં પુરેપુરો આનંદમાં આવી જાય છે, પછી તે વિધાયકની આજ્ઞા પ્રમાણે ચાલાતે નથી, વિશ્વદ્રષ્ટિમાંથી તે બહારની વાતો જાણી શકે છે. ત્યારે પ્રત્યગદ્રષ્ટિમાં આવ્યા પછી અંતરની ગુણ વાતો પણ જાણી શકે છે. આ અવસ્થાને કેટલાકે સમાધી પણ કહે છે, આ સ્થિતિમાં આત્માનુભવ થાય છે, પણ આ સ્થિતિમાંથી વિધેયને જાગ્રત કરવો બહુ મુશ્કેલ પડે છે, ઘણીવાર તો તે જાગ્રત ન થતાં મરણજ પામે છે. આવી સ્થિતિમાંથી તે માત્ર યોગીયો જ જાગ્રત થઈ શકે છે, માટે વિધેય કે વિધેય ને આવી સ્થિતિમાં આવતા પહેલાં જ જાગ્રત કરી દેવો જોઈએ,

વિધેયને જાગ્રત કરવા માટે વિસર્જન માર્ગન કરવું જોઈએ એટલે નીચેથી ઉપરની તરફ માર્ગન કરવું અને માર્ગન કરતી વખતે તે જાગ્રત થાવ એવા દ્રઢ સંકલ્પ વિધાયકે કરવો જોઈએ. પછી તેને જરા આરામ લેવા દેવો. તે જાગ્રત થાય નહિ, ત્યાં સુધી વિધાયકે ખસવું ન જોઈએ. જાગ્રત કરતી વખતે માર્ગન કરવું તેમાં હથેળીની પીઠનો ભાગ તેની તરફ રાખવો જોઈએ.

આ પ્રમાણે વિધેયને વિશ્વદ્રષ્ટિમાં લાવ્યા પછી એક કલાક કરતાં વધુ શ્રમ આપવો નહિ, તેની પાસે તે વખતે કંઈ પણ અયોગ્ય કૃત્ય કરાવવું નહિ; પરત્વેના ઉપર પ્રયોગ કરવામાં તેને મા,

બેન કે પુત્રી સમી મણવી. બને તો પ્રયોગ કરવાની જગ્યાએ ધુપ કરી સુવાસીત હવા કરવી બેઠકો. પ્રયોગ કરતી વખતે વિધાયકનો જમણો ને વિધેયનો ઠાણો સુર ચાલતા હોય તો સારી અસર થાય છે. પ્રયોગ કરવામાં વિધેયને ગભરામણુ થાય કે તે વિધાયકની આજ્ઞા પ્રમાણે ન વર્તે તો તેને વિસર્જન માર્જન કરીને જગાડી દેવા, પ્રયોગ વખતની વાતો તને યાદ રાખાવવાની જરૂર ન હોય તો તે બૂટ્ટી જવા કહેવું તેથી ભગ્નત થતાં તેને તે વાત યાદ રહેશે નહિ.

રોગી ઉપર પ્રયોગ કરવામાં ત્રણ દિવસથી વધુ પ્રયોગ કરવો નહિ. તેમ તે વખતે તેનાં હિતસ્વી માણસો સિવાય બીજાને હાજર રહેવા દેવાં નહિ, તેમ તે સ્થળમાં શાંતિ ભાગવવી. તે વખતે વિધેયના શરીર ઉપર અરમ કે રેશમી કપડાં ન રાખતાં માત્ર મુતરનાં જ કપડાં રાખવાં.

વિશ્વદ્રષ્ટિમાં પડ્યા પછી ઘણીવાર વિધેયની ઇન્દ્રિયો પોત-પોતાના સ્થાન ઉપર રહેતી નથી, કેટલીકવાર નેત્રેન્દ્રિય પેટ કે પગ ઉપર આવે છે તે વખતે તમે કોઈ કાગળ લાખી તેના પેટ ઉપર મૂકશો તો તે વાંચી શકશે, આવા વિધેયો મકાનની અંદરની ગુપ્ત ચીજો સંબંધી પણ હકીકત કહી શકે છે,

વિશ્વદ્રષ્ટિમાં આવ્યા પછી વિધેય પ્રત્યગ્દ્રષ્ટિમાં આવે છે. તે વખતે તે અંતરની શુદ્ધવાત પણ બાણી શકે છે. આ સ્થિતિમાં તે માત્ર આનંદમાં જ મસ્ત બની બેસે છે, અને પછો વિધાયકની આજ્ઞાને તે માનતો નથી પ્રત્યક્દ્રષ્ટિ એટલે અધ્યાત્મ કે આંતરદ્રષ્ટિ છે. વિશ્વદ્રષ્ટિમાં તે જગતની બહારની વસ્તુ બેઠ શકે છે ત્યારે આ સ્થિતિમાં તે અંતરની સ્થિતિ બાણી શકે છે. આ પછી વિશ્વદ્રષ્ટિમાંથી આંતર રચના બેવાની તેને દ્રષ્ટિ પ્રાપ્ત થાય છે. તે લિંગ દેહદ્વારા બહારના અમરકાર ભેતો હોતો અને તેનો વિજ્ઞાનમય કોશ ભગ્નત હોતો તેમાંથી તે આ સ્થિતિમાં આવ્યા પછી કારણ-દેહમાં સર્વનો લય થતાં આનંદમયકોશમાં અંતઃકરણની સ્થિતિ પ્રાણ સહિત થાય છે. આ સ્થિતિમાં બે વિધેયને વધુ વખત રાખવામાં આવે તો તે પછી તુર્યાવસ્થામાં આવી મનોનાશ થતાં આત્માનુભવ કરે છે. પણ આવી સ્થિતિ બમી જતાં તેમાંથી વિધેયને

જાગ્રત કરવો એ ઘણું જ કઠીણ કામ છે. મહાયોગીઓ જ તેમાંથી તો જાગ્રત થઈ શકે છે. જે વિધાયક વિધેયને આ સ્થિતિ સુધી જવા દે છે તો પછી તે વિધેય જાગ્રત ન થતાં મરણને જ શરણ જાય છે. માટે વિધેયને વિશ્વદૃષ્ટિમાં લાવ્યા પછી જે પ્રત્યગદૃષ્ટિની સ્થિતિમાં જતો જણાય તો તરત તેને વિસર્જન માર્જન કરી જાગ્રત કરી દેવાની સાવચેતી રાખવી.

જે વિધેય પ્રત્યગદૃષ્ટિમાં આવી જાય તો પછી તેને ત્યાં સ્વર્ગના આનંદનો કે ઈશ્વરના સ્વરૂપાનુભવનો આનંદ થતો હોય કે કોઈ બીજા મહાત્મા સત્ત્વના કળજમાં તે ગયો હોય છે તો ત્યાંથી પાછા આવવાનું તે સ્પષ્ટ ના પાણુ કહે છે. માટે ત્યાં સુધી તેને જવા દેવો નહિ.

પ્રત્યગદૃષ્ટિ તેજ સમાધી છે. યોગમાં સમાધીનું લક્ષણ એ છે કે ભેદબુદ્ધિ ઉપજતી દુઃખકલેશાદિ વિસ્તારનાર મન અથવા અંતઃકરણનો રોધ કરવો. ચિત્તવૃત્તિનો નિરોધ કરવો એટલે વૃત્તિને ઉઠવા ન દેવી અને સર્વ આત્માકાર જેવું અને તેનો અનુભવ થવો એ સમાધિ છે. યોગના માર્ગે મનનો લય કરી બ્રહ્માનંદનો અનુભવ મેળવવો તે સમાધિ છે. મેસ્મેરીઝમમાં પણ પ્રાણનું જ ચાલન થાય છે. અને માર્ગે મળતાં પ્રાણ બ્રહ્માંડમાં જતાં સમાધી થઈ જાય છે. એવી સ્થિતિમાંથી ઉઠાડવાની વિધાયકમાં શક્તિ ન હોય તો તેને ઉઠાડી શકતો નથી. અને વિધેય પોતાની મેળે જાગ્રત થઈ શકતો નથી. યોગી યોગ માર્ગે સમાધી પ્રાપ્ત કરી પછી પોતે જાગ્રત સમાધીમાંથી જાગ્રત થઈ શકે છે અને વિધેય જે વિશ્વદૃષ્ટિમાંથી પ્રત્યગદૃષ્ટિમાં આવી જાય તો પોતાની મેળે જાગ્રત થઈ શકતો નથી એટલે યોગી અને વિધેયમાં ફેર છે.

પ્રત્યગદૃષ્ટિમાં જે વિધેયને આવવા દીધો તો પછી તે ભાગ્યે જ જાગ્રત થાય છે. તેના ઉપર વિધાયકની સત્તા ચાલતી નથી અને અંતે વિધેય મરણ જ પામે છે. માટે વિધાયકે તેની ખાસ કાળજી રાખવી. મનુષ્ય મરે છે ત્યારે પણ પ્રથમ બેભાન થઈ તંદ્રામાં પ્રવેશ કરે છે પછી તેને નિદ્રા આવે છે, પછી મૂર્છા આવે છે અને તે પછી અનુવૃત્તિ, વિશ્વદૃષ્ટિ અને પ્રત્યગદૃષ્ટિ પ્રાપ્ત થઈ અંતે મરણ પામે છે. તે અન્ય જોનારના ખ્યાલમાં આવતું નથી. તેના શરીરનું

દુઃખ બહારના માણસો જોઈ શકે છે પણ તે દુઃખનો અનુભવ મરનારને તંદ્રા અને નિંદ્રા પછીની સ્થિતિમાં આવતાં થતું નથી. મહા પુરુષો અને યોગીઓ પ્રત્યગ્દષ્ટિમાં જઈ-અર્થાત સમાધીમાંથી પણ જાગ્રત થાય છે મરણને જીતી શકે છે. અને જ્યારે પોતાની ઇચ્છા થાય ત્યારે સમાધી બહારી ત્યાંથી પછી દેહનો ત્યાગ કરી ઇશ્વરાનંદનો અનુભવ કરે છે.

વિધાયક જો પોતે જાતે હિપ્નોટાઇઝ થઈ વિશ્વદષ્ટિ અને પ્રત્યગ્દષ્ટિ સુધી આવી શકે તો તેને આત્માનુભવ થાય છે. અને સમાધિના મહાન ફળને તે મેળવે છે. યોગનો જ આ પણ એક માર્ગ છે. જેને સ્વમુધાવસ્થા કહે છે.

પ્રકરણ ૧૯ મું. વિધેયને જગાડવો.

પ્રયોગ પુરો થયે વિધેયને જાગ્રત કરવો હોય ત્યારે વિસર્જન માર્જન કરવું અને તે વખતે મનમાં દૃઢ સંકલ્પ કરવો કે વિધેય જાગ્રત થઈ સાવધ થઈ જાઓ. અને તેને દ્રઢ સંકલ્પપૂર્વક બે હાથે તાલી પાડી કહેવું કે ઉઠ. એથી વિધેય જાગ્રત થઈ શકે છે. જાગ્યા પછી શરીર, માથું કે આંખો બારે લાગતી હોય તો તેના ઉપર મટતા સુધી વિસર્જન માર્જન કરવું. પાંપણે હાથ ફેરવવો, મુખ ઉપર ગુલાબજળ કે પાણી છાંટવું. પછી તેને થોડીવાર નિરાંતે બેસવા દેવો. તે શાંત અને હોંશીયાર થઈ જાગ્રત થાય ત્યારે જ તેની પાસેથી વિધાયકે ખસવું.

એક વિધાયકના વિધેયને બીજા વિધાયકે હાથમાં ન લેવો તેમ પોતાના વિધેયને પ્રયોગ વખતે બીજા કોઈનો સ્પર્શ ન થવા દેવો. પ્રયોગથી પ્રતિકુળ વિચારના માણસોને તે સ્થળે એકઠા ન થવા દેવા.

પ્રાણની સાથે મનનો નિકટનો સંબંધ છે અને પ્રાણ તથા મન એકત્ર રહે છે. તેથી વિધેયનામાં એકત્ર પ્રાણતત્વ સ્થપાઈ બલ પામી રહ્યું હોય તે વખતે તેમાં બીજા મનુષ્યનું તત્વ જતાં વિરોધ થવા લાગે છે, અને તેથી વિધેય વિધાયકના હાથમાંથી ખસી જઈ

વિધાયકની આજ્ઞા માનતો નથી. અને તેથી તે વિધાયકના કહેવા પ્રમાણે જાત્રત થતો નથી, તેથી તેને ઘણું દુઃખ થવા સંભવ રહે છે. આવું કદાચ થઈ જાય તો પણ વિધાયકે ગભરાયા વગર, ભય રાખ્યા વગર. ધીરજ રાખી સ્થિર થઈ, પથ્થર જેવા મનના થવું, અને વિધાયકને એકાંત સ્થળમાં રાખી વિસર્જન માર્જન કર્યા કરવું. તેથી તે શુદ્ધિમાં આવે છે. કોઈ વખતે વિધેય બે ત્રણ દિવસ સુધી ભાન વગરનો થઈ પડ્યો રહે અને જાગે નહિ તો ગભરાવું નહિ. વખતે બીજા વિધાયક કે ડાક્ટરની સહાય ન લેવી. વિધાયકે જ દઢતાથી વિસર્જન માર્જન કરી તાજાં ઘી ચોપડો, મોં ઉપર પાણી છાંટ્યા કરવું અને તેથી તે જરૂર જાગૃત થશે.

વિધેયને વિશ્વદષ્ટિ અને તે પછી પ્રત્યગ્દષ્ટિમાં લાવ્યા પછી તેનો પ્રાણ નિરાધાર થઈ રહે છે. તે વખતે તેના રક્ષણ અને પોષણનો આધાર વિધાયકના બળ ઉપર રહે છે. જો વિધાયક પૂણ્ય સંકલ્પબળ વાળો હોય તોજ તેને ભયમાંથી ઉગારી શકે છે. માટે આ સ્થિતિ સુધી વિધેયને જવા ન દેવો.

પ્રાણુતત્ત્વમાં હજારો સત્વો અદૃશ્ય આકાશમાં નિરંતર ભ્રમ્યાં કરે છે. તે જો વિધાયક બળવાન સંકલ્પવાળો નથી હોતો તો આવા નિરાધાર પ્રાણુને તાબે કરે છે અને તેથી વિધેયનો પ્રાણુ વિધાયકના કબજામાંથી જતો રહે છે તો પાછો આવતો નથી. કદાચ જાગે છે તો ગાંડો થાય છે. માટે આવી સ્થિતિમાં વિધેયને ન જવા દેવો. અને તે હસવા લાગે, જવાબ ન આપે, આડું અવળું જોવા લાગે, વાતો કરવા લાગે તો તરત તેને વિસર્જન માર્જન કરી જાત્રત કરી દેવો.

પ્રત્યગ્દષ્ટિમાં પડેલા વિધેયનો પ્રાણુ માત્ર આનંદમાં મગ્ન થઈ જાય છે. અને તેથી પાછો આવવા ના પાડે છે. તેવે વખતે દઢ સંકલ્પવાળો વિધાયક જ તેને જાત્રત કરી શકે છે.

પ્રકરણ ૨૦ મું.

હિપ્નોટીઝમ અને મેસ્મેરીઝમ વિધાનો મિશ્રયોગ.

હિપ્નોટીઝમ અને મેસ્મેરીઝમ એમ બે નામ આ વિધાને આપેલાં છે. જેમાં હાથવડે માર્જન કરી અને મોંથી બોલી તેને ઉંઘમાં નાંખવો તે હિપ્નોટીઝમ છે અને જેમાં મનની એકાગ્રતા કરી માત્ર હાથવડે માર્જન કરી ઉંઘમાં લાવવો તે મેસ્મેરીઝમ છે. મોંથી બોલી તેને ઉંઘી બા, આમ કર, એમ દૃઢ સંકલ્પપૂર્વક સૂચના આપવી તે હિપ્નોટીઝમ છે અને મનવડે એકાગ્ર થઈ સંકલ્પ કરવો તે મેસ્મેરીઝમ છે. વિદ્યાનું સ્વરૂપ બંનેનું એક છે. આપણે આ વિધાનો પ્રયોગ બંને વિધાને મિશ્ર કરી તેનો ઉપયોગ કરવો તેથી તેનું પરિણામ બહુ ઉત્તમ આવે છે.

એક મનુષ્યના દૃઢ સંકલ્પની અસર બીજા મનુષ્યમાં થાય છે અને તેના નેત્રોનો પ્રવાહ બીજા મનુષ્યમાં જઈ તેને ધારણી અસર ઉપજાવે છે. બધો આધાર પ્રયોગ કરનારની તીવ્ર દૃષ્ટિ-સ્થિર-વેધક દૃષ્ટિ, અન્યને જોજોતામાં મ્હાત કરી શકે તેવી તેના નેત્રની દૃષ્ટિ અને પ્રબળ હિંમતશક્તિ અથવા દૃઢ સંકલ્પ બળ આ વિધામાં મુખ્ય ઉપયોગી છે. આ પ્રયોગ કરવામાં બે ચાર દસ દિવસ અભ્યાસ કર્યા કરવો. અન્ય મનુષ્ય એકદમ ઉંઘી ન બાંધે તો રોજ તેના ઉપર પ્રયોગ કરવો પણ નિશચ ન થવું. અંતે તમને તમારા પ્રયોગમાં ફોતુ મળશે.

૧૪ વર્ષની વયથી નાની ઉંમરનાં બાળકો ઉપર આ વિધાની ઝડપ અસર થઈ શકે છે. ૧૪ થી ૨૧ વર્ષની ઉંમરના બાળકોમાં

૧૦ ટકા મનુષ્યો ઉપર અસર થતી નથી. ૨૧ થી ૨૮ વર્ષની ઉંમરના ઉપર ૬ ટકા, ૨૮ થી ૩૫ ઉપર ૫ ટકા, ૩૫ થી ૪૨ ઉપર ૮ ટકા અસર થાય છે.

પ્રયોગની અસર થતાં વિધેયના હાથની ગરમી ઓછી થાય છે તેના હાથનાં ટેરવાં ઠંડાં ને બીનાં થઈ જાય છે. અને આંખનાં પોપચાં બંધ થઈ જાય છે.

કેટલાક વિધેયને ઉંઘમાં લાવવા માટે તેની સામે પંચ ધાતુનો ઝાલ, નાની કાળી લાકડી, કાળો ઝાલ અથવા તો ચક્રચક્રતા કાચની કે પોખરાજની વીંટી તેની આંખો સામે ધરી રાખે છે.

ટેલીફોનથી પણ અન્ય માણસને હીપ્નોટાઇઝ કરી શકાય છે. તેને તમે જો મિનીટમાં ઉઘી જશો, તમને ઉંઘ આવવા માંડી છે, આ પ્રકારે દૃઢ સંકલ્પબળ પૂર્વક કહેવાથી તે ઉંઘમાં પડી જાય છે. આજ પ્રમાણે એકી વખતે ઘણા માણસોને પણ પોતાની આંખો સામે એકી ટસે જોઈ રહેવાનું કહી તમે ઉઘો છો, હવે બર નિંદ્રા આવવા માંડી છે એમ કહ્યા કરી તેમને હીપ્નોટાઇઝ કરી શકાય છે.

આ વિદ્યામાં આકર્ષણ શક્તિથી કામ થઈ શકે છે. આજ પ્રમાણે કાગળદ્વારા અન્યને હીપ્નોટાઇઝ કરી શકાય છે. કાગળ લખી, દૃઢ સંકલ્પપૂર્વક ઇચ્છા કરવાથી, કાગળ વાંચતાં તે આપણા વિચારને મળતો થાય છે. આમાં પણ લખનારના સંકલ્પબળ ઉપર આધાર છે.

એકાગ્રચિત્તે ધ્યાન કરવું, દૃઢ સંકલ્પ અને આત્મશ્રદ્ધા આ ત્રણ બાબતો આ વિદ્યા શીખનારે પ્રાપ્ત કરવી. કોઈપણ કારણથી વસ્તુમાં ચિત્ત પરોવવું અને તેમાં સ્થિર કરવું તે ધ્યાન છે. સંકલ્પ એટલે પોતાના મનની દૃઢતાપૂર્વક દૃઢ ઇચ્છા કરવી તે. આ વિદ્યામાં શરૂઆતમાં આકર્ષકદષ્ટિ કેળવવાની જરૂર છે. કોઈની દષ્ટિ સામે સ્થિર દષ્ટિ રાખી આંખ મીચ્યા સિવાય પાંચેક કલાક જોઈ રહેવું તેને આકર્ષક દષ્ટિ અથવા ત્રાટક કહે છે. આ દષ્ટિ કેળવવા માટે હંમેશા પોતાની દષ્ટિને કોઈ વસ્તુ સાથે કે જે મનુષ્ય મળે તેની આંખો તરફ આંખમીચ્યા સિવાય જોઈ રહેવાનો અભ્યાસ કરવો. જેથી થોડા મહિનામાં સ્થિર દષ્ટિ થશે અને આકર્ષકદષ્ટિ પ્રાપ્ત કરી શકશો.

આપણામાં રહેલી આકર્ષકશક્તિ અથવા ઓજસશક્તિનો અન્યનામાં પ્રવેશ કરાવવો તેજ હેતુ માર્જનનો છે. મનુષ્યના હાથની આંગળીઓનાં ટેરવાંમાંથી આ ઓજસનો પ્રવાહ બ્હે છે તેથી હાથની આંગળીઓવડે માર્જન કરાય છે વળી આંખોમાંથી બ્હે છે માટે તેની આંખો સામે જોઈ રહેવું અથવા તેને વિધાયકની આંખો સામે જોઈ રહેવાનું કહેવાય છે.

વિધાયકના પ્રાણબળ ઉપર તેની સ્થિર અને વેધકદષ્ટિ ઉપર અને તેના દૃઢસંકલ્પ ઉપર તેના પ્રયોગનો વિજય થાય છે. પ્રયોગ કરનારે ઠાળાં કપડાં પહેરવાં એ વધુ અસર કરનાર છે.

જેમ તકતામાં મનુષ્યનું પ્રતિબિમ્બ પડે છે, તેવીજ રીતે એક મનુષ્યનું પ્રતિબિમ્બ બીજા શરીરમાં પણ પડે છે. દરેક શરીરમાંથી એક પ્રવાહી ચંચળ પદાર્થ વહ્યાં કરે છે અને તે બીજા શરીરમાં પડે છે. ફોટો લેવામાં પણ ફોટોના કાચ ઉપર મનુષ્ય શરીરનું પ્રતિબિમ્બ પડે છે. તેથીજ ફોટો પડે છે તેવીજ રીતે અન્ય મનુષ્યમાં પણ પ્રતિબિમ્બ પડે છે. આ પ્રયોગથી રોગી મનુષ્યને આરોગ્ય આપી શકાય છે. સામા મનુષ્યને આપણા તરફ આકર્ષવો તે પણ આ પ્રવાહીવડે આકર્ષી શકાય છે. માત્ર આકર્ષનારની દૃઢ ઇચ્છા, પ્રબળ સંકલ્પ અને દૃઢ ભાવના જોઈએ અન્ય મનુષ્યને મુગ્ધ કરવા માટે આકર્ષણ દષ્ટિ, માર્જન કરવાં અને મનની અત્યંત એકાગ્રતા જોઈએ. જેના ઉપર પ્રયોગ કરવો હોય તે ઉંઘી જાય તેવા ધુપ, દીપ, પુષ્પોનો સુવાસ, વિગેરે પણ શરૂઆતમાં રાખવાં વધુ લાભ કરે છે.

આપણે જો સંપૂર્ણ આત્મશ્રદ્ધાવાળા હોઈએ તો આ વિશ્વમાંની ગમે તે વસ્તુ આકર્ષી શકીએ છીએ. મનુષ્યમાં આત્માની અગ્રાધ શક્તિ છે. માત્ર તેને કેળવવાની જરૂર છે. આકર્ષણ શક્તિ ખીલવવી એ મગજ ઉપર આધાર રાખે છે. મગજ શાંત, નિશ્ચિંત હોય, મન એકાગ્ર હોય અને દૃઢ ઇચ્છાશક્તિ હોય તો મગજ કેળવાય છે દરેક મનુષ્યે આકર્ષણ શક્તિને કેળવવા માટે ધ્યાન અને ઇચ્છા શક્તિને કેળવવાનો રોજ અભ્યાસ રાખવો.

વિધેયને પ્રથમ તમે વાતો કરી મુગ્ધ કરો, તમારામાં તેની શ્રદ્ધા ચોંટાડો.

કેટલાક મનુષ્યો વિધેયને ઉંઘમાં લાવવા માટે નીચે પ્રમાણે પ્રયોગ કરે છે. વિધેયનો ડાબા હાથનો અંગુઠો વિધાયકે પોતાના જમણા હાથના અંગુઠા અને તર્જની વતી પકડવો, તેના અંગુઠાની તળેનો ભાગ વિધાયકના અંગુઠાના તળીયાને સ્પર્શ કરે તેમ પકડવો. પછી પ્રયોગ કરનારે વિધેયની આંખો સામે સ્થિર દૃષ્ટિથી જોઈ રહેવું. તે પછી વિધાયકે પોતાના બંને હાથના પંઝાનું તળીયાં વિધેય સામે રહે તેમ લાવી થોડીવારે જરા હાથ ઉંચા કરી વિધેયના ખભા ઉપર મૂકવા પછી તે હાથ તેની આંગળીયોનાં ટેરવાં સુધી લઈ જવા. આવી રીતે માર્જન કરી પછી હાથની મુઠી વાળી હાથ ફરી તેના ખભા ઉપર લઈ જઈ વળી નીચે લાવવા. આમ પાંચેક વખત માર્જન કરે છે.

પછી તેના માથે હાથ મૂકી થોડીવાર રહેવા લઈ પછી તે હાથ તેના માંની ઉપર મોંથી એક બે ઇંચ દૂર અડે નહિ તેમ રાખી ફુંટી સુધી નીચે લઈ જવા. વળી ફુંટી ઉપર અંગુઠા રાખી આંગળીયો પાંસળોની નીચે રહે તેમ એક બે મિનીટ રાખવી પછી હાથ ધીમે રહી તેના ગુંટણ કે પગ સુધી લઈ જવા. આમ અર્ધો કલાક કરવું. ઉપરથી હાથ નીચે લઈ જઈ તરત મુઠી વાળી પાછા તેના મોં ઉપર ખંખેરવા. હાથ પાછા લઈ જતી વખતે તેના શરીર ઉપર ન લઈ જવા પણ બાહ્યેથી લઈ જવા એ પ્રમાણે માર્જન કરે છે.

આમ એક બે દિવસમાં સફળતા ન મળે તો વધુ દિવસ પ્રયોગ કરવો. એક દિવસ અર્ધો કલાક પ્રયોગ કરવા છતાં પણ સફળતા ન મળે તો પ્રયોગ તે દિવસે બંધ રાખી બીજે દિવસે પ્રયોગ કરવો.

કેટલાક વળી વિધેયના હાથની ટચલી આંગળી હથેલીની પાછલી બાજુએ પોતાના હાથના અંગુઠાનું ટેરવું રાખી પકડે છે અને વિધેયને કહે છે કે તારે મારી આંખો સામે જોઈ રહેવું. પછી વિધેય દઢ ભાવના કરે છે કે તે હવે ઉંઘી જાય છે એવી ભાવનાપૂર્વક તેની આંખો સામે સ્થિર દૃષ્ટિથી જોઈ રહે છે. એકાદ મિનીટ તેમ કરી તેની આંખો મીંચાવી વિધાયક પોતાના હાથ વતી તેની આંખોનાં પોપચાં ધીમેથી દબાવે છે, પછી હાથ તેને

માથે મૂકી થોડીવારે તેજ હાથનો અંગુઠો આંખોની બે ભમર વચ્ચે બ્રહ્મટી ઉપર મૂકે છે. અને પ્રબળ ઇચ્છાપૂર્વક તેને આજ્ઞા કરે છે કે હવે તું તારી આંખો ઉઘાડી શકશે નહિ. બે તે છતાં ઉઘડે તો બે ત્રણ વાર તેવો સુચના કરવી.

કેટલાક તેના ડાબા હાથની વચલી આંગળી પાછળની હથેળી પાછળ આવેલી નસ ઉપર પોતાના જમણા હાથનો અંગુઠો રાખી તેની હથેળી પકડી રાખે છે. પછી વિધેયની આંખો સામે તેને ઉંઘી જવાના દૃઢ સંકલ્પપૂર્વક તિવ્ર દષ્ટિથી તાકી રહે છે. પછી માર્જનો શરૂ કરે છે. માર્જન કરતી વખતે વિધેયની આંખો સામે વિધાયકે ચિત્ત દષ્ટિ રાખવી અને પ્રયોગ સિદ્ધ થાય છે જ એવી દૃઢ ઇચ્છા કરવી.

પ્રકરણ ૨૧ સુ.

ચમત્કારક આશ્ચર્યકારક પ્રયોગો.

આ વિદ્યાથી ઘણાજ ચમત્કારીક પ્રયોગો થઈ શકે છે. હીપ્નોટીઝમના પ્રયોગો કરતાં પહેલાં મેગ્નેટીઝમના પ્રયોગો કરતાં શીખવાની અગત્ય છે. આ વિદ્યાથી કોઈ પણ મનુષ્યને સામા બેસાડી તેના બે હાથનાં આંગળાં ભેગાં કરવા કહેવું અને આંગળીઓ સંજ્ઞા બીડાવી દેવા કહેવું. પછી તેને એક ચિત્ત થઈ આપણામાં શ્રદ્ધા રાખવા કહેવું. પછી તેનાં બીડાવેલાં આંગળાં આપણા હાથમાં લઈ દૃઢ ભાવના કરવી કે આ આંગળાં સંજ્ઞા ચોંટી ગયાં છે અને મારા કદા વિના જમે તેટલો પ્રયત્ન કરશે પણ ઉઘડશે નહિ એવી પાંચ સાતેક મિનીટ એકાગ્ર થઈ દૃઢ ભાવના કરવી. અને ધીમેધી બોલીને સૂચના આપ્યા કરવી કે હવે આંગળાં સંજ્ઞા ચોંટી ગયાં છે. પાંચ સાતેક મિનીટ તેમ કર્યા પછી ખાત્રી થાય કે હવે તેનાં આંગળાં ચોંટી ગયાં છે તો પછી કહેવું હવે કે તારા હાથ તું ઉઘાડ, પણ તે ઉઘડશે નહિ, ગમે તેટલી મહેનત કરવા છતાં ઉઘડશે નહિ. આ પછી તે આંગળાં છુટાં કરવા મથશે પણ છુટાં થઈ શકશે નહિ. તે જ્યારે આપણે તેને સંકલ્પપૂર્વક કહીશું કે: ‘હવે આંગળાં ઉઘડશે ઉઘાડ’ તો જ તેના આંગળાં ઉઘડશે. આ બધો વખત તેનાં આંગળાં ઉપર સંપૂર્ણ ધ્યાન આપવું.

આજ પ્રમાણે કોઈની આંખોનાં પોપચાં બંધ કરાવી તેને દૃઢ સંકલ્પપૂર્વક કહેવું કે તારી આંખનાં પોપચાં ચોંટી ગયાં છે હવે તે મારા કદા વિના ઉઘડે જ નહિ. આમ પાંચ સાત મિનીટ ભાવના કરવાથી તેની આંખનાં પોપચાં ચોંટી જશે તે જ્યારે પ્રયોગ કરનાર સંકલ્પપૂર્વક કહે કે “હવે ઉઘાડ ઉઘડશે” ત્યારેજ ઉઘડે છે, વળી કોઈના હાથે લોટો પકડાવી તેના હાથનાં આંગળાંથી ચોંટાડી દેવો હોય તો તેમ થઈ શકે. કોઈને સાદડી કે ખુરશી ઉપર બેસાડી તેને આપણી આંખો સામે જોઈ વચ્ચેની કીકીમાં જોઈ રહેવા કહેવું અને પ્રયોગ કરનારે પણ દૃઢ ભાવનાપૂર્વક તેની આંખો સામે ખરોખર મધ્યભાગે કીકી ઉપર જોઈ રહેવું અને પછી સૂચના કે ભાવના કરવી કે તેની સાથે ખુરશી ચોંટી ગઈ છે કે સાદડી ચોંટી ગઈ છે. આવી પાંચ દસેક મિનીટ સુધી એકાગ્રચિત્ત થઈ દૃઢ ભાવના કરવી અને પછી તેમને કહેવું કે ‘હવે ઉઠો જોઈએ’ તેથી તે ઉઠશે ત્યારે તેની સાથે સાદડી કે ખુરશી વળગેલી રહેશે. જાણે ગુંદરથી ચોંટાડી હોય તેમ ઉખડશે નહિ. તે જ્યારે પ્રયોગ કરનાર પાછો દૃઢ સંકલ્પપૂર્વક કહેશે કે હવે ઉઠો ખુરશી ઉખડી મઈ છે તોજ તે ઉઠી શકશે

આ પ્રકારના ચમત્કારીક પ્રયોગો મનુષ્ય પોતાના દૃઢ સંકલ્પ શક્તિથી મેળેનીડીઝમ પાવરથી કરી શકે છે. આ પ્રયોગ શરૂઆતમાં નિષ્ફળ થાય પણ નિરાશ ન થવું તે અતે સફળ થશે. જેમ જેમ અભ્યાસ વધતો જશે તેમ તેમ પ્રયોગ સિદ્ધ થશે.

આવા પ્રયોગોમાં ગમે તેને થાંભલા સાથે સજ્જડ ઉભો રાખી તેને ત્યાંજ થાંભલા સાથે દૃઢ સંકલ્પથી અને તેવાં તિવ્ર ઈચ્છાપૂર્વક કરેલાં સૂચનોથી ચોંટાડી શકાશે. આ વખતે તે માણસ ભગતો હોય છે છતાં ત્યાંથી હાલી ચાલી શકતો નથી.

આજ પ્રકારે માણસ જ્યાં ઉભો હોય ત્યાંજ ત્યાંજ ઉભો રહે તે માટે તેના પગ જમીન સાથે દૃઢ ભાવના કરતાં ચોટી જાય છે. તે પછી ત્યાંથી આઘો પાછો ખસી શકતો નથી. આ પ્રયોગો વિધેય ભગતો હોય તે વખતે કરી શકાય છે. આ પ્રયોગો તો શરૂઆતના ગણાય છે. પણ તેથી લોકોમાં ઘણી કિર્તિ ફેલાય છે. આ પણ આ વિધાનો જ પ્રતાપ છે.

વળી મનુષ્યને આ વિદ્યાથી ઉંઘમાં લાવી તેને જડાવસ્થામાં લાવી તેનાથી અનેક પ્રયોગો કરાય છે. ઉંઘમાં લાવ્યા પછી તેના ઉપર તેનું શરીર જડ થઈ ગયું, લાકડા જેવું ગઈ ગયું, તને હવે ટાંકણી ખોસવા છતાં દુઃખ થશે નહિ એવો જડ થઈ ગયો છું એમ પાંચેક મિનીટ સુધી મોંઢેથી બોલી સૂચના કરવી અને મા-જન કરવાં. તે પછી ખાત્રી કરતાં તેનું શરીર જડ લાકડા જેવું થયેલું જણાયે. તેમાં શરૂઆતમાં તેને ઉંઘમાં લાવી પ્રથમ એક હાથ ઉપર પ્રયોગ કરી તેને જડ કરવો, પછી બીજા હાથ અને પછી, પગને અને પછી આખા શરીરને જડ બનાવવું. પછી તેને આબુઆબુ બે ખુરશી મૂકી એક ખુરશી ઉપર તેનું માથું અને બીજી ખુરશી ઉપર તેના પગ મૂકવાથી તે સીધો પાંટીયાની માફક રહેશે વચ્ચેથી જરા પણ નમશે નહિ. તેના ઉપર વચ્ચે ગમે તો કોઈ આઢમીને બેસાડવા કે વજન મૂકવા છતાં નમશે નહિ.

આવી રીતે મનુષ્યને જડાવસ્થામાં લાવી તેને જમીન ઉપર સુવાડી તેના ઉપર બે હાથ રાખી કહેવું કે મારા હાથ લોહચુમક છે અને તારું શરીર લોખંડ છે. લોખંડ જેમ લોહચુમકથી આ-કર્ષાય છે તેમ તારું શરીર મારા હાથપ્રતિ આકર્ષાય છે જો હવે મારા હાથ ઉંચા કરતાં તારું શરીર ઉંચું ચઢશે. અને નીચા ઉતારીશ ત્યારે તારું શરીર નીચે આવશે. આવી સૂચના આપી દઢસંકલ્પપૂર્વક દઢદ્રઢાથો સૂચના આપી તેના ઉપર રાખેલા હાથ ઉંચા કરતાં તેનું શરીર ઉંચું ચઢશે અને અદ્ધર રહેશે. તે જ્યારે હાથ નીચા કરવામાં આવશે ત્યારે નીચે ઉતરશે.

આ પ્રકારની જડાવસ્થામાં પણ અનેક ચમત્કારી પ્રયોગો કરી શકાય છે.

આજ પ્રમાણે વિધેયને ઉંઘમાં લાવી જો જડાવસ્થામાં આવ્યો હોય તો જડાવસ્થા દૂર કર્યા પછી બીજા પ્રયોગો થઈ શકે છે.

તેને અનુવૃત્તિની સ્થિતિમાં લાવી ગમે તે દૂર સ્થાને જવા કહેવું અને ત્યાં શું ચાલે છે તે નજરે જોવા જડી તેનું વર્ણન કરી બતાવવા કહેવું. આ વર્ણન ત્યાં જો બન્યું હોય તેવું જ તે કરી શકે છે. તેને તનાં મરેલાં સર્ગાને જોવાં હાય તો તે બતાવી શકાય છે તેની સાથે વાતચિત કરાવી શકાય છે. દૂર દેશાવરણી, વિલાય-

તની પણ ખબર તેને સૂક્ષ્મદેહે ત્યાં જવાની આજ્ઞા કરી ત્યાંથી નજરે જોઈ કહેવા કહી શકાય છે. અને તે જે કહે છે તે જાણે નજરે જોઈ કહેતો હોય તેમ ખરુંજ કહે છે. આજ પ્રમાણે જાને વિધાયક પોતાને આવી સ્થિતિમાં લાવી શકે તો સૂક્ષ્મદેહે ગમે ત્યાં જઈ આવી શકે છે.

પ્રકરણ ૨૨ મું.

અન્ય મનુષ્યને વશ કરવામાં ઉપયોગ.

ખીજા માણસોને પોતાને વશ કરવામાં પણ આ વિદ્યાનો ઉપયોગ થઈ શકે છે. કેઈ પણ માણસનું કામ હોય અને તે કામ તેની પાસે કરાવવું હોય તો તેની પાસે જઈ તેની આંખો સામે અથવા તેની બે આંખોની વચ્ચેમાં તેના નાકના મૂળ આગળ જોવું, અથવા તો તેની ડાબી આંખ સામે જાને આંખોથી એકી ટસે જોઈ રહેવું અને તમારે જે જાખત તેના મન ઉપર ઠસાવવાની હોય તે તમે ઠસાવતા હો તેવી રીતે તે વખતે તમારે ખરોખર તેની આંખ સામે ત્રાટક કરી રહેવું. તે વખતે આંખો નીચી કરવી નહિ કે જાણુએ ખસેડવી નહિ, તેની સાથે તમે વાત કરો તે વખતે તમારી માગણીનો તે સ્વીકાર કરશેજ, અથવા તો તમારું ધારેલું કામ તે કરશે જ એવા દૃઢ સંકલ્પપૂર્વક તમે તેની સાથે સ્થિરદૃષ્ટિથી વાત કરો. અને જે કામ તમારે તેની પાસે કરાવવું હોય તે કામ કરવા તેને વારંવાર ગંભીર અવાજથી કહો, એકવાર કહો. વળી પાછું ફરીવાર કહો. ઉત્સાહપૂર્વક તે વારંવાર કહેવાથી તેના ઉપર તેની અસર થાય છે.

આજ પ્રમાણે માણસ ઉંઘતો હોય તે વખતે તેના મન ઉપર છાપ પડે તેવી રીતે તમે તમારી વાત તેને કહેશો તો તેની છાપ તેના મન ઉપર પડવાની, વિધેયને ઉંઘમાં લાવોને તેને જે જે સુચના વાણીથી આપવામાં આવે છે તે જો હાવભાવપૂર્વક વાણીની સાથે હાથના ઇસારાપૂર્વક આપવામાં આવે છે તો તેના અમલ ઝટ થાય છે. વિધેયને ઉંઘમાં પડ્યા પછી તે જે ભાષા ન જાણુને હોય તે ભાષામાં જો કાંઈ પૂછવામાં આવે છે તો તે ભાષામાં જવાબ આપી

શકે છે. તેને તે વખતે તમે તમારું જાણુક કામ કરવું જ પડશે એમ કહો છો તો તે કામ તે બાળક થતાં કરે છે.

તમે દૃઢ સંકલ્પપૂર્વક તમારી વાત અન્ય મનુષ્ય માનશે જ એ પ્રકારના દૃઢ નિશ્ચયપૂર્વક તે માણસની આંખો સામે તમારી આંખો મેળવી ત્રાટક કરી સ્થિર દૃષ્ટિથી તમે તેને જે કાંઈ જણાવો છો તે વાત તે માણસ કબુલ જ કરે છે. તમારી વાત તેને માનવી જ પડે છે. આ ક્રિયામાં સ્થિર દૃષ્ટિની જરૂર છે.

આજ પ્રકારે દૃઢ સંકલ્પગગવાળો માણસ પોતાના મનોબળથી વિચાર મારફતે અન્યને સંદેશો પહોંચાડી શકે છે.

જેવી રીતે માણસોને હીપ્નોટાઇઝ કરી વશ કરી શકાય છે તેવી રીતે બીજાં પ્રાણીઓને પણ હીપ્નોટાઇઝ કરી વશ કરી શકાય છે. તોફાની ઘોડા, બગદો, વિગેરેને હીપ્નોટાઇઝ કરી વશ કરી શકાય છે. તેમજ કુતરાં વાઘ વિગેરેને પણ તેના સામે ત્રાટક કરી તે આપણે વશ થઈ જાય છે એ પ્રકારનો દૃઢ સંકલ્પ કરવાથી વશ કરી શકાય છે. ઘણા યોગીઓ આજ પ્રમાણે હિંસક પશુઓને પોતાના સંકલ્પ બળવડે તેની આંખો સામે ત્રાટક કરીને વશ કરી શકે છે. તેમને વશ કરી તેમના હિંસક સ્વભાવ છોડાવી શકે છે.

અન્ય પ્રાણી વશ કરવાં—મેરમેરીઝમથી જેમ મનુષ્ય ઉપર પ્રયોગ થઈ શકે છે તેમ અન્ય પ્રાણી ઉપર પણ પ્રયોગ થઈ શકે છે. કુતરાં, બીલાડાં વિગેરેની સાથે નજરે નજર મેળવી દૃઢસંકલ્પ પૂર્વક તેના માથાની પૂછડા ચુલી કરોડના ભાગ ઉપર વિધાનમાજીન કરવાથી તે સ્તબ્ધ થઈ અનુવૃત્તિમાં લાવી શકાય છે.

વાઘ, સિંહ, સાપ વિગેરે હિંસક જાનવરોને પણ તેની નજર સામે નજર મેળવી વશ કરી શકાય છે. સાપ કે વીંછીને પુંક મારી વશ કરી શકાય છે. ઘોડાને કાન કે નાકમાં પુંક મારી વશ કરી શકાય છે. આવી રીતે દૃષ્ટિથી અન્ય જાનવરને આ પ્રયોગ વડે તેમને વશ કરી શકાય છે.

પ્રકરણ ૨૩ સુ

વિધાયકે પોતે જાતે જ વિશ્વદૃષ્ટિમાં આવવું.

જાતેજ વિધેયની માફક ઉંડા ઉતરવું.

જેમ વિધાયક વિધેયને ઉંઘમાં નાંખી તેને બેભાન કરી અંતરમાં ઉંડો ઉતારી શકે છે. અને વિશ્વદૃષ્ટિ સુધી લઇ જઇ શકે છે તેમ વિધાયક પોતે અભ્યાસથી ઉંઘમાં આવી સ્વસૂચનાથી અથવા શુભ લીવનાથી ઉંડો ઉતરી બાહ્ય જગતનું જ્ઞાન ભુત્રી જાય છે. જેમ યોગમાં પ્રાણાયામ, પ્રત્યાહાર કર્યા પછી ધારણા અને ધ્યાન કરવાનું હોય છે અને તે પછી તેના પરિણામી ફળ સમાધીનો સાધકને સાક્ષાત્કાર થાય છે તેવીજ રીતે આ વિદ્યાનો જાત ઉપર અજમાયશ કરવાથી વિધાયક જાતેજ સમાધી સુધીનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી શકે છે.

સમાધીમાં મનુષ્યનું ચિત્ત એકાગ્ર થતાં તે ધ્યાનમગ્ન થતાં તેને સમાધી થાય છે. જેવી રીતે વિધેયને ઉંઘમાં નાંખી તેના ઉપર માર્જન કરી તેને મૂર્છા, અનુવૃત્તિ અને વિશ્વદૃષ્ટિમાં લાવી શકાય છે તેવી રીતે આ વિદ્યાથી દરેક જણ પોતાજ ઉંઘમાં પડી સુષુપ્તિમાં આવી અંદર ઉંડો ઉતરતાં ચિત્ત એકાગ્ર થતાં અર્થાત્ ચિત્તવૃત્તિનો નિરોધ થતાં વિશ્વદૃષ્ટિમાં આવી શકે છે. આવી સ્થિતિમાં જાતે આવવા માટે વધુ અભ્યાસની જરૂર છે.

તમે તમારી ઇચ્છાથી આ અવસ્થામાં આવી શકો છો. ઇચ્છા કેળવતાં મગજ ઉપર અસર થાય છે. અને મગજ ઉપર અસર થતાં શરીરને મગજના તાબે થવાની જરૂર પડે છે. જો જાતે પોતે પોતાને હીપ્નોટાઇઝ કરી શકે તો તેનું આખું જીવન બદલી શકે. અને યોગની સમાધીદશા પર્યંતનું જ્ઞાન મેળવી શકે.

આમ કરવા માટે જેમ વિધેયના માર્જન કરી તેને ઉંઘી જવાનો દૃઢ સંકલ્પ કરવાનો હોય છે તેમ તમારે તમારી જાત

ઉપર યોગ્ય ભાવના અને દૃઢ સંકલ્પપૂર્વક પ્રયોગ કરવાનો છે. વારંવાર તમારી જાતને સૂચના આપવાથી અથવા દૃઢ સંકલ્પથી ઇચ્છા કરવાથી તેની અસર મગજ ઉપર થશે અને તમે હિપ્નોટાઈઝ થઈ શકશો. જ્યારે તમે આ પ્રકારે જાતે પ્રયોગ કરો ત્યારે તમારે જે પ્રાપ્ત કરવાની ઇચ્છા હોય તેની ભાવના-દૃઢ ભાવના દૃઢ સંકલ્પપૂર્વક કરવી. આરોગ્ય મેળવવાની ઇચ્છા હોય તો હું આરોગ્ય છું, મારામાં ઘણું જ બળ ભરેલું છે તેવી, જે તમે દ્રવ્ય મેળવવા ઇચ્છતા હો તો 'હું દ્રવ્યવાન છું, મને પુષ્કળ દ્રવ્ય મળે છે' એવી દૃઢ ભાવના કરો, આથી તમારી સ્થિતિમાં ઘણું ફેર પડી જશે. આ ભાવના દૃઢ શ્રદ્ધાપૂર્વક ખરા અંતઃકરણથી કરો, ઢચુ ઢચુ મનથી નહિ પણ તીવ્ર ઇચ્છાથી કરો. આ વખતે તમારે માનવું અને ધારવું કે હું આત્મા છું. આત્માની અખુટ શક્તિ છે તેનો મારામાં વિકાસ થાય એવી ભાવના કરો.

શરૂઆતમાં તમારે તમારું શરીર શીથી રૂઝ કરી સુંદર શય્યા ઉપર નિશ્ચિંત થઈ ઉંઘતા હો તેમ સુઈ જવું. આખો મીંચની અને તે વખતે દૃઢ સંકલ્પ કરવો કે "હું ઘસઘસાટ ઉંઘું છું ગદ નિદ્રાવશ થાઉં છું", મારી આંખો હવે મીંચાઈ ગઈ છે. આમ વારંવાર ભાવના કરવી અને એજ વિચારમાં ચિત્તને પરોવી ઉંઘની રાહ જોવો. આના પરિણામે તમે વિધેયની માફક ઉંઘવાના. અને થોડા દિવસના પ્રયોગથી તમે જાતે નિદ્રાવશ થતા મૂર્છામાં આવવાના.

આ વખતે સ્થળ એકાન્ત અને શાંત હોવું જોઈએ તે વખતે ઘરમાંથી પણ કોઈ હરકત ન કરે તેનો પ્રયત્ન થઈ બંદોબસ્ત કરવો. આ વખતે આત્મશ્રદ્ધા રાખો ભાવના પ્રમંથ કરવો. અને નક્કી માનવું કે આ ક્રિયાથી ઇષ્ટફળ જરૂર મળવાનું જ. આવા પ્રતારની શુભ ભાવના ઉંઘમાં નહોત ત વખતે પણ કરવાથી તેનું ઊત્તમ ફળ મળે છે. મગજના ઉપર જેમ જેમ આવી ભાવનાનો દૃઢ અસર થશે તેમ તેમ મનુષ્ય વિજય મેળવી શકે છે.

વિદ્યાયકે આ હિપ્નોટાઈઝમનો પ્રયોગ અન્યના ઉપર એટલે કે બીજા ઉપર કર્યા પછી જો તે આ પ્રયોગ પોતા ઉપર કરે એટલે પોતે જાતે આ વિદ્યાથી મનને એકાગ્ર થઈ બાહ્ય જ્ઞાન ભૂલી અંતરના

ઉંડાણમાં ઉતરશે તો તેને ઘણો ફાયદો થશે. તે પોતાની મેળે મુગ્ધ થઈ અંતરમાં ઉંડો ઉતારો અન્ય મનુષ્યના મનની વાત અથવા તે મનુષ્ય જે વિચાર કરતો હશે તે જાણી શકે છે. છુપા કાગળમાં શું લખ્યું છે તે જાણી શકશે, આવીજ રીતે જેમ જેમ અભ્યાસ વધતો જશે તેમ તે દૂર દેશાવરની વાત નજરે જોઈ જેમ કહે તેમ કહી શકશે. ભવિષ્યમાં શું બનશે તે કહી શકશે એટલુંજ નહિ પરંતુ જેમ જેમ તેનો અભ્યાસ વધતો જશે તેમ તેમ તેને સમાધી પર્યંતનું જ્ઞાન થતાં આત્મસાક્ષાત્કાર પણ થઈ શકશે.

આ વિદ્યા પણ યોગના એક અંગ જેવી છે. વિધેયને સામો મનુષ્ય બેભાન કરી તેને અંતરમાં ઉંડો ઉતારો તેના આંતર મન દ્વારા અનેક દૂર દેશાવરની વાતો જાણવી શકે છે. તેમજ જે વિધાયક જાતે પોતાના ઉપર આ પ્રયોગ કરતાં શીખશે. પોતે જાતે જ મુગ્ધાવરથા પ્રાપ્ત કરી બાહ્યભાન ભૂલી અંતરભાનમાં જાત્રત રહેશે તો તે ધારશે તેની વસ્તુ મેળવી શકશે. દ્રઢ સંકલ્પથી તે ધારશે તેટલું દ્રવ્ય મેળવી શકશે, અને આ જગતનાં મહાપુરુષ તરીકે લેખાશે.

જેમ જેમ મનુષ્યને જાતેજ આ વિદ્યાના પ્રયોગથી વિધેયની દશામાં આવવાનો અભ્યાસ થશે તેમ તેમ તે બાહ્ય ભાન ભૂલી અંતર ઉતરતો જશે. અને તેનો આત્મા જાત્રત થતાં તે તેના આંતર મન અર્થાત સૂક્ષ્મદેહે ગમે તે સ્થળે જઈ ત્યાંના બનાવો નજરે જોઈ શકશે. ગમે તે સ્થળે જઈ ત્યાંના મનુષ્યોના મનની વાત જાણી શકશે ગમે ત્યાં દાટેલું ધન પણ નજરે જોઈ શકશે. અને અતે સૂક્ષ્મદેહે ગમે ત્યાં જવા આવવાના બળને મેળવી શકશે. વળા તેના પરિણામે ભવિષ્યની વાત પણ જાણી શકશે.

અભ્યાસ વધતાં સમાધિ પર્યંતનું જ્ઞાન થતાં આત્માનો સાક્ષાત્કાર થતાં તે અષ્ટ સિદ્ધિને પણ હસ્તગત કરી શકશે. યોગથી સમાધી પર્યંતનું જ્ઞાન મેળવવું તેના કરતાં આ વિદ્યાથી મેળવવું તે ઘણુંજ સહેલું છે. પ્રથમ અન્યને હિપ્નોટાઇઝ કરતાં શીખવું પછી પોતે જાતે હિપ્નોટાઇઝ થતાં શીખવું. તો તે મહાન ચમત્કારો જાતે કરી શકશે અને ઘણી સિદ્ધિને મેળવી પોતાનું જીવન મહાપુરુષ તુલ્ય બનાવી શકશે.

પ્રકરણ ૨૪ મું. રોગીઓના રોગ ટાળવા.

હરદીને હીપ્નોટાઇઝ કરી તેના રોગો પણ આ વિદ્યાથી મટાડી શકાય છે. તેને ઉંઘમાં નાખી પછી “તને રોગ મટી ગયો છે. તું જાગીશ ત્યારે સાજો થયેલો જ હોઈશ.” આ પ્રકારનાં વાકયો દૈનિક સંકલ્પ-પૂર્વક તેને કહેવાથી તેની તેને અસર થાય છે અને તે સાજો થાય છે, ત્યારે તેનો રોગ જતો રહેલો તેને જણાય છે. તે વખતે જે ભાગમાં તેને દરદ હોય છે તે ભાગ ઉપર માર્જન કરવામાં આવે છે અને તે વખતે તેને રોગ જતો રહે છે એમ સંકલ્પ કરવામાં આવે છે.

તેનો રોગ સાજો કરવા માટે તેને સુવાડી કે ખુરશીમાં બેસાડી શરીર શિથિલ કરવા કહેવું. હરદીને પ્રયોગ કરનારે કહેવું કે તમારું દરદ હું જરૂર મટાડી શકીશ માટે શ્રદ્ધા રાખી પ્રયોગ કરશો તો જરૂર મટશે.

હરદીના ઉપર પ્રયોગ કરતી વખતે તેને રોગ મટે છે જ એવા સંકલ્પપૂર્વક માર્જન કરવાનું હોય છે માર્જન માથાથી હાથ સુધી કરી મુડીવાળી બાજુ ઉપર મુડી ખંખેરી નાંખવી. અને ધારવું કે હરદીના શરીરનું ખરાબ તત્ત્વ આ પ્રમાણે હું માર્જન કરી બહાર કાઢી ખંખેરી નાંખું છું પછી તેને ઝટ આરામ થાય તેવો સંકલ્પ કરી જલ્દી કાંઈ આરોગ્ય તેને આપતા હોઈએ તેની રીતે ફો ધીમે ધીમે માર્જન કરવાં. પ્રયોગ પુરો થયા પછી સામુદ્ધી હાથ ધોઈ નાંખવો જોઈએ. આ પ્રયોગ કરતા પહેલાં હરદીને આરામખુરશી કે ખાટ લામાં સુવાડી આંખો બંધ કરાવવી જોઈએ. પછી જો પ્રયોગ કરતાં તે ઉંઘી જાય તો વિસર્જન માર્જન કરીને તેને જગાડવો જોઈએ.

કેટલીક વખતે દરદીના ઉપર પ્રયોગ કરતી વખતે માર્જન કરી દરદવાળા ભાગ ઉપર ઘણીવાર કુંક મારવામાં આવે છે. પ્રયોગ થઈ રહ્યા પછી તેને દીર્ઘશ્વાસ લઈ બહાર કાઢવાનું કહેવું. કેટલીક વખતે આ પ્રયોગ કરતી વખતે તેનાં કપડાં કઢાવી નાંખવામાં આવે છે. તેનાં કપડાં કઢાવી તેના શરીર ઉપર ઘોતીયું ચોઠાડવામાં આવે છે.

પ્રયોગ કરનાર દરદો સહેલાઈથી મટાડી શકે છે અને તેથી આ રોગીને પણ તેનું દરદ તે મટાડશે જ એવો વિશ્વાસ ઉત્પન્ન કરવો જોઈએ. તેને જો તેના ઉપર શ્રદ્ધા બેસે છે તો તે તેના રોગો મટાડી શકે છે.

રોગીને માર્જન કરવામાં ઘણી વખતે વજ્ર કે પાણીનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. ઘણીવાર આ પ્રયોગ કરી રહ્યા પછી તેને માર્જન કરેલું વજ્ર પહેરવા આપવું અથવા તો પાણીને માર્જન કરી તે પાણી પીવા આપવું. દરદીને તાવમાં માર્જન કરેલું ગરમ પાણી પીવાથી પરસેવો વળી તાવ ઉતરે છે. માર્જન કરવા માટે એક પ્યાલો ચાખા ગળેલા પાણીનો ભરી ડાખા હાથમાં રાખી જ મળ્યા હાથની આંગળીઓના છેડા પાણી તરફ રહે તેમ પ્યાલા ઉપર ધરી મનમાં દઢ સંકલ્પ કરો કે આ પાણીથી રોગીનો રોગ જવો જ જોઈએ, તેમજ જો રોગીને જીલાબ આપવાનો વિચાર હોય તો સંકલ્પ કરવો કે આ પાણીથી તેને જીલાબ થવો જ જોઈએ. તેની શક્તિ વધારવાની ઇચ્છા હોય તો—સંકલ્પ કરવો કે આ પાણીથી તેની શક્તિ વધવી જ જોઈએ આ પ્રકારે રોગીને સાજો થવાનો સંકલ્પ કરતાં થોડીવાર પાણી ઉપર આંગળીઓ ધરી રાખવી, પછી તે પાણી દરદીને પાવા માટે આપવું.

જેવી રીતે પાણી માર્જન કરી અપાય છે તેવી રીતે ગોળીઓ પણ રોગીને તે ખાવાથી મટશે જ એવા સંકલ્પપૂર્વક માર્જન કરી અપાય છે આ પ્રમાણે માર્જન કરેલું પાણી દવા તરીકે પીવાય છે તેમજ દુઃખાવાવાળા ભાગ ઉપર ચેપડાય છે અને તેનાથી ઘણીવાર ઘણું દરદો મટી જાય છે. આ ઉપરાંત દરદીને સ્વચ્છ હવામાં રહેવા, ઘરમાં સ્વચ્છતા રાખવા, આનંદી અને શાંત રહેવા, દિવસમાં બે વાર સ્નાન કરવા વિગેરેની સૂચના આપવી જોઈએ.

આ પ્રકારે આ પ્રયોગથી સંધીવા, પક્ષાઘાત, નજળો, માથું દુખવું, અસહ, કનનો દુઃખાવો, છાતીનો દુખાવો, પીઠનો, પેટનો દુખાવો, બંધકોથ, અપચો, વિગેરે દરદો મટી જાય છે. આવી રીતે દરદીને મુલાકી તેને ઉંઘમાં નાંખી પછી તેને જે ભાગમાં દરદ હોય તે ભાગ ઉપર તે રોગ મટી જાય છે એવી ભાવનાપૂર્વક માર્જન કરી તેને ધીમેથી કહેવું કે તમારું દરદ હવે મટી ગયું છે, તમને આરામ થઈ ગયો છે. તમને હવે કંઈ રોગ રહ્યો નથી, આ પ્રમાણે સૂચના આપવી, તેની તેના મનઉપર અસર થયા વગર રહેવાની નહિ અને તેથી તેને આરામ થાય છે. આ વખતે તેને જે જે દરદ થયું હોય તે તે દરદનું નામ દઈને તેને સૂચના આપવી કે: ‘હવે તારું તે દરદ મટી ગયું છે.’ આજ ભાવની બે, ચાર પાંચ, વખત ધીમેથી દરદ સંકલ્પપૂર્વક સૂચના આપવાથી દરદીને ઘણો આરામ થાય છે. આજ પ્રકારે તેનાં વ્યસન પણ છોડાવી શકાય છે.

પ્રકરણ ૨૫ મું.

અમત્કારીક રીતે રોગ મટાડવા.

કપડાં, કાગળ કે પાણીમાં પ્રાણધાન કરી તેનો ઉપયોગ અન્યને કરવા આપવાથી અમત્કારીક અસર થાય છે. મહાપુરુષોની પાવડીયો કે પગનો સ્પર્શ કરવાથી તેમના ગુણો શિષ્યમાં આવે છે. તેમનું કપડું પ્રસાદ તરીકે લઈ તે પહેરવાથી ફાયદો થાય છે આ જે માન્યતા છે તેમાં પણ આ પ્રાણુતત્ત્વના વિનિમયનો જ આધાર છે.

કાગળ કે દોરાને ચરીરનો સ્પર્શ કરી અમુકનો રોગ મટી એવો સંકલ્પ કરી તેને તે વાપરવા આપવાથી તેને રોગ મટે છે. શુદ્ધ આચાર વિચારવાળા મનુષ્યો દોરા મંત્રી આપે છે તેમાં તેનો રોગ મટી, એવી ભાવનાવાળો મંત્ર હોય છે. કુંઠ મારી ગાંઠવાળી આપે છે અને ધુપ દઈ તેમાં પોતાના પ્રાણુતત્ત્વને પ્રેરી વાપરવા આપે છે તેથી રોગ મટે છે, ભૂત વળગાડ પણ આ પ્રમાણે દરદ સંકલ્પ કરી મંત્ર બાંધવાથી જાય છે એ સર્વ પ્રાણુ વિનિમયના પ્રકાર છે,

પાણી મંત્રી પાવાથી પણ ફાયદો થાય છે. એક પ્યાલામાં પાણી ભરી તેને એક હાથમાં મૂકી તે ઉપર જમણા હાથ ઢાંકી રાખી તેને રોગ મટો કે ભૂત જીવ એવો મંત્ર દઢ સંકલ્પ સહિત જપે છે પછી તે પ્યાલાના પાણીથી છેક નજીક આંગળીઓનાં ટે-રવાં ધરી રાખીને જાણે માર્જન કરતા હોઇએ કે પાણીમાં કાંઈ ફેંકતા હોઇએ તેમ તત્વાભિધાન કરી તે વખતે તેને અમુક લાભ થાવ એવો દઢ સંકલ્પ કરી તે પાણી રોગીને કે ભૂતવાળાને પા-વાથી તેનો રોગ શાંત થાય છે. આવા ઘણા ચમત્કારો જોઇએ છીએ તેમાં પણ પોતાના શુદ્ધ પ્રાણતત્વને અન્યનામાં દાખલ કરવું એજ હોય છે.

શરીરમાં વ્યાધિ અને ઉપાધિ નામના બે રોગ થાય છે. સ્થૂલ દેહને થયેલો રોગ તે વ્યાધિ છે અને લિંગ દેહને વળગેલો માન-સિક ચિંતાદિનો રોગ તે ઉપાધિ છે. ભૂત વળગવું એ પણ વ્યાધિ ગણાય છે. માનસિક રોગો ઉપાધિ ગણાય છે. અને મન પુદ્ધિ વિગેરે અંતઃકરણમાં જે જે વિકારો થાય છે તે આધિ ગણાય છે.

ગાંડપણ, શૂન્યતા, નિરાશા, બેભાનપણું ફેફડું, હીસ્તીરોચા, બાથુ એ બધા આધિમાં ગણાય છે. તાવ, ચુંક, સંધિવા એ વ્યાધિ છે. આ આધિ, વ્યાધિ અને ઉપાધિના રોગો મેરમેરીઝમથી મટાડી શકાય છે.

હંમેશનો ધર કરી રહેલો વ્યાધિ સાધ્ય ગણાતો નથી પણ તંત્રના બગડવાથી થયેલાં રોગો, માનસિક રોગો, તાવ, સંધિવા એ સર્વ આ પ્રયોગથી મટે છે. ક્ષય મટતો નથી. માથુ દુઃખવું કળતર થવું, ઉંઘ ન આવવી એ સર્વ આ પ્રયોગથી મટાડી શકાય છે. રોગ મટાડનાર ઉપર રોગીની જેવી શ્રદ્ધા તેના ઉપર આ રોગ મટવાનો આધાર છે.

વિધાયકે અન્યના રોગો આ પ્રયોગથી મટાડવા માટે પોતાના શરીર અને મનની શુદ્ધિ રાખવી, દઢ સંકલ્પવાળા થવું, નિઃસ્વાર્થ પુદ્ધિ, પરમાર્થદૃષ્ટિ એ રાખવું જોઈએ. અને રોગીએ તેના ઉપર દઢ શ્રદ્ધા રાખવી જોઈએ. વિધાયકે રોગીને આસ્તા બેસાડવી. તેના મનમાં દઢ ઠસાવી દેવું કે આ પ્રયોગથી તેનો રોગ ગટ મટી જવાનો અને તેને તે પ્રયોગમાં વધુ ને વધુ શ્રદ્ધા ચોટતી જાય

તેવી રીતે વિધાયકે વર્તવું. રોગીની પરિસ્થિતી પણ રોગ મટે તેવી રાખવી.

રોગીને ભૂત વળગ્યું હોય તો તેનામાં તે બરાયલા ભૂતના સત્વને વિધાયકે પોતાના હૃદય સંકલ્પ અને શ્રદ્ધાથી દૂર કરવું.

વાગ્યા ઉપર, બળેલા બાગ ઉપર, ગુમડા ઉપર કુંક મારવી, મોંની વરાળવાળો રૂમાલ દબાવવો, હાથ ફેરવવો, માર્જન કરવું, થુંક ચોપડવું એ દ્વારે શાંતિ કરી શકાય છે. આગળ માર્જન કરવામાં શરીરે હાથ ન અડાડવો એવું કહ્યું છે પણ આવા દરદો મટાડવા માટે તો બધું શરીરમાંથી કાંઈ ખેંચી લેતા હોઈએ એમ હાથ ફેરવી રોગ જવાની ભાવના કરવી અને હાથ ખંખેરી બધું રોગી તત્વો ફેંકી દેતા હોઈએ તેમ કરવું.

આ પ્રયોગથી ઘણાં દરદો અનુસરી પ્રયોગ કરનાર મટાડી શકે છે. સૂચના પંદર વીસ મિનીટ સુધી આપવી. આવી રીતે તેને મટતા સુધી રોગ પ્રયોગ કરે જવો. સૂચના આપ્યા પછી તેમને કહેવું કે તમે બગશે ત્યારે તમને તમારું દરદ મટી ગયેલું જણાશે. આવી સૂચનાથી પ્રયોગ કરવાથી વગર દવાએ ઘણાં દરદો મટી શકે છે.

ઝેર ઉતારવા માટે પેટ કે છાતી ઉપર માર્જન કરવાથી ઉદ્ધી થઈ ઝેર ઉતરી જાય છે. બેશુદ્ધિ થઈ હોય તો હૃદય ઉપર કુંક મારી માર્જન કરવું.

પ્રયોગ પુરો થયા પછી વિધાયકે સ્વચ્છ જગથી હાથ ધોઈ નાંખવો. રોગીને આ પ્રયોગથી નિંદ્રામાં લાવ્યા પછી વિસર્જન માર્જન ન કરતાં તેને એકાંત સ્થળમાં પૂરેપૂરો ઉંઘવા દેવો. અને તે વખતે હૃદય સંકલ્પ કરવો કે તેનો રોગ મટી જાય છે. તેની ઘેળે જ તે જાગે તો બાળવા દેવો. તેથી તેને ઘણો આરામ થશે.

આવા પ્રયોગમાં રોગીને માત્ર ઉંઘમાં જ નાંખવો. માર્જન કરી મૂર્છા કે અનુવૃત્તિમાં ન લાવવો.

આ વિધાવડે અનેક રોગીઓને સાજા કરી શકાય છે.

ભાગ ૨ એ

યોગવિદ્યા.

પ્રકરણ ૨૬ મું.

યોગના પ્રકારો.

જેમ હીપ્પોટીઝમની ક્રિયાથી એક મનુષ્ય બીજા મનુષ્યને જાણ્ય છે. અને તે વખતે વિધેય ભૂત, ભવિષ્ય અને વર્તમાનકાળની વાત જાણી શકે છે તેવીજ રીતે યોગવિદ્યાનો અભ્યાસ કરવાથી મનુષ્ય જાતે સમાધિસ્થ થતાં ભૂત, ભવિષ્ય અને વર્તમાનકાળની વાત જાણી અને જોઈ શકે છે.

યોગ ચાર પ્રકારના છે—૧ હઠયોગ, ૨ લયયોગ, ૩ મંત્ર-યોગ અને ૪ રાજયોગ, હકાર સૂર્ય છે અને ઠકાર ચંદ્ર છે. સૂર્ય અને ચન્દ્રના યોગથી હઠયોગ થાય છે. ઇડા, પીંગળા અને મુધુષ્ણા ત્રણ નાડી દરેક મનુષ્યમાં આવે છે. ઇડામાં વહન કરતા પ્રાણને ચન્દ્ર કહે છે, પીંગળામાં વહન કરતા પ્રાણને સૂર્ય કહે છે. પ્રાણ-યામના પરિપક્વ થયે કુંડલિનીનું ઉત્થાન થતાં સૂર્ય ચન્દ્રનો પ્રવાહ શિથિલ થઈ પ્રાણવાયુનો મુધુષ્ણામાં પ્રવેશ થાય છે. આ પ્રમાણે આ પ્રાણને એકત્ર કરવાની કળાને હઠયોગ કહે છે.

૧ હઠયોગ—હૃદયમાં સૂર્ય છે અને નાસિકની બહાર બાર આંગળ ઉપર ચંદ્રમા છે. હૃદયમાં ચંદ્ર-અપાનવાયુ લય ભાવને

પામે અને સૂર્ય પ્રાણરૂપે બહાર નીકળે નહિ ત્યાંસુધી તે આંતર-કુંભક કહેવાય છે. અન્દ્રના સ્થાનમાં સૂર્ય લય ભાવને પામે ને જ્યાંસુધી અન્દ્ર રૂપે થઈ પાછો વળે નહિ ત્યાંસુધી બાહ્યકુંભક કહેવાય છે. આ કુંભકનો અભ્યાસ વધારવો એ હઠયોગની ક્રિયા છે.

પ્રાણુ—યોગમાં પ્રાણને વશ કરવાનો હોય છે. પ્રાણ નીચે પ્રમાણે પાંચ પ્રકારના છે. ૧ પ્રાણ, ૨ અપાન, ૩ સમાન, ૪ ઉદાન અને વ્યાન.

પ્રાણુ—હૃદય સ્થાનમાં રહી ભૂખ વરસાની જે ક્રિયા કરે છે તે પ્રાણ છે.

અપાન—ગુદાસ્થાનમાં રહી મળ મૂત્રને નીચે લઈ જવાની ક્રિયા કરે છે.

સમાન—નાભિ આગળ રહી અન્નજળને પચાવવાની ક્રિયા કરે છે.

ઉદાન—કંઠમાં રહી શ્વાસક્રિયા કરે છે. અને

વ્યાન—સર્વ શરીરના સ્થાનમાં રહી રસમેલન ક્રિયા કરે છે.

સૂક્ષ્મ શરીર—સ્થૂળ શરીરની અંદર સૂક્ષ્મ શરીર છે. તે વડે સ્થૂળ શરીર ગતિમાન રહે છે. સૂક્ષ્મ શરીરમાં—પાંચ પ્રાણ, પાંચ જ્ઞાનેન્દ્રિય, પાંચ કર્મેન્દ્રિય અને મન તથા બુદ્ધિ એ સત્તર તત્ત્વો રહેલાં છે, પાંચ જ્ઞાનેન્દ્રિયમાં—આંખ, શ્રોત્ર, નાક, કાન, ત્વચાનો અને પાંચ કર્મેન્દ્રિય—વાણી, હાથ, પગ, લિંગ અને ગુદાનો સમાવેશ થાય છે. સ્થૂળ અને સૂક્ષ્મ શરીરમાં મુખ્ય ભાગ પાંચ પ્રાણ, મન અને બુદ્ધિ ભજવે છે, પ્રાણના બળથી ધ્વન્દ્રિયોદ્વારા અંતઃકરણની વૃત્તિ બહાર જાય છે, અંતઃકરણમાં—મન, બુદ્ધિ, ચિત્ત અને અહંકારનો સમાવેશ થાય છે. પ્રાણનો નિરોધ કરવાથી અંતઃકરણનો નિરોધ થઈ શકે છે.

ચક્રો—પ્રાણાયામનો બંધસહિત ત્રણ વર્ષ સુધી નિયમિતપણે અભ્યાસ કરવાથી શિરામાં વ્યાપેલા વ્યાન નામના પ્રાણનો પ્રાણમાં નિરોધ થાય છે. ઉદાનસહિત તે પ્રાણ નાભિ આગળ સમાન તથા અપાન સાથે એકત્ર થઈ કુંડલિનીનું ઉત્થાન કરે છે. તેથી તેજસની પ્રવૃત્તિ બંધ પડે છે અને તે મેરુકંડ (કશીડ)નાં અધોભાગમાં જે આધારચક્ર છે તેમાં પ્રવેશ કરે છે. નાભિ આગળ સાડા ત્રણ

આંટાવાળી જે સૂક્ષ્મ નાડી છે તેને કુંડલિની કહે છે. તેમાં સ્થૂળ લોગની વાસના હોય છે. મેરુદંડમાં સુષુમ્ણામાંની સૂખ્ય ગ્રંથીઓને ચક્ર અથવા પદ્મ કહે છે. શુદ્ધસ્થાનના મૂળમાં આધારચક્ર છે. વિંગસ્થાનના મૂળમાં સ્વાધિષ્ઠાનચક્ર છે, નાભિસ્થાનમાં હૃદય દળવાળું મણિપુર ચક્ર છે, હૃદયમાં બાર દળવાળું અનાહત ચક્ર છે. કંઠમાં સોડષ દળવાળું વિશુદ્ધચક્ર છે, બંને જૂના મધ્યમાં-બ્રહ્મીમાં બે દળવાળું આજ્ઞા ચક્ર છે, અને હૃદયમાં દ્વારમાં બ્રહ્મરંધ્રમાં-અજરામર અથવા બ્રહ્મરંધ્ર ચક્ર છે. તે સન્નિવેદનનું જ્યોતિસ્વરૂપ, સહસ્ર દળવાળું અને શુદ્ધ સ્ફટિક જેવું છે. એ રીતે જ્ઞાતચક્ર છે.

યોગી જ્યારે ચક્રનો ભેદ કરી સહસ્રદળ પદ્મમાં રહે છે ત્યારે તેને હિરણ્યગર્ભ જોડે એકતા થાય છે અને તેને વર્ણીક શિદ્ધિઓ પ્રાપ્ત થાય છે. શરીરની અંદરનો પવન ઘણું કરીને નાભિકાની બહાર બાર આંગળ જાય છે તે પવનનો કુંભકવડે નિરોધ કરવાથી સમાધિ થાય છે.

૨ લયયોગ-જે ઉપાયથી વિષયની અથવા ક્યેયાકારની નિશ્ચયિત થાય તે ઉપાય રૂપ યોગને લયયોગ કહે છે. પ્રાણાયામાદિ ક્રમ વિના શાંભવીમુદ્રાના અભ્યાસથી લયયોગની પ્રાપ્તિ થાય છે. આધારથી બ્રહ્મરંધ્ર સુધીનાં ચક્રોમાંના કોઈ પણ ચક્રમાં અંતઃકરણની વૃત્તિને સ્થાપન કરીને દૃષ્ટિને નિમેષોન્મેષ રહિતપણે શરીરની બહારના પ્રદેશમાં સ્થાપન કરવી તેને શાંભવીમુદ્રા કહે છે.

૩ મંત્રયોગ-શ્વાસ હકારથી બહાર નીકળે છે, અને સકારથી અંદર પ્રવેશ કરે છે. આ રીતે 'હંસ' એવો મંત્ર જીવ જપે છે. તેને બદલે શ્રી ગુરુ ઉપદેશાનુસાર સુષુમ્ણામાં સોહં, સોહં એવો જપ થાય છે. તેને મંત્રયોગ કહે છે. સોહંમંત્ર જપી તે દ્વારા કુંડલિનીના ઉત્થાનની ભાવના કરી મુળાધારમાં વૃત્તિ દ્વારા પ્રવેશ કરી ત્યાં સ્થિત ગણેશનું પુજન કરી તેમને આહોરાત્રમાંના ૬૦૦ અજપા મંત્ર નિવેદન કરવા, આ રીતે એકાગ્ર ચિત્તથી જપ સંજ્ઞાને અર્પણ કરનાર બ્રહ્મચર્યાદિનું પાલન કરનાર સાધકને એક કરોડ જપ પુરા થતાં હંસ પ્રકારના નાદ સંભળાય છે, તેમાં હંસમો નાદ બ્રહ્મભાવની પ્રાપ્તિના સાધનભૂત છે. તેનો સાધકે સર્વદા અભ્યાસ કરવો. હંસમો નાદ અનાહતનાદ છે તે સાંભળતાં બ્રહ્માત્માની સન્નિધિ થતાં સાધક બ્રહ્મરૂપ થાય છે.

પ્રકરણ ૨૭ મું.

રાજયોગ.

૪ રાજયોગ—ચિત્તની અનાત્માકાર વૃત્તિઓના નિરોધને રાજ-
યોગ કહે છે. તેના બે પ્રકાર છે. સંપ્રજ્ઞાત યોગ અને અસંપ્રજ્ઞા-
તયોગ. ચિત્તની પાંચ પ્રકારની અવસ્થા છે. ક્ષિપ્ત, મૂઢ,
વિક્ષિપ્ત, એકાગ્ર અને નિરુદ્ધ, જે અવસ્થામાં ચિત્તની વૃત્તિઓ
સંસારના વિષયોમાં ભ્રમણ કરે છે તે ક્ષિપ્તાવસ્થા છે, જે અવસ્થામાં
નિદ્રા, આળસ વિગેરેવાળું થઈ ચિત્ત મુઢ જેવું વિચાર રહિત થાય
તેને મુઢાવસ્થા કહેવાય છે. જેમાં ચિત્ત કોઈ વખત ધ્યાનમાં બેસાય
ને પાર્શ્વ વળી વ્યાકુળ થઈ જાય છે તેને વિક્ષિપ્તાવસ્થા કહે છે,
જેમાં ચિત્ત વિષયોમાંથી પોતાની વૃત્તિઓને ખેંચી કોઈ એક વિદિત
વિષય સાથે જોડી દે છે તેને એકાગ્રાવસ્થા કહે છે. અને સર્વ વૃત્તિ
ઓ ચેષ્ટા રહિત થઈ જાય તેને નિરુદ્ધાવસ્થા કહે છે. ચિત્તની
એકાગ્ર અવસ્થામાં વૃત્તિઓનો જે યોગ થાય છે તેને સંપ્રજ્ઞાત યોગ
કહે છે અને ચિત્તની પાંચ પ્રકારની વૃત્તિઓના નિરોધાવસ્થાને
અસંપ્રજ્ઞાત યોગ કહે છે. એકાગ્ર અને નિરુદ્ધ બે અવસ્થામાં જ યોગ
થઈ શકે છે. જ્યારે ચિત્તની બાહ્ય વૃત્તિઓનો નિરોધ થઈ જાય છે
ત્યારે જીવાત્મા સમાધિસ્થ થઈને કેવળ પોતાના સ્વરૂપને જ જોઈ
તેનો જ વિચાર કરે છે. મુખનું કારણ જેમ ધર્મ છે તેમ મોક્ષ
પ્રાપ્તિનું કારણ રાજયોગદ્વારા ઉપજતું જ્ઞાન છે.

યોગશાસ્ત્રથી સમાધિ પર્યંતની સ્થિતિ મેળવવી એ મેસ્મેરી-
બ્રમથી અન્યને વિશ્વદૃષ્ટિમાં લાવવા કરતાં વધુ જ લાભપ્રદ છે. વિ-

ધેય વિશ્વદૃષ્ટિમાં આવે છે પણ તે પરતંત્ર એટલે વિધાયકને વશ હોય છે પણ યોગ માર્ગથી વિશ્વદૃષ્ટિ સુધી જનાર મનુષ્ય સ્વતંત્ર હોય છે. તે પોતે ધારે છે ત્યારે સમાધીસ્થ થઈ શકે છે અને ધારે છે ત્યારે પાછો જાગૃત થઈ જાય છે.

યોગશાસ્ત્રનું રહસ્ય માત્ર ચિત્તવૃત્તિનો નિરોધ કરી વાચનાનો ત્યાગ કરી પરમાનંદરૂપ મોક્ષને પ્રાપ્ત કરવો એજ છે. યોગનાં જે આઠ અંગો-યમ-નિયમ, આસન, પ્રાણાયામ, પ્રત્યાહાર, ધારણા, ધ્યાન અને સમાધી છે તેનું વર્ણન આ વિષયમાં આગળ કરવામાં આવશે. તે અંગોમાં પ્રથમના ત્રણ-યમ, નિયમ અને આસન એ સાધનરૂપ છે અને તે પછીનાં અંગો પ્રાણાયામના પ્રકાર છે. આ યોગમાર્ગ પ્રાણને સાધવાનો-તેને વશ કરી મનને વશ કરવાનો જ માર્ગ છે. પ્રાણને પ્રાણાયામથી વશ કરતાં ૫૭ અઢો લેહી, કુંડલીનું ઉત્થાન થતાં નિર્વિકલ્પ સમાધિ પ્રાપ્ત થાય છે. સમાધિ પ્રાપ્ત થતાં મનુષ્યને અષ્ટસિદ્ધિ પ્રાપ્ત થાય છે. જગતના પદાર્થો હસ્તામલકવત થઈ રહે છે. આ યોગમાર્ગ ગ્રંથો બાંચી સિદ્ધ થતો નથી. તેને માટે તેવા અનુભવી ગુરુની સહાયતાની જરૂર છે.

યોગમાં હઠયોગ એ કષ્ટસાધ્ય છે. યોગ સિદ્ધ કરતા પહેલાં યમ નિયમનું યથાર્થ પાલન કરી આહારવિહાર અને આચાર વિચારથી શરીર અને મનને નિર્મળ કરવાની જરૂર છે. આમાં મનની વૃત્તિઓને વશ કરતાં પ્રાણુતત્ત્વ પણ વશ થઈ શકે છે. પ્રાણુ દમન કરવાનો જે હઠયોગ છે તેના કરતાં વૃત્તિનો નિરોધ કરવાનો રાજયોગ છે તે ઘણું ઉત્તમ અને સહજ સાધ્ય છે.

જેમ હઠયોગનાં આઠ અંગો છે તેમ રાજયોગનાં વિવેક, વિરાગ, શમદમાદિ ૫૮સંપત્તિ, મુમુક્ષુતા અને તે પછી નિરંતર બ્રહ્મ વિચાર કરવો એ ચાર અંગો છે તેનું વર્ણન આગળ કરવામાં આવશે.

યોગાભ્યાસ કરવો એટલે પ્રાણાયામથી પ્રાણુનું દમન કરવું એવું નથી પણ યોગ સૂત્રમાં યોગનું લક્ષણ એવું કહ્યું છે કે:

યોગચિત્તવૃત્તિ નિરોધઃ એટલે ચિત્તવૃત્તિનો નિરોધ કરવો તે યોગ છે. ચિત્તવૃત્તિના નિરોધ માટે પ્રાણાયામ, ભક્તિ, ઉપાસના, સેવા એ સાધનો છે. ઉત્તમ અધિકારીને માટે તો કેવલુરુ સેવા, ભક્તિ,

ઉપાસના, તત્ત્વવિચાર, પ્રહ્લાચિંતન એ કરવું યોગ્ય છે. તેથી ચિત્તવૃત્તિ શાંત થતાં તેનો નિરોધ થાય છે. જે યોગથી ચિત્તવૃત્તિનો નિરોધ થતો નથી તે યોગ મિથ્યા છે.

વિવેક એટલે નિત્ય અનિત્યનો વિવેક કરવો. સત્ય શું છે અને નાશવંત શું છે તે જાણવું. વિરાગ અને શમાદિ ષડસંપત્તિનો અભ્યાસ રાખવો. વૃત્તિઓને અંતર્મુખ વાળવી, ધન માન જાતીનું અભિમાન ન રાખતાં નમ્ર થવું, સરળ થવું, હૃદય નિર્મળ રાખવું, દયા રાખવી અને સંકલ્પને દૃઢ રાખતાં શીખવું. કરેલા નિશ્ચયને વળગી રહેવું.

એકાન્ત અને શાંત સ્થાનમાં જઈ આ અભ્યાસ કરવો અને દરરોજ થોડો થોડો વખત વૃત્તિનો નિરોધ 'કરવાની ટેવ' પાડવી. અહારવિહાર સાત્ત્વિક રાખવા એ સર્વ રાજયોગને સિદ્ધ કરવાના માર્ગ છે. સારા ખોટાનો નિશ્ચય કરવો. કોઈ વાતનો પશ્ચાતાપ કરી આત્મખલ વ્યર્થે ગુમાવવું નહિ. સંકલ્પનું બળ વધતાં વૃત્તિનો નિરોધ થતો જાયો. વેદાન્તનું શ્રવણ મનન અને નિદિધ્યાસન કરવું. વૃત્તિ પ્રહ્લાકાર રાખવી.

વેદાન્તનું શ્રવણ મનન અને નિદિધ્યાસન કર્યા કરવું. દૃઢવૃત્તિ સર્વત્ર એકરસ પ્રહ્લાકાર થઈ રહે, સર્વત્ર અલેદ અને આત્માને જ દેખે ત્યારે સમાધિ થઈ સમજવી. આવી પ્રહ્લાકાર વૃત્તિ થઈ છે તેનું પણ વિસ્મરણ થઈ નિત્ય જ્ઞાનનો ઉદય રહે એ પરમ-નિર્વિકલ્પ સમાધિ સમજવી. જે યોગમાર્ગે સમાધિસ્થ થઈ શકે છે તે વિશ્વરૂપ હોય છે તેમની ઇચ્છા તે આખા પ્રહ્લાંડની ઇચ્છા છે.

ઈશ્વરભક્તિ—ઈશ્વરની ભક્તિ કરવાથી પણ યોગીને અસંપ્રજ્ઞાત સમાધિનો લાભ થાય છે. ભક્તિના નવ પ્રકાર છે. ૧ શ્રવણ, ૨ કિર્તન, ૩ સ્મરણ, ૪ પાદસેવન, ૫ અર્ચન, ૬ વંદન, ૭ હાસત્વ, ૮ સખ્ય અને આત્મનિવેદન.

૧ શ્રવણ ભક્તિ એટલે પરમાત્માના ગુણનું શ્રવણ કરવું અર્થાત્ શાસ્ત્રનું એકાગ્રચિત્તે શ્રવણ કરવું—ઈશ્વર વિષયક કથા વાર્તા સાંભળવી તે શ્રવણભક્તિ કહેવાય છે. ૨ કિર્તન ભક્તિ—પરમાત્માના ગુણાનુવાદ ગાવા-ભજન કિર્તન ગાવાં તે કિર્તન ભક્તિ છે. ૩ સ્મરણ-ભક્તિ—ઈશ્વરના નામનું ચિંતન કરવું તે સ્મરણભક્તિ છે. ૪ પાદ-

સેવન—શ્રી ઇશ્વરની પ્રતિમાની કે શ્રી સદ્ગુણનાં ચરણાર્વિંદની સેવા કરવી તે પાદસેવન છે. ૫ અર્થ—ઇશ્વરની પ્રતિમાની પોડપોપચારથી કે પંચોપચારથી પૂજા કરવી તે અર્થન. તેમને ગ્રેમપૂર્વક નમન કરવું તે વંદનભક્તિ, તેમની ગ્રેમપૂર્વક સેવકની માફક સેવા કરવી તે દાસત્વભક્તિ છે. અને શરીર, વાણી અને મનના વિકારોથી રહિત થઇને તેઓની સાથે મિત્ર તરીકે વર્તવું તે સખ્ય, અને પોતાનું સર્વસ્વ અર્પણ કરીને નિરાભિમાનપણે તેમના અનુયાયી તરીકે થઇ રહેવું તે આત્મનિવેદન ભક્તિ છે.

ઇશ્વરમાં ધર્મ, વૈરાગ્ય, જ્ઞાન અને ઐશ્વર્યનો અવધિ છે. એ ઇશ્વર વાચ્ય અને પ્રણવ ઐ તેનો વાચક છે. આ પ્રણવમંત્રનો યથાવિધિ જપ કરવાથી તેના અર્થરૂપ ઇશ્વરનું ચિંતન કરવાથી પરમાત્માનું પૂર્ણ જ્ઞાન થાય છે. જેમ સ્વપ્ન અને સુષુપ્તિમાં જાગ્રદાવસ્થાના વિષયોનું જ્ઞાન તથા ઇન્દ્રિયચાંચદ્ય નષ્ટ થઈ જાય છે, તેમ જ્ઞાનના આશ્રયથી જ્યારે યોગીની બાહ્ય વૃત્તિઓ નષ્ટ થઈ જાય છે ત્યારે તેનું ચિત્ત સ્થિર થવાથી તેને અસંપ્રજ્ઞાત સમાધિ થાય છે.

જીવનાં સ્થૂળ, સૂક્ષ્મ અને કારણ ત્રણ શરીર છે અને અન્નમય, પ્રાણમય, મનોમય, વિજ્ઞાનમય અને આનંદમય એ પાંચ કોશ છે. ત્રણ શરીર અને પાંચકોશથી સિન્ન જે આત્મા છે તે સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપ છે.

પાંચીકૃત પાંચ ભૂતોના ભૌતિક દેહને સ્થૂળ શરીર કહે છે. અપાંચીકૃત પાંચભૂત, પાંચ પ્રાણ, પાંચ જ્ઞાનેન્દ્રિ, પાંચ કર્મેન્દ્રિય ને ચિદાભાસ સહિત મન બુદ્ધિના સમુદાયને સૂક્ષ્મ શરીર કહે છે. મહિન સત્ત્વગુણ રહિત અવિદ્યા અંશ એ જીવનું કારણ શરીર છે. એ પ્રમાણે જીવનાં ત્રણ શરીર છે.

સ્થૂળ શરીર તે અન્નમયકોશ, પાંચ પ્રાણ સહિત પાંચ કર્મેન્દ્રિય તે પ્રાણમયકોશ, પાંચ જ્ઞાનેન્દ્રિય સહિત મન તે મનોમયકોશ, પાંચ જ્ઞાનેન્દ્રિય સહિત બુદ્ધિ તે વિજ્ઞાનમયકોશ છે, અને કારણ શરીરને આનંદમયકોશ કહે છે. પાંચકોશથી જે સિન્ન તે સચ્ચિદાનંદ રૂપ છે. જે કોઈ કાળે નાશ ન થાય તે સત્ કહેવાય છે, અલ્પત પ્રકાશ—જ્ઞાનને ચિત્ કહે છે, અને સુખને આનંદ કહે છે. આત્મા નિવૃત્તિ રહિત છે માટે સત્ કહેવાય છે, જડથી વિલક્ષણ પ્રકાશરૂપ છે માટે

ચિત્ કહેવાય છે. અને દુઃખથી વિલક્ષણ મુખ્ય પ્રીતિનો વિષય છે. માટે આનંદ કહેવાય છે.

આત્માનો અપરોક્ષ અનુભવ કરવા માટે યમ નિયમ, ત્યાગ મૌન, દેશ, કાળ, આસન, મૂળબંધ, દેહસામ્ય, દૃકસ્થિતિ, પ્રાણસંયમન, પ્રત્યાહાર, ધારણા, ધ્યાન ને સમાધિ એ જ્ઞાનનાં પંદર અંગોનું સમ્યક પ્રકારે અનુષ્ઠાન કરવું જોઈએ.

યમ—જગત્નો બાધ કરીને એક પ્રદ્ધનોજ નિશ્ચય કરવો અને મન સહિત ૧૧ ઇન્દ્રિયોને વશ રાખવી તે યમ કહેવાય છે.

નિયમ—જ્ઞાતિય વૃત્તિઓનો પ્રવાહ ધારી વિજ્ઞાતિય વૃત્તિનો પ્રવાહ ઘટાડવો તે નિયમ.

ત્યાગ—સર્વ વસ્તુના અધિષ્ઠાન રૂપે અસ્તિ, ભાતિ, અને પ્રિય રૂપ પ્રદ્ધ છે એમ જાણી નામ રૂપવાળા જગત્નો વિવેક-દૃષ્ટિથી અભાવ કરવો તે ત્યાગ છે.

મૌન—અનિર્વાચ્ય પ્રદ્ધમાં ચિત્તને ઠરાવવું તે મૌન છે.

દેશ—સર્વત્ર આત્મા છે એવું સમજવું તે દેશ. પ્રદ્ધના ત્રિકાલા-બાધ્ય સ્વરૂપને સમજવું તે કાળ, પ્રદ્ધ ચિંતનમાં સ્થિતિ કરવી તે આસન, સર્વ પ્રપંચના આધારભૂત પ્રદ્ધ છે એમ જાણવું. તે મૂળબંધ, પ્રદ્ધ સર્વત્ર સમાનપણે રહેલો છે એમ માનવું તે દેહસામ્ય, ત્રિપુટીને પ્રદ્ધસ્વરૂપે જાણવી. તે દૃક સ્થિતિ, હું પ્રદ્ધ છું એવી વૃત્તિમાં સ્થિર રહેવું તે પ્રાણાયામ, પ્રપંચાકાર ભાવનાનો નિરોધ કરી આત્મ-ભાવના કરવી તે પ્રત્યાહાર, જ્યાં જ્યાં મનોવૃત્તિ જાય ત્યાં પ્રદ્ધ દર્શન કરવું તે ધારણા, અખંડ પ્રદ્ધાકાર વૃત્તિમાં રહેવાના અભ્યાસને ધ્યાન અને ત્રિપુટી રહીત અખંડ પ્રદ્ધાકાર વૃત્તિ રહે તેને સમાધિ કહેવાય છે. આ સમાધિ જ્ઞાનનિષ્ઠાદ્વારા થાય છે. નિર્વિ-કલ્પ સમાધિના અભ્યાસથી નિઃસ્કુરણ દશા થાય છે તે આક્ષાત મુક્ત સ્થિતિ છે.

શરીરની અંદરનો પવન નાકની બહાર બાર આંગળ સુધી જાય છે તે પવનનો કુંભકવડે નિરોધ કરવાથી સમાધી થાય છે.

શ્રી પતંજલી ભગવાને કહ્યું છે કે : યોગચિત્તવૃત્તિ નિરોધઃ ॥ ચિત્તની વૃત્તિઓના નિરોધને યોગ કહે છે.

સંપ્રજ્ઞાતયોગમાં શબ્દાદિ બહારના વિષયોનો નિરોધ થાય છે. તેથી તેને રાજયોગ કહે છે. જ્યારે ચિત્તની બાહ્યવૃત્તિઓનો નિરોધ થઈ જાય છે ત્યારે જીવાત્મા સમાધિસ્થ થઈ માત્ર પોતાના સ્વરૂપને જ જુએ છે, તેનોજ વિચાર કરે છે. જ્યાં સુધી મનુષ્ય બહારના વિષયો જુએ છે ત્યાં સુધી તે પોતાના સ્વરૂપને જાણતો નથી. જેમાં દુઃખની અધિકતા છે તે સંસાર છે. પુરુષ અને પ્રકૃતિનો સંયોગ થયો એ સંસારનો હેતુ છે.

સમ ભૂમિકા—દુઃખની અત્યંત નિવૃત્તિ અને પરમાનંદની પ્રાપ્તિ એ મોક્ષ છે. તે મેળવવાનો ઉપાય નિદિધ્યાસાદિક્ષારા થયેલ જ્ઞાન છે. જ્ઞાનની સાત ભૂમિકા છે. ૧ શુદ્ધેચ્છા, ૨ વિચારણા, ૩ તત્તુમાનસા એટલે મનની એકાગ્રતા, ૪ સત્વાપતિ એટલે સત્ત્વ ગુણની વૃદ્ધિ અને પ્રત્યક્ અસિન્ન બ્રહ્મના જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ.

૫ અનાસક્તિ તેમાં સત્ત્વગુણની વૃદ્ધિ થતાં સિદ્ધિઓ પ્રાપ્ત થાય છે તેમાં અનાસક્તિ થાય છે. ૬ પદાર્થભાવિની-સ્વભાવથી જ પોતાના સ્વરૂપ વગર અન્ય સર્વ દ્રવ્ય વસ્તુઓનું અદર્શન અને છેલ્લી ૭ તુર્યાવસ્થા છે. તેમાં બ્રહ્મમાં ઉત્થાન રહિત સ્થિતિ થાય છે. પ્રથમ ત્રણ સાધકની ભૂમિકાઓ છે અને બીજી ચાર સિદ્ધની ભૂમિકાઓ છે. પાછલી ત્રણ ભૂમિકાનો અભ્યાસ કરવાથી વાસના ક્ષય અને મનો નાશદ્વારા જીવન્મુક્તિના આનંદનો અનુભવ થાય છે. છેલ્લી ચાર ભૂમિકામાં—ચોથી જ્ઞાનની, ૫ જીવન્મુક્તની, ૬ મહામુક્તની અને ૭ અતિમુક્તની ભૂમિકા છે.

વિવેક, વૈરાગ્ય, ષટસંપત્તિ (શમ, દમ, શ્રદ્ધા, સમાધાન, ઉપરતિ અને તિતિક્ષા તે ષટસંપત્તિ.) મુમુક્ષતા, શ્રવણ, મનન, નિદિધ્યાસન અને તત્ત્વપદાર્થ શોધન એ આઠ જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવાનાં સાધન છે. આત્મા નિત્ય અને જગત્ અનિત્ય છે એમ સમજવું તે વિવેક, બ્રહ્મલોક સુધીના લોગને કાકવિષ્ટાવત્ ગણી તેમાં ઉદાસીનતા રાખવી તે વૈરાગ્ય, મનનો નિયંત્ર કરવો તે શમ, ઇન્દ્રિયોનો નિયંત્ર કરવો તે દમ, ગુરુચાસનાં વચનોને સત્ય માનવાં તે શ્રદ્ધા, ચિત્તવૃત્તિને બ્રહ્મમાં જોડવી તે સમાધાન, વિષયનો ત્યાગ કર્યા પછી પ્રાપ્ત થયેલા વિષયના લોગની ઇચ્છાના અભાવને ઉપરતિ કહે છે. શીતોજીને તેમ જૂખ તરસને વેઠવી તે તિતિક્ષા, મો-

ક્ષની ઇચ્છા તે મુમુક્ષુતા, વેદાંત વાક્યના તાત્પર્યનો નિશ્ચય કરવો તે શ્રવણ, અદ્વિતિય બ્રહ્મનું ચિંતન કરવું તે મનન, બ્રહ્માકાર વૃત્તિની સ્થિતિને નિદિધ્યાસન અને ઇશ્વરના અને જીવના નિરૂપાધિક સ્વરૂપનો અભેદ વિચાર કરવો તે તત્ત્વપદના અર્થનું શોધન કહેવાય છે.

લોકિક પ્રમાણોવડે જે વસ્તુઓ જાણી શકાતી નથી તે સમાધિથી નિર્મળ અને એકાગ્ર થયેલી બુદ્ધિદ્વારા જાણી શકાય છે. વિષયોનું જ્ઞાન નષ્ટ થવાથી સમાધિ પ્રાપ્ત થાય છે. તે વખતે ચિત્ત નિશ્ચેષ્ટ થઈ આત્મસ્વરૂપમાં સ્થિત થાય છે.

સુષુપ્તિ અને અસંપ્રજ્ઞાત સમાધિમાં ઘણો ફેર છે. સુષુપ્તિમાં બ્રહ્માકાર વૃત્તિ હોતો નથી, તેમાં વૃત્તિ સહિત અંતઃકરણનો અભાવ થાય છે ત્યારે અસંપ્રજ્ઞાત સમાધિમાં અંતઃકરણની બ્રહ્માકાર વૃત્તિ રહે છે. અને વૃત્તિ સહિત અંતઃકરણ કાયમ હોય છે પણ તેની પ્રતિતિ થતી નથી. સુષુપ્તિમાં વૃત્તિનો લય અજ્ઞાનમાં થાય છે ત્યારે અસંપ્રજ્ઞાત સમાધિમાં વૃત્તિનો લય બ્રહ્મમાં થાય છે અને તેમાં નિરાવરણ બ્રહ્માનંદનું જ્ઞાન થાય છે.

તે સિવાય ક્રિયાયોગ, ઉત્પત્તિયોગ અને ઔપધિયોગ છે; પણ તેનો રાજયોગમાં સમાવેશ થાય છે. તપ, મંત્ર, જપ, વેદાધ્યયન અને ઇશ્વરના આરાધનને ક્રિયાયોગ કહે છે. જન્મથી યોગી થાય છે તે ઉત્પત્તિયોગ છે, તેમને પુર્વજન્મમાં સાધેલા રાજયોગનું ફળ આ જન્મે મળે છે અને સિદ્ધ કરેલાં પારદાદિ દિવ્ય ઔપધાદિનું ભક્ષણ કરવાથી યોગ સિદ્ધિની પ્રાપ્તિ થાય છે તે પણ પૂર્વજન્મનું જ ફળ હોય છે. માટે તે સર્વનો રાજયોગમાં સમાવેશ થાય છે.

જ્યોતિષ, સામુદ્રિક અને રમણશાસ્ત્ર જાણવા

ભવિષ્યવેત્તા

ભવિષ્ય જ્ઞાપનાર ઉત્તમ પુસ્તક છે.
વ્યવસ્થાપક—

મંગલો કોમલ રૂ. ૫-૦-૦

ભાગ્યોદય અમદાવાદ.

પ્રકરણ ૨૮ મું

યોગ સાધના

સ્થાન.

હઠયોગ સાધવા માટે શાંત અને એકાંત સ્થાન જોઈએ. જ્યાં કોઈ જાતનો ભય ન હોય, શુદ્ધ હવા અજવાળાવાળું સ્થાન હોવું જોઈએ. કોલાહલ વગરનું એકાન્ત અને શાંતસ્થાન પસંદ કરવું. સર્વ સ્થળે સમાન, મનને અનુકુળ, મચ્છરથી રહિત, ઘણા વાયુથી પણ રહિત હોય તેવું, ખાડાખેયા વગરનું સારી રીતે લીંપેલું, મચ્છર માંકણ વગરનું અને સુંદર સ્થાન યોગ સાધવા માટે પસંદ કરવું; સ્થાન રમ્ય, મનોહર, સુગંધી ધુપથી આનંદ ઉપજાવનાર, પુષ્પથી શોભાવાળું, નદી કે વ્રક્ષ પાસે હોય તેવું રાખવું.

સ્થળ ધોળાવેલું જોઈએ તેમાં યોગી મુનિની છબીયો લટકાવવી. સમાન ભૂમિવાળું, આબુખાબુની જમીનથી ચારેક આંગળ ઉંચા આસનવાળું સ્થાન પસંદ કરવું. તેમાં બે હાથ લાંબુ પહોળું ઓટલા જેવું આસન બનાવી તેના ઉપર પ્રથમ દર્બાસન પાથરી તે ઉપર મૃગયર્મ કે વ્યાઘ્રયર્મ પાથરી તે ઉપર ઉંનનું આસન પાથરવું.

યોગાભ્યાસીએ દુર્જનનો સંગ ત્યજવો, અગ્નિનું સેવન, બીનો સંગ, તીર્થયાત્રા ગમન ત્યજવું. ઉપવાસ ન કરવા, શરીરને કલેશ આપે તેવી ક્રિયા ન કરવી. ઉત્સાહી થવું, પ્રયોગ સાધવામાં સાહસ રાખવું. ધીરજ રાખવી, તત્ત્વજ્ઞાન જ સત્ય છે એવો નિશ્ચય કરવો. વિષયમાં દોષદર્શન કરી તેના પ્રતિ અફૂચી રાખવી. બહારના સંગનો પણ ત્યાગ કરવો.

જમીને તરત અત્યંત ભૂખ્યા પેટે, ઝાડા પેસાબની હાજત થઈ આવે તે વખતે, પ્રવાસ કરવાથી થાક લાગ્યો હોય ત્યારે અમે ચિંતાતુર મન હોય ત્યારે યોગની ક્રિયાઓ કરવી નહિ. યોગ સાધવા માટે યોગાભ્યાસીને અનુકુળ આવે તેવું રમણીય, શાંત, એકાન્તવાસવાળું અને શરીર તેમ મનની સ્વસ્થતા સચવાય તેવું ઉપર કહ્યા પ્રમાણે સ્થાન પસંદ કરવું.

પ્રકરણ ૨૯ મું.

યોગનાં આઠ અંગો.

યમ.

યોગના આઠ અંગો છે, યમ, નિયમ, આસન, પ્રાણાયામ, પ્રત્યાહાર, ધ્યાન અને સમાધિ એ રાજયોગ તથા હઠયોગનાં આઠ અંગો છે, માટે યોગની સિદ્ધિ કરવા ઇચ્છનારે પ્રથમ આ આઠ અંગોની સિદ્ધિ કરવાની જરૂર છે,

યમનાં દશ અંગો છે, અહિંસા, સત્ય, અસ્તેય, બ્રહ્મચર્ય, ક્ષમા, ધૃતિ, દયા, આજ્ઞવ, મિતાહાર અને શૌચ. પાતાંજલ સૂત્રોમાં અહિંસા, સત્ય, અસ્તેય, બ્રહ્મચર્ય અને અપરિગ્રહ એ પાંચ યમનું વર્ણન છે.

અહિંસા—કોઈ પણ પ્રાણીને કોઈ પણ પ્રકારે કોઈ પણ રીતે દ્રોહ ન કરવો, મન, વાણી અને શરીર વડે કોઈ પણ પ્રાણીને કોઈ પણ પ્રકારની પીડા ન કરવી તે અહિંસા છે. જેવું આપણું જીવન છે તેવુંજ સામાનું જીવન છે, જેવું આપણને દુઃખ થાય છે, તેવુંજ બીજાને પણ થાય છે એમ માની કોઈપણ જંગમ પ્રાણીની હિંસા કરવી નહિ. અહિંસા એ યમનિયમના મૂળરૂપ છે માટે તેનું ચાલિધિ પાલન કરવું જોઈએ.

સત્ય—પ્રત્યક્ષ, અનુમાન કે શબ્દના પ્રમાણથી જે જે વાતોનો તો જેવો નિશ્ચય કરેલો હોય, તે તે વાતોનો તે તે નિશ્ચય પ્રમાણે વ્યક્તિગતરૂપે ઉદ્ઘેગ ન કરાવે તેવી, પ્રિય લાગે તેવી અને તેનું હિત નારી હોય તેવી વાણી કપટ વગરનાં નિર્બીજ વચન વડે બોલવી

તે સત્ય. સત્યનું ખરોખર પાલન કરવાથી વચનસિદ્ધિ થાય છે. સત્ય વચન બોલવું, જે વાત પોતે જાણતો ન હોય કે જે પોતે દીઠી ન હોય, કે સાંભળી ન હોય કે અનુમાનદ્વારા જેનો નિશ્ચય થઈ શકતો ન હોય તેવી વાત સત્ય છે એમ સિદ્ધ કરવા કોઈની આગળ પ્રકટ કરવી નહિ. અસત્ય બોલવું નહિ ગુપ્ત રાખવા જેવી વાત કોઈને કહેવી નહિ કે તેવી વાત પૂછવી નહિ. સત્ય એ મહાન ધર્મ છે. સત્યના જેવું બીજું તપ નથી.

અસ્તેય—અયોગ્ય રીતે બીજાનું દ્રવ્ય ગ્રહણ ન કરવું અથવા જે વડે ધન પ્રાપ્ત થાય તેવી વસ્તુઓ તેના સ્વામીની રજા વગર લેવી નહિ તે અસ્તેય છે. અર્થાત ચોરી ન કરવી. મનમાં પણ કોઈની વસ્તુ લેવાનો વિચાર ન કરવો. મન, વાણી અને કર્મ વડે પરદ્રવ્યમાં નિઃસ્પૃહા તે જ અસ્તેય છે. જે વસ્તુનો કોઈ સ્વામી હોય તે વસ્તુ તેની રજા વગર ઉપયોગમાં ન લેવી, અનાયાસે આવેલી વસ્તુ તેના ધણીને સોંપવા યત્ન કરવો અને તેનો ધણી ન મળે તો સરકારને સ્વાધીન કરવી. દુત ન રમવું, વ્યભિચારી ન થવું કે માદક વસ્તુનું વ્યસન ન રાખવું કારણ કે તેનો છંદ લાગતાં ચોરી કરવાનું મન થાય છે. માટે મને ઠરીને પણ ચોરી કરવી નહિ.

બ્રહ્મચર્ય—મન, વાણી અને શરીરથી સર્વ અવસ્થાઓમાં સર્વદા સર્વત્ર મૈથુનનો-સ્ત્રી સંગનો ત્યાગ કરવો તે બ્રહ્મચર્ય કહેવાય છે. ત્યાગીઓએ સર્વ સ્ત્રીઓના આઠ પ્રકારના સ્ત્રી સંયોગનો ત્યાગ કરવો જોઈએ. સ્ત્રીનું મનમાં સ્મરણ કરવું, મોંઢેથી તેની સાથે વાત કરવી, તેની સાથે કીડા કરવી, તેને જોવી, તેની સાથે એકાંતમાં વાત કરવી, તેની સાથે ભોગનો મનમાં સંકેતપ કરવો, તેની સાથે ભોગ ભોગવવાનો નિશ્ચય કરવો, તેની સાથે સંભોગ કરવો, એ સ્ત્રીસંગના આઠ અંગો છે. તેનો ત્યાગ કરવો. સ્ત્રીને ભોગવવાની મનમાં ઇચ્છા ન કરવી, તે સંબંધી મોંઢે વાત ન કરવી, અને તેની સાથે સંભોગ કરવો નહિ, તે બ્રહ્મચર્ય છે. યોગ સિદ્ધ કરવાની ઇચ્છાવાળા પુરુષે શૂળી કરતાં પણ સ્ત્રીનું વધારે બધું રાખવું. યોગાભ્યાસીએ કામોદાયક પદાર્થો ખાવા નહિ. ચક્ષુ આદિ ઇન્દ્રિયોને નિયમમાં રાખી નિયમિત સાત્વિક આહાર લેવાને જીતી

બ્રહ્મચર્ય પાળવું. મન એ બાળકના જેવું અજ્ઞાની ને દુશ્મણી છે અને વિષય એ બળતા અગ્નિ જેવો, સર્પ કે તત્વાર જેવો છે, બ્રહ્મચર્ય પાળવું, નિર્મળ બુદ્ધિ રાખવી અને સ્ત્રીનો ત્યાગ કરી વીર્યપાત ન કરવો.

ગૃહસ્થને માટે પોતાની સ્ત્રી સિવાય અન્ય સ્ત્રી અને વિરક્તને સર્વ સ્ત્રીઓ નરકમાં લઈ જવાના દ્વાર રૂપ છે. બ્રહ્મચારી પુરુષે સ્ત્રીમાં પ્રીતિ રાખનારી વૃત્તિનું શીઘ્ર છેદન કરવું જોઈએ. સ્ત્રી ખેડી હોય ત્યાં બ્રહ્મચારીએ જવું નહિ. એકાંતમાં જ્યાં તે નહાતી હોય ત્યાં જવું નહિ, સ્ત્રીની આસક્તિનો ત્યાગ કરવો. રસ્તામાં સ્ત્રીની સાથે ચાલવું નહિ, જ્યાં સ્ત્રીઓ સુતી હોય ત્યાં જવું નહિ. કામ-રૂપી શત્રુને વિવેક, વૈરાગ્ય અને વિચારવડે જીતવો. મનુષ્યે કામ-વાસનામાં ફસાઈ પાપાચરણ કરવું નહિ. વારંવાર પાપકર્મ કરવાથી પુરુષની બુદ્ધિ બદ થાય છે. જ્યાં સુધી જીવને વિષે સૂક્ષ્મ પણ કામવાસના છે ત્યાં સુધી તેનું ભવજનમણુ ટળતું નથી.

બ્રહ્મચર્ય પાળવા ઇચ્છનારે વીર્યને વિકારી ન થવા દેવું તેમ જાગ્રત કે સ્વપ્નમાં પણ તેને સ્ખલિત થવા ન દેવું. હંમેશાં ઉર્ધ્વ-રેતા રહેવું. બ્રહ્મચર્યની સ્થિરતાથી વીર્યનો લાભ થાય છે. તેથી શુભ શુષ્ણ પ્રાપ્ત થાય છે.

ગૃહસ્થાશ્રમી પુરુષે પોતાની સ્ત્રીને ઋતુ પ્રાપ્ત થયા પછીના સોળ દિવસોમાં પ્રથમના ચાર દિવસો તથા પર્વણી અને વ્રતના દિવસો વિનાના દિવસોમાં તેનો સંગ માત્ર સંતાનની પ્રાપ્તિ થવા માટે કરવો એ તેનું બ્રહ્મચર્ય છે. શ્વાનની માફક હંમેશાં કામાગ્નિમાં બળતા પુરુષો ધિક્કારને પાત્ર છે. સ્ત્રી દર્શનથી મોહ પમાડે છે માટે મનવડે પણ તેનું ચિંતન ન કરવું. વીર્ય ચંચળ થતાં ચિત્ત ચંચળ થાય છે, પ્રાણ પણ ચંચળ બને છે, અને વીર્ય સ્થિર થતાં બંને સ્થિર થાય છે. વીર્ય ચલાયમાન થવાથી ચિત્ત ચલાયમાન થાય છે, ચિત્તના ચલાયમાન થવાથી વાયુનું ચલાયમાન થતાં મનુષ્ય નિરંતર જન્મે છે ને મરે છે. જ્યારે વાયુ સુપુષ્ણના યોગથી સુપુષ્ણમાં લીન થાય છે. ત્યારે વાયુ જે અવસ્થાને પામે છે તે અવસ્થાને ચિત્ત અને વીર્ય પણ પામે છે. જ્યાં સુધી શરીરમાં રહેલું વીર્ય બ્રહ્મરૂપ ન થાય ત્યાં સુધી પુરુષ, બદ અને અ-

પ્રક્ર છે. વીર્યનું રક્ષણ કરવાથી દીર્ઘજીવી થવાય છે માટે દરેક જાણુએ પ્રજ્ઞાચર્ય પાળવું જોઈએ.

ક્ષમા-આપણા ઉપર અપકાર કરનારા ઉપર પણ વેર વાળ-ની વૃત્તિ ન રાખવી તે ક્ષમા છે. અજ્ઞાનીનાં ક્રુવચનોને સહન રવાં એ પરમધર્મ છે. માટે કોઈનો ત્યાગ કરી જે નિરંતર ક્ષ-ને ધારણ કરે છે તે સત્ય સુખને પામે છે.

દૃતિ-અનેક પ્રકારનાં વિઘ્નો આવવા છતાં ધીરજનો ત્યાગ કરતાં અભ્યાસનો પરિત્યાગ ન કરવો તે દૃતિ છે. જે ધૈર્યને વે છે તેજ મોક્ષમાર્ગમાં આગળ વધી શકે છે.

દયા-દીન પ્રાણીઓનાં દુઃખો અને તેમની પડતી સ્થિતિ જોઈ દય પલળે એ દયા છે. સર્વ પ્રાણીઓને પોતાતુલ્ય માનીને તેના પર દયા રાખવી. દાન આપવાની શક્તિ ન હોય તો પણ પોતાના હૃદયમાં સર્વ પ્રાણીઓ ઉપર યથાસાધ્ય અનુગ્રહની વૃત્તિ રાખવી જોઈએ.

આર્જવ-અહંપણનો ત્યાગ કરી સર્વ ભૂત માત્ર ઉપર મન, વાણી, અને શરીરે કરીને નમ્રતા તથા સરલતા રાખવી એ આર્જવ છે. નિરંતર નમ્રતા રાખવી, હું મોટો છું એવું અભિમાન રાખવું. નિર્માની વ્રતિ રાખી, ગર્વનો ત્યાગ કરી, હૃદય, વાણી કોમળ અને સરળ રાખવાં જોઈએ, એ ખરી આર્જવતા છે.

મિતાહાર-અનિયમિતપણે ખાવા પીવાનો ત્યાગ કરી, સ્વાદને માટે નહિ પણ માત્ર શરીરના રક્ષણને માટે અન્નનો ઔષધની માફક પ્રસન્ન મનથી સૂક્ષ્મ અહાર કરવો એ મિતાહાર છે. અતિશય ખાટા, તીખા કે તમોગુણી પદાર્થ ન ખાતાં, ઘઉં ચોખા, ધા, ઘી, વિગેરે સાત્વિક પદાર્થોનું મિતાહારપણે સેવન કરવું, બહુ ખાવું નહિ તેમ બહુ ઉપવાસ પણ કરવા નહિ.

શૌચ-શૌચ બે પ્રકારના છે. માટી અને જળવડે બહારથી મૂળ શરીરને પવિત્ર રાખવું એ ખાસ શૌચ છે, દયા દષ્ટિથી, રાગ વ દૂર કરી, પ્રાણાયામથી હૃદયને પવિત્ર રાખવું, અને નેતિ ધો-થી શરીરના અભ્યંતરના મળને દૂર કરવા એ અભ્યંતર શૌચ. અપવિત્ર રહેવું નહિ, શરીરાદિની શુદ્ધિ રાખવી. મન, વાણી ને શરીરે પવિત્ર રહેવું એ શૌચ છે.

આ પ્રકારે દશ યમનું પાલન કરવું જોઈએ.

પ્રકરણ ૩૦ મું. નિયમ.

નિયમના દસ પ્રકાર છે. તપ, સંતોષ, આસ્તિક્ય, દાન, ઇશ્વર-પૂજન, સિદ્ધાંતવાક્યશ્રવણ, મતિ, દબ્બ, જપ અને હોમ. પાતાંજલિમાં પાંચ નિયમ કહ્યા છે. શૌચ, સંતોષ, તપ, સ્વાધ્યાય અને ઇશ્વરપ્રણિધાન. પ્રણવાદિ મંત્રોનો જપ કરવો કે ગીતા આ-દેનો પાઠ કરવો તે સ્વાધ્યાય છે. સર્વ કર્મો પરમાત્માને સમર્પણ કરવા તે ઇશ્વર પ્રણિધાન છે.

તપ-મન, વાણી અને શરીરવડે પાપકર્મ ન કરવું તે તપ ૧. સિવાય ધર્મશાસ્ત્રમાં વર્ણવેલાં વ્રતો કરવાં, મૌન સેવવું, ગ્રીષ્મ ઋતુમાં પંચાગ્નિનો તાપ સહેવો, પાંચ કર્મેન્દ્રિયો, પાંચ જ્ઞાનેન્દ્રિયો અને મનને અયોગ્ય કર્મોમાં ન પ્રવર્તીવવાં એ તપ છે.

સંતોષ-પ્રારબ્ધ પ્રમાણે અન્ન વસ્ત્ર વિગેરે જે શાસ્ત્રોક્ત પ્રોગ આવીને પ્રાપ્ત થાય તેમાં તૃપ્તિ રાખવી તે સંતોષ છે. અર્થાત પ્રારબ્ધાનુસાર ઇશ્વર તરફથી જે આવી મળે તેમાંજ સંતોષ માનવો. સુખનું મૂળ સંતોષ છે અને દુઃખનું મૂળ તૃષ્ણા છે, માટે તૃષ્ણાનો ત્યાગ કરી સંતોષનું સેવન કરવું.

આસ્તિક્ય-શાસ્ત્ર, ધર્મ અને તેનાં કૃણ વિષે તેમજ ઇશ્વરના અસ્તિત્વ વિષે જે દૃઢ શ્રદ્ધા રાખવી તે આસ્તિક્ય છે,

દાન-ન્યાયવડે મેળવેલા ધનમાંથી પોતાની શક્તિ પ્રમાણે જન વિધિપૂર્વક શ્રદ્ધા રાખીને સત્પાત્રને આપવું એ દાન છે. અતિથિનું સન્માન કરવું એ દાન છે. સર્વ દાનોમાં અન્નદાન ઉત્તમ

છે. કારણ બધો અન્નવડે જીવે છે. સત્પુરુષો દાનને માટે જ દ્રવ્યનો સંગ્રહ કરે છે. દાનથી સ્વર્ગનાં સુખ મળે છે.

ધૈર્યપુજન—શ્રી સદાશિવ કે વિષ્ણુનું શ્રદ્ધાવડે મનની એકાગ્રતાથી ચંદન પુષ્પાદિવડે અર્ચન કરવું તે ધૈર્યપુજન છે. મનને શમદ્રેષ વગરનું રાખી હિંસાદિથી દૂષિત ન કરવું તે પણ ધૈર્યપુજન છે.

સિદ્ધાંતવાક્યશ્રવણ—ઉપનિષદાદિ વેદાંત વાક્યોનું વિધિ-પૂર્વક શ્રવણ કરવું તે સિદ્ધાંતવાક્યશ્રવણ છે. ચિત્ત શુદ્ધિવાળા યોગ્ય અધિકારીએ જ્ઞાતા પુરુષદ્વારા તત્ત્વસાક્ષાત્કાર માટે શ્રદ્ધા ભક્તિથી વેદાંતવાક્યોનું શ્રવણ, મનન ને નિદિધ્યાસન કરવું જોઈએ.

મતિ—વેદવિહિત યોગાદિ સત્કર્મમાં જે સંશય વિપર્યય રહિત સુદૃઢ શ્રદ્ધા તે મતિ છે. યોગીને પ્રથમ શ્રદ્ધા હોવી જોઈએ પછી શ્રદ્ધાથી ઉત્સાહ, ઉત્સાહથી કર્તવ્યની સ્મૃતિ, તે સ્મૃતિથી એકાગ્રતા, એકાગ્રતાથી વિવેકખ્યાતિરૂપ પ્રજ્ઞા અને પ્રજ્ઞાથી અસંપ્રજ્ઞાતયોગ ઉપજે છે. સાંસારિક સુખો અને દૈવી વૈભવોમાં જે બુદ્ધિ ન લોભાય તે પણ મતિ કહેવાય છે.

લજ્જા—વેદ વિષે તેમજ લોક વિષે જે પરત્તી ગમન તથા મહિરાપાનાદિક નિંદિત કર્મ ગણાય છે તે કરવામાં લોકાપવાદનો ભય રાખવો તે લજ્જા અથવા શરમ છે.

જપ—શ્રી ગુરુ ઉપદેશાનુસાર વેદોક્ત મંત્રનો જપ મેળવીને તેનો વિધિપૂર્વક અભ્યાસ કરવો [જપવો] તે જપ કહેવાય છે. મંત્ર મોંઢેથી જપવો તે વાચિક અને અન્યના સાંભળવામાં ન આવે તેવી રીતે જપ કરવો તે ઉપાંસુ જપ છે, જીભ કે હોઠ ન હાલે તેવી રીતે મનમાં જપ કરવો તે માનસ જપ કહેવાય છે. મંત્રના વર્ણોમાં અથવા મંત્રના દેવતામાં ચિત્તને એકાગ્ર કરી જે જપ કરવો તે ધ્યાન સહિતનો માનસ જપ કહેવાય છે. જપ કરવામાં મંત્રનો અર્થ સમજીને જપ કરવો જોઈએ. જપ યજ્ઞ સર્વ-યજ્ઞોથી શ્રેષ્ઠ છે.

હોમ—મન સાથે અગીઆર ધન્વિયોને તેમના અયોગ્ય વિષયોથી ઉપરામ કરી બ્રહ્મરૂપ અગ્નિમાં જે હોમવી તે સાત્વિક હોમ. જ્ઞાનયજ્ઞ ને ચિત્તની એકાગ્રતારૂપ અગ્નિને વિષે તેમને હોમવી તે યોગયજ્ઞ છે. અગ્નિમાં હોમ કરવો તે હોમ યોગના અંગરૂપ નથી.

પ્રકરણ ૩૧ સું.

આસન.

યોગની સિદ્ધિ મેળવવા માટે પ્રથમ યમ અને નિયમનું પાલન કરવું જોઈએ પછી આસનને સિદ્ધ કરવાનું છે. આસનની સિદ્ધિથી શરીરની ચંચળતા અને જડતાનો નાશ થાય છે તેથી મનનો તથા પ્રાણનો સુગમ રીતે નિયંત્ર થઈ શકે છે. શરીર સ્થિર રહે અને મનને સુખ પ્રાપ્ત થાય તેવી રીતે બેસવું તે આસન છે. સુખ્ય રીતે યોગના અંગરૂપ ૮૪ જાતનાં આસનો છે.

૧ સિદ્ધાસન, ૨ પદ્માસન, ૩ દ્વિપદાસન, ૪ વીરાસન, ૫ પવન-સુક્રાસન, ૬ ધીરાસન, ૭ વામધ્યાસમનાસન. ૮ પશ્ચિમતાન, ૯ વાતાયનાસન, ૧૦ મયુરાસન, ૧૧ મત્સ્યેન્દ્રાસન, ૧૨ અર્ધપદ્માસન, ૧૩ કકકુટાસન, ૧૪ ગોરક્ષાસન—ભદ્રાસન, ૧૫ ઉર્ધ્વપદ્માસન, ૧૬ અર્ધ પદ્માસન, ૧૭ શબ્દાસન, ૧૮ મકરાસન ૧૯ વામ પાદાસન, ૨૦ ધનુરાસન, ૨૧ દ્વિપાદ શીર્ષાસન, ૨૨ સ્થિરાસન, ૨૩ વૃક્ષાસન, ૨૪ ચક્રાસન, ૨૫ તાડાસન, ૨૬ વામચતુર્થાશ પાદાસન. ૨૭ ઉર્ધ્વ-ધનુરાસન, ૨૮ વામ સિદ્ધાસન, ૨૯ સ્વાસ્થિકાસન, ૩૦ સ્થિત વિવેકાસન, ૩૧ વામ તર્કાસન, ૩૨ નિઃશ્વાસાસન, ૩૩ અર્ધ કુર્માસન, ૩૪ જરુડાસન, ૩૫ સિંહાસન, ૩૬ પૂર્ણ ત્રિકોણાસન, ૩૭ પ્રાર્થના-સન, ૩૮ પૂર્ણપાદ ત્રિકોણાસન, ૩૯ વામભુજાસન, ૪૦ વામહસ્તા ભચંકરાસન, ૪૧ વામાર્ધ પદ્માસન, ૪૨ અંગુષ્ઠાસન, ૪૩ યશ્ઠિકાસન.

૪૪ વામાર્ધ પાદાસન, ૪૫ દ્વિભૂજાસન. ૪૬ વામવક્રાસન, ૪૭ વામ-
 જીવ્નાસન. ૪૮ વામ શાખાસન, ૪૯ ત્રિસ્થંભાસન, ૫૦ વામપાદ
 અપાન ગમનાસન, ૫૧ હંસાસન, ૫૨ ગોમુખાસન, ૫૩ કુર્માસન,
 ૫૪ ઉત્તાન કુર્માસન, ૫૫ મત્ર્યાસન. ૫૬ ઉત્કટાસન. ૫૭ મંડૂકા-
 સન, ૫૮ ઉત્તાન મંડૂકાસન, ૫૯ વ્રજાસન, ૬૦ શલ્ભાસન, ૬૧
 ઉષ્ટ્રાસન, ૬૨ ભુજંગાસન, ૬૩ સંકટાસન, ૬૪ કાર્મુકાસન, ૬૫
 લોલાસન, ૬૬ ઉત્તમાંગાસન; ૬૭ યોન્યાસન, ૬૮ પર્વતાસન, ૬૯
 પ્રાણાસન, ૭૦ અપાનાસન, ૭૧ સમાનાસન, ૭૨ અંથી લેહાસન,
 ૭૩ સર્વાંગાસન, ૭૪ કોકિલાસન, ૭૫ આનંદમંદિરાસન, ૭૬
 ખંજનાસન, ૭૭ પવનાસન, ૭૮ કુંજરાસન, ૭૯ આદ્રાસન, ૮૦
 પર્યંકાસન, ૮૧ સમસંસ્થાનાસન, ૮૨ ક્ષેમાસન, ૮૩ ઉદ્દનિષ્ઠનાસન,
 ૮૪ સોપાશ્રયાસન.

એ પ્રમાણે ૮૪ આસન છે. આસનનો અભ્યાસ પૂર્વાભિમુખે
 કે ઉત્તરાભિમુખે બેસી કરવો. દર્ભ, મૃગચર્મ કે કામળાતું આસન
 પાથરી તે ઉપર આસનનો અભ્યાસ કરવો. મુખ્ય કરીને સિદ્ધાસન
 કે પદ્માસનનો ઉપયોગ કરવો.

સિદ્ધાસન—હાથ પગને આડો રાખી તેની પાની શીવનીમાં
 (બે પગની વચમાં વૃષણના મૂળ અને ગુદાની વચ્ચેના ભાગમાં)
 રાખવી ને જમણા પગની પાની ઉપર આગળ રાખી ડોકને નીચી
 નમાવી દાઢ હૃદયની ઉપર ચાર આંગળ પર રાખી નિશ્ચયે સ્થિતવડે
 ઇન્દ્રિયોને વશ કરીને બેસવું, અને આંખને ઉઘાડી ત્રિકુટીમાં સ્થાપવી,
 હાથ હાથના છતા પંજા ઉપર જમણા હાથનો છતો પંજો ખોળામાં
 રાખવો તે સિદ્ધાસન કહેવાય છે. વજ્રાસન, શુભાસન ને મુક્તાસન
 એ સિદ્ધાસનના લેહો છે. સિદ્ધાસને બેસવાથી વૃત્તિ અનાયાસે
 સ્થિર થાય છે. જેમ યમમાં અહિંસા અને નિયમમાં મતિ શ્રેષ્ઠ છે
 તેમ સર્વ આસનોમાં સિદ્ધાસન મુખ્ય છે.

પદ્માસન—જમણા પગને હાથ સાથળપર અને હાથ પગને
 જમણા સાથળપર રાખીને ડોક સહજ નીચી નમાવીને હડપચી હૃદય
 પાસે રાખી બેસવું ને પછી બંને હાથોને પીઠની બાજુએ ફેરવીને બંને
 હાથના પંજા છતા રાખી જમણા હાથથી જમણા પગનો અંગુઠો
 અને હાથા હાથથી—અંગુઠા ને તર્જનીવડે હાથા હાથનો અંગુઠો

પકડવો. આંખો ઉઘાડી રાખી દૃષ્ટિને નાકના અગ્રભાગ ઉપર રાખવી તેને પદ્માસન કહે છે. આ આસનથી શરીરનો મધ્યભાગ સીધો રહેવાથી શ્વાસ સીધો ચાલી તેની ગતિ મંદ પડે છે અને ચિત્ત અનાયાસે સ્થિર થાય છે.

અર્ધ પદ્માસન—જમણા પગને ડાબા સાથળઉપર અને ડાબા પગને જમણા સાથળ ઉપર રાખીને બંને પાની ઉપર પ્રથમ ડાબો હાથ છતો રાખી તેના ઉપર જમણો હાથ છતો મૂકવો. હાડીને હૃદય આગળ રાખવી ને નાકના અગ્રભાગ ઉપર દૃષ્ટિ રાખવી તે અર્ધ પદ્માસન છે.

સ્વસ્તિકાસન—બંને સાથળની નીચેના ભાગની તથા બંને પિંડીઓની વચ્ચે બંને પગના ફેણા રાખી શરીરને સીધું રાખી બેસવું તે સ્વસ્તિકાસન છે.

આ પ્રકારે સિદ્ધાસન, પદ્માસન કે સ્વસ્તિકાસનને સિદ્ધ કરી યોગ સાધવાની ઇચ્છાવાળાએ સ્વચ્છ પવિત્ર જગામાં એકાંત સ્થાનમાં આસન સાધીને આગળ બતાવ્યા પ્રમાણે પ્રાણાયામની ક્રિયા કરવી.

પ્રકરણ ૩૨ મું.

પ્રાણાયામ.

યોગનાં સર્વ સાધનોમાં પ્રાણાયામ મુખ્ય છે. કેમકે તે સિદ્ધ થતાં પ્રત્યાહારાદિ બીજાં અંગો સિદ્ધ થાય છે, જેમ સિંહ, વ્યાઘ્ર વિગેરે યુક્તિથી વશ થાય છે, તેમ પવન પણ અવ્યાસથી વશ થાય છે. પ્રાણાયામ કરતી વખતે પૂરક ઉતાવળથી થાય તો હરકત નહિ પણ રચક ધીમેથી કરવો. પ્રાણાયામથી શરીરની નાડીઓનો સમૂહ મળ રહિત થતાં શરીર કૃષ થતાં કાંતિનો વધારો થાય છે. જેમ જેમ કુંભકમાં વધુ વખત રોકાવાય છે તેમ તેમ નાડીનો શુદ્ધિ વધુ થતાં જઠરાગ્નિ પ્રદિપ્ત થઈ આરોગ્ય મળે છે.

જ્યાં સુધી પ્રાણનો શરીરમાં નિરોધ થઈ રહે છે ત્યાં સુધી અંતઃકરણ વ્યગ્ર થતું નથી. જ્યાં સુધી દૃષ્ટિ બ્રહ્મરીના મધ્ય ભાગમાં રહે છે. ત્યાં સુધી કાળનો ભય રહેતો નથી. મુખમુખાની અંદર

ન્યારે વાયુ પ્રવેશ કરે છે ત્યારે મનની સ્થિરતા થાય છે. તે વખત ધ્યેયાકાર વૃત્તિનો પ્રવાહ ઉત્પન્ન થતાં તુર્યાવસ્થા પ્રાપ્ત થાય છે.

હઠયોગ—હ ઐટલે સૂર્ય અથવા પ્રાણ અને ઠ ઐટલે ચંદ્રમા અથવા અપાન, એ બંનેને એકત્ર કરવાની ક્રિયાને હઠયોગ કહે છે. જેણે યમ, નિયમનું પાલન કરી આસનને સિદ્ધ કર્યું હોય તેણે ગુરુના ઉપદેશ પ્રમાણે પ્રાણાયામની ક્રિયા કરવી.

શ્વાસોશ્વાસની ગતિને રોકી પ્રાણને રોકવો તે પ્રાણાયામ છે. પ્રણવના મંત્ર સાથે પ્રાણાયામ કરવા તે સગલ અને મંત્ર વિના કરવા તે અગર્ભ પ્રાણાયામ છે. શરીરમાંના વાયુને નાસિકા દ્વારા બહાર કાઢી સ્થિર થવું તે રેચક પ્રાણાયામ, બહારના વાયુને નાસિકાદ્વારા અંદર આકર્ષી સર્વ પ્રાણવાહા નાડીઓને પ્રાણથી પૂર્ણ કરી સ્થિર થવું તે પૂરક પ્રાણાયામ. રેચક અને પૂરકવિના શરીરમાંના વાયુને રોકી સ્થિર થવું તે કુંભક પ્રાણાયામ છે. પ્રાણનો નિરોધ કરવો એ દીર્ઘજીવન અર્પનાર છે. વાયુને સ્થિર કરવાથી ચિત્ત સ્થિર થાય છે અને તેથી દીર્ઘજીવી થવાય છે. શરીરમાંની નાડીઓમાં મળ ભરાયલો હોવાથી પ્રાણવાયુ સુષુમ્ણામાં પ્રવેશ કરી શકતો નથી જેથી તુર્યાવસ્થા પ્રાપ્ત ન થવાથી મોક્ષ મળતો નથી. પ્રાણાયામના અભ્યાસથી ન્યારે બધી નાડીઓ મળ રહિત થઈ જાય છે ત્યારે યોગી પ્રાણવાયુને રોકી શકે છે. નાડીને મળ રહિત શુદ્ધ કર્યા વગર પ્રાણને રોકી શકાતો નથી. જેથી ચંચળતા, આળસ વિગેરે રજો તમોગુણના ભાવ ચિત્તમાંથી નાશ પામતા નથી. પ્રાણાયમથી સુષુમ્ણાદિમાંથી મળનો નાશ થતાં પ્રાણનો નિરોધ થાય છે.

પ્રાણવાહા નાડીઓ દસ છે. ઇંડા, પીંગળા, સુષુમ્ણા, ગાંધારી હસ્તિજીહ્વા, પૂષા, યશસ્વિની, અલંબુષા, કુહુ, શંખિની, તેમાં ઇંડા નાસિકાના ડાબા છિદ્રમાં, પિંગળા જમણા નાકમાં, અને સુષુમ્ણા મધ્યભાગમાં થઈ તાલુતું બેઠન કરી બ્રહ્મરંધ્રમાં પ્રવર્તેલી છે. ગાંધારી ડાબા નેત્રમાં, હસ્તિજીહ્વા જમણા નેત્રમાં, પૂષા જમણા કાનમાં, યશસ્વિની ડાબા કાનમાં, અલંબુષા મુખમાં, કુહુ લિંગમાં, અને શંખિની મૂળ સ્થાનમાં છે. ઇંડાનું બીજું નામ ગંગા, પીંગળાનું બીજું નામ યમના, અને સુષુમ્ણાનું બીજું નામ સરસ્વતી છે.

ચિત્ત અને પ્રાણ એ બેમાંથી એકનો નિરોધ થતાં બીજાનો

નિરોધ થાય છે. માટે પ્રાણનો જય કરવા પ્રાણાયામનો અભ્યાસ કરવો. પ્રાણાયામમાં પ્રથમ પૂરક, પછી કુંભક અને છેવટે રેચક એવા ક્રમથી કરવામાં આવે તે વૈદિક પ્રાણાયામ છે અને પ્રથમ રેચક કરી પછી પૂરક અને અંતમાં પૂરક કરવામાં આવે છે તે તાંત્રિક પ્રાણાયામ છે જે સ્થાનમાં પ્રાણનો પ્રવેશ કરાવવાનો હોય ત્યાં મનો-વૃત્તિને સ્થાપી તે સ્થાનમાં પોતાના પ્રાણનું ગમન કરાવવું એમ કરવાથી પ્રાણનો જય નિર્વિઘ્ને થાય છે.

પ્રાણાયામ—કરવા માટે ઉત્તર કે પર્વમુખે પદ્માસન, સિદ્ધાસન કે સ્વસ્તિકાસને બેસી પ્રાણાયામ કરવાનો સંકલ્પ કરી—નાકના જમણા છિદ્રને દબાવી, ડાબા છિદ્રદ્વારા સ્હેજ રેચક કરી પછી નાકના જમણા હાથના અંગુઠાથી દબાવી ચન્દ્ર નાડી વાટે બહારના પવનને જેમ પીચકારી વતી પાણી ખેંચીએ તેમ સોળવાર પ્રણવ મંત્ર (ૐ) નો જપ કરીએ તેટલા વખતમાં અંદર ખેંચવો. આ વખતે નાભિને વિષે શ્રીવિષ્ણુનું ધ્યાન ધરી મૂળખંધ રાખવો, પછી જલધંધરખંધ કરી શરીરના સર્વ અવયવોને અચળ કરી નાસિકાનાં બંને છિદ્રને રોકી ૬૪ વાર ૐકારનો જપ કરી રહીએ તેટલો વખત પવનને અંદર રોકી રાખવો તે કુંભક, આ વેળા હૃદયમાં બ્રહ્મા કે અગ્નિનું ધ્યાન ધરવું અને ત્યાર પછી ઉડીયાનખંધ કરી ધીમે ધીમે ૩૨ વાર પ્રણવનો જપ કરીએ તેટલા વખતમાં ઉઠરના સર્વ પ્રાણવાયુને સૂર્ય નાડીથી બહાર કાઢવો. આ વખતે લલાટમાં શ્રી સદાશિવનું કે સૂર્યનું ધ્યાન ધરવું ને નાકનું ડાબું છિદ્ર જમણા હાથની અનામિકા તથા કનિષ્ઠિકાથી રૂંધી રાખવું. કુંભકના અંતમાં અને રેચકના આરંભમાં ઉડીયાનખંધ કરવો. પછી સૂર્ય નાડીથી પૂરક કરી પછી કુંભક કરી વળી ચન્દ્ર નાડીથી ઉપર પ્રમાણે જ રેચક કરવો. જે નાસિકાના છિદ્રમાં થઈ પૂરક કર્યો હોય તેજ છિદ્રથી રેચક કરવો પણ પૂરક કરેલા છિદ્રથી તરતજ રેચક કરવો નહિ. આ પ્રાણાયામને અનુલોમ પ્રાણાયામ કહે છે.

સૂર્ય, ચન્દ્ર અને અગ્નિ એ પિંગળા, ઇડા અને સુષુમ્ણાના દેવો છે. નાસિકાના જમણા છિદ્રને સૂર્ય નાડી અથવા પિંગળા નાડી કહે છે. ડાબા છિદ્રને ચન્દ્રનાડી અથવા ઇડા કહે છે અને મધ્યની નાડીને સુષુમ્ણા કહે છે. આ પ્રમાણે શ્વાસને અંદર લેવો, અમુક

વખત સુધી અંદર પૂરી રાખવો અને પછી બહાર કાઢવો, પાછો અંદર લેવો. પુરવો અને બહાર કાઢવો તેથી એક પ્રાણાયામ થાય છે. આ પ્રમાણે પ્રાણાયામના અભ્યાસીઓ રહુવારે. બપોરે સાયં-કાળે અને મધ્યરાત્રિએ દરરોજ થોડો થોડો વખત પ્રાણાયામ કરી અભ્યાસને વધારી એથી પ્રાણાયામ કરવાસુધી અભ્યાસ પાડવોભોઈએ.

મૂળખંધસુદ્રા—પ્રાણાયામમાં રેચક કરતી વખતે મૂળખંધ કરવાનું કહ્યું છે તે વખતે ગુદાને ઉઘ્વં અને નાભિને મેફ્ફંઠ (કર્કાટ) બાણી બળ પૂર્વક સંકોચી અપાન વાયુને ઉંચો ચઢાવવો તે મૂળ-ખંધ સુદ્રા છે.

જલધંધરખંધ—કુંભક કરતી વખતે જલધંધરખંધ કરવાનો છે. તે વખતે કંઠને સંકોચી નીચે નમાવીને દાઢીને હૃદયથી ચાર આંગ-ળપર રાખવી તે જલધંધરખંધ કહેવાય છે, તેથી ઇડા પિંગળાનું વહેન સ્તંભે છે.

ઉડ્ડીયાનખંધ—નાભિના ઉપરના તથા નીચેના ભાગને બર-ડાને અડી બંધ એવી રીતે બળપૂર્વક પાછા ખેંચવા તેને ઉડ્ડીયાન ખંધ કહે છે. આ સુદ્રાથી ઉદરનો પવન મધ્યનાડી વાટે સુષુમ્ણામાં થઈ પ્રહારંધ્ર તરફ ઉડી જાય છે. અને ત્યાં ગમન કરે છે.

આ પ્રકારે પ્રાણાયામનો અભ્યાસ કરનારે પ્રથમ દ્વંધ તથા લીલાળું લોજન જમવું. પૂરક વેળા મૂળખંધ પૂરક કર્યા પછી મૂળ-ખંધ સાથે જલધંધરખંધ અને રેચકના આરંભમાં મૂળખંધ સહિત ઉડ્ડીયાન ખંધ કરવો. આ પ્રમાણે ખંધયુક્ત પ્રાણાયામ કરવાથી બધા રોગો મટે છે. પ્રાણાયામ કરતાં પૂરક કઠાય ઉતાવળે થાયતો હંરકત નથી પણ રેચક તો ધીમે ધીમે જ કરવો. ઉતાવળે રેચક કરવાથી બળની હાનિ થાય છે.

જ્યાં સુધી વાયુનો શરીરમાં નિરોધ થઈ રહે ત્યાં સુધી અંતઃ કરણ વ્યગ્ર થતું નથી. તેમ દષ્ટિ બ્રહ્મીમાં મધ્યભાગમાં રહે છે ત્યાં સુધી કાળનો ભય નથી. સુષુમ્ણામાં જ્યારે વાયુ પ્રવેશ કરે છે ત્યારે મન સ્થિર થાય છે.

કુંભક આઠ પ્રકારના છે.

સૂર્યભોદન—ઉજ્જયી, સીતકારી, શીતળી, ભાસ્કા, બ્રામરી. મૂર્છા અને પ્લાવિની.

નાકના ડાબા છિદ્રને ઢાંચી જમણા છિદ્રથી પૂરકની શરૂઆત

કરવી પછી ઉપર પ્રમાણે જ કુંભક અને રેચક કરવો તે સૂર્યલેહન. બંને નાસિકાનાં છિદ્રોદ્વારા પૂરક કરી, પછી કુંભક કરી ડાબા છિદ્રદ્વારા રેચક કરવો તેને ઉલ્લભથી, નાકનાં બંને છિદ્ર ડબાવી બહારના પવનને સીતકારો કરીને બે હોઠની વચ્ચે જીભને અર્ધ ગોળાકારે રાખીને સુખથી અંદર ખેંચવો, પછી કુંભક કરી નાકનાં બંને છિદ્રોદ્વારા રેચક કરવો તે સીતકારી, જીભને હોઠથી બહાર કાઢી નાક બંધ કરી મોંઢાવાટે પવનને અંદર ખેંચી, કુંભક કરવો પછી બંને નાકનાં છિદ્રોદ્વારા ધીમેથી પવન બહાર કાઢવો તે શીતળી.

નાસિકાના જમણા છિદ્રદ્વારા બારંવાર રેચક પૂરક કરી પછી કુંભક કરી બણી ડાબા છિદ્રદ્વારા રેચક પૂરક કરવો તેને ભક્ષિકા. જમણું નાક ડબાવી ડાબા છિદ્રદ્વારા ભમરાની માફક નાહ સંહિત પવનને અંદર ખેંચી પછી જમણા છિદ્રદ્વારા ધીમે ધીમે નાહ કરતાં રેચક કરવો પછી કુંભક સાથે પરક રેચક કરવા તેને બ્રામરી કુંભક, ડાબા છિદ્રદ્વારા પૂરક કરી પછી જલધરણધ કરી પછી બે હાથના બે અંગુઠાથી બે કાન, બે તર્જનીથી બે આંખો બે મધ્યમાથી નાક અને બાકીની આંગળીઓથી મોંડું બંધ કરી યથાશક્તિ કુંભક કરવો, પછી જલધરણધ સહિત જમણા છિદ્રદ્વારા રેચક કરવો. આથી મન મૂર્છા પામે છે જેથી તેનું નામ સુછર્તિ કહેવાય છે. અને અર્ધપદ્માસન વાળી છાતી બહાર કાઢી. માથા ભણી બંને હાથ લાંબા કરી અંગુઠાના આંકડા ભીડી શરીરમાં આવેલા અધિક વાયુને ઉદરમાં પરિપૂર્ણ કરી સ્થિર થઈ સુવું તેને પ્લાવિની કુંભક કહે છે.

પવનને શરીરમાં સ્થિર કરી પૂરી રાખવો તે કુંભક કહેવાય છે. સૂર્યલેહન કુંભક વાયુનો નાશ કરે છે. ઉલ્લભથી, સ્લેષ્મ રોગને મટાડે છે, સીતકારી ને શીતળી પિત્તરોગને મટાડે છે અને ભક્ષિકા કુંભક ત્રિદોષનો નાશ કરી પ્રાણવાયુને સુપુમ્ણામાં લઈ જઈ ત્યાં પ્રવેશથી, રુદ્ધથીનું લેહન કરે છે.

યોગની ક્રિયાઓમાં સુખ્ય આધાર કુંડલિનીનો છે. કુંભકના અભ્યાસથી જ્યારે કુંડલિની જાગત થાય છે ત્યારે સુપુમ્ણા નાડીના મળ દ્વર થતાં ષટચક્રનો લેહ થાય છે. નાડીઓની શુદ્ધિ થતાં કુંડલિની દ્વર થતાં ષટચક્રનો લેહ થાય છે. નાડીઓની શુદ્ધિ થતાં

કુંડલિની બ્રહ્મત થાય છે ત્યારે પ્રાણ સુખપૂર્વક સુષુપ્ત્તામાં પ્રવેશ કરે છે. પ્રાણાયામના અભ્યાસમાં ગુરુની ખાસ જરૂર હોય છે.

પ્રાણાયામની ક્રિયાને સહાય કરનારી કેટલીક ક્રીયાઓ છે. તે મળ નિવારક ક્રિયાઓ તથા મુદ્રાઓ છે.

મળ નિવારક ક્રિયાઓમાં—નેતિ, બ્રહ્મદાતણુ, ધૌતિ, બસ્તિ, નૌળિ, તાટક, કપાળભ્રાતિ, અને ગજકરણી એ આઠ ક્રિયાઓ મળ-નિવારક છે.

મુદ્રાઓ ૨૨ છે. મહામુદ્રા, મહાબંધ, મહાવેધ, ખેચરી, ઉડી-યાનબંધ, મૂળબંધ, બલધરબંધ, વિપરીત કરણી, વજ્રોલી, શકિત-ચાલન, સંક્ષોભણી, દ્રાવણી, આકર્ષણી, વશી, ઉન્માદ, મહાકુશ, યોનિ, તડાગી, માંડૂકી, ભુજંગીની, નભ અને માદંગીની એ ૨૨ મુદ્રાઓ છે. પ્રાણનો જય કરવા ઇચ્છનારે આ મહા મુદ્રાઓનો અભ્યાસ કરવો પડે છે જેથી સુષુપ્ત્તાનું સુખ રોકીને સુતેલી કુંડલિની પ્રાણાયામની એકતાથી થયેલી ઉજ્જ્વલતાદ્વારા બ્રહ્મત થાય છે.

પ્રકરણ ૩૩ મું

મળ નિવારક ક્રિયાઓ.

નેતિ—દીવસના પ્રથમ પહોરમાં દેશી સુતરનો ચીકણો તાંતણો ત્રણ કે ચાર વેંતનો લઈ તેને દોઢસો વડો કરી પછી તેની વચ્ચે એક તાંતણો બાંધી અર્ધા ભાગને વળ ન દેવા અને બીજા અર્ધા ભાગને ત્રણ સરખા ભાગ કરી વળ દેઈ મીણ ચઢાવવું પછી ઉત્તર કે પુર્વ તરફ ઉભેડુ ખેસી ડોઢ ઉંચી રાખી નાકને શુદ્ધ કરો નેતિને પાણીમાં પલાળી મીણવાળા ભાગનો છેડો નાકના જે છિદ્રમાંથી શ્વાસ ચાલતો હોય તેમાં નાંખી અંદર કાઢી આગળ આવે એટલે અંગુઠા ને તર્જનીવડે મોંઢા વાટે બહાર કાઢવો તે નેતિ. આ નેતિની ક્રિયાથી કપાળનો તેમ નાકનો મેલ દૂર થઈ સૂક્ષ્મ પદાર્થ દેખાય તેવી દિવ્યદૃષ્ટિ પ્રાપ્ત થાય છે. આ ક્રિયા સિદ્ધ થયા પછી ખ્યાલામાં પાણી કે દુધ ભરી નાકનું એક છિદ્ર દબાવી બીજા છિદ્રદ્વારા પાણી પીવાનો અભ્યાસ કરવાથી અરોગ્યની વૃદ્ધિ થાય છે.

બ્રહ્મદાતણુ—વડની વડવાઈનું એક ગજ લાંબુ. અંગુઠા જેવડું બહુ સીધું દાતણુ લઈ તેની છાલ કાઢી નાંખી અર્ધા આંગળ

જેટલો કુચો બનાવવો. તે હાતણુ ધીરેથી ગળાના ડાબા ભાગથી પેટના ડાબા ભાગ ભણી ધીમેથી નાંખી જરા ઉંચું નીચું કરી બહાર કાઢવું તેથી ઉદરમાંના કફપિત્તાદિ પાણીની સાથે બહાર નીકળી જાય છે. તેથી શરીરનું ભારેપણું દૂર થાય છે. આ વ્રક્ષહાતણુ છે.

ધોતી—જગન્નાથી કે મલમલનો પંદર કે ૨૦ હાથ લાંબો ને ચાર આંગળ પહોળો એક કડકો લઈ તેને ઉના પાણીથી ધોઈ સ્વચ્છ કરી પછી પાણી કે દૂધમાં પલાળી તેનો એક છેડો હાથમાં રાખી બીજો છેડો ગળામાં નાંખી ચાવતાં ચાવતાં ધીરેથી પેટમાં ઉતારવો, પછી પેટને સારી પેઠે હલાવી, પછી ધીમેથી એક બાજુથી બહાર ખેંચી કાઢવો. આથી પેટમાંના કફાદિ મળ દૂર થઈ ગુદમ, જ્વર, પ્લેહા, ઉધરસ, શ્વાસ અને કુષાદિ રોગો મટી આરોગ્ય અને બળની વૃદ્ધિ થાય છે.

અસ્તિ—પાંચ શેર પાણી માથે તેવું વાસણુ બીંતે ચોઢી તેની એક નળીને રખરની નળીનો એક છેડો રાખી બીજો છેડો ગુદામાં રાખી મળાશયમાં લેઈ થોડીવાર પછી મળ વાટે તે જળ કહાડી નાંખવું તે અસ્તિ.

નોલિ—ખંને હાથ ઢીંચણુ ઉપર રાખી ખંને ખભાથી શરીર નમાવી ઉભા રહી ઉતાવળે પેટમાંના ખંને નળીને રેચક પૂર્વક ડાબા જમણા હલાવવા તે નોલિ છે. તેથી ઉદરના વાતાદિ રોગો મટે છે.

ત્રાટકું—દૃષ્ટિને સ્થિર કરીને કોઈ મૂર્તિની સામે અથવા તો નાસિકાના અથ્ર ભાગ ઉપર આંખમાં પાણી આવે ત્યાં સુધી એકાગ્રચેત્તે જોઈ રહેવું તેને ત્રાટક કહે છે. આથી આંખોના રોગ દૂર થાય છે તેમ આગળ નિંદ્રા ને તંદ્રાનો નશ થાય છે. મેસ્મેરીઝમ કે હીપ્નોટીઝમના પ્રયોગો કરવાની ઇચ્છા રાખનારાએ પ્રથમ દૃષ્ટિ સ્થિર કરવા ત્રાટકને સિદ્ધ કરવાની જરૂર હોય છે. ત્રાટક સિદ્ધ હોય છે તે અન્ય પ્રાણીના સામે ત્રાટક કરી તેને પોતાને વશ વર્તાવી શકે છે.

કપાળભાતિ—અર્ધ પદમાસને બેસી હાથના પંખા ઢીંચણુ પાસે બરાબી ઉતાવળથી નાસિકાદ્વારા રેચક પૂરક કર્યા કરવા તેને કપાળ ભાત કહે છે.

ગજકરણી—જમ્યા પછી થોડીવારે અપાન વાયુને કંઠનાળમાં ચલાવીને પેટમાં મળરૂપે રહેલા અન્નજળાદિને સુખ વાટે વમન કરી કાઢી નાંખવાં તે ગજકરણી છે. આથી નાડીઓનો સમૂહ વશ થાય છે,

પ્રકરણ ૩૪ સું.

મુદ્રાઓ.

મુદ્રાઓ ૨૨ છે. પ્રાણનો જય કરવા હાંચનારે મહામુદ્રાઓનો અભ્યાસ કરવો.

મહામુદ્રા—હાળા કે જમણા પગની પાનીથી ગુદા અને શિશનની વચ્ચેનો ભાગ દબાવીને બીજે પગ તેની પાની જમીનને અડીને રહે તેવી રીતે સીધો લાંબો કરી, તેનો અંગુઠો તેજ બાબુના હાથે પકડી રાખવો પછી પૂરક કરી પછી કંઠમાં જાલંધરબંધ કરી હાંબા કરેલા પગના અંગુઠાને પકડી વાયુને સુષુમ્ણામાં ધારણ કરવો તે મહામુદ્રા છે. આથી કુંડલિની સર્પાકાર ત્યજી સીધી થાય છે તેથી સુષુમ્ણામાં પ્રવેશ થાય છે. પછી તે પુરક કરેલા પવનને બહાર કાઢવો. આ મુદ્રાનો અભ્યાસ થતાં, ક્ષય, ગુદાવર્ત, ગુદમ, જવર, બજીર્ણ, પ્રમેહ વિગેરે રોગો મટે છે. અને આત્મ-સાક્ષાત્કાર દ્વારા વૃદ્ધાવસ્થા તથા મૃત્યુનો જય થાય છે.

મહાબંધ મુદ્રા—હાળા પગની પાની ચોનિ સ્થાનમાં રાખી જમણો પગ હાળા પગના સાથળ ઉપર મૂકી, જમણા પગના ઢીંચણ ઉપર જમણા હાથનો પંજો મૂકી દષ્ટિ બ્રહ્મટમાં સ્થાપી પછી હાળા હાથની આંગળીઓથી જમણું નાસાપુટ દબાવી હાળા છિદ્રથી પુરક કરી-જાલંધર બંધ કરી કુંભક કરવો તે વખતે હાળા હાથનો પંજો પણ જમણા પગના ઢીંચણ પર ભરાવી દેવો. કુંભક વખતે મૂળબંધ કરી મનને સુષુમ્ણામાં પ્રવેશ કરાવવો. પછી હાળા હાથે હાળુ છિદ્ર દબાવી જમણા છિદ્રથી ધીમેથી રેચક કરવો. આથી ઇડા, પિંગ-ળાને સુષુમ્ણાનો સંગમ થાય છે. આને મહાબંધ કહે છે.

મહાવેધ મુદ્રા—ઉપર પ્રમાણે પદ્મ રાખીને નાસિકાના બંને છિદ્રોથી પુરક કરી, પછી પવનની ગતિને બલધરણધથી રોકી દૃષ્ટિ ભ્રમ્યમાં રાખી, બંને હાથની હથેળીઓ જમીન ઉપર મૂકીને જરા શરીરને ઉંચું નીચું કરવું, અને બંને પગની પાનીથી સીવની (ચોની સ્થાન) ને ડબાવવી આથી પવન ઇંડા પિંગળાને ત્યાગ કરી સુષુમ્ણામાં પ્રવેશ કરે છે. તેથી આત્મસાક્ષાત્કાર થાય છે. પછી ઇંડા પિંગળામાં પ્રાણનો સંચાર બંધ થાય એટલે ધીમેથી રેંચક કરવો આ મહાવેધમુદ્રા છે. આ મુદ્રાનો ચિરકાળ અભ્યાસ કરવાથી અભિમાદિ મહા શિદ્ધિઓ પ્રાપ્ત થાય છે અને ઘડપણ મટેછે.

ખેચરી—કપાળની અંતરના છિદ્રમાં જીભ પ્રવેશે અને દૃષ્ટિ બ્રહ્મીની મધ્યે રહે તેવી ક્રિયા સિદ્ધ કરવી તેને ખેચરી મુદ્રા કહેવાય છે. લોહાનું ઝીણું અને તિક્ષણ શસ્ત્ર લઈ ધીમે રહી જીભને નીચલા મૂળ આગળની વચલી શિરાનું રોમ માત્ર (પાતળા વાળ જેટલું) છેદન કરવું. પછી તે છેદન કર્યું હોય ત્યાં મોઢું કે સીધવ અને હરડેનું ઝીણું ચુર્ણ કરી સાત દિવસ સુધી સાંજે અને સવારે લગાડી જીભને ઉર્ધ્વ રાખી જમણા હાથના અંગુઠાથી ધર્ષણ કરવું. આઠ દિવસ પછી વળી રોમમાત્ર છેદન કરવું. પછી બંને હાથના અંગુઠા અને બંને તર્જની આંગળીથી જીભને પકડી ડાબા જમણી હલાવવી તે ચાલન અને પછી જેમ ગાયના આંચળને દહોવે છે તેમ જીભને બહાર ખેંચીને બ્રહ્મીના મધ્યમાં અડે ત્યાં સુધી લાંબી કરવી તે રોહન. આ પ્રમાણે છેદન, ધર્ષણ, ચાલન તથા રોહનનો છ મહિના સુધી અભ્યાસ કરવાથી ખેચરીમુદ્રા શિદ્ધ થાય છે. જીભ વધે એટલે સ્વસ્તિકાસને ખેંચી શ્વાસોશ્વાસ ધીમે કરી ઉડીયાનબંધ રાખી કપાલકુહર-કપાલની અંતરનું છિદ્ર કે જ્યાં ઇંડા, પિંગળા અને સુષુમ્ણાનું વહન થાય છે તેમાં જમણા હાથની તર્જની કે અંગુઠા દ્વારા જીભનો પ્રવેશ કરાવવો. તાળવાની નજીકના છિદ્રમાં બંધ એવી રીતે જીભને ઉર્ધ્વ લંબાવી એક ઘડીવાર સુધી ખેચરી મુદ્રા કરી સ્થિત રહે તો તે યોગીને સર્પ અને વીંછીનું જેર ચઢતું નથી. તે યોગીને પછી મરણનો ભય રહેતો નથી. તાળવાની નજીકના છિદ્રની સંપૂર્ણ જીભ લગાડીને સ્થિર રાખે તો તાળવાની ઉપરના ભાગના છિદ્રમાંથી જે અંદ્રામૃત બેરે છે તે જીભ ઉપર પડતાં તેનું પાન થતાં

એક પખવાડીઆમાં યોગી મૃત્યુના ભયને ભૂતી શકે છે. જીભ ઉપર ચન્દ્રામૃત પડતાં અનેક જાતના સ્વાદનું યોગીને ભાન થાય છે. સર્વ બીજ મંત્રોમાં ઝંકાર મુખ્ય છે. તેમ સર્વ મુદ્રાઓમાં ખેચરી મુદ્રા મુખ્ય છે.

જીભનું છેદન કર્યા સિવાય પણ ખેચરીનો અભ્યાસ થઈ શકે છે. પ્રથમ જમણા હાથની ત્રણ આંગળીઓવડે જીભને બહાર કાઢી તેના મૂળ ઉપર માંખણ ઘસવું, પછી જીભને પાછી વાળી જમણા હાથના અંગુઠાવડે જીભની નીચેની વચલી શિરા ઉપર નીચેથી ઉપર જાય તેમ માંખણ સારી રીતે બાર દઢ વધુ વખત ઘર્ષણ કરવું. પછી ઉપર પ્રમાણે જીભ બહાર કાઢી થોડો વખત ચાલન તથા દોહન કરવું. આવી રીતે રોજ સવારના સાત, દસ, ચાર અને આઠ વાગે એમ ચારવાર અડેક કલાક અભ્યાસ કરવો. પછી જ્યારે નાકના અગ્ર ભાગ ઉપર જીભ આવી શકે તેટલી લાંબી થાય ત્યારે જમણા હાથની તર્જનીના કે અંગુઠાવડે જીભને કપાળ કુદુર-કપાળની મધ્યના છિદ્રમાં ચઢાવવાનો અભ્યાસ કરવો. પછી આંગળી કે અંગુઠા વગર જીભને એની મેળે કપાળ કુદુરમાં પ્રવેશ કરાવવો. ત્રિકુટીની અંતરનો દેશ જ્યાં જીભનો અગ્રભાગ સ્થિર રાખવામાં આવે છે ત્યાં અમૃતનું સ્થાન છે.

ઉડીયાનખંધ, મૂળખંધ અને જલધરખંધની મુદ્રાઓની વ્યાખ્યા આગળ આવી ગઈ છે.

વિપરીતકરણી મુદ્રા—નાભિ આગળના સૂર્યને ઉપર રાખી તાલુસ્થાન આગળના ચંદ્રને નીચે રાખવો તે વિપરીત મુદ્રા છે. માથું પૃથ્વી ઉપર રાખી ખંને હાથના આંકડા બીડી માથાને અડાડી રાખી પગને અદ્ધર રાખવા તે વિપરીતકરણી મુદ્રા કહેવાય છે. આ મુદ્રાએ નાભીને ખંને હાથની તર્જનીથી નાભી દબાય તેમ કેડની ઉપરના ભાગને ખંને હાથના પંઝાથી દબાવતા જવું. આ પ્રમાણે આ મુદ્રાનો છ માસ સુધી અભ્યાસ કરવાથી શરીર સામર્થ્યની વૃદ્ધિ થાય છે.

વજોલી મુદ્રા—શિશ્નના છિદ્રમાં પ્રવેશ કરે તેવી પાતળી ચૌદ આંગળી લાંબી સુંવાળી અને સીધી સીસાની સળી કરાવી તેની આગળનો ભાગ અર્ધ ગોળ જેવો રખાવવો. પછી તેને તેલવાળી

કરી શિશ્નના છિદ્રમાં રોજ એક એક આંગળ નાંખતા જવું, રોજ એક આંગળ વધારે નાંખવો. પછી તે સળી જેવી વચ્ચેથી પોલી રૂપાની સળી કરાવી તેની પાછળનો ભાગ વળેલો રાખવો પછી આ-ગળનો ભાગ અંદર નાંખી પછી નાની ધમણના છેડાનો ભાગ પેટી સળીના પાછલા ભાગના બહારના છિદ્રમાં નાંખી ધમણવડે કુંડો મારવી આથી ઇંદ્રિયમાર્ગ શુદ્ધ થાય છે. પેશાબ કરવામાં થોડો પેસાબ કરી વળી મૂત્રને પાછું ખેંચવું, વળી છેડવું એમ કરવાથી પણ મૂત્રમાર્ગ શુદ્ધ થાય છે. આ થયા પછી શિશ્નવાટે પાણીને અને દૂધને ઉપર ખેંચતાં શીખવું. વીર્યને ખેંચીને ઉપર ચઢાવાય છે. જેમકે મૈથુનના અંતે ખેચરીમુદ્રા તથા ઉડ્ડીયાનખંધ દ્વારા શિશ્નમાંના અપાનને ઉર્ધ્વ આકર્ષી શિશ્નના મુખપર્યંત આવેલાવીર્યને પાછું ખેંચી લેવું તે વજોટ્ટી મુદ્રા છે. આથી વીર્ય સ્થિર રહે છે.

શક્તિચાલન મૂદ્રા-જેવી રીતે મનુષ્ય કુંચીથી તાળાને ઉઘાડે છે તેવી રીતે હઠયોગી કુંડલિનીવડે મોક્ષનું દ્વાર જે સુષુ-મ્ણાનો માર્ગ તેને ઉઘાડે છે. બ્રહ્મરંધ્રમાં સુષુમ્ણા વાટે જવાય છે. અને સુષુમ્ણાના મુખ આગળ તેમાં પ્રવેશ કરવાના માર્ગમાં પોતાનું મોં રાખી કુંડલિની શક્તિ કંઠના ઉપરના ભાગમાં સૂતેલી છે. યોગી તેને ચલાયમાન કરી મુક્તિ પામે છે. બ્રહ્મરંધ્રથી નાભિ સુધીના સુષુમ્ણાના માર્ગને નાહનમાર્ગ કહે છે. સિદ્ધાસને બેસી સાંજ સવારે સૂર્ય નાડીથી પૂરક કરી બંને હાથની તર્જની આંગળીઓ વડે નાભિ ડબાવી અંગુઠાને કેડ ઉપર રાખી મસ્તકને ઉંચું નીચું કરવું તે પરિધાન યુક્તિ છે. તે યુક્તિથી કુંડલિનીને ગ્રહણ કરી ચાર ઘડી તેને ચારે બાજુથી ચલાયમાન કરવાથી તે કાંઈક ઉપર ચઢે છે અને તેથી તે સુષુમ્ણાનો પ્રવેશ માર્ગ છોડી દે છે. જેથી પ્રાણ પોતાની મેળે સુષુમ્ણામાં પ્રવેશ કરી શકે છે. વળી સિદ્ધા-સને બેસી બંને હાથથી બંને પગની ઘુંટીઓની પાસેનો ભાગ પકડી તે વડે એકસો એક વાર કંઠ ઉપર તાડન કરવું તે શક્તિ-ચાલન મુદ્રાનું તાડન નામનું અંગ કહેવાય છે. આ પ્રમાણે શક્તિ ચાલન મુદ્રાનાં અંગ સાધી કુંડલિનીને ચલાયમાન કરી પછી સિ-દ્ધાસને બેસી ભસ્ત્રિકા કુંભક કરવાથી કુંડલી જલ્દી બાગી ઉઠે છે. આલીજા દિવસે આ મુદ્રા સિદ્ધ થાય છે. કુંભક વેળા નાભિ,

હૃદય અને કંઠને સંકોચેલાં રાખવાં અને વૃત્તિ કુંડલિની ઉપર સ્થિર રાખવી.

પ્રાણતુ મુખ્યસ્થાન મસ્તક છે. ત્યાંથી તે કરોઠદ્રારા-સુષુમ્ણા માર્ગે નીચે આવે છે. આધાર અને સ્વાધિષ્ઠાન બે ચક્રોમાં મુખ્ય કરીને અપાનવાયુ રહે છે. જ્યારે કુંડલિની જાગી પ્રાણવાયુ સુષુમ્ણામાં પ્રવેશ કરે છે. ત્યારે નીચેનાં બે ચક્રોમાંથી અપાન વાયુ ખેંચાઈને મણિપુર ચક્ર સુધી આવીને ત્યાંથી પ્રાણ સાથે ત્રિશ્વર થઈ ઉપર જાય છે. આથી ઉપસ્થમાંના વાયુ ખેંચાવાથી વ્રષણમાં વીર્ય ઉપજી વીર્યશયમાં આનંદ હોય છે તે ત્યાંની ઝરમીથી ઓજસ નામની આઠમી ધાતુ થઈ શરીર, બુદ્ધિ વિગેરેને પોષે છે તેથી તે બળવાન થાય છે,

સંક્ષોભણી મુદ્રા—સ્વસ્તિકાસને બેસી ગુહાનો સંકોચ અને વિકાસ કરીને અપાનની ઉજ્જ્વળતાથી કુંડલિનીને જગાડવી તે સંક્ષોભણી મુદ્રા છે.

દ્રાવણી મુદ્રા—સ્વસ્તિકાસને બેસી અનુલોભવિલોભ પ્રાણાયામ કરી જીભને પ્રદ્ધરંધ્રમાં લગાડી શરીરમાંના વાયુને ઉર્ધ્વ કરી, ત્યાંથી અમૃત દ્રવાવી તેનું પાન કરવું તે દ્રાવણી મુદ્રા છે.

આકર્ષણી મુદ્રા—સ્વસ્તિકાસને બેસી શરીરમાંના સર્વ વાયુને નાભિ ભણી આકર્ષણ કરી તેને સુષુમ્ણામાં લાવી પછી તે વાયુને પ્રદ્ધરંધ્રમાં સ્થિર કરવો તે આકર્ષણી મુદ્રા છે.

વશીમુદ્રા—સિદ્ધાસને બેસી હૈં મંત્રનો દીર્ઘ ઉચ્ચાર કરી પ્રાણાપાનના આકર્ષણથી કુંડલિનીને વશ કરવી તે વશીમુદ્રા છે.

ઉન્માદ મુદ્રા—પદ્માસને બેસી શરીરના સર્વ છીદ્રોનો રોધ કરી મન સહિત પ્રાણને પ્રદ્ધરંધ્રમાં સ્થિર કરવો તે ઉન્માદ મુદ્રા છે.

મહાંકુશ મુદ્રા—કુંભકથી પ્રાણને નાભિ આગળ રૂંધન કરી મનને વશ કરવું તે મહાંકુશ મુદ્રા છે.

યોનિ મુદ્રા—સિદ્ધાસને બેસી અંગુઠા, અને આંગળીઓ વડે કાન, આંખ, નાસિકાને બંધ કરી પછી જીભને બહાર કાઢી પવનને અંદર ખેંચી મુખને બંધ કરી તે પવનને અપાન સાથે યોજી કુંડલિનીને જાગ્રત કરી ‘હંકાર’ના માનસિક ધ્વની સાથે મેડ્ કંડમાં કુંડલિની સાથે પ્રાણાપાનને ઉર્ધ્વ ચઢાવવા તે યોનિમુદ્રા છે.

તડાગી મુદ્રા-પેટને કાંઈક ઉર્ધ્વ કરી બરડા તરફ બળપૂર્વક ખેંચી તળાવના ખાડા જેવું કરવું તે તડાગી મુદ્રા છે.

માંડુકી મુદ્રા-મુખબંધ કરી જીભના મૂળને ચલાયમાન કરી તે વડે પ્રહારબંધમાંથી ટપકતા અમૃતનો અનુભવ કરવો તે.

ભુજંગિની મુદ્રા-મુખ ઉઘાડી ગળા વડે પવન અંદર ખેંચી પછી કુંભક કરી બંને નાકનાં છિદ્રોદ્વારા બહાર કાઢવો તે.

નલોમુદ્રા-જીભને ઉર્ધ્વ રાખી પવનને રોકવાનો અભ્યાસ કરવો તે નલો મુદ્રા છે.

માતંગિની મુદ્રા-ગળા સુધી પાણીમાં ઉભા રહી નાકથી પાણી લઈ મુખદ્વારા બહાર કાઢવું ને મુખથી પાણી લઈ નાક વડે બહાર કાઢવું તે માતંગિની મુદ્રા છે.

પ્રકરણ ૩૫ મું.

પ્રત્યાહાર.

ઈન્દ્રિયોને તેના રાગદ્વેષાત્મક સ્વભાવિક વિષયોથી નિવૃત્ત કરી તેમના અયોગ્ય બહાર વિહાર બંધ કરી ચિત્તને આધિન કરવી તે પ્રત્યાહાર છે. વિષયોમાં રમનાર ઈન્દ્રિયોને વિવેક વડે રોકવી તે પ્રત્યાહાર છે.

ઔત્રાદિક ઈન્દ્રિયોની પોતપોતાના વિષયોના સંબંધનો અભાવ થતાં ચિત્તને અનુસાર જે સ્થિતિ થવી તે પ્રત્યાહાર છે. દૃઢ શ્રદ્ધા ભક્તિથી પ્રત્યાહાર સિદ્ધ થઈ ઈન્દ્રિયો વશ થઈ હૃદયકાશમાં આત્મસ્વરૂપમાં સ્થિત થઈ રહે છે.

કેવળ કુંભકદ્વારા શ્વાસોશ્વાસની ગતિ રોકવાથી કે ત્રિકુટીમાં કે નાસિકાના અગ્ર ભાગ ઉપર નિમેષોન્મેષ રહિત દ્વિષ્ટિ રાખવાથી, કાનનાં છિદ્રો રોકી કાનમાં થતા અંતરનાદને સાંભળવાથી કે બાર હજાર જપ કરવાથી પ્રત્યાહાર સિદ્ધ થાય છે. પ્રત્યાહારથી મનની નિર્મળતા થતાં સમાધિમાં પ્રવેશ કરવાની ચિત્તની યોગ્યતા પ્રાપ્ત થાય છે.

જે કોઈનું દ્રવ્ય અન્યાયથી લેવા જતો નથી. પરહારનો સંગ કરવા જતો નથી, કોઈનું બગાડવા જતો નથી એ દોષો જેના પગમાં હોવા નથી તે પગથી થતા દોષથી રહિત છે.

જે પરદારાનો સંગ કરતો નથી, સૃષ્ટિ વિરુદ્ધ કર્મ કરતો નથી. જે વગર ઋતુ આળ્યે પોતાની સ્ત્રીનો પણ સંગ કરતો નથી. દિવસે સ્ત્રી સંગ કરતો નથી તે સ્ત્રી સહિત રહેવા છતાં પણ પ્રદાચારી છે.

ન્યારે મનુષ્યની ઇંદ્રિયો તેના ચિત્તને અનુસરવા લાગે છે ત્યારે બાહ્યું કે પ્રત્યાહાર સિદ્ધ થયો છે. જે વિષયોથી દોરાય છે, અશ્રદ્ધાળુ હોય છે. જેને શુરૂ ઇશ્વરમાં પ્રેમ હોતો નથી તેનાથી પ્રત્યાહાર સાધી શકાતો નથી. ઇંદ્રિયોને અદ્યપ્રત્યાહારથી, એકાંતવાસથી, અને આસનનો જય કરીને સાધકે વશ કરવી. જે જે સાંભળવામાં આવે તે સર્વ આત્મરૂપ બાહ્યવાથી શ્રવણેન્દ્રિય જીતાય છે. જે જે જોવામાં આવે, જે જે સુંઘવામાં આવે, તે સર્વને આત્મરૂપ બાહ્યવાથી નેત્રેન્દ્રિય રસનેન્દ્રિય અને ઘ્રાણેન્દ્રિય જીતાય છે. જેમ કાચળો પોતાના અવયવોને ઉદરમાં સંકાચી લે છે તેમ યોગીઓ પોતાની ઇંદ્રિયોને આત્મસ્વરૂપમાં પ્રત્યાહાર કરે છે.

પદ્માસને બેસી માત્ર કુંભકદ્વારા શ્વાસોશ્વાસની ગતિ રોકવાથી, સિદ્ધાસને બેસી ત્રિકુટીમાં કે નાકના અથ્ર ભાગ ઉપર નિમિષોન્મેષ રહિત દૃષ્ટિ રાખવાથી, ખંને કાનનાં છિદ્રો રોકી કાનની અંદર થતા નાહને સાંભળવાથી, શાંત ચિત્તે ૧૨ હજાર પ્રણવમંત્રનો કે ગાયત્રીનો જપ કરવાથી, વિપરીત કરણી કરવાથી, અને મનોવૃત્તિને શ્વાસોશ્વાસના લયોદભવસ્થાનમાં રાખવાથી પ્રત્યાહાર સિદ્ધ થાય છે. પ્રત્યાહાર સિદ્ધ થતાં દેવો પ્રસન્ન થાય છે, મન નિર્મળ થાય છે, તપ વધે છે, દીનપણું બાય છે. શરીર આરોગ્ય રહે છે અને સમાધિમાં પ્રવેશ કરવા માટે ચિત્તની યોગ્યતા પ્રાપ્ત થાય છે.

પ્રત્યાહાર સિદ્ધ થયો છે તેવા મનુષ્યોને સ્ત્રીઓ, વસ્ત્રાલંકાર, મોહક પદાર્થોને મનથી જોવાની ઇચ્છા થતી નથી, પુષ્પ, અત્તર વિગેરે સુગંધી વસ્તુઓ સુંઘવાની તેને મનમાં તૃષ્ણા થતી નથી. સુંઘવા છતાં પણ નિર્દોષ રહી શકે છે. સ્ત્રીઓના ગરબા, વાતો વિગેરે સાંભળવાની જેને રાગપૂર્વક ઇચ્છા થતી નથી અને સાંભળવા છતાં તે દોષ રહિત રહે છે. ઉત્તમ સ્વાદિષ્ટ પદાર્થો ખાવાની જેને ઇચ્છા થતી નથી. અને તેવા પદાર્થો ખાવા છતાં પણ તે

સદા અપવાસી જેવો રહે છે. શીતોષ્ણાદિ સુખ દુઃખ ઉપભવનાર વિષયો વિષે જેને મન સમાન ભાવ છે અને અનાયાસે પ્રાપ્ત વિકૃત સ્પર્શના ઉપભોગથી દોષી થતો નથી.

તે વાણીથી અસત્ય બોલતો નથી, અપશબ્દ કહેતો નથી, કઠોર વચ્ચન કહેતો નથી, પરનિંદા કરતો નથી તેમ નિઃપ્રયોજન બોલતો નથી. તે બોલવા છતાં પણ મૌનવ્રતવાળો છે પારકું દ્રવ્ય અન્યાયથી ગ્રહણ કરતો નથી, વગર ચૂન્ડે કોઈને મારતો નથી, ખોટા ચાળા કરતો નથી, હાથવડે ખરાબ વસ્તુને ગ્રહણ કરતો નથી તેના હાથ કામ કરવા છતાં પણ નિર્દોષ છે.

પ્રકરણ ૩૬ મું

ધારણા

આધ્યાત્મિક, આધિભૌતિક કે આધિદૈવિક દેશ વિષે ચિત્તને એકાગ્ર કરવું તેને ધારણા કહે છે. પૃથ્વી આદિ પાંચ તત્ત્વો નાસિકાગ્ર, બ્રહ્મકુટિ, બ્રહ્મચક્ર, હૃદયપદ્મ વિગેરે પટચક્રમાંથી કોઈ પણ ચક્ર એ આધ્યાત્મિક દેશ છે, પર્વતનું શિખર શાલિગ્રામાદિ મૂર્તિ સદ્ગુરુ, સગુણ ઇશ્વરની પ્રતિમા એ વિગેરે આધિભૌતિક દેશ છે. અને સૂર્ય ચંદ્રાદિ અને ધ્રુવાદિક તે આધિદૈવિક દેશ છે.

પગથી ભાગ સુધી પૃથ્વી તત્ત્વ છે, ભાગથી નાભિ સુધી જળ તત્ત્વનું સ્થાન છે, નાભિથી હૃદય પર્યંત અગ્નિ તત્ત્વનું, હૃદયથી બ્રૂમધ્ય સુધી વાયુતત્ત્વ, અને બ્રૂમધ્યથી બ્રહ્મરંધ્ર સુધી આકાશ તત્ત્વનું સ્થાન છે. આ પાંચ તત્ત્વોમાં દેવતા અને બીજ સહિત ધારણા થઈ શકે છે.

શુદ્ધસ્થાને આધાર ચક્ર, લિંગના મૂળ આગળ સ્વાધિષ્ઠાન, નાભિ આગળ મહિપુર ચક્ર, હૃદય આગળ અનાહત ચક્ર, કંઠ આગળ વિશુદ્ધ ચક્ર અને ત્રિપુટી આગળ આજ્ઞા ચક્ર, બ્રહ્મરંધ્ર આગળ અજરામર અથવા બ્રહ્મચક્ર આવેલું છે. આધારચક્રના ગણપતિ સ્વાધિષ્ઠાનના બ્રહ્મા, મહિપુરના વિષ્ણુ, અનાહતના શ્રી શંકર, વિશુદ્ધના શ્રી રૂદ્ર, (જીવ) આજ્ઞાના શ્રી મહેશ્વર અને અજરામરના શ્રી સદ્ગુરુ અધિષ્ઠાતા દેવતાઓ છે.

શ્રી સદ્ગુરુના ઉપદેશાનુસાર આ પટચક્રોમાંથી જે ચક્રમાં જે વિધિથી ધારણા કરવાની આજ્ઞા આપે તે પ્રમાણે ચક્રોમાં ધારણા કરવાનો અભ્યાસ કરવો. ધારણાથી મનોબળ થઈ કેટલીક સિદ્ધિઓ પણ મળે છે. નાસીકાના અગ્રભાગ પર ધારણા કરવાથી મનોબળ ઉપરાંત દીવ્યગંધની પ્રાપ્તિ થાય છે. બ્રૂમધ્યમાં ધારણા કરવાથી દીવ્ય પ્રકાશનો અનુભવ થાય છે, હૃદયમાં તરંગ રહીત ક્ષીર સાગરના સદૃશ ચીત્તસત્ત્વની ધારણા કરવાથી મનોબળ ઉપરાંત સૂર્ય ચંદ્રના જેવા તેજપુંજનો અનુભવ થાય છે. મૂર્ધાના ઉપર દ્વદશ આંખના પ્રદેશમાં ધારણા કરવાથી મનની એકાગ્રતા સાથે ઉદ્ધાન વાયુ નિયમમાં આવે છે.

ધારણાના બે દેશ ગણાય છે. સૂર્ય, ચંદ્ર, મણિ, દિવો, શિવ-લિંગ, શાલ્વિઆમ, આ પ્રકારે દેવપ્રતિમાની કે સદ્ગુરુની ધારણા કરવી તે બાહ્ય દેશ છે અને તેમનો આધ્યાત્મિક દેશ તે આભ્યંતર દેશ છે. પ્રથમ બાહ્યદેશમાં ધારણા કરવાનો અભ્યાસ પાડી પછી આંતર દેશમાં અભ્યાસ કરવો.

આધારાદિ કોઈ પણ ચક્રમાં અંતઃકરણની વૃત્તિને સ્થાપીને અને શરીરથી બહિર પ્રદેશમાં ચક્ષુને નિમેષાન્મેષ રહિત રાખીને સ્થિર થવું તે શાંભવી મુદ્રા કહેવાય છે. બ્રહ્મરંધ્રની ધારણાને ખેચરી મુદ્રા કહે છે. ધારણા એકાગ્રચિત્તે થઈ શકે છે.

હૃદયકમળમાં રહેલા ચેતનમાં નાભિની પાછળના ભાગમાં રહેલા ચેતનમાં, તાળવામાં રહેલા ચેતનમાં, શ્રી મહેશ્વર કે વિષ્ણુની પ્રતિમાએ રોકેલા ચેતનમાં મનને સ્થિર કરવાના પ્રયત્નરૂપ ધારણા થઈ શકે છે. ધારણાનો અભ્યાસ કરવાથી ચિત્ત બ્રહ્મમાં એકાગ્ર થવા લાગે છે.

પ્રકરણ ૩૭ મું.

ધ્યાન.

ધારણાના સ્થાનમાં ચિત્તવૃત્તિનો તૈલધારા માફક અખંડ પ્રવાહ ચાલે તે ધ્યાન કહેવાય છે. ધારણાના દેશ વિષે ચિત્તવૃત્તિઓનું એકતાનપણું તે ધ્યાન. ધારણા કર્યા પછી તે સ્થાને વૃત્તિ અખંડ-પણે ધ્યાતા ધ્યેયના ભાનપૂર્વક સ્થિર રહેવા લાગે ત્યારે ધ્યાનાં-વસ્થાની પ્રાપ્તિ થઈ સમજવી.

આઠ પાંખડીવાળા હૃદયપદ્મને રેચક પ્રાણાયામથી ઉઘ્વંમુખ કરી તેમાં વાસુદેવનારાયણ, શંખ, ચક્ર, ગદા, પદ્મને ધરનારા, મુકટને ખાળુખંધવાળા, લક્ષ્મીપતિ, પૂર્ણ ચંદ્ર સમાન મુખવાળા, સુપ્રસન્ન પીતાંબર ધારણ કરી ઉભેલા પરમાત્મા જેનું રૂપ પ્રભાવડે પ્રકાશવાળું છે એવા પુરુષોત્તમ સર્વ પ્રાણિમાત્રમાં સ્થિત એવા દેવેશને મન-વડે ભેઈ 'તે હું છું.' એવું અનુભવવું એ સચુચુ ધ્યાન છે.

એક જ્યોતિર્મય, શુદ્ધ, આકાશ માફક વ્યાપક, અનંત બ્રહ્મ, તે બ્રહ્મ હું છું. એવું જે જ્ઞાન થાય છે તે નિર્ગુણ બ્રહ્મ ધ્યાન છે.

પરમાત્માના સ્વરૂપને વિષે વૃત્તિની એકજ્ઞાનતા કરવી તે રૂપા-તિત ધ્યાન કહેવાય છે. પાંચ ઘડી ઉપરાંત પ્રાણનો બ્રહ્મરંધ્રમાં કે સ્વાધિષ્ઠાન ચક્રમાં લય રહે એ હૃદયોગનું ધ્યાન છે. ધ્યાન કરનાર પુરુષને ચિત્ત શુદ્ધિ થતાં પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર થાય છે.

પ્રકરણ ૩૮ મું. સમાધી

ધ્યેય સ્વરૂપનું ધ્યાન કરતાં મન જ્યારે યોતાના સ્વરૂપને ત્યાગ કરી સંકલ્પવિકલ્પોથી રહિત થઈને કેવળ ધ્યેય વસ્તુના સ્વરૂપથી જેવી રીતે સમુદ્રમાં પડેલું જળનું બિંદુ સમુદ્રની સાથે અભિન્ન થઈ સ્થિત થાય છે તેવી રીતે સ્થિત થાય છે તેને સમાધિ કહે છે. જળમાં જેમ મીઠું ભળી જાય તેમ આત્મા અને મનનું એકપણું થવું તે સમાધિ છે.

ધારણા, ધ્યાન અને સમાધિ એકજ વિષયમાં કરવામાં આવે તો તેને સંયમ કહે છે. તે ત્રણ યોગનાં અંતરંગ સાધન છે. યમ, નિયમ, આસન, પ્રાણાયામ અને પ્રત્યાહાર એ યોગનાં બહિરંગ સાધન છે. આ સંયમ આત્મા વિના બીજા પદાર્થોમાં કરવાથી સિદ્ધિઓ પ્રાપ્ત થાય છે.

યોગીને સંયમની સિદ્ધિ થતાં તે ત્રિકાળ જ્ઞાની થાય છે. તેને સંકલ્પ માત્રથી અલ્પ પ્રણિધાનથી પણ અન્ય અતીત અને અનાગત પદાર્થોનું જ્ઞાન થઈ શકે છે. શબ્દ, અર્થ અને જ્ઞાન એ પરસ્પરના અધ્યાસથી છે તેમના ભેદમાં સંયમ કરવાથી સર્વ પ્રાણીઓના શબ્દોનું જ્ઞાન થઈ શકે. યોગીએ પૂર્વજન્મના સંસ્કારોમાં સંયમ કરવાથી તેને પૂર્વજન્મોનું જ્ઞાન થાય છે. અન્ય પુરુષના ચિત્તમાં સંયમ કરવાથી તે પુરુષના ચિત્તનો સાક્ષાત્કાર થાય છે. તેના ચિત્તની સ્થિતિ કેવા પ્રકારની છે તે જાણી શકાય છે. રૂપ, શબ્દ, સ્પર્શ, રસ અને ગંધ એ પાંચ વિષયો જેમની નેત્રાદિ

ઇન્દ્રિયા નિદોષ હોય તમનાથી ગ્રહણ કરી શકાય છે. યોગી જ્યારે પોતાના શરીરનાં રૂપાદિમાં સંયમ કરી તે સંયમનો પરિપાક થયે તેમને તિરોધાન કરી શકવાના સામર્થ્યવાળો થાય છે ત્યારે તે યોગી પોતાની ઇચ્છા થાય ત્યારે સંકલ્પમાત્રથી ઇચ્છેલા સમય પર્યંત તે પોતાના શરીરનાં રૂપાદિને અંતર્ધાન કરી શકે છે. પોતાનાં શીઘ્ર કૃણ આપીને સમાપ્ત થનારાં તથા વિલંબે કૃણ આપીને સમાપ્ત થનારાં એ બંને પ્રકારનાં કર્મમાં ધારણા, ધ્યાન ને સમાધિરૂપ સંયમ કરવાથી તેના સાક્ષાત્કાર વડે આયુષ્યની સમાપ્તિનું એટલે મરણનું જ્ઞાન થતાં દેહ ક્યારે પડશે એ જાણી શકાય છે. સુખી પ્રાણિઓમાં મૈત્રીની ભાવનારૂપ સંયમ કરવાથી તે યોગીને મૈત્રીબલની પ્રાપ્તિ થાય છે. યોગી હાથી વિગેરે જેના બળમાં સંયમ કરે છે તેના બળને તે મેળવી શકે છે. મનના સાત્વિક પ્રકાશના પરમાણુ આદિ સૂક્ષ્મ પદાર્થોમાં, ભૂમિની અંદર રહેલા દ્રવ્યોદિમાં અને અત્યંત દૂર રહેલા વિષયોમાં સંયમ કરવાથી તે તે વસ્તુઓનું યથાર્થ જ્ઞાન થાય છે. સૂર્યદ્વાર એટલે સુષુમ્ણા નાડીમાં સંયમ કરવાથી યોગીને ચૈત્ત ભૂવનનું જ્ઞાન થાય છે. સુષુમ્ણાનાડી સૂર્યનું દ્વાર કહેવાય છે. ચંદ્રમાં સંયમ કરવાથી યોગીને તારામંડળનું અર્થાત વગર અભ્યાસે જ્યોતિષશાસ્ત્રનું જ્ઞાન થાય છે. ધ્રુવ નામના નિશ્ચલ તારામાં સંયમ કરવાથી તે તારાઓની ગતિનું જ્ઞાન થાય છે.

આધાર અને સ્વાધિષ્ઠાન ચક્રની ઉપર સુષુમ્ણામાં રહેલા નાભિ આગળ મહિપુરચક્રમાં સંયમ કરવાથી તે યોગીને શરીરની રચનાનું જ્ઞાન થાય છે. જીભના અધોભાગમાં જે જીંહા મૂળ છે તેને તંતુ કહે છે, તે તંતુથી આગળ અધોભાગમાં કંઠ પ્રદેશ છે, ત્યાં અધોભાગમાં જે ખાડા જેવો પ્રદેશ છે તેને કંઠકૂપ કહે છે. તે કંઠ કૂપમાં સંયમ કરવાથી ભૂખ અને તરસની નિવૃત્તિ થાય છે. કંઠ કૂપથી નીચેના ભાગમાં કુર્માકાર નાડી છે તેમાં સંયમ કરવાથી દેહ અને ચિત્ત સ્થિર થાય છે. શિર અને કપાળની અધ્યે રહેલા બ્રહ્મરંધ્ર નામના છિદ્રમાં રહેલી પ્રકાશરૂપ જ્યોતિમાં સંયમ કરવાથી આકાશ અને પૃથ્વીના મધ્યભાગમાં વિચરનારા સિદ્ધ પુરુષોનાં દર્શન થાય છે. હૃદયમાં સંયમ કરવાથી ચિત્તનો સાક્ષાત્કાર થાય છે.

પ્રકરણ ૨૯ મું અઠા સિદ્ધિઓ.

પાંચ ભૂતોનો અને પાંચ રૂપોનો જય થવાથી યોગીને આશુભા લઘિમા, મહિમા, પ્રાપ્તિ, પ્રાકાશ્ય, વશિત્વ, ઇશિતત્વ અને યત્રકામાવસાયિત્વ એ આઠ સિદ્ધિઓની પ્રાપ્તિ થાય છે.

અશુભા સિદ્ધિની પ્રાપ્તિ થતાં મહાન પરિમાણવાળો યોગી અણુ પરિમાણવાળો બની શકે છે. તે સૂક્ષ્મ રૂપે સર્વત્ર વિચરી શકે છે. તેમને કોઈ બેધ શકતું નથી, લઘિમા સિદ્ધિ પ્રાપ્ત થતાં શરીર અત્યંત હલકું થઈ જવાથી તે આકાશમાં ફરી શકે છે. મહિમા સિદ્ધિ પ્રાપ્ત થતાં અણુ પરિમાણવાળો યોગી હાથી કે પર્વત જેવો બની શકે છે. પ્રાપ્તિની સિદ્ધિ પ્રાપ્ત થતાં-યોગી પૃથ્વી પર છતાં આંગળીના અગ્ર ભાગ વડે ચન્દ્રને સ્પર્શ કરી શકે છે. પ્રાકાશ્ય સિદ્ધિ પ્રાપ્ત થતાં-યોગીની ઇચ્છા પ્રમાણે સર્વ બને છે. જેમ જળમાં ડુબકી મારે તેમ તે પૃથ્વીમાં ડુબકી મારી શકે છે તેમ બહાર નીકળી શકે છે. વશિત્વ સિદ્ધિ-મળતાં તે ભૂતો અને ભૌતિકો, તેમનાં કારણ તન્માત્રાઓ સર્વ યોગીને અધિન થાય છે, તેથી પૃથ્વી આદિ પંચભૂતો તેને વશ વર્તે છે. ઇશિતત્વ સિદ્ધિ મળતાં ઉત્પત્તિ, સ્થિતિ અને નાશ કરવાના સામર્થ્યને યોગી મેળવે છે. યત્રકામાવસાયિત્વ સિદ્ધિ પ્રાપ્ત થતાં યોગીનો જેવો સંકલ્પ થાય છે તેવોજ ભૂતોના સ્વભાવોની સિદ્ધિ થાય છે. તે અમૃતને સ્થાને વિષ પાઈને પણ પુરુષને જીવાડી શકે છે. તે યોગી સર્વ સામર્થ્યવાન બને છે.

ભૂતોના સ્થૂલ રૂપમાં સંયમ કરવાથી યોગીને અલ્પિમા, લઘિમા મહિમા ને પ્રાપ્તિ એ ચાર સિદ્ધિઓ પ્રાપ્ત થાય છે. ભૂતોના સ્વરૂપમાં સંયમ કરવાથી પ્રાકાશ્ય સિદ્ધિ પ્રાપ્ત થાય છે તેના સૂક્ષ્મ રૂપમાં સંયમ કરવાથી વશિત્વ નામની સિદ્ધિ મળે છે, અન્વયરૂપમાં સંયમ કરવાથી ઇશિતત્વ સિદ્ધિ મળે છે અને તેના પાંચમા અર્થવત્ત્વ રૂપમાં સંયમ કરવાથી મત્ર કામાવસાયિત્વ નામની સિદ્ધિ પ્રાપ્ત થાય છે.

અનેક જન્મોના અધ્યાસથી હૃદયમાં પાપના સંસ્કારો રહેતા નથી ત્યારે સાધક સંયમરૂપ યોગના પ્રાપ્તિદારા જન્મમરણ રૂપ સંસારનો છેદ કરનારા આત્મતત્ત્વનો નિર્વિકલ્પ સમાધિદારા સાક્ષાત્કાર કરે છે. સંયમનો પરિપાક થતાં સંપ્રજ્ઞાત સમાધિનો ઉદય થાય છે. ધ્યેય વસ્તુના સ્વરૂપનું જેમાં સ્ફુટ ભાન થાય છે તે સંપ્રજ્ઞાત સમાધિ છે.

સંપ્રજ્ઞાતયોગની સિદ્ધિ થતાં યોગીને સંપૂર્ણ તત્ત્વોના વિવેક-સાક્ષાત્કાર વડે સર્વ ભાવોનું અધિષ્ટાતાપણું વિગેરે સિદ્ધિઓ પ્રાપ્ત થાય છે. આ સિદ્ધિઓમાં જો તે યોગી લોભાય છે તો તેને વ્યુત્થાનની પ્રાપ્તિ થાય છે. પણ જો તે યોગી તે સિદ્ધિઓમાં નિઃસ્પૃહ રહે છે. તો વ્યુત્થાન ન થવાથી સંપ્રજ્ઞાતયોગની પરાકાષ્ટા રૂપ ચર્મ મેઘ સમાધિને પામે છે. પછી પર વૈરાગ્યના લાભથી અસંપ્રજ્ઞાત સમાધિની પ્રાપ્તિ થાય છે.

સાધક વાણીનો પ્રત્યાહારની રીતે મનમાં વિલય કરી જપાદિકનો ત્યાગ કરી માત્ર મનના વ્યાપારથી મુક પૂરુષની પેઠે સ્થિત થાય, પછી મનનો વિશેષાહંકારમાં વિલય કરે, અર્થાત્, મનના સંકલ્પ વિકલ્પરૂપ વ્યાપારનો પરિત્યાગ કરીને કેવળ અહંભાવથી સ્થિત થાય, આ રીતે પણ ચિત્તનો આત્મામાં વિલય થાય છે.

ચિત્ત જ્યની મુખ્ય ચાર યુક્તિઓ છે. અધ્યાત્મવિદ્યાની પ્રાપ્તિ, તત્ત્વવિત્ પુરુષોનો સમાગમ, વાસનાનો પરિત્યાગ, અને પ્રાણુની ગતિનો નિરોધ. ચિત્તનિરોધમાં લય, વિશેષ, કષાય અને રસાસ્વાદ એ ચાર વિધો આવે છે. ધારણાદિ અધ્યાસમાં ચિત્તની સુપ્રીતના જેવી સ્થિતિ થાય છે તે લય કહેવાય છે. પ્રાણાયામથી તે દોષ દૂર થાય છે. માયિક પદાર્થોની વાસનાવડે ચિત્ત વિશેષ પામે

છે. ત્યારે ભોગ્ય વસ્તુના આદર્શવડે ચિત્તના વિક્ષેપને શાંત થાય છે. તિવ્ર રાગદ્વેષાદિની વાસનાને કષાય કહે છે. આવા ચિત્તની પરીક્ષા વડે તે દોષને પ્રાણુયામદ્વારા દૂર કરવા. મેં સમાધિમાં મહાન સુખનો અનુભવ કર્યો તે વાતનું જાગૃત થયા પછી સ્મરણ કરવું કે અન્ય આગળ તેનું વર્ણન કરવું તે રસાસ્વાદ છે. તે પણ ત્યજવા યોગ્ય છે. આ ત્યારે દોષને ત્યજી ચિત્ત બ્રહ્મસ્વરૂપમાં વિરામ પામે છે ત્યારે ચિત્ત બ્રહ્માનંદથી ભરપૂર થાય છે.

વિષય સંસર્ગરહિત ધૃત્યમાં નિરોધેતું મન જ્યારે ઉન્નત અવસ્થાને પામે છે ત્યારે તે બ્રહ્મરૂપ થાય છે. જ્યાંસુધી મનનો ક્ષય થાય ત્યાં સુધી તે મનનો ધૃત્ય દેશમાં નિરોધ કરવો. મનનો નિરોધ એજ જ્ઞાન તથા ધ્યાન છે. નિર્વિકલ્પ સમાધિમાં સ્થિત યોગી પરમાનંદનો અનુભવ કરે છે.

આ પ્રમાણે તપસ્વીઓ, જ્ઞાનીઓ અને કર્મીઓથી યોગી શ્રેષ્ઠ છે. તે સર્વજ્ઞ અને સર્વ શક્તિમાન બની જાય છે.

ભૂત ભવિષ્ય અને વર્તમાન કાળની વાત જણાવા

ભાવિષ્યવેત્તા

અને

ભવિષ્ય જણાવતી વિદ્યા.

મંગલો ચોથી આવૃત્તિ હમણાંજ બહાર પડી છે. જેમાં જ્યોતિષ શાસ્ત્ર, સામુદ્રિક અને રમણશાસ્ત્ર, સ્વરોહ્ય શાસ્ત્રથી ભવિષ્યની વાત જણાવનાર વિદ્યાનો સમાવેશ છે.

કી. રૂ. ૫—૦—૦.

વ્યવસ્થાપક ભાગ્યોદય—અમદાવાદ.

ભાગ ૩ એ

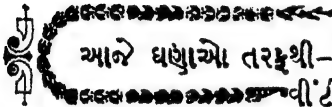
ત્રીકાળ દર્શક દર્પણ.

અને

ત્રીકાળદર્શી આયના બનાવવાની વિધા.

પ્રકરણ ૪૦ મું.

ત્રીકાળદર્શી આયના બનાવવા.

આને ઘણાઓ તરફથી-ત્રીકાળ દર્શક દર્પણ અને ચમત્કારીક વીંટીઓ વેચવામાં આવે છે. તેની કીંમત ચાર-પાંચ રૂપીઆ લેવામાં આવે છે. આ દર્પણમાં માત્ર કાચનો તકતો મઢેલો હોય છે અને પાછળ કાળી દવા લગાડેલી હોય છે. એ દર્પણુ ઘેર બનાવા બંધ તો માત્ર ચાર છ આના જ ખર્ચ લાગે છે. અને તે ઘેર બનાવેલું દર્પણુ પેલા વેચાતા લીધેલા દર્પણુ જેટલું જ કામ આપી શકે છે.

આ દર્પણુ સામે એક દીવો મૂકી તે દીવાનો પ્રકાશ દર્પણુની વચ્ચેવચ પડે તેવી રીતે જરા ઉંચે-પાટલા કે બાજઠ ઉપર ગેઠવી તેની સામે એક માણસે બેસી-દર્પણુની મધ્યે પડેલી દીવાની જ્યોતના પ્રકાશ સામું સ્થિર દૃષ્ટિ રાખી એકીટસે જોઈ રહેવાનું હોય છે. આ ક્રિયાને ટાટક કહે છે. અને તેથી જોનાર માણસને થોડીવારે ખરોખર વિધિપૂર્વક જોઈ રહેવાથી-ભૂત, ભવિષ્ય અને વર્તમાન કાળની વાત બાણુવામાં આવે છે. તેને પ્રયોગ કરનાર જે જે પ્રશ્નો પૂછે છે તેના તે જવાબ આપી શકે છે.

દર્પણનો પ્રયોગ પણ મેસ્મેરીઝમના પ્રયોગને મળતો છે. જેમ મેસ્મેરીઝમના પ્રયોગથી વિધાયક (પ્રયોગ કરનાર) જેના ઉપર પ્રયોગ કરે છે તે (વિધેય) ની દૃષ્ટિ સામે પોતાની દૃષ્ટિ મેળવે છે અને દૃઢ સંકલ્પપૂર્વક તેને પોતાને વશ થવાની ભાવના કરે છે અને તેથી તે ઉંઘમાં આવી મૂર્છાવશ થાય છે, તે પછી તેના ઉપર માર્જન કરી તેને અનુવૃત્તિમાં લાવી તેની પાસે અનેક ભૂત ભવિષ્યની વાતોના જવાબ મેળવી શકે છે, તેવીજ રીતે આ પ્રયોગમાં પણ મનુષ્યને દર્પણ સામે એકીટસે નજર મેળવી ઉંઘમાં લાવી અર્થાત બેભાન જેવો બનાવી તેના બાહ્યમનને બૂલાવી આંતર-મનને જાગ્રત કરી તેની પાસેથી અનેક જવાબો મેળવી શકાય છે.

મેસ્મેરીઝમમાં વિધાયકની આંખો સામે આંખ મેળવી વિધેય ઉંઘમાં પડે છે અને પોતાના બાહ્યમનને બૂલી જાય છે તેવીજ રીતે આ પ્રયોગમાં પણ દર્પણની સામે તેમાં પડતા દિવાના પ્રતિ-બિંબની જ્યોતિ સામે ટગર ટગર જોઈ રહેવાથી તેની આંખો ઘેરાય છે અને પ્રયોગ કરનારના દૃઢ સંકલ્પના બળ અનુસાર તે પોતાનું બાહ્ય ભાન બૂલી જાય છે. અને દર્પણની અંદર જે દીવાની જ્યોત જણાય છે તેની સામે એકી ટસે જોઈ રહેતાં તે પોતાનું બાહ્યમન બૂલી પ્રયોગ કરાવનાર જે કલ્પનામાં તેને દોરે છે તે કલ્પનાનુસાર દૃશ્યો તે જોતો જાય છે. અને જેમ જેમ એક કલ્પનામય ચિત્ર જોયા પછી બીજું અને ત્રીજું ચિત્ર કલ્પનામાં ખડુ કરે છે તેમ તેમ તે કલ્પનામય ચિત્ર જેમ નજરે પ્રત્યક્ષ જોતો હોય તેવું તેને ભાન થાય છે. આથી તે બાહ્ય ભાન બૂલી જતાં તેનું આંતરમન જાગ્રત થાય છે. આ આંતરમન જે સૂક્ષ્મ દેહમાં છે તે સૂક્ષ્મ દેહદ્વારા અનેક ભૂત ભવિષ્ય અને વર્તમાનકાળના જવાબ આપી શકે છે.

તેને જેમ જેમ પ્રયોગ કરાવનાર કલ્પનામાં ઉંડો ઉતારતો જાય છે તેમ તેમ તે બાહ્યભાન ગુમાવતો જાય છે. બાહ્ય ઈંદ્રિયો તેની શીથિલ થતી જાય છે અને આંતરમન અને આંતર ઈંદ્રિયો જાગ્રત થતી જાય છે. મેસ્મેરીઝમથી બેભાન કરેલો મનુષ્ય જેમ જેમ વિધાયક તેને કલ્પનામાં ઢોડાવી ઊંડો ઉતારતો જાય છે તેમ તેમ તે બહારથી બેભાન થઈ અંદર વધુ ઉંડો ઉતરે છે અને

સૂક્ષ્મ દેહ દ્વારા ગમે તેટલા દૂર પ્રદેશમાં જઈ ત્યાં બનતા બનાવો જાણે પ્રત્યક્ષ જોઈ જવાબ આપતો હોય તેમ આ પ્રયોગથી દર્પ-ણમાં જોઈ રહેનાર મનુષ્ય જોભાન થઈ કલ્પનામાં ઉડે અને ઉડે ઉતરી સ્પૃહ દેહનું જ્ઞાન બૂલી જઈ પ્રયોગ કરનાર જે જે સવાલો પૂછે છે તેના જવાબ તે પોતાના સૂક્ષ્મ દેહથી ગમે તેટલે દૂરના હોય છતાં પણ જાણે નજરે જોતો હોય તેમ જોઈ જવાબ આપી શકે છે.

અવિધ્યની વાત પણ જાણે તેને કોઈ દેવ કહી જતા હોય તેમ તે સાંભળી કહી શકે છે. કોઈ પણ પ્રેતને ઓલાવવાનું કહેતાં તે પ્રેતને તે અદૃશ્ય વિશ્વમાંથી નજરે જોઈ જેમ એક મનુષ્ય બીજાને ઓલાવી લાવે તેમ તે પોતાની દૃષ્ટિ સામે ઓલાવી લાવે છે અને તે પ્રેત જાણે જીવતું મનુષ્ય હોય તેવી રીતે તેને તે નજરે જોઈ શકે છે. તેણે શું પહેર્યું છે, તેનો આકાર, રૂપ, રંગ કેવાં છે તે કહી શકે છે અને તેને જે જે સવાલો પૂછવામાં આવે છે તે સર્વ સવાલોના જવાબ તે પ્રેત પાસેથી મેળવી કહી શકે છે.

ઘણી વખતે આવા મનુષ્યમાં જે પ્રેતને ઓલાવવામાં આવે છે તે પ્રેત પ્રવેશ કરી પૂછેલા સવાલના જવાબ આપી શકે છે. મનુષ્ય સૂક્ષ્મ દેહે ગમે ત્યાં જઈ શકે છે, ગમે ત્યાંની વસ્તુ જોઈ શકે છે. દૂર દેશાવર અને લોકાંતરમાં ગમન કરી શકે છે અને તે પ્રમાણે આ પ્રયોગથી તે મનુષ્ય સૂક્ષ્મ દેહે જે જે અનુભવથી જુવે છે, જાણે છે તે પ્રશ્ન કરનારને કહી શકે છે. આ પણ યોગવિદ્યાથી અંતરમાં ઉડા ઉતરી પોતાના આત્માનો અનુભવ કરવા જેવી વિદ્યા છે. આ ક્રિયાથી મનુષ્ય પોતે પોતાના સ્પૃહ દેહનું જ્ઞાન બૂલે છે અને જેમ સ્વપ્નમાં અનેક પદાર્થો સૂક્ષ્મ દેહથી દેખાય છે. તેમ ઘણે દૂરના મનુષ્યોને જોઈ શકે છે. દેશાવર ગયેલો સંખંધી શું કરે છે તે નજરે જોઈ શકે છે. તેણે નહિ જાણેલા પ્રદેશમાં જઈ ત્યાંનું વર્ણન કરી શકે છે.

આ પ્રયોગ કરવા પહેલાં પ્રયોગ કરાવનાર અને જેને આ પ્રયોગમાં ખેંચાડવો હોય તે બંનેની યોગ્યતા જોઈએ. બન્નેયે પ્રથમ તો આ પ્રયોગમાં હઠ શ્રદ્ધાવાળા હોવાની જરૂર છે.

પાસે બેઠેલા મનુષ્યોએ પણ આ પ્રયોગમાં શ્રદ્ધા રાખવી જોઈએ. જો કોઈ અશ્રદ્ધાળુ હોય છે તો આ પ્રયોગ થતો નથી.

પ્રયોગ કરનાર શાંત, નિર્મળ હૃદયનો અને બાળકના જેવા સ્વભાવવાળો હોવો જોઈએ. વળી આ પ્રયોગ સિદ્ધ થશે જ એવી તેણે પણ ભાવના કરવી જોઈએ. પ્રયોગ કરાવનારે પણ દૃઢ શ્રદ્ધાપૂર્વક આ પ્રયોગ કરાવવો જોઈએ.

આ દર્પણમાં કાંઈપણ કારોગરી હોતી નથી. તેમાં કોઈ એવી વસ્તુ નથી હોતી કે તેથી મનુષ્ય બેભાન થઈ ભૂત ભવિષ્યની વાત કહી શકે. પણ તેમાં દર્પણ પાછળ દાગી મેશ લગાવવાથી બહારથી કાળો કાચ જણાય છે. અને કાળા કાચ સામે એકા નજરે જોઈ રહેવાથી મનુષ્ય બેભાન થતાં તેનું આંતર મન જાગ્રત રહે છે. આ મેરમેરીઝમના જેવોજ પ્રકાર છે. તેમાં પ્રયોગ કરાવનાર જેમ જેમ તેને કંઠપનામાં ઉંડો ને ઉંડો ઉતારતો જાય છે તેમ તેમ તે પોતાના સ્થૂલ દેહનું બાન ભૂલતો જાય છે અને તેનો સૂક્ષ્મ દેહ જાગ્રત થતો જાય છે. તે પ્રયોગ કરાવનાર જે કાંઈ પૂછે છે કે કહે છે તેને તે સત્ય માને છે. પ્રયોગ કરાવનાર કહે કે સામે અગ્નિ બળે છે તો તે જાણે અગ્નિ બળતો હોય તેવુંજ જુવે છે. પ્રયોગ કરનાર કહે કે જો સામે વાદ્ય છે તો તે વાદ્યનેજ જોઈ કહેશે કે હા વાદ્ય છે અને તેનાથી બહીતો હોય તેમ લાગશે. પણ પ્રયોગ કરાવનારે તે લયલીત થાય એવી કાંઈપણ કંઠપનામાં તેને દોરવો નહિ પણ તેનું મન પ્રકુલ રહે, તે આનંદી બને તેવી શુદ્ધ અને તેને પ્રિય લાગે તેવી ઉત્તમ કંઠપનામાં દોરવો. તેને જે કહેવામાં આવશે તે સાંભળી તે વસ્તુને જોતો હોય તેમ તેને લાગશે.

આ પ્રયોગ કરનાર થાકી જાય તો પ્રયોગ કરવનારે પ્રયોગ બંધ કરવો તેને કંટાળો થાય તો પણ પ્રયોગ બંધ કરવો, તે સીધા જવાબ ન આપતાં આડાઅવળા જવાબ આપે તો પણ પ્રયોગ બંધ કરવો.

પ્રયોગવાળી જગ્યાએ સુગંધી ધુપ કરી વાતાવરણ સ્વચ્છ, શુદ્ધ અને શાંત બનાવવાથી પ્રયોગની અસર સારી થાય છે.

આ ક્રિયામાં જોનાર અને પ્રયોગ કરનાર બંનેએ પવિત્ર મનના, શુદ્ધ આચારવિચારને સેવનારા હોવાની ખાસ અગત્ય છે. તે બંને સત્ય બોલનારા, પાપ વગરના, પરોપકારી, આત્મશ્રદ્ધાવાળા અને પવિત્ર રહી બીજાનું અહિત ન કરનારા હોવા જોઈએ. તેવીજ

રીત હિંમતવાન અને આ ક્રિયામાં શ્રદ્ધાવાળા હોવાની અગત્ય છે, તેઓ ઉચ્ચ વિચારના હોવા જોઈએ તેમજ તેમના વિચારાનુસાર તેમના આચારવિચારે પણ ઉત્તમ હોવા જોઈએ.

આ પ્રયોગમાં ત્રાટકની આવશ્યકતા છે. માણસ જ્યારે એક જ વસ્તુ તરફ સ્થિર દૃષ્ટિથી આંખો મિચ્યા સિવાય જોઈ રહે છે ત્યારે તેની દૃષ્ટિ તે વસ્તુ ઉપર સ્થિર થતાં બીજી વસ્તુઓ ઉપરથી પાછી ફરે છે. એક જ વસ્તુ સામે સ્થિર દૃષ્ટિથી જોઈ રહેવાથી મસ્તકમાં આવેલી શિરાઓ જોંચાય છે જેથી તેને ઉંઘ આવે છે અથવા સ્વપ્ના જેવી સ્થિતિ થાય છે. તે વખતે મન બીજા વિષયોના વિચાર કરતું નથી પણ જે વસ્તુ ઉપર દૃષ્ટિને સ્થાપી હોય છે તેના વિચારો એકાગ્રપણે કર્યા કરવાથી તે વિચારોની ઉંડી છાપ મન ઉપર પડે છે. આથી તે વિચારાનુસાર તે માણસનાં લક્ષણો પણ થાય છે.

મનુષ્ય માત્રને જે મન હોય છે, બાહ્યમન અને આંતરમન જાગ્રદાવસ્થામાં આપણે જે મનનો અનુભવ કરીએ છીએ તે બાહ્ય મન છે અને બીજું અંદર હોય છે તે જ્યારે મનુષ્ય ઉંઘમાં હોય છે ત્યારે પણ જાગ્રત હોય છે અને આંતરમને જે સંસ્કારો નાંખ્યા હોય છે તેનો વિચાર કરી નવા નવા સંકલ્પો સ્થાપે છે. આંતરમનમાં પડેલા સંસ્કારો ભૂંસાતા નથી, તે બાહ્ય મન દ્વારા અનેક સંસ્કારો મેળવે છે. આંતરમન જ્યારે બાહ્ય મન કામ કરતું હોય છે ત્યારે ડખાયલા જેવું રહે છે. આંતરમન જાગ્રત થતાં મનુષ્યને સર્વ કાંઈ જોવામાં આવે.

મનુષ્યના આચારવિચાર ઉપર તેના સુખનો આધાર હોય છે. એકાગ્રતાપૂર્વક વિચાર કરવાથી મનુષ્ય ધારે તે મેળવી શકે છે. મનુષ્ય જેવા વિચાર કરે છે તેવું તેનું વર્તન હોય છે. એક પણ એવી વસ્તુ નથી કે જે મનુષ્ય દઢ મનથી એકાગ્રતાપૂર્વક વિચાર વડે ન મેળવી શકે. સફળશુભો અને સફળવિચારો એ આત્માના શુભો અને વિચારો છે. તેને ધારણ કરવાથી મનુષ્યમાં આત્માની અનંત-શક્તિ આવી શકે છે.

ઘણા રોગો પણ મનુષ્ય પોતાના વિચારોથી મેળવી શકે છે તેમજ વિચારોથી રોગોને ટાળી પણ શકાય છે. ચિંતા, કેધ, દ્રેષ,

શોક, નિરુસાહ અને અશ્રધ્ધાના વિચારો મનુષ્યને રોગી બનાવી શકે છે નિર્માલ્ય બનાવી શકે છે. તે વિચારોની અસર હૃદય ફેફસાં અને સ્નાયુઓ ઉપર થતાં તેના પરિણામે શરીર રોગી થયા વગર રહેતું નથી, જ્યારે આનંદ, શાંતિ, ઉત્સાહ, પ્રેમ, ક્ષમા આદિના વિચારો માણસનામાં નવું બળ, અને ઉત્સાહ આપે છે, શરીરના અવયવોમાં બળ આપી લોહિતે ગતિમાન કરે છે અને તેથી માણસ તંદુરસ્ત રહી શકે છે.

ત્રિકાળદર્શકદર્પણ જોવા માટે ઉત્તમ વિચારવાળો, નિર્મળ હૃદયનો સદ્ગુણશાળી, હિંમતવાન, આ પ્રયોગમાં શ્રધ્ધાવાળો અને અતેન્દ્રિય માણસ હોવો જોઈએ. આવો માણસ આ દર્પણમાં રહેલા ઇથી ભૂત, ભવિષ્ય અને વર્તમાન કાળની વાત જાણી શકે છે.

પ્રકરણ ૪૧ સું.

દર્પણ બનાવવાની રીત.

પ્રથમ એક કાચ લઈ તેને સ્વચ્છ કરી તેની એક બાજુએ કપુરની મેશ દીવેલમાં કાલવી તે ચોપડવી. બરોબર જાડો થર કરવો તેના લીસોટા બહાર ન જણાય પણ બહારથી જોતાં બરોબર એક સરખી કાળાશ જણાય તેવી રીતે લગાવવી. પછી તે કાચને છળી મઢીએ તેવી રીતે ઉપર કાગળ મૂકી ચોખટામાં મઢી દેવો. એટલે દર્પણ તૈયાર થઈ ગયું.

આ દર્પણના મધ્યખિંદુમાં દીવાની જ્યોત પડે તેવી રીતે સામે દીવો મૂકવો અને પછી એક માણસને તે દર્પણની મધ્યમાં દીવાની જ્યોતના પ્રતિબિંબ સામું એકીટસે જોઈ રહેવાનું કહેવું. આ પ્રયોગમાં માત્ર તે જ્યોત સામે સ્થિર દૃષ્ટિ રાખીને, નેત્રો મીંચ્યા વગર કે આંખબાંધુ જોયા સિવાય તેમજ આંખોનાં ચોપચાં ઉઘાડમીંચ કર્યા સિવાય એકીટસે ત્રાટક કરીને જોઈ રહેવાની જ ખૂણી સમાયલી છે. આ પ્રયોગ પણ મેસ્મેરીઝમનો એક પ્રકાર જ છે. આ પ્રયોગમાં પણ જોનાર માણસ હીપ્નોટાઇઝ થઈ ઉંઘવા જેવો થતાં તેનું આંતર મન બહાર થાય છે. અને તે આંતરમન દ્વારા જ જવાબ આપી શકે છે.

આ દર્પણ અર્થાત આયનો બનાવવાની કાંઈ પણ શુભ વિદ્યા નથી કે કારીગરી નથી. તેમાં કાંઈ પણ એવું ચોપડેલું નથી હોતું કે જેથી તેની કીંમત પડે. દર્પણમાં કપુરની મેથ અથવા એરંકાના લાકડાની મેથ વાટી તે કાચ ઉપર દીવેલ કે ઘીમાં કાલ-વી ચોપડવી. કેટલાક ગુંદરના પાણીમાં મેથ કાલવી તે ચોપડે છે તેથી તે મેથ દર્પણ ઉપર સજ્જડ ચોટી જાય છે અને ઉપડતી નથી. કાચ ઉપર લેપ ચોપડવો તે બહારથી સ્વચ્છ દેખાય, આઘ-રાળા કે લીટા લીસોટા બિટકુલ ન દેખાય તેમ અથવા જાણે કાળો કાચ જ હોય તેમ મેથ ચોપડવી અને પછી સુકાચે દર્પણ મઢાવી દેવું.

જેમ પાતળા કાચને મેથ ચોપડી તૈયાર થાય છે તેમ બીલોરી કાચને મેથ ચોપડી તૈયાર કરી શકાય છે. માત્ર કાળો કાચ થાય તેજ હેતુ આમાં હોય છે. તમે જોશો તો મેસ્મેરીઝમના પ્રયોગમાં પણ પ્રયોગ કરનાર કાળાં કપડાં કે કાળો ઝલ્લો પહેરે છે. મનુષ્ય જ્યારે કાળી વસ્તુ સામે ટગર ટગર જોયાં કરે છે ત્યારે તે બે-બાન થાય છે. તેની આંખો ખેંચાય છે. આમાં પણ કાળો કાચ હોવાથી અને તેના સામી એકી નજરે જોઈ રહેવાથી જોનાર મનુષ્ય બેબાન જેવો થતાં ઉઘમાં પડે છે. તેની આંખો ઉઘાડી હોવા છતાં પણ તેમને બાહ્ય બાન હોતું નથી. તે પ્રયોગ કરનાર જેવી કલ્પના કરવાનું તેને કહે છે તેવી કલ્પના કરતો તે ઉંડો ઉતરી જાય છે અને બાહ્ય બાન ભૂલાતાં તેનું આંતરબાન જાગ્રત થાય છે. અને આંતરબાન જાગ્રત થતાં આંતરમનદ્વારા તે ભૂત ભવિષ્ય અને વર્તમાનકાળ સંબંધી જે જે પુછવામાં આવે છે, મરી ગયેલા મનુષ્યના પ્રેતસંબંધી જે પુછવામાં આવે છે તેનો જવાબ આપી શકે છે.

આ પ્રયોગવડે મરનારના આત્મા સાથે વાતચીત કરી ખુલાસો મેળવી શકાય છે. આમાં કાચનો કે આયનાનો કાંઈ પણ ચમત્કાર નથી પણ મેસ્મેરીઝમ જેવો જ આ પ્રયોગ છે. ઘણા મનુષ્યો આવા કાચના આયના તૈયાર કરી વેચે છે અને જાણે તે કાચના આયનામાંજ સર્વ વિદ્યા અને વીજળીક શક્તિ ભરી દીધી હોય, તમાં જ જાણે બહુ હોય તેવું લોકોને ઠસાવી બે આનાના કાચના આયનાના ચાર પાંચ રૂપિયા પડાવી લે છે. પણ તેથી સર્વેએ બચવું અને આ પ્રયોગ કરવો હોય તો આયનો ઘેર બનાવી લેવો.

પ્રકરણ ૪૨ સું. દર્પણ જોવાની રીત.

આ પ્રયોગ કરવા માટે ઘરનો હવા અજવાળાવાળો એક શાંત ખંડ પસંદ કરવો, તે જગ્યા પણ એકાંત જેવી હોવી જોઈએ. જે માણસને તે દર્પણમાં જોવા બેસાડવાનો હોય તે માણસને પ્રયોગ કરાવનાર ઉપર તેમજ આ વિદ્યા ઉપર શ્રદ્ધા હોવી જોઈએ. ત્યાં બહુ પ્રકાશ પણ ન આવતો હોવો જોઈએ. ત્યાં ઝાઝાં માણસોને એકઠાં થવા ન દેવાં તેમજ જે બેઠેલાં હોય તે સર્વને આ પ્રયોગ ઉપર શ્રદ્ધા હોવી જોઈએ. જેમ બને તેમ બે ત્રણ માણસો જ હોય અને વધુ બીડ ન હોય તો સારું.

પછી દર્પણ જોનારનું ઉત્તર તરફ કે પૂર્વ તરફ મોં રહે તેવી રીતે દર્પણને ઉત્તર તરફ આવેલી કે પૂર્વ તરફ આવેલી ભીંત સાથે એક બાજઠ મૂકી તેના ઉપર મૂકવું. પછી તે દર્પણના મધ્ય ભાગમાં પ્રકાશ પડે તેવી રીતે ધીનેા દીવો તે દર્પણની સામે મૂકવો. આ પછી એક માણસને ઠંડા પાણીથી સ્નાન કરાવી, તે દર્પણની સામે સ્થિરચિત્તે સ્વસ્ત રીતે પન્નાસન વાળીને બેસાડવો, દર્પણ જોવાને જેને બેસાડવો હોય તે પાપી હૃદયનો ન હોવો જોઈએ. તે નિર્મળ ચિત્તવાળો અને પવિત્ર હૃદયનો હોવો જોઈએ અને તો ૧૨ વર્ષની અંદરના સમજણા છોકરાને અથવા તો છોકરીને અગર તો સરળ હૃદયની કોઈ સ્ત્રીને આ દર્પણ જોવા માટે પસંદ કરીને તેને દર્પણ જોવા બેસાડવી.

આ વખતે કોઈ પણ માણસે બોલવું નહિ કે ઘોંઘાટ કરવો નહિ પણ શાંતિ બળવવી. પ્રયોગ થાય ત્યારથી તે પ્રયોગ થઈ રહે

ત્યાં 'સુધી' વચ્ચે કોઈએ કોઈ ગડબડ ન કરવી એવી પ્રથમથી સૂચના આપી દેવી. આવી રીતે દર્પણ સામી નજર રાખી દર્પણ જોનારને બેસાડવો અને તેની નજર દર્પણની વચ્ચેવચ્ચ જ્યાં દીવાની જ્યોતનો પ્રકાશ જણાતો હોય તે જગ્યાએ રાખવા કહેવું. તેને પ્રયોગ થઈ રહે ત્યાં સુધી આડુ અવળું ન જોવાનું કહેવું તેમજ દર્પણના મધ્ય ભાગમાં આવેલી દીવાની જ્યોતપરથી પ્રયોગ થઈ રહે ત્યાં સુધી નજર ખસેડવી નહિ એવી પ્રથમથી સૂચના આપી દેવી.

તેને તે પછી પ્રયોગ કરાવનાર જે જે પ્રશ્નો પૂછે તેનો જવાબ તે જ્યોત સામે બાંધનેજ આપવાનું કહેવું તેમજ પ્રયોગ કરનાર પૂછે તેટલો જ જવાબ આપવો, તેથી વધારે ઓછું બોલવું નહિ એવી પ્રથમથી સૂચના આપી મૂકવી. તેમજ કોઈ પણ વખતે તે દર્પણમાંથી નજર ખસેડવી નહિ એવું તેને કહી મૂકવું. બનતા સુધી દર્પણમાં જોનાર, તેનો પ્રયોગ કરાવનાર અને બીજાં એક બે માણસો સિવાય બીજા કોઈને ત્યાં રાખવાં નહિ. સર્વેએ તે વખતે આડા અવળા કે વિરોધી વિચારો કરવા નહિ અને આ પ્રયોગમાં શ્રદ્ધા રાખવી જોઈએ. કોઈએ કોઈ પણ પ્રકારની આ પ્રયોગ માટે મનમાં શંકા રાખવી નહિ કે શંકા બતાવવી નહિ.

દરેક જણે શાંત રીતે જે બને તે જોયાં કરવું. જોનારે પણ આ પ્રયોગ ઉપર શ્રદ્ધા રાખવી અને પ્રયોગ કરાવનારના કહેવા પ્રમાણે બનશે અને દેખાશે એવી શ્રદ્ધા રાખવી જોઈએ. પ્રયોગ કરાવનાર માણસે પણ આ પ્રયોગમાં શ્રદ્ધા રાખવી. કદાચ તરતમાં તેના કહેવા પ્રમાણે જોનારને ન દેખાય તો તેથી અશ્રદ્ધા ધરી હિંમત હારી જવી નહિ, થોડી વધુ વાર લાગે તો ગભરાવું નહિ. સ્થિરપણે શાંતથી શ્રદ્ધા રાખીને આ પ્રયોગ કરવો.

આ પ્રમાણે દર્પણની મધ્યમાં દીવાના પ્રકાશની જ્યોત સામે પંદરેક મિનીટ સુધી સ્થિર દૃષ્ટિ જોનારને ટગર ટગર જોઈ રહેવા કહેવું. અને પછી જ્યાં તેની દૃષ્ટિ તે જ્યોતની તરફ સ્થિર થયેલી જણાય એટલે પંદર વીસેક મિનીટ પછી પ્રયોગ કરનારે તેને પૂછવું કે: “જો હવે અંદર એક મોટું મેદાન જણાય છે ખરું કે !

આ સાંભળી જો જોનાર કહે કે હા દેખાય છે. તો પ્રયોગ કરાવનારે બાણવું કે હવે આ પ્રયોગની શરૂઆત કરવાનો વખત

થયો છે. અને પછી થોડીવારે શાંતિપૂર્વક તેણે તેને પૂછવું કે: જો, પેલો મનુર, ત્યાં સાવરણીથી જમીન વાળીને સાફ કરતો દેખાય છે કે ?

જવાબમાં તે હા કહે એટલે તેને પૂછવું કે: જો હવે પેલો બીરતી પખાલ લઇને ત્યાં સાફ કરેલી જગ્યામાં પાણી છાંટી જમીનને ઠંડી બનાવે છે કે ? તે હા કહે એટલે થોડીવારે વળી પૂછવું કે: જો હવે પેલો માણસ ગાલીચા પાથરે છે કે ? આનો જવાબ પણ તે 'હા' એવો કહે એટલે પૂછવું કે: જો હવે પેલો માણસ ગાલીચા ઉપર વચ્ચે સિંહાસન ગોઠવી આજુબાજુ ખુરશીઓ મૂકે છે કે ? તે હા કહે એટલે વળી ફરી પૂછવું કે: જો હવે બધું ગોઠવાઈ રહ્યું છે કે ?

તે હા કહે એટલે વળી થોડીવારે શાંત થઇને પ્રસન્નપણે તેને પૂછવું કે: જો હવે શું થાય છે ? દરબાર ભરાય છે કે ? પેલી ખુરશી ઉપર સર્વ દેવો આવીને બેસે છે કે ? પેલો ચોખદાર જણાય છે કે ? તે આગળ છડી પેદાશતો આવે છે કે ? તેની પાછળ પેલા ગજુપાત મહારાજ આવે છે કે ? આ પ્રમાણે પૂછતાં તે હા કહે એટલે વળી કહેવું કે: જો તેમને જોઈ બધા દેવ ઉભા થઈ તેમને નમન કરે છે કે ? અને પછી જો તે હવે સિંહાસન ઉપર વચ્ચો-વચ્ચ બેઠા બેઠા છે ?

આ પ્રમાણે તે હા કહે એટલે જણવું કે: હવે પ્રયોગ બરોબર થશે. પ્રયોગ કરાવનારે પણ પ્રયોગ વખતે માત્ર જોનારને પ્રશ્ન પુછવામાં જ એકચિત્તે ધ્યાન આપવું. તેને પ્રશ્નો ધીમેથી થોડી થોડીવારે પુછવા. તેને પણ એક પ્રશ્નનો જવાબ આપે તે પછી થોડીવાર વિશ્રાંતિ લેવા દેવી. ઉતાવળ કે લપલપાટ કરવો નહિ. સ્થિર પણે, શાંતિપૂર્વક મહત્તમ અવાજથી ધીમે રહીને પ્રશ્ન પૂછવા. જેમ જેમ જોનારને પુછનારના કહેવા પ્રમાણે અંદર જણાતું બધું તેમ તેમ ધીમે ધીમે તે ગજરાય નહિ તેવી રીતે પ્રશ્નો પુછવા. આ વખતે પ્રયોગ કરાવનારે આડા અવળી ડાફેરાં મારવાં નહિ. આ પ્રમાણે સાવધપણે પ્રયોગ કરાવનારે ધીમે રહીને જોનારને એકપછી એક પ્રશ્ન પુછવા કરવા. આ પછી તે કહે કે: જો હવે તે ગજુપતી દેવ તારા સામે જોઈ રહ્યા છે ખરા કે ? આના

જવાબમાં તે હા કહે એટલે પછી જે પ્રશ્નના જવાબની ધૃત્તિ હોય તે પ્રશ્ન પૂછવા તેને કહેવું. તેને ચોરીની વાત પૂછવી હોય તો કહેવું કે: જો હવે તું એ દેવને મનમાં નમન કરીને મનમાં ને મનમાં પુછ કે: અમુક માણસના ઘરમાં ચોરી થઈ છે તે ચોરી કોણે કરી છે? અને તે તને જે જવાબ આપે તે કહે?

આને જવાબ તે આપે એટલે વળી તે ચોરીને માલ ક્યાં છે તે પૂછવું, વળી તેને જવાબ આપે એટલે તેને પૂછવું કે અમુક બાબતનું પરિણામ શું આવશે? ફલાણો માણસ અત્યારે ક્યાં છે? તે ત્યાં શું કરે છે? આ પ્રકારે તેને જે પ્રશ્નો પૂછવામાં આવે તેના તે જવાબ આપશે. પણ પ્રથમ તે જવાબ સાચા છે કે જુદા તેની ખાત્રી કરવા માટે આપણે તરત ખાત્રી કરી શકીએ તેવા સવાલો પૂછવા. જેમકે આ ઘરની પાછલા ખંડમાં જે પેટી છે તેની અંદર શું છે? જોડેના ઘરમાં કેટલાં માણસો બેઠાં છે? તે બધાં શું કરે છે? આ માણસના શુંબમાં શી વસ્તુ છે? આવી રીતે પ્રથમ તેને સવાલો પુછતાં જો તેના જવાબો ખરા જણાય તો પછી આગળ ગમે તે હકીકત તેને પૂછી શકાય છે.

કદાચ આ સવાલોના જવાબ સાચા ન હોય તો થોડીવાર સુધી તેને તે દેવના સામું પંદરેક મિનિટ સુધી ફરી શાંતપણે એકી ટગરે સ્થિર દૃષ્ટિથી જોઈ રહેવા કહેવું. તેણે આપેલા જવાબો ખોટા છે તે વાત તેને કહેવી નહિ. તેમ તે વખતે કોઈએ હસવું નહિ કે તેની મસ્કરી કરવી નહિ. આવી રીતે ધીરજ રાખી તેને વળી થોડી વાર તે દેવ સામું જોઈ રહેવા હથ વળી પ્રશ્નો ફરી પૂછવા.

મરનાર માણસને બોલાવી તેની સાથે વાતચિત કરવી.

આ પ્રમાણે મરી ગયેલા માણસની જોડે વાતચિત કરવી હોય, કોઈ અચાનક મરી ગયેલા માણસે કોઈ વસ્તુ કાંઈક મૂકી હોય અને તેની તેના વારસાને ખબર ન હોય કે તે ક્યાં મૂકી છે તો તે મરનાર માણસને તે સભામાં બોલાવી મંગાવવાનું તે દેવને કહેવા માટે જોનારને કહેવું. અને તે કહે કે હા તે માણસ સભામાં આવેલા છે, તો પછી પૂછનારે કહેવું કે તેને પૂછ કે તમારા ઘરમાં તમે કંઈ ઢાટ્યું છે? ઢાટ્યું હોય તો તે કંઈ જગ્યાએ છે? તેના તે જવાબ આપે એટલે તેને પૂછવું કે: તે માણસને પૂછ કે તમારે તમારા પુત્રને કંઈ કહેવું છે?

પ્રકરણ ૪૩ મું ત્રણ કાળની વાત જાણવી.

આ પ્રમાણે તે મરનાર માણસની સાથે જોનાર પાસે વાતચિત કરાવી તેના જવાબો મેળવી શકાય છે. આ જ પ્રમાણે દેશાવરમાં ગયેલો માણસ હાલ ત્યાં શું કરે છે? તેનું આરોગ્ય કેમ છે? તેના સવાલો પૂછી તેની માહિતી મેળવી શકાય છે.

આ પ્રમાણે આ દર્પણની ક્રિયાથી ભૂતકાળમાં બની ગયેલી વાત, વર્તમાનકાળની દૂર દેશાવરની વાત, તેમજ ભવિષ્યકાળમાં બનવાની વાત જાણી શકાય છે. કેાઇ માણસને ધંધાના સંબંધમાં પૂછવું હોય તો તે પણ ભવિષ્યમાં તેનો ધંધો કેવો નીવડશે, તેને આ ધંધામાં ફાયદો થશે કે ખોટ જશે તે વાત પણ પૂછીને જાણી શકાય છે.

આ દર્પણમાં જોઇ આવી રીતે જોનાર અને પ્રયોગ કરાવનાર કુશળ હોય છે તો—ભૂત ભવિષ્ય અને વર્તમાન ત્રણ કાળની વાત પૂછીને જાણી શકે છે. જેમ જેમ તેમની કુશળતા વધતી જાય છે, જેમ જેમ તે વારંવાર પ્રયોગો કરતા જાય છે તેમ તેમ તે સવાલોના જવાબો સાચા અને ખાત્રી ભરેલા મળતા જાય છે.

આ ક્રિયામાં જોનાર માણસ દર્પણ સામે એકી નજરે સ્થિર દાઢથી જે પ્રમાણમાં જોઇ રહે છે તેના ઉપર આ પ્રયોગની સિદ્ધિનો આધાર છે. આ પ્રયોગમાં દર્પણ સામે જોનાર માણસ શાંત ચિત્તે ત્રાટક કરે છે અને તેથી તેને શાંતભિમૂદ્રા જેવી સ્થિતિ પ્રાપ્ત થતાં દિવ્યદષ્ટિ પ્રાપ્ત થાય છે, તેથી પ્રયોગ કરાવનારના સવાલોના જવાબો

તે સાચા આપી શકે છે. દૂર દેશાવરની સ્થિતિ તે દર્પણમાં નજરે જોઈ શકે છે. મરી ગયેલા માણસને તે દર્પણમાં નજરે જોઈ શકે છે. તેની વાત તે સમજી આપણને કહી શકે છે.

આ વખતે જોનારને જે પ્રશ્નો પૂછવાનું કહેવું તે તેણે મનમાં જ પૂછવા અને તેના જવાબ આપણને કહેવા એવી પ્રથમથી સૂચના આપી દેવી, જેમ હીપ્નોટાઇઝ કરેલો માણસ દિવ્યદૃષ્ટિમાં આવીને ભૂત, ભવિષ્ય અને વર્તમાનકાળની વાત કહી શકે છે, તેમ આ પ્રયોગથી પણ જોનાર માણસ હીપ્નોટાઇઝની માફક દર્પણમાં એકાગ્રચિત્તે સ્થિર દૃષ્ટિથી જોઈ રહ્યાથી તેને તેમાં દેવતાઓ જણાય છે. અને ભૂત ભવિષ્ય અને વર્તમાન કાળની વાત તે દર્પણમાં પ્રત્યક્ષ જોઈ શકે છે અને તે જેવું અંદર જુએ છે તેવું જ કહી બતાવે છે. પછી તેને દર્પણ છે એવું લાગતું નથી પણ જેમ કોઈ અગમ્ય દિવ્ય ભૂમિમાં તે ગયો હોય અને ત્યાં દેવતાઓના સંગમાં આવ્યો હોય તેવો અનુભવ કરે છે.

આ પ્રયોગ સિદ્ધ થતાં જોનારને ભવિષ્યમાં શું બનશે, વરસાદ ક્યારે વર્ષશે, આવતા વર્ષમાં વરસાદ કેવો પડશે, અમુક વસ્તુના ભાવ ક્યારે કેટલા રહેશે, શેરોના ભાવની વધઘટ ક્યારે કેટલી થશે. રૂ, ચાંદી, અનાજ વિગેરેના ભાવતાલ ક્યારે ઘટશે કે વધશે અને તે કેટલા રહેશે તે પુછીને જાણી શકાય છે.

કયો ધંધો કરવાથી નફો મળશે, હાલના ધંધાથી ફાયદો થશે કે હાનિ થશે, અમુક ધંધો કરવાથી શું ફાયદો થશે, અમુક માણસનું આયુષ્ય કેટલા વર્ષનું છે? અમુક માણસનો રોગ કયા ઉપાયથી મટશે, તેને મટશે કે નહિ મટે, અમુક સ્ત્રીને પ્રજા થશે કે નહિ, પુત્ર થશે કે પુત્રી, દેશાવર ગયેલો માણસ હાલ ત્યાં કેવી સ્થિતિમાં છે? ક્યારે પાછો આવશે, અમુક માણસ હાલ અમુક જગ્યાએ છે તે ત્યાં હાલ શું કરે છે? અમુક મરી ગયેલા માણસની હાલ કેવી સ્થિતિ છે વિગેરે અનેક પ્રકારના સવાલો પુછી શકાય છે અને તેના જવાબો મળી શકે છે.

પ્રકરણ ૪૪ મું ત્રીકાળદર્શી વીંટી બનાવવી.

જેવી રીતે ત્રીકાળદર્શકદર્પણ બનાવી શકાય છે. તેવીજ રીતે ત્રીકાળદર્શી વીંટીઓ પણ બનાવી શકાય છે. વીંટી બનાવવા માટે વીંટીમાં જડવાની ચુની બરોબર સ્વચ્છ કરી તેના ઉપર ત્રીકાળદર્શક દર્પણ બનાવવાની રીત પ્રમાણેની હવા ચોપડવી અને પછી તેના ઉપર કાગળનો તેટલો કટકો ચુકી તે ચુનીને વીંટીમાં જડી દેવો. એટલે તે ચુની ઉપરથી કાળી દેખાશે. આ વીંટી હાથે ઘાલી શકાય છે. તેમજ ઉપયોગ પડે તે વખતે ત્રીકાળ દર્શક દર્પણની માફક તે વીંટીને એક ઉંચા લાકડાની ઘોડી ઉપર થાળીમાં ચુકી જોનાર પાસે તે ચુનીની મધ્યમાં એકી નજરે જોવાવડું.

આ પ્રકારે તે જોઈ રહે એટલે પંદરેક મિનીટ પછી પ્રયોગ કરનારે તેને ત્રીકાળદર્શક દર્પણમાં-દર્પણ જોવાની રીતમાં કહેલી રીતે પ્રશ્નો પુછવાની શરૂઆત કરવી. દર્પણની માફક આ વીંટીમાં પણ પ્રથમ સપાટ મેદાન જણાશે પછી લીસ્ટી પાણી છાંટતા જણાશે, પછી ગાલોચા પથરાતા જણાશે અને પછી યુરશીઓ ઉપર દેવોનો દરબાર ભરાયલો જણાશે. તે પછી તેને ત્રીકાળદર્શક દર્પણમાં પુછવાની જેવી રીત બતાવી છે તે પ્રમાણે જે જે પ્રશ્નો પુછવા હોય તે પૂછી શકાય છે. આ જોનાર પણ ભૂતભવિષ્ય અને વર્તમાનકાળની વાતો જાણીને તેના જવાબો આપી શકે છે.

દર્પણમાં ચોપડવાને માટે કપુરની અથવા તો એરન્ડાના લાકડાની મેશ વાપરવી. દીવેલને બદલે વારનીશમાં કે શુંદરમાં કાલવીને ચોપડવાથી તે લેપ કાચ ઉપર સજ્જડ ચોટી બાંધે છે. માટે તે પ્રમા-

જે વારનીશ કે શુંદરના પાણીનો પશુ ઉપયોગ થઈ શકે છે. તેથી લેપ ભુંઝાઈ જતો નથી. કાચ ઉપર લેપ ચોપડો તે ઉપર ચોદ. રાખા ન દેખાય તેવી રીતે એક સરખો ચોપડવો જોઈએ, જેથી બહારથી જોતાં અંદર લીટા લીટા દેખાય નહિ.

આ વીંટી કેટલાક નીચે પ્રમાણે બનાવે છે.

શ્મશાનમાંનો કોયલો ૩ માસા, કાળા આપની કાંચળીની રાખ ૩ માસા, અલકતરા એક તોલો એકત્ર કરી ગરમ કરી વાટી તે શનીવારે વીંટીની અંદર નંગ જડવાના સ્થાનમાં ભરી દેવું. તે અમલકારી વીંટી છે. આ વીંટી બતાવતી વખતે તેના ઉપરના નંગ ઉપર ચમેલીના તેલનું ટપકું મૂકી આ મંત્ર બોલવા.

ॐ ह्रीं स्मशान वासिनि महाकालिके मागच्छ मागच्छ

अवतर अवतर पितृन दर्शय दर्शय ह्रीं स्वाहा.

આ મંત્ર ત્રણ વાર બોલવો ને દસ વર્ષનું બાળક તેમ ચોટી ઉમ્મરની સ્ત્રી આ વીંટી સામે એકી ટસે જોઈ રહે. તેને કહેવું કે તેના આમું એકી ટસે બાઈ રહેવું. જે હવે તે નંગ ઘોળુ દેખાય છે તે પછી તેને કહેવું કે જેને તમારે જોવું હોય તે તેમાં જણાશે જીવો. આ પ્રમાણે આયનાની પેઠે જ આ વીંટીમાં જોવાય છે. તેમાં પિતૃ, તેનાં માતા પિતા, સ્ત્રી, મિત્ર, દેવ, અને જેને જેને જોવાની ઇચ્છા હોય તે દૂર દેશના મનુષ્યો તેમાં જોઈ શકાય છે.

આખા હિંદુસ્તાનમાં આવેલાં તીર્થોની યાત્રા કરાવનાર

હિંદુસ્તાનની તીર્થયાત્રા.

અને

યાત્રાળુઓનો લોભીયો.

આ પુસ્તકમાં હિંદુ, વૈશ્ણવ, જૈન, મુસલમાનો, પારસી વિગેરે તમામ ધર્મના યાત્રાનાં ૨૫૦ સ્થાનોની સંપૂર્ણ માહિતી, ત્યાં જવાના રસ્તા, ઉતરવાનાં સાધન, સ્થાનનું મહત્ત્વ, જોવા લાયક ધાત્રો, ઐતિહાસિક માહિતી, વેપારની હકીકત વિગેરેનો સમાવેશ છે. ઉપરાંત ૮૫૦ જોવા લાયક સ્થાનોની પણ તમામ હકીકત છે. કીમત ર. ૭.

વ્યવસ્થાપક ભાગ્યોદય-અમદાવાદ.

પ્રકરણ ૪૫ સું.

હજરત ભરવાની વિદ્યા.

આવી જ રીતે આપણામાં કોઈ વસ્તુનું પરિણામ જાણવું હોય છે ત્યારે કે કોઈની કોઈ વસ્તુ ચોરીએ ગઈ હોય છે ત્યારે તે વસ્તુ કાંણે લીધી છે કે ક્યાં ગઈ છે તે જાણવા માટે હજરત ભરે છે. અને તે જોઈ તે ચોરીએ ગયેલી કે ખોવાયેલી વસ્તુ ક્યાં છે તે જોનાર કહી શકે છે. આ પ્રયોગમાં પણ જોનાર માણસ પવિત્ર, શુતેન્દ્રિય અને સરળ હૃદયનો હોવો જોઈએ. પ્રયોગ કરનાર અને જોનાર બંનેમાં આ વિદ્યાને માટે શ્રદ્ધા હોવી જોઈએ.

આ પ્રયોગને માટે એક સફેદ રંગની પહોળી તાસક લેવી તેની વચ્ચેવચ્ચે કપુરની મેશ ચોપડી તેના ઉપર દીવેલનું ટપકું મૂકવું પછી તે રકાળી હાથમાં લઈ એક માણસે પલાંઠીવાળા એકી નજરે તે તાસકના મેશવાળા ભાગમાં વચ્ચેવચ્ચે દીવેલના ટપકા ઉપર એકી નજરે સ્થિરદષ્ટિથી જોઈ રહેવું. પા અર્ધો કલાક આંખ ઉઘાડ મીંચે ક્યાં વગર કે આડું અવળ જોયા સિવાય તે બિંદુમાં જોવું. આ પછી ત્રીકાળદર્શકદર્પણ જોવાની રીત પ્રમાણે જ પ્રયોગ કરાવનારે તેની દૃષ્ટિ એકાગ્ર થતાં પુછવું કે: જુઓ, હવે તમને તેમાં સપાટ મેદાન જણાય છે કે ? તે હા કહે એટલે-દર્પણ જોવાની રીત પ્રમાણે પુછવાથી પણ ભૂલ, ભવિષ્ય અને વર્તમાન કાળની વાત જોનાર કહી શકે છે.

અંગ્રેજી, બંગાળી, મરાઠી, ઉર્દુ, સંસ્કૃત અને હિંદી શીખવા

માસ્ટર ઑફ નૉલેજ

મંગાવો. આ પુસ્તક ઉપરથી માત્ર છ માસમાં જ અંગ્રેજી બંગાળી, મરાઠી, ઉર્દુ, સંસ્કૃત અને હિંદી શીખી શકાય છે. પુસ્તક ધણુંજ ઉપયોગી અને સરળ ભાષામાં છે કી. રૂ. ૧૦-૦-૦.

વ્યવસ્થાપક ભાગ્યેદય—અમદાવાદ.

ભાગ ૪ થો

પ્રેતાવાહન વિદ્યા.

પ્રકરણ ૪૬ મું

પ્રેતાનું આવાહન કરવું.

આ વિદ્યાને અંગરેજીમાં સ્પીરિટ્યુએલીઝમ-(Spiritualism) કહે છે. આ વિદ્યાવડે મરી ગયેલા માણસના આત્માને આકર્ષણ કરી તેને અનેક પ્રશ્નો પુછે છે અને તેના તે જવાબો આપે છે. આ વિદ્યાનો ઉપયોગ અમે રીકા વગેરે પશ્ચિમના ઢેરોમાં ઘણો કરવામાં આવે છે તેઓ આ વિદ્યાને ધર્મરૂપે માની તેનો ઉપયોગ કરે છે. આ વિદ્યાવડે તે મરનાર માણસના આત્માને આકર્ષવા માટે કાંઈ હરકત નેતા નથી. તેઓ માને છે કે જેવી રીતે જીવતાં આપણા સંબંધીઓ આપણું હિત કરતા હતા તેવીજ રીતે તે મરી ગયા પછી તેમનો આત્મા આપણું હિત કરવાને માટે પ્રયત્ન કર્યા કરે છે.

તેઓ માત્ર આપણું હિત કરવાનો લાગ ભેયાં કરે છે. તેથી જો તેમને આ વિદ્યાવડે આકર્ષણ કરવામાં આવે છે તો તે સુખનાં અનેક દ્વારને ખતાવી શકે છે અને પોતાનાં સંબંધીનું હિત સાધી શકે છે.

મરી ગયેલા મનુષ્યોના આત્માને આપણા જેવાં શરીરો હોતાં નથી પણ સૂક્ષ્મશરીરો હોય છે, તે અણુઓનાં બનેલાં હોય છે

અને આપણી આંખે દેખી શકતાં નથી, પણ તે શરીરો કાર્ય કરી શકે છે અને આપણા શરીરો કરતાં તેમનામાં વિશેષ સામર્થ્ય હોય છે. પણ કેટલાંક કાર્યો તેમનાથી બની શકતાં નથી તેને માટે આપણા જેવાં શરીરોની તેમને જરૂર પડે છે. અને તેથી તે પોતાનાં તે કાર્યો કરવાને યોગ્ય શરીરને મિડિયમ (મધ્યમ) કહે છે. આ મિડિયમદ્વારા તે પોતાનાં ઘણાં અલૌકિક કાર્યો સાધી શકે છે.

પ્રેતોને આવાહન કરવાની પણ કુશળતા જોઈએ છીએ, અમે-રીકા વિગેરે દેશોમાં તેમનું આવાહન કરી શકે તેવા ઘણા મનુષ્યો કુશળ હોય છે. તેઓ એ વિદ્યાનો ઉપયોગ સ્વાર્થ સાધવાને માટે કરી શકતા નથી પણ માત્ર પરમાર્થની ખાતર કરી શકે છે. સ્પીરી-ચ્યુઆલીસ્ટો એમ માને છે કે આ વિશ્વમાં બીજી પણ ઘણી એવી સત્તાઓ છે કે જે ગુપ્તપણે ક્રિયા કરે છે. અને તે જુદા જુદા ગૃહોમાં વસેલા લોકોને સહાય આપી તેમને ઉર્ધ્વમાર્ગે લઈ જવા આકર્ષણ કર્યાં કરે છે. તેઓએ જે જે સામર્થ્ય કે જ્ઞાન પ્રાપ્ત કર્યું હોય છે તે અન્યને અનેક દારથી આપી શકે છે. આપણે પણ તેમના આભમુખ થઈએ છીએ તો આ-સત્તાઓ તરફથી આપણને પણ ઘણી સહાય મળે છે, અને આપણી ઉન્નતિ વેગપૂર્વક થતી રહે છે, તેઓ વ્યવહાર તેમજ પરમાર્થને ઉત્તમ પ્રકારે સાધવાની તેમજ કેટલાક સાધ્ય વ્યાધિઓને મટાડવાની અનેક યુક્તિઓ બતાવે છે. આ વિદ્યાવડે હજારો માણસોનું કલ્યાણ સાધી શકાય છે. આ વિદ્યાના અભ્યાસીઓ લોકકલ્યાણ ઘણું કરી શકે છે. વ્યવહારિક વિપત્તિઓથી કંટાળેલા ઘણા મનુષ્યોને તેઓ ઉત્સાહવાળા બનાવે છે. અસાધ્ય વ્યાધિઓને તેઓ આ વિદ્યાથી મટાડી શકે છે.

પ્રેતાવાહન વિદ્યા એ પ્રેતને આવાહન કરવાની વિદ્યા છે. આપણા દેશમાં ઘણાને ભૂત વળગ્યાની વાત આપણે જોઈએ છીએ મનુષ્ય મરી ગયા પછી તેનો સૂક્ષ્મદેહ-તેની આ લોકમાં રહી ગયેલી વાસનાથી આ આકાશમાં અદૃશ્ય રીતે ક્રિયા કરે છે. જ્યાં સુધી તેની વાસના પુરી થતી નથી ત્યાં સુધી તેની યુક્તિ થતી નથી. ઘણા મનુષ્યો ભૂત પ્રેતને નજરે જુવે છે, ઘણા તેની સાથે વાતચીત પણ કરે છે. આપણા લોકો ભૂતને જોઈ મ ગણતા પણ હવે પાશ્ચાત્ય પ્રજા પણ પ્રેતને માનવા લાગી છે એટલે આપણા સુધરેલા લોકો પણ હવે પ્રેત અર્થાત ભૂતને માનવા લાગ્યા છે.

પ્રેતાવાહનને અંગ્રેજીમાં Spiritualism અથવા અધ્યાત્મ વિજ્ઞાન કહે છે અને પરલોકમાં ગયેલા મનુષ્યને Spirit અર્થાત આત્મા કહે છે આ વિધાની અમેરીકામાં ઘણી ઉત્પત્તિ થઈ છે. આપણામાં ઘણા મનુષ્યોને ભૂતનો અનુભવ છે કોઈ ઘરમાં મનુષ્ય મરી જતાં તેની વાસના રહી જવાથી તે ભૂત થઈ તે ઘરમાં રહે છે. તે ઘરમાં રહેનાર ખીજાં મનુષ્યોને તે વારંવાર દેખા દે છે. ઘણી વાર હેરાન કરે છે, કેટલીકવાર બંધ ઓરડામાં માણસો વાતો કરતા હોય, ગાતા હોય અને રડતાં હોય એમ લાગે છે અને ઓરડો ઉઘાડતાં ત્યાં કંઈ હોતું નથી. ઘણીવાર ઘરનાં માણસો ખીવે તેવા અવાજો થાય છે, ઘરની અંદર ખીજા માણસોનાં પગલાંના અવાજ સંભળાય છે, રાત્રે માણસ ઉંઘી જાય ત્યારે તેને ખાટલામાંથી નીચે ફેંકી દે. તેની છાતી ઉપર ચઢી જઈવરાવે. માણસ જાગી જઈ દીવો કરી જુવે તો કંઈ જણાય નહિ. ઘણીવાર કુતરા ખિલાડા કે પાડાડપે જણાય અને વળી જતાં રહે. કુટલાક લોકોએ અરણ્યમાં પાડા જેવું, વળી સી જેવા રૂપે એમ ભૂતો જોયાં હોય છે. આવાં ભૂતો નિર્બળ હૃદયના માણસોને અને ઘણે ભાગે મલીન વિચારવાળાં માણસોને વળગે છે અને તેમના શરીરદ્વારા પોતાની વાસના પુરી કરે છે.

આ ભૂતો કેટલીક સ્ત્રીઓ જે ઘણી ખીકણુ હોય છે, ઈશ્વરની ઉપાસના કરવામાં સમજતી નથી અને નખળા હૃદયનો હોય છે તેમને વળગે છે. અને તેના શરીરદ્વારા પોતાની વાસના તૃપ્ત કરે છે. ઘણી વખતે ધુણે છે, ખાવાનું માગે છે, ઘણીવાર નર્મદામાં સ્નાન કરાવવાનું કહે છે, આ પ્રકારે પોતાની વાસના તૃપ્ત થતાં ભૂતયોનીમાંથી મુક્ત થઈ પિતૃયોનીમાં જાય છે. અને અંતે ફરી જન્મે લે છે.

આ પ્રમાણેના ભૂતોને મંત્ર જંત્રથી ઘણા સાધી પોતાને વશ કરી તેની પાસે અનેક કામ કરાવે છે. આપણા દેશમાં ભૂતને વશ કરવા માટે મંત્ર સાધવાના હોય છે. ઘણા ભૂવા હોય છે તેની પાસે મેલી ઉપાસના હોય છે. અને તે ભૂતને ધુણાવી કહાડે છે પણ ખરા. આ ભૂત અર્થાત પ્રેતને આવાહન કરવાની સુધરેલી રીત તેને પ્રેતાવાહનવિધા કહે છે.

ઘણા ક્રમે તે મરી ગયેલા માણસો ભૂત થાય છે અને તે બીજા શરીરમાં પ્રવેશ કરી પોતાને કેવી રીતે અને કાંણે મારી નાંખ્યો તે કહી આપે છે, કેટલાંક ખૂન થયા પછી તે મરનારનું ખૂન ન પકડાતું હોય છતાં તે મરનારનો આત્મા પ્રેત થયેલો હોય છે તો ક્રોધ બીજા શરીરમાં પ્રવેશ કરી પોતાનું કાંણે ખુન કર્યું પોતાનું મઠક ક્યાં દાટ્યું છે તે કહી આપે છે. કેટલાક મનુષ્યો ઔચિંતા પરદેશમાં અકસ્માત મરણ પામે અને તેની વાસના તેના ધન અને છોકરાંમાં રહી હોય તો તે ક્રોધ અન્ય શરીરમાં પ્રવેશ કરી છોકરાંને પોતે દાટેલું શુભ ધન બતાવે છે અર્થાત તેને સ્વપ્નમાં આવી કહે છે. આવા હાબલા ઘણા બને છે. પાશ્ચાત્ય દેશમાં આ પ્રમાણે આ વિદ્યાથી પ્રેતને બોલાવી તેની સાથે વાતચીત કરી ખુલાસો કરે છે. તે જે વાત પોતે બહુતો હોય અને જેના શરીરમાં પ્રવેશ કર્યો હોય તે બહુતો ન હોય તેવી વાત સામા મનુષ્યને કહી આપે છે.

પેતાવાહન કરવામાં જેના શરીરમાં પ્રેત પ્રવેશ કરે છે તેને ભુવો-પોડીયો અર્થાત પાશ્ચાત્ય દેશમાં મિડીયમ કહે છે. મિડીયમ ઘણી જાતના છે. એક માણસ બેથી ત્રણ કે વધારે જાતના મિડિયમ થઈ શકે છે.

આ વિધાની શોધમાં પ્રથમ ટકોરા મારનાર મિડિયમ આન્થ્રી. બીનુ મેજના પાયા ઉચ્ચકનાર મિડીયમ છે, જેનાથી ટેબલના ચાર પાયામાંથી એક પાયો ઉંચો થઈ ટકોરા વગાડી જવાગ આપે છે.

કોઈ ગોળ ટેબલ વચમાં મૂકી આનુબાનુ એક જ વિચારના ચાર પાંચ માણસો બેસી બધાએ શાંત ચિત્તે સંકલ્પથી અદૃશ્ય માંથી પ્રેત આવશે તેથી મેજ હાલવા લાગે છે અને તેના ત્રણ પાયામાંથી એક પાયો ઉંચો થઈને ટકોરા મારવા લાગે છે. આ મેજ વળી ચારે બાજુ ફરવા લાગે છે. ટેબલ અદ્ધર રહે છે એક બાજુ ઝાલવા જતાં સામેથી ખેંચાય છે. કોઈ વખતે પ્રેતનું આવાહન ન થતાં વાળાં વાગવા માંડે છે કેટલીકવાર પ્રેતો અદૃશ્ય રીતે વાતો કરે છે તે આપણે સાંભળીએ પણ તેને જોઈ શકતા નથી.

આ પ્રેતને બોલાવી તેને સવાલ પૂછતાં તે જે ભાષામાં સવાલ પૂછ્યો હોય છે તેજ ભાષામાં જવાબ લખી આપે છે. લખનાર

આત્મા કોઈ મનુષ્યમાં પ્રવેશ કરી લખે છે તે વખતે તેનો જેનામ પ્રવેશ થયો હોય તે મનુષ્ય જાણી શકતો નથી કે હું આ શું લખું છું. વળી તે પ્રેત જીવતાં જેવા અક્ષરો લખે તેવા જ અક્ષરો મિડિયમના પણ આવે છે. કેટલાક મિડીયમ બેભાન થયા પછી તેનામાં પ્રેત પ્રવેશ કરી તે પ્રેત વાતો કરી શકે છે. કોઈ કોઈ વખતે પ્રેતે જેનામાં પ્રવેશ કર્યો હોય છે તે ધુણે છે, ઉછળે છે, ડોળા કહાડે છે અને સવાલના જવાબ આપે છે. કેટલીકવાર તે હસે છે આનંદી જણાય છે અને જવાબ આપે છે.

જ્યારે પ્રેત જીવામાં અર્થાત મિડીયમમાં પ્રવેશ કરે છે ત્યારે તે જે મનુષ્યમાં પ્રવેશ કરે તે મનુષ્ય પ્રથમ બેભાન થઈ જાય અને પછી તેના શરીરમાં પ્રેત જે જે કાર્ય કરે, બોલે, લખે, વાંચે, હસે, કે ગમે તે કરે તેનું તે માણસને જ્ઞાન રહેતું નથી. તે તો જાણે ઉઘતો હોય તેમજ લાગે છે. જ્યારે પ્રેત તેનામાંથી જતું રહે છે ત્યારે તે જાણે ઉઘીને જાયો હોય તેમ લાગે છે. પ્રેત ઘણીવાર અગમનિગમની વાતો કહે છે. પોતાની ભૂતચોનીના લોકોની વાત કહે છે, ભૂત કેમ થયો અને તેનો ઉદ્ધાર કેમ થાય તે કહી શકે છે. જ્યારે તે જીવતા હોય છે તે વખતે જેવી ભાષા બોલતા હોય છે તેવીજ ભાષા તે બોલે છે અને સાફ પણ તે જીવતા હોય છે તે વખતે જેવો હોય છે તેવોજ હોય છે.

આવા પ્રેતો જે થયા હોય છે તે જીવતા હોય અને જે જે શુભ પ્રસંગો ને બનાવો બન્યા હોય તે અને જેની મિડીયમને ખબર નથી હોતી તે કહી બતાવી પોતાનું ઓળખાણ આપે છે. કેટલીકવાર ભુત આપણી પાસે હોય છે ત આપણી સાથે વાત કરે પણ આપણે તેને ન જોઈએ. કેટલીક વાર તે આપણી વસ્તુ તાણી લે તે ખેંચાતી જોઈએ પણ ખેંચનારને જોઈ શકતા નથી. તે વસ્તુ પાછી પણ આપે છે. ઘણીવાર તેનો સ્પર્શ થાય છે તે આપણે જાણીએ આપણને કોઈ અડતું હોય, ખરડે હાથ ફેરવતું હોય એમ જણાય પણ તેને આપણે જોઈ શકતા નથી. ભુતો ઘણી વાર પાસેની વસ્તુ દૂર લઈ જાય છે. દૂરની વસ્તુ જોજોતામાં આપણા આગળ લાવી ખડી કરે છે. કેટલાંક પ્રેતો દૂરની વસ્તુ જોઈ શકે છે. મિડીયમમાં પ્રવેશ કર્યા પછી પણ તે બંધ ઘોરડામાં શી વસ્તુ છે. કેટલાં માણસો છે તે કહી શકે છે. કેટલાંક પ્રેતો મિડીયમમાં પ્રવેશ

કરીને કોઈ રોગીને કંઈ હવા આપવાથી મટે તે કહી શકે છે. ઘણી વાર રોગીને તેના શરીર ઉપર હાથ ફેરવી તેનો રોગ સાબો કરી શકે છે.

ઘણા ભૂવા રોગ મટાડવા માટે રોગીના શરીરે હાથ ફેરવી તેને ઉંઝણી નાંખી કુંક મારી બાધા આપી રોગ સાબો કરે છે. આ પશુ પ્રેતની શક્તિને લીધે જ હોય છે. કેટલાક ઢાકતરથી ન મટતા રોગો જેના શરીરમાં પ્રેત પ્રવેશ કરી શકે છે તે મિડિયમ—તેના રોગવાળા ભાગ ઉપર હાથ ફેરવીને તેનો રોગ નિવૃત્ત કરી દે છે. મરેલાં મનુષ્યોની છબી ન હોય તો તે મિડિયમ આબેહુબ ચિત્રી આપે છે. તે તેના અસલ ફોટોગ્રાફ જેવીજ હોય છે મિડિયમ ગમે તે ભાષા તે બોલુતો ન હોય તેવી ભાષામાં વાતચિત કરી શકે છે. તેમજ મરનાર પ્રેત જે ભાષા બોલુતો હોય અને તે ભાષા મિડિયમ ન બોલુતો હોય તો તે પ્રેત પોતાની ભાષામાં લખી બોલી શકે છે.

પ્રેત જીવતાં પોતાનાં સગાં બહાલાંની સાથે જેવી રીતે વાત ચિત કરતા હતા તેવીજ રીતે પ્રેત યોનીમાંથી પશુ વાતચિત કરી શકે છે. જેઠેલા માણસો તેમજ મિડિયમ ન બોલુતા હોય અને જે શુદ્ધ વાત પ્રેતના જીવતાં તેના કોઈ સંબંધી સાથે બની હોય છે તે વાત તે પ્રેત કહી શકે છે. આપણે ઘણીવાર જોઈએ છીએ કે બહુ વિદ્વાન પ્રાક્ષણ અથવા તો અન્ય મનુષ્ય જે જે વિદ્યા પોતે જીવતાં બોલુતો હોય અને તે વખતે શુદ્ધ રાખી કોઈને બતાવી હોતી નથી તે વિદ્યાનો તે મરી ગયા પછી પ્રેત થઈ કોઈ અન્યને અભ્યાસ કરાવી શકે છે. ઘણા વિદ્વાન પ્રાક્ષણ જીવતાં કોઈને વિદ્યાદાન આપતા નથી તે મરી ગયા પછી પ્રક્ષ રાક્ષસ થયાનાં ઉદાહરણો આપણે જોઈએ છીએ. અને તે જ્યારે અન્યને પોતાની વિદ્યા બોલાવે છે ત્યારેજ તેની ભૂત યોનીમાંથી સુક્રિત થાય છે.

પ્રેત બલિષ્ઠની વાત પશુ કહી શકે છે. પ્રેતો પરલોકની અને ત્યાં રહેનારાઓની વાત કહી શકે છે. બલિષ્ઠમાં બનનાર બનાવો. કહી શકે છે. કેટલાક પ્રેતો તેજના ગોળા જેવા પ્રથમ જણાય છે. તેમાંથી તે પૂર્વે જે મનુષ્યાવતારમાં હતા તે મનુષ્યના જેવું રૂપ ધરે છે. તેને જોનાર નજરે જોઈ શકે છે. ઘણીવાર નાના બાળકરૂપે જણાઈ જો

જેતામાં હંઆં વધી જાય છે. અને અન્ય મનુષ્યોને જોઈ બીક લાગે તેવી આકૃતિ બનાવી દે છે.

મનુષ્યને પ્રેતો ઘણીવાર ઘણે દૂર દેશમાં લઈ જાય છે. દરના માણસને પોતાની પાસે લાવી મૂકે છે. ઘણી વાર પ્રેતો પ્રત્યક્ષ અથવા તો અન્યના શરીરમાં પ્રવેશ કરી ઘણી ગુંચવાડાવાળી વાર્તાના ખુલાસા કરી જાય છે. અન્ય મનુષ્યનાં અક્ષરો અને તેનું રૂપ જોઈ તેના ભવિષ્યની વાત કહી શકે છે. તેનામાં કેના ગુણો છે, કેવા ગુણો ખીલી નીકળશે તે કહી શકશે. કેટલાક મિડિયમમાં પ્રવેશ કરી કાબો અને લેખ લખી શકે છે. આ પ્રકારે પ્રેતો જુદાં જુદાં કામ કરી શકે છે. પ્રેતો કેટલાક મનુષ્યના શરીરમાં પોતાની ખુશીથી પોતાને યોગ્ય શરીર જણાતાં તેમાં પ્રવેશ કરે છે. આ નવી વિદ્યાથી પ્રેતને આવાહન કરી એટલે તેને સંકલ્પથી બાંધાવી તેની સાથે કામ લઈ શકાય છે.

પ્રેતને આવાહન કરતાં જો તે ટેળજના એક પાયાને ઉપાડી ટકોરા મારવા લાગે છે તો જો તે પ્રેત મજબુત મનુષ્યનું હોય છે તો ધીમેથી ટકોરા મારે છે. જો કોઈ મિડિયમમાં પ્રવેશ કરી બોલે છે અને તે પ્રેત શાંત હોય છે તો ધીરેથી અને શાંતિથી વાત કરે છે. ઉગ્ર હોય છે તો ક્રોધથી વાત કરે છે.

પ્રેતદ્વારા ઘણી વખતે જીવિત મનુષ્યોનાં આચરણ સુધરી જાય છે, તે મનુષ્યનાં છુપાં કર્મો પણ પ્રેત જાણી શકે છે અને કહી શકે છે. પ્રેતો કાંઈ સર્વજ્ઞતા નથી પણ જેટલું તે સૂક્ષ્મ શરીરથી જોઈ શકે છે. તે કહી શકે છે. મનુષ્ય મરી ગયા પછી જડ શરીર પંચબૂતમાં મળી જાય છે. અને સૂક્ષ્મ શરીર જેની સાથે બુદ્ધિવૃત્તિ અને ધર્મ વૃત્તિ હોય છે તે કાયમ રહે છે. તે આ લોકમાં જેટલું જ્ઞાન મેળવ્યું હોય છે તે જ્ઞાન પણ તેનામાં મરી ગયા છતાં તેના સૂક્ષ્મરૂપમાં કાયમ રહે છે. તે સંસારની પ્રબળવાસના પુરી ન થવાથી મુક્ત ન થતાં તેવીજ સ્થિતિમાં અદ્રશ્ય રીતે રહે છે. તેને મનુષ્યો જોઈ શકતાં નથી. તે તે સ્થિતિમાં ઘણું જોઈ શકે છે અને ઘણું જાણી શકે છે. તેમ ગમે તેવી બંધ જગામાં પણ જઈ શકે છે. તેને આ સ્થિતિમાં જેટલું જ્ઞાન હોય છે તેનો જવાબ આપે છે, કોઈવાર

જુઠા અને ઉડાઉ જવાબ પણ આપે છે. વળી તે જ્યાં સુધી તેની વાસના પુરી થઈ હોતી નથી ત્યાં સુધી પ્રેતચોનીમાં રહે છે.

આવા પ્રેતની મૂક્તિ થાય તે માટે જ તેના મરી ગયા પછી હિંદુશાસ્ત્રોમાં શ્રાદ્ધની પ્રક્રિયા ચાલુ છે. તે શ્રાદ્ધકર્મ કરાવી તેની પાછળ દાન આપવાથી તેમાં જેનામાં તેની વાસના રહી ગઈ હોય છે તે વસ્તુ દાનમાં આપવાથી તેની વાસના પુરી થતાં પછી તે સફળતિને પામે છે. જેમનામાં શ્રાદ્ધ કરવાનો રીવાજ નથી તેવા જેનો વિગેરેમાં ભૂતો ઘણી સ્ત્રીઓને વળગેલાં આપણે જોઈએ છીએ. આવાં ભૂતોને આપણા ભૂવા લોકો મંત્ર સાધનાથી ખોલાવે છે ત્યારે તે વળગનારને ધુણી કહે છે કે: અમુક વસ્તુ મને આપો તો હું જઈ જાઉં. કોઈ સ્ત્રી મરી ગઈ હોય અને તેની કપડાંમાં વાસના રહી હોય અને તે કપડાં તેની શોક્ય પહેરે છે તો તેને વળગે છે અને ધુણી કહે છે કે “એણે માફ કરવડું પહેર્યું માટે હું વળગી છું.” આ કપડુ તે ધુણનારને માથે ઉતારી ચકલે મૂકતાં ભૂત ઉતરી જાય છે. ખાવાનું માગે છે. તો ઉતાર ઉતારી ચકલે મૂકતાં તે વળી જાય છે.

પ્રકરણ ૪૭ સું.

પ્રેતોનું કેવી રીતે આવાહન કરવું.

પ્રેતનું આવાહન કરવા માટે હાલમાં પ્લાંચેટની વિધા થઈ ચક્ર છે. તે હવે પછીના પ્રકરણમાં આવશે. આપણા દેશમાં વાઘરી વિગેરે હલકા લોકો જો કોઈને ભૂત ધુણાવવું હોય છે ત્યારે જો આર જણા લેગા થઈ ટોળુ વગી ખેસે છે અને પછી ડાખલુ વગાડી ગાય છે. દસ પંદરેક મિનિટ થતાં બધાં રાહ જુવે છે કે હવે પ્રેત આવશે. જેને તે લોકો માતા આવશે એમ કહે છે. પણ માતા અર્થાત્ દેવ કાંઈ ધુણે નહિ. તે વખતે એક જણ ભૂવા હોય છે જેને પાશ્ચાત્ય વિદ્યાવાળા મિડિયમ કહે છે તેનામાં શરીરવારે કંપારી આવે છે અને પછી ધુણવા મંડી પડે છે. અને પછી તેને ધુણાવનાર ઘણી ઘણી વાતો પૂછે છે તેના તે જવાબ આપે છે.

રાખીને સાંભળે કરવા પણ તે હોઠો આ પ્રયોગ કરે છે. આવી જ રીતે પાશ્ચાત્ય દેશમાં પણ જ્યારે કોઈ પ્રેતને ધુણાવવું હોય અર્થાત પ્રેતનું આવાહન કરવું હોય ત્યારે ચાર પાંચ માણસો અર્થાત વધુમાં વધુ બાર માણસો એક કુંડાળું વળીને બેસે છે. પુરૂષ અને સ્ત્રીની સંખ્યા સરખી હોય છે. વચ્ચેવચ્ચ એક ત્રણ પાયાનું નાનું ગોળ ટેબલ મૂકી તેના ઉપર એક બીબના હાથમાં હાથ મેળવી તે બધાના હાથ ટેબલ ઉપર રાખે છે.

આ માણસો ભગભગ એક સ્વભાવના હોવા જોઈએ, એક બીબને મનના મેળવાળા હોવા જોઈએ, તેમજ આ વિધામાં શ્રદ્ધાશુ, સત્ય શોધવામાં પ્રોતિવાળા, ધીરજવાન, ખંતીલા હોવા જોઈએ. જેમને આ વિધામાં અશ્રદ્ધા હોય કે આ વિધાને તુચ્છ સમજતા હોય કે વિરૂદ્ધ મતના હોય તેમને આ ટેબલની આગળ બેસાડતા નથી. કેમકે વિરૂદ્ધ મતનો માણસ અંદર હોવાથી આત્માની શક્તિ જતી રહે છે અને આ વિધાની સિદ્ધિમાં હરકત આવે છે.

જ્યાં સુધી પ્રેતનું આવાહન થાય ત્યાં સુધી બધાએ શ્રદ્ધા ધરીને બેસી રહેવું. વચ્ચે કોઈએ કોઈનો હાથ છોડી ઉઠી જવું નહિ, કારણ તે વખતે કોઈ પ્રેતની શક્તિ આવવાનો આરંભ થયો હોય અને કોઈ ઉઠી જાય તો તે શક્તિ જતી રહે છે અને પછી આવતાં વાર લાગે છે.

ટેબલ આબુખાબુ ગોળ કુંડાળું વળી બેઠેલા માણસોએ શાંત, કોમળ અને ભક્તિભાવથી રહેવું. સારી ઉપાસના કરવી, તેમજ પ્રેત આવે છે એવી રાહ જોતા હોય તેવી શ્રદ્ધાપૂર્વક સંકલ્પ કર્યા કરવો. તેમાંના કોઈએ મનમાં ઉચાટ રાખવો નહિ કે મનમાં ચિંતાથી બીબ વિચારો કરવા નહિ. તેથી આત્માની શક્તિનો પ્રવેશ થવામાં વિલંબ લાગે છે. તેમણે ભક્તિ અને શ્રદ્ધાવાન થઈ ઠઠ મનના થઈ બેસવું. મન ડગાવવું નહિ.

જે મનુષ્યો સ્વાર્થપરાયણ, હલકા મનના, ઈદ્રિયપરાયણ હોય છે તેમનાથી આ મંડળમાં પ્રવેશ થઈ શકતો નથી. મંડળમાં તો શાંત ચિત્તના નિર્ભળ મનના અને પવિત્ર હોય તે સઘળા બેઠા હોય તો આત્માની સાથે વાતચિત થઈ શકે છે. જ્યારે આત્માની શક્તિ

પ્રવેશ કરે અને તેનું કામ જોવાનો આરંભ થાય ત્યારે સર્વેએ જે પ્રશ્ન પૂછવા હોય તે શાંતિથી પૂછી તેના જવાબ મેળવવા.

ભૂતવાળા ઘરમાં અર્થાત જે ઘરમાં ભૂત રહે છે એવું મનાતું હોય ત્યાં આ પ્રયોગ કરવાથી પ્રેતનું આવાહન થતાં વાર લાગતી નથી. ઘણીવાર અધરાત, મધ્યરાતે કુતરાં કારમી જૂમ મારે છે તે આપણે જાણીએ છીએ. તે વખતે કુતરાં પ્રેતને જોવાથી જૂમો મારે છે. માણસ મરી જવાના ટાઇમે કે મરી જાય છે ત્યારે તેનો આત્મા છુટો થતાં તેને કુતરાં જોઈ શકે છે તેથી કારમી જુમો મારે છે. અદૃશ્ય પ્રેતને મનુષ્યો જ્યારે જોઈ શકતાં નથી ત્યારે આમ કુતરાં જોઈ શકે છે અને તેનાથી ખૂબીવે છે તેથી રડતાં હોય તેવાં બસે છે.

શરૂઆતમાં આમાંથી એક મિડિયમ એટલે ભૂવો હોય છે તેનામાં પ્રેત પ્રવેશ કરી જવાળ આપે છે. વળી પ્રેતનો આવેશ થતાં તે કુંડાળાની વચ્ચે મૂકેલું ટેબલ જરા હાલવાનો આરંભ થાય છે. પછી તે વેગથી હાલે છે. મિડિયમ ઘણી વાર પ્રેતને જોઈ પણ શકે છે. પછી તે ટેબલદ્વારા એક, બે, ત્રણ એવા ટકેરાથી પૂછેલા સવાલનો હા કે નાનો જવાબ આપે છે.

પ્રેતનું આવાહન પોતાનામાં થાય એવું ઈચ્છનાર મિડિયમ અર્થાત ભૂવાને કંઈ કંઈ નિયમો પાળવાના હોય છે તેના શરીરની પ્રકૃતિ ઉપર તેની ભૂવો થવાની યોગ્યતા છે કે નહિ તે જણાય છે. ઘણા આધાર તેના મન ઉપર હોય છે. જો તે લોભી હોય છે તો તેનામાંથી મિડિયમની શક્તિ આવી હોય છે તો તે પણ જતી રહે છે. જે મનુષ્યો સ્વાર્થને લીધે, લોભને માટે કે ધંધા તરીકે આ પ્રયોગ કરે છે તેમનામાંથી આ શક્તિ જતી રહે છે. કેટલાક મિડિયમ પોતામાં પ્રેતના પ્રવેશ થયા પછી લખીને, બોલીને જવાબ આપી શકે છે. આ વિદ્યાર્થી પરલોકમાં ગયેલા આત્મા સાથે વાતચિત થઈ શકે છે.

એક કાગળમાં કાંઈ લખી તે પેટીમાં મૂકી તાણુ માર્યા છતાં મિડિયમ તે વાંચી શકે છે. મિડિયમ જે માણસોનાં નામ કામ જાણતો ન હોય તેમ છતાં તે પ્રેતના પ્રવેશથી તેમનાં નામ, ઠેકાણાં ને શુભ શુદ્ધાં કહી શકે છે. મિડિયમ ઘણી વખતે પ્રેતને જોઈ તેનો આકાર અને રૂપનું વર્ણન કરી બતાવે છે, જેથી તેનાં સંજ્ઞા-

ધી તેને ઝોળખી શકે છે. જીવતો મનુષ્ય હોય અને જેવી રીતે બોલે ચાલે કે હાવભાવ કરતો હતો તેવીજ રીતે તે મરી ગયા પછી પ્રેત થઈ અન્યમાં પ્રવેશ કરે છે ત્યારે બોલે ચાલે છે અને હાવભાવ કરી ખતાવે છે તેથી તેને તેનાં સગાંબહાલાં ઝોળખી કહાડે છે.

આ પ્રયોગ કરવામાં નિઃસ્વાર્થ પશુ રાખવું એ ખાસ અગત્યનું છે. પ્રેત યોનીમાં છતાં પણ કેટલાક પ્રેતો વાસનાથી પોતાનાં જે સગાં બહાલાં મૃત્યુ લોકમાં હોય છે તેમનું ભલું કરવા યત્ન કરે છે. મેરુમેરીઝમથી જેમ વિધેયને ઉધમાં લાવી મૂછાં અને અનુવૃત્તિમાં લાવી ભવિષ્યની વાત જાણી શકાય છે તેમ પ્રેતનું આવાહન કરી તેનાથી ભવિષ્યની વાત જાણી શકાય છે.

જેમ મેરુમેરીઝમથી અન્ય મનુષ્યને વશ કરી શકાય છે તેમ પ્રેત પણ એવીજ શક્તિથી મિડીયમના મનને તાબે કરી શકે છે. અને ઘણીવાર તેની મારફતે પોતાની વાસના પુરી કરી લે છે. તેમાં મેરુમેરીઝમની માફકજ પ્રેત સખળ હોય અને મિડિયમ નિર્જળ હોય તોજ તે મિડિયમ દ્વારા પોતાની ઇચ્છા પુરી કરી શકે. દુર્જળ પ્રાણુતત્વવાળું મનુષ્ય જ પ્રેતને વશ થઈ તેનું મિડિયમ બને છે. જ્યારે મનુષ્યમાં પ્રેતનો પ્રવેશ થાય છે ત્યારે તેના મગજમાં જાણે કાંઈ જુદી વસ્તુ પેડી હોય એમ તેને લાગે છે અને તેના હાથ વિગેરે અવયવો જે વસ્તુએ તેનામાં પ્રવેશ કર્યો હોય છે તેના કદા પ્રમાણે ઠામ કરે છે. કેટલીકવાર તેમને મોં ઉપર થંડો પવન વાતો હોય તેમ લાગે છે અને પછી આંખો મીચીને પ્રેતની પ્રેરણાનુસાર જવાબ આપે છે.

વિજળીની શક્તિથી પરલોકના રહેવાસીઓ-પ્રેત સાથે માણસ વાતચીત કરી શકે છે તે મેગ્નેટિક ટેલિગ્રાફથી એક ઠેકાણેથી બીજે દેશ સંદેશે મોકલવા જેવી રીત છે. આ જગતમાં સર્વ વસ્તુનો એક બીજા સાથે વિજળીનો સંબંધ હોય છે. એટલે જગતમાં ઉચ્ચ પંક્તિની વસ્તુ નીચ પંક્તિની વસ્તુની સાથે પોઝિટિવ એટલે સખળ છે. જેમકે ધાતુથી વનસ્પતિ સખળ છે, વનસ્પતિથી જીવ સખળ છે, જીવથી માણસ સખળ છે, મનુષ્ય જડ જગતથી વધુ ઉન્નત અને પૂર્ણ ભવસ્થામાં હોય છે. આત્મા જ્યારે શરીરનો ત્યાગ કરે

છે અર્થાત મનુષ્ય જ્યારે મરી જાય છે, ત્યારે પણ તેનું જ્ઞાન તથા શક્તિ ઓછાં થતાં નથી પણ ઉદ્ધતાં વધે છે. શરીરમાં જે વખતે જીવ હોય છે તે વખતે તે જેટલો શુદ્ધ રહી પવિત્ર જીવન ગાળે છે તે પ્રમાણમાં તેનું જ્ઞાન અને શક્તિ વધે છે. તે પછી જ્યારે તે મરી જતાં શરીરથી આત્મા જુદો પડી જ્ઞાન અને પવિત્રતાથી પૂર્ણ એવા પરલોકમાં જાય છે ત્યારે પૃથ્વીના સૂક્ષ્મ પદાર્થોની ઉપર તેની વધુ શક્તિ તથા તે કાર્ય કરવાનું તેનામાં ઉચ્ચ જ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય છે.

પ્રકરણ ૪૮ મું.

સુક્ષ્મદેહ.

શરીરનો ત્યાગ કર્યા પછી જે જીવો પ્રેત યોનામાં સૂક્ષ્મ-દેહે રહે છે તેવા જીવો જડ વસ્તુનો સાક્ષાત સ્પર્શ કરવામાં અસમર્થ હોય છે. પણ ઇલેક્ટ્રિસિટી તથા મેગ્નેટિઝમથી એ વસ્તુઓ ઉપર સંપૂર્ણ સત્તા મેળવી શકે છે. આવાં પ્રેતો પૃથ્વી ઉપરના પોતાનાં સંબંધી કે મિત્રોની સાથે વિજળીક શક્તિ મેળવે છે. જ્યારે મિડિયમ તેમને મળી જાય છે ત્યારે તેનામાં પ્રવેશ કરી પ્રેત આપણા ધારેલા સવાલના જવાબ આપી શકે છે. આને માટે મિડિયમ થવામાં પણ લાયકાત મેળવવી પડે છે કે જેને લીધે તેના શરીર પ્રતિ આત્મા અર્થાત અન્ય પ્રેત આકર્ષાઈ આવી શકે છે. જેમના શરીરમાં તેની આકર્ષક શક્તિ સૂક્ષ્મપણે હોય છે તેમના પ્રતિ પ્રેતો આવાહન થઈ શકે છે. અર્થાત તેવા મનુષ્યો પ્રેતને આવાહન કરી શકે છે.

મનુષ્ય કરતાં પ્રેતની શક્તિ વધુ સખળ હોય છે. તેથી તે મિડિયમની પાસેથી ઘરનો સામાન ખેંચી શકે છે. વાળાં વગાડે છે, પોતાની ઇચ્છા પ્રમાણે જડ ટેબલનો પાથો ઉઘોડી કરી ટકોરાથી જવાબ આપે છે. કેટલા કહે છે કે આત્મા નિરાકાર છે છતાં તે મનુષ્યના મૃત્યુ પછી કેવી રીતે દેખાતા હશે અથવા તેનાથી બીજા મનુષ્યમાં કેવી રીતે પ્રવેશ થઈ શકે? પણ જેમ મનુષ્યનું જડ અર્થાત સ્પૃશ્ય શરીર જોવામાં આવે છે તેમજ તે શરીરની અંદર બીજું સૂક્ષ્મ શરીર રહેલું છે જેને આપણાં શાસ્ત્રો લિંગ

હેલ કહે છે. આ સૂક્ષ્મ શરીર એ બહારની ઈન્દ્રિયોનો વિષય નથી પણ તે આંતર ઈન્દ્રિયો એટલે આંદરની ઈન્દ્રિયો ખીલ્યાથી બેઠ શકાય છે. જડ શરીર નાશ થાય છે પણ સુક્ષ્મ શરીર નાશ થતું નથી. અને જ્યારે મનુષ્ય મરે છે ત્યારે તેનો આત્મા આ સૂક્ષ્મ શરીર સાથે જ પરલોકમાં જાય છે અને તેની બે તેનાં ઘર સગાં કે કોઈ બીજી વસ્તુમાં વાસના રહી ગઈ હોય છે તો તે પુરી કરવા સૂક્ષ્મ શરીરે તે પ્રેત યોનિમાં રહે છે. તે વાસના તેનાં સં-બંધી વિગેરેથી પુરી થતાં તેમનો ઉદ્ધાર થઈ પોતાનાં કર્મનાં ફળ પ્રમાણે તે અન્ય યોનીમાં જન્મ લે છે.

ઘણા યોગીઓ જીવતા છતાં પણ પોતાના સ્થુલ શરીરને એક સ્થળે મૂકી સૂક્ષ્મ શરીરે બહાર નીકળી ઘણે દૂર પોતાના બકતોને દર્શન આપે છે. એક મહાત્મા આજ અહિં હોય તેજ દિવસે તે હજારો ગાઉ ઉપર પોતાના શિષ્યોને દર્શન આપ્યાની જે વાત આપણે બાણીએ છીએ તે વાત સાચી છે. તેઓ યોગવિદ્યાથી પોતાના સૂક્ષ્મ શરીરને ગમે ત્યાં મોકલી ગમે ત્યાંની હકી-કત બાણી શકે છે. શ્રીમદ આદ્યશંકરાચાર્યે-જ્યારે મંડનમિશ્ર-ની સ્ત્રી સરસ્વતી સાથે કામશાસ્ત્ર સંબંધી વાદવિવાદ કરવાનો પ્ર-સંગ આવ્યો ત્યારે થોડા દિવસ મહેતલ માગી પોતે પોતાનું સ્થુલ શરીર એક ગુફામાં રાખી પોતાના શિષ્યોને તેની સંભાળ રાખવાનું કહી સુક્ષ્મ શરીરે બહાર નીકળી એક અમરક નામના રાજાના મૃત શરીરમાં પ્રવેશ કર્યો હતો. અને તે શરીરવડે રાજાની રાણીયો સાથે રહી કામશાસ્ત્રનું અનુભવિક જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી વળી પાછા તે દેહમાંથી પોતાના સૂક્ષ્મ દેહે નીકળી પોતાના સ્થુલ દેહમાં પ્રવેશ કર્યો હતો. આવા ઘણા ચમત્કારો બનેલા આપણે વાંચ્યા અને સાં-ભળ્યા છે તે ખરા છે. આ વિદ્યા યોગથી સાધ્ય થઈ શકે છે.

માણસ મરે છે છતાં તેનો સૂક્ષ્મ દેહ કાયમ રહે છે. એ વાત આપણાં શાસ્ત્રો માને છે અને તેથી તેની સુક્રિતને માટે આપણાં શાસ્ત્રોમાં તેના મરણ પછી તરત જ શ્રાદ્ધ ક્રિયા શરૂ થાય છે તેની પાછળ તેને પહેરવાનાં વસ્ત્રો, તેને પસંદ હોય તે વસ્તુ વિગેરે પુણ્ય તરીકે અપાય છે અને તે સર્વ સુક્ષ્મ દેહે તે આત્મા બેઠ શકે છે. તેથી તેની વાસના પુરી થતાં તે બીજી યોનીમાં આત્મે જાય છે.

અર્થાત ગ્રેતમાંથી મુક્ત થઈ જાય છે. જેમને વાસના રહી હોતી નથી તે તો પોતાના કર્મનુસાર ફળ મેળવે છે. સ્થૂળ શરીર કરતાં સૂક્ષ્મ શરીરમાં બળ વધુ છે. કેમકે હંમેશાં સ્થૂળ પદાર્થ કરતાં સૂક્ષ્મ પદાર્થનું બળ વધુ હોય છે. જેમકે ધાતુ કે પાણી કરતાં વાયુ સૂક્ષ્મ હોવાથી તેમાં બળ વધુ હોય છે. વિજળીના ખારીક પ્રવાહનું બળ તેથી વળી વિશેષ છે. સૂક્ષ્મ શરીરવાળા આત્માઓ મનુષ્ય કરતાં વધુ બળવાન અને મહાન કામ કરવાને સમર્થ હોય છે. તેથીજ મનુષ્ય કરતાં પ્રેતો વધુ મહત્વના અને ન કદપી શકાય તેવાં મહાન કાર્યો કરી શકે છે. કારણ કે તેમનાં શરીરો સૂક્ષ્મ હોય છે.

મનુષ્યના અનન્ત જીવનનો ફેરફાર થવો અર્થાત રૂપાંતર થવું એ જ મૃત્યુ છે. આત્મા સૂક્ષ્મ શરીર સાથે એક જડ અર્થાત સ્થૂળ શરીરનો ત્યાગ કરી બીજા શરીરમાં પ્રવેશ કરે છે. જેમાંથી નીકળે છે અર્થાત જે શરીરનો ત્યાગ કરે છે તે શરીરનું મૃત્યુ થાય છે એમ કહેવાય છે અને જે શરીરમાં પ્રવેશ કરે છે તેનો જન્મ થાય છે એમ મનાય છે.

મરતી વખતે મનુષ્યની આખા શરીરની ઈલેક્ટ્રીસિટી અર્થાત મેગનેટિકમ અર્થાત જીવ સંબંધી વીજળી કે આકર્ષણશક્તિ માથામાં એકત્ર થાય છે. ત્યારે તેનું માથું એક સૂક્ષ્મ સુંદર પ્રકાશ મય મેઘથી ઘેરાઈ જાય છે. એ મેઘમાં એક પછી એક એમ માથુ, ગરદન, ખભા, છાતી વિગેરે સઘળા શરીરના સૂક્ષ્મ આકાર બનીને એક બાતનું સૂક્ષ્મ આધ્યાત્મિક શરીર બને છે. આ સૂક્ષ્મ શરીર આંખે જોઈ શકાતું નથી પણ જેમની આધ્યાત્મિક દૃષ્ટિ પ્રાપ્ત હોય છે તેવા યોગીવરો તેને જોઈ શકે છે.

આ પ્રમાણે મરનાર મનુષ્યની સ્થિતિ જ્યારે થાય છે ત્યારે તે મરનાર મનુષ્યનાં જે સગાંબહાણાં તેની આબુખાબુ ભરાઈને બેઠાં હોય છે તેઓ તેના શરીરની વિકૃતિ થતી જોઈ, તેને મરવાની આબુપરનાં ચિન્હો જોઈ મનમાં ધારે છે કે તેને બારે દુઃખ અર્થાત મૃત્યુની વેદના લોગવવી પડતી હશે પણ ખરેખરી રીતે તેવું કંઈ દુઃખ મરનારને થતું જ નથી. કારણ કે જીવની શક્તિ સૂક્ષ્મ શરીરમાં જવાનો આ વખતે પ્રયત્ન કરે છે અને તેથી આવાં

લક્ષણો જડ શરીરનાં થાય છે. પણ મરવા પડેલા મનુષ્યને તેનું કંઈ પણ જ્ઞાન હોતું નથી. આવો અનુભવ આ દેખકને બે વાર થઈ ગયો છે. એટલે તે અનુભવ સિદ્ધ છે એમ કહેવાને હરકત નથી,

તે વખતે મનુષ્યના માથામાં સૂક્ષ્મ અર્થાત આધ્યાત્મિક શરીર પ્રથમ શરીરના જેવું જ અંગ પ્રત્યંગોવાળું દોષ રહિત તથા અપૂર્વ સુહૃદ અને સતેજવાળું જણાય છે. અને તે સૂક્ષ્મ શરીર જ્યાં સુધી સંપૂર્ણ અવયવવાળું ન થાય ત્યાં સુધી તે જડ દેહમાંથી જીવન સંબંધીના વિજળીનો પ્રવાહ નવા શરીરમાં પ્રવાહિત થઈ એકઠો થાય છે. પછી જ્યારે આત્મા આ સૂક્ષ્મ શરીરની જોડે ઉપર જાય છે ત્યારે જડ શરીરના વિજળીનો તાર જેમ તુટી જાય તેમ આત્માનો જડ શરીર સાથેનો સંબંધ છુટી જાય છે. આ ઉપરથી જન્મની સાથે મૃત્યુનું સરખાપણું અને સંબંધ પ્રકાશમાં આવે છે.

મનુષ્ય જેમ જન્મતી વખતે તેની માની નાડીયોથી જેવો જુદો પડે છે તેવી જ રીતે મૃત્યુ વખતે પણ તે વીજળીનો તાર જેનાથી જડ શરીર સાથે આત્માનો સંબંધ ટકી રહેલા હોય છે તે તુટી જતાં મનુષ્ય મરી ગયો એમ કહેવાય છે. આ પ્રકારે જે પ્રેત સૂક્ષ્મ દેહમાં તે સ્થાનની આબુખાબુ થોડા વખત સુધી પોતાની વાસના ક્ષીણ થતાં સુધી અદૃશ્યમાં રૂંચા કરે છે, તે તેની વાસના પુરી થતાં નવા જન્મને ધારણ કરે છે.

આવા ઘણા પ્રેતતત્ત્વો અદૃશ્ય જગત્માં વ્યાપેલા છે કે જેને આપણે જોઈ શકતા નથી. તેવાં તત્ત્વો આ વિદ્યાથી આકર્ષિ શકાય છે.

શ્રીઓ અને નાની છોકરીઓને ખાસ મનન કરવા થોડા

શ્રી હિત શિક્ષક

અને

ચંદ્રકાંતાની આત્મકથા.

આ પુસ્તકમાં શ્રીઓને મનન કરવા થોડા ૩૦ પ્રકરણ છે. અને ૧૫૦ સતી શ્રીઓ અને ૧૫૦ મહાપુરુષોના જીવન ચરિત્રોનો સંગ્રહ છે. કીંમત રૂ. ૪-૦-૦૦

વ્યવસ્થાપક, ભાગ્યોદય-અમદાવાદ.

પ્રકરણ ૪૯ મું.

ભૂતવિદ્યા.

સ્થૂલ કરતાં પ્રાણનો પ્રદેશ વધારે સૂક્ષ્મ છે. એથી પણ આકાશનો પ્રદેશ વધુ સૂક્ષ્મ છે. તેમાંજ વિવિધ સત્ત્વો રહે છે. તેવા, પિતૃ અને જેની સ્થૂલ વાસના ગંધ નથી તેવા જીવોની શુભ ગતિ ન થતાં થયેલા ભૂત પ્રેતાદિની સ્થિતિ અને ગતિ આ પ્રદેશમાંજ હોય છે આવાં ભૂત પ્રેતાદિનાં તત્ત્વો મનુષ્ય યોનિમાં વસતાં શરીરનાં સૂક્ષ્મ દેહનાં તત્ત્વોને પોતાની પુષ્ટિ માટે વાપરે છે.

આપણે ઘણાં ભૂત વળગ્યાની વાત જાણીએ છીએ. જેને ભૂત વળગે છે તે નિર્ભળ પ્રાણુતત્ત્વવાળું અને કાયલીત માણસ હોય છે. બળવાન પ્રાણુતત્ત્વવાળા અને નિર્ભય માણસને ભાગ્યે જ ભૂત વળગે છે. આવા ભૂતો પોતાની અસંતુષ્ટ અને રહી ગયેલી વાસનાઓને અન્ય મનુષ્યમાં પ્રવેશ કરી પુરી કરે છે. અને તેથી જ્યાં પોતાને લાયક શરીર જણાય ત્યાં તે પ્રવેશ કરે છે, અને તેના સૂક્ષ્મ દેહને વિકૃતિ ઉપજાવે છે. જે વિધાયક નિર્ભળ સંકલ્પવાળો હોય છે, તો વિધેય આવા ભૂતોના તત્ત્વોમાં ફસાઈ પડે છે. જ્યારે વિધેય વિશ્વદૃષ્ટિમાં કે પ્રત્યગદૃષ્ટિમાં હોય છે ત્યારે આવાં સત્ત્વો તરત જ તેને અસર કરે છે અને જે તેને બચાવવાનું વિધાયકમાં સામર્થ્ય ન હોય તો વિધેયને ઘણું નુકશાન થાય છે. કઠાચ તે મરી પણ જાય છે.

પ્રેતાવાહનવિદ્યાથી પ્રેતનું આવાહન કરી તેની સાથે વાતચિત કરી શકાય છે. માણસ જ્યારે મરી જાય છે ત્યારે તેનો આત્મા

આંસારીક કોઈ મનુષ્ય કે પદાર્થ ઉપર વાચના રહી જવાથી ભૂત અર્થાત પ્રેત રુપે આ આકાશમાં અદૃશ્ય બન્યાં કરે છે. આપણે ભૂત વળગેલું અને ભૂત ધુણતાં ઘણી સ્ત્રીઓને જોઈ છે. તે પ્રેમ તે આ વિદ્યાવડે આકર્ષી શકાય છે. તેને કોઈના શરીરમાં પણ આવાહન કરી તે શરીર વડે ધારેલા ખુલાસા તેની પાસે મેળવી શકાય છે.

આ વિદ્યાથી પ્રેત આવી અદૃશ્ય રીતે કાગળ ઉપર આપણે પુછેલા સવાલોના જવાબ પણ લખી શકે છે. એક ખંધ કરેલા ઓરડાની વસ્તુ બીજા ખંડમાં લાવીને મૂકી શકે છે. દૂર દેશના પદાર્થો જે જોતામાં આપણી નજર આગળ લાવી મૂકે છે. ઘણીવાર તો હવામાં વાળાં વગાડે છે. તે આપણે જોઈ શકતા નથી પણ સાંભળી શકીએ છીએ. હવામાં નાચ કરે છે તે આપણે સાંભળી શકીએ છીએ. વળી કેટલીકવાર તો હવામાં રહી વાતો પણ કરી શકે છે. તે વાતો આપણે સાંભળીએ છીએ પણ તેને જોઈ શકતા નથી. આવા પ્રસંગો ઘણીયેવાર બનેલા અનેકના જોવામાં આવ્યા છે.

પાશ્ચાત્ય પ્રદેશોમાં પ્રેતોનું આવાહન કરવાની શોધ થઈ છે તેઓ પાંચ સાત માણસ ગોળ કુંડાળું વળી બેસે છે અને એક બીજાના હાથ ઝાલી રાખે છે. ધુપ કરી સ્વચ્છતા અને સુગંધી વાતાવરણ બનાવે છે. પછી બધા શાંત થઈ કોઈ પણ પ્રેતનું આવાહન કરવાને દૃઢ સંકલ્પ કરે છે. તે પછી થોડીવારે તેમાંનું એક બેભાન થઈ ઢંગી પડે છે અને તે માણસમાં ભુત અર્થાત પ્રેત પ્રવેશ કરે છે. તેને મીડીયમ અર્થાત પોઠીઓ કે ભૂલો કહે છે. આપણે ઘણા ભૂવાને જોયા છે. આ દેશમાં પણ ભૂવામાં તેની સાધનાવાળું પ્રેત પ્રવેશ કરી પુછેલા સવાલોના જવાબ આપી શકે છે.

આપણા શાસ્ત્રો પુનર્જન્મ માને છે. અને મનુષ્ય મરી ગયા પછી પોતાની વાસનાનુસાર ફરી જન્મ લે છે એમ આપણે માનીએ છીએ. જેમની મરતી વખતે હલકી વાસના રહી જાય છે તે ભૂત યોનીને પ્રાપ્ત થઈ તે વાસના પૂરી થતાં પ્રેત યોનિમાં જાય છે. જે પ્રેતયોનિમાં જાય છે તે આમ જોલાવ્યાથી પાછાં આવી શકતાં નથી.

પણ જેઓ અકાલમૃત્યુથી કે કોઈ પ્રબલ વાસના પુરી થતા

પહેલાં મરી જવાથી મરણવાળી જગામાં જ ભુત થઈ ફરે છે. તે પ્રેત-ભૂત, છન, ચુદેલ કે ડાકણ તરીકે થઈ અદૃશ્યમાં ફર્યા કરે છે અને પોતાને અનુકુળ નિર્બળ પ્રાણુતત્ત્વવાળું માણસ મળતાં તેમાં દાખલ થઈ પોતાની વાસના પુરી કરે છે. અને આવાહનથી તેવાં પ્રેત જવા કે પોઠીઆમાં પ્રવેશ કરી કદા પ્રમાણે જવાબ આપી શકે છે કે કહેલું કામ કરી જાય છે. ઘણીવાર વળગેલું ભૂત જેને વળગ્યું હોય છે તેના શરીરને દુઃખ દે છે અને કોઈ ભૂવો ઉતારવા માગે છે ત્યારે કહે છે કે 'મારી અમુક વાસના પુરી કરો તો જઈ, મારો ઉદ્ધાર કરો; મને નર્મદામાં કે ગંગામાં ન્હવશવો કે જેથી મારો ઉદ્ધાર થાય, તો હું જઈ'. આમ કરવાથી તે પ્રેત તેના શરીરમાંથી જતું રહે છે. અને તે મનુષ્ય પાછું નિરોગ થાય છે. કેટલાક ભૂત તો વળી ખાવાનું પણ માગે છે. તેને તે ખાવાનું ઉતારી ચકલે મૂકતાં તે જતું રહે છે. આવા ઘણા પ્રસંગો આપણે બોધ્યે છીએ.

સારા પ્રેતનું આવાહન કરવું એ તેને દુઃખ દેવા જેવું છે. તેને બદલે બો ભૂત જેવું પ્રેત ભરાઈ ગયું તો પોઠીઆને દુઃખકર પણ થઈ પડે છે. આ પ્રકારે પ્રેતની રહી ગયેલી વાસના પુરી કરવા માટે જ આપણાં શાસ્ત્રોએ શ્રાદ્ધાદિક કરવાનું કહેલું છે. એટલે તેના મરી ગયા પછી તેની પાછળ શ્રાદ્ધ અને પુણ્યદાન કરવાથી બે કોઈમાં તેની વાસના રહી ગઈ હોય છે તો તે ટળી જઈ તેનો ઉદ્ધાર થાય છે. મરી ગયેલા મનુષ્ય પાછળ રહવું કે તેને બહુ સંભાર સંભાર કરવું એ તો તેને દુઃખી કરવા જેવું છે.

મનુષ્ય મરે છે એટલે તેનો સૂક્ષ્મદેહ તેના સ્થુલ શરીરથી જુદો થાય છે. અને પંચમહા-ભૂતનું સ્થુલ શરીર પંચતત્ત્વ (અગ્નિ, જળ, તેજ, પૃથ્વી અને આકાશ) માં ભળી જાય છે. સૂક્ષ્મ શરીરનાં મન, બુદ્ધિ, પ્રાણ એ અંગો છે. તેમાં પ્રાણ અને મનના બંને વિભાગ થાય છે. પ્રાણના એક વિભાગને સૂક્ષ્મ કહે છે અને મનના એક વિભાગને કામ અર્થાત વાસના કહે છે. સૂક્ષ્મ પ્રાણ અને કામ તે બે મરી ગયા પછી મન બુદ્ધિ બેગાં રહેતાં નથી. કામ અને પ્રાણ પોતાના મૂળ સ્થાન પ્રતિ વળે છે. જે

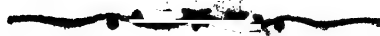
વાસનાવાળાં મનુષ્યો વાસના પુરી થયા વગર મરે છે કે, અમલ મૃત્યુથી મરે છે તેમનામાં વાસના અર્થાત કામ પ્રબળ હોવાથી તે પ્રેતદશામાં રહે છે. જ્યારે કામ અને પ્રાણુથી મન બુદ્ધિ બુદ્ધિ થાય છે અને કામ પ્રાણુની પ્રવૃત્તિ ક્ષીણ થાય છે ત્યારે પ્રેત દશામાંથી તે છુટે છે. જ્યારે પ્રેત વાસના પુરા થતાં મુક્ત થાય છે ત્યારે મન બુદ્ધિ જે પ્રથમથી બુદ્ધિ હોય છે તે વૃદ્ધિ પામે છે. જ્યાં સુધી પ્રેતની મુક્તિ થતી નથી ત્યાં સુધી મન અને બુદ્ધિ આગળ જઈ શકતાં નથી.

મન અને બુદ્ધિ આ સંસારમાં પ્રાપ્ત કરેલાં કર્મોના ફળને સૂક્ષ્મ સ્વપ્નવત લોગવી ફરી નવા જન્મમાં તેના અનુભવ માટે અવતરે છે. આથીજ આપણા શાસ્ત્રમાં પ્રેતની મુક્તિ થાય અને તે ફરી નવો જન્મ ધારણ કરી શકે તે અર્થે મરનારની પાછળ શ્રાદ્ધાદિ ક્રિયા કરી, મરનારને જે જે વસ્તુ પસંદ હોય તેનું દાન કરવાનું વિધાન છે. આથી તેની વાસના પુરી થતાં તે પ્રેતમાંથી મુક્ત થાય છે.

પ્રેતાવાહનની વિદ્યાથી જે પ્રેતો વાસનાને લીધે અદૃશ્યમાં વાસના પુરી કરવાની ઇચ્છાથી રખડે છે તે જ આકર્ષાઈ આવે છે. અને તે તો પોતાની વાસના પુરી કરવા માટે તેવું જ શોધે છે.

શરીરનો સ્થુલ દેહ મરણ થતાં છુટો પડી જાય છે અને સૂક્ષ્મ દેહ નીકળી પોતે કરેલાં કર્મોનાં ફળ અનુસાર ફરી જન્મ ધારણ કરે છે. તે બેની વચમાં જો તેને વાસના રહી ગઈ હોય છે તો તેનાં અદૃશ્ય તત્વો આ અદૃશ્ય જગતમાં ભગ્યાં કરે છે અને વાસના પુરી થતાં પાછાં પોતાના કર્મોનુસાર દેહ ધારણ કરે છે. આ વચલી સ્થિતિમાં રહેનાર તેજ પ્રેત અર્થાત ભૂત ગણાય છે અને તેને આ-કર્ષી તે દારા અનેક કાર્ય કરાવી શકાય છે.

ભૂત પ્રેતની સાધના સાધી ઘણા ભૂતને વશ કરે છે. એવું આપણે ઘણી વખત સાંભળ્યું છે. તે સાધના કરવાની જે ક્રિયા તે પણ આ પ્રેતાવાહન વિદ્યાને મળતી જ છે.

પ્રકરણ ૫૦ મું પ્રેતોનું આવાહન કરનાર મંડળ

આ વિધાને માનનારાઓ વર્ષમાં જુદી જુદી જગ્યાઓએ જુદા જુદા વખતે એકઠા થાય છે. અને લોકકલ્યાણ કરવાને માટે અનેક ચત્નો કરે છે. તેઓ આખા વિશ્વમાં સઘળે સ્થળે ચૈતન્ય વ્યાપેલું છે એમ માને છે અને તે ચૈતન્યની સાથે અભિન્ન થઈ રહેવું એજ તેમનો મુખ્ય ધર્મ છે. મૃત્યુ પછી પણ જીવનું અસ્તિત્વ હોય છે, અને આત્માની ઉન્નતિ થયાં કરે છે. જ્યાં સુધી જીવાત્મા આ સર્વત્ર વ્યાપક ચૈતન્યની સાથે અભિન્ન થઈ ન જાય ત્યાં સુધી તેની ઉન્નતિ થયાં કરે છે. પુનર્જન્મને પણ તેઓ માને છે.

તેઓ માને છે કે પ્રેતોની સાથે પણ સંબંધ બાંધી શકાય છે; તેઓનો સિદ્ધાંત એવો હોય છે કે આપણે જેવું વર્તન આપણા-પ્રતિ અન્યનું રખાવવાની ઇચ્છા રાખતા હોઈએ, આપણને અન્યનું જેવું વર્તન પ્રિય હોય તેવું જ આપણે અન્ય પ્રતિ વર્તન રાખવું જોઈએ. અને પોતાના આત્મા સમાન અન્યને ગણવા જોઈએ. આ લોકોએ અભ્યાસથી પ્રેતોને એવા આધન કરેલા હોય છે કે તેમના દાસ જે ઈચ્છે તે કાર્યને તે ગમે તે વખતે પણ કરી શકે છે. તેઓ આશ્ચર્ય પમાડે તેવી અનેક વસ્તુઓને ઘણે દ્રશ્યી અદ્ય સમયમાં મંગાવી શકે છે. તેમ જ પાસે પડેલી ગમે તે વસ્તુને ગમે ત્યાં મૂકાવી દે છે. અનેક અસાધ્ય વ્યાધિઓને તે ઝટ મટાડી શકે છે. અનેક અભણ મનુષ્યોમાં પ્રેતનું આવાહન કરી તેમની પાસે ઉત્તમ વિદ્વતા ભર્યા લેખો લખાવી શકે છે કે જ્ઞાનપૂર્ણ વ્યાખ્યાન આપાવી

શકે છે. મૃત્યુ પામેલા કોઈપણ આત્માને તે બોલાવી તેની સાથે વાતચીત કરી શકે છે. જેને તેઓ બોલાવવા ઈચ્છે છે તેને બોલાવી શકે છે.

કેટલીક વખત તેમના બોલાવ્યા છતાં પણ ઘણા પ્રેતા પોતાની ઈચ્છા ન હોવાને લાથે આવી શકતા નથી, તેમ જ જેને મધ્યસ્થ કર્યો હોય છે, તેની જો યોગ્યતા નથી હોતી તો તે આવી શકતા નથી. જે પ્રેતને બોલાવવામાં આવે છે તે આવીને જ્યારે મિડીયમમાં દાખલ થાય અને બોલવા માંડે ત્યારે તે પ્રેતનો આ લોકમાં જીવતી વખતે જેવો સ્વર હોય છે તેવા સ્વરનો બોલે છે, તેમજ તેની વાત કરવાની રીતભાત પણ આ લોકમાં જેવી તેની હતી તેવી હોય છે. તેમને જે જે પ્રશ્નો પૂછવામાં આવે છે તેમાંથી તેમની મરજી હોય તે પ્રશ્નનો જ ઉત્તર તે આપી શકે છે અને જે પ્રશ્નોના ઉત્તર તે આપતું ન હોય તે પ્રશ્નોને વારંવાર પૂછવામાં આવે કે પરાણે જવાબ મેળવવા માટે યત્ન કરવામાં આવે તો તે તત્કાળ તેમાંથી ખસી જાય છે.

જેવી રીતે આપણા લોકોમાં કોળી, વાઘરી વિગેરે જાતિમાં ભુવાઓ ધુણીને કહે છે કે હું ફલાણો દેવ છું, લીમડી માતા છું, અથવા ઝાંપડો કે ઝંડ છું, એવી રીતે આ વિદ્યા પણ ભૂતવિદ્યા જ છે. જેવી રીતે પ્રેતને આવાહન કરીને તેની મારફતે અનેક વાતો અને ચમત્કારો જાણી શકાય છે, ભૂત લવિષ્ય અને વર્તમાનકાળની વાત પૂછી તેના જવાબો મેળવી શકાય છે. તેવી રીતે દરેક મનુષ્ય પોતે પણ પ્રયત્ન કરે તો પોતાના સૂક્ષ્મશરીરવડે અનેક ચમત્કારીક વાતો જાણી શકે છે. જેમ પ્રેતને સૂક્ષ્મ શરીર પ્રાપ્ત છે તેવી રીતે આપણને પણ આપણા-સ્થૂળ શરીરની અંદર સૂક્ષ્મશરીર-અથવા તો લિંગદેહ પ્રાપ્ત છે. આ સૂક્ષ્મ શરીરમાં રહેલા સામર્થ્યને પ્રકટ કરવાનું જળ મેળવવાની અનેક - ક્રિયાઓ છે. તે ક્રિયાઓ સાધીને મનુષ્ય આ જળને મેળવી શકે છે. આ ક્રિયાઓ તે તત્ત્વવિચાર અને યોગની ક્રિયાઓ છે. તે આગળ જતાવવામાં આવ્યું છે. હિપ્નોટીઝમથી પણ હિપ્નોટાઇઝ કરેલો મનુષ્ય સૂક્ષ્મ શરીરવડે અનેક ચમત્કારીક વાતો કરી શકે છે.

પ્રેતોનું આવાહન કરી તેમની સાથે માત્ર પરોપકાર કરવાના જ ઉપાયો મેળવી શકાય છે. તેમજ પરોપકારાર્થે જ તેમની સહાય મેળવી શકાય છે. તેમની પાસે સ્વાર્થના કાર્યમાં સહાય માગવામાં આવે છે તો તે ઝટ જતી રહે છે. કેટલાક પ્રેતોને મનુષ્ય શરીર છોડ્યા પછી પણ પોતાનાં સંબંધી ઉપર કે પોતાના દેશ ઉપર પ્રેમ હોય છે તેથી તે પ્રેત યોનિમાં રહીને પણ તેમનું હિત કરવાનું દ્વાર શોધ્યાં કરે છે. તેમનું આવાહન કરવામાં આવે છે એટલે તે ઝટ આવીને પોતાનાં સંબંધીઓનું હિત કરવાના તેમજ દેશનું હિત કરવાના ઉપાયો બતાવી તેમાં સહાય આપે છે. કેટલાક માણસો-મરી ગયા પછી આ લોક સાથે સંબંધ રાખતા નથી અને બીજે સ્થળે સ્થપાય છે, તેથી તેવા પ્રેતો બોલાવ્યા છતાં આવી શકતા નથી.

પ્રેતો પોતાના સૂક્ષ્મ શરીરવડે ગમે ત્યાં હરી ફરી શકે છે. તથા ગમે ત્યાં પડેલી વસ્તુને જોઈ શકે છે.

પ્રેતોનું આવાહન કરવા માટે આ વિધાને માનનારા આઠ કે દસ માણસોનું ટોળું એક શાંત ઓરડામાં શાંત સમયે એક બીજના હાથમાં હાથ મેળવી ગોળાકારે શાંતપણે બેસે છે. પછી તેઓ જે પ્રેતને બોલાવવું હોય તે પ્રેતને તેમનામાંના જેને મિડિયમ (મધ્યમ અથવા ભૂવા) તરીકે માન્યો હોય તેનામાં પ્રવેશ કરવાની દૃઢ ઇચ્છા કરે છે. થોડોવારે આ પ્રમાણે દરેક જણ દૃઢ ઇચ્છા કરીને ખેંસી રહ્યા પછી તે બોલાવેલું પ્રેત મિડિયમમાં પ્રવેશ કરીને જે જે પૂછવામાં આવે છે તેના જવાબ આપે છે. અન્ય પ્રેતોનું પણ આવાહન કરતાં તે આવી શકે છે. અને હવામાં અદ્ધર વાજાં વાગવાં, બંધ ઘરમાંથી કોઈ જડ વસ્તુનું અદસ્ય રીતે ગુમ થઈ જવું, ફરની વસ્તુઓનું ઉતાવળથી તે ઓરડામાં આવીને પડવું. માગેલી વસ્તુઓ ત્યાં હાજર થવી વિગેરે અનેક બનાવો બને છે. ઘણીવાર પૂછેલા સવાલોના જવાબો મિડિયમ દ્વારા કાગળમાં લખાય છે. આ વિગેરે અનેક ચમત્કારો આ પ્રમાણે પ્રેતના આવાગમનથી મિડિયમ દ્વારા જાણી શકાય છે.

ભાગ ૫ મો

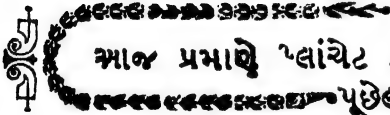
પ્લાંચેટ

અથવા

પ્રેતાવાહનયંત્ર,

પ્રકરણ ૫૨ મું

પ્લાંચેટની વિધિ.

આજ પ્રમાણે પ્લાંચેટ દ્વારા પણ પ્રેતનું આવાહન કરી પૂછેલા સવાલના જવાબો મેળવી શકાય છે. આ પ્રયોગને માટે ત્રણ પાયાનું એક નાનું લાયડાનું ટેબલ વચ્ચે મૂકવામાં આવે છે. પછી તેની આબુઆબુ બે ત્રણ કે વધારે માણસોએ શાંત ચિત્તે બેસવું, પછી તે ટેબલ ઉપર પોતાનાં બંને હાથનાં આંગળાં પહોળાં કરીને એક બીજાનાં આંગળાંને અડે એવી રીતે મૂકવાં અને જે પ્રેતને બોલાવવાની ઇચ્છા હોય તે પ્રેત જલ્દી આવે એવી હઠ ઇચ્છા કરીને શાંતપણે અર્ધાથી પોણા કલાક સુધી બેત્રી રહેવું. કોઇવાર કલાક બે કલાકવાર પણ બેસવું પડે છે. આ પ્રમાણે હઠ સંકલ્પ કરીને બેસવાથી પ્રેતનું આગમન થાય છે અને તે વખતે તે ટેબલના ત્રણ પાયામાંથી એક પાચો ઉચો થાય છે અને પૂછેલા પ્રશ્નનો ટકોરા વડે જવાબ આપે છે. તેમાં એક ટકોરાથી 'એ' બે ટકોરાથી 'બી,' ત્રણથી 'સી' એમ સમજી પછી

તેનો અર્થ થાય છે. આંકડામાં ઉત્તર માગ્યો હોય તો જેટલા ટકોરા થાય તેટલો આંકડો સમજવો. કેટલીક વખતે ‘હા’ કે ‘ના’ એવો જવાબ મેળવવો હોય ત્યારે કહેવું કે ‘હા’ હોય તો આટલા ટકોરા વાગવા અને ‘ના’ હોય તો આટલા ટકોરા વાગવા. આ પ્રમાણે આ ટેબલના પાયા વડે પણ ઉત્તર મેળવાય છે.

તેવીજ રીતે એક ડબલ કુલ્સકેપ કાગળ ઉપર ગોળાકારે એ-ખી-સી-ડી-ના અક્ષરો લખવામાં આવે છે તે કાગળને એક બોર્ડ ઉપર ચોટાડી પ્લેચેટનું બોર્ડ કરવામાં આવે છે. પછી એક નાના પાટીયાને ત્રાકોણે ગોળાકાર કરી તેની નીચે એક બાજુ બે નાનાં ચક્કર ચોટાડવામાં આવે છે. અને તેની સામી બાજુ અણીવાળા ભાગ તળે એક નાની પેન્-સીટનો કકડો આવે તેવું કાણું પાડવામાં આવે છે. તેમાં પેન્-સીટનો કકડો બોસવાથી તે પાટીયું બોર્ડ ઉપર અદ્ધર રહી શકે છે. તે ચક્કર એવો રીતે ચોટાડવામાં આવે છે કે તે પાટીયું ગમે ત દિશાનાં હરી ફરી શકે. તે ચક્કર નાનાં ગોળાકારે પરડાં જેવાં અર્ધા ઈંચથી પણ નાનાં હોય છે. તે પાટીયાંને પ્લેચેટ કહે છે. તેને પેલા એ-ખી-સી-ડી વાળા બોર્ડ ઉપર મૂકી પછી તે પાટીયા ઉપર બે માણસ પોતાના બે હાથનાં આંગળાં બાર દીધા વગર મૂકી સામસામે શાંતપણે બેસી પ્રેતને આવાહન કરવાનો દૃઢ સંકલ્પ કરે છે. આથી થોડાવારે તે પાટીયું એની મેળે હાલવા માંડે છે. અને જે જે પ્રશ્નો પૂછવામાં આવે છે તેના જવાબો તે પાટીયાની તળેના આગલા ભાગના ચક્કર દ્વારા તે એ-ખી-સી-ડીના અક્ષરો બતાવીને આપે છે. જેમકે ‘હા’ કહેવું હોય તો તે પાટીયાના આગલા ભાગનું ચક્કર Y-O અને H આ અક્ષરો બતાવે છે તેથી ‘યસ’ એ શબ્દ ગોઠવી સમજી શકાય છે.

તે વખતે કાંને આત્મા આ પ્લેચેટમાં આવી જવાબ આપે છે તેનો પણ ઉત્તર તે એ-ખી-સી-ડીના અક્ષરો બતાવીને આપે છે. આ પ્રમાણે આ પ્લેચેટ ચલાવવાનો અભ્યાસ પડતાં ગમે તે વખતે તેને ચલાવી ફાવે તે પ્રેતના આત્માને આકર્ષી શકાય છે. અને તેને અનેક પ્રશ્નો પૂછી તેના જવાબો મેળવવામાં આવે છે.

આ પ્રમાણે આ પ્રયોગથી મરી ગયેલા માણસના આત્માને

બોલાવી શકાય છે. પ્રેતનું આવાહન કરી તેની પાસેથી ગમે તે સવાલો પછી જવાબ મેળવી શકાય છે. યોગ કરવા માટે પ્રયોગ કરવા ઇચ્છનારને આ વિદ્યામાં શ્રદ્ધા હોવી જોઈએ. આ ક્રિયામાં જે મિડિયમ બને તેનો પ્રાણપ્રવાહ નબળો હોવો જોઈએ, તેનું મન ઢીલું હોવું જોઈએ તો જ તેના ઉપર બીજો આત્મા અસર કરી શકે છે એમ માનવું છે. જે પ્રયોગ કરનારા દૃઢ મનના હોય છે તો તેમનાથી આ પ્રયોગ બની શકતો નથી. આપણે કેમને ભૂત વગ-જેલું જોઈએ છીએ તેમાં જે માણસનું મન ઢીલું હોય છે, બીજા હોય છે, તેજ માણસને ભૂત વળગે છે. પણ મજબુત મનના ને દૃઢ વિચારવાળા માણસને ભૂત વળગતું નથી. જેવી રીતે આપ-ણમાં ઘણા માણસોને ભૂત વળગવાથી તેના શરીરમાં વળગનાર ભૂતનો આત્મા કામ કરે છે. તે કહે છે કે હું ફલાણો છું. ફલાણા કામ માટે વળગ્યો છું. વળી કેટલાક ભૂતો તો એવું કહે છે કે પોતે જીવતી વખતે કોઈ વસ્તુ ગુપ્ત રીતે દાટી હોય છે અને તેનાં વાર-સોને તે જડતી નથી તે સંબંધમાં તે વસ્તુ અમુક જગ્યાએ છે તે બતાવી શકે છે. જેનો આત્મા ભૂત તરીકે બીજામાં પ્રવેશ કરે છે તેજ માણસ જીવતો હોય અને જેવી ક્રિયા કરતો હોય છે તેવી ક્રિયા કરે છે. જે જે વાત તેના વખતમાં બની ગઈ હોય છે તે કહી આપે છે.

પ્રકરણ પર મું.

પ્લાસ્ટીકની બનાવટ અને ઉપયોગ.

પ્લાસ્ટીકનું કાચબાના આકારનું ત્રીકોણ જેવું નાનું એક દોઢ ફુટ લાંબુ પહોળુ પાટીયું બનાવે છે. તેમાં એક બાજુથી અણી-વાળુ લાંબુ અને બે પડખાં ગોળાકારનાં અને પાછળનો ભાગ સીધો હોય છે. તેનો આકાર કાચબા જેવો હોય છે. આ પાટીયું સાગનું પોલીસ કરેલું હોય છે. તેની તળે પાછળની બાજુ બે નાનાં ફરતાં બ્લેક ઝીણાં પરડાં હોય છે. તે જે બાજુ ફરવું હોય તે બાજુ ગોળ ફરી શકે તેવાં હોય છે. અને આગળની બાજુએ જ્યાં અણીવાળો ભાગ હોય છે તેની તળે એક નાની પેન્સીલનો કકડો આવી શકે તેવું ગોળ અધું ઢાણું હોય છે. આ પ્લાસ્ટીકમાં તે જગ્યાએ પેન્સી-

લનો નાનો કડકો ખોસે છે. પાછળ બે નાનાં ચક્કર હોય છે. એટલે તે બે ચક્કર અને પેન્સીલના કકડા ઉપર ઉંચું રહી શકે છે.

આ 'પ્લાંચેટ ચલાવવું' હોય ત્યારે એક ગોળ અર્થાત ચોરસ લીધું ટેબલ, આરસપડાણનું ટેબલ અથવા તો જમીન ઉપર છે હોય તો ત્યાં, અથવા નીચે જમીન ઉપર કાંઈ પાથરી તેના ઉપર કોરે: કાગળ મૂકી તેના ઉપર મૂકવું. પછી તે 'પ્લાંચેટને ચલાવવાની ઇચ્છા હોય તેવાં બે મનુષ્યોએ શાંત ચિત્ત આ પ્રયોગમાં શ્રદ્ધા રાખી સામસામે બેસવું. વચ્ચે 'પ્લાંચેટ મૂકવું' અને તે 'પ્લાંચેટ ઉપર દરેક પોતપોતાના બંને હાથનાં આંગળાં અડાડવાં. અને પ્રેત આવે છે એવી દૃઢ સંકલ્પપૂર્વક ભાવના કરવી. બેઠેલા મનુષ્યોએ આ પ્રયોગમાં શ્રદ્ધા રાખી થોડીવારે શાંત થઈ 'પ્લાંચેટ ઉપર આંગળાં મૂકી બેસી રહેવું. કોઈએ આ પ્રયોગમાં અવિશ્વાસ ન લાવવો. થોડીવારે તે 'પ્લાંચેટનું' પાટીયું હાલવા લાગશે. તે હાલવા લાગે તે વખતે પેલા મનુષ્યોએ ઉપર મૂકેલા હાથનાં આંગળાં પોચાં પોચાં રાખવાં અને 'પ્લાંચેટને જેમ જવું' હોય તેમ જવા દેવું. તેના ઉપર વધુ ભાર દઈ દબાવી ન રાખવું.

આ 'પ્લાંચેટ' હાલ્યા પછી ફરવા લાગશે. આ વખતે જે પ્રશ્ન પૂછવો હોય તે બોલીને અથવા તો મનમાં પૂછવો. જે સવાલ પૂછવામાં આવશે તેનો જવાબ આ 'પ્લાંચેટ' આનુબાનુ ફરી અંદર ઘાલેલી પેન્સીલથી લખીને આપશે. જે ભાષામાં સવાલ પૂછ્યો હશે તેજ ભાષામાં લખશે. જેમ જેમ વધુ વખત જશે તેમ તેમ 'પ્લાંચેટની' ગતિ વધવા લાગશે. અને અપાટાબંધ પૂછેલા સવાલના જવાબ તે લખી શકશે. તે વખતે કયું પ્રેત આવેલું છે તે પૂછવાથી તે પોતાનું નામ પણ લખશે. ભવિષ્યમાં શું બનશે તેનો પણ જવાબ આપશે. જે સવાલનો જવાબ આપવા માટે તે ના લખે તે સવાલ વારંવાર પુછવો નહિ. તેને જ્યારે જવું હશે ત્યારે તે લખશે કે હવે હું જઈશ. મને રજા આપો તો તે વખતે તેને કાંઈ ન પૂછતાં રજા આપી પ્રયોગ બંધ કરવો.

આ પ્રકારે 'પ્લાંચેટ' ઉપર જેમણે હાથ મૂક્યા હોય છે. તેમના હાથ પણ 'પ્લાંચેટની' ગતિ પ્રમાણે ફર્યા કરે છે. અને થાકી જાય તેટલી ઘડિયે 'પ્લાંચેટ' આનુબાનુ ફરી જવાબ લખી કાઢે છે.

આ પ્લાસ્ટિક અમેરીકામાં પ્રથમ નીકળ્યું હતું. હાલ આ દેશમાં પણ તેનો પ્રયોગ થાય છે. આ પ્લાસ્ટિક આ દેશમાં ઘણું વેચાય છે પણ ખરૂં અને પાંચ છ રૂપિયા લે છે. પણ તે જો ઘેર બનાવે તો તેટલું ખર્ચ થાય નહિ. તેમાં કાંઈ પણ ધાતુનું હોતું નથી. તે ચાલવાનો આધાર ચલાવનાર ઉપર હોય છે.

પ્લાસ્ટિક ચલાવનાર મનુષ્ય શાંત, નિર્મળ હૃદયનું હોવું જોઈએ. તેને આ વિદ્યામાં શ્રદ્ધા હોવી જોઈએ. પહેલે દિવસે દસ પંદર મિનીટ પ્રયોગ કરવો, ન ચાલે તો રહેવા દેઈ બીજે દિવસે કરવો. પણ શ્રદ્ધા ઉઠાવી ન દેવી. જો આ પ્રયોગમાં શ્રદ્ધા હોય છે અને આ પ્લાસ્ટિક દ્વારા પ્રેતનું આવાહન થઈ જ શકશે એવી દૃઢ શ્રદ્ધા હોય છે તો જરૂર આ પ્લાસ્ટિક તેનાથી ચાલી શકે છે. આ પ્રયોગ જોવા બેસનાર પણ શ્રદ્ધાળુ જોઈએ. તેમાં પણ જો કોઈને આ પ્રયોગમાં શ્રદ્ધા નથી હોતી તો આ પ્રયોગ થતો નથી. સ્થળ એકાન્ત અને શાંત જોઈએ. આવી રીતે આ પ્લાસ્ટિકથી પણ પ્રેતનું આવાહન કરી તેના દ્વારા ભૂત, ભવિષ્યની વાત જાણી શકાય છે. પ્લાસ્ટિક જેની ઉપર મૂકવામાં આવે તે જગા સ્વચ્છ અને આળુખાળુ પ્લાસ્ટિક ફરી શકે તેવી લીસી જોઈએ. તેને વચ્ચે કાંઈ હરકત આવે તેવી ખડખડાટ ન જોઈએ. એકાદ બે વાર આ પ્રયોગ થયો તો પછી તેને ફરી ચલાવતાં જશ પણ વાર લાગવાની નહિ.

પ્રેતાવાહનવિદ્યા પણ આ ભૂતવિદ્યાને મળતી જ છે. જેમ ભૂવા હોય છે તેમનામાં ગમે તે ભૂત કે ઝંડ, કે દેવી ધુણી શકે છે તેવા રીતે આ પ્રયોગમાં મિડીયમનામાં પ્રેત પ્રવેશ કરીને અનેક ચમત્કારો બતાવી શકે છે. પ્લેસ્ટિકની ક્રિયામાં પણ બેઠેલા માણસો-માંથી એકનામાં પ્રેતનો આત્મા પ્રવેશ કરી તે પ્લેસ્ટિકના પાટીયાને ગોળાકાર બોર્ડની ચારે તરફ આવેલા એ-બી-સી-ડી-ના અક્ષરો તરફ અપાટાખંધ ફેરવીને જવાબ આપી શકે છે. આ પાટીયા ઉપર બંનેજાનનાં માત્ર આંગળાં જ હોય છે, અને તે જેમ જેમ પ્રશ્ન પૂછાતા જાય તેમ તેમ અપાટાખંધ ચારે બાજુ ફરી-જવાબના અક્ષરો બતાવી શકે છે. હાલ આપણા દેશમાં પણ પ્લાસ્ટિક ચલાવવાની ક્રિયા ઘણા માણસો કરવા લાગ્યા છે. આ ક્રિયાને અમેરિકામાં સારી રીતે બેઠવામાં આવી છે. આ પ્લેસ્ટિકનાં પાટીયાં અને બોર્ડ તૈયાર પણ મળી શકે છે અને ઘેર પણ બનાવી શકાય છે.

ભાગ ૬ ઠો

વશીકરણ વિદ્યા.

પ્રકરણ ૫૩ મુ.

અન્ય મનુષ્યને વશ કરવા.

એક મનુષ્યે બીજા માણસના મનને જીતી લઈ તેને વશ કરી લેવાની વિદ્યાને વશીકરણ વિદ્યા અથવા તો મોહિની વિદ્યા કહે છે, આપણામાં પણ ઘણી જગ્યાએ કહેવાય છે કે અમુક પુરુષે તો પેત્રી સ્ત્રીને વશ કરી લીધી છે, અથવા અમુક પુરુષે તો પેત્રી સ્ત્રીને વશ કરી લીધી છે, અથવા અમુક સ્ત્રીએ તો પેત્રા પુરુષને અથવા તેના ઘણીને વશ કરી લીધા છે એટલે તે તેને જ જોયાં કરે છે. સ્ત્રીઓ પુરુષને અને પુરુષો સ્ત્રીઓને વશ કરવા મથે છે. આ વશીકરણ વિદ્યા શીખવા માટે ઘણા કાંકાં મારે છે. ઘણી સ્ત્રીઓ પોતાના ઘણીને વશ કરવા માટે મંત્ર, જંત્ર લેવા સાધુ કે જાતિ પાસે ફેરા ખાતી જણાય છે.

અન્ય મનુષ્યના મનને વશ કરી લેવાની શક્તિ દરેક માણસના અંતરમાં હોય છે પણ તેની તે લોકોને ખબર હોતી નથી માટે બહાર કાંકાં માર્યાં કરે છે. અને ઘણીવાર તો ઝેરી પત્રીકીઓ લાવી પતિ વશ કરવા તેને ખવરાવતાં પણ અચકાતી નથી અને ઘણી-

વાર તે ઝેરી પદ્મિકીથી પતિ ગમે તો ગાંડો થાય છે, માંદો પડે છે કે છેવટે મરી પશુ જાય છે. આ વિદ્યા શીખવાથી દરેક સ્ત્રી કે પુરુષ અન્ય પ્રાણી ઉપર પોતાની ખારેલી અસર ઉપજાવી શકે છે.

બીજા મનુષ્યના મનને વશ કરી લેવાની શક્તિ દરેક માણસમાં હોય છે તેમજ કેટલાંક પ્રાણિઓમાં પણ હોય છે. ઘણાં જીવંત જાનવરો, વાઘ, સિંહ, સાપ વિગેરેમાં આ શક્તિ હોય છે તે પોતાના શિકારને આ શક્તિથી તાબે કરી શકે છે. તેમની નજીક આવેલો તેમનો ભક્ષ ત્યાંથી નાસી છુટવાનો વિચાર કરવા છતાં પણ તેના આકર્ષણશક્તિના બળે નાસી જઈ શકતો નથી અને તેના શિકાર બની રહે છે.

મનુષ્યે આ શક્તિને કેળવી જેવી રીતે બીજા માણસોને વશ કરી શકે છે તેવી જ રીતે તોફાની ઘોડા, વાઘ, વરૂ, હાથી એવાં પ્રાણિઓને વશ કરી શકે છે. આ શક્તિ આપણામાં ઘણા વર્ષથી ચાલતી આવેલો છે. આપણા દેશમાં તેનો ઉપયોગ ઘણાઓ પહેલાં કરતા હતા અને હાલ પણ કરે છે આ વિદ્યાને સ્ત્રીઓ તો ખાસ કરીને માને છે. જો કોઈ ઘણી તેની સ્ત્રીના કદ્યાપણે વર્તતો હોય તો તેની મા જરૂર કહેવાની કે એને તો એની બાયડીએ વશ કરી લીધો છે કેટલાક પુરુષો પણ સ્ત્રીઓને વશ કરવા માટે ઘણી વાર ફાંફાં મારતા જોવામાં આવે છે. આવી સ્ત્રીઓ અને પુરુષો ઘણી વાર અન્યને વશ કરવામાં ઠોરા ધાગા કરવા કે કાંઈ દવા લેવા માટે સાધુ સંતો કે બ્રાહ્મણોની પાછળ ફર્યા કરે છે પણ તેથી તો તેમને ઘણીવાર નિરાશ થવું પડે છે.

એક પુરુષને જોઈ ઘણીવાર કોઈ સ્ત્રી વશ થઈ જાય છે, તે ઘણીવાર તેનેજ યાદ કરે છે, તેને જ સંભાળે છે, અને તે મળતાં આનંદ પામે છે. તેવી રીતે કોઈ રૂપવંતી સ્ત્રીને જોઈ કેટલાક પુરુષોને તે સ્ત્રીનો જ છંદ લાગે છે, કહે છે કે તેણે તો મને મોહિની લગાડી છે, તેને તે સ્ત્રી વગર બીજી કોઈ વસ્તુ ગમતી નથી, તેનો જીવ તે સ્ત્રીમાં જ લમે છે. આ પ્રકારે ઘણીવાર ઘણાં સ્ત્રીપુરુષોને થતું જોવામાં આવે છે. અમુક માણસના મનને વશ કરીને તેની પાસે આપણી મરજી પ્રમાણે કામ કરાવવાની ફરજ પાડવી એને વશીકરણ વિદ્યા કહે છે. ત્યારે કેટલોક વખતે અમુક સ્ત્રીને કે અમુક

પુરુષને તેની પાસે પૈસા મેળવવાની ખાતર તેને વશ કરી પોતાને તાબે કરી લેવા આપણા તરફ પ્રેમવાળાં કરી દેવાં તેને મોહિની કહે છે. ઘણીવાર કોઈ સ્ત્રી કોઈ પુરુષને ભેતાં જ તેને તેની દેડે લાગે છે, ત્યારે ઘણીવાર કોઈ પુરુષને કોઈ ખુબસુરત સ્ત્રીને ભેતાં જ તેના ઉપર તે મોહિ પડે છે, ત્યારે તેને તેના વગર ચેન પડતું નથી. તે ભેઈ લોકો કહે છે કે ભાઈ એને તો ફલાણીની મોહિની લાગી છે.

કોઈ માણસ કોઈ માણસના કહ્યા પ્રમાણે વર્તતો હોય ત્યારે તેને લોકો કહે છે કે એના એને વશ થઈ ગયો છે. આ પ્રમાણે વશીકરણ વિદ્યાથી માણસ બીજા માણસને પોતાને વશ કરી શકે છે.

દરેક માણસને એવી ઇચ્છા હોય છે કે તેના ઉપર ઘણા હેતુ રાખે, તેના કહ્યા પ્રમાણે ઘણા ચાલે, તેના તરફ બીજાઓ આકર્ષાય. તેની જ રીતે સ્ત્રીઓને પણ મનમાં એવી ઇચ્છા હોય છે કે ઘરમાં તેમ બહાર તેના કહ્યા પ્રમાણે સર્વ ચાલે. તેના ઉપર સર્વ કોઈ પ્રેમથી વર્તે. તેની આજ્ઞાનું પાલન કરે બીજાઓના ઉપર તે પોતાનો પ્રભાવ પાડી શકે. આવી ઇચ્છા દરેક સ્ત્રીપુરુષને હોય છે. પણ તેઓ જો આ પ્રકારની બીજા મનુષ્યને પોતાના તરફ પ્રેમ ઉપજાવવાની કળાને શી રીતે સાધી શકવી તે બાબતો હોય તો તેથી તમને ઘણા લાભ થાય અને તેમનું ઘણું માન સચવાય. આવી શક્તિ તેમનો અંદર રહેલી છે તેનું તેમને જ્ઞાન ન હોવાથી ઘણીવાર શી રીતે આ કળાને સાચી લેતો તેની તેમને ખબર પડતી નથી.

આ પ્રકારની શક્તિ જેણે કેળવી હોય છે તેના તરફ સ્વાભાવિક રીતે જ ઘણા માણસોનું ધ્યાન ખેંચાય છે. ઘણા તેને મળવા આતુર રહે છે, ઘણા વમના બોલ ઉપર પ્રીત થઈ જાય છે. આ સઘળું તેણે પોતાની અંદર રહેલી આ વશીકરણ શક્તિને બીલવેલી હોય છે તેને લીધે બને છે. તે શક્તિ દરેક સ્ત્રીપુરુષમાં હોય છે જ તે શક્તિને શી રીતે બીલવવી, તેના ઉપયોગ શી રીતે કરવો તેનું જ્ઞાન મેળવી જો તેને બીલવવામાં આવે છે તો તે માણસ ઘણું પરાક્રમો બતાવી શકે છે. આ શક્તિ બોલવવાની ઇચ્છા રાખનાર માણસ ઘણા જ શાંત હોય છે તેમજ બીજાના સમાગમમાં આવવાના પણ તેમને ઘણી થોડી ઇચ્છા હોય છે તેમને બીજા માણસોની ઘણી બેપરવા હોય છે, તે કદી પણ કોઈની મહેરબાની મેળ-

વશ માટે દીનતા બતાવતા નથી. પણ તેમના અંબધમાં જે જે માણસો આવે છે તેમને તેમના ઉપર સ્વભાવિક રીતેજ પ્રીતિ ઉત્પન્ન થાય છે, અને તેનામાં કાંઈક એવું હોય છે કે જેથી કરીને તમને તેમના ઉપર પ્રેમ ઉપજ્યાં કરે છે. તેના વગર તમને ચેન પડતું નથી. અને તમને તેનામાં કાંઈક એવું જણાય છે કે જેથી તેના વગર ચેન પડતું નથી. આ પ્રકારની તમારામાં અસર થાય છે એજ તેણે ખીલવેલી વશીકરણ વિદ્યાનું પરિણામ છે.

પ્રકરણ ૫૪ મું.

બીજાને શી રીતે વશ કરવા

દરેક મનુષ્યમાં બે મુખ્ય શક્તિઓ છે. એ શક્તિઓમાં પહેલીનું નામ (Desire) ઇચ્છા છે, અને બીજીનું નામ (Will) યાને દૃઢઇચ્છા છે. ઇચ્છા શક્તિમાં એવા ગુણ છે કે તે સામેના માણસને પોતાના તરફ ખેંચે છે. પોતાના તરફ આકર્ષવા તેને લલચાવે છે. અને દૃઢ ઇચ્છાશક્તિમાં એવો ગુણ છે કે તે સામા માણસને પોતાના તરફ ખેંચાવા ફરજ પાડે છે. જબરાઇથી તેને હુકમ કરી તાબે કરી શકે છે.

મનુષ્ય જો ઇચ્છાશક્તિને બરોબર કેળવી શકે છે તો તે જમે તેને પોતાના તરફ આકર્ષી શકે છે તેવીજ રીતે જેમણે પોતાની દૃઢ ઇચ્છાશક્તિ યાને તિવ્રેચ્છાને ખીલવી પોતાના કબજામાં કરી લીધી હોય છે તો તેનાવડે તે અન્ય મનુષ્યની પાસે પોતાની ઇચ્છામાં આવે તે કામ જબરાઇથી કરાવવાની ફરજ પાડી શકે છે

આ બંને શક્તિઓને ખીલવવા માટે આ બંને શક્તિઓ ઉપર કાબુ મેળવવો પડે છે, અને પોતાનામાં તે શક્તિઓ ખીલે તેને માટે અમુક ગુણો તો ખાસ ધારણ કરવા જ જોઈએ.

વશીકરણ વિદ્યાની સિદ્ધિ કરવા ઇચ્છાનારનું શરીર મજબૂત અને તાંદુરસ્ત હોવું જોઈએ, કેટલીકવાર નખળા શરીરવાળા જો પોતાની દૃઢ ઇચ્છા મજબૂત હોય છે તો તેઓ આ શક્તિને ખીલવી શકે છે. તેમને પોતાના કામમાં પૂર્ણ વિશ્વાસ અને દૃઢ શ્રદ્ધા હોવી જોઈએ. શંકાશીલપણાનો ત્યાગ કરેલો હોવો જોઈએ. મનમાં માની લેવું કે મારી ઇચ્છાશક્તિ અમુક છે, અને સામા માણસોના મનને

મારા તરફ આકર્ષી શકે તેવી તેનામાં શક્તિ છે જ, આ પ્રકારની દૃઢ માન્યતા રાખીને પછી સામા માણસના મન ઉપર તમારો પ્રભાવ અજમાવવાની શરૂઆત શાંત મનથી, કોઇપણ પ્રકારના ધાંધળ કે ગરબઠાટ વગર, ઉશ્કેરાયા વગર, બીલ્કુલ બીક કે શંકા રાખ્યા વગર કરવા માંડવો. આ વખતે જરા પણ ગભરાવું નહિ કે, સામા માણસથી દબાઈ જવું નહિ કે ભય ધરવો નહિ. પણ એકાગ્ર ચિત્તે પૂર્ણ ઇચ્છાથી તમારી ઇચ્છાશક્તિને સામા માણસના મન ઉપર ઠસાવવી.

આ વખતે તેણે પોતાનો રહેરો શાંત અને સ્વાભાવિક રાખવો. મન ઉપર કુર લાવ લાવવો નહિ કે ઉશ્કેરાયલી સ્થિતિ જણાવવી નહિ. પણ શાંત રીતે સ્વાભાવિકપણે એકાગ્રચિત્તે સામા માણસના સામે તેની ખંન આંખની વચ્ચે નાકના મૂળ-બ્રહ્મટી આગળ તમારો દૃષ્ટિ સ્થિર ચિત્તે સ્થાપવી. અને વાત પણ ધીમેથી અને મજબૂત અવાજે નીડરતાથી કરવી. આ વખતે સામે માણસ તમારો સાથે વાત કરવા લાગે કે કાંઈ સવાલ પૂછે તો તે વખતે પોતાની દૃષ્ટિ ત્યાંથી ફેરવી તેની સામે રાખી તેની વાત સાંભળવી, અને તેનું કહેવું સાંભળી પાછી દૃષ્ટિ તેની બ્રહ્મટી ઉપર સ્થાપી તેની સાથે સહયતાપૂર્વક અને માયાળુપણે વાત કરવી. વાત કરતી વખતે ખરોખર દૃઢ ઇચ્છાપૂર્વક તમારી ખંન આંખોની નજર તેની બ્રહ્મટી ઉપર રાખવી. આ પ્રમાણે દૃઢ ઇચ્છાપૂર્વક તેની બ્રહ્મટી સામે ત્રાટક કરી રહેવાથી તે માણસનું મન તમારે તાબે થતું જાય છે. તમારી વાત તેને ખરી લાગે છે, તમારા ઉપર તેનો પ્રેમ થતો જાય છે. અને જ્યારે તમે તેની સાથે વાત કરી છુટા થાઓ છો ત્યારે તે માણસના મનમાં માત્ર તમારા વિષે જ વિચારો આવ્યાં કરે છે. અને તે ફરી તે તમને મળવા અને તમારી સાથે વાત કરવાનો ઇચ્છા રાખ્યાં કરે છે. આ પ્રમાણે જેને વશ કરવાની ઇચ્છા હોય તેને પ્રથમવાર મળવાથી તેના ઉપર આટલી અસર ઉપજવી શક્યા છો, કે તેને તમને ફરી મળવાનું મન થયાં કરે છે.

આ ક્રિયામાં મજબૂત મન, દૃઢ ઇચ્છા અને સ્થિર દૃષ્ટિની આવશ્યકતા છે. જેમ જેમ અભ્યાસ વધતો જાય છે. તેમ તેમ તેની અસર સારી થયેલી જણાય છે, શરૂઆતમાં કદાચ તમે કોઇનું

ઉપર આ પ્રમાણે ધારેલી અસર ન ઉપજવી શકે પણ તેથી નિરાશ ન થતાં અભ્યાસ વધાર્યે જવો. જેમ જેમ તમે અભ્યાસ કરતા જશો જેમ જેમ તમારી ઇચ્છાશક્તિ દૃઢ થતી જશે, જેમ જેમ તમારામાં ત્ર.ટક કરવાનું બળ આવશે, તેમ તેમ તમે આ ક્રિયાને સિદ્ધ થયેલો અનુભવશો. આમાં પ્રથમ ચિત્તને એકાગ્ર કરતાં શીખવું પડે છે. એકાગ્ર ચિત્તે જો આપણે સામા માણસના ઉપર ઇચ્છાશક્તિનો ઉપયોગ કરીએ છીએ તો તેની અસર તેનામાં સારી ઉપજવી શકાય છે. તેવીજ રીતે મનની વાસના ઉપર પણ કાળુ મેળવવાની જરૂર છે.

ઘણા માણસો વશીકરણ કરવા માટે સાધુ, ફકીર, જતી કે એવા જ બીજાની બ્રાહ્મણના હાથમાં ફસાય છે, અને બીજા માણસને વશ કરવા માટેના દોરા, ધાગા, જંતર, માદળીયાં, તાવીજ પાણી કે દૂધમાં પાવાની દવા પોતાની પાસે રાખેલા પૈસા આપીને લાવે છે, પણ તેમાં ઘણીવાર ઠગાય છે, પૈસાનું પાણી કરે છે અને જેને વશ કરવાની ઇચ્છા હોય છે તેને તુકશાન કરે છે. માટે આવી બાબતોમાં ફસાવું ન જોઈએ. આવા દોરા ધાગા કે મંતરજંતરમાં પણ તે કરી આપનારની ઇચ્છાશક્તિ જ કામ કરે છે. આ સંબંધમાં જેમણે પોતાની વીલપાવર (Will Power) જેવી કેળવી હોય છે તેવી તે સામા માણસમાં અસર ઉપજવી શકે છે. ઇચ્છાશક્તિને કેળવવા માટે ચિત્તને એકાગ્ર કરતાં શીખવાની અને મનોવાસના ઉપર કાળુ મેળવવાની પ્રથમ જરૂર છે.

આ શક્તિને કેળવવાની ઇચ્છા રાખનારે ચિત્તને એકાગ્ર કરવા અને મનને કબજે કરવા પ્રયત્ન કરવો જોઈએ. તેથી તેને પોતામાં રહેલી આ શક્તિમાં વિશ્વાસ બેસે છે. પોતાની મનોવાસનાને કાળુમાં લેવાથી તે ઘણી વાસનાઓનો જય કરે છે. જેથી તેનો શારિરીક અને માનસિક બળમાં વધારે થાય છે. તેની દૃષ્ટિ જેમ જેમ સ્થિર થતી જાય છે તેમ તેમ તેની આંખોમાં એક પ્રકારનો ચળકાટ જણાવા લાગે છે. તેના ચહેરા સામે જોઈને તે નીડર માણસ હોય તેમ જોનારને લાગ્યા સિવાય રહેતું નથી. તેનો બીજા માણસના ઉપર પ્રભાવ પડે છે, અને તેનામાં ધીમે ધીમે મેકનાટીસ-સામાને વશ કરવાનું બળ મજબૂત થતું જાય છે. આ ક્રિયાની સિદ્ધિ જે પ્રમાણમાં

તમે તમારી મનોવાસનાને કાળુમાં રાખવાનો અભ્યાસ પાડ્યો હશે અને મનને એકાગ્ર કરવાનો અભ્યાસ પાડી તમે તમારી ઇચ્છા શક્તિને જે પ્રમાણમાં કાળુમાં લીધી હશે તે પ્રમાણમાં થશે.

મનુષ્ય માત્રમાં વીજળીની જે પ્રકારની શક્તિ રહેલી હોય છે એક નેગેટીવ અને બીજી 'પોઝીટીવ' છે. જેમનામાં પોઝીટીવ શક્તિ હોય છે તેઓનામાં આ વિદ્યાની સિદ્ધિ થયેલી હોય છે. નેગેટીવ શક્તિવાળાને પોઝીટીવ શક્તિવાળા માણસની આંખો વીજળીના પ્રવાહથી ચક્રચકતી જણાય છે. તેઓ તેમને જોતાં જ તેમના તરફ આકર્ષાય છે. આ પ્રકારે જેની આંખો પ્રકાશવાળી હોય છે તેઓ પોતાની દૃષ્ટિના બળે જ બીજાના દીલને પોતા તરફ આકર્ષે છે. મનુષ્યની આંખો એ તેનામાં રહેલા ઇલેક્ટ્રીક પ્રવાહને બહાર કાઢવાના ગુણદારરૂપ છે. તે આંખની વચ્ચેવચ્ચ જે કીકી ચાને પુતળી છે તેમાં થઈને બહાર આવે છે. આ કીકીનો સંબંધ મનુષ્યના મગજ સાથે જોડાયેલો હોય છે. મનની અંદર ઇલેક્ટ્રીક પ્રવાહ જેવો પ્રકટ થાય છે કે તરતજ તે આ આંખની કીકી દ્વારા બહાર નીકળવા લાગે છે તેનો જો ઉપયોગ કરવામાં નથી આવતો તો તે મિથ્યા વહી જાય છે.

આંખોની મધ્યે રહેલો આ કીકીમાંથી નીકળતો વીજળીનો પ્રવાહ મનુષ્યની ખુબસુરતીમાં વધારો કરે છે. યુરોપાદિ દેશમાં તો કેટલીક સ્ત્રીઓ પોતાની ખુબસુરતી વધારવામાટે આંખમાં એક પ્રકારની દવા નાંખે છે. તેથી તેમની આંખની કીકીઓ પહોળી થાય છે. જેથી તેમાંથી ઇલેક્ટ્રીક પ્રવાહ વધુ પ્રમાણમાં નીકળવાથી તમના તરફ ઘણાઓનું આકર્ષણ થાય છે. આપણા દેશમાં પણ ઘણી સ્ત્રીઓને કંઈ જવું આવવું હોય છે ત્યારે આંખમાં મેશ આંજે છે. આથી તેમની આંખોનું તેજ વધે છે અને ખુબસુરતીમાં પણ વધારો થાય છે.

પ્રકરણ ૫૫ મું

વશીકરણ (વદ્યા શીખવા શું કરવું).

આ પ્રમાણે આ ક્રિયાની સિદ્ધિ કરવા ઇચ્છનારે પ્રથમ પોતાની દૃષ્ટિને સ્થિર કરવાનો અભ્યાસ કરવાની જરૂર છે. તેને માટે હરદોજ મનુષ્યે ઘેર અભ્યાસ કરવો જોઈએ. એક દેખલ ઉપર તકતો

મૂઠી તેની સામે ખુરશી ઉપર પોતે બેસવું. અથવા તો એક શાંત અને એકાંત સ્થળમાં સહવારના સાતેક વાગ્યાને સુમારે પોતે સ્વચ્છ થઈ શાંતપણે એક પાટલા ઉપર બેસવું પછી પોતાની સામે બેએક કુટને અંતરે એક કાચનો તકતો—આરીસો મૂકવો. તેની અંદર પોતાનું મુખાવિંદ મધ્યભાગમાં પડે તેવી રીતે આરીસો ગોઠવી તેના સામું બેવું. અંદર જણાતા આપણા મુખના પ્રતિબિંબમાં—બંને આંખોની વચ્ચે, નાકના મૂળમાં—જેને આપણે બ્રહ્મી કહીએ છીએ તે સ્થળે આપણે આપણી બંને આંખોને લગાડી સ્થિર દ્રષ્ટિથી બેઈ રહેવું. આ વખતે સંકલ્પવિકલ્પ કરવા નહિ પણ બંને તો નિર્વિકલ્પ સ્થિતિ એટલે કે ઇષ્ટ પ્રકારના વિચારો વગરની સ્થિતિ રાખવી. અથવા તો આ ક્રિયા સિદ્ધ થશે જ એવી દૃઢ ઇચ્છા રાખ્યાં કરવી.

વધારે અનુકુળતા માટે આપણી બ્રહ્મીમાં એક કેસરનું કે સિંદુરનું બિંદુ કરવું અને પછી તકતામાં આપણા મોંનું જે પ્રતિબિંબ જણાય તેમાં—નાકના મૂળમાં બ્રહ્મીમાં જે સિંદુરનું બિંદુ જણાય તે સામે ટગર ટગર આંખને ઉઘાડ મીંચ કર્યા વગર બેઈ રહેવું. આ પ્રમાણે આંખમાંથી પાણી નીકળે ત્યાં સુધી બેઈ રહેવું. પહેલે દિવસે જેટલો વખત સ્થિર દ્રષ્ટિથી બેસી શકાય તેટલો વખત આ ક્રિયા કરવી. પાંચેક મિનિટ સુધી પહેલા દિવસે બેસવું ફરી બીજા દિવસે આજ વખતે અને આજ સ્થાને પાંચું બેસવું અને હર્ષણમાં આપણી આંખોની મધ્યે—બ્રહ્મી સામું ટગર ટગર સ્થિર દ્રષ્ટિથી બેઈ રહેવું. તે વખતે જરાપણ હાલવું નહિ કે આંખો ઉઘાડમીંચ કરવી નહિ. કાલના કરતાં આજે બે ત્રણ મિનિટ જેટલું વધારે બેસી શકાય તેટલો વધારે વખત બેસવું. આ પ્રમાણે રોજ બે મિનિટ બેસી અભ્યાસ વધારતા જવું. અને આ પ્રકારે હરરોજ પંદરથી વીસ મીનીટ બરોબર સ્થિર દ્રષ્ટિથી બેસી શકાય તેવો અભ્યાસ પાડવો. તે અર્ધાથી એક કલાક સુધી વધારવો. આમ રોજ અભ્યાસ કરવાથી દૃષ્ટિ સ્થિર થશે અને ત્રાટક સિદ્ધ થશે. પછી બેસવાથી તમારે જ્યાં સુધી બેસવું હશે ત્યાં સુધી સ્થિર દ્રષ્ટિથી આંખોના પહકાસે માર્યા સિવાય તમે હર્ષણમાં તમારી બ્રહ્મી સામે બેઈ શકશો. આ ક્રિયા હંમેશાં સહવારમાં ઠંડા પહેરે બંને તો સાત

વાગે જ કરવાનો અભ્યાસ રાખવો. આ ક્રિયા સિદ્ધ થયા પછી તમે જોશો તો જણાશે કે તમારી આંખો સામે બીજા માણસથી નજર મેળવીને જોઈ શકાશે નહિ.

આ ક્રિયા સિદ્ધ થયા પછી તમે આ વિધાને સિદ્ધ કરી છે એમ સમજજો. પછી તેનો ઉપયોગ તમે જેને વશ કરવા ઇચ્છો તેના ઉપર કરી શકશો. જેમ દર્પણમાં તમે તમારી બ્રહ્મટિ સામે એક ચિત્તે સ્થિર દ્રષ્ટિથી જોઈ રહેતા તેમ તમે જે માણસના મનને છતી લેવાની ઇચ્છા રાખતા હો તે માણસની પાસે જઈ તેની સાથે તમે જ્યારે વાત કરવા લાગો, ત્યારે તેની બ્રહ્મટિ સામે એક દ્રષ્ટિથી સ્થિરપણે જોઈને જ વાત કરવી, તેમાં પ્રસન્ન ચિત્તે તે તમારી વાત કબુલ કરવાનો જ છે. એવા દ્રઢ સંકલ્પપૂર્વક તેની સાથે શાંત-પણે વાત કરો. વાત કરતાં ગભરાવું નહિ કે મુખ ઉપર વ્યગ્રતાવું જાન થાય તેવી રીતે ઉશ્કેરાઈ જઈ વાત કરવી નહિ. પણ જાણે પ્રેમથી આપણે તેના મનને છતી લેતા હોઈએ તેવા દૃઢ સંકલ્પ-પૂર્વક પ્રસન્ન ચિત્તે આપણી વાત ધીમેથી પણ મક્કમ અવાજથી કરવી. જ્યારે તમે તેની સાથે વાત કરો ત્યારે તમારી નજર તેની ગંને આંખોની વચ્ચે નાકના મૂળ આગળ-જેને બ્રહ્મટિ કહે છે ત્યાં આગળ રાખવી અને જાણે તે સ્થળને-બ્રહ્મટિને કાંઈ કહેતા હો તેવી રીતે તે તરફ નજર રાખીને વાત કરવી. આ વખતે ડાળા કાઢવા નહિ કે ઘુરફીને બોલવું નહિ, પણ શાંતપણે વાત કરવી. તમારી વાત સાંભળવા તે તમારા તરફ જુએ તેવી રીતે તમારે તેની સાથે તેની બ્રહ્મટિ સામે જોઈને વાત કરવી.

પણ જ્યારે તે માણસ તમારી વાતનો જવાબ આપે અને તમારી સાથે વાત કરે ત્યારે તમારે તમારી નજર તેની બ્રહ્મટિ ઉપર થી ખસેડી લેવી. તે તમારી સાથે વાત કરતો હોય તે વખતે તમારે તેની આંખો સામે બિંદુકે જોવું નહિ. તે વખતે તેની આંખ સામું ન જોતાં તેના શરીર ઉપર જોઈ તેની વાત સાંભળવી પણ જોવો તે પોતાની વાત પુરી કરી રહે અને તમે બોલવા માંડો કે તરત પાછી તમારી નજર તેની બ્રહ્મટિ સામે રાખી જાણે તે જગા-નેજ તે વાત સાંભળાવતા હોઈએ તેવી રીતે તમારે વાત કરવી. આ વખતે તેને તમારા ઉપર ઠેમ ઉત્પન્ન ન થાય તેવી રીતે શાંત-પણે, અને પ્રસન્નચિત્તે તેની સાથે વાત કરવી.

આ પ્રમાણે વાત કરતી વખતે બંને તેના ઉપર પ્રેમ બતાવતા હો તેની રીતભાત રાખવી અને તેના પ્રેમને મેળવવાનો મનમાં દૃઢ સંકલ્પ કરી વાત કરતી વખતે તેની બ્રહ્મીને બંને તમે તમારી ઇચ્છા જણાવી તેને તમારે વશ કરવાની ઇચ્છા જણાવતા હો તેવો સંકલ્પ કરવો.

આ વખતે તે તમારી સાથે વાત કરતાં આંખ મીંચવા લાગે કે આંખો ચોળવા માંડે તો તે વખતે તમારે તેની સાથે વળી એવી વાતો કરવી કે તે આંખો ચોળતો ખંધ થઈ તમારા સામું જુએ. આ પ્રકારની પ્રથમ મુલાકાતમાં તમારા પ્રયોગની તમને સિદ્ધિ થયેલી જણાશે. તમારા ઉપર તે પ્રેમ રાખશે, અને તમે જ્યારે તેની સાથે વાત કરીને છુટા પડશો ત્યાર પછી તેને તમારા સંબંધી વિચાર આવવા માંડશે, ફરી તેને તમને મળવાનું મન થશે. તે ગમે તેવો મીઠાસી કોધી કે હલકા સ્વભાવનો હશે છતાં તેના મનમાં ફરી તમને મળવાનું મન થવાનું. તમે જ્યારે ફરી તેને મળશો ત્યારે તે પ્રેમથી તમારો સત્કાર કરશે, અને આ વખતે પણ તમે પ્રથમની માફક તેના સામે તમારી નજરનો પ્રયોગ અજમાવી તેની બ્રહ્મી સામે સ્થિર દૃષ્ટિથી જોતા વાત કરશો, અને તે જ્યારે તમારી સાથે વાત કરે ત્યારે તમારી નજર ત્યાંથી લઈ તેના શરીર ઉપર રાખશો. તો આ વખતની મુલાકાતથી તમે તેના ઉપર વધુ અસર ઉપજાવી શકશો. તે તમારી સાથે વધુ પ્રેમ ભરી રીતે વર્તશે અને અતે તમે તેના ઉપર કાબુ મેળવી તેના મનને વશ કરી દેશો, એટલે તેને તમારી મરજી પ્રમાણે ચાલવાનું મન થઈ જવાનું.

આ પ્રકારે એક મનુષ્ય બીજા મનુષ્યને પોતાની નજરથી વશ કરી શકે છે, આ વખતે તેના ઉપર પ્રેમ રાખવો જોઈએ, તેની સાથે વાત કરવામાં પણ તમારી વાણી મીઠાશ ભરેલી, સત્ય અને તેને હિતકર હોવી જોઈએ, તમારે તેના પ્રેમ મેળવવા માટે પ્રથમ તેના ઉપર પ્રેમ રાખતાં શીખવું જોઈએ. સ્નેહથી સર્વ કંઈ વશ થઈ જાય છે. દુશ્મન પણ પ્રેમથી આશ્વિન થઈ જાય છે. તેનું હિત કરવાની ઇચ્છાથી, તમે તેના ઉપર પ્રેમ રાખતા જણાવશો તો તે પુરુષ સ્ત્રીને, પુરુષ પુરુષને, અને સ્ત્રી સ્ત્રીને, વશ કરી શકે છે. નોકર શેઠને અને શેઠ નોકરને વશ કરી શકે છે. મનુષ્ય મનુષ્યને વશ કરી શકે છે એટલું જ નહિ પણ અન્ય પ્રાણીઓને પણ આ ક્રિયાથી મનુષ્ય વશ કરી શકે છે.

પ્રકરણ પદ મું.

વશીકરણ વિધાનો ઉપયોગ.

મેસ્મેરીઝમ કે હિપ્નોટીઝમનો પ્રયોગ કરતાં જે શીખે છે તે વિધાયકને આ પ્રયોગ સહેલો પડે છે. જેવી રીતે તે વિધેયના આત્માને વશ કરી શકે છે તેવી રીતે તે કોઇપણ મનુષ્યને તેમજ જાનવરને પોતાની દ્રષ્ટિ તેની સાથે મેળવી તેને વશ કરી શકે છે. જેમ વિધેયને વશ કરવા માટે દ્રઢ સંકલ્પવાળા અને શ્રદ્ધાવાળા થવાની જરૂર છે તેમ આ વિદ્યા શીખવા માટે પણ દૃઢ સંકલ્પવાળા અને શ્રદ્ધાવાળા થવાની જરૂર છે. જેમ મેસ્મેરીઝમના પ્રયોગનો સ્વાર્થ સાધવામાં ઉપયોગ ન કરવો જોઇએ, બીજાને હાનિ કરવા માટે તેનો ઉપયોગ ન કરવો જોઇએ. તેમ આ વિદ્યાનો પણ બીજાને હાનિ કરવા માટે કે જોડે રસ્તે સ્વાર્થ સાધવા માટે ઉપયોગ ન કરવો જોઇએ.

પુરૂષ પોતાની સ્ત્રીને, સ્ત્રી પોતાના પતિને, આ વિદ્યાથી વશ કરી શકે છે. મનુષ્યો પોતાના ઉપરોને આ વિદ્યાથી વશ કરી તેની પ્રિતિ મેળવી શકે છે. વેપારી પોતાના ઘરાકોને આ વિદ્યાથી વશ કરી વધુ ઘણકી મેળવી શકે છે. આ સર્વમાં પણ કોઇને વશ કરી તેને હાનિ કરવાનો ઈરાદો ન રાખવો જોઇએ.

સાધારણ રીતે કહ્યું છે કે: પ્રેમથી લગવાન પણ વશ થઇ શકે છે, તેમ પ્રેમથી મનુષ્ય અન્ય સર્વ જીવોને વશ કરી શકે છે. જેને વશ કરવાની ઇચ્છા હોય તેના પ્રતિ પ્રેમ રાખો, તેને વશ થતાં તમે શીખો; તેની આજ્ઞાનું પાલન કરી તેની પ્રીતિ મેળ-

વતાં શીખો. તેથી તે તમારા ઉપર પ્રેમ રાખી તમારે વશ થતાં વાર લાગશે નહિ. તમે તેના ઉપર કંટાળો નહિ, તેની અપ્રીતિ થાય તેવું કાંઈ કાર્ય ન કરો. તેનો ફેરો ખાઈ બાંધુવો. તેની મરણ સમજતાં શીખવું, અને પછી તમે જેને વશ કરવા ઇચ્છતા હો તેના ઉપર આ પ્રયોગ અજમાવવો.

તમારી દષ્ટિ તેજસ્વી અને પ્રેમાળ રાખવી, તેની નજર સામે તમારી નજર મેળવે ત્યારે બાંધે આપણે આપણી દષ્ટિ દ્વારા તેની આંખના દારમાંથી તેનામાં પ્રવેશ કરી તેને આપણે તાબે થવાની આજ્ઞા કરતા હોઈએ તેવી ભાવના કરવી. માનવું કે તે આપણે વશ થયે છેજ. આપણા એકે એક બોલનં પાળવાને તે હવે તૈયાર છેજ. તેના ઉપર મારી અત્યંત પ્રીતિ હોવાથી તેનો મારા ઉપર અત્યંત પ્રીતિ છે જ એમ માની લેવું. તેના સામું જોતાં બાંધે આપણે આપણા અંતરની વાત તેના હૃદયમાં ઠસાવતા હોઈએ તેવી ભાવના કરવી. આમ કેટલોક વખત એકી ટસે તમારે તેની સામું નજર મેળવી, દઢ સંકલ્પ અને ભાવનાપૂર્વક જોઈ રહેવું. આથી તે તમારા સામેથી આંખો મીંચવાં માડશે તો સમજવું કે તમારા પ્રયોગની તેનામાં અસર થઈ છે. આમ વારંવાર કરતાં તે તમારે તાબે થશે.

દષ્ટિ મેળાપથી હિંસક પશુઓ-વાઘ સિંહ સર્પ આદિ પશુ વશ થઈ પોતાનો હિંસક સ્વભાવ છોડી દેછે. તો મનુષ્ય વશ થઈ જાય તેમાં નવાઈ શી ? પશુ તેમાં જે પ્રમાણમાં તમારી વધુ તેજસ્વી દષ્ટિ હશે જે પ્રમાણમાં તમે તેની નજર સામે નજર મેળવી તમારી ઇચ્છા તેના હૃદયમાં ઠસાવવાની ભાવના કરી શકતા હશે તે પ્રમાણમાં તે મનુષ્ય વશ થવાનો. તમારી દ્રષ્ટિ નિસ્તેજ હોય તમેજ તેની દષ્ટિ સામે જોઈ શકવાને અસમર્થ હો, તેના પ્રાણુ-તત્ત્વ કરતાં તમે નિર્બળ હો, તેને જોઈ તમે માંઈકાંજલા જેવા થઈ જતા હો, જેમ બળવાન કુતરાને જોઈ નિર્બળ કુતરૂં પુછડી બે પગ વચ્ચે ઘાલી વાડમાં પેસી જાય છે તેમ તમે તેનાથી દબાઈ જતા હો તો પછી તમે તેને વશ કરી શકવાના નહિ. તેને માટે તમારે માનવું કે તેના કરતાં મારામાં સબળ શક્તિ છે. તેનાથી દબાઈ જવું નહિ પણ તમારાથી તે દબાય તેવી તમારી તિમ્મ દષ્ટિ હોવી જોઈએ. તો જ તમે અન્યને વશ કરી શકવાના.

બહુવાર આપણે બાણ્ય હોય છે અને સાંભળ્યું હોય છે કે અમુક પુરુષની અને અમુક સ્ત્રીની નજરે નજર મળતાં એક બીજામાં પ્રેમ મુગ્ધ બની ગયાં અમુક મનુષ્યને જોતાં જ તેને લોકો વશ થઈ જાય છે. અમુકના સંબંધમાં આવનાર મનુષ્યો તેને વશ થઈ જાય છે. આત્મ કારણ પણ આ વિદ્યા છે. દરેક મનુષ્યની આંખોમાંથી હંમેશાં તેના આત્માનો પ્રવાહ વગાડી કાઢે છે જેનું જેનામાં આત્માનું બળ હોય છે તેથી તેની દૃષ્ટિનું તેજ હોય છે. આ આંખોનો પ્રવાહ તે ઇશ્વરનું તેજ બહાર પ્રકાશ કરનાર માર્ગ છે. તેજ આકર્ષક શક્તિ છે. ગમે તે વસ્તુને મનુષ્ય દ્રઢ સંકલ્પથી, પ્રબળ આત્મશક્તિથી અને નેત્રોના તિવ્ર તેજદૃષ્ટિથી પોતાના તરફ આકર્ષી શકે છે. આ વશીકરણ વિદ્યામાં પણ તેજ પ્રયોગ છે. તે વિદ્યાથી એક મનુષ્ય બીજા મનુષ્યને પોતાના તરફ આકર્ષી શકે છે. પણ તેને માટે તેણે પ્રબળ આત્મબળ મેળવવાની જરૂર છે. દુરાચારી નીચ આચારવિચારવાળા, વ્યભિચારી, અસત્ય બોલનારા અને અન્યની પાસેથી છળ પ્રપંચથી ધન પડાવનારનામાં આત્માની પ્રબળ આત્મશક્તિ હોતી નથી તેમની આંખોનું તેજ તિવ્ર નહિ પણ નિસ્તેજ હોય છે. તેમની આંખોની દૃષ્ટિથી તે અન્યને આકર્ષી શકે તેમ નથી. કારણ કે તેમનામાં અન્યને આકર્ષવાની જે શક્તિ હોય છે તેનો તેમણે દુરાચારમાં દુરુપયોગ કરી દીધેલો હોવાથી નષ્ટ થઈ ગયેલો હોય છે. તેથી તેવા મનુષ્યો અન્યને વશ કરી શકતા નથી.

અન્યને વશ કરી શકે તેવી સતેજ દૃષ્ટિને માટે તો તેણે પ્રબળ આત્મબળ મેળવવું. નિર્મળ હૃદય રાખવું. શાંત અને સર્વાંગ ઉપર પ્રેમવાળા થવું. દયાળુ અને પરોપકારી થવું. બ્રહ્મચર્ય પાળી વીર્યનું રક્ષણ કરવું. સર્વથા અન્યનું ભલું કરવાની ઇચ્છા રાખવી. અસત્ય જગતમાંથી મમતા છોડી સત્ય ઇશ્વરમાં મમતા રાખવી. તે ઇશ્વરનો જ પોતે અંશ છે એમ દૃઢપણે માનવું. અને આવા શુદ્ધ વર્તનથી પોતાના આત્મબળને વધારવું. તોજ તેની દૃષ્ટિ સતેજ થાય છે. તેની જ દૃષ્ટિ જેના ઉપર પડે છે તેને પોતાના તરફ આકર્ષી લાવે છે. તેના શબ્દથી લોકો તેના પ્રતિ ખેંચાય છે. આવા મહાપુરુષો પૂર્વે બહુ થઈ ગયા છે. જેઓની દૃષ્ટિથી ભલું

બહા બ્યાધિ મટી જતા, બહાભલા રાજા મહારાજાઓ આકર્ષાઈ તેમને ચરણે પડતા, અને હિંસક પશુઓ પણ તેમની નજર પડતાં હિંસક સ્વભાવ ત્યજી દેતાં. આવી તિવ્ર અને તેજસ્વી દષ્ટિવાળા મનુષ્યો જ અન્યને વશ કરી શકે છે. માટે આ વશીકરણ વિદ્યા શીખવા માટે, તેનો પ્રયોગ સિદ્ધ કરવા માટે દરેક મનુષ્યે શુદ્ધ આચારવિચારવાળા પ્રથમ થવું જોઈએ અને પોતાનામાં પ્રબળ આત્મબળ મેળવવું જોઈએ. તોજ તેની દષ્ટિ સતેજ અને અન્યને આકર્ષણ કરી શકે તેવી બને છે.

આ ક્રિયામાં સ્થિર દષ્ટિની આવશ્યકતા છે, તેમજ હૃદ ઇચ્છા, એકાગ્ર ચિત્ત અને મનને કબજે રાખવાની આવશ્યકતા છે. અન્ય મનુષ્યનું અહિત કરવાની ઇચ્છાથી તેને વશ કરવા પ્રેરાવું નહિ. તેથી પ્રયોગ કરનારને હાનિ થાય છે.

આ પ્રયોગની સાથે જ પ્રમાણમાં મનુષ્યે પોતાના સ્વભાવને પ્રેમાળ બનાવ્યો હશે તે પ્રમાણમાં તે સામા મનુષ્ય ઉપર વધુ અસર ઉપજાવી શકે છે. પ્રેમથી ગમે તેવો મનુષ્ય પણ વશ થઈ શકે છે. તેના ઉપર પ્રેમ રાખો, તેના ઉપર ઉપકાર કરવાની વૃત્તિ રાખો, તેના કામમાં મદદ કરતાં થઈ જાવ; આથી જરૂર તે વમારે વશ થઈ શકશે. સ્ત્રીએ પોતાના પતિને વશ કરવો હોય તો પ્રથમ પોતે તેને આધિન થઈ જવું, તેની એકે એક આજ્ઞાનું પાલન કરવું, પતિની સેવા ભક્તિ કરી પતિનો પ્રેમ મેળવવો. દરેક રીતે પતિને અનુકુળ થઈ જવું, તેની સામે કદી પણ થવું નહિ. હંમેશાં કાંઈ પણ પ્રકારની આજ્ઞા વગર તેના ઉપર પ્રેમ રાખ્યા કરવાથી ગમે તેવા કઠોર હૃદયનો પતિ પણ સ્ત્રીને વશ થઈ જાય છે. આવી જ રીતે પતિ પણ પોતાની સ્ત્રીને પ્રેમથી વશ કરી શકે છે.

જેમ પતિ પોતાની સ્ત્રીને અને સ્ત્રી પોતાના પતિને પ્રેમથી વશ કરી શકે છે તેમ દરેક માણસ જેને પોતે વશ કરવાની ઇચ્છા રાખતા હોય તેને પ્રેમથી વશ કરી શકે છે. તેના ઉપર પ્રેમ રાખી, તેનું કાર્ય કોઈપણ પ્રકારના સ્વાર્થ વગર કરી છુટવાથી તેનો પ્રેમ તેના ઉપર થયા વગર રહેવાનો જ નહિ. આ પ્રકારે જેને વશ કરવાની ઇચ્છા હોય તેની બ્રહ્મી સામે ત્રાટકે કરીને તેની સામે પ્રેમ

ભરી રીતે વાત કરવી. મનમાં તેના મનને પ્રેમથી છતી લેવાના સંકલ્પપૂર્વક એકાગ્ર ચિત્તે બાંધે તમારી વાતની તેના મનને અસર થઈ છે જ એમ માની તેની સાથે વાત કરવી. વર્તનમાં પણ તેના ઉપર પ્રેમ અને સ્નેહ બતાવવો. તેવી જ રીતે તે તમારા સામી બાંત કરે તે વખતે તમારી નજર તેની આંખો વચ્ચે ન રાખતાં તરત જ ખસેડી લેવાનું ચૂકવું નહિ. આ ક્રિયાનો ઉપયોગ દૈનિક સંકલ્પ પૂર્વક કરવાથી ગમે તે માણસને વશ કરી શકાય છે. આ પ્રયોગમાં વશીકરણ કરવા માટે અનેક મંત્ર યત્રો પણ શાસ્ત્રમાં છે. તે મંત્રોની સિદ્ધિ કરી ઉપયોગ કરવાથી અન્ય મનુષ્યને વશ કરી શકાય છે, મોહ પમાડી શકાય છે અને પોતાના તરફ આકર્ષી શકાય છે. આ મંત્રો આ પુસ્તકના મંત્ર વિદ્યાવાળા ભાગમાં આપેલા છે તે જોવા. પણ સ્થિર દૃષ્ટિને કેળવવાની ખાસ જરૂર છે.

ધનવાન

અને

પૈસાદાર થવાના ઉપાયો

આ પુસ્તકે માટે જન સમાજ શું કહે છે ?

છાયાઉદ્દિપુરથી અબ્દુલહુસેન સમસુદ્દીન લખે છે કે:—
ધનવાન નામનું પુસ્તક તેની મહેનત જોતાં કીમત રૂ. ૧૦) રાખી છે તે પણ થોડી છે. આપે તે બનાવી દેશી ભાઈઓને ઉત્તેજન આપ્યું છે આલું ચુલ્લુ બરેલું ધનવાન પુસ્તક પાસે હોય ને ધંધો કરે તો ધનવાન થઈ શકાય તેમ છે.

કોટડા સાંગરૂડીથી છાયાજાલ પુરુષોત્તમ લખે છે કે: ધનવાન પુસ્તકમાંથી અમે ધણા પ્રયોગો કર્યા છે તો તે તમામ સાચા જણાયા છે. સાચાશ તમેને જે ૫૦૦) રૂપીઆ આપતાં પણ આવા પ્રયોગો અને હુમરકળા શીખવે નહિ. તો તમે તેના પુસ્તકની કીમત રૂ. ૧૦ ને બદલે રૂ. ૨૦) રાખી હોત તો પણ ઓછી જ જણાય. તેના હું જેટલાં વખાણ કરું તેટલાં ઓછાં છે.

અમદાવાદના ડૉ. રોમર, એલ, એમ, એન્ડ એસ. લખે છે કે: ધનવાન પુસ્તક વાંચતાં તે ધણું ઉપયોગી જણાય છે.

ભાગ ૭ મો

કોકશાસ્ત્ર અને રતિશાસ્ત્ર.

પ્રકરણ ૫૭ મું

કોકશાસ્ત્ર એટલે શું.

આ વિધાને ઘણા નિંદનીય ગણે છે પણ ખરી રીતે તે નિંદનીય નથી. ગૃહસ્થાશ્રમનું સેવન કરવું એ શાસ્ત્રસિદ્ધ છે તો પછી તે ગૃહસ્થાશ્રમનાં સુખ ભોગવવા માટે આ વિધાનો ઉપયોગ દરેક માણસે કરવો જોઈએ. એ કાંઈ અનીતિ નથી. સ્ત્રી અને પુરુષ એ બેના સંયોગથી જ આપું જગત્ રચાયું છે. પુરુષ અને પ્રકૃતિનો સંયોગ થવો એજ જગત્ની ઉત્પત્તિનું કારણ છે. ધૃતર અને માયા એ જ પુરુષ અને પ્રકૃતિ ગણાય છે. જગત્ની ઉત્પત્તિના કારણમાં પણ પુરુષ અને માયાનો સંયોગ થવો જરૂરનો છે તે નીતિ છે. તો પછી આ ગૃહસ્થાશ્રમની સાર્થકતાનો અનુભવ કરવા સ્ત્રી અને પુરુષના સંયોગથી પ્રજાની ઉત્પત્તિ થવી જરૂરની છે.

આ વિશ્વમાં જે જે પશુ, પક્ષી અને મનુષ્યો દૃષ્ટિએ પડે છે તે સર્વ પુરુષ અને સ્ત્રીના સંયોગનું પરિણામ છે. પુરુષ ગૃહસ્થાશ્રમનો આનંદ યથેચ્છપણે લઈ શકે તેવું વર્તન રાખે, સ્ત્રીઓ તેને સહાય કરે અને જાને એકરૂપ બની ખરા આનંદનો અનુભવ

મેળવે, એ સર્વ કોઈ ઇચ્છે છે. એ વિદ્યાનું નામ કૌકશાસ્ત્ર અથવા તો રતિશાસ્ત્ર છે. લોકો માને છે તેવી આ વિદ્યા નિંદનીય નથી પણ ઉપયોગી છે. કેટલાકો આ શાસ્ત્રને અસ્લીલ ભાષામાં વર્ણવે છે તેથી તેની નિંદા થાય છે. ઘણા તો આ શાસ્ત્રનું નામ લેતાં પણ બડકે છે. વર્તનમાં જે ક્રિયાનું તે સેવન કરે છે તેનો વાણીમાં ઉચ્ચાર કરી શકતા નથી તેનું કારણ કેટલાકોએ આ વિદ્યાને અસ્લીલ ભાષામાં વર્ણવી છે એજ છે.

પ્રકરણ ૫૮ મું

કૌકશાસ્ત્રનો લેખક કોક પંડિત.

મનુષ્ય માત્રે ધર્મ, અર્થ, કામ અને મોક્ષ એ ચાર પુરુષાર્થ પ્રાપ્ત કરવા જોઈએ. તેમજ બાળપણમાં બ્રહ્મચર્ય પાળી વિદ્યા સંપાદન કરવી જોઈએ. તે પછી પુખ્તવય થતાં લગ્ન કરી ગૃહસ્થાશ્રમમાં પ્રવેશ કરવો જોઈએ. સ્ત્રી પુરુષે ગૃહસ્થાશ્રમમાં રહી બંનેએ પરસ્પર સ્નેહ અને આનંદથી ઉચ્ચ જીવન વિતાવવું તેમાં ધર્મિષ્ઠ રહી ધર્મને ગ્રહણ કરવા. ધર્મ માગે યોગ્ય ઉદ્યોગ ધંધો કરી દ્રવ્ય સંપાદન કરવું એ અર્થ પ્રાપ્તિ છે. અર્થ પ્રાપ્તિ પછી જ કામ અર્થાત સંસારની વાસનાઓ, સુખ, ઉત્તમ પદાર્થો મેળવી તે ભોગવવા, સ્ત્રી સાથેનો પ્રેમ સંબંધ દૃઢ કરી તેથી આનંદ મેળવવો. વૈભવો ભોગવવા એ સર્વ કામમાં આવી જાય છે.

સ્ત્રી પુરુષે ગૃહસંસારમાં સુખથી આનંદથી રહી પરસ્પર અત્યંત સ્નેહ રાખી એક બીજાએ શરીર, મન અને આત્માથી એક રૂપ બની જવું એ પ્રકારની જે વિદ્યા તે કામશાસ્ત્ર છે. કામશાસ્ત્ર સંબંધી સંસ્કૃતમાં મૂળ ચાર ગ્રંથો છે. મહાદેવજીનો રચેલો આદી શાસ્ત્ર વાત્સ્યાયન મુનિનો રચેલો ‘કામશાસ્ત્ર,’ સિદ્ધ નાગાર્જુનને બનાવેલો “કામસંજીવન અને ગર્ગાચાર્ય ઋષિનો લખેલો તે રતિશાસ્ત્ર એ ચાર ગ્રંથો છે. એ ચારે ગ્રંથોનું હોદ્દન કરી કાશ્મીરના પંડિત કામનાથ અથવા કૌકારામે કૌકમંજરી અથવા કૌકશાસ્ત્રનો ગ્રંથ બનાવ્યો છે. આ ગ્રંથોમાં સ્ત્રીએ પુરુષનો અને પુરુષે સ્ત્રીનો દૃઢ પ્રેમ પરસ્પર કેવી રીતે મેળવવો, સ્ત્રી પુરુષનો સંબંધ સુખરૂપ શી રીતે થાય, બ્રહ્મચર્યથી શરીર નીરોગ કેવી રીતે રાખી શકાય; દી-

ધાંધુષ કેવી રીતે કહી શકાય, સ્ત્રી અને પુરૂષોનાં શુભ લક્ષણોથી તેમના જાતિભેદ, પુરૂષે પત્નીને અને પત્નીએ પતિને પ્રસન્ન રાખવાની કળા, ગર્ભાધાન કરી ગર્ભ ધારણ કરવો; ગર્ભ ન ધારણ થવાનાં કારણો, અને ગર્ભ ધારણ થાય તેના ઉપાયો, સ્ત્રી પુરૂષોનાં રોગોનો ઉપાયો, બાળ રક્ષણ અને પોષણ વિગેરે વિષયો આવે છે.

પંડિત કોકારામ એ ભોજરાજના વખતમાં થઈ ગયા છે. તે અરસામાં કાશ્મીરના રાજા શાંતિદેવના મુખ્ય દીવાન પંડિત દીનાનાથ હતા. આ દીનાનાથનો પુત્ર સુંદર શરીરવાળો, બુદ્ધિમાન અને વિદ્વાન હતો તેનું નામ કામનાથ અથવા કોકારામ હતું. શાંતિદેવના પુત્રનું નામ શંભુસિંહ હતું. બંનેને પરસ્પર સારી મૈત્રી હતી. કામનાથે વિદ્યા સંપાદન કરી તેમજ દૂર દેશાવર મુસાફરી કરી ઘણો અનુભવ મેળવ્યો હતો. તે કામશાસ્ત્રમાં પણ ઘણો પ્રવીણ હતો.

જ્યારે રાજા શાંતિદેવ મરણ પામ્યો ત્યારે શંભુસિંહ ગાદીએ બેઠો અને તેણે પોતાના મિત્ર કામનાથને પોતાનો દિવાન બનાવ્યો. કામનાથનાં માળાપ પણ પરચોકવાસી થયાં હતાં. એક દિવસે રાજા દરબાર ભરી બેઠો હતો તેવામાં એક નવયુવાન સ્વરૂપ સૌંદર્યવતી ગૌરવર્ણની યુવતી નગ્નવેશે દરબારમાં આવી. તેને નગ્ન જોઈ સર્વ કોઈ શરમાયા. રાજાએ તેને નગ્ન વેશે જોઈ પૂછ્યું કે: હે સ્ત્રી, અમે તને જોઈ શરમાઈએ છીએ પણ તું ત્રી જાતિ આવી રીતે દરબારમાં પુરૂષોની સન્મુખ નગ્ન વેશે આવીને ઉભી રહે છે છતાં તને શરમ કેમ આવતી નથી. આ સાંભળી તે સ્ત્રીએ કહ્યું: “ મહારાજ, હું આપના આખા રાજ્યમાં ફરતી ફરતી અહિં આવી છું. મેં હજી સુધી કોઈ યથાર્થ પુરૂષ જોયો નથી. હું સર્વ પુરૂષોને સ્ત્રીના જેવાજ નામરદ જોઈ છું તેથી મને તમારી સન્મુખ આવતાં શરમ આવી નથી. જો તમારા દરબારમાં કોઈ પુરૂષ હોય તો તેમને પરીક્ષા આપે. અને મને તે પુરૂષ છે એવી ખાત્રી થશે તો હું વસ્ત્રો ધારણ કરીશ. ”

આ સ્ત્રીનું શરીર પૂન્ટ, બળવાન, પુરૂષાતનવાળું અને સુંદર હતું તેનું મુખ પણ ગેર અને ચંદ્રના જેવું તેજસ્વો હતું. તેનાં આંખાં વાક્યો સાંભળી શંભુસિંહની નજર કામનાથ ઉપર પડી

કામનાથે રાબાની નજર પોતાના સામી જોઈ વિવેકથી કહ્યું: “કૃપા-
નાથ, આ સ્ત્રીનો ગર્વ હું ઉતારવા ઇચ્છું છું.” રાબાએ તેને આજ્ઞા
આપી જેથી કામનાથ તે સ્ત્રીને પોતાના મહેલમાં તેડી ગયો. કા-
મનાથ પણ કામશાસ્ત્રના જ્ઞાનવાળો હતો. સ્ત્રીની શરત એવી હતી
કે મારો સંગ કર્યા વગર પુરૂષે પોતાના પુરુષત્વથી મને વશ ક-
રવી. કામનાથે તે કબુલ કર્યું. અને તે સ્ત્રીને હાસ્યવિલાસથી, કામ
શાસ્ત્રની ચર્ચાથી, સ્ત્રી પુરુષના સ્નેહના વર્ણનથી, સ્ત્રીને પુરુષ શી
રીતે વશ કરી શકે અને પુરૂષનો પ્રેમ સ્ત્રી શી રીતે સંપાદન કરી
શકે તેવા વર્તનથી, તેમજ પુરુષ અને સ્ત્રીના શરીરમાં દરરોજ
જુદી જુદી જગ્યાએ કામદેવનો નિવાસ હોય છે તેનું કામનાથને
જ્ઞાન હોવાથી જે દિવસે સ્ત્રીના જે સ્થાને કામ હોય તે દિવસે તે
સ્થાનનો સ્પર્શ કરી, મર્દન કરી, ચુંબનનાદિ કરી તેના કામને જી-
તવા માંડ્યો. આમ છતાં પણ કામનાથે તેનો સંગ કર્યો નહિ.
થોડાક દિવસ જતાં તે સુંદર સ્ત્રીનો તેના ઉપર પ્રેમ વધ્યો. સ્ત્રીનો
સહવાસ, એકાન્ત વાસ, મિષ્ટ ભોજન, સુંદર હવા, વસન્ત ઋતુ,
સુગંધી પદાર્થોનું સેવન, છતાં પણ કામનાથે પોતાના મન ઉપર
કાબુ રાખી સંયોગ કરવાની વૃત્તિ કરી નહિ. પરસ્પર રાત્રે
એકાન્તમાં શયન કરવા છતાં પણ નીચ પુરૂષોની માફક કામનાથે
તેની સાથે સંયોગ કરવાની વૃત્તિ કરી નહિ. તે માત્ર હાસ્ય
વિલાસથી અને કામશાસ્ત્રાનુસાર જે જે સ્થાને જે જે દિવસે સ્ત્રીના
શરીરમાં કામનું સ્થાન હોય તે તે દિવસે તે તે સ્થાનનો સ્પર્શ
કરતો, ચુંબન મર્દનાથી તેના મનને જીતી લેતો. એથી તે સ્ત્રી
તેને વશ થઈ ગઈ. સ્ત્રીએ બહુ ઠેકે આજ પુરુષ બળવાન,
પ્રહ્લાચર્યને રક્ષી શકે એવો અને સ્ત્રીનું મન સંપાદન કરી શકે તેવો
છે. તે પછી તેણે રાબાની આજ્ઞાથી કામનાથ સાથે લગ્ન કરાં તેની
સ્ત્રી થઈ રહી. આવી રીતે કામનાથે તે સ્ત્રીને જીતી લીધી અને તે
પછી તેણે રાબાની આજ્ઞાથી આ વિદ્યાનો એક ગ્રંથ કૌકમંજરી
નામે બનાવ્યો. તે ગ્રંથને કૌકશાસ્ત્ર અર્થાત કામશાસ્ત્ર નામ આપ્યું.

કૌકશાસ્ત્ર એટલે કૌકારામ પંડિતે કે જેને કેટલાક કૌક
પણ કહેતા તેણે બનાવેલું ગ્રન્થ. જેમાં પુરૂષે સ્ત્રીને કેવી રીતે
જીતી વશ કરવી, ગૃહસ્થાશ્રમમાં રહી સ્ત્રીનો પ્રેમ પોતા ઉપર થાય

તેવી કળાઓના જ્ઞાનનું વર્ણન, પુરુષ અને સ્ત્રી શરીર, મન અને આત્માથી એકરૂપ થઈ યથાર્થ ગૃહસ્થાશ્રમ નીભાવી શકે, પરસ્પર સુખ અને આનંદ ભોગવી શકે તેવી વિદ્યાનું વર્ણન છે. આ ગ્રંથ બિભત્સ ભાષામાં નથી. ગૃહસ્થાશ્રમી પુરુષ અને સ્ત્રીએ તેનો ખાસ અભ્યાસ કરી સ્ત્રીએ પુરુષનો અને પુરુષે સ્ત્રીનો સ્નેહ સંપાદન કરી સુખી થવા માટે આ વિદ્યા શીખવી જોઈએ.

યથાર્થ ગૃહસ્થાશ્રમનું સુખ ભોગવી વિષયોમાંથી વાસના નિવૃત્ત થતાં વાનપ્રસ્થાશ્રમનો અંગીકાર કરવો અને તે પછી ધૃતિમાં ચિત્ત બરોબર નિમગ્ન થાય તે અર્થે સંન્યસ્તાશ્રમ ગ્રહણ કરવાનું વિધાન છે.

ગૃહસ્થાશ્રમી દરેક સ્ત્રી અને પુરુષને આ વિદ્યા ધણી ઉપ-યોગી છે, અને અભ્યાસ કરવા યોગ્ય છે. આ વિદ્યાનો દરેક સ્ત્રી અને પુરુષ અભ્યાસ કરે તે માટે અને તેને સાદી સરળ અને શુદ્ધ ભાષામાં વર્ણવવામાં આવે છે. આ વિદ્યાથી ગૃહસ્થાશ્રમના આનંદનો ખરો અનુભવ થવાનો. કેટલાક તો ગૃહસ્થાશ્રમ શી રીતે ભોગવવો તે જાણતા જ નથી. તેમને તેમના માળખા તરફથી તેનું શિક્ષણ અપાતું નથી, તેમ શુર તરફથી પણ અપાતું નથી. જે પુરુષ અને સ્ત્રીના સંયોગના ફળરૂપ પ્રજા ઉત્પન્ન થાય છે તે પ્રજા સારી કે નરતી નીવડવા ઉપર ગૃહસ્થાશ્રમના આનંદનો આધાર છે.

શરીર મજબૂત હોવું, બ્રહ્મચર્ય પાળવું. વિદ્યા સંપાદન કરવી, ધન પ્રાપ્ત કરવું, પતિવ્રતા સ્ત્રી મળવી, કલ્યાણરો પુત્ર થવો અને તે સર્વ ગૃહસ્થાશ્રમમાં જેને પ્રાપ્ત હોય અને તે જો કર્તવ્યશીલ હોય છે તો તેને ખરા આનંદનો અનુભવ થાય છે. સર્વ વસ્તુ સરખી મળવાથી આનંદ થાય છે. પુરુષ સ્ત્રીને યોગ્ય હોય અને સ્ત્રી પુરુષને યોગ્ય હોય, બંને એક બીજામાં પ્રીતિવાળાં હોય, બંને કર્તવ્યશીલ હોય, અને પોતપોતાના ધર્મને સમજનારાં હોય છે તો તેમને આ ગૃહસ્થાશ્રમ આનંદરૂપ લાગે છે.

ગૃહસ્થાશ્રમમાં સ્ત્રીએ પુરુષને અનુકુળ કરી લેવો અને પુરુષે સ્ત્રીને અનુકુળ કરી લેવી એ પ્રકારની વિદ્યા તેનું નામ કૌટલ્યાસ છે. તેમાં સ્ત્રીઓ અને પુરુષોના શુદ્ધનું વર્ણન કરી એક બીજાની પ્રીતિ સંપાદન કરવાની રીતીઓનો સમાવેશ છે. ગૃહસ્થાશ્રમમાં

જે પુરુષને લાયક તેની સ્ત્રી હોતી નથી અને સ્ત્રીને અનુકુળ તેનો પતિ હોતો નથી તો તે બંનેને જીવગીલર કષ્ટ લોગવવું પડે છે અને ગૃહસ્થાશ્રમના ખરા આનંદનો અનુભવ થતો નથી. તેમનો ગૃહસ્થાશ્રમ સુખરૂપ ન નીવડતાં દુઃખરૂપ નીવડે છે.

ગૃહસ્થાશ્રમમાં જે સ્ત્રી પતિવ્રતા નથી હોતી, પતિની આજ્ઞાનું ઉલ્લંઘન કરનારી હોય છે, પુત્ર ઉડાઉ, વ્યસની અને સામું બોલનાર હોય છે તો તે ગૃહસ્થાશ્રમ પુરુષને કંટકરૂપ છે. તેવી જ રીતે સ્ત્રી પવિત્ર, સુશીલ, પતિવ્રતા અને આનંદી હોય છે અને પુરુષ કુર, ખઠાર ફરનારો, પોતાની સ્ત્રીમાં પ્રીતિ વગરનો, ઉડાઉ, સ્ત્રીના ઢાંગીના લઈ જઈ જુગાર રમનારો, સ્ત્રીને વારંવાર કઠોર વાણી સંભળાવી માર મારનારો હોય છે, તો તે ગૃહસ્થાશ્રમ તેમને દુઃખ આપનાર થાય છે. ગૃહસ્થાશ્રમમાં સુખ લોગવવાની સર્વ કોઈની ઇચ્છા હોય છે. પણ આ પ્રકારે એક બીજાનાં પ્રતિકુલરૂપ જણાય છે. પ્રતિકુળ રીતભાતથી આ ગૃહસ્થાશ્રમ તેમને કંટકરૂપ જણાય છે. પુરુષ સ્ત્રીથી ત્રાસે છે અને સ્ત્રી પુરુષથી ત્રાસે છે. જ્યાં સ્ત્રી અને પુરુષનાં બંનેનાં મન મળેલાં હોતાં નથી ત્યાં ગૃહસ્થાશ્રમના ખરા આનંદનો લાભ તેમને મળતો નથી. તેમની પ્રજા પણ ખરાબ આચરણને સેવનાર અને તેમને દુઃખ આપનાર નીવડે છે.

ગૃહસ્થાશ્રમના ખરા સુખનો તો કોઈ વિરલ સ્ત્રી પુરુષ જ અનુભવ કરે છે. આ વાસ્તવિક સુખનો અનુભવ કરવા દરેક સ્ત્રી અને પુરુષને આ વિદ્યાની અગત્ય છે. આ સંસારનું મૂળ તપાસીશું તો સ્ત્રી અને પુરુષનો સંયોગ એ જ પ્રજા ઉત્પત્તિનું કારણ છે.

યોગી, સિદ્ધો, મુનિઓ અને જેઓ ભગવાં વચ્ચે પહેરી સ્ત્રીઓની નિંદા કરનારા, સ્ત્રીને નર્કનું દ્વાર ગણનારા, સ્ત્રી એ પુરુષને બ્રહ્મ કરનાર છે એવું કહેનારા સર્વ કોઈ પુરુષો-પણ તેમના પતિ અને તેમની માતાના સંયોગના રૂળ રૂપ છે. તેમનો જન્મ પણ સ્ત્રીના ઉદરમાંથી જ થયેલો હોય છે. જે ગૃહસ્થાશ્રમનું ખરું સુખ લોગવવું હોય તો સ્ત્રી અને પુરુષે એક બીજાની સાથે મન, વાણી અને શરીરથી એકમેક બની જઈ એક બીજામાં અત્યંત પ્રીતિવાળા હોવું જોઈએ.

સર્વથી પ્રથમ સ્ત્રી અને પુરુષનું આરોગ્ય સુદૃઢ હોવાની જરૂર છે. જો પુરુષ બળવાન હોય છે, શરીર સુદૃઢ અને નિરોગી હોય છે તો તે પોતાની બીના મનને છૂટી શકે છે, સ્ત્રી નિરોગી, સુદૃઢ શરીરવાળી અને બળવાન હોય છે તો તે પતિના મનને રંજન કરી શકે છે. ગૃહસ્થાશ્રમના સુખનો ખરો અનુભવ મેળવવો હોય તો પ્રથમ સ્ત્રી અને પુરુષે પોતાના શરીરને સુદૃઢ બનાવવા યત્ન કરવો જોઈએ. આજકાલ તો પુરુષ અને સ્ત્રીઓ પોતાના આરોગ્યને હાનિ કરે તેવી અનેક ક્રિયાઓ કરી ભર યુવાન વયે આવતાં જ નિર્બળ, માથકાંઠાં, સુકલકડી, હાંફ ચઢે એવાં અને વળી ગયેલાં શરીર વાળાં બની રહે છે.

સુદૃઢ અને બળવાન પ્રજા થવાનો આધાર સ્ત્રી અને પુરુષના આરોગ્ય ઉપર છે. જો દંપતિ આરોગ્યવાળાં, મજબૂત શરીરવાળાં અને બળવાન હોય છે તો તેમની પ્રજા પણ બળવાન નીવડે છે. કહ્યું છે કે પહેલું સુખ તે જાતે નથી. શરીરનું આરોગ્ય સાચવી શરીરને સુદૃઢ રાખવું એની સર્વથી પ્રથમ અગત્ય છે.

પ્રકરણ પદ મું

અક્ષયચર્ચ.

શરીરના આરોગ્યનો મૂળ પાયો અક્ષયચર્ચ છે. મનુષ્યનું જીવન ૧૦૦ વર્ષનું ગણવામાં આવે છે તે વચ્ચે છે. નાનપણમાં પણ અક્ષયચર્ચ પાળ્યું હોય તો ગૃહસ્થાશ્રમમાં દાખલ થતા પહેલાં સ્ત્રી અને પુરુષે અક્ષયચર્ચ પાળી ગૃહસ્થાશ્રમરૂપ ઘરનો પાયો મજબૂત કરવાની જરૂર છે. પુરુષે ૨૫ વર્ષ સુધી અક્ષયચર્ચ પાળવું જોઈએ એમ અનુભવીઓ કહે છે. નાનાં બાળકોને આજે તો ઢોંગલાઢોંગલીની માફક હસ કે ખાર વર્ષની ઉંમરે પરજીવી દેવામાં તેમનાં માબાપોને ઘણો ઉમંગ હોય છે. આવાં માબાપો પોતાનાં પુત્ર કે પુત્રીને નાનપણમાં જ પ્રજા થાય એવું પણ સાથે સાથે ઇચ્છે છે. અને જે બાળકો હજી તો બાળકો જેવાં જ ખાર પંદર વર્ષનાં હોય છે તેઓ પ્રજાવાળાં અને પુત્ર પુત્રીનાં માબાપો થયેલાં જણાય છે. આવી રીતે નાનપણમાં જ તેમના અક્ષયચર્ચનું ખંડન કરવા તેમના માબાપો તેમને સુખી નથી બનાવતાં પણ તેમના જીવનનાં ધાત-કીજ બને છે.

બાળકોને પુખ્ત વય થતા સુધી પ્રદ્વચર્ચ પળાવવાથી તેમનું શરીર સુદૃઢ બને છે, મન સ્થિર થાય છે, ચિત્ત ચંચળ થતું અટકે છે. અને આયુષ્ય લાંબુ થાય છે. પ્રદ્વચર્ચનો ભંગ થવાથી અનેક રોગો શરીરમાં ઘર કરી બેસે છે. અને પુખ્તવયે પછી શરીર ક્ષીણ થતું બાય છે. માટે દરેક મનુષ્યે પોતાનાં બાળકોને પુખ્તવય થતા સુધી પ્રદ્વચર્ચ પળાવવાની ખાસ કાળજી રાખવી જોઈએ.

નાનપણમાં બાળકોને લાડથી ઉછેરવામાં આવે છે અને લાડ-માંને લાડમાં તેમને ભણાવવા કરતાં ઝટ પરણાવી દેવાથી બહુ પોતાનું કર્તવ્ય પુરું થતું હોય તેમ બહુ છે, તેમને સુશિક્ષિત બનાવવાને બદલે, તેમના ઉપરના બુદ્ધિ હેતથી નાનપણમાં જ તેમના પ્રદ્વચર્ચની હાનિ થાય તેવી રીતે તેમને પરણાવી દેઈ તેમના જીવનને કુંકાવી ઘાતકી બનાવે છે. ઘણાં માબાપો તો ધાવણાં બાળકોના વિવાહ કરીને બહુ પોતાનું કાર્ય સાથેક કર્યું હોય છે એમ માને છે. અને નાનાં બે, ત્રણ, ચાર વર્ષનાં બાળકોને-આ તારું સાસરું, આ તારો સાસરો, આ તારી સાસુ એવા સંસ્કારો પાડી સંસારીક વાતોમાં તેમના ચિત્તને જોડાવે છે. આ બિચારાં બાળકો નાનપણથી જ વિષયની વાતો કરી માનસિક પ્રદ્વચર્ચનો ક્ષય કરી કરે છે. તેમને ભણવામાં લક્ષ હોતું નથી અને નવ દસેક વર્ષની ઉંમરે પરણ્યા પછી તો ઘેર પોતાની પત્ની આવતાં તેનું મન ચંચળ થતાં અભ્યાસ કરવાનું છોડી દે છે. અને સ્ત્રીમાં મનને જોડી પ્રદ્વચર્ચનો ક્ષય નાન પણમાં જ કરે છે.

નાનપણમાં પ્રદ્વચર્ચ પાળી વિદ્યાભ્યાસ કરવો જોઈએ સર્વ આશ્રમના મૂળ પાયારૂપ પ્રદ્વચર્ચાશ્રમ છે. માટે જેમ ઘરનો પાચો મજબુત કરવાની જરૂર છે તેવી રીતે સંસારમાં ગૃહસ્થાશ્રમ રૂપી આશ્રમના પાયારૂપ પ્રદ્વચર્ચનું સારી રીતે પાલન કરી શરીરને મજબૂત બનાવવાની જરૂર છે. નાનપણમાં જો ખરોખર રીતે પ્રદ્વચર્ચનું પાલન કર્યું હોય છે તો તેનું શરીર મજબૂત અને સુદૃઢ બની રહે છે. પ્રદ્વચર્ચથી શરીર બળવાન બને છે એટલુંજ નહિ પણ તે માણસ પવિત્ર અને દેવતુલ્ય બને છે. જેમ મનુષ્ય વીર્યનું રક્ષણ કરે છે તેમ તેનું જીવન વધે છે. પ્રદ્વચર્ચ પાળવું એ આયુષ્ય વધારવાનો ઉત્તમ ઉપાય છે. ગૃહસ્થાશ્રમના ખરા આનંદનો લાભ લેવા

માટે નાનપણમાં બ્રહ્મચર્યનું પાલન કરવું જોઈએ. વીર્ય એ શરીરનો રાજા છે. તેનું રક્ષણ કરવાથી શરીર સુદૃઢ, નીરોગી અને બળવાન બને છે. વીર્ય પરીપકવ થાય ત્યાં સુધી સ્ત્રી સેવન કરવું ન જોઈએ. માળાપે પોતાનાં બાળકોનું નાનપણમાં લગ્ન કરવું ન જોઈએ અને તેમને પાકી ઉમ્મર થતાં સુધી બ્રહ્મચર્ય પળાવવું જોઈએ.

બાળકોનાં નાનપણમાં લગ્ન કરાવી દેવાથી તેઓ બ્રહ્મચર્ય પાળી શકતાં નથી અને તેથી કાચી ઉમ્મરે વીર્યનો ક્ષય થતાં પુખ્તવયે શરીર રોગી બને છે અને ગૃહસ્થાશ્રમના સુખને ભોગવી શકતાં નથી. જે વખતે તેમની ભર યુવાની આવે છે અને ગૃહસ્થાશ્રમના ખરા સુખનો આનંદ લેવાનો વખત આવે છે તેજ વખતે તેઓ શિથિલ રોગી અને દુર્બળ હોય છે. તેથી સ્ત્રીની પ્રસન્નતા પણ મેળવી શકતા નથી. તેમનાં બાળકો પણ તેથી નિર્બળ, આશક્ત અને રોગી ઉત્પન્ન થાય છે. નાનપણમાં લગ્ન કરાવી તેમનાં માળાપો પોતાનાં બાળકોનું હિત ન કરતાં ઘણુંજ અહિત કરે છે. તેથી તેઓ બ્રહ્મચર્ય પાળી શકતાં નથી તેમ વિદ્યાભ્યાસ પણ કરી શકતાં નથી. અને પુખ્ત વયે વીર્યનો નાનપણમાં જ અપકવ દશામાં નાશ કરેલો હોવાથી નપુષ્ક બની જાય છે.

માળાપોએ પોતાનાં બાળકોના હિતને માટે નાનપણમાં તેમને બ્રહ્મચર્ય પળાવી વિદ્યાભ્યાસ કરાવવો જોઈએ. તેમને બળવાન પુરૂષોનાં પરાક્રમની વાતો સંભળાવી બ્રહ્મચર્ય પાળવાના ફાયદા સમજાવવા. સ્ત્રીઓ સંબંધી વાતો ત્યજાવવી, સ્ત્રીઓની સાથે હાસ્યવિનોદ ન કરે અથવા વિષય લંપટી નબલકથાઓ નાનપણમાં ન વાંચે તેની કાળજી રાખવી જોઈએ. જ્યાં સુધી તેઓ બ્રહ્મચર્ય પાળે ત્યાં સુધી તેમણે કસરત પણ કરવી તેથી શરીર નિરોગી અને મજબુત બને છે.

પૂર્વે બીજમપિતામહ અને લક્ષ્મણે બ્રહ્મચર્ય પાળા પોતાના બળને દર્શાવી આપ્યું છે. બ્રહ્મચર્ય એ ગૃહસ્થાશ્રમના ખરા સુખના મૂળરૂપ છે, તેનું પાલન કરવું જોઈએ. આજકાલ તો હંભારે અને લાખો માણસો નાનપણમાં બ્રહ્મચર્યનું પાલન ન કરવાથી તેમજ બીજા અનેક કુચાલ ચાલવાથી વીર્યહિન થઈ ભર યુવાનવયે નપુષ્ક બની જાય છે. અને સ્ત્રી સંયોગના ખરા આનંદનો લાભ મેળવી શકતા નથી. પોતાના જીવની તુલ્ય વીર્યનું રક્ષણ કરવું એ જ સુખનો મહામંત્ર છે. વીર્યનું રક્ષણ ન કરનારનું આયુષ્ય ઓછું થાય છે.

મનુષ્ય જે યોશક જમે છે તે જઠરમાં જાય છે ત્યાં પિત્તનું મિશ્રણ થવાથી તેનું પાચન થાય છે. તેમાંથી જે સત્ત્વ નીકળે છે તે રસ બની જાય છે તે રસ નાડીઓદ્વારા લોહીમાં પ્રવેશ કરી શરીરનું પોષણ કરે છે. લોહીનું માંસ બને છે. માંસમાંથી હાડકાં, હાડકાંમાંથી મજ્જા અને મજ્જામાંથી વીર્ય બને છે. આ પ્રકારે અનાજના સત્ત્વમાંના પ્રવાહી પદાર્થમાંથી વીર્ય બને છે અને જે સ્થુલ પદાર્થ રહે છે તેમાંથી નખ, વાળ, મેલ, પરસેવો અને મળ બની બહાર નીકળે છે. આ પ્રકારે વીર્ય મહત્કમાં રહે છે. કેટલાક અંગ્રેજ ડાક્ટરો વીર્ય અન્ડકોષમાં રહે છે એમ કહે છે.

વીર્યથી જ શરીરમાં ચેતન્ય રહે છે. વીર્યનો ક્ષય થતાં ચેતન્યનો ક્ષય થાય છે. સ્ત્રી અને પુરૂષ બંનેમાં વીર્ય તો હોય છે જ. પુરૂષના વીર્યને વીર્ય અથવા ધાતુ કહે છે. ગર્ભના બીજરૂપ વીર્ય છે. તે સફેદ બગડારક, ચિત્તુ, અને શરીરના મુખ્ય સત્ત્વરૂપ છે. સ્ત્રીના વીર્યને રજ કહે છે. મનુષ્યનો જીવ શરીરની અંદર વીર્ય અને લોહીમાં રહે છે તેથી વીર્ય કે લોહીનો ક્ષય થતાં જીવની હાનિ થાય છે અથવા આયુષ્ય ઓછું થાય છે.

વીર્યપતન--શ્રી સંયોગથી વીર્યનું પતન થાય છે. તેમજ સ્ત્રી વિષય સ્ખંબી વિચારો કરવાથી કે અશ્લીલ નોવેલો વાંચવાથી, સ્વપ્નામાં વીર્યપાત થાય છે. કેટલાક માણસો બાર પંદર વર્ષની વયે, સ્ત્રી સહવાસનો લાભ ન મળતાં હસ્તક્રિયાથી વીર્યનો ત્યાગ કરે છે. આ પ્રકારે વીર્યનો ક્ષય કરવાથી મનુષ્ય પોતાના આયુષ્યનો જ ક્ષય કરે છે. માટે તે ન કરવો જોઈએ. સ્વપ્નમાં થાતુ જાય તો અલ્પોલ નોવેલો ન વાંચવી, તેના વાતો ન કરવી કે વિચારો ન કરવા. ઠંડે પાણીએ રાત્રે સ્નાન કરવું. ઇંધરમાં ચિત્ત રાખી બ્રહ્મચર્ય જેમણે પાળેલું હોય તેવા વીર હનુમાન, લક્ષ્મણ કે ભીષ્મ પીતામહના પરાક્રમોનું વાંચન રાખવું. બાળપણ મટી બાળકોની ઉમ્મર બારેક વર્ષની થાય છે ત્યારથી તેનો તદ્દુણાવસ્થામાં પ્રવેશ થાય છે. તદ્દુણાવસ્થામાં આવતાં યૌવન બીજવા લાગે છે. પુરૂષ પચીસ વર્ષ સુધીમાં તો પૂર્ણ યૌવનકાળમાં આવી પહોંચે છે. અને સ્ત્રીઓ સોળથી અઠાર વર્ષની ઉમ્મરે પૂર્ણ યૌવનકાળમાં આવી જાય છે. અર્થાત પુરૂષની ઉમ્મર ૨૫ વર્ષની થતાં તેનામાં વીર્ય પરિપક્વ થાય છે અને સ્ત્રીની સોળ કે અઠાર વર્ષની ઉમ્મર થતાં તેનામાં વીર્ય

અર્થાત ધાતુ પરિપક્વ થાય છે. પુરૂષ અને સ્ત્રીની બાર વર્ષની ઉંમર થતાં તેનામાં યૌવન બીજવા લાગે છે. તેથી તેમના શરીરમાં પશુ ફેરફાર થતા રહે છે. ત્યારથી તેમના શરીરમાં વીર્ય પરિપક્વ થતાં શરીર સુંદર અને સુદૃઢ થતું જાય છે. મુખ ઉપર લાલી જણાવા લાગે છે અને તેજ બળ અને સૌંદર્ય બીજો નીકળે છે. આ સમય ઘણો જ કસોટીનો છે. બારથી પચીસ વર્ષની અંદર જ ખરાબર રીતે વીર્યનું રક્ષણ કરીને બ્રહ્મચર્ય પાળવું એ વિકટ જણાય છે. જેમ જેમ વીર્ય પરિપક્વ થતું જાય છે, અને મદન પ્રકટી નીકળે છે, અને જેમ પાણીનો કુવારો છુટે તેમ વિર્યનો જોશ શરીરમાં ઉછળવા લાગે છે. તે વખતે વીર્યનો ક્ષય કરી દેવાનું મન થાય છે, પુરૂષને સ્ત્રી સંયોગની અને સ્ત્રીને પુરૂષના સહવાસની ઇચ્છા થયાં કરે છે. આ કાળમાં જ ઘણાં સ્ત્રી પુરૂષો બ્રહ્મચર્યનું ખંડન કરી સ્ત્રી જેમ ઉછરતા છોડને મરડી નાંખે તેમ વીર્યનો પુરૂ પરિપક્વ થયા સિવાય જ ક્ષય કરવાં મંડી પડે છે. આ વયમાં જો તે યથાર્થ રીતે સંયમ પાળી વીર્યનું રક્ષણ કરી શકે છે તો મહાભાગ્યશાળી, બળવાન અને મંજુભુત શરીરવાળો બને છે.

પશુ ઘણીવાર આ બારથી પચીસ વર્ષની અંદર જ પુરૂષો અને સ્ત્રીઓ ખરાબ સોબતથી તેમનાં જો બાળલગ્ન કરેલાં હોય છે તો તેથી, અસ્લીલ વાંચનથી, અનેક પ્રકારે વીર્યનો ક્ષય કરી નાંખે છે. અને તેને પરિપક્વ થવા દેતા નથી. કેટલોક ખરાબ ટેવો-હસ્તક્રિયા, ગુપ્ત સંયોગ વિગેરે શીખે છે, કેટલાક ખરાબ સોબતથી પરસ્પરી સંગ કરવાના ખરાબ અને અનીતિના રસ્તે ચઢી અનેક રોગોને પોતાને હાથે જ પોતાના શરીરમાં આમંત્રણ કરાવે છે.

વીર્યનું પતન થયા પછી પરતાવો થાય છે. માત્ર ક્ષણિક આનંદની ખાતર માણસો પોતાના જીવનને ખાડામાં ડુબાવવા મચી પડે છે. હસ્તક્રિયાથી માણસ યુવાન વયે નપુષક બની સ્ત્રી-સંયોગ કરી શકવાને નાલાયક બની રહે છે. આ પ્રકારે આ અવસ્થામાં પુરૂષો અનેક રસ્તે વીર્યનો ક્ષય કરી વીર્યહીન થઈ જાય છે. ધાતુ પાતળી પડી જઈ, પ્રમેહ ગરમી વિગેરે રોગોનો ભોગ થઈ તેઓ શરીરને ક્ષીણ કરી દે છે. આંખોનું તેજ કમી થાય છે. શરીર નિબંબ બને છે અને ભરયુવાન વયેજ સ્ત્રી સંયોગ કરવાને નાલાયક બની જાય છે. માટે દરેક માણસે બ્રહ્મચર્યનું પાલન કરી વીર્યનું રક્ષણ કરવું જોઈએ.

પ્રકરણ ૬૦ મું

શરીર સંરક્ષણ.

મનુષ્ય શરીર પવન, જળ, અગ્નિ, અને આકાશ એ પંચ ભૂતોનું બનેલું છે. મનુષ્ય શરીરમાં ઉપર ચામડી છે તેની અંદર કોમળ ત્વચા છે અને તેની નીચે માંસ અને નાડિઓમાંથી ચાર તરફ નસો ભરેલી હોય છે. માથાની અંદર મગજ છે તેમાંથી સર્વ નાડિયો નીકળીને આખા શરીરમાં ફેલાય છે. છાતીની નીચે એક કોથળી છે તેને કાળજીનું-જઠર કે પકવાશય કહે છે. તેનો એક મોટો નળ-આંતરડાની સાથે સંબંધ હોય છે. કાળજીની બંને બાજુ ફેફસાં છે. પકવાશયની નીચે આંતરડાં છે. અને જમણી બાજુ લીવર યાને ચક્રુ અને ડાબી બાજુ ખરોળ છે. ખાધેલા અનાજનું હોજરીમાં પાચન થઈ નીચેના આંતરડાંમાં તેનો રસ જાય છે અને તેમાંથી રસને આંતરડાં સાથે રહેલી નાડીઓ ચુસી લઈ નસોદ્વારા લોહીમાં ભળી જાય છે અને મુળ ગુદાદ્વારા બહાર નીકળે છે ડાબા ફેફસા પાસે હૃદય છે તેમાં લોહી શ્વાસોશ્વાસ દ્વારા સ્વચ્છ થાય છે અને પછી ત્યાંથી નસો દ્વારા આખા શરીરનું પોષણ કરે છે. વક્ષ સ્થળમાં છાતી, સ્તન અને હૃદય છે સ્ત્રીના શરીરમાં ગર્ભાશય હોય છે. હૃદય પાસે બે નાડી છે. જે નાક દ્વારા શ્વાસ અંદર જઈ લોહિને સ્વચ્છ કરે છે. આ નાડીઓને ઇંડા અને પીંગલા અથવા ચંદ્ર અને સૂર્ય નાડી કહે છે. શરીરમાં ગરમી રાખવાને માટે આકિસજનની જરૂર છે. જે શ્વાસદ્વારા ફેફસામાં જઈ કારબનરૂપે બહાર નીકળે છે. જો એમ ન બને તો શરીર ઠંડુ પડી જાય છે માથુસ મરી જાય છે જેથી જીવનને માટે શુદ્ધ હવાની જરૂર છે.

શરીરમાં લોહિ બને તે માટે ખાવાની અને પાણી પીવાની જરૂર છે. ખાધેલા પદાર્થો પકવાશયમાં જઈ પચે છે અને તેના સત્ત્વમાંથી લોહિ બની આખા શરીરનું રક્ષણ કરે છે. શરીર સં-રક્ષણને માટે હવા, પાણી અને અન્નની જરૂર છે. તેમજ વ્યાયામ કરવાની પણ જરૂર છે. શરીરમાં કાન, નાક, આંખ, જીભ અને ત્વચા એ પાંચ કર્મેન્દ્રિયો છે. તે વડે મનુષ્ય સંસારના સર્વ પદાર્થોનો ઉપલોગ કરે છે. કાનથી સાંભળે છે, નાકથી સુંઘે છે, આંખથી જુએ છે, જીભથી રસનો સ્વાદ લે છે અને ત્વચાથી સ્પર્શનો આનંદ લે છે. જેવી રીતે પુષ્ટિકારક પદાર્થોનું ભોજન કરવાની જરૂર છે તેવી રીતે આ ઈન્દ્રિયોના વિષયોને મેળવી આપવાની પણ જરૂર છે. તે વગર તે નિસ્તેજ પડી જાય છે. આ પાંચે ઈન્દ્રિયોનું પણ રક્ષણ કરવું જોઈએ. શરીરના રક્ષણને પોષણ માટે સ્વચ્છ વાયુ, નિર્મળ પાણી, પુષ્ટિકારક ભોજન, સુંદર જોવાના પદાર્થો, મધુર સ્વરનું શ્રવણ કરવું, સુગન્ધિ પદાર્થોની વાસ લેવી, સ્વાદિષ્ટ ભોજન, અને સ્પર્શ આ વસ્તુઓની દરેક માણસને આવશ્યકતા છે અને તેને યથાવિધિ મેળવી શરીરનું પોષણ કરી તેને બળવાન બનાવવું જોઈએ. ગૃહસ્થાશ્રમનો ખરો આનંદ શરીર મજબૂત હોય છે તોજ મળે છે.

પ્રકરણ ૬૧ મુ.

શ્રી અને પુરુષનો ભેદ

આજકાલ શ્રી અને પુરુષ સરખાં છે, શ્રી અને પુરુષોના સરખા અધિકાર છે એવી વાતો ઘણી સંભળાય છે, શ્રીને પતિની પરતંત્રતામાંથી કાઢી સ્વતંત્રતા અર્પવા ઘણા બપેડા કર્યા કરે છે. પણ બંને શરીરોમાં ઇશ્વરે જ ભેદ રાખેલો છે અને તેમના અવયવો, અને શરીરની રચનામાં ભેદ હોવાથી જ તેમની બાતિ ઇશ્વરે જુદી પાડેલી છે. પુરુષ જ્યારે બહારથી કમાઈ લાવી શકે છે ત્યારે સ્ત્રી ઘરમાં રહી તેના ઘરની વ્યવસ્થા કરે છે. શ્રીનું કાર્ય કમાવાનું નથી અને પુરુષનું કાર્ય ઘરમાં ખેસી ઘરકારભાર કરવાનું નથી. શ્રીઓમાં ગર્ભાશય હોય છે, તેમજ સ્તન હોય છે ત્યારે પુરુષને તે અંગો હોતા નથી.

પુરુષ અને સ્ત્રીના સંયોગથી પુરુષના વીર્ય અને સ્ત્રીના રેતસનો સંયોગ થતાં સ્ત્રી ગર્ભાશયમાં ગર્ભ ધારણ કરી શકે છે. સ્ત્રી ગર્ભ ધારણ કરે છે ત્યારે તેના સ્તન કાંઈક વિકસિત થાય છે. તેમાં દૂધ પેદા થાય છે અને બાળકનો જન્મ થતાં તેને ધાવવાનું મળે છે. આ પ્રકારે જો પુરુષ અને સ્ત્રી સ્વતંત્ર રહે, એક બીજાને ગણ-કારે નહિ, સ્ત્રી પતિની અદ્વાંગના થઈને ન રહે તો ખજી તે સ્ત્રી બાળકને શી રીતે જન્મ આપી શકે? સ્ત્રી એ સંસારની ઉત્પન્ન કર્તા જગતની માતારૂપ છે ત્યારે પુરુષ એ પિતારૂપ છે. બંનેમાં ભેદ તો ઇશ્વરે જ કરેલો છે. માટે સ્ત્રીએ પોતાના પતિથી સ્વતંત્ર થવાની ઇચ્છા રાખવી એ મહાન પાપતુલ્ય છે. તેણે તો હંમેશાં પોતાના પતિની અદ્વાંગના બનીને પતિસેવામાં તત્પર રહેવું જોઈએ પતિની પ્રીતિ સંપાદન કરવા યતન કરવો જોઈએ. સ્ત્રી પુરુષમાં યથાર્થ પ્રેમ હોય છે તોજ તેમનો ગૃહસ્થાશ્રમ સુખરૂપ નીવડે છે.

સ્ત્રીનો મત જુદો હોય અને પુરુષનો મત જુદો હોય છે તો તેમનો ગૃહસ્થાશ્રમ કલેશરૂપ બને છે. જે સ્ત્રી સ્વતંત્રતાની હિમાયતી હોય તે ભાગ્યેજ પતિના તાબામાં રહેવાનું પસંદ કરે છે. તેવી સ્ત્રી ઉછાંછળી જ બને છે અને તેને બ્રૂટ થતાં વાર લાગતી નથી. સ્ત્રી અને પુરુષોનાં લક્ષણો જ કહી આપે છે કે તેમનામાં કેવા ગુણો હોય છે. ગૃહસ્થાશ્રમના ખરા આનંદને મેળવવા માટે પ્રથમ બ્રહ્મચર્ય પાળી વીર્યનું રક્ષણ કરવું જોઈએ, શરીરને યોગ્ય અહારાદિનું સેવન કરી શરીરને પુષ્ટ અને મજબુત બનાવવું જોઈએ. પુરુષે પચીસ વર્ષ પછી જ ગૃહસ્થાશ્રમનું સેવન કરવું જોઈએ. સ્ત્રી સમાગમ પણ તે પછીજ કરવો અને તેમાં પણ બ્રહ્મચર્યને પાળી વીર્યનો ક્ષય ન કરવા કાળજી રાખવી જોઈએ.

પ્રકરણ ૬૨ સું.

સ્ત્રીઓની જાતિ અને લક્ષણ.

સ્ત્રીઓની તેમના ગુણક્રમ ઉપરથી ચાર જાતી ગણવામાં આવી છે. ૧ પન્નિણી, ચિત્રિણી, હસ્તિની અને શંખીની.

પન્નિની—સર્વ સ્ત્રીઓમાં જે પન્નિની—અથવા પદમણી સ્ત્રી હોય છે તે ઉત્તમ ગણાય છે. આ સ્ત્રીઓના શરીરમાંથી કમળ જેવી

મુગંધી આવે છે. તેનાં નેત્રો મૃગ નેત્રો જેવાં સુંદર અને તેજસ્વી હોય છે. નાસિકાનાં છિદ્ર નાનાં અને નાસિકા અણીદાર હોય છે. બાણી મીઠાશવાળી, હિતકર અને સત્ય હોય છે. રૂપ સુંદર, શરીર કાંઈક પાતળું, પાતળી કેડવાળું અને સર્વ શરીર સુંદર ગૌરવર્ણ-વાળું હોય છે. વાણીનો અવાજ કોયલ જેવો મીઠો, અને સુરવાળો હોય છે. કેશ કાળા અને લાંબા હોય છે. તેનું ચિત્ત દયાળુ, મુખ હસમુખ હોય છે, અને તે ગમે તેની સાથે નમ્રતાથી માય.ળુ-પણે વર્તે છે.

પત્રિની શ્રી ભાગ્યશાળી હોય છે તે પોતાના પતિને પરમેશ્વર માની તેની સેવા કરે છે. પતિની પ્રીતિ સંપાદન કરવા એજ તેનો ધર્મ થઈ રહે છે. પતિને અનુકુળ વર્તી હંમેશાં પતિવ્રતપણું પાળી પાતળી સાથે એક જીવ જતી રહે છે. પરપુરુષનું તે મોં પણ જોવા ઇચ્છતી નથી, પોતાનો પતિ ગમે તેવો હોય છતાં તેમાંજ પ્રીતિ રાખનારી હોય છે, કુમાર્ગે વળવાનું તેને મન જ થતું નથી. ગમે તેવી દ્રવ્યદિ પદાર્થોની લાલચ તેને કસાવો શકતી નથી. આવી શ્રીઓ ઉદાર હોય છે. જેના ઘરમાં પત્રિણી સો હોય છે તે ઘરમાં હંમેશાં 'અધ્યય' અને સુખો વિદ્યમાન રહે છે. જે પુરુષને આવી પત્રિણી શ્રી મળી હોય છે તેમને ભાગ્યશાળી, તેજસ્વી અને સુખી સમજવા. પત્રિણી શ્રી ધર્મિષ્ઠ, નીતિવાળી, પતિના સુખે સુખી અને પતિના દુઃખે દુઃખી રહે છે. તે સુશીલ અને પવિત્ર આચરણ સેવનારી હોય છે. આખો દિવસ તેનું મન પતિસેવામાં ભેગાયતું રહે છે. તેની વાણી મીઠી, હાઠ લાલ. હાંત દાદમની કળીઓ જેવા સફેદ હોય છે. તે પાતળા ઉપર પ્રીતિ રાખનારી, યૃદ્ધને કુશળતાથી ચલાવનાર, પતિનું મનરંજન કરનાર હોય છે.

પત્રિની શ્રીના જાંને નેત્રો કમળ જેવાં અર્થાત મૃગના નેત્ર જેવાં નાકનાં બે છિદ્રો નાનાં નાનાં, શરીર બહુ નહિ તેમ પાતળું નહિ તેવું. સુક્ષ્મ, વાણી મધુર અને કોમળ, શરીર સુંદર, બીજનું હિત ઇચ્છનાર, બુદ્ધિવાળી, કમળના જેવી સુગંધીવાળી, સુંદર ચોટલાવાળો, પુષ્ટ સ્તનવાળી હોય છે. તેનું મુખ ચંદ્ર જેવું મનોહર, તેજસ્વી, હોય છે. કેદ સિંહના જેવી પાતળી હોય છે, હાથ કમળની દાંડી જેવા હોય છે. ઉદર કૃશ હોય છે. કપાળ વિશાળ હોય છે, ધનુષ્યાકાર જેવી તેની ભમરો હોય છે કદમાં ઉચી નહિ

તેમ નીચી નહિ એવી હોય, ડુંટી ઉઘી હોય, સ્તનના ભારથી કાં-
ઇક નીચે વળેલી હોય તે સ્ત્રીને પશ્ચિની બાણવી.

પતિ બહારથી કમાઈ લાવે તેની ઘરમાં આ સ્ત્રી આવક
પ્રમાણે ખર્ચ કરી સારી રીતે વ્યવસ્થા કરે છે. જે રીતે પતિ
રાજી રહે તે રીતે વર્તે છે. ઘર નોકરો હોય છતાં પણ તે બંને
પતિસેવામાં હરનિશ તત્પર રહે છે. પતિ આવળે માર્ગે જતો હોય
છે તો તે તેને મીઠા વચનોથી અને પ્રેમથી સુધારી શકે છે. કદી
પતિના આગળ કોઈ વસ્તુની હઠ કરતી નથી. તે તો માત્ર પતિ
એ જ પોતાનો ચાલક, અને પાલક છે એમ માની તેની પ્રીતિ સં-
પાદન કરવામાં જ પોતાના ચિત્તને ભેડી રાખે છે.

ચિત્રિણી—જેમ પશ્ચિની સ્ત્રી વખાણવા યોગ્ય છે તેવી રીતે
ચિત્રિણી સ્ત્રી પણ ઉત્તમ હોય છે. તે પશ્ચિની કરતાં કાંઈક ઉતરતી
છે. તેનું શરીર સુવર્ણ માફક તેજસ્વી, રંગ ઘઉંવણું. શરીર બહુ
બહુ નહિ તેમ પાતળું પણ નહિ, સ્તન કઠીન, નાક પોપટના
જેવું અગ્રીહાર આગળ ઢગતું હોય છે. રૂપ સુંદર હોય છે, વેણ
મીઠાં કોયલ જેવાં શાન્ત, સુશીલ, સત્સંગતિમાં પ્રીતિવાળી, ધ-
ર્મિષ્ઠ. પતિપરાયણ જીવન વ્યતિત કરનારી હોય છે, તેના શરીર-
માંથી ચંપા જેવી સુગંધી નીકળે છે. તેનાં માત્ર કોમળ અને સુદૃઢ
હોય છે. તે લોભ વગરની, મૃદુ ભાષણ બોલનારી, સત્ય અને પ્રિય
વચન બોલનારી અને પતિથી પ્રસન્ન થનારી હોય છે. તે પરપુરુષ
ઉપર કુદૃષ્ટિ કરતી નથી. પતિની પ્રીતિ સંપાદન કરો પતિસેવામાં
મન રાખનારી હોય છે.

જે સ્ત્રીની દૃષ્ટિ ચંચળ, વિશાળ હોય, સુંદર વડન હોય,
સંગીત કે ચિત્રકળાના કે ભરવા શુંથવામાં પ્રીતિવાળી, ચાલવાની
ગતી હાથી જેવી હોય, સ્તન ખીલા જેવાં કઠણ હોય, શરીર તે-
જસ્વી હોય, સત્ય અને મધુર વાણી બોલનારી હોય, દયાળુ અને
દેવસેવામાં પ્રીતિવાળી હોય, પરપુરુષ પ્રતિ દૃષ્ટિ પણ ન કરનારી,
ધર્મિષ્ઠ અને પતિપરાયણ હોય તે સ્ત્રી ચિત્રિણી કહેવાય છે.

પુરુષ સંયોગ વખતે અદ્ય સંયોગથી તેની ઇચ્છા તૃપ્ત થઇ
જાય છે. તે હંમેશાં દયાળુ અને ક્ષમાવાન હોય છે. તેનું રૂપ, રંગ
અને વેશ ચિત્ર સમાન સુંદર અને મનોહર હોય છે. તે સુચન્ધિથી

અને નાચગાન જોવાથી વધુ પ્રસન્ન થાય છે. તે હંમેશાં પોતાના શરીરને સુંદર વસ્ત્રાલંકારોથી શોભાવવાની ઇચ્છા રાખે છે. પોતાના પતિનો પ્રીતિ ગમે તે રીતે તે મેળવી શકે છે.

પદ્મિની અને ચિત્રિણીની સરખામણી-પદ્મિની સ્ત્રી થોડું અને સાધારણ જોલે છે. પરપુરૂષો સાથે બીલ્કુલ વાત કરતી નથી. અને કદાચ વાત કરવાનો પ્રસંગ આવે છે તો નીચી નજરે કરે છે. તેના મોં સામું જોઈ તેની સાથે આંખે આંખ મેળવતી નથી. જ્યારે ચિત્રની પરપુરૂષો સાથે વાત કરવામાં અંકેચ રાખતી નથી તે તેની સાથે હસીને વાત કરવાને આચકો ખાતી નથી. પદ્મિનો તે પરપુરૂષ ઉપર બિલ્કુલ પ્રીતિ રાખતી નથી, પરની વાત પણ સાંભળવા ઇચ્છતી નથી. પદ્મિની સ્ત્રી માત્ર પોતાના પતિને રાજી કરવા માટે જ સારાં વસ્ત્રાલંકારો પહેરે છે ત્યારે ચિત્રની તો પોતાનું રૂપ-સાંદે દેખાય, બહાર બીજા લોકોના આગળ તેની સુંદરતા દેખાઈ આવે તે માટે હંમેશાં પોતાના શરીરને ઉત્તમ વસ્ત્રાલંકારોથી શણગારવામાં આનંદ માને છે.

હાસ્તની-હસ્તિની સ્ત્રી-પદ્મણી અને ચિત્રણી કરતાં કનીષ્ઠ છે. તેનાં નિતમ્બ, સ્તન, હોઠ, અને આંગળીઓ જાડી અને મોટી હોય છે. તે સદા વિષયલોગ લોગવવાની લાલસા રાખનારી અને અચળ મનની હોય છે. તેનું શરીર સ્થુલ હોય છે તેમાંથી મધ જેવી ગંધ આવે છે. આંખો લાલ અને વાળ ટુકા હોય છે. નાક પહોળું તના છદ્મ પહોળાં હોય છે. ઘણે ભાગે આ જાતીની સ્ત્રી ધર્મબ્રષ્ટ આચરણોને સેવનારી, ખોટાં લક્ષણોવાળી, અને ઘણે ભાગે દુરાચારીણી હોય છે.

તેનું હૃદય દયા વગરનું, શરમ વગરનું અને જ્ઞાન વગરનું હોય છે. તે પરપુરૂષની સાથે વિષય લોગવવાની લાલસા રાખનારી, અત્યંત વિષય લાલસાવાળી અને પતિ ઉપર પ્રીતિ ન રાખનારી હોય છે. આવી સ્ત્રીઓ અધમ ગણાય છે. પોતાના કુલને કલંક લગાડનારી અને દુષ્કર્મોને કરનારી હોય છે. પાપી પુરૂષોને જ આવી સ્ત્રીઓ મળે છે. આવી સ્ત્રીઓને વ્યભિચારીણી-હલકાં કામ કરનારી સમજવો. તે ઘણું જાહે છે, દીવસે આગસુ થઈ ઊઠ્યાં કરે

છે, ખરે તેવું બીજાત્મ અને કટુ શબ્દો બોલતાં શરમાતી નથી. આવી સ્ત્રીઓ ટાપટીપ કરનારી, વસ્ત્રો અને અલંકારો માટે પતિને હઠ કરી સતાવનારી, પરપુરુષનો દ્રવ્યના લોભથી સંગ કરવા માટે તત્પર રહેનારી હોય છે. આવી સ્ત્રીઓ પતિના કહ્યામાં રહેતી નથી, અને તેના કહ્યા પ્રમાણે પતિ વર્તતો નથી અથવા તો તેનાં દૂરાચરણોમાં જો પાત વચ્ચે પડી બિઘન નાંખે છે તો તેનો ઘાત કરવાને પણ ચુકતી નથી. આવી સ્ત્રીઓ પતિને વશ કરવા માટે ભૂવા જતીનો સંગ કરતાં અચકાતી નથી. તેનું જીવન માત્ર વિષય લોભ લોભવવાની ઇચ્છાથી જ ટકી રહે છે. આવી સ્ત્રીઓને તેના પતિએ વિશ્વાસ રાખવો યોગ્ય નથી કારણકે તે પોતાના પતિને વિશ્વાસઘાત કરતાં પણ ડરતી નથી. આવી સ્ત્રીઓ એક પતિ મરી જતાં બીજા સાથે પુનર્વ્રજ-અથવા તો નાતરૂં કરે છે, બીજો મરે તો ત્રીજા સાથે જાય છે. તેમને મન પતિવ્રતપણું કે સતીત્વનું સંરક્ષણ કરવાનું હોતું જ નથી. આવી સ્ત્રીઓ ઉચ્ચ કુળમાં જન્મી હોય છે તો પોતાના કુળને કલંકિત કરે છે અને પતિના કુળને પણ ડુબાવે છે.

આવી સ્ત્રીઓને સુધારવી ઘણી મુશ્કેલ છે પણ જે માણસો આવી સ્ત્રીઓને દુરાચારમાં ફસાયા પહેલાં જ યોગ્ય ઉપાયો કરી તેને સવળે માર્ગે વાગવા મથે છે તેજ કદાચ તેને સુધારી શકે છે. આવી સ્ત્રીઓ ઘણું કઠીને શુદ્ધ જેવી હલકી કોમોમાં જ હોય છે અને ઉચ્ચકુળમાં ઘણી જ થોડી હોય છે.

શંખીની અથવા શંખાણી-આ જાતિની સ્ત્રીનું શરીર સૂક્ષ્મ બહુ હોય છે. તેના શરીરમાંથી ક્ષાર જેવી ગંધ આવે છે. તેનાં નેત્ર કમળદળના જેવા વિચાળ, સ્તન કઠેણુ, વાક્ય મધુર અને ગળે ત્રણ રેખાઓ હોય છે. તે સ્ત્રી મુશીક અને કંઈક શરમાળ હોય છે. તે ઘણી કામાતુર રહે છે. તે હાસ્યવિનોદ કરનારી, મસ્કરી ઠકા કરી અન્યનું કામે-તેજક કરે તેવાં રમીલાં વચનો બોલવામાં કુશળ હોય છે. તેનું વિષયલોભ લોભવવાની એવી ઇચ્છા હોય છે કે તે કામાતુર થાય છે ત્યારે પોતાના પતિ, ગુરૂ કે માબાપના પણ ભય રાખતી નથી. તે પરપુરુષ સાથે સહવાસ કરવાની ઇચ્છા રાખ્યાં કરે છે. તે જેમ જેમ પુરુષસંગ કરતી જાય છે તેમ તેમ તે

ધણી કામાતુર બને છે. તેની કામેચ્છા કદી તૃપ્ત થતી નથી, તેને કહ્યા મરકરી કરી ગમે તેવું હસીને બોલવામાં શરમ આવતી નથી.

તેનું હૃદય ધણું કઠોર અને કઠંશ હોય છે. નાક ઉંચું, જંઘામે અને બાહુ મોટા, પગ મોટા અને માથું નાનું હોય છે. તેનાં નેત્ર, રૂપ વીગેરે શોભાપ્રદ હોય છે, વસ્ત્ર ઓઢવા પહેરવામાં સ્તન વિગેરે શુભ અવયવો ઉઘાડા રહી જાય, છેડા ખસી જાય તેની કાળજી રાખતી નથી. કહ્યું છે કે: આ રાડતો શંખગ્રી છે. આવી શ્રીઓ દ્વ્યાદિની ભાલવથી બ્રહ્મ થતાં આચકો ખાતી નથી, પોતાના પતિ સાથે ઉપર ઉપરથી પ્રેમ રાખે છે, અને અંદર ખાનેથી પરપુરુષ ઉપર પ્રીતિ રાખનારી હોય છે. તે પોતાના પતિ આગળ પતિવ્રતા નો ડોળ કરે છે. અને મનમાં પતિ ક્યારે વેત્રગો ખસે કે પરપુરુષ સાથે સંબંધ થાય આવી ઇચ્છાવાળી હોય છે. આવી શ્રીઓ પણ પોતાના પતિને મંત્ર, જંત્ર અને આપધીઓના પ્રયોગથી વશ કરવા માટે બૂવા, જતિ કે સાધુઓના સહવાસને સેવે છે. ઉપરથી ભક્તિનો ડોળ રાખી દેવમંદિરોમાં જાય છે પણ ત્યાં પરપુરુષની ઇચ્છા રાખનારી તે હોય છે. આવી શ્રીઓ ઉપર તેના પતિએ વિશ્વસ રાખવો યોગ્ય નથી. અન્ય પુરુષના સામું જો જો કરવું. તેની સાથે વાત કરતાં હસી પડવું, આંખો સાથે આંખો મેળવવી, મંદિરોમાં જઈ પરપુરુષને શોધવાની વૃત્તિ રાખવી વિગેરે દુરાચરણને તે શુભપણે સેવે છે.

શંખિની અને હસ્તિનીની તુલના-ખંને જાતિની શ્રીઓનાં શરીર તો સ્થુલ પરન્તુ શંખનીની કમર કાંઈક પાતળી અને હસ્તિનીની જાડી હોય છે. પરપુરુષ સાથે વાત કરવામાં શંખીની હસી પડે છે ત્યારે હસ્તિની તેની સાથે હસી હસીને વાતો કર્યા કરે છે. શંખીની રૂપવાન હોય છે. પરપુરુષ ઉપર પ્રીતિ રાખનારી, તથા તેનું હૃદય રાગ દ્રેષથી ભરેલું અને કંઠેશી હોય છે. હસ્તિની કાંઈક બેડાળ, કુરૂપવાળી, કંઠેશ, કુસંપ, લડાઈ, ગંડા કરવામાં કુશળ હોય છે. તે દુરાચારી પાપ કરતાં ન કરનારી અને પોતાની ટેવ ન સુધારનારી હોય છે.

પ્રકરણ ૬૩ સુ.

કુમારી અને રમણી સ્ત્રીઓ.

કુમારીના પશુ ઉત્તમ, મધ્યમ અને કનીષ્ઠ એવા ૩ ભેદ હોય છે. ઉત્તમ કુમારી-ઉત્તમ કુમારી સર્વથી શ્રેષ્ઠ છે. શરીર ગૌર વર્ણનું અને સુવર્ણ સમાન તેજસ્વી, વાળ કાળા, અને લાંબા હોય છે. ગતિ હંચ સરખી અને શરીર સુંદર રૂપવાળું હોય છે. દાંતો દાઢમની કળી જેવા, નેત્ર તેજસ્વી; પ્રિય અને મધુર બોલનારી, ધર્મિષ્ઠ, હાથ કમળના દળ જેવા, ગાલ ગુલાબી અને પવિત્ર આચરણવાળી, શરમાળ, પવિત્ર અને સુશીલ હોય છે.

મધ્યમા કુમારી-મધ્યમા કુમારીનું કદ મોટુંય નહિ તેમ નાનુંય નહિ એવું હોય છે. વાળ કાળા અને લાંબા હોય છે. નાક મનોહર, વાણી પ્રિય લાગે તેવી, હોઠ લાલ અને પાતળા હોય છે. ડુંટી ઉંટી હોય છે. તે હંમેશાં સુખ દુઃખને સમાન માની પ્રસન્ન રહેનારી હોય છે. ગુરૂ, બ્રાહ્મણ અને દેવ ઉપર શ્રદ્ધાવાળી, સર્વ જીવો ઉપર સમાન દષ્ટિ રાખનારી, સદાચરણનું સેવન કરનારી, આજસ વગરની, આલાક હોય છે. તેના વાળ કાળા, કંઠ કૈવલ સરખો મીઠો હોય છે, આવાં લક્ષણવાળીને મધ્યમાકુમારી કહે છે.

અધમ કુમારી-આ જાતની કુમારીકા અધમ હોય છે. તેના શરીર ઉપર વધુ રૂવાંટી હોય છે. હાથ મોટા અને નેત્ર પીળા રંગનાં હોય છે. દાંત મોટા આગળ પડતા, શરીર કર્કશ, પેટ મોટું હાથ પગ કઠણ અને ખડખડાટ હસનારી છે. તે નિર્લજ્જપણે બહુ બોલનારી, વાળ કાળા અને ટુંકા હોય છે અને દુરાચરણનું સેવન કરનારી હોય છે. તે કુરૂપી, જેવા માત્રથી અરૂચિ ઉત્પન્ન થાય તેવી બેડોળ શરીરવાળી હોય છે. રંગ કાળો, વાણી કર્કશ, અહ-

કારી, હાંતે મશી ચોપડી કાળા બનાવનાર, શરમ લાજ વગરની, અને ઉછાંછળો હોય છે.

કુમારી શાસમાં ઠણું છે કે: જન્મથી સાત વર્ષ સુધીની પુત્રીને કુમારી કે ગારી કહે છે. આઠ વર્ષની પુત્રીને રોહિણી કહે છે, નવ વર્ષની પુત્રીને બાલિકા કહે છે.

સાત, આઠ અને નવ વર્ષની પુત્રી લગ્ન કરવામાં શ્રેષ્ઠ ગણાય છે. તેથી મોટી ઉંમરે લગ્ન કરવું તે અધમ ગણાય છે. કેમકે કન્યા દસ કે બાર વર્ષે રજસ્વળા થાય એમ માનવું છે અને કુંવારી કન્યા બાપને ત્યાં રજસ્વળા થાય તે પછી લગ્ન કરવું તે અધમ અને પાપયુક્ત ગણાય છે. રજસ્વળા થયા પછી કન્યાનું લગ્ન કરવાથી માબાપ નકે જાય છે. ધર્મ, અર્થ, કામ અને મોક્ષનાં ફળ નાશ પામે છે એવું શાસ્ત્રમાં છે.

રમણીનાં લક્ષણ.

જેવી રીતે ત્રણ પ્રકારની કુમારીકા છે તેવી રીતે તે કુમારીકા મોટી ઉંમરે રમણી ગણાય છે. રમણીના પણ ત્રણ લેદ છે. ઉત્તમ રમણી, મધ્યમ રમણી અને અધમ રમણી.

ઉત્તમ રમણી—પતિવ્રતા બી ઉત્તમ રમણીમાં ગણાય છે. તે ધર્મિષ્ઠ હોય છે. પરપુરુષ સંગ કદાપી પણ કરવા ઇચ્છતી નથી. વ્રત, ઉપવાસ, દેવદર્શન કરવાની પ્રીતિવાળી હોય છે. દયાળુ અને શાંત હોઈ નિરંતર પતિસેવા કરવામાં પ્રીતિવાળી રહે છે.

મધ્યમ રમણી—તેવી સ્ત્રીનો પતિ તરફનો ભાવ કાંઈક ઓછો હોય, માબાપ, પતિ કે સાસુ સસરા કે સગાં સંબંધની બીકથી, લોક લજ્જાથી પરપુરુષનો સંગ કરી શકતી નથી. સમય અને ઓછાંત સ્થાન ન મળવાથી તેમ પોતાને પસંદ ન આવવાથી પરપુરુષ સંગ કરતી નથી અને લોક લજ્જાથી સતીપણ પાળે છે તે મધ્યમ છે.

અધમ રમણી—અધમ રમણી દુષ્ટ, દુરાચારી, કલેરી, કંકણ કરનારી, પતિનો તિરસ્કાર કરનારી, પતિનો દ્વેષ કરનારી, પરપુરુષ સંગ કરવાની પ્રીતિવાળી, પતિ સુંદર છતાં તેના ઉપર પ્રીતિ ન રાખતાં અન્ય પુરુષની ઇચ્છા રાખે છે. ઉત્તમ વસાલકારો પહેરવાની હોંશવાળી, લોકલાજ હોતી નથી, અધર્મી, બલિયારી અને કુછંદી હોય છે.

પ્રકરણ ૬૪ મું.

સીઓના બીજા ભેદ

સીઓની ઉપર જણાવેલી જાતિ સિવાય બાકી દેવી, યોગિની, યક્ષિણી, નાગણ, ગંધર્વી, માનવી રાક્ષસિણી, ડાકિની, શાકિની, કૌતુકી અને ગંધર્વી એ પ્રકારના બીજા ભેદ હોય છે.

દેવી—જેનું વદન પ્રકુલ, સુલક્ષણવાળી અને પરહિતમાં તત્પર રહેનારી હોય છે તેમ જ સી તેને દેવી કહે છે. તેનાં લક્ષણ પદ્મિની સી જેવાં હોય છે. દેવ પુરુષ જેવાં તેનામાં લક્ષણ હોય છે.

યોગિની સી બુદ્ધિવાળી, ચુકિતબાજ અને કામકાજમાં પ્રીતિવાળી હોય છે.

ગંધર્વણી સી—વસ્ત્રાભૂષણે થી શરીરને શણગારી રૂપ યોગ્ય બતાવવાનો ઇચ્છાવાળી, નાચ અને ગાયન ગાવાની પ્રીતિવાળી અને સુગન્ધિત પુષ્પ અત્તરાદિમાં પ્રીતિવાળી હોય છે. ગંધર્વ પુરુષ જેવાં અને ચિત્રિણીના જેવાં તેનામાં લક્ષણ હોય છે.

મનુષ્ય—જાતિની સી રૂપવાન, અતિથી સત્કાર કરવામાં પ્રીતિવાળી, પોતાનાં કાર્યોને મહેનતથી પૂર્ણ કરનારી હોય છે.

યક્ષિણી—સી ગોરવર્ણવાળી, કઠીન, ઉભા સ્તનવાળી, વધુ રીશાળ, અને મદ્યદિનું ભક્ષણ કરવામાં પ્રીતિવાળી હોય છે. તેનામાં લક્ષ પુરુષ જેવાં તેમજ શંખીની જેવાં લક્ષણ હોય છે.

નાગણ—ઉન્મત્ત; કોપી, સ્વેજ સાજમાં નાગણની માફક કોપથી કુંકાડા મારનારી હોય છે.

રાક્ષસી સી—પોતાના પતિ કે પુત્રને મારતાં ઠરતી નથી તેમ

પરપુરુષ સાથે સંગ કરવાને અચકાતા નથી. તેનામાં હસ્તિની સ્ત્રી જેવાં તેમ શક્તિસુ પુરુષ જેવાં લક્ષણ હોય છે.

હાકિની સ્ત્રી-પોતાના કામને સંહાર કરતાં તેમજ પરહિતનો વિનાશ કરનારી છે.

શાકિની-સ્વાર્થ જેટલી જ મતલબી, કામ સર્થુ એટલે પછી પ્રીતિ ન રાખનારી હોય છે.

કૃત્યા કે પિશાચીણી-ખરાબ વેશવાળી, કુરૂપ, અને સર્વ પ્રયત્નમાં નિષ્ફળ થનારી હોય છે. તેનામાં પિશાચ પુરુષના જેવાં લક્ષણ હોય છે. તે કલેશ કરનારી, બહા શરીરવાળી, ઘણી કોપી, કાળા રંગવાળી, લાંબા હોઠવાળી, બુચા નાના નાકવાળી, શિથિલ ઢળતા સ્તનવાળી, ઉંચા પેટવાળી ને તમોગુણવાળી હોય છે.

ગધેડી-જેનાં કાચું મલિન હોય અને નિર્લજ તથા દુષ્ટ સ્વભાવની હોય છે તે.

આ પ્રમાણે સ્ત્રીઓના ભેદ છે. હજી પણ કહેવત છે કે-સતિ શ્રાપ દે નહિ અને શંખણીના લાગે નહિ. જે સતિ સ્ત્રીઓ છે તે દેવી તરીકે ગણાય છે. અને શંખણી સ્ત્રીઓ હલકી અને નીચા સ્વભાવની ગણાય છે. તેવીજ રીતે સ્ત્રીઓ અંદરે અંદર ગાળો દેતાં 'શંક ગધેડી' એવી ગાળો દે છે તેમાં પણ હલકી સ્ત્રીઓનોજ સમાવેશ થાય છે. સ્ત્રીઓએ પોતાના વિચારો સુધારી, આચરણને સુધારી, પતિ સેવામાં તત્પર રહેવું જોઈએ. પરપુરુષની ઈચ્છા રાખનારી સ્ત્રી આ લોકમાં નિંદાને પાત્ર ગણાય છે અને તેનો પરલોક ભગડે છે. સ્ત્રીઓનું સૌભાગ્ય પતિ સેવા કરવામાં જ સમાયેલું છે. પતિમાં પ્રીતિ રાખનારી સ્ત્રી જ ખરા આનંદનો અનુભવ મેળવી શકે છે. જો દોષ સ્ત્રીનામાં ઉપર પ્રમાણે હલકા વર્ગની સ્ત્રીના ગુણ હોય તો તે સુધારી ઉત્તમ ગુણ ધારણ કરવાથી ઉત્તમ બને છે.

વૈધક દષ્ટિએ-સ્ત્રીઓના ચાર ભેદ છે. ૧૬ વર્ષ સુધીની બાલિકા ગણાય છે. ૧૭ થી ૩૨ વર્ષ સુધીની સ્ત્રી તરૂણી, ૩૩ થી ૫૦ વર્ષ સુધીની સ્ત્રી પ્રૌઢા અને ૫૦ વર્ષ ઉપરની સ્ત્રી વૃદ્ધા ગણાય છે.

પ્રકરણ ૬૫ મું.

નાયકા લેદ.

૧ સ્વકીયા નાયકા—જે બી પોતાના પતિના ઉપર હંમેશાં પ્રેમ રાખે છે અને તેના ઉપર પ્રસન્ન રહે છે તેને સ્વકીયા નાયકા કહે છે.

૨ પરકીયા—જે બી પતિ વગર પરપુરુષ ઉપર પ્રેમ રાખે છે તે પરકીયા ગણાય છે.

૩ સામાન્યા—જે બી પ્રેમ વગર માત્ર પૈસાની લાલચથી પુરુષ ઉપર પ્રેમ રાખે છે તે.

૪ મધ્યમા—જેને કામ અને લાજ બંને સરખાં હોય તે મધ્યમા નાયીકા છે.

૫ પ્રૌઢા—જે પોતાના પતિની રીસ કે સ્નેહ સંકેતથી સમજી જાય અને કામ કીડામાં વધુ પ્રીતિ રાખતી હોય તેને પ્રૌઢા નાયીકા કહે છે.

૬ વિચિત્ર વિવ્રતા પ્રૌઢા—જે બી મોહ ઉપજાવે, કળાથી પતિને વશ કરે તે.

૭ લુબ્ધા પતિ પ્રૌઢા—જે શરમ રાખ્યા વગર નિર્ભય રીતે પતિ સાથે તન્મય થઈ જાય તે.

૮ આક્રમિતા પ્રૌઢા—જે મન, વચન અને કર્મથી પતિને વશ કરે તે.

૯ સમસ્ત રસકોવિદા પ્રૌઢા—જે બી પોતાના પતિની તમામ ઈચ્છા પૂર્ણ કરે છે તે.

૧૦ નવયૌવના મુગ્ધા—જે બી જુવાનીમાં પ્રવેશ કરી કામ કીડાની શરૂઆત કરે તે.

૧૧ નવલ્લ અનંગા સુગંધા—જે રસીલી ને રમતીયાળ હોય છતાં કામથી ત્રાસે છે તે.

૧૨ લલ્લમ પ્રાયા સુગંધા—જે પતિ સાથે કામક્રીડા કરતાં શરમાઈ જાય છે તે.

૧૩ અરૂઢ યૌવના મધ્યમા—જેનામાં જુવાની અને કામને પૂર્ણ સંચાર થયો છે તે.

૧૪ પ્રગલ્ભ વચના મધ્યા—જે પતિને હાસ્ય વિલાસમાં કપકો આપે તે.

૧૫ પ્રાકુર્ભુત મનોભવા મધ્યા—જે કામક્રીડામાં વીજળી જેવી અપળ હોય છે તે.

૧૬ ઉત્તમા નાયિકા—જે પતિથી અપમાન થતાં રોષ ધરે નહિ ને સરળ ભાવે વર્તે તે.

૧૭ મધ્યમા—પતિના દોષથી રીસાય અને વળી મનાય તે.

૧૮ ગર્વિતા—જે પોતાના રૂપ કે ગુણથી ગર્વ ધારણ કરે તે.

૧૯ રૂપગર્વિતા—જે સ્ત્રી પોતાના રૂપના ગર્વથી પતિની વાતનું ખંડન કરે છે તે.

૨૦ પ્રેમગર્વિતા—જે પોતાના પતિના પૂર્ણ પ્રેમથી અહંકારી થઈ તેની સાથે લડે છે તે.

૨૧ દિવ્યા—જે પોતાના પતિનો સ્નેહ સારી રીતે નીભાવે છે તે.

૨૨ અદિવ્યા—જે પતિના પ્રેમમાં નિયમશૂન્ય હોય તે.

૨૩ મોહિની—જે પોતાના પતિને કોઈ વાતની મિથથી પોતાનો ઉદ્દેશ જણાવે તે.

૨૪ સુદિતા—પતિના આવતાં આનંદ થાય છે તે.

૨૫ પ્રવત્સપતિકા—જે સ્ત્રી પતિના પરદેશ જવાની વાત જાણી શોક કરે છે તે.

૨૬ ધીરા—જે સ્ત્રી પતિના દોષ જોવા છતાં તેને કઠોર વચન ન કહે અને તેના ઉપર ક્રોધ કરે નહિ તે.

પ્રકરણ ૬૬ સું જુદા જુદા દેશની સ્ત્રીઓના ગુણો.

ગુજરાતી-સ્ત્રીઓ મુઘડ, રૂપવાન, સુંદર નેત્રવાળી તથા શરીરે મજબુત હોય છે. વાણી વિવેકી અને મીઠી હોય છે.

દાક્ષણી સ્ત્રીઓ-હસમુખી, સિદ્ધ હસ્ત અને ચંચળ સ્વભાવની હોય છે.

મારવાડીની સ્ત્રીઓ-ધણી લોગ વિદ્વાસિની, વિશાળ રૂપવાળી અને સાધારણ આચરણવાળી હોય છે.

કરણાટકી સ્ત્રીઓ-સદાચારણી, કોમળ ગાત્રવાળી અને તે ધર્મિષ્ઠ હોય છે.

બંગાળી સ્ત્રીઓ-નાં શરીર કોમળ, અને તે મજબુત બાંધાની હોય છે. મુખ હસમુખ અને મન ચંચળ હોય છે, આચરણ શુદ્ધ અને ધર્મિષ્ઠ હોય છે.

મધ્યદેશની સ્ત્રીઓ-શરમાળ, સુશીલ, અને વધુ કામેચ્છાવાળી હોય છે.

પ્રકરણ ૬૭ સું.

સ્ત્રીઓની પરીક્ષા.

વાળ-જે સ્ત્રીના વાળ કાળા ભમર જેવા, અને લાંબા હોય છે તે પતિમાં પ્રીતિ રાખનારી, પતિની સેવા કરવાવાળી, ધનવાન, અને પુત્રવાળી થાય છે. જે સ્ત્રી પીળા રંગના ટુંકા ટુંકા બરછટ વાળવાળી હોય છે તે સ્ત્રી વ્યભિચારીણી નીકળે છે.

મસ્તક—જે સ્ત્રીનું માથું ઉંચું અને વિશાળ હોય છે, તે કામિની હોય છે. જેનું માથું લાંબુ હોય છે તે સર્વનાથક અને વંધ્યા નીકળે છે. જેનું કપાળ ઉંચું તથા કોમળ અને અર્ધ ચન્દ્રાકાર હોય છે તે પતિવ્રતા અને સૌભાગ્યવતી નીકળે છે.

ભ્રુવર—જેની ભ્રુવર ગોળ, કાળી અને ધનુષાકાર હોય છે તે રતિકળામાં પ્રીતિવાળી, જેની ભ્રુવર પીળાશ પડતી, એક બીજ સાથે મળી ગયેલી અને સીધી હોય છે તે કલેશથી સમય વીતાડનાર હોય છે.

નેત્ર—જે સ્ત્રીનાં નેત્ર પીળા રંગનાં તે દુષ્ટ સમજવી, જેનાં નેત્ર વિશાળ હોય છે તે પતિવ્રતા હોય છે. જેનાં નેત્ર હાલીયા જેવાં નીચાં ઢળેલાં તથા લાલ હોય છે તે પાતલાતક બને છે ને જેની જમણી આંખ પુટેલી હોય તે વંધ્યા હોય છે અને ડાબુ નેત્ર કાણું હોય છે તે કુલ કલકિની અને વ્યભિચારિણી હોય છે.

કર્ણ—જે સ્ત્રીના કાન લાંબા, ગોળ અને પાતળા હોય છે તે સુખી હોય છે અને જેના કાન નાના, અને નસો દેખાય તવા હોય છે તે દુર્ભાગી અને વિધવા બની દુઃખ ભોગવે છે.

નાક—જેનાં નાક સાંકડાં છિદ્રોવાળું તથા પોપટની માફક અણીદાર હોય છે તે પતિવ્રતા હોય છે અને જેનું નાક ઉપરની બાજુએ ઉઠેલું બુચા જેવું તથા લાલ હોય છે તે સ્ત્રી વંધ્યા થાય છે.

પાંપણ—જે સ્ત્રીની પાંપણ પાતળી, નરમ અને સુંદર કોમળ વાળવાળી હોય છે તે પતિ પરાયણ હોય છે અને તેથી વિપરીત લક્ષણોવાળી સ્ત્રી પરપુરુષ ગામિની હોય છે.

જીભ—જે સ્ત્રીની જીભ કાળી અને મોટી હોય તે કલકપ્રિય અને હરિદ્ર થાય છે. જે લાંબી જીભવાળી હોય છે તે અભક્ષ પદાર્થોનું ભક્ષણ કરે છે. અને જેની નરમ તથા લાલ રંગની જીભ હોય છે તે સ્ત્રી સુખી અને પતિવ્રતા હોય છે.

ગાલ—જેના ગાલ ભરાવદાર, લાલ્લાશ પડતા અને કોમળ હોય છે તે સૌભાગ્યવતી રહે અને તેથી વિપરીત ગાલવાળી સ્ત્રી વિધવા થાય છે.

હાથ—જેના હાથમાં ચક્ર બાજુ, શંકુનાં ચિન્હ હોય અથવા હાથી ઘોડા, ઘર, મંદિરનું ચિન્હ હોય તે સ્ત્રી ધર્મ પરાયણ, સધવા અને વૈભવવાળી થાય છે જેના હાથમાં બગદ, દેડકું ને વીંછીનાં જેવાં ચિન્હ હોય છે તે અપરિમિત દુઃખને ભોગવનારી થાય છે.

હોઠ—જેના હોઠ લાલ અને પાતળા હોય તે સૌભાગ્યવંતી અને જેના હોઠ કઠળા, બડા અને મોટા હોય તે જલ્દી વિધવા થાય છે.

દાંત—જેના દાંત મોતીની માફક હારખંધ હોય તથા ઉપરના અને નીચેના એક સરખા હોય તે પતિવ્રતા અને ધર્મશીલ તથા સુશોભ હોય છે જેના ઉપરના દાંત નાના કે મોટા હોય તથા મેલા અને કાળા હોય તે કુદ્દટા અથવા પાપ કરનારી નીવડે છે.

છાતી—જે સ્ત્રીનાં બંને સ્તન કઠીણ અને ગોળ હોય છે તે પોતાના પતિની કામદેવની શક્તિને વધારનાર થાય છે અને જેની છાતી ઉપર થોડા થોડા વાળ હોય, જેનાં સ્તન બહુજ પહોળાં હોય તે બ્યભિચારિણી થાય છે.

હાસ્ય—જે સ્ત્રી ખડખડાટ હસતી હોય અને જે વાત કરતાં પણ હસી પડતી હોય તે દુરાચારી સમજવી અને જે મંદ મંદ હસતી હોય અને હસતી વખતે દાંત ન દેખાતા હોય તેવી સ્ત્રી ધન અને પુત્રથી સુખી થાય છે.

જંઘા-પગ—ની જંઘા ઉપર વાળ હોય તે કુદ્દટા થાય છે, જેની જંઘા કેળના થંભ જેવી વાળ વગરની અને ગોળ હોય છે તે સમૃદ્ધિવાળી અને પતિવ્રતા થાય છે. તેથી વિપરીત લક્ષણોવાળી સ્ત્રી દુઃખી અને કુદ્દટા થાય છે.

પેટ—જેનું પેટ મોટું ઢેડકાના જેવું પહોળું હોય તે પુત્રવાળી અને સુચીત્રા હોય છે, જેનું પેટ ઘડા જેવું હોય છે તે દુર્ભાગ્યવાળી થાય છે.

પગ—જેના પગની તળીયાની નાની બે આંગળીયો જમીનને અડકતો ન હોય તે સ્ત્રી બ્યાભચારીણી થાય છે. જેનો પગની પાંડી ઉપર ચઢેલી હોય તે પતિનો ઘાત કરનાર, જેના પગના અંગુઠા ઉંચા અને ગોળ હોય તે સુખી અને જેના નખ પડા જેવા હોય તે દુઃખી થાય છે. જેની ચાલ મસ્ત હાથાનાં માફક હોય છે તે પતિવ્રતા થાય છે અને જે ચાલતાં ચાલતાં આડું અવળું ડાફેરાં ભારતી ચાલે છે તે કુટિલા થાય છે.

કમર—જેની કમર પાતળી હોય છે તે પતિના કર્પને વધારનારી અને મુખ લોગવનારી થાય છે. જેની કમર મોટી હોય તે બ્યભિચારી અને દુરાચારિણી થાય છે. જેની કમર સમ છે તે પોતાના પતિને પ્રિય હોય છે.

પ્રકરણ ૬૮ મું

પતિવ્રતા અને મધ્યમ નીચ સ્ત્રીનાં લક્ષણ.

પતિવ્રતામાં પણ ઉત્તમ, મધ્યમ, લઘુ અને નીચ એ પ્રકારે ચાર પ્રકારના સ્ત્રીઓના ભેદ છે. જે સ્ત્રી પોતાના પતિની સેવા કરવામાં હંમેશાં સુખ સમજતી હોય. સ્વભામાં પણ પરપુરુષનું સુખ જોવું જેને અમરું નથી તે ઉત્તમ પતિવ્રતા છે.

જે સ્ત્રી પરપુરુષને પોતાના બાપ કે ભાઈ સમાન ગણે છે અને પોતાના પતિ પુત્ર ભાઈની સેવા કરવામાં તત્પર રહે છે તે મધ્યમ ભાતિની છે.

જે પરપુરુષની ધૃષ્ટા તો રાખ્યાં કરતી હોય પણ ધર્મ અને કુળને કલંક લાગે એવા બયથી મનમાં પાછી પડે છે તે નીચ ગણાય છે.

જે પોતાના સાસુ, સસરા, પતિ, પુત્ર, કે જેઠાદિ સંબંધી વર્જના બયથી, લાગ ન ફાવ્યાથી પરપુરુષ સાથે પ્રીતિ કરી શકતી નથી તે લઘુ પતિવ્રતા કહેવાય છે.

પ્રકરણ ૬૯ મું.

દુરાચારણી સ્ત્રીનાં લક્ષણ.

જે હંમેશાં શોક, ચિન્તા અને બયમાં રહેતી હોય, જે વાત વાતમાં જીદું બાહે છે, પતિ સાથે ફાવે તેમ વર્તી તેની સાથે વેર બાંધે છે, સુખે ઉંઘતી નથી અને તેના મનમાં કલેશ કરાવે છે, તે સ્ત્રી દુરાચારણી સમજવી.

શરીર શબ્દગારવા માટે સુંદર વસ્ત્રાલંકારો સજવામાં કુળજ હોય, હસીને વાત કરવામાં જરાપણ શરમાતી નથી, રજામાં જતાં જશ ઘણસારો થતાં મોં ઉપરની લાજ દૂર કરી આડાં

જવળાં ફાંફાં મારે છે, ચાલતાં ચાલતાં આંખોના પલકારા મારવા, છાતી ઉપરનો સાડીનો છેડો વારંવાર ખસેડી નાંખે છે, મોંદું ચઢાવી લીરછી આંખે અન્યના સામું જુવે છે. પતિ ઉપરના પ્રેમનો ત્યાગ કરે છે, પરપુરુષ સાથે પ્રેમ રાખે છે, ખુદ્દે મોંઠે હસવું, ગાંવું, બળવવું, ખુમો પાડીને બોલ્યા કરવું, પતિને પુત્ર ઉપર પણ પ્રેમ ન રાખતાં તેમને લગ્નસંબંધ કરતાં આંચકો ન ખાવો. તે દુરાચારિણી છે.

પોતાનો પતિ તેના ઉપર પ્રેમ રાખે છતાં પણ તેનાથી તે તૃપ્ત થતી નથી, મોંદું ચઢાવી રીસાય છે, તેના આગળ જીવું બોલી પોતાનાં દુઃખનાં શેદડાં રડયાં કરે છે અને પરપુરુષ સાથે પ્રીતિ બાંધતાં આંચકો ખાતી નથી, જ્યારે તેની સાથે સંબંધ વધી જાય છે ત્યારે તે તો મારો ભાઈ છે.' એવું પોતાના પતિને જીવું સમજાવે છે. પતિના મિત્ર સાથે પોતાનો હેતુ સાધવા પ્રીતિ બાંધવા લલચાય છે. પરપુરુષના દેખતાં પોતાનું શરીર બતાવતાં શરમાતી નથી. કોઈ તેને છેડે છે તો તેને ગળો દેવા તત્પર રહે છે અને ઉપર ઉપરથી પતિવ્રતાનો ડાળ રાખે છે, ધર્મને ખુદાને પણ પરપુરુષની સોબત કરવા લલચાય છે. પરપુરુષની પ્રશંસા કરવા મચી પડે છે. અહંકાર, લોભ, અને મોહવશ હંમેશાં રહે છે તે દુરાચારિણી છે.

તે હંમેશાં કામાતુર રહે છે. સ્વેજ રીસ ચઢતાં ગમે તે લુકશ્યાન કરતાં પણ ડરતી નથી, પતિના ઉપર ઉપરથી પ્રીતિ બતાવી તેને આડુઅવળું સમજાવે છે, એવી સ્ત્રીઓ દુરાચારિણી હોય છે. તેવી સ્ત્રીઓનો સારી સ્ત્રીઓએ સંગ કરવો નહિ. આવી સ્ત્રીઓ હંમેશાં બટકેલ મનની અને વ્યભિચારિણી નીકળે છે. તેની સોબત કરનાર સ્ત્રીઓને આડુઅવળું સમજાવી ખોટો માર્ગે દોરે છે. પતિને વારંવાર સતાવે છે, જણસો કપડાંની હઠ કરે છે, દરરોજ ઘરમાં કલેશ કરી પતિને દુઃખ આપે છે. પતિ બહારથી ઘેર આવતાં મોંદું ચઢાવી રીસાઈને બેસે છે અને તેની ગેરહાજરીમાં અન્ય પુરુષો સાથે આનંદ કરવામાં, હસવા રમવામાં તત્પર રહે છે. આવી સ્ત્રીઓને નીચ અને દુષ્ટ સમજી તેનો સંગ કરવો નહિ.

પ્રકરણ ૭૦ મું

પુરુષોના વર્ગ

જેવી રીતે ઓછો ચાર પ્રકારની છે તેવી રીતે પુરુષો પણ ચાર વર્ગના છે- ૧ શશક, ૨ મૃગ, ૩ વૃષ અને ૪ અધ.

શશક—આ વર્ગના પુરુષોનાં શરીર બહુજ પાતળાં નહિ તેમ બહુ જાડાં પણ નહિ એવાં હોય છે. તેમની વાણી મૃદુ, અને સત્ય હોય છે- તેઓ દયાળુ, પ્રમાણિક, પ્રિય બોલનાર, ગુણવાન, ધર્મિષ્ઠ, શીલવાળા અને દેવ બ્રાહ્મણમાં પ્રીતિવાળા હોય છે, તેઓ પોતાની સ્ત્રીમાં જ પ્રેમ રાખનારા હોય છે. પરનારી સાથે સંબંધ રાખનારા ઉપર તિરસ્કાર કરનારા હોય છે. તેઓ શાંતચિત્તવાળા, ક્રોધાળ હૃદયવાળા, સદાચારી, ગંભીર, અને ઉદ્યોગી હોય છે. તે હંમેશાં પરહિત કરનારા હોય છે. આવા પુરુષોને વ્યાવહારિક અને પારમાર્થિક સુખો પ્રાપ્ત થાય છે. તેની વાણી હંમેશાં હર્ષવાળી, સુખ હસતું અને આનંદી હોય છે. તેમને ઘણું માન આપે છે. તે વિદ્યા અને આભૂષણોથી હંમેશાં અત્યંત રહે છે, તેમનું રૂપ પણ સુંદર હોય છે, તે પોતાની પત્નીમાં પ્રીતિ રાખનારા હોય છે.

મૃગ—આ જાતિના પુરુષો રહેજ જાડા શરીરવાળા હોય છે તેમની વાણી સત્ય અને હારજવાળી હોય છે. મૃગની માફક તેની દૃષ્ટિ પણ ચંચળ હોય છે. તેને ગાવા બજાવવામાં અધિક પ્રીતિ હોય છે, તે બહુ બોલનારા તેમ જ ખાનાર પણ ઘણું હોય છે. હરિ બજનમાં તેમજ દેવગુરુમાં શ્રદ્ધા રાખનારા, ધર્મિષ્ઠ, વિદ્વાન અને અતિથીની સેવા કરનારા હોય છે. પોતાની ઓના ઉપર પ્રેમ રાખનારા અને તેની સાથે હસીને વાત કરનારા હોય છે.

પુષ-આ જાતિના પુરુષને વધુ કુટુંબ જન્મળ હોય છે. તેના શરીરનું રૂપ આકર્ષક હોય છે. તેમની જીભ કાંઈક મોટી હોય છે. તેઓ ગુણી અને શીલવાન હોય છે. પગ નાના અને શરીર સ્થુલ હોય છે. તે થોડું ઉંઘે છે. સ્ત્રીઓની ઉપર વધુ હેત રાખનારા હોય છે. તેઓ શરમ વગરના તેમજ પરનારીની સાથે ગમન કરવામાં સંકોચ રાખતા નથી. આવા પુરુષોની મતિ પાપકર્મમાં વળેલી રહે છે. તેઓ વધુ ભક્ત, કામી અને પ્રેમી હોય છે. તેમનાં શરીર સુંદર હોય છે અને તે અધર્મમાં પ્રીતિવાળા હોય છે.

અધ-આ જાતિના પુરુષોનાં શરીર કર્કષ, મોટાં અને દુર્ગંધ મારે તેવાં હોય છે, તેમનો રંગ કાળો, તેઓ હઠીલા, કામી, દુરાચારી અને અધર્મી હોય છે. તેઓ શરમ વગરના, આળસુ, નિર્દય અહંકારી, જુઠા, બુદ્ધિ વગરના, કુકર્મી, અને ખરાબ કામ કરનારા હોય છે. તેઓ હંમેશ, સ્ત્રીસંગની ઇચ્છાવાળા, અને કોપી હોય છે, નીચ સ્ત્રીઓની સાથે પછી તે રૂપવાન હોય કે કુરૂપી હોય છતાં તેની સાથે સંગ કરવામાં પ્રીતિવાળા, પરનારીને જોવામાં તથા તેને પ્રાપ્ત કરવાની ઇચ્છાવાળા, પાપી અને પરનિંદા કરનારા હોય છે. તેઓ હંમેશાં કલેશ કંકાશ, લડાઈ ઝઘડા કરનારા, પોતાની સ્ત્રી ઉપર પ્રીતિ ન રાખનારા, ધર્મ પત્નીને મારવામાં, દુઃખ દેવામાં અને લુહી તરીકે વૈતરૂ કરાવવામાં આંચકો ખાતા નથી. આવા માણસો પોતાની જીવંત પાપકર્મોમાં જ વ્યતીત કરે છે.

પ્રકરણ ૭૧ સુ

પાંચ મહાપુરુષોનાં લક્ષણ.

દેવ, ગંધર્વ, યક્ષ, રાક્ષસ અને પિશાચ એમ પુરુષોના પાંચ બીજા લેહ છે.

દેવપુરુષ-જે પુરુષ સ્ત્રી, દાતાર, શુરવીર, સત્ય બોલનાર, સત્યમાં પ્રીતિવાળો, પવિત્ર, સરખા રંગવાળો, કાન્તિવાળો, મેઘના જેવા ગંભીર શબ્દવાળો, લાંબા હાથવાળો, બળવાન, કામ કોષાદિ દુર્ગુણોથી રહિત, મધુર વચન બોલનારો, સુગંધીવાળો, મૃગની ગતિ જેવી ચંચળ ગતિ જેવો, કમળના જેવાં નેત્રોવાળો, સુંદર

સ્વરૂપવાળો, કાકુના જેવા સરળ સ્વભાવવાળો, ઈશ્વરનો ભક્ત, સત્ત્વ ગુણી હોય તેવા લક્ષણવાળા મનુષ્યને દેવપુરુષ કહે છે.

ગંધર્વ પુરુષ—જે પુરુષ સત્ત્વ અને રજોગુણના સ્વભાવવાળો, સ્થામ ચંપાના જેવા રંગનો, રૂપાળો, શીઘ્રવાળો, પવિત્ર, ગાયન-વિદ્યામાં કુશળ, ઉત્તમ શબ્દ બોલનારો. ખાટાંને મીઠાં લોજન જ મવાની પ્રિતિવાળો સર્વ સાથે મિત્ર બાવથી રહેનારો હોય તેવા લક્ષણવાળા મનુષ્યને ગંધર્વ પુરુષ કહે છે.

યક્ષ પુરુષ—જે પુરુષ દયાળુ, પુષ્ટ શરીરવાળો, ઝરીઝનો બેટી, મોટા પેટવાળો, ગળુ, બાંજ, અને શરીરે થોડી રૂંવાટીવાળો, રજો અને તમોગુણવાળો, લાલરંગનો, લાલ આંખોવાળો, સિંહ સરખા શબ્દવાળો, ધનવાન, અચળ મતિવાળો હોય તેને યક્ષ પુરુષ કહે છે.

રાક્ષસ પુરુષ—જે પુરુષ લાલાશ પડતા સ્થામ રંગનો, ભયાનક સુખ અને દાઢવાળો બડા લાંબા શરીરવાળો, જલ્દી ક્રોધી થઈ જાય તેવો, તમો ગુણી, કામી, ક્રોધી, નિર્દય, બીલાડા જેવી આંખોવાળો, દુર્મતિવાળો, દારૂ પીનારો, દેવપુરુષો સાથે વેર રાખનારો, કઠોર, ચિત્તવાળો હોય તેવા પુરુષને રાક્ષસ પુરુષ કહે છે.

પિશાચ પુરુષ—ઘણું લોજન કરનારો, દયા વગરનો, અત્યંત ક્રોધી, દૂર સ્વભાવનો, કુરૂપ, મલીન વેષવાળો, અતિ કડવાં ને ખાટાં લોજન ખાનારો, કાગડા જેવા શબ્દવાળો, બકરીના જેવો ગંધવાળો, વિશ્વાસઘાતી, પાપી હોય તેવો પુરુષ પિશાચ પુરુષ ગણાય છે.

પ્રકરણ ૭૨ મું

પુરુષોનાં લક્ષણો ઉપરથી પરીક્ષા

શરીર—જેનું શરીર સ્થુલ હોય તે ભાગ્યવાન, વિષયી અને આગસુ હોય છે, કૃષ શરીરવાળો, મહેનતુ, દયાળુ અને સ્ફુર્તિવાળો, લાંબા શરીરવાળો મૂર્ખ હોય છે, બહુ બહુ નહિ તેમ બહુ પાતળું નહિ એવા શરીરવાળો પુરુષ ઉદ્યોગી, યુદ્ધિમાન, અને ધનવાન હોય છે.

વાળ-જેના રામકુપમાં એક એક વાળ ઉગેલો હોય તથા વાળ ચિકણા, કાળા, કામળ અને ઘટ હોય તે મનુષ્ય શ્રીમાન થાય છે તથા જેના વાળ તેથી વિપરીત હોય છે તે દરિદ્રી થાય છે.

માથુ-જેનું માથું ગોળ હોય તે રાજા જેવું સુખ લોગવે છે. જેનું માથુ છત્રીના જેવું હોય તે રાજા જેવો બને છે. જેનું માથું ઘડા જેવું હોય છે તે પાપી થાય છે. જેનું માથું નીચું હોય તે મહાપુરુષ બને છે જેનું માથું ચપટું હોય તે માબાપને દુઃખ દેનાર અને જેનું માથું નાનું હોય તે અન્યાયી થાય છે. છીપના જેવું જેનું માથું હોય તે આચાર્ય બને છે. જેના મસ્તકમાં ઘણી નસો તરતી દેખાતી હોય તે અધર્મી હોય છે.

નેત્ર-જેની આંખો હરિણના જેવી મોટી હોય તે પુરુષ ધર્મિષ્ઠ અને ભાગ્યશાળી થાય છે, બિઝાડીના જેવી રંગની જેની આંખો હોય તે પુરુષ ગમાર હોય છે. જેની આંખોમાં લાલ ધાંચા હોય, અને કેદ જણાતી હોય તે સ્ત્રીના પ્રોતિપાત્ર બને છે. જેની આંખો ચળકતી તેજદાર હોય છે તે તેજસ્વી બને છે. જે વારંવાર આંખો ઉઘાડ મીંચ કરે છે તે ખરાબ હોય છે. જેનાં નેત્રો વિશાલ, સ્થિર અને મોટાં હોય છે તે બહુજ બુદ્ધિમાન અને યુક્તિબાજ હોય છે.

મુખ-જેનું મોં લાંબુ હોય છે તે ધન વગરનો અને કાયર હોય છે. ગોળ મુખવાળો લોગો અને બળવાન હોય છે. સ્ત્રીના જેવા મુખવાળો પુરુષ સર્વને પ્રિય લાગે છે પણ સન્તાન વગરનો હોય છે. જેનું મોં મોટું હોય છે તે અપ્રમાણિક અને નિર્ધન હોય છે. અને સૌમ્ય, ગોળ અને તેજસ્વી મુખવાળો પુરુષ સુખી ધર્મિષ્ઠ અને વીરપુરુષ બને છે.

ગાલ-જેના ગાલ લાલ અને ઉપર તરતા હોય છે તે પ્રમાણિક, બુદ્ધિમાન, યુક્તિવાન હોય છે. જેના ગાલોમાં માંસ ભરેલું હોય તે કુર હોય છે અને જેના ગાલમાં હાડકાં જણાતાં હોય તે દુર્બલ અને લોગી હોય છે.

ભમર-જેની ભમરો વિશાળ અને ઉપરની તરફ વળેલી હોય છે તે ભાગ્યશાળી અને સુખી હોય છે. જેની ભમરો લાંબી પણ એક બીજાને મળેલી ન હોય તે પૈસાવાળો હોય છે અને ટુંકી ભમરવાળો પુરુષ દરિદ્રી હોય છે.

નાક-જેનું નાક સીધું, સુંદર અને તેની અંદરનાં છિદ્રો નાનાં હોય તે પુરુષ શક્તિ સમ્પન્ન, ભાગ્યશાળી, ઉદ્યોગી અને પ્રમાણિક હોય છે, ચપટા નાકવાળો પુરુષ કુર હોય છે. ઉંચા નાકવાળો માણસ ચાર અને લમ્પટી હોય છે. લાંબા અને સીધા નાકવાળો માણસ સુંદર અને બુદ્ધિમાન હોય છે પોપટની માફક અગ્નીવાળા નાકવાળો પુરુષ સુખી અને ભોગ ભોગવનાર થાય છે.

લલાટ-જેનું લલાટ વિશાળ હોય છે તે રાજા જેવું સુખ ભોગવે છે. ગોળ કપાળવાળો પુરુષ કૃપણ અને નીચા કપાળવાળો પુરુષ દુન્ટ હોય છે. જેના કપાળમાં ત્રણ રેખા હોય તેનું આયુષ્ય સો વર્ષનું, ચાર હોય તેનું ૬૫ વર્ષનું, પાંચ હોય તેનું ૭૦ વર્ષનું હોય છે. જો તમામ રેખાઓ છીન્નભીન્ન હોય તો તે પુરુષ પૂર્ણ કામી થાય છે તથા તેનું આયુષ્ય ૬૦ વર્ષનું હોય છે. જેના કપાળમાં એક પણ રેખા હોતી નથી તેનું આયુષ્ય ૬૦ વર્ષનું હોય છે.

કાન—જેના કાન ઉપર વાળ હોય તે લાંબા આયુષ્યવાળો, જેના કાન મોટા હોય તે સાહસી અને પ્રમાણિક હોય છે. જેના કાન માંસ વગરના ને પાતળા હોય તે પાપી હોય છે. જેના કાન નાના હોય તે કૃપણ, કૃતઘ્ની, દોષી, તથા કુર હોય છે. જેની કાનપટી ઉંચી અને મોટી હોય તે ભાગ્યવાન અને પ્રભવાળાં હોય છે. અને જેની કાનપટી નીચી હોય છે તે ધન અને સંતાન વગરના હોય છે.

જીભ—જેની જીભ લાલ અને ચીકણી હોય તે ભોગી અને પ્રમાણિક હોય છે, જેની જીભ ઘોળી અને ખરબચડી હોય છે તેઓ ભુકા, દુર, અને નિર્ઘય પુરુષો હોય છે.

વાણી—જેની વાણી કઠવી, અને અવાજ ભારે હોય છે તે મનુષ્ય સુખ કુર અને મતલબી હોય છે. જેની વાણીમાં રસ અને મિઠાશ હોય છે તે સર્વ કોઈના મનને વશ કરી શકે છે. ઓછું બોલનારા પુરુષો દુર્બળ અને નીચ હોય છે. ભારે અને તેજ વાણીવાળા પુરુષ સાહસી, પ્રમાણિક અને ભાગ્યશાળી હોય છે.

પેટ—જેનું પેટ નરમ હોય તે પ્રમાણિક, વીર, બહુ ખાનાર અને કઠોર હોય છે. જેનું પેટ મોટું હોય તે આળસુ અને શેગી

હોય છે. જેનું પેટ અંદર પેસી ગયેલી હોય તે દરિદ્રી અને અપ્રમાણિક હોય છે.

હોઠ—જેના હોઠ પાતળા અને લાલ હોય તે ગુણવાન અને સરળ સ્વભાવના, જેનો એક હોઠ મોટો હોય તે સાહસી અને જેના બે હોઠ મોટા હોય છે તે વિશ્વાસુ અને યોગ્ય પુરૂષ હોય છે.

હસ્ત—જેના હાથમાં કમળ, કળશ, ધ્વજ, અંકુશ, દેવ-મંદિર, વાવ, વીજળી અથવા ત્રિકોણાકાર ચિન્હ હોય તે પુરૂષ ધર્માત્મા અને સમૃદ્ધિશાળી હોય છે. જેના અંગુઠાના મૂળમાં જેટલી રેખા હોય તેને તેટલા પુત્ર થાય છે. જેના હાથમાં માછલીની પુંછડીના જેવી રેખા હોય તે વિદ્વાન થાય છે. જેના હાથમાં પાલખી, હાથી, ઘોડાનાં ચિન્હ હોય તે જમીનદાર અને ભાગ્યશાળી થાય છે.

જેના હાથ પગના ધુંટણો સુધી લાંબા હોય તે પરાક્રમી સમૃદ્ધિશાળી, અને તેજસ્વી હોય છે. જેના હાથ ટુંકા હોય તે નિર્ધન થાય છે. જેના હાથ ઉપર રૂંવાટાં ન હોય તે કૂર હૃદયનો હોય છે,

દાંત—જેના દાંતની પંક્તિઓ સરખી અને તેજસ્વી હોય અને ઉઘોગી ગુણવાન અને સભ્ય થાય છે. જેના દાંત પીળા, મેલા હોય તે દરિદ્રી થાય છે. જેના દાંત છિન્નસિન્ન હોય તે કૂર અને વિષયી થાય છે.

છાતી—જેની છાતી ઉંચી પહોળી અને પૂર્ણ હોય તે બળવાન, દયાળુ અને પરાક્રમી થાય છે. જેની છાતી નાની હોય છે તે કાયર થાય છે. જેની છાતી વાળ વગરની હોય તે મહા ઉપદ્રવી અને જેની છાતી ઉપર વાળ હોય તે પુરૂષ ધનાઢય અને વિશ્વાસુ રાખવા યોગ્ય થાય છે.

જંઘા—જેની જાંઘ સુંઠ જેવી હોય અને તેના ઉપર ઝીણી રૂંવાંટી હોય તે સુખી અને ધનાઢય હોય છે. જેની જાંઘ કુતરા કે શીયાળ જેવી હોય તે મહા દરિદ્રી અને ચોર થાય છે. જેના પગ સરખા, નખ સુંદર લાલ રંગના હોય તે નેકી અને દયાવાન થાય છે. જેના પગ મોટા હોય તે મૂર્ખ થાય છે. જેના પગ નાના હોય તે કાયર અને પ્રમાણિક થાય છે.

નખ—જેના નખ ચપટા અને ફાટેલા હોય તે હરિદ્રી થાય છે અને જેના નખ લાલાશ પડતા ગોળાકાર હોય તે ધનાઢય અને જેના નખ ખરાબ હોય તે સ્ત્રીગમન કરનાર હોય છે.

હાસ્ય—જેઓ ખડખડાટ હસનારા હોય છે તે સ્વસ્થ અને લોગી થાય છે. તેમનો સ્વભાવ કૂર થાય છે. જેઓ ગાલમાં મંદ-હસે છે તેઓ ગંભીર થાય છે. જેઓ ધીરે ધીરે હસે છે તે મુખી અને જેઓ કોઈની પાછળ હસનારા હોય છે તેઓ લંપટી તેમજ અવિશ્વાસુ થાય છે.

પ્રકરણ ૭૩ મું

શ્રી પુરુષના શરીરમાં કામદેવનાં સ્થાન

શ્રી અને પુરુષનો સંયોગ થવો અર્થાત ગર્ભાધાન કરવાનો સમય તેને રતિવિલાસ પણ કહે છે. શ્રી અને પુરુષ બંને એ એક રૂપ થાય તો જ તેમને ગૃહસ્થાશ્રમના યથાર્થ મુખતું કૃણ મળી શકે છે. શરીરનો સંયોગ થવો અર્થાત રતિવિલાસથી એક થવું એ શરીરનો સંબંધ છે. બંનેનાં મન મળવાં એ મનનો સંબંધ છે અને તે પછી બંનેનો આત્મા એકરૂપ થવો, એક બીજામાં લેહ-હૃષ્ટિ ન રહેવી તે આત્માનો સંબંધ છે. એકલા શરીરસંબંધથી યથાર્થ કૃણ મળતું નથી. મન અને આત્મા એક થતાં શ્રીપુરુષનાં સહવાસનું અર્થાત યથાર્થ ગૃહસ્થાશ્રમનું યોગ્ય કૃણ મળી શકે છે. અને આ પ્રકારે શ્રી અને પુરુષ એ શરીર, મન અને આત્માથી એકરૂપ થઈ જાય, પરસ્પરમાંની લેહ બુદ્ધિ વિસારી દેતો યથાર્થ આનંદને લોગવી શકે.

શ્રી સમાગમ કયે કયે દિવસે કરવો તેનું પણ શાસ્ત્રમાં વિધાન છે. શીયાળામાં રાત્રે, ઉનાળામાં બપોરે, વસન્ત ઋતુમાં રાત્રી અને દિવસે ચોમાસામાં વર્ષાદ સમયે અને શરદ ઋતુમાં સરોવર પાસે, શ્રીપુરુષોમાં કામદેવ જાગ્રત થાય છે.

બીજ, ત્રીજ, ચોથ, પાંચમ, છઠ, સાતમ, નવમી, દસમ, બારસ તેરસ, તે તિથીઓ કામસંયોગ માટે શુભ છે. તેમાં પુરુષ બળવાન અને શ્રી નિર્બળ હોય તો પ્રસન્નતા થાય, ગર્ભાધાન સમયે પુરુષનું વીર્ય વધુ અને શ્રીનું રેતસ ઓછું હોય તો પુત્રની

પ્રભ થાય. ગર્ભાધાન સમયે બંન્ને ઉઠાસી હોય એટલે બી નિર્ભાગ અને પુરુષ સખળ હોય અર્થાત્ બીનું રૈતસ વધુ અને પુરૂષનું વીર્ય ઓછું હોય તો કન્યાની પ્રભ થાય.

ત્રીના શરીરમાં કયે દિવસે કયે સ્થાને કામ રહે છે તે.

• દરેક માસના શુદ્ધ પક્ષમાં કામ નીચેથી ઉપરના ભાગમાં જાય છે અને કૃષ્ણ પક્ષમાં ઉપરના ભાગમાંથી નીચે ઉતરે છે.

જે દિવસે બી રજસ્વળા થાય છે તે દિવસથી તેને ઋતુ અર્થાત્ આર્ત્તવ (લોહી) વહે છે. તે ત્રણ દિવસ સુધી ંહેતું હોવાથી તે સમયે બી સંગ કરવાથી ચાંદી, વિષ્કાટક, પ્રમેહ વિગેરે રોગ થવાનો સંભવ છે. આ દિવસોમાં ત્રીસંગ વર્જ્ય ગણ્યા છે. શાસ્ત્રની આજ્ઞા પ્રમાણે જ્યારે ત્રી રજસ્વળા થાય તેને ચોથે દિવસે સ્નાન કરી શુદ્ધ થાય ત્યારથી સોળ દિવસની અંદર પુરૂષે ગર્ભાધાન કરવું તો તે દિવસોમાં ત્રી ગર્ભધારણ કરી શકે છે. રજસ્વળા થાય તેના પહેલા દિવસે ત્રીને ચાંદલિની કહે છે, બીજે દિવસે પાપિણી કહે છે, ત્રીજા દિવસે કુદ્દટા કહે છે. એટલે આ ત્રણ દિવસ સુધી તો તેનું મુખ જોવાની કે તેના સ્પર્શ કરવાની પણ શાસ્ત્રોએ મનાઇ કરી છે. આટલા દિવસ તો તેણે કોઇનો સ્પર્શ કર્યા વગર એકાન્ત સ્થાનમાં બેસી રહેવું. જ્યારે ચોથે દિવસે સ્નાનથી શુદ્ધ થાય ત્યારે તે ઘરમાં સ્પર્શ કરવાને લાયક થાય છે. તેમજ ગર્ભાધાનને લાયક બને છે. જે આ ત્રણ દિવસમાં તેનો સ્પર્શ કરે તે પાપી ગણાય, તેનું વીર્ય નિર્થક જાય. કારણ તે દિવસે તેના ગર્ભાશયમાંથી આર્ત્તવ (લોહી) ંહેતુ હોવાથી પુરૂષનું વીર્ય ગર્ભાશયમાં ટકી શકતું નથી. આ સમયે સંગ કરવાથી ઘણે વખતે અસાધ્ય રોગ થાય છે.

આઠમ, એકાદશી, યાત્રા ને લેવારનો દિવસ, ચૌદસ, અમાસ, પુનમ, રવિવાર, સૂર્ય બીજી રાશીમાં પ્રવેશ કરે તે સંક્રાંતિના દિવસ, ઋતુ આવ્યા પછીના ત્રણ દિવસ, તે દિવસથી ચે.થો દિવસ, અગીઆરમો અને તેરમો દિવસ પુરૂષે ત્રી સંગ કરવા નહિ. દિવસે ત્રી સંગ કરવો નહિ.

જે દિવસે ત્રી રજસ્વળા થાય તેને કૃષ્ણ પક્ષનો પડવો માની આગળ જે જે દિવસોમાં જે જે સ્થળે ત્રીના શરીરમાં કામ વાસ કરે છે તેનું વર્ણન આ પ્રમાણે છે.

સુદ પુનમ અને વદ પડવાને રોજ સ્ત્રીના માથામાં કામનો વાસ હોય છે. સુદ ચૌદસ અને વદ બીજને દિવસે સ્ત્રીનાં બંને નેત્રોમાં, સુદ ૧૩ અને વદ ૩ ને રોજ સ્ત્રીના નીચેના હોઠમાં, સુદ ૧૨ અને વદ ૪ ના રોજ કપાળમાં, સુદ ૧૧ ને વદ ૫ ના રોજ કંઠમાં, સુદ ૧૦ અને વદ ૬ ના રોજ બગલમાં, સુદ ૯ અને વદ ૭ ના રોજ સ્તનમાં, સુદ ૮ અને વદ ૮ ના રોજ હૃદયમાં, સુદ ૭ અને વદ ૯ ને રોજ નાભિમાં, સુદ ૬ અને વદ ૧૦ ના રોજ કેદમાં, સુદ ૫ અને વદ ૧૧ ના રોજ યોનિમાં, સુદ ૪ અને વદ ૧૨ ને રોજ બે જાંઘોમાં, સુદ ૩ અને વદ ૧૩ ના રોજ પગની પીડીઓમાં, સુદ ૨ અને વદ ૧૪ ના રોજ પગના તળીયામાં અને સુદ ૧ અને વદ અમાસને રોજ સ્ત્રીની પગની આંગળીઓ નીચે કામદેવનો વાસ રહે છે. ઉપર જે જે તિથીમાં જે જે સ્થાન બતાવ્યાં તે તે તિથીએ સ્ત્રીના તે તે ડાબા અંગમાં કામનો વાસ છે એમ માનવું તે તે દિવસે તે તે સ્થાનનો સ્પર્શ કરવાથી, મહન કરવાથી સ્ત્રીના શરીરની કામવાસના જીતાય છે. શ્રી પ્રસન્ન થાય છે એમ કામશાસ્ત્રમાં છે.

પુરુષના શરીરમાં કામદેવનાં સ્થાન

પુનમના રોજ પુરુષના હૃદયમાં કામ રહે છે. માટે તે દિવસે સ્ત્રીએ પુરુષના તે સ્થાનનો સ્પર્શ કરવો નહિ અને પુરુષે સ્ત્રી સંગ કરવો નહિ. પડવો અને બીજને દિવસે કુંડીના ઉપરના ભાગમાં કામ રહે છે, માટે તે તિથીએ સ્ત્રી સંગ કરવાથી આનંદ થાય છે. ત્રીજના રોજ ત્રીવહ્નીના મૂળ સ્થાનમાં કામ રહે છે. ત્રીજે નાભિની નીચે, ચોથે મૂળ સ્થાનના ઉપરના ભાગમાં, પાંચમે પુરુષની નાભિના મૂળમાં, છઠ્ઠે શરીરના મધ્ય ભાગમાં, સાતમે આગલા ભાગમાં, આઠમે ઉડ્ડના મૂળ સ્થાનમાં, નોમે કેડમાં, દસમે કેડ પાસે, ૧૧ નિતમ્બમાં, બારસે ઉપસ્થ પાસે, તેરસે ઉડ્ડકેન્દ્રસ્થાનમાં, અને ચૌદસનારોજ પુરુષના સમસ્ત દેહમાં કામ રહે છે. પુરુષના જે જે સ્થાને કામનો નિવાસ હોય તે તે સ્થાનનો સ્ત્રીએ સ્પર્શ કરવાથી મહન કરવાથી પુરુષ સ્ત્રી પ્રતિ પ્રેમ રાખે છે તેને વશ થાય છે અને તેનો કામ જીતાય છે.

શ્રી પુરૂષના સંયોગનું ફળ આનંદ અને પ્રજા થવી એ છે. પુરૂષે તેમ જ શ્રીએ વારંવાર સંયોગથી વીર્યને નષ્ટ ન કરવું. વીર્યનો સંચય કરી બ્રહ્મચર્ય પાળવું એ બળ અને આયુષ્યને વધારનાર છે. શરીરનો વારંવાર સંબંધ ઇચ્છવા કરતાં મનના અને આત્માના સંબંધની ઇચ્છા કરવી.

શ્રી અને પુરૂષે સ્ફુર્તિ રાખવી, મન આનંદમાં રાખવું, જેમ બને તેમ ધ્યાનદ્રવ્ય નિગ્રહ કરવો. પશુ કે જાનવરોની માફક શ્રી સંયોગની ઇચ્છા કરવી એ શરીરને નીરોગી કરનાર છે.

પ્રકરણ ૭૪ સુ.

ગૃહસ્થાશ્રમનો આનંદ.

બ્રહ્મચર્ય પાળ્યા પછી પુરૂષે ૨૫ વર્ષની અંદર ૧૬ વર્ષની કુમારીકા સાથે લગ્ન કરી ગૃહસ્થાશ્રમ માંડવો. સંસાર યાને જગત્ના મૂળ રૂપ શ્રી અને પુરૂષ બેજ વ્યક્તિઓ છે. લગ્ન વિધિ એ ગૃહસ્થાશ્રમના દ્વારરૂપ છે. લગ્ન કર્યા પછી મનુષ્ય ગૃહસ્થાશ્રમમાં પ્રવેશી ગૃહસ્થ જીવનનો આનંદ ભોગવી શકે છે.

લગ્ન થયા પછી પતિ અને પત્નીનો સંબંધ થાય છે. વિવાહ થયા પછી સંસારનો પાયો મંડાય છે. જગત્ના વૃદ્ધિક્રમનું આજ એક દ્વાર છે. યુવાન શ્રી પુરૂષોને લગ્નની હોંસ ઘણી હોય છે. તેઓ લગ્ન કરી સંસારના આનંદને ભોગવવાની ઇચ્છાવાળાં બને છે. મા-બાપો પણ બાળકોનાં લગ્ન કરવાને ઘણાં ઉત્સાહી બની મોટી ધામધુમ સાથે છોકરાંનાં લગ્ન આનંદથી કરે છે. કહ્યું છે કે: લગ્ન સમાન સુખ નથી આ વાત ખરી છે. ગૃહસ્થાશ્રમમાંજ ખરા સુખનો અનુભવ થાય છે. જો પ્રથમ આશ્રમ બ્રહ્મચર્યાશ્રમમાં બ્રહ્મચર્ય ખરાબર પાળ્યું હોય છે તોજ તેનો ખરો આનંદ ગૃહસ્થાશ્રમમાં મળી શકે છે.

વિવાહ કર્યા પછી શ્રી પુરૂષો ઘર માંડે છે. તેમાં શ્રી અને પુરૂષ બંને એક બીજામાં પ્રીતિવાળાં હોય છે તો તેમનો ગૃહસ્થાશ્રમ સુખરૂપ નીવડે છે. અને પરસ્પર વિરોધી સ્વભાવનાં હોય છે તો તેમનો ગૃહસ્થાશ્રમ દુઃખરૂપ નીવડે છે. આજકાલ બાલલગ્નથી સમજની ઘણી હાની થઈ રહી છે. શ્રી અને પુરૂષ જો સરખા રૂપ

અને ગુણવાળાં હોતાં નથી તો તેમનું મન એક બીજાની સાથે મળતું નથી. માટે માળાપે બાળકોના લગ્ન કરતા પહેલાં પુત્રને અનુકુળ છોકરી છે કે કેમ, તમજ પુત્રીને અનુકુળ વર છે કે કેમ તેની પ્રથમથી ખરોખર ખાત્રી કરી પછી જ તેમનો વિવાહ સંબંધ બાંધવો. માત્ર છોકરાંને ગમે તેની સાથે પરણાવ્યાં એટલે કર્તવ્ય સમાપ્ત થયું એમ સમજવું નહિ. પણ તેમના ભવિષ્યનો પણ વિચાર કરવો.

વિવાહ એ કાંઈ રમત નથી એક વ્યક્તિ સાથે બીજી વ્યક્તિનો જીવનભરનો સંબંધ જોડવો એ કાંઈ નાની સૂની વાત નથી. એકના રૂપ અને ગુણ ઉપર બીજાના સુખ દુઃખનો આધાર હોય છે. ગમે તેની સાથે માત્ર છોકરાં છોકરીને પરણાવી દેવાથી ઘણી વખતે તેઓના ગુણ મળતા ન આવતાં પરસ્પરમાં વિરોધ થાય છે અને જે ગૃહસ્થાશ્રમમાં સુખનો લાભ મળવો જોઈએ તે ન મળતાં તેમનો આખો જન્મારો દુઃખમાં જાય છે. માટે માળાપોએ પોતાનાં પુત્ર પુત્રીનાં લગ્ન કરતા પહેલાં પ્રથમ તેમના ગુણ લક્ષણોની ખાત્રી કરી એક બીજાના ગ્રહ મળતા આવે છે કે કેમ તેની તપાસ કરી પછી જ તેમનાં લગ્ન કરવાં.

ઉપર જણાવેલ સ્ત્રી અને પુરૂષોની જાતિ પ્રમાણે શશક જાતિના પુરૂષનો પદ્મિની સ્ત્રીની સાથે મેળ આવે છે. મૃગ પુરૂષનો ચિત્રની સ્ત્રીની સાથે, વૃષ પુરૂષની સાથે શંખિની સ્ત્રીનો, અશ્વ પુરૂષનો હસ્તિની સ્ત્રીની સાથે સંબંધ થાય તો સારો મેળ આવે છે. આ પ્રમાણે એક બીજાને યોગ્ય જોડું ન મળવાથી ઘણાં કુટુંબો દુઃખી થાય છે. પદ્મિની સ્ત્રીની સાથે અશ્વ કે વૃષ જાતિના પુરૂષનું લગ્ન થાય તો બિચારી તે આના દુઃખનો પાર રહેતો નથી. તેમજ શશક જાતિના પુરૂષનો શંખિની કે હસ્તિની સ્ત્રી સાથે સંબંધ જોડી દેવામાં આવે છે તો તેમનો પણ મેળ ખાતો નથી. માટે પુત્ર અને પુત્રીનો વિવાહ કરતા પહેલાં તેમનાં માળાપની ફરજ છે કે તેમણે વર કે વહુનાં રૂપ અને ગુણની ખરોખર પરીક્ષા કરી જાણકારનો અનુભવ કર્યા પછીજ વિવાહ કરવો.

સ્ત્રી અને પુરૂષનાં લગ્ન થયા પછી તે એકબીજાની સાથે જીવન રમ્યત સુખ દુઃખનાં ભાગીયાં થઈ જીંદગી વિતાવે છે. સ્ત્રીએ પુરૂ-

પત્ની મિત્ર, ભાગીયણ, પત્ની અને અર્ધાગિની બનીને તેની સાથે જીવનપર્યંત સંબંધ બેઠી રાખે છે. પોતાના માઆપના ઘરને, મા આપ અને બધાંડુને છોડી પોતાના પતિને ત્યાં આવી પોતાનું ઘર માની રહે છે, પોતાના ભાઈ, માઆપ વિગેરે સગાંનો વિયોગ સહન કરી પતિના માઆપ વિગેરે સંમંત્રીને પોતાનાં સગાં માની રહે છે. તે પીયેરનો ત્યાગ કરી સાસરાને પોતાનું જ ઘરમાર માની પતિની સાથે જીવન પર્યંત સુખી સુખ દુઃખનો અનુભવ કરતી પતિ સેવામાં તત્પર રહે છે.

પતિની સાથે તે મિત્ર તરીકે રહે છે. પતિના ઉપર વિશ્વાસ રાખી તે પોતાનું સર્વસ્વ તેને અર્પણ કરી દે છે અને પતિના સર્વસ્વને પોતાનું માની લે છે. પતિ ધન કમાઈ લાવે છે તેની ઘરમાં સ્ત્રી કાળજીપૂર્વક વ્યવસ્થા કરે છે ઘરનો કારભાર પોતે માથે ઉઠાવી લે છે. પતિની પ્રસન્નતા મેળવવા માટે તે હંમેશાં પતિસેવામાં તત્પર રહે છે.

ઘરનું કામકાજ બધું બંનેનો ભાગ હોય તેવી કાળજીથી કરે છે. પતિથી કશી વાતે જુદાઈ માનવી નથી, જેમ એક ગાડાનાં બે પરડાંથી તે ગાડું ચાલી શકે છે તેવી રીતે સંસાર રૂપી રથને સ્ત્રી અને પુરુષ બંને એકરૂપ બની બે ચક્રોથી વડન કરે છે.

સ્ત્રી પતિને ગૃહકારભાર ચલાવી, પૈસાની વ્યવસ્થા કરી સુખ આપે છે તે ઉપરાંત પતિના સમાગમથી પોતે આનંદ લઈ તેમને આનંદ આપી શકે છે. પતિની સાથે સુખવૈભવ લોગવી પતિના વીર્યને પોતાના ગર્ભાશયમાં ધારણ કરી સંતાનને જન્મ આપે છે. ગૃહસ્થાશ્રમની આ અને પુરુષના સંયોગથી વૃદ્ધિ થાય છે. બંને એકલાં હોય છે તે પછી પુત્ર, પુત્રીવાળાં બની બાળકોનાં હાસ્થ-વિનોદ બેઠાં સાંભળી ગૃહસ્થાશ્રમના ખરા આનંદનો અનુભવ લઈ શકે છે.

સ્ત્રી એ પુરુષની અર્ધાગિની છે. પુરુષના અર્ધા અંગતુલ્ય છે. પુરુષ જે કાંઈ કમાય છે, જે કાંઈ પુણ્યાદિકૃતિ કરે છે તેમાં સ્ત્રીનો ભાગ હોય છે. દરેક ધર્મકાર્યોમાં પુરુષની સાથે સ્ત્રીને બેસી તેમાં ભાગ લેવાનો અધિકાર છે. સ્ત્રી અને પુરુષ મળી એક અંગજ

ગણાય છે. સ્ત્રીને પુરૂષથી જુદાઈ હોતી નથી તેમ પુરૂષને સ્ત્રીથી જુદાઈ હોતી નથી.

સ્ત્રી જો પુરૂષના ઉપર પ્રેમ રાખે છે અને પતિ પોતાની સ્ત્રીના ઉપર પ્રેમ રાખે છે તો એ બંનેને સારું બને છે. સ્ત્રી અને પુરૂષ રાતદિવસ બેગાં રહેતાં હોવાથી એક બીજામાં વિશેષ પ્રેમ રાખવાનું બની શકે છે. પ્રેમથી પુરૂષ સ્ત્રીના અને સ્ત્રી પતિના હૃદયને જીતી શકે છે. ગૃહસ્થાશ્રમમાં પ્રવેશ કર્યા પછી જો પતિ પત્નિ એક બીજામાં પ્રેમવાળાં હોય છે તોજ તેમનો ગૃહસ્થાશ્રમ સુખરૂપ અને આનંદ આપનારો નીવડી શકે છે. પતિ પત્નીના પ્રેમ પવિત્ર હોય છે, જો તેઓ એકબીજામાં પ્રેમ રાખનારાં હોય છે તો તેમનામાં પ્રીતિ બંધાય છે. પ્રેમ બંધાતાં એકબીજાના શરીર સ્પર્શનો આનંદ લેવા તે તત્પર બને છે. શરીર સ્પર્શ થતાં ચુમ્બનાદિવડે એક બીજામાં વધુ પ્રેમ ખીલી નીકળે છે. એક બીજાને માલ, કપાળ, મસ્તક અને હોઠ-અંધાર ઉપર ચુમ્બનાદિ કરી દંપતિ એકબીજાના પ્રેમને વધારે છે. અંતે આલિંગનથી એકરૂપ બની ખરી પ્રીતિ અને પ્રેમને વ્યક્ત કરી સંસાર સુખના આનંદને ભોગવી શકે છે. આ પ્રમાણેનો પતિપત્નિનો પ્રેમ ક્ષણિક હોતો નથી તો તેઓ હંમેશાં પ્રેમાળ અને સુખી યદ્યપિ આનંદનો અનુભવ કરી શકે છે.

પુરૂષ પોતાની સ્ત્રી ઉપર અને પત્નિએ પોતાના પતિ ઉપર અત્યંત પ્રેમ રાખવો જોઈએ. એક બીજાને સ્પર્શ, ચુમ્બન અને આલિંગનાદિવડે પ્રેમ વ્યક્ત કરી હંમેશાંને માટે એક બીજાથી બંધાયેલ એકરૂપ બની જવું જોઈએ. જે દંપતીનું શરીર, મન અને આત્મા એકરૂપ બની રહે છે તેજ ખરા સુખ અને આનંદનો અનુભવ કરી શકે છે. કોકશાસ્ત્ર સ્ત્રી અને પુરૂષ એક બીજાની સાથે ખરા પ્રેમપૂર્વક પ્રીતિ રાખી ગૃહસ્થાશ્રમના ખરા આનંદનો અનુભવ કરી શકે તેજ શીખવે છે.

કેટલાક પુરૂષો પોતાની પત્નીની સાથે ક્ષણિક પ્રેમ રાખે છે. તેને પોતાના ભોગરૂપ વસ્તુ માની જે વખતે પ્રેમાલિંગન આપે છે તે વખતેજ તેના ઉપર પ્રીતિ બતાવી શકે છે અને પછી સ્ત્રીના ઉપર પ્રેમ ન રાખતાં તે જાણે પોતાનું કામ કરવાને કે પોતાને તાણે રહી સેવા ઉઠાવવાને સંજ્ઞાયત્રી હોય તેમ માની તેની સાથે

હલકી રીતે વર્તે છે. પણ તેથી તેમને સ્ત્રીના સહવાસના ખરા આનંદનો લાભ મળતો નથી. સ્ત્રી એ ઘરની દેવી છે. પુરુષોએ તેને ગૃહદેવી માની સંપૂર્ણ સંતોષ આપી સુખી કરવી જ જોઈએ.

સ્ત્રીઓનાં હૃદય કોમળ અને પવિત્ર હોય છે. તેમનામાં બુદ્ધિ અને ચતુરી પણ વિશેષ હોય છે. તેમની સાથે પુરુષે તે પોતાનું અધુરું અંગ જ છે એમ માની વ્યવહાર કરવો જોઈએ. તે ઘરમાં કામ કરનારી લુંછી નથી પણ પતિની અર્ધાગના છે એમ સમજી પોતાના રૂપ માની તેની સાથે તેને સંતોષ અને આનંદ થાય તેવી રીતે વ્યવહાર કરવો જોઈએ. જે ઘરમાં સ્ત્રીઓનું માન સચવાય છે તે ઘરમાં સ્ત્રી એ લક્ષ્મીરૂપ છે. જ્યાં સ્ત્રીને સંતોષ આપવામાં આવે છે તે ઘરમાં લક્ષ્મી અને સુખ નિરંતર રહે છે, તે ઘરમાં દેવોનો વાસો હોય છે. પરસ્પર પ્રીતિવાળાં દમ્પતી જ ગૃહસ્થાશ્રમના ખરા આનંદનો અનુભવ કરી શકે છે.

સ્ત્રીઓ સાસરામાં સાસરા, જેઠ વિગેરે વડીલ સંબંધીની લાજ કાઢે છે તે રીવાજ ઘણો સારો છે. તેથી વડીલ વર્ગ આગળ સ્ત્રીઓની મર્યાદા સચવાય છે. સ્ત્રીઓએ પોતાની મર્યાદા સાચવવી. વિવેકથી વર્તવું, સર્વની સાથે સ્નેહપૂર્વક બોલવું ચાલવું અને પોતાના પતિનાં સંબંધિઓને પોતાનાં સંબંધી માની માન આપવું જોઈએ. સ્ત્રીઓએ પતિના ઉપર અત્યંત પ્રેમ રાખી, પતિએવા કરવામાં પોતાનું કૃત્યાણ સમજવું. પતિ પાસે કદી પણ કોઈ વસ્તુની હઠ કરવી નહિ. પતિના મનને અસંતોષ થાય તેવી રીતે હડીલાઈ કરવી નહિ. ઘણી સ્ત્રીઓ વસ્ત્રાલંકારો મેળવવા માટે પતિની પાસે હઠ કરે છે, પતિના ઉપર રીસાય છે, મોં ચઢાવે છે, પોતાની વાત પતિ ન માને તો કલેશ કંકાસ કરે છે, અને ઘરમાં સુખને બદલે એકબીજાનાં મન ઉંચાં કરી દુઃખ હાથે કરીને વહેરી લે છે.

ગૃહસ્થાશ્રમનો ખરો આનંદ તો પતિપત્ની એકરૂપ બનીને રહે ત્યારે જ મળે છે. બંનેમાંથી એકનાં લક્ષણો વ્યપરિત હોય છે તો તેઓનો જીવંતી દુઃખમાં વ્યતીત થાય છે.

ગર્ભાધાનના દિવસો.

સ્ત્રી ઋતુવાળી થાય તેના ત્રણ દિવસ સંગ કરવો નહિ. તે વખતે તેનો સંગ કરવાથી ગર્ભ રહે નહિ અને રહે તો જીવ નહિ

કે રોગી રહે, અદ્વાયુષી થાય, પુરુષને પ્રમેહાદિ રોગો થાય. તે ચોથે દિવસે સ્નાન કરી શુદ્ધ થાય તે પછી ગર્ભાધાન થઈ શકે એવો શાસ્ત્રનો મત છે.

ચોથા દિવસે ગર્ભાધાન થતાં ગર્ભ રહે તો તે બાળક દરિદ્રી થાય. પાંચમા દિવસે ગર્ભ રહે તો બાળક સુખી નીવડે, બાળવાં નને યથવાળુ થાય. છઠ્ઠા દિવસના સંગના પરેશ્વરને ગર્ભ રહે તો તે બાળક બુદ્ધિમાન અને શુભવાન થાય. સાતમા દિવસે ગર્ભ રહે તો કસુવાવડ થઈ ગર્ભનો સ્ત્રાવ થઈ જાય અથવા મરેલું બાળક અવતરે, આઠમા દિવસે ગર્ભ રહે તો બાળક સુખી અને ધનવાન થાય, માળાપને ભાગ્યશાળી બનાવે. નવમા દિવસે ગર્ભ રહે તો બાળક ભાગ્યશાળી નીવડે, દસમા દિવસે રહે તો બાળક શ્રેષ્ઠ થાય, અગીયારમા દિવસે ગર્ભાધાન કરવું નહિ, બારમા દિવસે ગર્ભ રહે તો પુત્ર ઉત્તમ થાય અને સુખી થાય. તેરમા દિવસે ગર્ભ રહે તો પાપવાળી કન્યા થાય. ચૌદમા દિવસે રહે તો બુદ્ધિશાળી પુત્ર થાય પંદરમા દિવસે રહેતો કન્યા સાધવી જન્મે, સોળમા દિવસે ગર્ભ રહે તો તે પુત્ર પ્રતાપવાળો નીવડે.

ગર્ભાધાન પછી સ્ત્રીએ આનંદમાં રહેવું. મન પવિત્ર અને શાંત રાખવું. ગર્ભ રહ્યા પછી સ્ત્રીએ પુરુષનો સંયોગ કરવો નહિ. કારણ કે તેથી ગર્ભને હાનિ થાય છે અને કસુવાવડ થઈ જાય છે. સ્ત્રીએ ધર્મિષ્ઠ રહી શુભ વિચારનું સેવન કરવું. ગર્ભ રહ્યા પછી માળાપ જેવા આચારવિચારનું સેવન કરે છે તેની ગર્ભ ઉપર અસર થાય છે. માટે બાળકને જેવું બનાવવું હોય તેવા આચારવિચારનું તેની માએ અને બાપે સેવન રાખવું.

વળી તે વખતે સ્ત્રી જેને વધુ રુદ્ધાય કે જે સ્ત્રી કે પુરુષના ઉપર તેને વધુ ભાવ ઉત્પન્ન થાય તેના જેવા રૂપરંગનું બાળક જન્મે છે માટે તેણે પોતાના પતિના જેવું બાળક બનાવવું હોય તો પતિના શુભનું ચિંતન કરવું.

પ્રકરણ ૭૫ મું

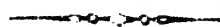
ચોખ્ખ અચોખ્ખ સ્ત્રી પુરુષનાં લગ્નથી પ્રજા કેવી થાય.

પદ્મિની સ્ત્રી અને શશક જાતિના પુરુષ સાથે લગ્ન થાય તો ઉચ્ચ છે. તે ઠંપતી લક્ષ્મીનારાયણ આક્રમક શોભે છે. ચિત્રીણી સાથે મૃગ જાતિના પુરુષનું લગ્ન થાય તો તે પણ શિવ પાર્વતી જેવું ઉત્તમ ગણાય છે, શંખીની સ્ત્રી અને વૃષ જાતિના પુરુષનું પરસ્પર લગ્ન થાય તે તેમને સુખ આપે છે. હસ્તિની અને અશ્વ જાતિના સ્ત્રીનું લગ્ન થાય તે બંનેને લાયક સુખ મળે.

શશક અને પદ્મિની સ્ત્રીનાં લગ્ન થાય તો તેની પ્રજા ધર્મિષ્ઠ, રૂપાળી થાય, મૃગ જાતિના પુરુષ સાથે ચિત્રીણીનાં લગ્ન થાય અને પ્રજા થાય તો તે ધનવાનને બળવાન થાય. વૃષભ પુરુષ અને શંખીની સ્ત્રીની પ્રજા થાય તે સાહસીક અને ભેરાવર થાય, શશક અને હસ્તિનીથી પ્રજા થાય તે રોગી અને અદ્યાયુષી થાય. અશ્વ પુરુષ અને હસ્તિની સ્ત્રીથી પ્રજા થાય તે બળવાન અને ભેરાવર થાય, પુત્રી થાય તે ક્રમાતુર થાય.

પદ્મિની સાથે મૃગ જાતિના પુરુષનું લગ્ન થાય અને પ્રજા થાય તે બળવાન, અને લોગી થાય, પુત્રી થાય તે ધનધાન્યવાળી પણ થોડા આયુષ્યવાળી થાય. પદ્મિની સાથે વૃષભથી પ્રજા થાય તે દુરાચારી થાય અને પદ્મિનીને અશ્વજાતિથી પ્રજા થાય તે ક્ષયરોગી અને દુરાચારી થાય.

ચિત્રીણી સાથે વૃષભ જાતિથી પ્રજા થાય તે કમોતે મરે, અશ્વ જાતિની સાથે ચિત્રીણીથી પ્રજા થાય તે અદ્યાયુષી થાય. હસ્તિની સાથે શશકથી પુત્ર થાય તે ધર્મિષ્ઠ, શાસ્ત્ર જાણનાર થાય. તેમ સુશીલ થાય, કસુવાવડ થાય. શંખીનીને મૃગ જાતિથી પ્રજા થાય તે દયાળુ ધર્મિષ્ઠ ને ગુણવાન થાય. અને શંખીનીને અશ્વજાતિથી પ્રજા થાય તે દુર્ભાગ, ખોડવાળી, ખેડેરી, બોબડી કે આંધળી થાય.

પ્રકરણ ૭૬ મું પ્રજ્ઞેત્પત્તી.

પ્રજ્ઞેત્પત્તિ—ગૃહસ્થાશ્રમ માંડયા પછી ગૃહસ્થાશ્રમના આનંદના ફળરૂપે પ્રજ્ઞ ઉત્પન્ન થાય છે. વિષયલોભ લોભવવામાં હંપત્તીએ રચ્યાંપચ્યાં રહેવું તે તો હાનિ કરનાર છે. સ્ત્રીઓ જ્યારે યૌવનમાં આવે છે ત્યારે તેમને દરમાસે રજ-લોહિતો શ્રાવ થાય છે તેને ઋતુ આચ્યું કહે છે. તે વખતે સ્ત્રી રજસ્વલા થઈ એમ કહેવાય છે. સ્ત્રીઓએ રજસ્વલા થાય તે વખતે એકાન્તમાં રહેવું જોઈએ. દુઃખ અને કલેશની વાતો કે વિચારો કરવા નહિ. તેમ તે દિવસોમાં કલેશ કરવો નહિ, કેઈ વસ્તુને અડકવું નહિ. હલકું લોજન જમવું, એક કુશકું પહેરવું અને અંદર ખીજી પકેરવું, જેથી ઉપરનું કપડું બગડે નહિ. તે કાળમાં જો તે દિવસે ઉઘે તો તેને બહુ ઉંચનાર પ્રજ્ઞ થાય છે. આંખમાં મેચ આંજવાથી બાળક આંધળું જન્મે છે, રડવાથી રોગનાળું બાળક જન્મે છે, નહાવું કે તેલ ચોળવું નહિ, તેથી નિર્જળ બાળક થાય છે. તેલ ચોળવાથી કોઠવાળું બાળક જન્મે છે, દોડવું નહિ દોડવાથી બાળક ચંચળ થાય છે, હસવાથી કાળા દાંતવાળું બાળક જન્મે છે, બહુ ખોલ ખોલ કરવાથી બહુ ખોલનાર બાળક થાય છે. આ પ્રકારે સ્ત્રીઓ રજસ્વલા થાય ત્યારે તેમણે નિયમો પાળવા જોઈએ.

સ્ત્રી રજસ્વલા થાય છે ત્યારથી ત્રણ દિવસ સુધી તેને રજ-લોહી વહે છે. એથે દિવસે આર્તવ બંધ થાય છે. એટલે એથે દિવસે સ્નાન કરી શુદ્ધ થયા પછી ઘરમાં અડકવું અને સ્નાન કર્યા પછી પુત્ર કે પતિનાં દર્શન કરવાં, અથવા દેવાદિનાં દર્શન કરવાં,

અથવા તો પોતાનું મોં દર્પણમાં જોવું. આથી જેનું મોં તે જુએ છે તેના જેવી તેને પ્રજા થાય છે. ઋતુસ્નાન કર્યા પછી સ્ત્રી જેનું મુખ જુએ તેના જેવું બાળક તેને જન્મે છે. જેમ ફોટોગ્રાફના લેન્સમાં જેવો પ્રજ્ઞાનો પડે છે તેવી છત્રી ઉતારે છે તેમ ઋતુસ્નાન કર્યા પછી જેવા પુરુષ કે સ્ત્રીનું તે નેત્રો વડે દર્શન કરે છે તેના પ્રતિબિમ્બ રૂપે બાળક જન્મે છે.

સ્ત્રીઓના પેદામાં ગર્ભાશય હોય છે. તે ગર્ભાશયનું મુખ મહિનામાં એક વખત ઉઘટે છે તેથી સ્ત્રીઓને યોનીદ્વારા આર્તવ-હોહિનો શ્રાવ થાય છે. તે ત્રણ દિવસ સુધી રજ વહાં કરે છે. અને પછી ચોથે દિવસે રજોદર્શન બંધ થાય છે. આ મુખ સોળ દિવસ સુધી ઉઘાડું રહે છે પછી બંધ થઈ જાય છે. આ સોળ દિવસની અંદર પુરુષ અને સ્ત્રીનો સંયોગ થતાં પુરુષનું વીર્ય સ્ત્રીના યોનિમાર્ગથી અંદર ગર્ભાશયમાં જવાથી ત્યાં સ્ત્રીના રેતસ સાથે ભળવાથી સ્ત્રીને ગર્ભ રહે છે.

પ્રકરણ ૭૭ સું

રજસ્વલા સ્ત્રીનો ધર્મ-પ્રજા કેવી થાય.

હવે સ્ત્રી પહેલવહેલી જે માસ, વાર, તિથી અને નક્ષત્રમાં રજસ્વલા થાય તે ઉપરથી તેને પ્રજા કેવી થશે તે કહી શકાય છે. જો તે પહેલવહેલી ચૈત્રમાસમાં રજસ્વલા થાય તો તે વિધવા થાય, વૈશાખ શ્રાવણ અને આસોમાં થાય તો ધનવાન બને, જેઠમાં થાય તો રોગી, અશાઠમાં થાય તો મરેલું બાળક આવે, ભાદરવામાં થાય તો દુર્ભાગી, કાર્તિકમાં થાય તો ધનવગરની, માગશરમાં થાય તો વધુ સંતાન થાય, પોષમાં થાય તો વ્યભિચારિણી બને, મહામાં થાય તો પુત્રવાળી અને ફાગણમાં રજસ્વલા થાય તો સુખી થાય છે, જો સ્ત્રી રવીવારે પહેલવહેલી રજસ્વલા થાય તો એક પુત્ર જન્મે, સોમવારે થાય તો વધુ કન્યા થાય, મંગળે થાય તો વધુ બાળકો થાય, બુધે થાય તો સમૃદ્ધિશાળી, ગુરુવારે થાય તો બહુ પુત્રવાળી શુક્રવારે થાય તો વંશ્યા રહે અને શનિવારે રજસ્વલા થાય તો સંતાન નષ્ટ થઈ જાય છે. પહેલવહેલી સ્ત્રી પડવાને રોજ રજસ્વલા થાય તો બાળક રોગી અને અદ્યપણવી થાય છે, બીજને

દિવસે થાય તો દુઃખી, ત્રીજને દિવસે થાય તો પુત્રવાળી, ચોથ અને નોમને દિવસે થાય તો વિધવા અને, પાંચમે થાય તો સૌભાગ્યવાળી, છઠે થાય તો કાર્યનો નાશ કરનારી, સાતમે થાય તો સંતાનવાળી, આઠમે થાય તો રાક્ષસી, દસમે થાય તો સુખી, અગીઆરસે થાય તો શુદ્ધ, બારસે થાય તો મૃત્યુ થાય, તેરસ ને પુનમે થાય તો શુભ થાય, ચૈત્રશે થાય તો વ્યભિચારીણી અને અમાસે થાય તો અશુભ સમજવું.

જે સ્ત્રી રજસ્વલા થાય તે જ્યારે પહેલબેઠી રજોધર્મમાં આવે ત્યારે જો માત્ર એક ટપકા જેટલું ઘણુંજ થોડું રજ આવે તો તે વ્યભિચારી થાય. જો લાલ રંગનું રજ આવે તો પુત્રવાળી થાય, કાળા રંગનું રજ આવે તો બાળક મરેલું અવતરે, પીળું હોય તો સ્ત્રીને પ્રજા થાય નહિ, પાંડુ વર્ણનું હોય તો કાકવન્ધ્યા એટલે એક પ્રજા થઇ પછી પ્રજા ન થાય. સિંદૂર જેવું હોય તો પુત્રી જન્મે.

રજસ્વળા સ્ત્રીએ ઊવહિંસા ન કરવી, બ્રહ્મચર્ય પાળવું. જમીન ઉપર ઢર્મ કે કોથળો પાથરી સુવુ પતિનું મોં ન જોવુ, માટીના વાસણમાં કે પત્રાળામાં મગ ભાત વિગેરે સાત્ત્વીક અન્ન ત્રણ દિવસ સુધી ખાવુ. રડવું નહિ, નખ કાપવા નહિ, તેલ ચોળવું નહિ. ચંદનાદિ સુગંધી પદાર્થોનો લેપ ન કરવો, આંખમાં મેથ ન ઘાલવી, સ્નાન ન કરવું, દિવસે સુવુ નહિ, આમ તેમ કંઈ રખડવું નહિ, બહુ ઘાંટો કહાડી બોલવું નહિ કે તેવા ઘેંઘાટ સાંભળવા નહિ. હાસ્ય, મશ્કરી ઠકા કરવા નહિ, બહુ બોલ બોલ ન કરવું, મહેનત ન કરવી. જમીનને નખ વિગેરેથી ન બોદવી, પવનના ઝપાટા ભાગે તેવે સ્થળે ન બેસવું.

જે સ્ત્રી આ વખતે ખરાબ આચરણ કરે છે તેનો દોષ ગર્ભમાં આવે છે. જો રજોદર્શનના વખતે સ્ત્રી રહેતો બાળક ખરાબ આંખો વાળું થાય, નખ કાપે તો બાળક ખરાબ નખરાળુ થાય, તેલ ચોળે તો બાળકને કોઠ જેવા રોગ થાય, સુખટ કે સુગંધી પદાર્થોનો લેપ કરવાથી બાળક દુઃખી નીડે, આંખે સુરમો કે મેથ ઘાલવાથી બાળક આંખોના દરદરાળુ કે આંધળું થાય, દિવસે સુવાથી બાળક આળસુ થાય, દોડવાથી બાળક ચંચળ થાય, બહુ

ઘાંટા પાડી બોલવાથી બાળક ખેંચે થાય, હસવાથી બાળકનાં હાસ, હોઠ, દાંત ને તાળવુ કાળાં થાય છે. બહુ બોલ બોલ કરવાથી બાળક વાચાળ થાય છે. મ્હેનત કરવાથી નિર્બળ અને ઉન્મત્ત થાય છે. નખથી જમીન ખોતરવાથી બાળક હીન અગોવાળુ થાય. વધુ માથુનું સેવન કરવાથી બાળક ગાંડુ ને ઉન્મત્ત થાય છે.

સ્ત્રીને રજોદર્શન થાય અને ચોથે દિવસે સ્નાન કરી શુદ્ધ થાય તે પછી પવિત્ર ને શુદ્ધ વસ્ત્રો પહેરી પતિનાં દર્શન કરવાં, શાસ્ત્રમાં કહ્યું છે કે ઋતુવાળાં સ્ત્રી શુદ્ધ થયા પછી જેનું મ્હોં જુવે છે તેના જેવો તેને પુત્ર ઉત્પન્ન થાય છે. માટે તેણે ચોથે દિવસે સ્નાનથી શુદ્ધ થઈ પ્રથમ પોતાના પતિનું મોં જોવું અર્પાત દર્શન કરવાં.

આઠીસ વર્ષ કરતાં વધુ ઉમ્મરની સ્ત્રી ઘણે ભાગે ગર્ભ ધારણ કરતી નથી. જે સ્ત્રીને અઠાર કે વીસ વર્ષની અંદર પ્રથમ સતાન ઉત્પન્ન થયું હોય તે ૫૦ વર્ષની ઉમ્મર સુધી પ્રજા ઉત્પન્ન કરી શકે છે. ૫૦ વર્ષની ઉમ્મરથી મોટી ઉમ્મરની સ્ત્રીનો સંયોગ કરવો નહિ.

જે સ્ત્રી કુરૂપ હોય, કોંધી હોય, રોગી હોય, શરદી કે ગરમી વાળા શરીરવાળી હોય, માથુ તમ હ્રદય નિર્મળ હોય, ભયથી વિન્હુદ થયેલી હોય, જલન્દર જેવા રોગ થયા હોય, પેટ ભરેલુ હોય તેવી સ્ત્રી સાથે પુરૂષે સંગ ન કરવો.

સ્ત્રી સંગ પછી પુરૂષે ઠંડુ પાણી ન પીવું તેથી જલન્દર, કે કંપવા જેવા રોગ થાય છે. જમ્યા પછી કે ભૂખ્યા પેટે સંગ કરવાથી આંખો બગડે છે. શરીર ક્ષીણ હોવા છતાં સંગ કરે તો વિષમ રોગ થાય છે. વધુ ખટાશ ખાવાથી તેમ વધુ સ્ત્રી સગથી આંખોનું તેજ ઘટે છે.

સ્ત્રીને ગર્ભ રહ્યો હોય છે તો નાભિ નીચે પીડા થાય છે, કુખે છે. શરીર નખળુ પડે છે, પુરૂષ સંગ કરવાની ઇચ્છા થતી નથી, મોંનો રંગ બદલાય છે, નાડીયો જોરથી ચલે છે, આળસ થાય છે, શરીર શિથિલ જણાય છે, માટી ખાવાની ઇચ્છા થાય છે.

કોઈ પણ પુરૂષે પરત્રી સંગ કરવો નહિ તેથી આયુષ્ય ૧૧ હાની થાય છે, અંતઃકરણ વ્યાકુલ થાય છે, જગત્માં હોંશી અને નિંદા થાય છે, ધનનો ક્ષય થાય છે, જગત્માં અપયશ મળે છે

અને પરલોકમાં દુઃખ મળે છે. નીતિ અને પુન્યનો નાશ થાય છે અને દરિદ્રતા આવે છે. માટે દરેક પુરૂષે પોતાની સ્ત્રી વગર અન્ય સ્ત્રી સાથે સંગ કરવો નહિ. તેમ સ્ત્રીએ પોતાના પતિ વગર પર-પુરૂષની ઈચ્છા કરવી નહિ.

રજોધર્મમાંથી શુદ્ધ થયા પછી સ્ત્રી પુરૂષે સંગ કરવાથી સ્ત્રીને ગર્ભ રહે છે. પુરૂષનું શુક્ર અર્થાત વીર્યનો સ્ત્રીના આર્તવની સાથે સંયોગ થતાં તેમાં જીવ પ્રવેશ કરી ગર્ભ રહે.

જેમ સૂર્યનાં કિરણોનો સૂર્યકાન્ત મણિ કે આતસી શીષીના સંયોગથી દેવતા પ્રકટ થાય છે તેજ પ્રકારે શુક્ર અને આર્તવનો સંયોગ થતાં જીવ ઉત્પન્ન થાય છે.

ગર્ભ રહે તો તે પછી સ્ત્રી રજસ્વળા થતી નથી. મોંમાં પાણી છુટે છે ખાવા ઉપર અરૂચી થાય છે. સ્તનની દીંટડીઓ કાળી પડતી જાય છે. તે પછી સ્ત્રીએ આહારવિહાર અને વસ્ત્રો પહેરવામાં સાવ-ધાની રાખવી. મહેનતનાં કામ ઓછાં કરવાં. ઘરકામ કરી મન શાંત રાખવું આગસ રાખવી નહિ. તેણે ઉંચે આસને બેસવું નહિ. ચિત્ત પ્રસન્ન રાખવું, ધર્મ પ્રતિ શ્રદ્ધા રાખવી, કઠીન કે ઉંચા આસને બેસવું નહિ ભયવાળી જગ્યાએ જવું નહિ. ઔષધ લેવાં નહિ ગાડી કે ગાડામાં બેસવું નહિ, શરીરને હલાવવું નહિ, અપ્રિય દેખાવો, ખડીયામણા દેખાવો જોવા નહિ કે તેવું વર્ણન સાંભળવું કે વાંચવું નહિ. રાતે ઉઝાગરો કરવો નહિ. ખોડવાળાં અપંગ શરીરવાળાં મનુષ્યોને જોવાં નહિ, તેનો સંગ કરવો નહિ. ખરાબ અન્નપાન ન ખાવાં સ્તમથાનમાં જવું નહિ, ક્રોધ કરવો નહિ. બીક રાખવી નહિ, તેલ મર્દન કરવું નહિ.

જે ગર્ભવંતી સ્ત્રી હાથ પગ ને શરીર પહોળું રાખી સૂઈ રહે છે તેને ઉન્મત્ત સંતાન થાય, જે સ્ત્રી બારંવાર કલેશ કરે લહે છે તેને હિસ્ટીરીયાના રોગવાળું બાળક જન્મે, જે શોક કરે અને ચિંતા કરે છે તેને બીકણુ અને અદ્વપાયુ બાળક જન્મે, જે ગર્ભ રહ્યા પછી પુરૂષ સંગની ઈચ્છા રાખે છે કે સંયોગ કરે છે તેને કાણુ ખોડવાળુ, સ્ત્રીને વશ નિર્લજ એવું બાળક અવતરે છે. જે ગર્ભવંતી બહુ ઉંચે તેને આગસુ ને મૂર્ખ બાળક જન્મે, જે અત્યંત ક્રોધી રહે તેને ક્રોધી બાળક જન્મે, જે ગર્ભ રહ્યા પછી મીઠાને

ગળ્યા પદાર્થો વધુ ખાય તેને બોખડુ ને સ્પૂલ બાળક જન્મે, જે વધુ ખાટુ ખાય તેને ચામડીના રોગવાળુ કે આંખના રોગવાળુ બાળક જન્મે, જે વધુ ખારૂં ખાય તેના બાળકના વાળ જલ્દી ઘોળા થાય, જે ઘાટુ પીવે તેને અસ્થિર ચિત્તવાળુ બાળક જન્મે, માટે ગર્ભવંતી સ્ત્રીએ ખાવા પીવાની પણ કાળજી રાખવી, મન પવિત્ર અને શાંત રાખવું. આજસુ બની એસી રહેવું નહિ, ઉભા-ગરો કરવો નહિ, મળમૂત્રના વેગને રોકવો નહિ. નિયમિત સ્નાન કરી શરીર અને વસ્ત્રો શુદ્ધ રાખવાં જોઈએ.

પ્રકરણ ૭૮

ગર્ભાધાન.

ગર્ભાધાન-ત્રી અને પુરૂષે પુખ્ત ઉમ્મર સુધી બ્રહ્મચર્ય પાળી, એક બીજાના ઉપર પ્રેમ રાખી સ્ત્રી રજસ્વળા થાય ત્યારથી સોળ દિવસ સુધી સ્ત્રી ગર્ભ ધારણ કરી શકતી હોવાથી તે દિવસોમાં પુરૂષે હુષ્કાંથી તેને ગર્ભાધાન કરવું. તેમાં તે રજસ્વલા થાય તે દિવસથી પ્રથમ ત્રણ દિવસ તો ગર્ભ ધારણ કરવાને માટે શાસ્ત્ર-કારોએ નિશીદ્ધ ગણેલા છે. કારણકે પહેલા દિવસે તેની સાથે સમાગમ કરવાથી આયુષ્યનો ક્ષય થાય છે, બીજે દિવસે ભ્રોગમન કરવાથી બાળક નષ્ટ થઈ જાય છે, ત્રીજે દિવસે ગમન કરવાથી બાળક અદ્યપણવી ઉત્પન્ન થાય છે. તેવાંજ રીતે આઠમી, અગીઆરમી અને તેરમી રાત્રિએ પણ ભ્રોગમન ન કરવું. કારણ કે તે અશુભ છે. તે સિવાયના દિવસમાં પ્રભાતની ઇચ્છાવાળાં દર્પતીએ સમાગમ કરવો જોઈએ.

રજસ્વળા થયા પછી ચાર, છ, આઠ, દસ, બાર, ચૌદ અને સોળમા દિવસોએ સ્ત્રી ગમન કરવાથી પુત્ર ઉત્પન્ન થાય છે. અને છઠ્ઠા, સાતમા, નવમા, અગીઆરમા, તેરમા અને પંદરમા દિવસની રાત્રિએ ગમન કરવાથી કન્યા જન્મે છે. તેમાં પુરૂષનું વીર્ય વધારે અને સ્ત્રીનું રજ થોડું હોય તો પુત્ર જન્મે, સ્ત્રીનું રજ વધુ હોય અને પુરૂષનું વીર્ય ઓછું હોય તો કન્યા જન્મે છે. અને પુરૂષનું વીર્ય અને સ્ત્રીનું રેતસ સરખું હોવાથી નપુષક બાળક જન્મે છે. ઉપર પ્રમાણે સ્ત્રી રજસ્વળા થાય તે દિવસથી બેકીવાળા દિવસમાં

તેનું રજ જોઈ હોય છે તેથી પુત્ર જન્મે છે અને બેઠીવળા દિવસોમાં તેનું રજ વધુ હોવાથી કન્યા જન્મે છે.

સ્ત્રી સમાગમ વખતે પુરૂષના વીર્ય અને સ્ત્રીના રેતસનો સં-યોગ થતાં ગર્ભ રહે છે. ગર્ભાશયના મુખમાં જ પુરૂષનું વીર્ય પ્રવેશ કરે તોજ તેનો સ્ત્રીના રજની સાથે સંયોગ થાય છે અને તેથી તે ગર્ભ ધારણ કરી શકે છે. પુરૂષનું વીર્ય સ્ત્રીના ગર્ભાશયના મુખમાં ખરોખર પડતું નથી તો તેને ગર્ભ રહેતો નથી, સ્ત્રી સમાગમ દિવસે કરવો હાનિ કર્તા છે. રાતના ખાર વાગ્યા પછી સ્ત્રી સમાગમ કરવો ઉચિત છે. આ પ્રમાણે સ્ત્રીને ઋતુદાન આપી પછી પુરૂષે વિષય ભોગવવાની ઇચ્છાથી તેનો સંબંધ કરવો નહિ. ગર્ભાધાન વખતે સ્ત્રી-સંયોગકાળે પુરૂષે અને સ્ત્રીએ આનંદમાં રહેવું અને વીર્યપાત વખતે દંપત્તીએ એક રૂપતાનો અનુભવ કરી ખરા આનંદનો અનુભવ કરી પ્રસન્નતા રાખવી.

આ પ્રમાણે સ્ત્રી સહગમન પછી એક મહિના સુધી પુરૂષે સ્ત્રી જ્યાંસુધી રજસ્વલા થાય નહિ ત્યાંસુધી તેની પાસે જવું નહિ. કારણ કે જો એક વખતના સમાગમથી ગર્ભ રહ્યો હોય છે તો તે વારંવાર સ્ત્રી સમાગમ કરવાની પડી જાય છે. આ પ્રમાણે તે રજસ્વલા થાય તે દિવસથી સોગ દિવસની અંદર એક વખત સ્ત્રી સમાગમ કર્યા પછી જો ફરી સ્ત્રી રજસ્વલા ન થાય તો તેને ગર્ભ રહ્યો છે એમ સમજવું. અને કદાચ એક વખતના સમાગમથી ગર્ભ ન રહે અને ફરી બીજે મહિને સ્ત્રી રજસ્વલા થાય તો તે દિવસથી સોગ દિવસની અંદર પુરૂષે સ્ત્રીને રૂતુદાન આપવું.

ઘણી સ્ત્રીઓને વારંવાર પુરૂષનો સંયોગ થવા છતાં પણ ગર્ભ રહેતો નથી તેમાં તેના ગર્ભાશયમાં દોષ હોય છે અથવા તો સમાગમ વખતે પુરૂષની શિષ્નેન્દ્રિય ટુંકી હોવાના કારણે અથવા તો ગર્ભાશય કરતાં લાંબી હોવાથી વીર્ય ખરોખર સ્ત્રીના ગર્ભાશયના મુખમાં પડવું જોઈએ તે પડતું નથી તે કારણ હોય છે. માટે ગર્ભ ન રહેતો હોય તો પુરૂષે અથવા સ્ત્રીએ તે શાથી નથી રહેતો તેનો વિચાર કરી યોગ્ય રીતે ગર્ભાશયના મુખમાંજ વીર્ય પડે તેવી રીતે સમાગમ સેવવો.

સ્ત્રી રજસ્વલા હોય તે વખતે, રોગી કે મલિન હોય તે વખતે

, ગર્ભવંતી હોય તે વખતે તેનો સહવાસ ન કરવો. તે સિવાય ગોત્રથી, ગુરૂ પત્ની, અને સન્યાસિની સ્ત્રીની સાથે સમાગમ કરવો હિ. તેમજ જે પુરૂષ વૃદ્ધ હોય, બાળક હોય, તરસ્યો હોય, પીડા ભેદો રોગી, મદ્દિન, ધૈર્ય વગરનો અને વધુ જમ્મેલો હોય તેણે સમાગમ ન કરવો જોઈએ. તેમજ દેવમંદિરમાં, બ્રાહ્મણના ઘર-માં, તીર્થસ્થાનમાં, વનમાં, રસોડામાં અને શમશાનમાં સ્ત્રી સમાગમ કરવો નિષિદ્ધ છે.

પ્રકરણ ૭૯ સું

આસન.

આસન-સ્ત્રી સમાગમ સેવવામાં કોકશાસ્ત્રમાં ૮૪ પ્રકારનાં આસન કહેલાં છે પણ તેવી બિભત્સ વાત હાલ છાપી શકાય નહિ. સર્વમાં માત્ર એકજ ઉદ્દેશ છે કે પુરૂષે સ્ત્રી સમાગમ એવી રીતે કરવો કે તેનું વીર્ય સ્ત્રીના ગર્ભાશયમાં જઈ સ્ત્રીના રેતસમાં ભળીને રહે શકે. તેમજ બંનેએ તે વખતે પ્રસન્નતા રાખવી જોઈએ. જો ઉભા સ્ત્રી સમાગમ કરી કરવો નહિ તેથી વીર્ય ગર્ભાશયમાં ડાક શકતું નથી અને બંનેને પ્રમેહાદિ રોગો થવાનો સંભવ છે. ધીજ રીતે બેઠા બેઠા પણ સમાગમ ન કરવો તેથી પુરૂષને પથરી રોગ થવાનો સંભવ છે અને સ્ત્રીએ ઉપર રહી કુવાસ ન કરવો તેથી મૂત્રક્રમ્હ રોગ થવાનો સંભવ છે. અને ત્રીજી આનંદ પણ જણાતો નથી. ઘણા ખરાબ માર્ગે ચાલનાર સ્ત્રીએ ગમે તે રીતે ગમે તેવી રીતે, કોઈના આઠ્યા ગયાની મન-બીકથી થયેલાં સમાગમ કરે છે અને તેથી ઘણીવાર ગરભી હિ ભયંકર રોગોને ંહોરી લઈ જન્મારો દુઃખ અને રોગમાં તાવે છે.

નવયુવકો કેટલીકવાર પરણ્યા પછી સ્ત્રી સહવાસનો આનંદ પામી મર્યાદાનો પણ ભંગ કરી દે છે. તેમણે માત્ર પ્રજોત્પત્તિ ટેજ સ્ત્રી સમાગમ કરવાનો છે તેનું ભાન તેમને હોતું નથી પણ ત્રણ ક્ષણિક આનંદની ખાતર દિવસે અને રાત્રે માત્ર વિષયભોગ મવવામાં મશ્ગુલ રહી વીર્યનો દુરુપયોગ કરે છે. આથી પરિણામે અને હાનિ થાય છે. સ્ત્રી સહવાસ માત્ર પ્રજાને ઉત્પન્ન કરવા

માટેજ આનંદ અને હર્ષપૂર્વક કરવો. બંને દંપતીએ પ્રસન્નતા-પૂર્વક જોકે બીજામાં પ્રેમ રાખી સુગંધી અત્તરાદિથી સુસજ્જ થઈ આનંદથી પ્રજા થવાની ભાવનાપૂર્વક સમાગમ કરવો. સમાગમ કર્યા પહેલાં અને પછી સાકર મેળવી કઢવેલું દુધ પીવું તેથી બળ અને વીર્યની હાનિ થતી નથી.

કેટલાક જીવાન પુરુષો માત્ર સ્ત્રી સમાગમના ક્ષણિક આનંદથી વીર્ય સ્તંભન થવાની દવાનો ઉપયોગ કરે છે પણ તેથી પરિણામે હાની થાય છે. અને ધાતુ વહેલી પાતળી પડી જઈ નપુસક બની વૃદ્ધાવસ્થાને આમંત્રણ કરે છે. સ્ત્રી અથવા પુરૂષ દુઃખી, કલેશી કે ચિન્તાતુર હોય અથવા મનમાં ભય કે ગભરાટ થતો હોય તે વખતે તેમણે સહવાસનું સેવન કરવું નહિ. માત્ર કામ્બેચાનો આનંદ મેળવવા ખાતર સહવાસ ન કરવો પણ માત્ર પ્રજોત્પત્તિ માટેજ સહવાસ કરવાની જરૂર છે.

બાળપણમાં લગ્ન થયું હોય છતાં પણ પુરુષે પોતાની ૨૫ વર્ષની ઉંમર થતા સુધી અને સ્ત્રીએ ૧૬ વર્ષની ઉંમર થતા સુધી સમાગમમાં આવવું નહિ. ત્યાં સુધી બ્રહ્મચર્યનું પાલન કરવું. બાળક ૧૨ વર્ષનું થાય ત્યાર પછી તેનામાં વીર્ય વધવા લાગે છે તેથી ૧૨ થી ૨૫ વર્ષની અંદર સુધી તેનું મન ચળે છે અને સ્ત્રી સહવાસ કરવાની તેને ઇચ્છા થયા કરે છે. પણ જો તે વખતે તે સંયમશીલ બની બ્રહ્મચર્યનું બરોબર પાલન કરે છે તોજ તેનું શરીર મજબુત અને વીર્યથી ભરપુર બને છે.

કેટલાક પુરુષો વારંવાર સહવાસ કર્યાં કરે છે પણ તેથી તેમનું શરીર પાચમાલ બને છે. માટે જ્યાં સુધી બને ત્યાં સુધી સ્ત્રીસમાગમ માત્ર સ્ત્રીને પ્રજા ઉત્પન્ન કરવાની ઇચ્છાથી માત્ર તે ઋતુવાળી થાય ત્યારે જ કરવો. તેને ગર્ભ રહે એટલે સહવાસ ન કરવો. દરરોજ તો સંગ કરવો જ નહિ. વધુમાં વધુ અઠવાડીયામાં માત્ર એકવાર સ્ત્રી સમાગમ કરવો. પોતાનાથી મોટી ઉંમરનો સ્ત્રી સાથે કદી પણ સંગ કરવો નહિ. પુરુષે પોતાથી નાની ઉંમરની સ્ત્રીની સાથેજ સમાગમ કરવો. લગ્નમાં પણ વર કરતાં કન્યાની ઉંમર નાની જોઈ તેમનાં લગ્ન કરવાં. પુરુષ કરતાં મોટી કન્યા સાથે લગ્ન કરવાથી તે પુરુષનું આરોગ્ય બગડે છે અને તે રોગી થાય છે.

વિદ્યાસી પુરુષોએ વીર્યને વધારનાર વાળકરણ નિર્દોષ આપધો, પાકો વિગેરેનું સેવન કરવું જોઈએ સહવાસના અંતે વીર્યનો ત્યાગ કરતી વખતે તેને રોકવું નહિ કારણ કે તેથી મૂત્રક્રંચ, પથરી વિગેરે રોગો થાય છે. સ્ત્રીસંયોગ માટે વસંત ઋતુ સારી છે. સહવાસના પછી દુધ પીવું જ જોઈએ.

પ્રકરણ ૮૦ મું

ધૃત્ત્યા પ્રમાણે બાળકોને જન્મ આપવો.

મનમાં ધૃત્ત્યા થાય તેવાં બાળકો જન્મે-તેને માટે ગર્ભવંતી સ્ત્રીએ ગભ રહે ત્યારથીજ ઉપાય કરવા જોઈએ. ગર્ભ રચ્યા પછી ગર્ભવંતી સ્ત્રીએ આનંદમાં અને સુખમાં રહેવું. કોઈ વાતનો ચિંતા કે શોક કરવો નહિ. પતિએ પોતાની ગર્ભવંતી સ્ત્રીની દરેક પ્રકારની ઈચ્છાને તૃપ્ત કરી તેને રાજી રાખવા ચત્રન કરવો. જો સંતાન વીર થાય એવી ઈચ્છા હોય તો વીર પુરુષોનાં ચરીત્રો તેને વાંચી સંભળાવવાં અને અર્જુન, ભીમ જેવા પરાક્રમી વીર પુરુષોનાં સુંદર ચિત્રો ઘરમાં ગર્ભવંતી સ્ત્રીની નજર પડે તેવી રીતે લટકાવવાં. ગર્ભવંતી સ્ત્રીએ આવા પુરુષોનાં ચરિત્રોનો અને તેનાં પરાક્રમેનો મનમાં વિચાર કર્યા કરવો જોઈએ.

જો બાળક મહાપુરુષ અને ધર્મિષ્ઠ થા તો ધૃત્ત્યા હોય તો ઘરમાં મહાપુરુષોનાં ચિત્રોને લટકાવી તેવા મહાપુરુષોનાં ચરિત્રોનું ગર્ભવંતી સ્ત્રીએ મનન કરવું જોઈએ. ગર્ભ વખતે તેની માતા જેવા વિચારનું સેવન કરે છે, અને જેવાં આચરણો રાખે તે પ્રમાણેના સંસ્કાર ગર્ભ ઉપર પડતા હોવાથી બાળક તેના વિચાર અનુસાર થાય છે. માટે ગર્ભ રહે ત્યારથી ગર્ભવંતીએ પોતાનું બાળક જેવું બનાવવાની ઈચ્છા હોય તેવા વિચાર અને આચરણ સેવવાં, જેના જેવું બનાવવું હોય તેનાં ચરીત્રોનું મનન અને વિચાર કર્યા કરવા, જેના જેવું રૂપવાળું બનાવવું હોય તેના રૂપને જોઈ તેનું ચિંતન કરવું જોઈએ.

જો માતા કોપી, કલેશ કરનારી, આખો ત્રીવસ ચિંતા અને શોકમાં રહે છે તો તેની અસર ગર્ભ ઉપર થઈ તે બાળક ક્રોધી, કલેશી, ચિંતાવાળું અને શોક કરનાર થાય છે. માટે ગર્ભવંતી સ્ત્રીએ

તો હ'મેશાં પ્રસન્ન રહેવું, ગુસ્સે કદી પશુ થવું નહિ. પેટમાં પ્રાસકો પડે, હૃદય કંપે, શરીરમાં થયરાટ છુટે તેવી ભયવાળી જગામાં જવું નહિ કે ભયનો પ્રસંગ આણવા દેવો નહિ. બાળકની છ'દ્દગીનો સર્વથી વધુ આધાર તે જ્યારે ગર્ભમાં હોય છે તે વખતે નવ માસ સુધીનાં જે સંસ્કારો પાડવામાં આવે છે તે ઉપર હોય છે. જે નવમાસ સુધી ગર્ભવંતી સ્ત્રી બરોબર કાળજી રાખી પ્રસન્નતાપૂર્વક બાળકને જેવું બતાવવાની ઇચ્છા હોય તેવા આચાર વિચારનું સેવન કરે તો તેવા સંસ્કારો ગર્ભ ઉપર પડતાં બાળકો તેના વિચાર અનુસાર થાય છે.

પ્રકરણ ૮૧ સુ.

ગર્ભવંતી સ્ત્રીનાં લક્ષણ.

ગર્ભવંતી સ્ત્રીનો ખાત્રી-સો ગર્ભવંતી થાય છે ત્યારે તેનો જીવ કચવાય છે. હાથ પગ ભારે લાગે છે. આગસ ચઢે છે, ગર્ભ રક્ષા પછી રજસ્વલા થતી નથી; નેત્રો પડકારા મારે છે. સ્તનની ડીંટિરી નાની થાય છે, સ્વાદીટ જુદી જુદી વસ્તુઓ ખાવાનું મન થાય છે, પુરૂષ સમાગમ કરવાનો ઇછા થતી નથી, ઉમકા આવે છે, ઉઠ્ઠી થાય છે, પેટ વધે છે, મીઠાઈ ખાવાનો ઇચ્છા થાય છે; પેટમાં બાળક ફરકે છે તે સમજાય છે; કામકાજ કરવાનું મન થતું નથી પેટ ઉપર ઘોળા કીસેટા પડે છે, હાલવા ચાલવામાં અગ્રાજ્ઞિ જણાય છે, મનમાં બાળક માટે ચિન્તા થયાં કરે છે એ લક્ષણો ગર્ભ રક્ષા પછી થાય છે.

ગર્ભ રક્ષા પછી પ્રથમ માસમાં વીર્ય અને આર્તવ ગર્ભાશયમાં એકએકમાં લાગી જઇ પાનજીં રહે છે. બીજે માસે તે કાંપક જાડું બને છે. ત્રીજા માસે પીંડ બને છે; ચોથે માસે શરીરના જુદા જુદા અવયવો અને હૃદય રચાય છે, પાંચમા માસે ગર્ભનું મન રચાય છે. છઠ્ઠા માસે બુદ્ધિવિકાસ પામે છે, સાતમા માસે સમસ્ત અંગો રચાય છે. ઘણે લાગે સ્ત્રીની બે કાળજીથી, સખત મંજુરી કરવાથી, ઉંચે નીચે ચઢવામાં આંચકો લાગવાથી ગર્ભ આ માસમાં ગળી જાય છે તેને કમુવાવડ થઈ કહે છે. આઠમા માસે ગર્ભમાં

ઓજની અસ્થિરતા હોય છે અને નવમા માસે ગર્ભમાં સમસ્ત અંગો પૂર્ણ રચાઈને તેમાં જીવતા પ્રવેશ થાય છે.

ગર્ભ રહ્યા પછી સ્ત્રી મહીને મહીને રજસ્વલા થતી નથી કારણ કે ગર્ભ રહ્યા પછી આત્મ વહાર ન નીકળતાં તેવડે ગર્ભ-શયનું પોષણ કરે છે તથા તે સ્તનમાં જઈ દૂધરૂપે બને છે.

ગર્ભની પરીક્ષા—પુત્ર જન્મે કે પુત્રી-પુત્ર જન્મવાનો હોય તો ગર્ભ રહ્યા પછી બીજા માસે ગર્ભ ગોળાકાર જણાય છે અને ગર્ભિણીનું જમણું નેત્ર કાંઈક મોટું ગણાય છે. પ્રથમ જમણા સ્તનમાં દૂધ ઉત્પન્ન થાય છે. ગર્ભિણીનું મુખ રૂપવાન અને રંગ ઉત્તમ પ્રકારે ખીટી નીકળે છે. જમણી જાંઘ ભારે લાગે તો સમજવું કે તેવી ગર્ભવંતી સ્ત્રીને પુત્ર જન્મશે છે.

પુત્રીનો જન્મ—પુત્રીનો જન્મ થવાનો હોય તો બીજા માસે ગર્ભ દીર્ઘાકાર બને છે અને પુત્ર જન્મ થવાનો હોય તો વિપરીત વાતો બને છે.

નપુસક જન્મ—નપુસક ગર્ભ હોય તો ગર્ભ લાંબો ગોળ જણાય છે અને બંને કુખોમાં ગર્ભ ઉંચો જણાય છે. પેટ મોટું વધે છે ગર્ભવંતી સ્ત્રીએ લાલ મરચાં ખટાસ ગોળ વિગેરે ન ખાવું જોઈએ. સાદુ અને હલકું ભોજન જમવું. ઉંચી જગ્યાએ ચઢવું નહિ તેમ નીચી જગ્યા હોય ત્યાં ઉતરવું નહિ, થોડા ઉંટ ઉપર સવારી ન કરવી તથા પુછીકારક પદાર્થોનું સેવન કરવું જોઈએ.

ગર્ભ પ્રસવનો વખત—ગર્ભાધાનની તિથી સ્ત્રીઓએ યાદ રાખવા જોઈએ નવ માસ પછી દસમા માસની અંદર બાળકોનો પ્રસવ થાય છે. સાધારણ રીતે ૯ માસ અને દસ દિવસે એટલે ૨૮૦ દિવસે બાળકનો પ્રસવ થાય છે. ઓછા માસે બાળક જન્મે છે તો પછી તે રોગી અને અદ્ય આયુષ્યવાળું થાય છે. સાતમા માસે જન્મેલું બાળક જીવે છે પણ નિર્બળ રહે છે. અને આઠમા માસે જન્મેલું બાળક જીવતું નથી.

બાળકનો જન્મ થાય તે પછો એક વર્ષ સુધી સ્ત્રી સમાગમ કરવો ન જોઈએ

પ્રકરણ ૮૨ મું. ગર્ભવંતીનાં દરદો.

જલ્દી પ્રસવ થવાનો ઉપાય—ઘણી સ્ત્રીઓને પ્રસવ વખતે ઘણું કષ્ટ પડે છે. તે વખતે જો કાળા સાપની કાંચળીનો કુપ દેવામાં આવે અથવા તો કાળી મૂસળીનું મૂળ ગર્ભવંતીના હાથમાં આપવાથી અથવા તો બીજેરાના છોડનું મૂળ અને જેડીમઢ ઘસીને મઢ સાથે પાચ તો જલ્દી પ્રસવ થાય છે.

ગર્ભ ન રહેવાનો ઉપાય—કેટલીક સ્ત્રીઓને વારંવાર બાળક જન્મવાથી શરીર નિર્જળ પડી જાય છે તેવી સ્ત્રીઓને પ્રભ થયા પછી ફરી ગર્ભ ન રહે તેવી ઇચ્છા થાય છે. તો તે સ્ત્રીની સાથે રજસ્વલા થયા પછી સોળ દિવસ પછી સમાગમ કરવાથી ગર્ભ રહેતો નથી અથવા તો ગુપ્તેન્દ્રિયને મીઠું તેલ ચોપડીને સમાગમ કરવાથી ગર્ભ રહેતો નથી અથવા તે રજસ્વલા થાય તે પછી તેને હરડે, રસવંતી અને આમળાં વાટી તેનું ચુર્ચુ ૬ માસ પાણી સાથે ખવડાવવાથી તે માસમાં ગર્ભ રહેતો નથી.

વંધ્યા સ્ત્રીને ગર્ભ રહેવાનો ઉપાય—ઘણી સ્ત્રીઓને પુરૂષ સંગ કર્યા છતાં પણ ગર્ભ રહેતો નથી ત્યારે તે વંધ્યા કહેવાય છે. આવી સ્ત્રીઓને બાળકની ઘણી ઇચ્છા થાય છે તેથી તે ઘણી વાર સાધુસંતો અને બૂવા જતિની પાછળ ભગ્ન કરે છે. કોઈ દોરાધાગા કરી આપે છે, કોઈ બાધા આપે છે, કોઈ કંઈ દોષ બતાવે છે. અને ઘણીવાર આવી સ્ત્રીઓની પાસેથી પૈસા કુટી લે છે. કેટલીક સ્ત્રીઓ બાળક થવાની આશાથી પરપુરૂષનો સંગ કરવા પણ આંચકો ખાતી નથી. આ પ્રકારે અવળે માર્ગે ઘણી સ્ત્રીઓ દોરાઈ જાય છે.

ગર્ભ ન રહેતો હોય તેમાં ગર્ભાશયમાં કાંઈ વિકાર હોય છે. ગર્ભ ન ધારણ થવામાં કાંઈ રોગ હોય, ગર્ભાશયમાં વિકાર હોય તો તેની દવા કરવી જોઈએ. કેટલીક વખતે સ્ત્રીના ગર્ભાશયમાં વીર્યનો પ્રવેશ થતો નથી એજ કારણ હોય છે. આવા વખતે પુરૂષે એવી રીતે સ્ત્રી સમાગમ કરવો કે જેથી ગર્ભાશયની અંદર વીર્ય પડી રેતસ સાથે લળી ગર્ભાશયમાં ઠરી શકે.

સ્ત્રી ગર્ભવંતી હોય અને જો રોગ થાય તો તેની દવા જુદીજ આપવી પડે છે. કારણ કે સાધારણ દરદીઓના જેવી દવા કરવાથી તેના ગર્ભને નુકશાન થાય છે.

કસુવાવડ થવી—ઘણી સ્ત્રીઓને ગર્ભ રહ્યા પછી, ખાડા ટેકરા ઉપર ચઢવાથી, ખસી પડવાથી, ખાડામાં પગ પડવાથી, વાગવાથી, શોકથી ચમક થવાથી, ગર્ભ રહ્યા પછી પુરૂષ સંગ કરવાથી, અનેક રોગ થવાથી, ગર્ભ પડી જાય છે. તેને કસુવાવડ થઈ કહેવાય છે. કેટલીક વખતે બાળક પેટમાં જ મૃત્યુ પામે છે. ત્યારે ગર્ભવંતી સ્ત્રીને બચાવવા માટે ગર્ભને શસ્ત્રથી કાપી બહાર કાઢવો પડે છે. જે સ્ત્રીને વારંવાર કસુવાવડ થઈ જતી હોય તેણે કુલાવેલ ફટકડીને પાણીમાં પલાળી તેનું પોતું રાખવું, સાદુ ભોજન જમવું, ગરમ ચીજ ખાવી નહિ, બહુ હરફર ન કરવું અને શાંતચિત્તે પ્રસન્ન રહેવાથી તેન કસુવાવડ થતી નથી.

ગર્ભિણી સ્ત્રીને તાવ વિગેરે આવે તો તેની દવા શી રીતે કરવી તે અમારા સ્ત્રીહિતશિક્ષકના પુસ્તકમાં વાંચી અનુભવ કરવો.

સુવારોગ—બાળકનો પ્રસવ થયા પછી સુવારોગ થયો જણાય તાવ આવે, ખાડા થાય તો દસમૂળનો કવાથ પીવો તેથી આરામ થાય છે,

* સ્ત્રીરોગ ચિકિત્સા અને બાળરોગ ચિકિત્સા સંબંધી અમારું સ્ત્રીહિતશિક્ષક પુસ્તક જોવું તેમાં સ્ત્રીઓને પ્રદરાદિ રોગો શી રીતે મટે, બાળકોને શી રીતે કેળવવાં, બાળરોગની દવા વિગેરે વિષયો છે.

* સ્ત્રીહિતશિક્ષક—જેની અંદર ૧૫૦ ઉપરાંત પવિત્ર સતી સ્ત્રીઓ અને ૧૫૦ મહાન પુરુષોનાં જીવનચરિત્રો ઉપરાંત સતી સ્ત્રીઓનાં કર્તવ્ય સંબંધી ૩૦ પ્રકરણ—સ્ત્રી રોગ ચિકિત્સા, બાળ રોગ ચિકિત્સા વિગેરે વિષયો આવેલા છે. કીંમત રૂ ૪-૦-૦,

વ્યવસ્થાપક—ભાગ્યોદય, અમદાવાદ.

પ્રકરણ ૮૩ મું.

વંધ્યાતંત્ર.

જે સ્ત્રીને પ્રભા થતી નથી તેને વંધ્યા સ્ત્રી કહે છે. વંધ્યા સ્ત્રીઓ આઠ જાતની છે. ૧ જે સ્ત્રીને બીલકુલ પ્રભા થતી નથી તે જન્મવંધ્યા કહે છે. ૨ જે સ્ત્રીને પ્રથમવાર બાળક જન્મી પછી બિલકુલ પ્રભા થતી નથી તેને કાકવંધ્યા કહે છે. ૩ જે સ્ત્રીને પ્રભા થાય પણ મરી જાય તેને મૃતવત્સા કહે છે. ૪ જેને બળે માસે રજોદર્શન થઈ ગર્ભનેા આવ થઈ જાય તેને ગર્ભઆવી કહે છે. ૫ જેને બળે કે ચચાર માસે ગર્ભ રહી પાછો ગળો જાય અને વધે નહિ તેને ગળાગર્ભા કહે છે. ૬ જે સ્ત્રીને માત્ર પુત્રીઓ થાય અને પુત્ર જન્મે નહિ તેને કન્યાપત્ય કહે છે. ૭ જેને ગર્ભ રહીને વધે નહિ અને ફરી ગર્ભ પણ ન રહે તેને મૂઢગર્ભા કહે છે. અને ૮ જેને રજોદર્શન આવતું નથી તેને રજોહીના કરે છે.

આર્ત્તવ દોષ-જે સ્ત્રીને રજસ્વળા થાય ત્યારે કમ્પ થાય, ચાલી શકાય નહિ, ઘી અને મદ જેવા રંજતું રજ હોય તેને ઋતુ દોષ કહે છે. જે સ્ત્રીને સંત્ર વખતે ગર્ભાશયમાં પીડા થાય તેને યોનિરોગ ગ્રસીત કહે છે. ઋતુ ધર્મ વખતે જે ચિન્તા, વ્યાકુળતા કરે અને રડયાં કરે તેને દેવદોષ કહે છે.

જે સ્ત્રીના પેટમાં રૂધિરની ગાંઠ હોય, જે ગર્ભ રહ્યા પછી એક માસ પછી ઋતુવાળી થાય, જેનું કમળ સુકાઈ ગયું હોય, જેના કમળ ઉપર સોજો આવ્યો હોય, જેના કમળમાં કૃમિ પડ્યા હોય, કે ઘણાં સૂક્ષ્મ છિદ્રો પડ્યાં હોય, ડુંટીમાં શૂળ આવે, આંખોમાંથી પાણી નીકળે, ઉદટ્ટી થાય, ઓડકાર આવે, છાતી દુઃખે, પચસેવો.

થાય, ઢાઢ થાય, મોં પીળુ પડી જાય, આંખો બળે, તાળવું બળુ ને ઢોઢ મુકાર્થ જાય એ સર્વ રજોદર્શનના દોષ છે. આવી સી ઘણા દિવસે ગર્ભ ધારણ કરે.

રૂધિરના વિકારથી વાત, પિત્ત અને કફથી તથા સન્નિપાતથી અને રૂષિત ઋતુથી પણ ગર્ભ રહેતો નથી. ગ્રહના દોષથી, દેવોના કોપથી, ગુરુ, વૃદ્ધ, પિતૃ અને દેવોના શાપથી પણ ગર્ભ રહેતો નથી અથવા પુરુષનું અત્પ વીર્ય હોય તોપણ સ્ત્રીને ગર્ભ રહેતો નથી.

પુરુષો પણ બાળક, યુવાન અને વૃદ્ધ ત્રણ પ્રકારના છે. બારથી ૧૬ વર્ષની અંદરનો કિશોરવયનો કહેવાય છે. ૧૬ થી ત્રીસ વર્ષ સુધી યુવાન ગણાય છે, અને ૩૦ થી ૫૦ વર્ષ સુધીનો પુરુષ સ્થવિર કહેવાય છે અને ૫૦ વર્ષ ઉપરનો વૃદ્ધ ગણાય છે.

નપુષક, થોડા વીર્યવાળો, શક્તિ વગરનો, વીર્ય વગરનો, પ્રમેહ વાળો, વીર્ય ને બદલે રૂધિર નીકળતું હોય તેવો, ઉપદંશ રોગી, ઝેરી વસ્તુના વ્યસનવાળો, ઢાઢ પીનારો, એ નવ પ્રકારના પુરુષના દોષ છે. તેવા મનુષ્યોનાં બાળકો ઉત્તમ થતાં નથી.

જે પુરુષને સ્ત્રી સંયોગ વખતે લિંગમાં બળતરા બળે, વીર્ય અગ્નિ સમાન ગરમ થાય તેને વીર્યઘાત કહે છે. જે પુરુષનું વીર્ય પાણીમાં ડુબી જાય તે ઉત્તમ છે. પુરુષ અને સ્ત્રીના મૂત્રને જુદા જુદા માટીના વાસણમાં ભરી તેમાં મગ કે જવના ઢાંણા નાખવા. જો તે મગમાંથી અંકુર કુટે તે મગના જેવા રંગના હોય તો તે સ્ત્રી પુરુષ ગર્ભ રહેવાને યોગ્ય છે. જોના મૂત્રમાં મગ કુટી જાય અને અંકુર કુટે નહિ તે સ્ત્રી અથવા પુરુષ દોષવાળો સમજવો તેનાથી ગર્ભ ન રહે.

સ્ત્રી પુરુષે ગર્ભાધાન વખતે ઉત્તમ પ્રજાની ઇચ્છાથી મન પ્રસન્ન રાખવું. આનંદમાં રહેવું શુભ નક્ષત્ર અને શુભ દિવસે ઋતુવાળી સ્ત્રી સ્નાન કરી શુદ્ધ થાય ત્યારે ઉત્તમ વચ્ચાભૂષણો ધારણ કરી ઉત્તમ સુગંધી પદાર્થો પુષ્પ, અત્તર વિગેરેને શરીરે ધારણ કરી પુરુષે સ્ત્રી પાસે જવું.

જે દિવસે સ્ત્રી રજસ્વળા થાય તે દિવસથી સમ દિવસે એટલે ૪-૬-૮-૧૦-૧૨-૧૪ અને ૧૬ મા દિવસની રાત્રે પુરુષ જો તે સ્ત્રીને સંગ કરે તો પુત્ર ઉત્પન્ન થાય છે. અને વિષમ એટલે

૫-૭-૬-૧૧-૧૩ અને ૧૫ માં દિવસની રાત્રે પ્રસંગ કરે તો પુત્રી ઉત્પન્ન થાય છે.

પુરુષનું વીર્ય વધુ હોય અને સ્ત્રીનું રજ થોડું હોય તો પુત્ર થાય છે અને સ્ત્રીનું રજ વધુ હોય અને પુરુષનું વીર્ય થોડું હોય તો કન્યા ઉત્પન્ન થાય છે. રજ અને વીર્ય બંને બરાબર હોય તો નપુંસક બાળક જન્મે, પુરુષ નપુંસક અર્થાત વીર્યહીન હોય તો સ્ત્રીને ગર્ભ રહેતો નથી.

પૂર્વ જન્મનાં પાપથી પણ સંતાન થતાં નથી. તે પાપનું પ્રાયશ્ચિત્ત કરવાથી પુણ્યદાન કરવાથી સંતાન ઉત્પન્ન થાય છે. વળી સ્ત્રીઓએ આંદ્રાયણ પ્રત કરવાં, દાન કરવું, દેવ પુજન કરવું, બ્રાહ્મણ જમાડવા વિગેરે પુણ્ય કર્મ કરવાથી પ્રજા થાય છે.

રજોદોષ અને તેના ઉપાય.

વાતજન્યદોષ-જે સ્ત્રીને થોડું રજ આવતું હોય અર્થાત પાણી જેવું દેખાતું હોય, કમર તથા યોનિમાં શૂળ આવતાં હોય, તાવ હોય તેને વાતજન્ય ઋતુદોષ કહે છે.

ઉપાય-તેવી સ્ત્રીને માટે, આંબાની ગોટલી, લોંચરીંગણીનું મૂળ, નસોતર એ સર્વ દ્રવ્યની સાથે ઘસી સાત દિવસ કે પાંચ દિવસ સુધી અથવા ફરી રજોદર્શન થાય ત્યાં સુધી પીવું. પછી ઘોળી લોંચરીંગણી અથવા હનમાન વેલો કે છયાપુતાનું મૂળ લાવી તેને દ્રવ્યમાં ઘસી પીવું અને સુંઘવું. અને તેનાં ટીપાં જમણા નાકમાં નાંખવાં તેથી પુત્ર ઉત્પન્ન થાય છે. ડાબા નાકમાં સુંઘવાથી ને ટીપાં નાંખવાથી પુત્રી થાય છે.

પિત્તજન્યદોષ-જે સ્ત્રીનું રંજ પાકા જાંબુના ફળ સરખું, ઉમરડાના કુટ જેવું અત્યંત ગરમ ને ઉષ્ણ હોય, કમળમાં શૂળ આવે, પેટમાં દાહ બળે તેને પિત્તજનીત રજોદર્શ જાણવી.

ઉપાય-કમળનું ફુલ, તગર, ઉપલેટ જેડીમઢ, સુખડ એ સર્વે સરખે ભાગે લઈ બકરીના દુધમાં ઘસી ત્રણ રાત્રી કે પાંચ રાત્રી કે સાત રાત્રી કે જ્યાં સુધી રજોદર્શન થાય ત્યાં સુધી પીવું પછી લક્ષ્મણા કે જેને ઘોળી લોંચરીંગણી કહે છે અથવા હનમાન વેલો કે છયાપુતા કહે છે તેના મૂળને ગાયના દ્રવ્યમાં ઘસી પીવાથી ને સુંઘવાથી પુત્ર થાય છે.

કુકુળન્યદોષ-જે સ્ત્રીનું રજ કદથી બગડેલું હોય તેનું રજ વધુ આવે છે. અત્યંત લાલ નહિ પણ કાંઈક ધોળાશ પડતું હોય કુંટી માં પીડા થાય તે કુકુળન્ય રજ કહેવાય.

ઉપાય-તેવી સ્ત્રીને સુંઠ, મરી, પીપર, ત્રણે એક ભાગ; હરડે, ખેડેલાં, આંબળાં એ ત્રણે એક ભાગ અને ચિત્રકમૂળ એક ભાગ લઈ તે સર્વ ઔષધીથી આઠમા ભાગે કુલાવેલી હીંગ મેળવી ખારીક ચુર્ણ કરી તેને બકરીના દુધમાં ઘુંટી, બકરીના દૂધ સાથે, ત્રણ, પાંચ કે સાત રાત્રી પીવું. પછી લક્ષ્મણાનું મૂળ અથવા ધોળીભોંય રીંગણી કે જીયાપુતા અથવા હનમાન વેલાનાં મૂળ ગાયના દૂધમાં ઘસીને પીવાં તથા સુંઘવાથી ગુણવાન પુત્ર થાય છે.

સાન્નિપાતજન્યરજોદોષ-રજોદર્શન વખતે વળે તાવ આવે, થોડું થોડું રજ આવે, રૂધિર ઝરમ ને કાળુ તેમ ચીકણું આવે, બગલ, પેટ, યોની અને કમળમાં શૂળ આવે, શરીર ફાટે, વધુ ઉષ્ણ આવે તેને સાન્નિપાતજન્ય રજોદોષ કહે છે.

ઉપાય-એરંડાનું મૂળ, આંબાની ગોટડી, નસોતર, કમળનાં કેસર ચુર્ણ કરી તગર, ઉપલેટ, જેઠીમધ. સુખટ, એ સર્વ સરખે ભાગે લઈ બકરીના દુધમાં ઘસીને બકરીના દૂધ સાથે સાત દિવસ સુધી પીવું. તે પછી ધોળા આકડાનું મૂળ, ધોળી ભોંયરીંગણીનું મૂળ, વાંગીયા કંકોડીની ગાંઠ, લક્ષ્મણા- (હનમાન વેલો કે જીયાપુતા) એ સર્વ સરખે ભાગે લઈ ગાયના દુધમાં ઘુંટીને એકત્ર કરી સુંઘાડવું અને પાવું; જ્યાં સુધી પુત્ર ઉત્પન્ન ન થાય ત્યાં સુધી હંમેશાં આ પ્રયોગ કરવો.

આઠ પ્રકારની ગુપ્ત વંધ્યા સ્ત્રી

૧ ત્રીપક્ષી, ૨ શુબ્રતી, ૩ સન્નજ, ૪ ત્રીમુખી ૫ વ્યાઘ્રિણી, ૬ બક્રી વ્યક્તિની ૭ કમલિની અને વ્યાક્રતની એ આઠ પ્રકારની ગુપ્ત વંધ્યા સ્ત્રીઓ છે.

૧ ત્રીપક્ષી-જે સ્ત્રીને દોઢ મહિને ઋતુ આવે તે ત્રીપક્ષી કહેવાય છે. આવી સ્ત્રીને માટે સફેદ જીરૂ, કાળોજીરૂ, સફેદ વજ અને કંકોડાં સર્વ સરખે ભાગે લઈ ધોળાના ધોવરાંમણમાં ઘુંટી સૂર્યની સામે ઉભી રહી ત્રણ દિવસ સુધી પીવું. અને દૂધ ભાત ખાવાથી ગર્ભ રહે.

૨ શુબ્રતી-આ સ્ત્રી હંમેશાં સંકેત્યાયલી રહે છે. શરીર

વિવર્ણતા રહે છે. આવી સ્ત્રી અસાધ્ય વંધ્યા છે. તેની દવા કહેવામાં આવી નથી.

સંભળ-જે સ્ત્રીને અનિયમિત રજોદર્શન આવતું હોય, માંડુ આવે, ઠાંધ વખતે બહેલું આવે છે.

ઉપાય-તેવી સ્ત્રીને જીરૂ, કાળીજીરી, વજ, મજીક, કંકોડાં, હાડીયા કરસણ, એ સર્વ સરખે ભાગે લઈ ચોખાના ધોવરાંમણમાં ઘસીને ત્રણ દિવસ સુધી સૂર્યની સામે ઉભા રહી પીવે અને સાંભાનો ભાત તથા દૂધ સાત દિવસ ખાય. તેથી ગર્ભ રહે છે.

૪ ત્રિમુખી વંધ્યા-જે સ્ત્રીને પુરુષ સંગ વખતે ગુદ્ધ ભાગમાંથી પાણી ઝરે, ખાવા પીવા અને સંયોગમાં હંમેશાં તત્તર રહી આનંદ માને, તે ત્રિમુખી છે. તેને ગર્ભ રહેતો નથી. તેની દવા પણ નથી.

૫ વ્યાા પુિ-જે સ્ત્રીને મોટી ઉમ્મરે માત્ર એકજ પ્રજા થાય પછી બીજી પ્રજા થતી નથી તેની ત્રીપક્ષી વંધ્યા જેવી ચિકિત્સા કરવી.

૬ બકી વંધ્યા-જે સ્ત્રીને ધાતુની માફક સફેદ રજ આવે, આઠ હસમે દિવસે પણ દેખાય તે પણ સાધ્ય અને અસાધ્ય વંધ્યા ગણાય છે તેની ચિકિત્સા નથી.

૭ કમલિની-જે સ્ત્રીને હંમેશાં પાણી વહાં કરે તે અસાધ્ય છે તેની ચિકિત્સા ન કરવી.

૮ વ્યક્તિની વંધ્યા-તેને પણ પ્રમેહની માફક સફેદ ધાતુ જાય છે.

ઉપાય-લાલ અંધેડાનાં બી, સાકર, ડોચાં અને રતનજોત સવે; સરખે ભાગે લઈ ગાયના દુધમાં ઘુંટી ત્રણ દિવસ પીવાથી મટે. તે પછી કાળુ અગર, નાગકેસર, કંકોડાં, કાળીજીરી, અને જીરૂ સર્વે સરખે ભાગે લઈ, વાછડાવાળી ગાયના દૂધમાં ઘુંટીને ત્રણ દિવસ સુધી પીવાં તે ઉપર દુધ ભાત ખાવાં તો જરૂર ગર્ભ રહે.

વંધ્યા સ્ત્રીના રોગની પરીક્ષા કરી જે જાતની તે વંધ્યા હોય તેના રોગની ઉપર પ્રમાણે ચિકિત્સા કરવાથી પ્રજા થાય છે.

ઋતુ આવવાનો ઉપાય.

જે સ્ત્રીને દર માસે ઋતુ આવતું ન હોય તેનો ઉપાય—

માલ કાંકણીનાં ઠોમળ પાન, અજમાનાં ફલ, એકત્ર કાંછમાં ઘુંટીને પીવે તો સ્ત્રીને રજોદર્શન આવે છે.

દુધીયા વછનાગના મૂળનું ચૂર્ણ, અંધેડાનું મૂળ, ઇન્દ્રવરચૂનું મૂળ સર્વ સરખે ભાગે લઈ તેનું ચૂર્ણ કરી તેની પોટલી ચોનિમાં રાખવાથી રજોદર્શન થાય છે.

કબુતરની અધારને મદમાં મેળવી પાવાથી સ્ત્રીને જરૂર રજોદર્શન થાય છે.

તલનાં મૂળનો ક્વાથ અથવા પ્રહ્લકડીના મૂળનો ક્વાથ કરી તેમાં જેઠીમઘ અને ત્રિકટુનું ચૂર્ણ નાંખી પીવાથી રજા આવે છે તેમ રક્તશુદ્ધિ નષ્ટ થાય છે.

દુર્વા—ઘરોનાં પાન અને ચોખા સરખે ભાગે લઈ પાણીમાં ઘુંટી લુગદી બનાવી પછી તે લુગદીને ઘીમાં તળીને સેવન કરવાથી નષ્ટ થયેલું રજા પછુ ફરી શરૂ થાય છે.

મૃતવત્સા વંધ્યાને ઉપાય.

જે સ્ત્રીને બાળક જન્મી પંદર વીસ દિવસે કે મહીના દિવસે કે એક વર્ષમાં કે બે ત્રણ વર્ષમાં મરી જાય છે તેને મૃતવત્સા વંધ્યા કહે છે. તેનો ઉપાય નીચે પ્રમાણે.

ઉપાય—કૃતિકા નક્ષત્રમાં પૂર્વ તરફ મુખ કરી વાંઝીયા કંડોડીની ગાંઠ (મૂળ) ઉખાડી લાવી તેના કંદને પાણીમાં ઘસીને હંમેશાં એક તોલો પીવી. અને રજોદર્શન થાય ત્યારથી સાત દિવસ સુધી પીવી. તેથી દીર્ઘાયુ એટલે લાંબા આયુષવાળો પુત્ર જન્મે છે.

બીજો રાત્રનું મૂળ દુધમાં ઉકાળી ઘી મેળવીને ઋતુ વખતે ખાય છે અને પછી શુદ્ધ થયે પતિ પાસે જવાથી દીર્ઘાયુ પુત્ર થાય.

ફેલિઘૃત.

મજીઠ, જેઠીમઘ, ઉપલેટ, ત્રીફળા (હરડે, ખડેલાં, આંબળાં) સાકર, ખરેટી—કાંસડી, મેઢા (ચતાવરી) વીઠારીકંઠ, કાકોલી, આસંદનાં મૂળ, અજમોઢ, હળદર, ઠાંડુહળદર, હાંગ, લોંચરી-

ગણી, કમળ, પોયણી, દ્રાક્ષ, ક્ષીર કાકોડી, સુખટ, રતાંજલી, એ
હરેક એકેકે તોલો લઈ તેનું વસ્ત્રાગળ ચુર્કું કરી ઉત્તમ ગાયનું ધી
૧ શેર, શતાવરીનો રસ ૧ શેર, દુધ ૮ શેર એ સર્વને યથાવિધિ
મેળવી ધીને પકવવું. તે દુધ અને રસ બળી બચ ને માત્ર ધી
રહે ત્યારે ઉતારવું. આ ધી પીવાથી પુરુષને તેમજ સ્ત્રીઓને ઘણું
બળ મળે છે. સ્ત્રીઓને ઉત્તમ બળવાન પ્રજા થાય છે. જે સ્ત્રીને
ગર્ભ ટકતો ન હોય અથવા બાળક જન્મી મરી જતું હોય કે
મરેલું બાળક જન્મતું હોય, અદ્વિપાયુ બાળક જન્મતાં હોય, જેને
પુત્રીઓ જન્મતી હોય તેવો સ્ત્રીઓના ગર્ભાશયના દોષ મટે છે,
ગર્ભાશય કે કસુવાવડ થતી હોય તેવી સર્વ સ્ત્રીઓને માટે આ
ધી ઘણું ઉત્તમ છે. તેને ગર્ભ રહે છે અને બાળક દીર્ઘાયુ જન્મે છે.

વંધ્યા સ્ત્રીના ગર્ભ ધારણના ઉપાયો.

બાબરાના એક કોમળ પાનને દુધની સાથે વાટીને ગર્ભવંતી
સ્ત્રી પીવે તો રૂપાળો પુત્ર જન્મે છે.

લક્ષમણા—(ઘોળી લોંબરીંગણી અથવા હનમાન વેલા કે છાયા
પોતા) નું મૂળ અને પાન જે સ્ત્રી ઋતુ વખતે દુધની સાથે ત્રણ
દિવસ પીવે અને તેના ઉપર નિયમસર દુધપાક કે ખીર જમે
તેને પુત્ર જન્મે.

પીપળ, નાગકેસર, આદુ, નાગરમોચ, અને કાળાં મરી સર્વ
સરખે ભાજે લઈ ચુર્કું કરી ગાયના ધીમાં મેળવી સેવન કરે તો
વંધ્યા સ્ત્રીને પણ પુત્ર થાય.

આસનને ધી અને પાણી કે દૂધમાં પકાવીને અથવા દૂધ સાથે
ઘસીને સાકર મેળવી જે સ્ત્રી ઋતુ પછી સ્નાન કરી દિવસે પીવે
અને નિયમથી રહે તેને પુત્ર થાય.

ઘોળી લોંબરીંગણીનું મૂળ, મોરશિખાના મૂળને ગાયના દૂધમાં
ઘસી ત્રણ દિવસ પીવાથી જરૂર ગર્ભ રહે.

શતાવરીના રસને ગાય કે બકરીના દુધમાં તથા મૂત્રમાં મેળવી
પીવાથી પુત્ર થાય છે.

ખીખરા લીંબુનાં બી ગાય કે બકરીના દૂધમાં ખુંટી સાકર
સાથે ત્રણ દિવસ પીવાથી ગર્ભ રહે છે.

બીજેરાનાં બી, વડની કુંપળો, શિવલિંગી, અને મોરશિખા સરખે ભાગે લઘ ઋતુના ત્રણ દિવસ પછી ચોથે દિવસ પીવાથી જરૂર ગર્ભ રહે છે.

નાગકેસરનું ચુર્ણ ગાયના ઘી સાથે ઋતુ વળતે ચાટવાથી કે પીવાથી ગર્ભ રહે છે. તેના ઉપર દૂધ ભાત ખાવાં.

વંધ્યા સ્ત્રીને ઋતુની દસ દિવસ પહેલાં હલકો બુલાખ આપવો અને રોજેદર્શન પછી ચોથે દિવસે શુદ્ધ થઈ દવા ખાવી. તેલ, મરચાં, આંખડી, હીંગ ન ખાવાં દુધ, ભાત કે મગ ખાવા.

વંધ્યા સ્ત્રીને સફેદ ભોંયરીંગણીનું મૂળ દૂધમાં ઘસીને જમણા નાકમાં રેડવાથી પુત્ર થાય છે. અને ડાબા નાકમાં નાંખવાથી પુત્રી થાય છે. ઘોળાપુલની ભોંયરીંગણીનું મૂળ દૂધમાં ઘસીને ઋતુસ્નાન પછી સ્ત્રીએ પીવું પછી સમાગમ કરવો. તો જરૂર પુત્ર થાય છે. ખાખરાનું પાન દુધની સાથે વાટીને ઋતુસ્નાન કર્યા પછી સ્ત્રીએ પીવાથી પુત્રનો જન્મ થાય છે. આસનનું ચુર્ણ દુધની સાથે ઉકાળીને તેમાં ઘી નાંખી તે ઘી રહે ત્યાં સુધી ઉકાળી પછી તે ઘી ગાળી લઈને વંધ્યા સ્ત્રીએ ઋતુ સ્નાન કર્યા પછી સવારે પીવાથી ગર્ભ રહે છે. પુષ્ય નક્ષત્રમાં ઘોળી ભોંયરીંગણીનું મૂળ લાવી તેને દુધ સાથે ઘસીને ઋતુસ્નાન કર્યા પછી પીવાથી વંધ્યા સ્ત્રીને ગર્ભ રહે છે.

નાગકેસરનું ચુર્ણ ટાંક ૧ ચોથા દિવસથી રોજ ત્રણ દિવસ સુધી ગાયના ઘી સાથે પીવાથી અને ઉપર ગાયનું દુધ ને દુધ-પાક ખાવાથી ગર્ભ રહે છે.

આસન, ગળો અને રાળ એઓનો કાઠો ચોથે દિવસથી જે સ્ત્રી પીશે, તે સ્ત્રી પુરૂષ સંયોગથી ગર્ભ ધારણ કરશે.

અજમો, ભોંયરીંગણીનું મૂળ, લીંડીપીંપર અને નાગકેસર એનું સમભાગ ચૂર્ણ ગાયના દૂધમાં જે સ્ત્રી પી જશે તે સ્ત્રી વાંઝણી હશે તોપણ તેને પુત્ર લાલ થશે, એટલે કે તે સ્ત્રીનું વંધ્યા-પણું જશે.

પુષ્ય નક્ષત્ર ઉપર ઘોળી જાસવંતીનું મૂળ લાવીને પોતાના પતિ પાસે ઘુંટાવવું, અને પછી જે સ્ત્રી તેને તેમાં પીતી જશે અને ઉપર દૂધનું અન્ન ખાતી જશે તે ગર્ભ ધારણ કરશે.

બીજોરાનું મૂળ દૂધમાં નાંખીને પછી તે દૂધ ઘણી વાર ઉકાળી તેમાં ઘી નાંખી ત્રણ દિવસ જ્યારે અટકાવ હોય ત્યારે જે સ્ત્રી પીશે, તે પુરુષના સંયોગથી ગર્ભ-ધારણ કરશે.

પુષ્ય નક્ષત્ર ઉપર ધોળી રીંગણીનું મૂળ કાઢી તેનું ચૂર્ણ માસા દથ લેવું, અને તેના ખરાખર જેડીમધનું ચૂર્ણ અને સાકર તેલા આઠ ને માસા ચાર લઈ એકઠાં કરીને વાટવાં. પછી તે ચૂર્ણ વાછરડા વાળી એક રંગી ગાયના દૂધમાં નાંખીને અટકાવવાળી સ્ત્રીએ પીવું. તથા તે દિવસે કંઈ જમવું નહિ. અને રાત્રે પતિભોગ સેવવો. પછી સવારે દૂધનું અન્ન ખાવું, એવું કર્યાથી સ્ત્રી ગર્ભીણી થશે.

પ્રકરણ ૮૪ મું

કેટલાક જાણવા જેવા ગુપ્તરોગોના ઉપાયો.

ગર્ભ સર્વી જતો અટકે તેવા ઉપાયો.

૧ કુંભાર જ્યારે કાઠવ કાઢવે છે ત્યારે તેના હાથને કાઠવ છેક મળી ગયા સરખો વળગેલો હોય છે તે કાઠવ મધ સાથે મેળવી ખકરીના દૂધમાં પીવાથી ગર્ભાસ્તંભન થાય છે.

૨ જેડીમધ, શીમળાના મૂળની અંતરછાલ અને આમળાં એનું સમભાગ ચૂર્ણ દુધમાં સાત દિવસ પીવાથી કદાચિત ગર્ભ પોતાને સ્થાનેથી ખસશે હશે તોપણ ઠેકાણે આવશે.

૩ દુધમાં ઘી, મધ, અને રાતા કમળનો કંઈ ઉકાળવો અને તે સારી પેઠે સીઝે એટલે દુધ ટાઢું પાડીને જે સ્ત્રી સાત દિવસ સુધી પીશે તેનો ગર્ભ પડતો બંધ થશે; તેમજ ત્રિદોષ, શૂળ હશે તો તે પણ મટશે, સોજો પણ ઉતરશે. અને બીજા પણ ઘણા રોગ નાશ પામશે.

શિશ્ન પ્રસૂતિ થવાના ઉપાયો.

બીજોરાનું મૂળ, અને મહુડાની છાલ એ બેનું સમભાગ ચૂર્ણ લઈને મધ અને ઘીમાં ખસીને પીધાથી મહેનત વગર સ્ત્રીને વહેલી પ્રસૂતી થશે.

ચુલા ઉપર ધૂમાડાથી જે કાજળી ઉત્પન્ન થાય છે (એટલે

ખૂમાડની રક્ષા થોડી રહે છે) તે ઠંડા પાણી સાથે પીવાથી સ્ત્રીને મહેનત વગર પ્રસૂતી થશે.

ચણેડીના આડને શનિવારે અક્ષત મૂકી નોતરીને આવવું. (એટલે બીજે દિવસે તેને ઘેર આવવાનું નોતરું દેવું.) અને રવિવારના પંદરદિવે તે ચણેડીનું મૂળ કામડા ન યોમ્યા હોય તે પહેલાં કાઢી લાવવું. અને તે કાળા સુતરે પ્રસુતા સ્ત્રીને કમરે અને માથે બાંધ્યાથી સ્ત્રીને વહેલી પ્રસૂતી થશે. અને પ્રસુતિ થયા પછી તુર્તજ કેડેથી અને માથેથી છોડી લેવું.

પુંવાડિઆનું મૂળ ઉપર પ્રમાણે નોતરી લાવી માથામાં યોમવું જેથી તુરત પ્રસવ થાય છે. તે પછી તુરત તેને લઈ લેવું.

સ્ત્રીના વાળ વધવાના અને સુંદર થવાના ઉપાયો.

૧ માયના દૂધમાં તલનાં ફૂલ અને ગોખરૂ વાટીને માથાના વાળને સાત દિન સુધી લેપ કરવાથી માથાના વાળ લાંબા થઈને ચોક્કસ હશે તોપણ ઘણા થશે.

૨ મધમાં ચણેડીનો લોટ ઘાલીને તેનો લેપ કરવાથી માથામાં ટાલ પડી હોય તો વાળ ઉગી ટાલ મટી જશે.

૩ હાથી હાંતના વહેરને બાળીને ઘુંટી તેને બારીક કરવો તેનો લેપ પાણી સાથે માથા પર કરવાથી માથાની ટાલ મટશે.

વાળ સારા કાળા થવાના ઉપાયો.

૧ આંબાનો મોર, ત્રિકુળા એટલે હરડાં, બેડાં ને આબળાં, અબ્બુન (સાહડ) વૃક્ષની છાલ અને કાળીપાટ, એનો કલક (ચટણી) કરીને તેથી તલનું તેલ સિદ્ધ કરવું. એ તેલનું નામ નીલ તેલ છે. આ તેલ વાળને સારા કાળા રંગવાળા કરે છે.

૨ બાયફળ, લીંડીપીંપર, ગળી અને સિંધવખાર એઓનું ચૂર્ણ ઘઉંના લોટની કાંજી અને આંબળાંના પાણીમાં ખલીને તેનો લેપ માથાના વાળ ઉપર કરવાથી કેસ ઘણા સારા કાળા થશે.

૩ લીમડાનું તેલ માસા ૪૦ ચાલીસ, રોજ એક માસ સુધી પીશે તેના વાળ ધોળા હશે પણ અનુક્રમે કાળા ભમર જેવા થશે. (આ પ્રયોગ બે કે શાસ્ત્રમાં બતાવેલો છે. પરંતુ તેનો અનુભવ લીધેલો નથી એટલે તેના ગુણ દોષ માટે કંઈ કહી શકતા નથી.)

૪ ગોશિયન, કાળા તલ, કરકચ (કાંચકાં) અને ચતાવરી એ સમભાગે વાટીને માથે ચોપડવાથી વાગ વહેલા કાળા થયે.

અટકાવ ધણે આવતો હોય તે કમી આવવાનો ઉપાય.

હરડેહળ, કડવા હીંબડાની અંતરછાલ અને આમળાં, એ સમભાગ વજને લઈ ખાડી, તેને પાણીમાં પલાળી ગાળા દઈ સાત દિવસ પીવાથી અધિક પુષ્પનો નાશ થશે-એટલે કે એ સીને અટકાવ થોડો ટેખાશે.

ચોર્નિસંકોચનના ઉપાય.

૧ ડાંડા સુધાં કમળ દૂધમાં વાટીને તળાં એળીઓ કરી રાખવી તે ગોળીયો ચોર્નિસ રાખવાથી થોડીવારમાં સંકોચન થઈ જશે.

૨ તેલીયા દેવદારની છાલ, હરદળ, આબાહરદળ, અને કમળનું કેસર એ સર્વ સમભાગ લઈ તેનો લેપ મદનછત્ર પર કરવાથી મદનછત્રનો ધણે સંકોચ થાય છે.

૩ એખરાના બીજના રસમાં એખરાનો લોટ કાલવીને ચોર્નિની અંદરની બાજુએ તથા બહારની બાજુએ લેપ કરવાથી સંકોચ થાય છે.

૪ ત્રિકુળા, ધાવડીપુષ્પ, બાણુની છાલ, અને શીમળાની અંતર છાલ એ સમભાગ વાટી તેનું વજ્રગાળ ચણું મધમાં વાટીને ચોર્નિને લેપ કરવાથી સંકોચ પામશે,

૫ કડવી કોળીના બીજની મીઠા અને લેદર સમભાગ લઈ વાટી તેનો લેપ ચોર્નિમાં કરવાથી સંકોચ થશે.

ચોર્નિદુર્ગંધનાશક ઉપાયો.

૧ સરશિયા તેલને ધાંમા તાપ પર ઉકાળવું તે તેલમાં બાઈનાં કુલ નાંખવાં તે તેલ ઉકાળવાથી બાઈના કુલનો સુવાસ તેલમાં આવશે તે તેલ નીચે ઉતારી શીશીમાં ભરી રાખવું તેનો લેપ ચોર્નિમાં કરવાથી ચોર્નિની દુર્ગંધ જશે. સમાગમ વખતે પણ દુર્ગંધ જણાશે નહીં.

૨ તોલયો દેવદાર, કાળા સરગવાની છાલ, કડવું ડાઢમ, લીણુની છાલ, અને પીળા ચંપાનાં કુલ. એમાં તેલ સિદ્ધ કરીને તે ચોર્નિમાં ચોપડવાથી ચોર્નિની દુર્ગંધ મટે છે.

નષ્ટપુષ્પપ્રાપ્તિ વિષે ઉપાય.

કોઈ એક રેઝાઈદ નિમિત્તથી સીનો અટકાવ બંધ થઈ જાય

છે. અકાળે પ્રાપ્ત થાય તો રોગોત્પત્તિ થાય છે. માટે અટકાવ ફરી લાવવાની જરૂર હોય છે.

૧ કસુંબીનાં ગળેલાં પાન, અને બસવંતીનાં ફુલ, પાણીમાં પીવાથી નષ્ટ થયેલું પુષ્પ ફરીથી આવશે.

૨ સાઠી ચોખા, તેલિયો દેવદાર, ધરો અને વાળાનો ભૂકો જે આ પાણીમાં વાટી પીશે તો નષ્ટ પુષ્પ ફરી આવશે.

પુરુષત્વ પ્રાપ્તિનો ઉપાયો.

૧ લોચરીંગણીના ચુર્ણને લોચરીંગણીના રસની લાવનાઓ આપી સૂર્યના તડકામાં સુકવવું અને તે ચુર્ણને સાકર અને મધમાં ખાવાથી પુરુષને સ્ત્રી વિલાસાનંદનું સામર્થ્ય આવે છે.

૨ આમળીના છાલના રસના સૂર્યપૂટ આમળાના ભૂકાને આપવા તે ભૂકો ધી સાકર અને મધ સાથે રાત્રે જે પુરુષ ખાતો જશે તે પુરુષ ઘરડો હશે તોપણ જુવાન પુરુષના જેવો થાક વગરનો થશે.

૩ કૌવચ બીજની મીઝ, ગોખરૂ અને શતાવરી એ સર્વ સમ-ભાગનું ચુર્ણ દુધ સાથે લેવાથી શરીર પુષ્ટ થાય છે.

૪ દૂધમાં ખાંડ નાંખીને તે દૂધનો સૂર્યપૂટ અડદને ત્રણ વાર આપવો પછી તેને દળાને લોટ કરવો, તેનાં વડાં ધીમાં તળીને દીવા કરવાની વખતે એટલે પ્રદોષ વખતે ભક્ષણ કરવાથી ઘરડો પણ મોટો પ્રબળ થઈ જાય છે.

૫ મહુડાની છાલને ખાંડી તેનું વજ્રગાળ ચુર્ણ કરવું તે ચુર્ણ માસા દશ મધ ધીમાં ચાટવું તેના ઉપર દુધ પીવું જેથી પુરુષ સામર્થ્ય આવે છે.

૬ એખરાનાં બીજ, અને સાંમના તાંદલા એ બંને સમભાગ લઈ તેનું ચુર્ણ માસા દશ મધમાં મેળવી ચાટવાથી પુરુષને સારી શક્તિ આવશે.

૭ શીમળાની અંતરછાલના રસમાં તેના વજન જેટલું, ઘી, મધ, ખાંડ, દૂધ નાંખી પીવાથી શરીર પુષ્ટ થાય છે.

૮ લોહલસમ, ત્રિકલા, અને જેઠીમધ, એ સમભાગ લેઈ સમ-ભાગ ચુર્ણ મધ અને ધીમાં સૂર્યાસ્ત વખતે ચાટવાથી પુરુષત્વશક્તિ પ્રાપ્ત થાય છે.

પ્રકરણ ૮૫ મું વસ્ત્રાલંકારો ધારણ કરવા

સ્ત્રી અને પુરુષો વસ્ત્રાલંકારો ધારણ કરીને પોતાનું રૂપ વધારે છે. વસ્ત્રાલંકારોથી શરીર શોભાયમાન દેખાય છે.

સ્ત્રી-શણુગાર—સ્ત્રીઓને માટે સોળ શણુગાર સજવાનું કહેલું છે. જેમાં દાંતે મંજન કરવું, સ્નાનાદિ કરી વચ પહેરવાં. ગળે હાર પહેરવો. કપાળે ચાંદ્રો કરવો, આંખમાં મેશ આંજવી, કાને-એરીંગ ધારવાં. નાકે ચુની કે કાંટો ધારવો, કુલોના હાર પહેરવા, સુંઢર સાડી પહેરવી, પગે સાંકળાં કે કડલાં પહેરવાં, વીંટી પહેરવી, શરીરે ચંદન લગાવવું, ચોળી પહેરવી, હાથે ચૂડા કે બંગડીઓ પહેરવી, પાન ખાવું, માથુ હોરી તેલ લગાવવું, આ પ્રમાણે આભૂષણો ધારણ કરવાથી તેના ઉપર તેના પતિનો પ્રેમ વધે છે. આ પ્રમાણે સ્ત્રીઓએ સહવારમાં ઠંડેલાં ઉડી સાબુચડે શરીર ચોળી સ્નાન કર્યા પછી અલંકારો ધારણ કરવાં. માથું ચોળી તેલ ધાત્રીને હોરવું, સૌભાગ્યવતી સ્ત્રીએ તો કપાળમાં ચંદન કરવુંજ જોઈએ. હાથે બંગડી, ગળે હાર, પગે સાંકળાં, નાકે કાંટો, અને કાને લોળીયું, એરીંગ કે કાપ પહેરવાંજ જોઈએ. આ સૌભાગ્યનાં ચિન્હ છે. વસ્ત્રાલંકારો ધારણ કરવાથી સ્ત્રીનું રૂપ ખીત્રી નીકળે છે. અને તે પોતાના પતિની પ્રીતિ મેળવી શકે છે. વસ્ત્રાલંકારો પોતાના ઘરની સ્થિતિ અનુસાર પહેરવાં.

માત્ર વસ્ત્રાલંકારોથી જ રૂપવાન બનાવું નથી પણ તેની સાથે શુભ જોઈએ, સ્ત્રીઓનામાં પતિવ્રતપણાનો મહાન શુભ હોય છે. તેજ તેણે ધારણ કરેલાં આભૂષણો કામનાં છે. નહિ તો શુભ વગર ધારણ કરેલાં આભૂષણોથી લોકોમાં નિંદા થાય છે. તેણે વસ્ત્રાલં-

કારો ધારણ કરી અન્ય પુરુષોમાં પોતાનું રૂપ સાઈ દેખાય એવી આશા રાખતી નહિ. વસ્ત્રો મર્યાદાથી પહેરવાં. છાતી ઉપરનો છેડો ખસી ન જાય કે માથા ઉપરનો સાડી ખસી ન જાય તેની કાળજી રાખવી, ઉઘાડે માથે ફરવું નહિ, જે સ્ત્રી છાતીનો ભાગ અને માથું ઉઘાડું રાખે છે; વારંવાર તેના ઉપરથી છેડો ખસેડી નાંખે છે તે નિર્લજ્જ ગણાય છે. તેણે વાર ઓરી અંબોડો વાળવો જોઈએ, વાળ ટા રાખવા નહિ. કપાળે ચાંદલો હંમેશ કરવો જોઈએ. આંખે મેશ આંજવી જોઈએ, કેટલીક સ્ત્રીઓ દાંત લાલ-કાળા રંગે છે. અને ઘણી રંગવા વગર સફેદ જ રાખે છે. હાથે ખંગડીઓ પહેરવી એ સૌભાગ્યવંતીનું લક્ષણ છે.

પુરુષનાં આભૂષણો—પુરુષે હજામત કરાવવી, શરીરે તેલ માલ્યા કરવું, ન્હાવું, વાળમાં સુગંધી તેલો દિ લગાવી વાળ હોરવા, ચંદન લગાડવું, અત્તર લગાવવું, પાન ખાવું, સુંઠર વસ્ત્રાભૂષણો પહેરનાં, અને મીઠી વાણી બોલનાં.

વસ્ત્રો સાદાં સ્વચ્છ પહેરવાં, મેલાં વસ્ત્રો પહેરવાથી હલકાશ જણાય છે અને શરીરનું અરોગ્ય ખગડે છે. માટે હંમેશાં વસ્ત્ર ત્રી કાળજી રાખવી. પહેરનાં ધોતીયું, ખંડી ઉપર અંગરખું ખસે ખેસ નાંખી અને માથે પાત્રડી પહેરવામાં આવતી. હવે કેટલાક ધોતીયું, પહેરણ, ઉપર ખમીશ-મીઠા અને ઉપર કેટ પહેરે છે, માથે પાત્રડીને બદલે ટોપીનો ચાત્ર હાત્ર વધી ગયો છે. આ બધું અંગ્રેજ લોકોના પહેરવેશનું અનુકરણ છે. ગમે તેવો પુરુષ હોય છતાં પણ જો તે પોતાનાં કપડાં સારાં નાખે છે તો તેનો આમરૂ વધે છે વસ્ત્રો સારાં અને સાદાં પહેરવા તેની સાથે ઉત્તમ ગુણને પણ ધારણ કરવા જોઈએ. વાણી મીઠી, સ્વચ્છ અને કિંકર બોલનાં, પ્રસન્નતા રાખવી, ગુસ્સે થવું નહિ અને પ્રનાચિકપણે ચલવું જોઈએ. એ ગૃહસ્થાશ્રમના આનંદનો અનુભવ કરનાર છે.

વિધવા સ્ત્રીઓ આભૂષણોનો ત્યાગ કરવો જોઈએ. તેણે હાથે ચુડી ખંગડી પહેરવી નહિ. માથે વાળ રાખવા નહિ. કપાળે ચાંદલો કરવો નહિ. કાને એરીંગ કે કાપ પહેરવા નહિ, પગે સાંકળા પહેરવાં નહિ, નાકે કાંટો પહેરવો નહિ, આંખે મેશ આંજવી નહિ, દાંત રંગવા નહિ, તેનો પતિ ગુજરી જતાં તેનાં આભૂષણોનો તેણે ત્યાગ

કરવો જોઈએ. આબૂપણો સધવા બીઓના સૌભાગ્યના ચિન્હરૂપ છે. જ્યાં સુધી બીનો પતિ જીવતો હોય છે ત્યાં સુધી જ તેનાથી આબૂ-પણો પહેરાય છે. કારણ કે બીઓનાં આબૂપણો કામોત્તેજક છે. માટે સધવા બીઓએ તેનો ત્યાગ કરી સાદાં ધોળાં કે કોર વગરનાં સાદાં વસ્ત્ર પહેરી, પ્રદાયર્થ પાળી, જીંદગી ઇશ્વરભજન કરવામાં ગાળવી જોઈએ.

ત્રિકાળદયંક દર્પણ અને પ્રેતાવાહનવિદ્યામાં કોકશાસ્ત્ર આપવામાં માત્ર બી પુરૂષો ગૃહસ્થાશ્રમના યથાર્થ આનંદનો અનુભવ કરે અને સુખી થઈ અન્ય ભૂવાજ્ઞતિના પાસમાં ન સપડાય એજ હેતુ છે.

સુરતથી રાવળહાદુર કમળાશંકર પ્રાણશંકર ત્રિવેદી બી. એ. રીટાયર્ડ પ્રોન્સીપાલ પ્રેમચંદ રાયચંદ દ્રેનાંગ કોલેજ અમદાવાદ એઓ સાહેબ લખે છે કે:

“૨૧. જોડાલાલ દેવશંકર દ્વે કૃત હિંદુસ્થાનની તીર્થયાત્રા આ પુસ્તક વચ્ચે મને ધણેજ આનંદ થયો છે. યાત્રાનાં વર્ણનનાં ધણાં પુસ્તકો પ્રસિદ્ધ થયાં છે; પરંતુ આનું દરેક જાતની હકીકતથી ભરેલું એક પુસ્તક મારા જોવામાં આવ્યું નથી. આ પુસ્તકમાં હિંદુસ્તાનનાં તમામ યાત્રાનાં સ્થળોની સંપૂર્ણ માહિતી આપેલી છે. દરેક સ્થળનું મહાત્મ્ય તેમજ ત્યાં જે જે જોવા લાયક હોય તે તેમજ ત્યાં જવાના માર્ગ વગેરે તથા આનું સંપૂર્ણ વર્ણન છે. યાત્રાનાં સ્થળો ઉપરાંત મોટાં મોટાં શહેરોની પણ ઘણી જાણવા લાયક હકીકત એમાં આપેલી છે. આથી આ પુસ્તક ભારતિક બીપુરુષોને તેમજ અન્ય સામાન્ય વાચકને બહુ ઉપયોગી થઈ પડે એવું છે. ક્ષણિક વિનંદ થાય એવાં પુસ્તકો ધણાં રચાય છે, પરંતુ ઉપયોગી પુસ્તકો વિરલ છે. આનું ઉપયોગી પુસ્તક પ્રસિદ્ધ કરી તમે મુજરાતી સાહિત્યને સમૃદ્ધ કર્યું છે ને વાચક વર્ગપર મોટો ઉપકાર કર્યો છે. પુસ્તકને અતે તામિલ ભાષાના શબ્દો આપ્યા છે તે યાત્રાળુઓને બહુ ઉપયોગી થઈ પડશે. નકશો પણ ઉપકારક થશે.

આ સિવાય અનેક પ્રસિદ્ધ વિદ્વાનોનાં તેમજ સારદાપીઠના જમદગુરુ શંકરાચાર્ય અને ઠાંચી પ્રતિવાદી ભયંકર મઠના શ્રીમદ્રામાનુજાચાર્યજી વિગેરે ધર્માચાર્યોનાં પણ અનેક પ્રમાણ પત્રો મળ્યાં છે. આજે મંગાવો.

કીંમત રૂ. ૯-૦-૦૦

વ્યવસ્થાપક, ભાગ્યોદય-અમદાવાદ.

ભાગ ૮ મો

—:૦:—

કામશાસ્ત્ર

પ્રકરણ ૮૬ મું.

કામશાસ્ત્ર એટલે શું ?

ગૃહસ્થાશ્રમમાં પ્રવેશ કરી સ્ત્રી અને પુરૂષે કામશાસ્ત્ર જાણવું જોઈએ કારણ કે ગૃહસ્થાશ્રમમાં તેનું પાલન કરી આનંદ લેઈ શકાય છે. સીવડે જ ઘર છે, સ્ત્રીવડે જ ગૃહસ્થાશ્રમ સુખરૂપ નીવડે છે. ગૃહસ્થાશ્રમના સુખનું કારણ સ્ત્રી છે, સ્ત્રી વગરનો ગૃહસ્થાશ્રમ સ્મશાન જેવો ઉજ્જડ અને ઉદ્દેગ કરનાર નીવડે છે, જગત્ની ઉત્પત્તિ સ્ત્રીથી થાય છે. સ્ત્રી અને પુરૂષ વગર આ જગત્ ઉત્પન્ન થતું જ નથી ગૃહસ્થાશ્રમમાં પણ સ્ત્રી અને પુરુષ એ બંને પરસ્પર પ્રેમવાળાં અને એક બીજાને સહાનુભૂતિ હોય છે તો જ તેમને તે આનંદદાયક નીવડે છે.

સ્ત્રીનો તિરસ્કાર કરવા યોગ્ય નથી. ઘણા સ્ત્રીને હલકી માને છે પણ તેમાં તેમની ભૂલ છે. સ્ત્રી જ જગતને ઉત્પન્ન કરવાના સાધનરૂપ છે. જગત્ની માતારૂપ સ્ત્રી છે. તેથી તે આદરસત્કારને પાત્ર છે. પૂજનીય છે. સ્ત્રીનું શરીર કામળ અને કાંઈક આકર્ષક હોય છે. સ્ત્રીની આંખના સામું જોતાં લલાલલા અંબઈ જઈ તેના રૂપમાં મોહ પામે છે. જ્યાં સુધી પુરુષ પોતાની પત્ની ઉપર

સ્નેહની નજરથી જોતો નથી ત્યાં સુધી ખંને વચ્ચે સ્નેહ ઉત્પન્ન થતો નથી. સ્ત્રી પુરૂષને પોતાના તરફ ખેંચી શકે છે. સ્ત્રી પુરૂષ વચ્ચે એક પ્રકારનું પ્રેમાકર્ષણ થાય છે, સ્ત્રીને જોઇ પુરૂષો તેના ઉપર મોહિ પડે છે. જો સ્ત્રી પતિવ્રતા હોય, પતિ ઉપર પ્રેમ રાખનારી હોય, પતિને પોતાનો ઠંડાલામાં ઠંડાલો સમજનારી હોય તો તેના પ્રેમથી તેનો પતિ તને વશ થઇ રહે છે.

સ્ત્રીની જુવાની, યુગ્મસુરત રૂપ અને નેત્રકટાક્ષ પુરૂષને પોતાના તરફ આકર્ષિત શકે છે. જો સ્ત્રી પોતાની જુવાની અને યુગ્મસુરતી સાચવી શકે છે તો તેના ઉપર હંમેશાં તેના પતિનો પ્રેમ એવોને એના જ રહ્યાં કરે છે. ધર્મીવાર નવે નવાં દંપતિનાં લગ્ન થાય છે ત્યારે બેચાર માસ તેઓ એક બીજાના ઉપર પ્રેમ રાખે છે. પછી તેના ઉપરથી લાવ ઓછો થઇ જાય છે, આમાં ઘણું ભાગે સ્ત્રી જ કારણભૂત હોય છે. જો સ્ત્રી પોતાની જુવાની અને સૌન્દર્યતા જાળવી શકે, કામશાસ્ત્રમાં પ્રવિણ બને અને પોતાના પતિને પ્રેમથી રાજી રાખવા યત્ન કર્યા કરે તો પતિની પ્રીતિ તેના ઉપર જેવીને તેવી જ રહે છે.

સ્ત્રી ૩૦ થી ૪૦ વર્ષ સુધી પોતાની સૌન્દર્યતા જાળવી શકે છે. અને ઘણી તો પચાસ વર્ષ સુધી પોતાની જુવાની જાળવી શકે છે. ઘણી સ્ત્રીઓ એકાદ બાળકનો જન્મ આપ્યા પછી જોબનને ખોઈ બેસે છે. જેમ જેમ તેને પ્રજા થતી જાય છે તેમ તેમ તે શરીરે કૃષ બની સૂકાતી જાય છે. આવી તેનું યૌવન જવા માડે છે. સ્ત્રીએ પોતાની સૌન્દર્યતા જાળવી રાખવી એ પુરૂષના પ્રેમને આકર્ષવાનું સમજ સાધનરૂપ છે. સ્ત્રીનામાં સૌન્દર્યતા એક બળવાન વસ્તુ છે. તેની અંદર વીજળીક બળ છે કે જે પુરૂષને મોહ પમાડી તેના અંતરમાં પ્રેમનો પ્રવાહ જાગ્રત કરી શકે છે. સ્ત્રીઓની શારીરિક યુગ્મસુરતી પુરૂષની અંદર પ્રેમવાસના ઉત્પન્ન કરે છે. આ સૌન્દર્યતા કાંઈ તેની ગોરી કે કાળી ચામડી ઉપર આધાર રાખતી નથી. કાંઈ મોંના ગોળમટોળ ઘાટ ઉપર આધાર રાખતી નથી. તેની સૌન્દર્યતા મોં ઉપર નથી પણ તેના આખા શરીરની અંદર રહેલી છે.

સ્ત્રીઓ જગતની માતા ગણાય છે. તે પરણી ગૃહસ્થાસાર માંડે છે તે પછી પ્રજા ઉત્પન્ન કરી શકે છે. જે સ્ત્રી પ્રજા થવાને લાયક

હોય તેનામાં જ સૌંદર્યતા ભરેલી હોય છે. તે જ સ્ત્રી પુરૂષોના પ્રેમને આકર્ષી શકે છે. સ્ત્રીનાં કેટલાંક શારીરિક લક્ષણોથી પુરૂષોની આંખમાં તેની સુંદરતા તરો આવે છે, તવાઇ ગયેલા સુકલકડી શરીરવાળી સ્ત્રીઓ માતા થવાને લાગ્યે જ લાયક છે. આવી સ્ત્રીઓ પુરૂષના પ્રેમને આકર્ષી શકતી નથી. જે સ્ત્રીઓ નખળા બાંધાની હોય છે. તેના બાળકો પણ નિર્બળ હોય છે. નાનપણમાં જે સ્ત્રીઓ બ્રહ્મચર્ય પાળ્યું હોતું નથી, તે સ્ત્રીઓ ભરયુવાની આવતાં પોતાના સૌંદર્યને ગુમાવી બેસે છે.

પ્રકરણ ૮૭ સું

સ્ત્રીઓનું સૌંદર્ય

જે સ્ત્રીઓએ પુખ્ત ઉંમર સુધી બ્રહ્મચર્ય પાળ્યું હોય છે તે સ્ત્રીઓનું શરીર યુવાનીમાં ખીલી નીકળે છે. તેનામાં માતૃશક્તિ ખીલી નીકળે છે. તેના તરફ પુરૂષનું ધ્યાન તરત જાય છે. તેનો શરીરનો બાંધો, અને કદ એ ઉપરથી તેની માતૃશક્તિનું માપ નીકળી શકે છે. તેને પેટમાં નવ માસ સુધી ગર્ભ ધારણ કરવો પડે છે. તેને માટે તેનું પેટ મોટું બેઠાયે. તેની કમર પેટ, અને પેડુના ભાગો બે ખીલેલા હોય છે. તો તેની ખુબસુરતી જણાઈ આવે છે. તેનું નાનું પેડું અને નાનું પેટ હોય છે તો તેનું સૌંદર્ય ખીલી નીકળતું નથી, તેના શરીરની ઉંચાઇ, તેની છાતીની પહોળાઈ અને પેડુવાળા ભાગની મોટાઇ એ તેના શરીરની મજબૂતી અને સૌંદર્ય-તાના કારણરૂપ હોય છે.

તે સીવાય સ્ત્રીની કમર પણ તેની ખુબસુરતી વધારનારી છે, ભરેલા અંગવાળી સ્ત્રીની સુંદરતા જણાઈ આવે છે. ત્યારે તવાઇ ગયેલા શરીરવાળી સ્ત્રી માંદા જેવી નિસ્તેજ જણાય છે. સ્ત્રીઓની ખુબસુરતીનો આધાર તેણે બારથી સોળ વર્ષ સુધી બરોબર પ્રકારે પાળેલા બ્રહ્મચર્ય ઉપર હોય છે. બ્રહ્મચર્ય પાળવાથી અથવા તો સોળ વર્ષની અંદર જે સ્ત્રી ગૃહસ્થાશ્રમમાં પ્રવેશ કરતી નથી તે પોતાની જુવાની જાળવી શકે છે. તેવી સ્ત્રીઓ રૂપાળી અને મજબૂત બાંધાની થાય છે.

સ્રીની ખુબસુરતીનું કારણ તેનાં સ્તન હોય છે. સ્રીના ગર્ભ-શયની સાથે સ્તનનો ખાસ સંબંધ હોય છે. સ્રીની જીવાની વધવા સાથે તેનાં સ્તન મોટાં થતાં જાય છે. સ્રી રજસ્વળા થાય છે ત્યારે તેનાં સ્તન કાંઈક મોટાં દેખાય છે. બાળકને જન્મ આપ્યા પછી તેનું પોષણ કરવા માટે સ્રીને સ્તનમાં દૂધ પેદા થાય છે. જે સ્તનમાં જમણી બાજુનું સ્તન કાંઈક નાનું અને ડાબી બાજુનું મોટું હોય છે. સ્રી જ્યારે બાર વર્ષ પછી બાળા મટી તરૂણાવસ્થામાં પ્રવેશ કરે છે. ત્યારે તેનાં સ્તનનું કદ વધવા માંડે છે સ્તનમઢન કરવાથી સ્રીને કામૈચ્છા ઉત્પન્ન થાય છે. એથી એમ સમજાય છે કે તેના ગર્ભસ્થાન સાથે સ્તનનો સંબંધ હોય છે.

સ્રીનું સૌંદર્ય તેના મુખની સુંદરતા અને તેના સ્તનના ભરાવા ઉપરથી જણાઈ આવે છે, જે સ્રીઓનાં સ્તન ચીમળાઈ ગયેલાં હોય છે. તે સ્રીઓ ગર્ભ ધારણ કરી શકતી નથી અથવા તો વંધ્યા રહે છે, સ્રી જે સોળે શણગાર સજે, અને રૂપવાન પણ હોય છતાં જે તેનાં સ્તન ભરાવાદાર અને ખીલેલાં નથી હોતાં તો તેનામાં કાંઈપણ સુંદરતા જણાતી નથી.

કામશાસ્ત્ર એટલે પ્રેમનું શાસ્ત્ર ગણાય છે. તેનો મનુષ્યના જીવન સાથે ઘણો જ અગત્યનો સંબંધ છે. કામશાસ્ત્રનું બીજું નામ પ્રેમશાસ્ત્ર છે. એનું કહીશું તો ખોટું નથી. સ્રી અને પુરૂષ બંનેમાં પ્રેમ હોય છે, પુખ્તવયે સ્રી અને પુરૂષ બંનેમાં કામવિકાર ઉત્પન્ન થાય છે. આ ઇચ્છા ઈશ્વર તરફથી જ દરેક સ્રી પુરૂષને પ્રજાની વૃદ્ધિ માટે થયાં કરે છે. કોઈ પણ પુરૂષ કે સ્રી એવી નહિ હોય કે જેનામાં કામવિકાર ઉત્પન્ન થતો નહિ હોય. સ્રી પુરૂષનો સમાગમ થવો એ જગતની વૃદ્ધિ થવાને માટે જરૂરનો છે. તેનો જ્યારે દુરૂપયોગ કરવામાં આવે છે અથવા તો તેનો હુક બહાર માત્ર વિષયલાલસાથી ઉપયોગ કરવામાં આવે છે ત્યારે તે નિંદનિય ગણાય છે.

નાની ઉમરમાં બાળકોને પ્રવ્રત્યય પળાવી 'વિદ્યાભ્યાસ કરાવવો' એક એક પણ કેટલોક વખતે તેમનાં ખાનપાન એવાં હોય છે કે જે તેમનામાં બાર વર્ષની ઉમર પછી કામવિકારને જાગ્રત કરી પ્રવ્રત્યયથી પ્રજા કરાવી દે છે, ગરમ મથાલાવાળા પદાર્થો અને પૌષ્ટિક મિષ્ટાન્નોનો અને ચહાકોશીનો ઉપયોગ બાળકોને કરાવવાથી તેમનું

લોહી ઉફેરાઈ તેમનામાં નાની ઉમરમાં કામવિકાર ઉત્પન્ન થાય છે, અને માત્ર શોષ અને આનંદની ખાતર પુરુષને સી સહવાસની કે સીને પુરુષ સહવાસની છૂછા થાય છે. આવાં બાળકો એ નાની ઉમરમાં પ્રજ્ઞાચર્ચનું ખંડન કરે છે. તો તેઓ પોતાના શરીરની ખુબસુરતીનો નાશ કરી દે છે. અને ભર જીવાન વયે નિર્માલ્ય અને નિસ્તેજ બની રહે છે.

કેટલીક છોકરીઓને બારેક વર્ષની ઉમરેજ મોટી સ્ત્રીઓના જેવો પહેરવેશ પહેરાવી, મોટી સ્ત્રીઓની માફક લાજ કાઢતાં બોલતાં ચાલતાં શીખવવામાં આવે છે, તેમને તંગ ચોળી કે કાંચળી પહેરાવવામાં આવે છે. ઘાઘરી ઉપર વળી સાલ્લો પહેરાવવામાં આવે છે. ઉમરે આવ્યા વગર નાની છોકરીઓ છાતી, પેડુ અને કમરના ભાગ ઉપર તંગ પહેરવેશ પહેરે છે તેથી તેમની જન્મશક્તિ વધારે ઉફેરાતી હોવાથી તેમનામાં નાની ઉમરે કામવિકાર પેદા થાય છે. કેટલીક છોકરીઓને તો કમર ઉપર પટા બાંધવાની ફેશન પડી ગઈ હોય છે. નાની ઉમરમાં તંગ પહેરવેશ પહેરવાથી સ્ત્રીઓ નાની ઉમરમાં જ સ્ત્રી વેશમાં આવી જાય છે. કમરની ઉપરના ભાગમાં તેમજ કમરની નીચેના ભાગ ઉપર અને છાતીના ભાગ ઉપર તંગ પોષાક પહેરવાથી ગર્ભાશયમાં લોહીનો જમાવ થવાથી નાની છોકરીઓને ઉમરે આવવા પડેલાં જ કામવિકાર ઉફેરાય છે, વળી નાનપણમાં લલકામંથ પોષાક પહેરવાથી પણ નાની છોકરીઓના મનની તેવી સ્થિતિ થાય છે. નાની છોકરીઓને ફેશનવાળા પોશાકો પહેરવાની ટેવ પાડવી નહિ. કારણ કે તેથી તેને લવિષ્યમાં હાનિ થાય છે, અને ઘણીવાર ગરીબ સાસરૂ મળતાં નાનપણમાં પડેલી સારાં વસ્ત્રો પહેરવાની ટેવથી તે લોહી બની અનીતિમાં સપડવાનો સંભવ છે.

સ્ત્રી હિતશિક્ષક

સ્ત્રીઓને ખાસ મનન કરવા યોગ્ય છે જેમાં ૧૫૦ ઉપરાંત સતીસ્ત્રીઓનાં જીવન ચરીત્રોનો સમાવેશ કરેલો છે. પ્રીંમ ૧ ૩, ૪-૦-૦

વ્યવસ્થાપક ભાગ્યોદય—અમદાવાદ.

પ્રકરણ ૮૮ મું

દાંતપત્ય પ્રેમ

દરેક માણસનામાં પ્રેમવિકાર તો હોય છે જ. પ્રેમનું સ્થાન મગજની અંદર છે. મગજના પાછળના ભાગમાં જ્યાં સ્ત્રીઓ અંગોડો વાળે છે તે સ્થળે એટલે માથાના પાછળના ભાગમાં નીચેની બાજુએ પ્રેમનું સ્થાન હોય છે. જેનો તે ભાગ મોટો હોય છે તેનામાં પ્રેમવિકાર વધારે હોય છે. અથવા તે માણસ પ્રેમી, સ્નેહી, અને મળતાવડો હોય છે. પુરુષ કરતાં સ્ત્રીઓનામાં આ ભાગ કાંઈક નાનો હોય છે, જે સ્ત્રીઓ વાળ હોરીને તાણીને એટલો વાળે છે. તેમનામાં કામવિકાર ઉશ્કેરાયલો રહે છે. કારણ કે સ્ત્રીઓ જે જગ્યાએ અંગોડાની ગાંઠ વાળે છે તે જગ્યાએ પ્રેમની લાગણીનું સ્થાન છે. અને તાણીને એટલો વાળવાથી ચામડી ખેંચાતાં અંદરના ભાગમાં કાંઈક લાગણી ઉત્પન્ન થાય છે. માટે નાની બાલિકાઓનો એટલો તાણીને વાળવો નહિ. તેથી તે બહેલી ઉમરે આવી પુખ્ત વય થતાં પહેલાં જ કામવિકારને તાળે થઈ પ્રક્ષયર્થનું ખંડન કરે છે.

નાની ઉમરમાં પ્રેમની અને સ્ત્રી પુરુષો સંબંધી નોવેલો વાંચવી નહિ કારણ કે નાનાં છોકરાંને તેવી અસ્લીલ વાતો વાંચવાથી પ્રક્ષયર્થની હાનિ થાય છે. તેમ આગમુ થઈ બેસી રહેવાથી કામવિકારના વિચારો આવ્યા કરતા હોવાથી પ્રયત્નશીલ રહેવું. ઘણી વખતે જેમને ખંધકોશ રહેતો હોય તેવાં બાળકોને પણ કામવિકાર વહેલો ઉત્પન્ન થાય છે. માટે તેમને ખુલાસે હસ્ત લાય તેવી ગોઠવણ કરી રાખવી જોઈએ,

જે પુરુષો અને સ્ત્રીઓ લગ્ન થયા પછી અતિશય વિષયલોગ લોગબ્યાં કરે છે તેઓ પોતાની ખુબસુરતી ગુમાવી બેસે છે અને શરીરને રોગનું ઘર બનાવી દે છે. પુરુષ કરતાં સ્ત્રીઓ વધુ વિષય-લોગ લોગવવાની લાલસાવાળી હોય છે. તેઓ પરણ્યા પછી વિષય-લોગ લોગવવાની પોતાની લાલસાને વશ થઈ શરીર નીચે જ બનાવી દઈ વધુ તાર પ્રદર, અતિ આર્તવ વિગેરે રોગના લોગ થઈ પડી સુંદરતાને ઠેકવણી દે છે. માટે પરણ્યા પછી પણ સાપુરુષે માત્ર નિયમસર અને તે બંને તો મહિનામાં એક વખત બધારે સ્ત્રી રજ-સ્વળા થઈ ચાર દિવસ પછી સ્નાન કરી શુદ્ધ થાય ત્યારે જ પ્રજા થવાની ઇચ્છાથી સંગ કરવો. તેમ ન બંને તો અઠવાડીયામાં એક વખતથી વધારે વાર સમાગમ કરવો એ શરીરમાં રોગને ખેંચી લાવવા તુલ્ય છે. જેઓ બ્રહ્મચર્ય પાળી પોતાના વીર્યનું રક્ષણ કરતાં નથી તેઓ પોતાની સુંદરતાને ગુમાવી દે છે. એટલું જ નહિ પણ સાથે સાથે શરીરને ફીકું અને રોગી બનાવી ઠેકું આયુષ્ય ગુમાવી દે છે.

જે સ્ત્રીઓ અતિશય વિષય લોગ લે છે તેમના શરીરના સાંધા નબળા પડી જાય છે. પગના ઘુંટણના સાંધા નબળા પડી લુલા જેવા થઈ જાય છે. શરીરનાં મસદસ પોચાં પડી ઢીલાં થઈ લબડી જાય છે અને પગે ચાલતાં હાંફ ચઢે છે તથા પગ દુઃખે છે અંગ સૂકાતું જાય છે, શરીરમાંનું લોહી શીકું પડી જાય છે. કમર અને ખરડામાં દુઃખાવો થાય છે, ધાતુ અને પ્રદર વધ્યાં કરી શક્તિ વહી જાય છે. ખાધું પચે નહિ. પેઢામાં દુઃખાવો થાય, માથું દુઃખે છે, ચાઢદારત ઘટી જાય છે. આવી સ્ત્રીઓ માત્ર અતિશય વિષયલોગ લોગવવાથી જ પોતાના શરીરને રોગી બનાવી મૂકે છે. તેમજ પુરુષોને પણ અતિશય વિષયી બનવાથી આવા જ શરીરનું શોષણ થવાના, અને ધાતુ જવાનો રોગ થાય છે.

શરૂઆતમાં જીવાન સ્ત્રી રૂપ માત્ર વિષયલોગ લોગવવાના આનંદમાં આવી જઈ હઠથી બદે સંગ કર્યા કરવાથી શરીરની પાકમાલી કરી નાંખે છે અને શરીરની સુંદરતાને નષ્ટ કરી દે છે. ખુબસુરતી અથવા તો સુંદરતા એ ઓજસનું પરિણામ છે, અને ઓજસ ધાતુ [વીર્ય]માંથી અને સ્ત્રીને રેતસમાંથી ઉપન્ન થતી હોવાથી

તેનો ક્ષય થતાં શરીરની પાચમાત્રી થઇ જાય છે. અને તેનો હૃદય-મુખે ચહેરો કરમાઇ જાય છે. ટટાર રહી છાતી આગળ કાઢી ચાલનાર સ્ત્રી પુરુષ નીચાં વળી જાય છે. અતિશય વિષથી સ્ત્રી ઘણે ભાગે વન્ધ્યા રહે છે.

માટે સ્ત્રી પુરુષે પોતાના શરીરની આરોગ્યતા ટકાવી રાખવી હોય અને સુંદરતાને જાગવી રાખવી હોય તો હૃદય ખડાર વિષય-લોભ ન લોભવતાં પ્રજ્ઞચર્યનું પાલન કરતાં શીખવું જોઇએ.

જે પુરુષ અને સ્ત્રી કામી હોય છે તે તેના મુખ ઉપરથી જાણી શકાય છે. જેમ ગુસ્સો ચઢ્યો હોય તેવા માણસનું મુખ જોતાં જ કડી શકાય છે કે આ માણસને ગુસ્સો ચઢ્યો છે. તેમ મનુષ્યના મુખ ઉપરથી તેનામાં કામવિકાર છે કે કેમ તે જાણી શકાય છે. મનુષ્યના ચહેરા ઉપરથી તેનામાં કામવિકાર અથવા તો પ્રેમની લાગણી છે કે કેમ તે જોઇ શકાય છે.

કોઇ પણ મનુષ્યને જે વિષયની તપાસ કરવી હોય તે વિષયના સવાલ પૂછવાથી તે સંજગતોનો ભાવ તેના મુખ ઉપર તરવરી આવે છે. મનુષ્યના અંતરમાં રહેલી અનેક લાગણીઓનો તેના હૃદય ઉપર અસર થાય છે. જેથી તેના હૃદયના ધમકારામાં વધારો ઘટાડો થાય છે અને તે ધમકારા વધે છે તો તેનો ચહેરો લાલાશ પડતો થઇ આવે છે અને જો ધમકારા ઘટી જાય છે તો ચહેરો પીઠ્ઠો પડી જાય છે. આ ઉપરથી મનુષ્યના મનમાં કેવા વિકાર છે તે પારખી શકાય છે. સ્ત્રીઓ જુવાનીમાં પ્રવેશ કરે છે એટલે તેનો અવાજ ખદલાતો જાય છે. અને જે બાળપણમાં શરમાલી નહોતી તે છોકરી પુખ્ત વયે શરમાળ બને છે અને અવાજ ગંભીર જણાય છે.

જે સ્ત્રીઓ તીણા અને કડક અવાજવાળી હોય છે તે લડવા-ડીયણ હોય છે. અવાજ ઉપરથી તે સ્ત્રી કેવી છે તે કહી શકાય છે. મર્યાદાવાળી સુશીલ સ્ત્રીનો અવાજ કઠોર હોતો નથી. તેનો અવાજ મૃદુ અને મીઠો હોય છે. કેટલીક સ્ત્રીઓનો અવાજ એવો હોય છે કે તે સામા માણસનું મન જીતી લે છે. જાડો અને તીણો અવાજ કોઈ સ્ત્રીઓનો જ હોય છે. જે સ્ત્રીઓ સૌંદર્યવાળી હોય છે તેમનો અવાજ મધુર અને રસીક હોય છે. પણ જો અતિશય વિષય-

ભોગ ભોગવતી હોય છે તો તેનો અવાજ બડો અને ફાટી બયેલો સંભળાય છે.

કેટલાક પુરૂષોના અવાજ સ્ત્રીના જેવા હોય છે તે ઘણે ભાગે નપુસક અથવા તો બાયલા હોય છે. તેમજ પુરૂષ જેવો જે સ્ત્રીનો અવાજ હોય છે તે સ્ત્રીઓ પુરૂષના જેવી હિંમતવાળા હોય છે.

પુરૂષનો અને સ્ત્રીનો અવાજ જુદો પડે છે. સ્ત્રીનો અવાજ ધીમો, માયાળુ, મધુર, કણુને પ્રિય લાગે તેવો અને માયાળુ હોય છે, અને પુરૂષનો અવાજ હિંમતવાળો, હુકમ કરવા જેવો, કંઈક બડો અને ગંભીર હોય છે. જે સ્ત્રીનો અવાજ મીઠાશવાળો અને નરમાશવાળો હોય છે તે સામાનું મન જીતી શકે છે, લડવાડીઓ સ્ત્રીઓનો અવાજ કઠોર અને કડક હોય છે. વિષયી સ્ત્રીનો અવાજ ગમે તેવો મધુર હોય છે તો પણ બગડી જાય છે અને ખોખરો બની જાય છે.

બગાસાં—ઘણીવાર સ્ત્રીઓને કામવાસના ઉત્પન્ન થાય છે ત્યારે તેને બગાસાં આવે છે. તેમજ તેને થાક લાગે છે ત્યારે કે ભૂખ વરસ લાગી હોય છે ત્યારે, કંટાળો આવે છે ત્યારે, તેમજ તે રજસ્વલા થવાની હોય છે ત્યારે અથવા તો તે કામાતુર થાય છે ત્યારે તેને બગાસાં આવવા માંડે છે. જે કેઈ રોગી માણસને બગાસાં આવે તો તે તેનો રોગ જવાની નિશાની સમજવી.

હસવું—સ્ત્રીઓનો હસમુખો સ્વભાવ તેની સુંદરતાને વધારનાર છે. સામા માણસના મનને જીતી લેનાર છે. હસવાથી શરીરમાં ફરતા લોહીને વેગ મળે છે. મધ્યમસર હસનાર ઘણે ભાગે ડાહ્યો ગણાય છે. માફકસર હસનાર શાંત ઉદાર અને સંપ રાખનાર હોય છે. હઠ બહાર દાંત કહાડીને ભાન ભૂલો જઈને હસે છે તે ઘણેભાગે મૂર્ખ અથવા કમઅક્ષણનું ગણાય છે. ખડખડાટ મોટા અવાજથી હસનાર માણસ શરમ વગરનું ગણાય છે. જેમના હોઠ પાતળા હોય અને તેની સાથે તેમનું મુખ હસમુખ હોય તો તે ઘણે ભાગે કામાતુર ગણાય છે. જેમનું મોં હસતાં પહોળું થઈ જતું હોય તે લબાડ અને કપટી ગણાય છે સ્કેન્સાજમાં હસી પડનાર લોળા

ગણાય છે અને મુખમાં મંદમંદ હસવાથી સમજી ગણાય છે. હસવાથી મુખ ઉપરની સુંદરતા ખીલો નીકળે છે.

શ્રી અને પુરૂષે પોતાનું સૌંદર્ય જાળવી રાખવા માટે ગૃહસ્થાશ્રમને સેવતા પહેલાં પૂજ્ય ઉમ્મર સુધી બ્રહ્મચર્ય પાળી વીર્યની રક્ષા કરવી જોઈએ. અને ગૃહસ્થાશ્રમમાં પ્રવેશ કર્યા પછી પણ વીર્યનું રક્ષણ પોતાના આયુષ્યનું રક્ષણ કરવા જેટલી કાળજીથી કરવું. વારંવાર વિષયાનંદને મેળવવાની ઇચ્છાથી શરીરને પાયમાલ કરી નાંખવું નહિ. પતિપત્નીએ પરસ્પર પ્રેમ રાખી હંમેશાં આનંદમાં રહેવાનો અભ્યાસ પાડવો. સતિ સ્ત્રી પોતાની સૌંદર્યતાથી પોતાના હસમુખા સ્વભાવથી, શોક દુઃખને ભૂલી જવાની ટેવથી, કટુ વચન સહન કરવાના અભ્યાસથી પતિની પ્રીતિ સંપાદન કરી શકે છે.

શ્રીપુરૂષનો પ્રેમ અખંડિત હોવો જોઈએ. સ્ત્રીએ પુરૂષથી અલિન થઈ રહેવું જોઈએ. માત્ર સ્પર્શસુખની ખાતર નહિ પણ શરીર, મન અને આત્માને એકમેક કરી દેવાની ખાતર સ્ત્રી પુરૂષે એક બીજામાં અત્યંત પ્રેમને ઉત્પન્ન કરી, તે પ્રેમને જીંદગીભર નિભાવી રાખવો. તેમના યથાર્થ પ્રેમની ગાંઠ બંધાતાં એક બીજાની સાથે કોઈ વાતની જુદાઈ રહેતી નથી. તે બંનેનું શરીર એકરૂપ બની જાય છે. કામશાસ્ત્રનો ઉપયોગ એક બીજાનો અખંડ પ્રેમ નિભાવી રાખવા માટે જ છે. પતિએ પોતાની સ્ત્રીમાં અને સ્ત્રીએ પોતાના પતિમાં એકરૂપ બની જઈ અત્યંત પ્રીતિ રાખવી.

ગૃહસ્થાશ્રમના આનંદનો અનુભવ સ્ત્રી પુરૂષ એક બની જાય છે ત્યારે જ મળી શકે છે. કોકશાસ્ત્ર, કામશાસ્ત્ર વિગેરે સ્ત્રી પુરૂષને પ્રેમથી બાંધી એકરૂપતાનો અનુભવ કરવા માટે છે. સ્ત્રીએ પોતાની જીવાની જાળવી સૌંદર્યને ખીલવી પતિની પ્રીતિ મેળવી લેવી. કોઈ વાત પતિથી છાની રાખવી નહિ. પતિથી રીસાવું નહિ કે કલેશ કરવો નહિ. ખર્ચ સુખ, ખરી શાંતિ અને ખરો આનંદ સ્ત્રી પુરૂષ બન્નારે એક બની એક બીજાના પ્રેમમાં તદ્દિન બની જાય છે ત્યારે જ મળી શકે છે.

પ્રકરણ ૮૯ સું

સ્ત્રીઓની યુગસુરતીનું ખરૂં રહસ્ય.

છોકરીઓ સાત આઠ વર્ષની ઉંમર સુધી બાલિકા કહેવાય છે. પછી ૧૨ થી ૧૬ વર્ષ સુધી તે કન્યા કહેવાય છે અને ૧૬ વર્ષ પછીથી ૩૦ વર્ષ સુધી તરૂણી અથવા મુઘ્ધા કહેવાય છે, ૩૦ થી ૫૫ વર્ષનો અંદર સ્ત્રીઓ પ્રૌઢા કહેવાય છે. આ વખતે સ્ત્રી ભરયુવાનીમાં આવેલી ગણાય છે. ૧૨ વર્ષ પછી છોકરીના શરીરમાં ફેરફાર થાય છે અને તરૂણાવસ્થામાં આવે છે. તે વયમાં તેના જનન અવયવો ખીલવા માંડે છે. કહે છે કે ઉકરડીને વધતાં વાર લાગતી નથી, તેમ સ્ત્રીઓની જુવાની ગપાટાબંધ ખીલા નીકળે છે. ગરમ દેશમાં સ્ત્રીઓ ઠંડેલી ઉંમરે આવી જાય છે કારણ કે તેને ત્યાંની હવાની અસર થાય છે. મોજશોખમાં રહેનારી સ્ત્રીઓ પણ ઠંડેલી જુવાનીમાં આવે છે. ઠંડા દેશનો સ્ત્રીઓ માંડો જુવાનીમાં આવે છે. જો નાનપણમાં છોકરીઓ મહેનત મજૂરી કરી શરીરને કસરત આપે તો તેમનો જુવાની નાનપણમાં ખીલી શકતી નથી. મજૂર વર્ગનો છોકરીઓ મોટી ઉંમરે જ સ્ત્રી વેવમાં આવે છે શહેરની છોકરીઓની જુવાની ઠંડેલી આવે છે ત્યારે ગામડાની છોકરીઓની મોટી ઉંમરે જુવાની આવે છે. નાટક સીનેમા કે મીઝખાનોઓનો રસ ચાખનારી છોકરીઓ ઠંડેલી જુવાનીમાં આવે છે. મરી મશાલાવાળા ગરમ પદાર્થો ખાવાથી છોકરીઓ ઠંડેલી ઉંમરે આવે છે.

જે છોકરીઓ નાનો ઉંમરમાં જીવેશમાં આવે છે તેને ઘઠપણુ પણ ઠંડેલું આવે છે. સુંદરતા પણ ઠંડેલી નષ્ટ થઈ જાય છે. બાર વર્ષની છોકરીને પરણાવી સાસરે મોકલવામાં ઘણું જોખમ છે.

જો તે બાર વર્ષે ઉમ્મરમાં આવે છે તો તે પછી પચીસ ત્રીસ વર્ષની ઉમ્મરે પોતાની જુવાની અને સુંદરતાને ખોઈ બેસે છે પણ જે છોકરી મોટી ઉમ્મરે સ્ત્રીવેશમાં આવે છે અને લગભગ સોળ વર્ષ પછી પુરૂષના સંગમાં આવે છે તેનો જુવાની લાંબી ઉમ્મર સુધી ટકી રહે છે. અને તે પોતાની સુંદરતાને જાળવી શકે છે.

સ્ત્રી અને પુરૂષ બંનેએ નાનપણમાં પ્રહાયર્થ પાળવું એ ઘણું અગત્યનું છે. પ્રહાયર્થ પાળવાથી જ તેમનું શરીર મોટી ઉમ્મરે પણ જુવાન રહી શકે છે અને સૌંદર્ય ટકી શકે છે. બીનું સૌંદર્ય પુરૂષને પોતાના તરફ આકર્ષી રાખનાર હોવાથી હંમેશાં સ્ત્રીઓને નાનપણમાં પ્રહાયર્થ પાળાવી વિષયની વાતોથી નીરાળી રાખવી જોઈએ.

જ્યારે સ્ત્રી જુવાનીમાં આવવા લાગે છે ત્યારે તે એકદમ સ્ત્રી વેશમાં આવી જાય છે. એક સ્ત્રીના જેટલી જ ઉમ્મરનો છોકરો જ્યારે બાળક જણાય છે ત્યારે તેના જેટલી જ ઉમ્મરની સ્ત્રીવેશમાં આવેલી છોકરી મોટા બેરા જેટલી લાગે છે અને ઘણે લાગે છોકરાંની મા થઈ રહે છે.

કન્યાવેશમાંથી એક સ્ત્રી જ્યારે જવાનીમાં આવે છે ત્યારે તેનામાં એકદમ શરીરમાં ફેરફારો થઈ જાય છે. જુવાની એ એક ગુપ્ત શક્તિ છે. જે બે વર્ષ પહેલાં રમતીયાળ ને શરમ વગરની છોકરી ગણાતી હતી તે સ્ત્રી વેશમાં આવતાં શરમાળ અને ઠરેલ જણાય છે. તેનામાં નવો ઉમંગ જણાય છે, ઘરીર ઉંચું વધે છે, છાતીનો લાગ-સ્તન મોટાં થાય છે, કનરના થાપા મોટા થાય છે. પેડું વધે છે. અવાજ પણ બદલાય છે. જુવાન પુરૂષોને જોઈ શરમાય છે, તે નવા નવા આનંદ ભોગવવાની ઇચ્છા કરે છે, તેનામાં પ્યારની લાગણી ખીલવા માંડે છે.

તે જ્યારે કન્યા મટી તરૂણાવસ્થામાં આવી સ્ત્રી આવેશમાં આવે છે ત્યારે તેને પહેલ્લેથી રજોદર્શન દેખાય છે અથવા અટકાવ આવે છે. બાળા મટી જ્યારે સ્ત્રી વેશમાં આવે છે ત્યારે તેને દર માસે અટકાવ આવે છે. આ પ્રમાણે જેને ઠંડેલા અટકાવ આવે છે તેને ૪૦ કે ૪૫ વર્ષે અટકાવ આવવો બંધ થાય છે. જે સ્ત્રીઓને ઠંડેલા અટકાવ આવે છે તેને ત્રીસેક વર્ષ પછી બાળકોનો જન્મ થતો નથી.

સ્ત્રીને અટકાવ આવે છે અથવા રજોદર્શન થાય છે ત્યારે તેના ગર્ભસ્થાનમાંથી લોહી જેવો પ્રવાહ વહે છે, તે ત્રણ દિવસ સુધી વહે છે. તેનો રંગ લાલ હોય છે પછી રહેજ કાળાશવાળો થાય છે. મજબૂત બાંધાવાળી સ્ત્રીને પાંચેરના આશરે લોહી પડે છે. ઘણી સ્ત્રીઓને ચાર દિવસ પછી પણ દસ્તાન જાય છે ત્યારે સમજવું કે તેને પ્રદર જેવો રોગ લાગ્યું પડ્યો છે. દરેક સ્ત્રીને ૨૮ કે ૩૦ દિવસે અટકાવ આવે છે. જે સ્ત્રીઓ મોજશોષ લોગવનારી અને બેઠેલ હોય છે, કાંઈ કામ ધંધો કરવાનો હાતો નથી તેમને મહીના કરતાં વહેલો અટકાવ આવે છે. અટકાવ વખતે બગાસાં આવવાં, આળસ ચઢવી, ભૂખ ન લાગવી, ઉઠ્ઠી થવી, અને સ્તન નાનુક થઈ તેમાં દુઃખાવા જેવું લાગે છે.

અટકાવ આવ્યા પછી ચોથે દિવસે સ્નાન કરી સ્ત્રી શુદ્ધ થાય છે ત્યારથી સોળરાત્રી પર્યંત તેનું ગર્ભાશય ખુલ્લું રહે છે. આ દિવસોમાં સ્ત્રી ગર્ભ ધારણ કરી શકે છે. જો સ્ત્રી પુખ્ત ઉમ્મરે સ્ત્રીવેશમાં આવે છે તો તે સ્ત્રી ગર્ભ ધારણ કરે છે. તે બાળક મજબૂત બાંધાનું થાય છે. તેમજ તે સ્ત્રી પ્રજા થવા છતાં પણ જીવાની ગુમાવી દેતી નથી. અને સૌંદર્યતાનો નાશ કરી દેતી નથી. માટે સ્ત્રીઓએ પોતાનો જીવાની જાળવવા માટે અને સુંદરતા કાયમ રાખવા માટે મોટી ઉમ્મર સુધી એટલે ૧૬ વર્ષ પર્યંત બ્રહ્મચર્ય અવશ્ય પાળવું જ નોંધવું.

ઓની સુંદરતા તેના અંગ ઉપરથી જાણી શકાય છે, તેમજ તેના બોલવા ચાલવાની રીતભાતમાં પણ કાંઈક મોહકતા રહેલી છે. સ્ત્રીઓના પગથી પણ કાંઈક સુંદરતા ખીલા નીકળે છે. તેની જાંઘનો ભાગ ભરાવદાર હોય છે તો તે વધુ મોહક જણાય છે. તેનો બાંધો મજબૂત દેખાઈ આવે છે. સ્ત્રીઓના મરોહદાર ઘાટવાળા પગથી, અને ચાલવાની ઢમથી મોહકતા ઉત્પન્ન થઈ શકે છે. તેની કેડ, કમર અને જાંઘ ભરાવાદાર જણાય છે તો તે ઉપરથી સ્ત્રીના બાંધાનું માપ જાણી શકાય છે. વળી તેના હાથ ઉપરથી પણ તેની સુંદરતા જણાઈ આવે છે. તેના હાથ ભરેલા અને ઘાટવાળા હોય છે તો તે તેની ખુબસુરતીમાં વધારો કરે છે. કાંડાં મજબૂત અને ભરાવાદાર હોય છે તો તે પણ તેની સુંદરતામાં વધારો કરે છે. સ્ત્રીની ખુબસુરતી ઠંકી રહેતી નથી.

શ્રીનું શરીર જોતાંજ તેના મુખ, હાથ, પગ, છાતી, માથું વિગેરે અવયવો જો ભરેલાં અને ઘાટવાળાં હોય છે તો તેની સુંદરતા જણાઈ આવે છે. જો તેણે નાનપણમાં પ્રદ્વચર્યને પાળ્યું હોય તો તેના મુખ ઉપર ઢોહી અને માંસથી ભરાવેા તથા ધાતુથી બનેલાં ઓજસ ધાતુનું તેજ જણાઈ આવે છે. જો નાનપણમાંથી જ તેનું લગ્ન થયું હોય છે અને પ્રદ્વચર્યને પાળ્યું હોતું નથી તો તેનું મુખ, હાથ, પગ, શરીર કરમાયતું, સુકું અને નિસ્તેજ જણાય છે. માટે દરેક સ્ત્રીએ પોતાની સુંદરતા ખીલવવા માટે મોટી ઉમ્મરે લગ્નની ગાંઠથી બંધાવું જોઈએ. અને ધુખ્ત ઉમ્મર સુધી પ્રદ્વચર્ય પાળવું જોઈએ.

શ્રીનું સાંદર્ય પુરુષને મોહ પમાડી શકે છે. મોહક શરીરવાળી સ્ત્રી પોતાના પતિના પ્રેમને જીતી શકે છે. સ્ત્રીઓની શારીરિક સુંદરતાની સાથે તેણે પોતાના વિચારો પવિત્ર રાખવા, જ્યાં સુધી તેનામાં ઉત્તમ આચાર વિચાર હોતા નથી ત્યાં સુધી તેનામાં ગમે તેટલી શારીરિક સુંદરતા હશે તોપણ તે પોતાના પતિને વ્હાલી થઈ પડતી નથી. તેનામાં શારીરિક સુંદરતાની સાથે જો માનસિક સુંદરતા હોય છે, પ્રેમની લાગણી હોય છે, સ્નેહાળપણું હોય છે, ઉત્તમ સદ્ગુણો હોય છે તો તે પોતાના પતિને રીઝવી શકે છે, અને પતિના પ્રેમને સારી રીતે મેળવી શકે છે.

શરીરની સુંદરતા ઉપરનો પ્રેમ સુંદરતા નષ્ટ થતાં જતો રહે છે પણ જો તેનામાં શરીરની સુંદરતાની સાથે ઉત્તમ સદ્ગુણો હોય છે અને સ્નેહાળ સ્વભાવ હોય છે તો તેની સુંદરતા લાંબો વખત ટકે છે અને તેના ઉપર પ્રીતિ પણ લાંબો વખત સુધી જેવીને તેવી કાયમ રહે છે. ઘણી મુલક્ષણી સ્ત્રીઓનું હેતુ તેનાં બાળકો ઉપર અત્યંત હોય છે. જે સ્ત્રીઓ બાળકો ઉપર પ્રેમ રાખી તેમનું હિત કરવામાં તત્પર રહે છે, તે સ્ત્રીઓ પોતાના પતિ ઉપરના પ્રેમને નિભાવી શકે છે. પતિ ઉપરના પ્રેમને નિભાવી રાખવા માટે અથવા પતિ સાથે સ્નેહભાવ ઘાઢ કરી દેવા માટે પતિના અવગુણોનું વિસ્મરણ કરતાં શીખવું જોઈએ. પતિસાથે કદી મતભેદ પડે તો પતિની સાથે તકરારમાં નુ ઉતરતાં પતિ જો શબ્દ વધુ કહી બચ

તો તેને ભૂલી જતાં શીખવું જોઈએ, એ સ્ત્રીએ પતિના પ્રેમને નીભાવી રાખવામાટે ખાસ શીખવાનો જરૂર છે. ઘણી સ્ત્રીઓ કાચા કાનની હોય છે. કોઈ કંઈ કહે તો તેને ઝંટ સાચું માની દે છે. આવા સ્વભાવવાળી સ્ત્રીઓને બહુ બોલ બોલ કરવાની ટેવ હોય છે માટે તેનો તેમણે ત્યાગ કરવો જોઈએ.

પ્રકરણ ૯૦ મું

સ્ત્રીઓના સ્વાભાવિક ગુણ.

સ્ત્રીઓનામાં ધર્મીષ્ટપણું વધારે હોય છે. ધર્મ ઉપર શ્રદ્ધા તેમને વિશેષ હોય છે, સાધુ સંતો ઉપર પુજ્યભાવ રાખવાની તેમને ટેવ પડી ગયેલી હોય છે, દયાળુ હોય છે. પણ ઘણી વખતે તે અધશ્રદ્ધાળુ બની ઢંગી સાધુ સંતોના પાશમાં ધર્મને ખડાને સપડાઈ જાય છે. તેથી સ્ત્રીઓને અધશ્રદ્ધાળુ માનવામાં આવે છે માટે તેમણે પતિની મરજી પ્રમાણે ધર્મકાર્યમાં પ્રવૃત્ત થવું જોઈએ. સ્ત્રીઓ પોતાની સુંદરતા દેખાઈ આવે તે માટે સારાં સારાં કપડાં અને ઘરેણાં પહેરવાની ઇચ્છા વધુ રાખે છે. કોઈ સ્ત્રીએ જાણસ કે લુધડું પહેર્યું હોય છે તો તેવાં કપડાં કે જાણસભાવ પોતાને મળે તો સાડું એવું તેને મન થઈ જાય છે. પુરુષો કરતાં સ્ત્રીઓને પહેરવા ઓઢવાનો શોખ વધુ હોય છે. તે માત્ર પોતાની સુંદરતા વધારવાની ખાતરજ. પણ આ સુંદરતા માત્ર પતિને બતાવવા ખાતર પતિનો પ્રેમ પોતાના ઉપર ટકી રહે તેની ખાતર હોવી જોઈએ.

સ્ત્રીઓ બીકણ વધુ હોય છે. રહેજસાજ બાબતમાં તેમને ભય જણાય છે. કેટલીક રસ્તે જતી હોય ને રહેજ ધખાકો થાય તો તેથી પણ ભયભીત થઈ જાય છે. બાળક માંદું થતાં પણ તેને તે રોગ મટશે કે કેમ તેની ચંકા થતાં તેને મરી જવાની બીક રાખ્યાં કરે છે, કેટલીક સ્ત્રીઓને જીંદુ બોલવાની તો ટેવ જ પડી ગઈ હોય છે, તે જીંદુ બોલી બને તો પતિને પણ ખેતરવા ચુકતી નથી આ ટેવોનો તેણે ત્યાગ કરવો જોઈએ. પતિથી કોઈ વાત તેણે છાની રાખવી નહિ.

સ્ત્રીઓને પ્રભ થવાની ઘણી હાંશ હોય છે તે પુરુષ કરતાં બેલી સ્ત્રીવેશમાં આવે છે, પુરુષો કરતાં સ્ત્રીઓને માતા થવાનું

ઠેકું મન થાય છે. ઘણી શ્રીઓ ભોળી હોય છે. વારંવાર તે બીજા માણસના વચન ઉપર વિશ્વાસ રાખી ભોળાઈ જાય છે. કેટલીકવાર શ્રીઓ સંકટ વખતે વધુ હીંમત રાખી શકે છે. મોડી રાત સુધી જાગવાની તેમને ટેવ પડી ગઈ હોય છે. તેમને જાગવાથી ઉભાગરો લાગતો નથી.

શ્રીઓએ પોતાના પતિને રીઝવવાનું મૂળ કામ લક્ષમાં રાખવું જોઈએ. તેને માટે જે વડે પતિનો પોતાના ઉપર ક્રોધ થાય કે અપ્રીતિ થાય તેવી કોઈ પણ ક્રિયા તેણે કરવી નહિ. શરીરની સુંદરતા પણ પતિને રીઝવવા માટે જ હોવી જોઈએ જે શ્રી પોતાના પતિના પ્રેમને મેળવી શકતી નથી તે ગમે તેવી સુંદર હોવા છતાં પણ ધિક્કારને પાત્ર છે.

ગમે તેવી સુંદર શ્રી પણ વિવેક વગર શોભી શકતી નથી. ઘણી શ્રીઓનામાં બિલકુલ વિવેક હોતો નથી. ગમે તેવી સુંદરતાને પણ વિવેક વગરની શ્રીઓ નષ્ટ કરી દે છે. પતિને વિવેકથી શ્રી પોતાનો બનાવી શકે છે તેનીજ રીતે પતિ પણ પોતાના પત્નીને મધુર શબ્દોથી, તેના ઉપરના સ્નેહમાવડી અને નરમાશની પોતની બનાવી શકે છે. શ્રીઓને ઠપકો દેવાથી, કડોર વાણી સંભળાવવાથી અને તેનું અપમાન કરવાથી તેને ઘણું લાગી આવે છે. વારંવાર તેમ ક્યારે કરવાથી શ્રીઓ પ્રેમ પતિ ઉપરથી ઉતરી જાય છે. માટે પતિએ પોતાની શ્રીને રાજી રાખવા માટે તેને જે કાંઈ કહેવું હોય તે પ્રેમથી કહેવું. તેની કુટેવો સ્નેહપૂર્વક કહીને છોડાવી શકાય છે.

જે શ્રીઓ પોતાના પતિને રીઝવી શકે છે તે કદી પણ પરપુરુષના પાશમાં સપડાતી નથી. શ્રીઓએ પોતાના પતિ વગર બીજા પુરુષે આપેલા કે.ઈ વસ્તુનો પતિની રજા સિવાય સ્વિકાર કરવો નહિ. કારણકે પરપુરુષ તરફથી મળતી રકમો કોઈ વખતે તે શ્રીને બ્રાહ્મ કરી દેવાને ચુકતી નથી. તેમજ તે શ્રીને પરપુરુષ પાસેથી વારંવાર પૈસા ટાંગ લેવાનું મન રહ્યાં કરવાથી - તેનામાં પરપુરુષ સાથે પ્રીતિ બંધાય છે અને તેથી કોઈ વખતે અનીતિમાં સપડાઈ જાય છે માટે કોઈપણ શ્રીએ પરપુરુષની કોઈ પણ વસ્તુનો ભેટ તરીકે સ્વીકાર કરવો નહિ.

શ્રી અને પુરુષમાં યથાર્થ પ્રેમ હોવો એ જીવંતી સુખી અને

આનંદી શુભારવામાં મહદરૂપ છે. પ્રેમ શરીરમાંના લોહિને વધુ ગતિ આપે છે. અને તે વખતે ગરમી ઉત્પન્ન થતાં હૃદયના ધબકારા વધુ વેગથી ચાલે છે. જ્યારે સ્ત્રી પુરુષ એક બીજા પ્રત્યે અત્યંત પ્રેમ રાખે છે, અને અત્યંત પ્યારની લાગણીથી એક બીજાને મળે છે ત્યારે તેમના શરીરમાં ઇલેક્ટ્રીસીટી અથવા તો એક પ્રકારનો ભેરહાર જુસ્સો ઉત્પન્ન થાય છે અને તે એકબીજામાં પ્રવેશ કરે છે. પ્યાર વખતે શ્વાસ વધુ ચાલે છે. ખરા પ્રેમથી આરોગ્યમાં વધારો થાય છે. જો સ્ત્રીને પુરુષ મૂર્ખ અને અણગમતો અથવા પોતાના સ્વભાવને અનુકુળ મળતો નથી અથવા પુરુષને સ્ત્રી અયોગ્ય અને પોતાના સ્વભાવને અનુકુળ મળતી નથી તો તે બે વચ્ચે ખરો પ્રેમ ઉત્પન્ન થતો જ નથી.

સ્ત્રીઓને ખરા પ્રેમથી શરીર ઉપર ઘણી જ સારી અસર થાય છે. તે પોતાને મનગમતા પતિને મેળવી જેમ કુલની કળી ખીલી નીકળે તેમ તેનું ચોવન ખીલી નીકળે છે. જો સ્ત્રીઓ પોતાના પતિના પ્રેમને જીતી શકે છે, પોતાના પતિના પ્રેમમાં લીધે થઇ જાય છે તે આનંદી અને સુખી બના ખરી જીવાનીનું કૃણ લોગવી શકે છે.

સ્ત્રી પુરુષનો પ્રેમ તેમના મુખ ઉપરથી કળી શકાય છે. મનુષ્યના મનમાં કેવા વિચારો ચાલ્યાં કરે છે તે તેના મુખ ઉપરથી જોઈ શકાય છે. તેનામાં પ્રેમ કેટલો છે, તે સુખી છે, આનંદી કે દુઃખી છે તે તેના મોં સામે જોઈને કહી શકાય છે. જો તે દુઃખી હશે તો તેનો ચહેરો ઉદાસ જણાય છે. અને સુખી હોય છે તો તેના મુખ ઉપર આનંદ જણાય છે. તેના મનમાં જેવા વિચારો ચાલતા હોય છે તે પ્રમાણેનો તેના મુખ ઉપર ભાવ જણાય છે. પ્રેમની લાગણી પણ તેવીજ રીતે મુખ ઉપરથી જોઈ શકાય છે. પ્રેમ વળી આંખોમાં તરવરી રહે છે. આંખ ઉપરથી સ્ત્રી કે પુરુષનામાં કેટલો પ્રેમ છે તે જાણી શકાય છે. પ્રેમવાળી સ્ત્રીની કે પ્રેમી પુરુષની આંખોમાં એક પ્રકારનું તેજ જણાય છે. ઘણીવાર કોઈની શરમથી એક બીજા સાથે વાત થતી નથી ત્યારે માત્ર પ્રેમી નેત્રોથી વાત થઇ શકે છે. સ્ત્રી પોતાના પતિ ઉપરના પ્રેમને પોતાનાં નેત્રોદ્વારા વ્યક્ત કરી શકે છે.

પ્રકરણ ૯૧ સું

પ્રેમની નિશાની.

એક બીજાને કોટે વગગી મળવાનો રીવાજ ધણી ન્યાતોમાં છે. તેવીજ રીતે આ અને પુરુષ પણ પ્રેમથી એક બીજાની કોટે વળગી પડી આલિંગન આપે છે. આ પણ એક પ્રેમની નિશાની છે. આલિંગનથી સ્ત્રી પુરુષને અને પુરુષ સ્ત્રીને પ્રેમથી આકર્ષી શકે છે. વળી સુંબન પણ પ્રેમના નિશાનો છે. માબાપ પોતાનાં બાળકોને પ્રેમથી બચી-યાને સુંબન કરી દે છે. પુરુષ પોતાની પત્નીને અને પત્ની પોતાના પતિને સુંબનથી પ્રેમ દર્શાવી શકે છે. એક બીજામાં ઝહાલ આવા જાય છે ત્યારે તે એક બીજાને સુંબન કરી દે છે. સુંબન એ મનના પ્યારને દર્શાવી શકે છે. પતિ પત્નીને સુંબન કરે છે તે વખતે જો પત્નાનો પતિ ઉપર પ્રેમ હોય છે તો તે સુંબન કર્યા વગર રહી શકતી નથી, તેમ પત્ની જો પતિને પ્રથમ સુંબન કરે છે તો પતિ તેને સામું સુંબન કરી દે છે એ એક બીજાના ઉપર પ્રેમના નિશાનો તુલ્ય છે. સ્ત્રી પુરુષની સુંબન કરવાની રીત ચોરસ છે. સ્ત્રી પોતાના પતિને અથવા પાતે પોતાનો પત્નીને સુંબન કેટલીકવાર માથે, કપાળે, ગાલે, અને હોઠ ઉપર કરી દે છે.

જ્યારે સ્ત્રી પુરુષમાં અને પુરુષ સ્ત્રીમાં એકમેક થઈ જાય છે ત્યારે તેમના પ્રેમનું સુંબન હોઠ ઉપર કરી દેવાય છે, ત્યારે તેઓના ચારે હોઠ એક રૂપ બને છે. તેમનાં શરીર જુદાં હોય છે તે એક રૂપ બને છે અને જેમ દુધ સાકરમાં ભળી જાય છે તેમ સ્ત્રીપુરુષ એક રૂપ બની, આ દુનિયાના દુઃખને ભૂટી અનંત સુખનો અનુભવ કરી શકે છે. સ્ત્રી પુરુષ જ્યાં સુધી એકરૂપ થતાં નથી ત્યાં સુધી તેમને ખરા આનંદનો લાભ મળતો નથી. બંનેનાં શરીર, મન અને આત્મા જ્યારે એક બનો જાય છે ત્યારે સ્ત્રી પુરુષના યથાર્થ આનંદની કળી ખીલી નીકળે છે. કામશાસ્ત્રનું ખરું રહસ્ય— સ્ત્રી પુરુષે એક રૂપ બની ગૃહસ્થાશ્રમના ખરા સુખ અને આનંદને મેળવવો એ છે, અને એ આનંદ જ્યારે પતિપત્ની એક રૂપ બની જાય છે ત્યારે જ મળી શકે છે.

ભાગ ૯ મો.

મંત્રશાસ્ત્ર

પ્રકરણ ૯૨ મું
મંત્રવિધિ.

કોઇ પણ મંત્ર સિદ્ધ કરવા માટે પ્રથમ તે મંત્રને વિધિ-
પૂર્વક એકાગ્ર ચિત્તે જપવાથી તે સિદ્ધ
થાય છે. મંત્ર સાચા છે. તે સિદ્ધ ન થાય તો તેની વિધિમાં
કયાં સમજવી. મનુષ્ય પોતાની આત્મશક્તિના બળે, પોતાના
હૃદય સંકલ્પવડે અને પ્રબળ શ્રદ્ધાપૂર્વક જે ધારે છે તે કાર્ય સિદ્ધ
કરી શકે છે. મંત્ર પણ ભાવનામય હોય છે. મંત્રના અર્થમાં
મન પડેલી તે પ્રમાણે હૃદયસંકલ્પપૂર્વક ભાવના કરવાથી મંત્ર
સિદ્ધ થાય છે.

મંત્ર પ્રયોગો સાધતા પહેલાં સાધકને મંત્ર વિદ્યા ઉપર શ્રદ્ધા
હોવી જોઈએ. જે માણસને આ વિદ્યા ઉપર શ્રદ્ધા હોય છે તે જ
મંત્રને સિદ્ધ કરી શકે છે.

જ્યાં અર્ધી રાત્રીએ મંત્ર જપવાનો હોય ત્યાં બપોરે મધ્યાહ્ન
કાળે જપ કરે તો ચાલે, જ્યાં નગ્ન થઈ મંત્ર જપવાનો હોય ત્યાં
પાછળની પાટલી કાઢી નાંખી છુટ્ટુ ધોતીયું પહેરી બેસે તો ચાલે,
જ્યાં મનુષ્યની ખોપરીનું વિદ્વાન કથું હોય ત્યાં નારીયેળની ખોપ-
રીનો ઉપયોગ કરે તો ચાલે, જ્યાં ચાર રસ્તા આગળ બેસવાનું

હોય ત્યાં ઘરમાં ચોરસ ચોકો દ્વિપાવવો તેમાં સામસામે બે આડી લીટી કરવી. બાજુ રમવાની આવે છે તેની માફક કરી વચ્ચે બેસવું. એક લીટી પૂર્વથી પશ્ચિમ અને બીજી ઉત્તરથી દક્ષિણ રાખવો. જ્યાં મડદા ઉપર બેસવાનું હોય ત્યાં સ્મશાનની રાખ પાથરી તે ઉપર બેસવાથી આવે. આ સર્વ વિધા ને વિધાન ગુરુ પાસેથી શીખી શકાય છે.

મંત્રને પ્રથમ સિદ્ધ કરવા માટે શુભ દિવસે આઠમ, ચૌદસ થનીવાર, એ દિવસે પવિત્ર જગાએ બેસવું. ધુપ, દીવો, નેવેદ્ય રાખવું, પુષ્પ, સુગંધી પદાર્થો રાખવા. વિધિમાં ચુક પડવી ન જોઈએ. સુંદર સ્થળે ગાયના છાલુથી લીંપાવી ઉપર આસન પાથરી બેસવું. સામે પાટલા ઉપર આસન પાથરી દીવો કરવો. ધુપ કરવો. પછી દીવાની જ્યોત સામે જોઈ અથવા ગુરુની છબી મૂકી હોય તો ગુરુનાં ચરણ સામે જોઈ મન એકાગ્ર કરી જે મંત્ર જપવાનો હોય તે મંત્રના અર્થપૂર્વક જપવો. આ વખતે મંત્રના અર્થમાં મન લગાડવું. જે દેવની ઉપાસના હોય તે દેવ બાજુ ત્યાં પ્રત્યક્ષ હાજર હોય તેમ માની જપ કરવા. મંત્ર ત્યાં લખી મમે તો લોજપત્ર ઉપર લખા તેના ઉપર પુષ્પ, ચંદન ચઢાવવું. અને નેવેદ્ય ધરાવવું.

મંત્રનું રહસ્ય.

જેનો જપ કરવાથી કાર્ય સિદ્ધ થાય તે મંત્ર કહેવાય છે. મંત્રથી માણસ ગમે તેવું કામ જગની દેવતા પાસે કરાવી શકે છે. તે કામ કરાવવા માટે મંત્રને પ્રથમ સિદ્ધ કરવા માટે તેની સાધના કરવી પડે છે. મંત્ર અને યંત્રશાસ્ત્રની સિદ્ધિ માટે દેવની ઉપાસના કરવાનો જરૂર છે. સદાચારનું સેવન કરી પ્રહ્યયર્થ પાળી એકાન્ત જગ્યામાં મંત્રને સાધવા જોઈએ.

વશીકરણ મંત્ર—॥ ॐ ह्रीं नमो मोहिन्यै सर्व लोकान में वशी करकह हुं रुट स्वाहा ॥

આ મંત્રને કાળી ચૌદથને દિવસે ૧૦૮ વાર ધુપ દીપ કરી જપવાથી સિદ્ધ થાય છે. પછી તે મંત્રથી જગને એકઠીસજ્જર મંત્રીને તે પાણીની માં ઘોળને કેળની સાથે વાત કરવાથી તે માણસ વશ થાય છે.

મોહન મંત્ર-॥ ૐ લક્ષ્મીનારાયણે નમઃ મોહને પ્રેમ વશી-
મૂર્તાં કુરુ કુરુ સ્વાહા.

આ મંત્રને પણ કાળીચૌદશને દિવસે ઉપર પ્રમાણે સાધીને
તેનાથી જળ મંત્રીને મોં ધોવાથી લોક તેના ઉપર મોહ પામે છે.

લક્ષ્મી મંત્ર-ૐ શ્રી કૃતી માયાતે પ્રત્યક્ષ મેધતં સ્વાહા ॥

શુક્રવારે અપવાસ કરી આ મંત્રના એક હજાર જપ કરી
હોમ કરવાથી લક્ષ્મી પ્રાપ્ત થાય તેવા દ્વાર જડી આવે છે.

મારણ મંત્ર-ૐ મહાકાલી રુદ્ર શક્તિ શાલી શત્રુસ્ય નાશં
કુરુ કુરુ સ્વાહા ॥

આ મંત્રનો રોજ સવારે ૧૦૮ વાર જપ કરવો એ પ્રમાણે
૪૦ દિવસ સુધી જપ કરવાથી તેની સિદ્ધિ થાય છે.

સર્પ વીધનો મંત્ર-ૐ નમઃ શિવાય.

આ મંત્રનો ૧૦૦૦ વાર જપ કરવાથી સર્પ વીધ ઉતરે છે.

આગરક્ષક મંત્ર-ૐ નમો મગવતે ગરુડાય વ્રમ્બકાય સ્વસ્ત્ય-
સ્તુ સ્વાહા ॥

આ મંત્રને ૧૦૧ વાર જપી પાણીને મંત્રીને તે પાણીથી
ચંદન ઘસી બાળકના કપાળે લગાવવાથી બાળક સર્વ વ્યાધિઓથી
બચે છે.

આદારીશીનો મંત્ર-ૐ ગરુડદ્વજાયનમઃ વ્રમ્બકાયનમઃ ॥

આ મંત્રનો ૧૦૮ વાર જપ કરે અને ભળ્મ દુખતા ભાગ
ઉપર લગાવ્યા કરવાથી આદારીશી ચઢતી નથી.

સ્તંભન મંત્ર-ૐ નમો મગવતે મહાવલ પરાક્રમાય મનો-
મિલાષિતં સંમન કુરુકુરુ સ્વાહા ॥

આ મંત્ર ૧૦૮ વાર જપી દુધન મંત્રી તે દૂધ પીધા પછી
સંગ કરવાથી વાર્ય સ્તંભન થાય છે.

નજરમથાનો મંત્ર-ૐ નમો મગવતે વાસુકી નગરજાય
જાપ કુંડલી ચલનાની સ્વાહા ।

અંકોલના લાકડાનો એક નાનો ઢોલ કુટનો કડકો રવીવારે
લાવી તેને છોટી બરોબર ગોળ બનાવી તેને ધ્રુપ કરી, દીવો અને
નૈવેદ્ય કરી પછી ઉપરના ૧૦૮ મંત્રો જપવાની સિદ્ધિ થાય છે. પછી
મહારીએ જોલ કરતી વખતે એ લાકડીના ડંડાને મંત્ર બોલીને

આબુખાબુ ફેરવવી. જેના તેના ઉપર નજર પડે તેની નજર બંધ થાય છે.

આ પરીસીનો મંત્ર—વનમેં જાઈ વાદરી જો આધાફલ સાઈ
સહે મુદમદ હાંક દે આધાસોસા જાઈ ॥

શુક્લપક્ષમાં પ્રથમ શુરુવારે ૧૦૧ વાર આ મંત્ર જપવાથી
સિદ્ધ થાય છે. પછી જેને આદાગ્રીસી ચઢી હોય તેના માથે આ
મંત્ર બોલી ત્રણ વાર કુંક મારવાથી આદાગ્રીસી ઉતરી જાય છે.

મહાલક્ષ્મી સિદ્ધિનો મંત્ર—ૐ શ્રી શુભલે મહાશુભલે લલલલલ
નિવાસિની શ્રી મહાલક્ષ્મી નમોનમઃ લક્ષ્મી માઈ સત્તકી સવાઈ
આવો ચંતો કરો મલાઈ ના કરો તો સાત સમુદ્રાકી દુહાઈ
ઋદ્ધિ સિદ્ધિ સ્વાશેંગે તો નૌનાથ ચૌરાસી સિદ્ધકી દુહાઈ ॥

જે માણસને આ મંત્ર સિદ્ધ કરવો હોય તેણે એ.પી.સ કે હુ-
કાન ઉઘાડીને હુકાનની ઝાડી ઉપર બેસી તરતજ આ મંત્ર બોલીને
એક માળા જપવી અર્થાત ૧૦૮ જપ કરવા પછી વેપાર શરૂ કરવો
આ પ્રમાણે રોજ કરવાથી ધનની વૃદ્ધિ થાય છે.

કાર્ય સિદ્ધિ મંત્ર—ૐ નમો ભગવતો પચ્ચાવતો સર્વજન
મોહનો સર્વ કાર્ય કરનો મમ ચિકટ સંકટ હરણો મમ મનોરથ
પુરણો મમ ચિંતા ચુરણો ૐ નમો પચ્ચાવતો નમઃ સ્વાહા ॥

આ મંત્રની સવારે, બપોરે અને સાંજે અકેડી માળા જપવી
તો ધનની વૃદ્ધિ થાય છે.

ધર્મો મળે તે ધન વધે—ૐ નમો ભગવતો પચ્ચા પચ્ચાવતો
ૐ હ્રો શ્રો પૂર્વાય દક્ષિણાય ઉત્તરાય આણ પૂર્ણેય સર્વજન હરણ
કુરુ કુરુ સ્વાહા ॥

સવારમાં ઉઠી સ્નાન કરી કોઈ પણ માણસની સાથે વાત કર-
તા પહેલાં આ મંત્ર ૧૦૫ વાર જપીને ચારે દિશામાં આ મંત્ર
બોલીને કુંકવાથી ચારે દિશાથી લાભ મળે.

લક્ષ્મી પ્રસન્ન થાય—ૐ પચ્ચાવતો પચ્ચાનેત્રે પચ્ચાસન લક્ષ્મી
દાયિની વાંક્ષા મુત પ્રેત નિગ્રહણી સર્વ શત્રુ સંગ્રહારણી વુર્જન
મોહનો ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ કુરુકુરુ સ્વાહા ૐ હ્રો શ્રો પચ્ચાવત્યેનમઃ

ગુલાલ, ગોરૂચંદન, કપુરકાછલી, છીંકો એ સર્વ વાટી યુક્ત
કરી તેની ચણા જેવડી બેળાઓ ૧૦૮ બનાવી પછી શનીવારે રાતે
તથા રવિવારે દિવસે લાલ વસ્ત્ર પહેરીને લાલ કોથળી ઉપર લાલ

પુષ્પ ચઢાવી આ મંત્રના ૧૫ જપ રોજ કરવા અને મંત્ર બોલીને એક ગોળી અગ્નિમાં હોમવી. આ પ્રમાણે એક મહિનો કરવાથી લક્ષ્મી પ્રસન્ન થાય છે. પછી રોજ ૨૧ ગોળીઓ આ મંત્રથી મંત્રોને રોજ અગ્નિમાં હોમવાથી જીદ્ધિ થાય છે.

વેપારમાં ધન મળે—ૐ હ્રીં શ્રીં ક્લીં ક્રીં ક્લીં શ્રીં લક્ષ્મી મમગૃહે ધન પુરય પુરય ચિતા દુરય સ્વાહા ।
સવારમાં ઉઠી દાંતણુ કરીને ૧૦૮ મંત્ર જપે તો ધનનો લાભ થાય એ નક્કી જ છે.

ઉપદ્રવો નાશ થવાનો મંત્ર—ૐ ઘંટાકારિણી મહાશીર દેવ-
દત્ત સર્વે ઉપદ્રવ નાશનં કુરુ કુરુ સ્વાહા.

આ મંત્ર પૂર્વાભિમુખે બેસી ધુપ, દીવા, નૈવેદ્ય, કપુરથી પૂજા કરી ૩૫૦૦ વાર આ મંત્રનો જપ કરે અને પછી પશ્ચિમે બેસી ગુગળનો અગ્નિમાં ધુપ કરે. આ પ્રમાણે ૩ દિવસ કરવાથી સર્વ ઉપદ્રવો ઝટે છે.

વિદ્યા પ્રાપ્તિનો મંત્ર—ૐ હ્રીં શ્રીં અહં શ્વ શ્વ શ્વાશ્વાદિની
ભગવતો સરસ્વતિ નમઃ સ્વા વિદ્યા દેહિ મમ હ્રીં સરસ્વતિ
સ્વાહા ।

આ મંત્ર ગૃહણુ હોય ત્યારે ૧૪૪ વાર જપીને પછી ૨૧ દિવસમાં સવાર બપોર અને સાંજે એકસો આઠ આઠ વાર જપવો અને રોજ ૧ માળા જપે તો વિદ્યા અરહે.

યાત્રશક્તિ વધે—ૐ નમો ભગવતિ સરસ્વતિ પ મેશ્વરિ શા
શ્વાદિનિ મમ વિદ્યા દેહિ ભગવતિ હંસશ્વાદિનિ સમારુદ્ધા
બુદ્ધિ દેહિ દેહિ પ્રજ્ઞા દેહિ દેહિ વિદ્યાં દેહિ દેહિ પરમેશ્વરિ
સરસ્વતિ સ્વાહા.

રવીવારથી ૨૧ દિવસ સુધી રોજ ૧૦૮ વાર જપ કરવો અને બ્રહ્મચર્ય પાળી ૧ વાર લોજન કરવું. તેથી યાદદાસ્તી વધે છે. ભણેલું યાદ રહે છે બુદ્ધિ તું નથી.

ઉદ્યોગ વધે પ્ર.પ થાય—કાલિ કંકાલિ મહાકાલિ મુક્ત
સુંદર પ્રિયેશ્વરેશ્વર ચિર મેઠું ચોરાસિ ચતાતો પુરું પાન મિ-
ઠાઈ અથ વોલો કાલિકિ દુહાઈ.

રોજ સ્નાન કરીને આ મંત્રને ૭ વાર તથા ૪૯ વાર પૂર્વ તરફ મુખ રાખીને બેસીને જપે તો ધંધો હાથ આવે.

મર્મસ્તંભન મંત્ર—ૐ નમો આદેશ ગુરુકો ૐ વા ઝંબદે
વાંધિ રાજ ગુણિદ જતી જતી મિલતે વાંધો રાજ શ્રી
ગોરજનાથ કાંચતે વાંધી રાજ હપુલોકા રાજા હુંદો તે વાંધ
રાજ હઠાલન દેવિ મહમન પવન કા ચાકો રાજ ચંચ ગમ્મ ગ્રોર
વાંધ વાંધ વાંધે માતા પાદેતિ ગાંઠો વાંધો દુશ્વર ત્રિજંબ કન
ગાંઠો કટિપર રહે તથ લગ નમે કાવામે રહે ગુરુકિ શક્તિ મરિ
મક્તિ સ્ફુરો મંત્ર ચ્ચરાવાચા ॥

કુંવારી કન્યાનું કાંતેહું સુતર અથવા ઉન મર્મવંતી સોના
માથેથી પગની એડી સુધી બારીને લેવું. પછી તેને સાતગેવડું કરવું
પછી તેને આંબળી મંત્ર બાળીને સાત ગાંઠો વાળવી. આ દોરો
શ્રીની કેંઠે બાંધવાથી નવ મડીના પુરા થાય ત્યારે ઊડી નાંખવે.
અવાપાસેર મીઠાઈ બાળકોને વહેંચવી. આ મંત્રથી મંત્રેદો દોરો
કેંઠે બાંધવાથી મર્મ અધુરે પડતો નથી. આ દોરાને ગુનગનો પુષ્પ
દંધ, કુલં અઢાવી અવાપાસેર મીઠાઈ સોગમાં ચઢાવી તે ઊકારાને
વહેંચી દેવી.

મર્મ ઝરે નહિ—ૐ હ્રીં હ્રીં ચલ ચલે હુઃ ચલમલ હઃ ઠઃ
ઠઃ ઠઃ સ્વાહા ॥

આ મંત્રથી દોરો મંત્રો ૨૧ ગાંઠો વાળવી પછી તે મર્મવંતી
શ્રી કમરે બાંધે તો મર્મ ઝરી બાંધ નહિ.

મહાલક્ષ્મી મંત્ર.—ૐ હ્રીં ક્લીં મહાલક્ષ્મી શ્રી પદ્મવત્યે નમઃ ।
મહાલક્ષ્મી મહાકાલી મહાદેવી મહેશ્વરી મહામુર્તિ મહામાયા
મહાધર્મેશ્વરી અર્હી ॥ ૧ ॥ મુક્તા માલ્યા ધરામાયા મહા મેધા મહો-
દરી । મહા જનની જગન્માતા મહા મુચોતેના અર્હી ।

આ મંત્ર શેઠ સોળવાર જપવાથી લાભ થાય, ખન મળે યશ
અને પુત્રની પ્રાપ્તિ થાય મહાલક્ષ્મી પ્રસન્ન થાય.

વનવાસી દેવીના—૨૩મો મંત્ર—ૐ અચલ ગુસાઈ વન સંધે
રાય ચોર ન જાંકે, વાંધ ન લાય સુતે સર્પ ન ઘાલે યાવ સિન, વાયાં
સિન દાહિના ફિર ફિર વાયાં હોઈ અચલ ગુસાઈ સમર્પા મેરી
કાયા નાચ ન હોઈકે ચોરાઈ સદા સહાય સૌન લોકલોકો નાચન

લાઈ કીટા કાંઠા દિવા વહાય ચક્ત્ર ચક્ત્ર વજરંગી સદા
સત્સંગી ઓં સ્વાહા ।

લોંસા શુભળની ૨૧ ગોળી કરી આ મંત્રથી મંત્રતા જવું, અને
અઢેકી ગોળી અગ્નિમાં હોમતા જવું. પછી આઠ શનિવાર સુધી
રોજ ત્રણ ત્રણવાર મંત્ર લાગીને પોતાના ઉપર પાણીનું માર્જન
કરવાથી ચોર, વાઘ કે સાપનો ભય રહેતો નથી વનવાસી દેવી તેનું
રક્ષણ કરે છે.

શુભ થશે કે અશુભ થશે તે કહેવાનો મંત્ર—ઓં દ્રીં મ્રીં
વાલીલં વાહુલી જ્ઞા, સ્ત્રીં, હ્રુ, સ્ત્રીં, જ્ઞા: ફટ સ્વાહા ।

પૂર્વ તરફ બેસીને આ મંત્ર હજારવાર જપવો, લોંચ ઉપર
સૂવું અને બ્રહ્મચર્ય પાળવું, રોજ એક વખત લોજન કરવું તો
તેથી તે માણસ કોઈ પણ કાર્યમાં કોઈ પણ માણસને શુભ ફળ
મળશે કે અશુભ ફળ મળશે તે કહી શકે છે.

લક્ષ્મી દર્શનનો મંત્ર—ઓં પદ્માવતી પદ્મવતી વજ્ર વજ્રા ન્હી
પ્રત્યક્ષ મંવંતિ મંવંતિ ।

અડધી રાત્રે બરોબર બાર વાગે માટીના કોલીયામાં હીવો કરી
માટીની માળા બનાવી તેનાથી આ મંત્રના ૧૦૦૮ વાર જપ કરવા.
આ પ્રમાણે ૨૧ દિવસ સુધી એકાગ્રચિત્તે લક્ષ્મીદેવીનું ધ્યાન કરી
જપ કરવાથી લક્ષ્મીદેવીનાં સાક્ષાત્ દર્શન થાય છે.

મનનું ધારેલું કામ સિદ્ધ થાય—ઓં આં ઝં સ્વાહા ।

દરરોજ બ્રહ્મચર્ય પાળી આ મંત્રનો હજારવાર જપ કરવો,
સાફ લોજન જમવું તેથી ધનની વૃદ્ધિ થાય, ઉદ્યોગ જડે, સવા લક્ષ
જપ કરી તે પછી તેના દસમા ભાગે હોમ કરવાથી સિદ્ધ થાય છે.

કરાલિની સર્વ કાર્ય સિદ્ધ કરવાનો મંત્ર—ઓં હું કરિ કારા-
લિની સં જ્ઞાં ફટ ।

એક પગે ઉભા રહી ૧૦૮ વાર આ મંત્ર જપી થાર ખરાવવો,
લાલ ફળ ચઢાવવું, છ માસમાં દેવી પ્રસન્ન થાય છે. અને જે મા-
નવામાં આવે તે આપે છે.

શુભદેવ કહે—ઓં નમો ગંગાવતી માર્તંગી સર્વ વ્રતેશ્વરી સર્વ

મનહરણી સર્વ કોક વશીકરણી સર્વ સુલ રંજની મહામાયે કહુ
કહુ વસ્યં કુર કુર સ્વાહા ।

કૃષ્ણ પદ્મની અષ્ટમીના રોજ અપવાસ કરી સવારમાં સહદેવી-
પીળાકુલની બા (જેને ગુજરાતીમાં ખપાટ અથવા કાંસડી કહે
છે.) તેને ઉખાડી લાવી ઇશાન ખુણામાં બેસી ૨૩ વાર આ મંત્ર-
નો જપ કરવો. આ પ્રમાણે છ રાત્રે સુખી જપ કરવો. ૧૮ દિવ-
સમાં સિદ્ધિ થાય છે. પછી તે સહદેવી-ખપાટનું ચૂર્ણ કરી જેના
માથા ઉપર મૂકે તે વશ થાય, અથવા પાનમાં નાંખી જેને ખવ-
રાવે અથવા ગોરૂચંદન મેળનીને તેનું તિલક કરી જેને બુલે તે વશ
થાય. તેના ચુરણમાં મનશીલ મેળત્રી આંખે આંજવાથી જેના આંખે
બુલે તે વશ થાય. તેના ચુરણને માથે બાલવાથી રણમાં જમ થાય.
જલુ વખતે વંધ્યા સ્ત્રીને તે ચૂર્ણ ખવરાવવાથી ગર્ભ રહે. બાળ-
કના મળામાં આંજવાથી અતિસાર પ્રાપ્ત થાય. ગુક પીડા મટે. તેનું
મૂળ મોંમાં રાખી બોલવાથી જેની સાથે વાત કરે તે વશ થાય છે.

ચોરો પકડવા ચોખા મંત્રો ખવરાવવાનો મંત્ર—ૐ નમો કાલ
મૈરં લેવરામૈરં હવરામૈરવ આદિમૈરવ જુગાદિમૈરવ વલ
મૈરવ અલકા વલ સર્વ જો તારણ મૈરવ ફલ ગુગલુપ ધાર મૈરવ
આઈ ત્રિપુરા દેવી રિદ્ધિ સિદ્ધિ લેતો આઈ ચોરકા મુલ મોલત આઈ
સાહકા મુલ સોલત આઈ દેહું મૈરં જીતી તેરી ॥

આ મંત્રને ૧૦૮ વાર જપવાથી સિદ્ધિ થાય છે. પછી ૩૭ વાર
મંત્રી ચોરો થઈ હોય તે વખતે ચોરીનો જેના ઉપર બંદેશ આવ-
તો હોય તેને ખવરાવવાથી જો તે ચોર હોય છે તો મોંમાંથી ઘોહી
નીકળતાં પકડી શકાય છે.

કન્યાને સાસરામાં સુખ મળે—ૐ નમો મોગરાજ મયંકર પરિ
મુપ હત હરહ જો જો દીલે માર કરંતા સો સૌ દીલે પાય પરંતા
ૐ નમો ઠઃ ઠઃ સ્વાહા ।

મીઠું આ મંત્રથી ૧૦૮ વાર મંત્રીને તે કન્યાને સાસરે જતી
વખતે આપવું તો તેને સાસરામાં સુખ મળે છે.

મંગલત્વે દાપ દુર કરવા માટે મંગળનો જપ.

મંત્ર—શ્રી ગણેશાય નમઃ ૐ અસ્ય શ્રી મંગલસ્તોત્ર મંગલસ્ય
વિરુપાક્ષ ઋષિ અનુષ્ટુપ છંદ ઋણ હતાં સ્કંદો દેવતા ધનપ્રદા મંગલો
દેવતા મં વીજં મં શક્તિ લં કીલકં મમામિષ્ટ સિધ્યર્થે જપે વિનિયોગ

ધ્યાનમ—રક્ત માલ્યાંવર ધરો શક્તિ શુભ ગદાધરઃ । ચતુ-
ર્મુખો વૃષભમોકરદશ ધરામુતઃ દેહોહિ મગધાન્ ધૌમઃ કાલ કાન્ત
હૃ પ્રભો ॥ સ્વસિ સર્વમિદં પ્રોક્તં ત્રેલોક્યં સચરાચરઃ ॥

મંત્ર—ૐ ક્રાં ક્રીં ક્રૌં સઃ મંગલાય નમઃ નમામિ । મંગલો
મુમિ પુત્રાય ઋણહર્તા ધનપ્રદઃ । સ્થિરાસના મહાકાયઃ સર્વ કર્મોપ-
શેષકઃ ॥ લોહિતો લોહિતો સશ્ચ કામ ગાના કૃપાકરઃ ॥ ધરાત્મજ
કુમ્ભો ધૌમો ભુતિકો ભુમિનંદનઃ અંગારકો યવશ્રૈવ સર્વરોગાપહારકઃ
દૃષ્ટિકર્તાપહર્તા ચ સર્વ કામ ફલપ્રદઃ ઇતિ ૨૧ નામ મંગલ

તાંમ્રના પતરા ઉપર મંગળનો ત્રિકોણ યંત્ર બનાવીને લાલ
ચન્દન, કનેરના લાલ ફુલથી યંત્રનું પજન કરી પછી ૨૧ નામોને ૨૧
વાર જપ કરવા. દરેક નામ ઉપર આ પ્રકારે મંત્રનો સમ્પૂર્ણ કરવો.

ૐ ક્રાં ક્રીં ક્રૌં સઃ મંગલાય નમઃ ૐ ક્રાં ક્રીં ક્રૌં સઃ જુદે
જુદે ૨૧ નામ નમઃ ।

મંગળનાં ૨૧ નામ, ૧ મુમિ પુત્રાય, ૨ ઋણ હર્તા, ૩
ધન પ્રદાય, ૪ સ્થિરાસનાય, ૫ મહાકાય, ૬ સર્વ કર્મોપશેષકાય,
૭ લોહિતાય, ૮ લોહિતાશ્રયાય, ૯ સામગાનાં કૃપા કરાય, ૧૦ ધરા-
ત્મજ, ૧૧ કુમ્ભય, ૧૨ ધૌમો, ૧૩ ભૂતદાય, ૧૪ ભુમિનંદનાય.
૧૫ અંગરકાય, ૧૬ યમાય, ૧૭ સર્વ રોગાપહારકાય, ૧૮ દૃષ્ટિ-
કર્તા, ૧૯ તાપ હર્તા, ૨૦ સર્વ કામ ફલપ્રદાય, ૨૧ ઇતિ આ
સર્વ નામોને છેડે નમઃ બોલીને ૩ બીજ મંત્ર (ૐ] ને પ્રથમ
બોલીને ૨૨ વાર સુધી ૨૧ નામ જપવા.

મંત્ર જપી પછી ખેરની લાકડીને ડાબી તરફ ખેંચી—કુલ
કુર્માંગલમનાશ્ચર્ય ધન સંતાન સેવકાત રેણાગ્રથ વામે
મંત્ર બોલી લાકડી ડાબા પગ તળે બાલી નામોના મંત્ર જપી એક માળા
ગાયત્રીનો જપ કરવો પછી ૐ અંગારકાય વિગ્રહે શક્તિ દસ્તા

સુધી કાઢિતની મૌમ પ્રતીક્ષાત આ મંત્ર જપી પછી એક માળા પ્રમાણે ધ્યાન કરવું.

અક્ષ જમરુજવર્ણ રક્ત માલ્યા વરાગં કનકં કનકમાલા કલીત વિશ્વર્ધુ પ્રતિ કલીત કામ્યાં વિન્નત શકિ મુલે યજતિ ધરણિ સુનુ મંગલં મંગલનામ્ ॥ ધ્યાન ધરી સુમિપુત્ર મહાંતજા ધ્રુવા પિના કિનઃ ધનાર્થિત્વાં પ્રયત્નોસ્મિન ગૃહનાર્થ નમોસ્તુતે ।

આ પ્રમાણે સ્તોત્રનો રોજ પાઠ કરવાથી દેવુ મટે છે. ને રિદ્ધિસિદ્ધિ પ્રાપ્ત થાય છે. અને મંગળનો ચક્ર નડતો નથી.

હુતને વશ કરવું—ૐ શ્રી વં વં મું મુતેશ્વરી મમવશ્ય કુરુ કુરુ સ્વાહા ।

મૂળ નક્ષત્રમાં બાવળના મૂળમાં ચોખુ પાણી રેડતા જવું અને આ મંત્ર ૧૦૮ વાર જપ્તો, આ પ્રમાણે ૪૦ દિવસ સુધી રોજ જપવાથી ૪૧મા દિવસે જળ ન રેડવું તો ભૂત સામે હાજર થઇ પાણી માગશે ત્યારે તેની પાસે જપારે યાદ કરીએ ત્યારે હાજર થાય અને કામ પડે તે કામ પડવું, એ પ્રમાણેનું વરદાન મેળવી જળ આપવાથી ભૂત વશ થાય છે.

મુઠ વાળવાનો મંત્ર—કાઈએ કાઈને મુઠ મારી હોય તો આ મંત્રથી મુઠ વાળી શકાય છે. તેમજ મુઠ માસ્નારના ઉપર પાછી મોકલી શકાય છે. તેમજ આ મંત્રથી વશીકરણ પણ થાય છે.

કાલા કલવા ચોસઠ વીર મેરા કલવા મંગા તીર જહાકો મેજુ વહાકો જાઈ માંસ મચ્છીકો છુવન ન જાઈ અગના મારા આઝી સ્વાય ચલત ઘાળ મારુ લલટ મુઠ મારું માર માર કલવા તેરી આસ ચાર ચૌમુસ્વા દીયા ન ઘાતી જા મારુ વાહી કી છાતી इतना काम मेरा न करे तो तुने अपनी माका दूध पीया हराम है ॥

આ મંત્રને સાત મંગળવાર સુધી દરરોજ . ૨૧ વાર સુધી ધીનો ઢીવો કરીને, ગુગરનો ધુપ કરીને જપવાથી સિદ્ધ થાય છે. કુલ ચઢાવી મિઠાઈ ધરાવવી પછી મુઠ આવે તો આ મંત્રથી પાછી વાળી શકાય છે. વળી સોપારી મંત્રી તેને પાનમાં જેને ખવડાવીએ તે વશ થાય.

બંદુકના ગોળી બાંધવાનો મંત્ર—ૐ નમો આદંશ શુભકો જલ
 બાંધુ જલવાઈ બાંધુ બાંધુ સ્વાતી તાઈ સવાલાત્ત અરેડાં બાંધુ
 જાલી ચલે તો હનુમંત જીતીકી દુહાઈ શબ્દ સાચા પીંડ કાચા ફૂરો
 મંત્ર ઈશ્વરોવાચા ।

એક રંગની ગાયત્રી દ્વય મંત્રીને બંદુકની નળી ઉપર છાંટવાથી
 ગોળી આવે નહિ.

તરવાર બાંધવાનો મંત્ર—ૐ ધાર ધાર અવર ધાર બાંધુ સાત
 વાર કટે ન રોમ ના મિજે ચીરવાંડાકી ધાર લે ગયો હનુમંત વીર
 શબ્દ સાચા પીંડ કાચા ફૂરો મંત્ર ઈશ્વરોવાચા ।

આ મંત્રને સિદ્ધ કરીને ચપટી ધુળ આ મંત્રથી મંત્રીને તર-
 વાર સામે નાંખવાથી તરવારની ધાર બંધાય.

ભાલાની આણી કે તીરની આણી બાંધવાનો મંત્ર—
 પંચંદર ઝંરકત વંગ સર હોઈ નિર્વિષ મનન મોનાય હોઈ પહ નિર્વિષ ।

આ મંત્રને ત્રણવાર જપીને આણી ઉપર પુંક મારવી અથવા
 ત્રણવાર માટી મંત્રીને શરીરે લગાડવાથી આણી વાગે નહિ.

આકર્ષણ મંત્ર—ૐ આકર્ષાય ।

આ મંત્રને રાતના બાર વાગે ખુટી જમીનમાં કે અગા-
 શીમાં એકાન્તમાં બેસી ઉભે ઉભે ૧૩૦૦૦ જપ કરવાથી સીંદ્રું
 આકર્ષણ થાય-કન્યા મળે.

ગણપતિ મંત્ર—ૐ ક્ષાં ક્ષીં ક્ષૌં ક્ષૂં ક્ષૂં ક્ષૂં ઉચ્ચિષ્ટાય સ્વાહા ।

ન્યાસ—ૐ અંગુષ્ઠાભ્યાં નમઃ । ૐ તર્જનીભ્યાં નમઃ ૐ ક્ષીં
 મધ્યમાભ્યાં નમઃ ૐ હ્રીં કનિકાભ્યાં નમઃ ૐ -હૂં અનામિકાભ્યાં
 નમઃ ૐ -હં ઉચ્ચિષ્ટાય સ્વાહા કરતલ કુર પૃષ્ઠાભ્યાં નમઃ ૐ ક્ષાં
 -હૃદયાય નમઃ ૐ ક્ષીં શિરસે સ્વાહા ૐ ક્ષીં શિલાયૈ વષટ, ૐ -હૃ
 કવચાય હું નેત્રત્રયાય વૌષટ ૐ ક્ષૌં ઉચ્ચિષ્ટાય સ્વાહા અભાયકટ ॥

શુભ તિથી, નક્ષત્ર અને વાર જોઈ ઉપવાસ કરી અંગુઠા જેવડી
 ગણપતિની મૂર્તિ કરી એકાન્ત સ્થાનમાં સ્થાપીને ધુપ દીપ, નેવેલ
 કરી આ મંત્રને ૨૮ વાર જપવાથી રાજ વશ થઈ પ્રસન્ન થાય.

કૃષ્ણ અષ્ટમીને દિવસથી ૧૮ દિવસ સુધી આ મંત્ર રોજ ૧૦૮ વાર ઉપર પ્રમાણે વિધિ પ્રમાણે જપવાથી સિદ્ધ થાય છે.

રોગીનું કૈતુક મટાડવું—ૐ નમો આદેશ ગુરુકો વજરી વજ્ર કિવાડ વજ્રી પૈ વાંધો દરોઝારકો ચાલે ઉલટ વેદ વાહી-કો જ્ઞાત પહલો ચૌકી ગણપતિની, સીંગી હનુમંતકી તીંગી ચૌકી મૈરવકો, ચોથો ચોક્કી રામકી, રક્ષા કરિવેકો શ્રી નૃસિંહ દેવે આયા શબ્દ સાચા પિંડ કાચા કુરો મંત્ર હશ્વરોવાચા સત્ય નામ આદેશ ગુરુકા

આ મંત્રનો શનીવારથી ૨૧ દિવસ સુધી રોજ ૨૧ વાર જપ કરવો. તે વખતે ધીનો દીવો કરવો, અગ્નિમાં ગુગરનો ઘુપ કરવો. મિઠાઈ પ્રસાદમાં ધરાવવી અને આઠમને દિવસે યાગ ધરાવવો તેથી સિદ્ધ થાય છે. પછી જે રોગીને કોઈએ કાંઈ મંત્ર યંત્રથી કૈતુક કરવાથી માટે પડેલો હોય તેને આ મંત્રથી પાણી મંત્રીને પાવાથી કોઈએ કરેલો કે કરાવેલો દોષ મટીને રોગ મટે છે.

આંખમાં પડેલું કુત્ર મંત્રવું—ઉત્તર કુત્ર કાઢ સુત યોગિકી ચાચ હસ્માહલ યોગાકા દો બેટો પક પાયે ચુલ્હા પક કાટે ફુલીકા કાચ ફુલીકા કાચ, ફુલીકા કાચ.

આ મંત્ર સિદ્ધ કરીને પછી કુત્રવાળા માણસને સામે બેસાડીને જમીનને છરીવતી ઠાપવી. તેથી ૭ દિવસમાં કુત્ર ઠપાય.

રાંઝણ વાયુનો મંત્ર—કામરૂદેશ કામાશ્યા દેવી જાહાં જલે હસ્માહલ યોગી હસ્માહલ વોગાકે તીન પુત્રી પક તોડે જા પક વિછોડે, પક રાંઝણ વાડકો તોડે, શબ્દ સાચા પીંડ કાચા કુરો મંત્ર હશ્વરોવાચા. આ મંત્રથી મંત્રવાયો રાંઝણ મટી જાય છે ને દરદી સારો થાય છે.

મુસાફરી કરતાં જે ગામ જવું હોય તે ગામમાં જતાં ૭ વાર આ મંત્ર જપીને પછી ગામમાં પ્રવેશ કરવાથી સુખ મળે.

મુસાફરીમાં સુખ મળવાનો મંત્ર—ગચ્છ ગૌતમ સ્ત્રીઘ્રત્વં પ્રામેષુ ચ આસનં વસનં શોયા તામ્બુલં યજ્ઞકલ્પયેત્ .

કાર્તિકવીર્યનો મંત્ર—શ્રી ગણેશાય નમઃ કાર્તવીર્યઃ સ્ત્રલ દ્રેષો કૃતવીર્ય સુતો સ્ત્રલો સદસ્ય વાહુ શત્રુઘ્નો રક્ત વાસ ધનુર્ધરઃ રક્તગંધો રક્ત માલ્યો રાજા સ્વર્તુ મિટદાઃ દરૈનાનિ નામાનિ કાર્તવિર્યસ્ય યઃ પઠેત અનદઃ દ્રવ્યતા તસ્ય નદસ્ય પુનરાગમઃ

સંપદસ્તસ્ય જાયંતે જનાસ્તસ્ય વસે સદાં કૃતિ કાર્તિકચોર્ષ
દશનામાનિ ॥

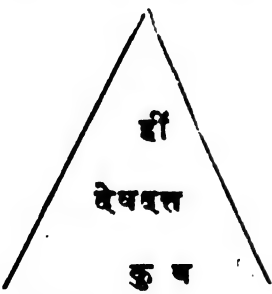
આ મંત્રનો ૨૧ વાર રોજ જપ કરવાથી ચોરાઈ ગયેલું કે
ગુમાવેલું ધન પાછું આવે છે અને આ મંત્ર જપનારનો માલ નષ્ટ
જતો નથી. રોજ ધનની વૃદ્ધિ થાય છે અને ડોડો તેને વશ
થાય છે.

બુદ્ધ મંત્ર—ૐ વદુકાય આપતુઃશારણાય કુઃ કુઃ વદુકાય
દ્વી સ્વાહા ॥

ન્યાસ:—ૐ હ્રીં અંગુષ્ઠાભ્યાં નમઃ ૐ હ્રીં તર્જનીભ્યાં સ્વાહા,
ૐ હ્રીં મધ્યમાભ્યાં વૌષટ ૐ હ્રીં અનામિકાભ્યાં વૌષટ, ૐ હ્રીં
કનિષ્ઠિકાભ્યાં હુ ૐ હં કરતલકર પૃથુભ્યાં રુટ, ૐ હૃદયાય
નમઃ ૐ હ્રીં શિરસે સ્વાહા: ૐ હ્રીં શિવઠ્ઠવાયદુ ૐ હં નેત્ર-
ત્રયાય વૌષટ, ૐ હ્રીં કબજાયદુ ૐ હં અન્નાયરુટ ॥

ધ્યાનમ—કરકઠઠિત કપાલઃ કુંડલી દંડ પાણિ ડમ્બુજ
તિમિર કાંભા ક્યાલ યજ્ઞોપવિતઃ ક્રતુ સમય સુત્રોષ ધ્રુવિચ્છેદ
દેતુ જયતિ વદુકનાથ સિદ્ધ દે સાધકા નામ ॥

સિંદુરનો ચોકો બનાવી તેમાં નીચે પ્રમાણે ત્રિકોણ મંત્ર
બનાવી તે મંત્રમાં હ્રીં ના ઉપર દીવો મૂકી સંકટપ અને ન્યાસ
ઠરીને આવાહન ઠરી સોડસ પ્રકારે પૂજન કરી મંત્રની પાસે તેલમાં
પકાવેલાં અડદનાં વડાં રાખવાં તેની પાસે દહીં, ની પાસે ગોળ
અને થોડી વસ્તુઓ મૂકવી, લોગમાં ૫ વડાં, દહીં અને ગોળ

રાખવાં. પછી વડાં, દહીં અને ગોળની
અગ્નિને રોજ ૧૦૦૦ આહુતિ ઉપરનો
મંત્ર બોલીને આપવી. ૧૧ દિવસ પહેલાં
કાર્ય સિદ્ધ થાય. બીજા અને ત્રીજા
પ્રયોગમાં તો ગમે તેવું કઠીન કાર્ય
હોય તે નિઃસંદેહ પુરું થાય છે. બુદ્ધ
પ્રસન્ન થાય છે.

ભુવ કહાવાનો નૃસિંહ મંત્ર—ૐ નમો નારસિંહાય શિર-
ણ્યકશ્યપ યજ્ઞ સ્થલ ચિદારણાય ત્રિભુવન વ્યાપકાય મૂત પ્રેત
પિશાચ શાકિનિ, ઢાકિનો, કોલેન મનનાથ સ્વવાદમ વ સમ-

સ્ત દોષાન્ હન હન સર સર ચલ ચલ કંપ કંપ મય મય હુંકટ
હુંકટ હુંકટ ઠઃ ઠઃ મહારુદ્ર જાપિત સ્વાહા ॥

વિધિપૂર્વક શ્રીનૃસિંહની મૂર્તિનું પૂજન કરીને આ મંત્રનો શનિવારથી રોજ ૨૧ દિવસ સુધી ધૂપ, ઘીપ કરી ૧૪૪ વાર જપ કરવો, ગુગરનો ધૂપ કરવો. પછી જેને ભૂત વાગ્યું હોય તેને મોરની પીંછાની છડી વડે ઉજણી નાંખી આ મંત્રનો જપ કરવાથી ભૂત જતું રહે છે.

કુબેરનો મંત્ર--યજ્ઞાય કુબેરાય વૈશ્રવણાય ધનધાન્યાધિપ-
પતયે ધન ધાન્ય સમૃદ્ધિ મે દેહે દાપય સ્વાહા ।

સંકલ્પ—વ્રણ રામાશ્વર યંત્રસ્ય વિષયા મુનિ વૃહતા છંદ
શિવ નિધને ચરે દેવતા મમોપરિ પ્રસન્નાયે જપે વિનિયોગઃ

ન્યાસ—ૐ યજ્ઞાય અંગુષ્ઠાભેયાં નમઃ કુબેરાય તજેતીભેયાં
નમઃ વૈશ્રવણાય મધ્યમાભેયાં નમઃ ધન ધાન્યધિપતયે અનામિકા-
ભેયાં નમઃ ધન ધાન્ય સમૃદ્ધિયે કનિષ્ઠકાભેયાં નમઃ દેહદાપય
સ્વાહા કરતલકર પૃષ્ઠાભેયાં નમઃ

પાડંગ ન્યાસ—યજ્ઞાય હૃદયાય નમઃ કુબેરાય શિરસે નમઃ
સ્વાહા, વૈશ્રવણાય નમઃ શિખાયૈ ચષટ, ધન ધાન્યાધિપતયે કવ-
ચાય નમઃ હું, ધનધાન્યા સમૃદ્ધયે નેત્રવ્રયાય નમઃ વોષટ, દેહદાપય
સ્વાહા અસ્ટાય નમઃ ફટ ।

જ્ઞાન—મનુ વાચ વિમાન વરસ્થિતં ગરુડ રત્નતિષ્ઠં નિધિ
નાયકં શિવ શય્યા મુકટાદિ વિભુષિતં વરગદે દધિતં મંત્રેનુ
દિનં ॥

આ પ્રમાણે વિધિપૂર્વક આ મંત્રનો એક લાખવાર જપ કરવો
અને તેના દશાંશે હોમ કરવાથી કુબેર પ્રસન્ન થાય છે અને ધન-
ધાન્યનો ભંડાર વધે છે.

પ્રશ્નનો સ્વપ્નમાં જવાબ મળે—ૐ નમો મણિમદ્રાય ચેટકાય
સર્વાયે સિદ્ધિ કારજામમ સ્વપ્ને વર્ષનાય કુરુ કુરુ સ્વાહા ।

કરેણુ લાલ પુલ લાવી આ મંત્રથી ૧૦૮ વાર મંત્રીને રાત્રે
સુતી વખતે માથે મૂકીને સુઈ જવું. ૩ થી સાત દિવસ રોજ આ
પ્રમાણે કરવાથી જે બનવાનું હોય તે સ્વપ્નમાં જણાય છે.

સરસ્વતી મંત્ર.

॥ ॐ હ્રીં ॐ । આ ચિન્તામણી સરસ્વતીનો અપૂર્વ મંત્ર છે. આ મંત્રના ત્રણ લાખ જપ વિધિપૂર્વક કરવાથી સિદ્ધ થાય છે. આ મંત્રથી જેને સરસ્વતિ પ્રસન્ન થાય છે તે ઘણો વિદ્વાન થાય છે. આ મંત્રના કોઈ પવિત્ર મંદિરમાં બેસી ૧૪ હજાર જપ વિધિપૂર્વક જપવાથી સિદ્ધ થાય છે.

દશ મહાવિદ્યા.

શંકર પાર્વતીને કહે છે કે: ભુવનેશ્વરી, તારા, સરસ્વતી, શારિકા, જ્વાલામુખી, લેડા, રાણી, લક્ષ્મી, માતાંગી, ત્રિપુરા એ દસ મહાવિદ્યા છે.

લક્ષ્મી મંત્ર—ૐ હ્રીં શ્રીં લક્ષ્મી મહાલક્ષ્મી સર્વ કાર્ય પ્રદે-
સર્વ સૌમાગ્યદાયિણિ અમિતં પયઃકૃત્ત સર્વે સર્વગતે સુહૃદે સર્વ દુર્જય
વિમોચની હ્રીં સઃ (સ્વાહા) ?

આ મંત્રનું મનન એકાગ્ર ચિત્તે કરી શુદ્ધ ચિત્તે જપ કરી અનુ-
ષ્ઠાન કરવાથી ઇચ્છે તેટલી લક્ષ્મી પ્રાપ્ત થાય છે. લક્ષ્મી પ્રસન્ન થાય.

સરસ્વતી મંત્ર—ૐ હ્રીં ઈં હ્રીં ૐ વાગ્દેવ્યૈ નમઃ ।

સરસ્વતી દેવીનું ધ્યાન થરી એકાગ્ર ચિત્તે આ મંત્ર ૧૪ હજાર
વાર વિધિપૂર્વક જપ કરવાથી સરસ્વતી દેવી પ્રસન્ન થતાં વિદ્યા
પ્રાપ્ત થાય છે.

તારા માતાનો મંત્ર—ૐ -હ્રીં શ્રીં-હ્રીં ઈં હ્રીં ઉગતારે ફટ સ્વાહા॥

આ મંત્રનો ૧૪ હજારવાર વિધિપૂર્વક જપ કરવાથી તારા
દેવી પ્રસન્ન થાય છે. અને સ્વર્ગ પ્રકારના કલેશ જાય છે.

ભુવનેશ્વરીનો મંત્ર—ૐ -હ્રીં શ્રીં હ્રીં ભુવનેશ્વર્યૈ નમઃ

આ મંત્રનું અનુષ્ઠાન કરવાથી ભુવનેશ્વરી દેવી પ્રસન્ન થઈ
અભિષ્ટ ફળ આપે છે. અને રાજ્ય જેટલું સુખ આપે છે.

માતાંગી દેવીનો મંત્ર—ૐ ક્રૌં શ્રીં પ્રીં પ્રીં છ્રીં ઉચ્છિષ્ટ ચાળ્હા-
લીની મહા પિશાચિની માતાંગિ દેવી ક્રૌં ઠઃ -હ્રીં ઠઃ સ્વાહા ॥

આ મંત્રના ૧૦ હજાર જપ કરવાથી સિદ્ધ થાય છે. મંત્ર સિદ્ધ
થયા પછી આ મંત્રનું અનુષ્ઠાન કરવાથી સર્વ કામના પૂર્ણ થાય
છે. અને તમામ લયમાંથી મુક્ત કરે છે.

શારિકા દેવીનો મંત્ર—ૐ -હ્રીં શ્રીં હ્રૂં -હા આ શં શારિકા-
યૈ નમઃ ॥

આ મંત્રના ૧૦ હજાર જપ કરવાથી ધારેલું કામ સિદ્ધ થાય છે. અને કલ્યાણની પ્રાપ્તિ થાય છે.

રાણી દેવીનો મંત્ર—ૐ -હ્રીં શ્રીં રાં ક્લીં સૌઃ ભગવત્યૈ રાગ્યૈ
હ્રીં સ્વાહા ॥

આ મંત્રના સવા લાખ જપ કરવાથી સિદ્ધ થાય છે. અને આ દેવી સિદ્ધ થતાં વશીકરણ વિધાની પ્રાપ્તિ થાય છે.

ભેડાદેવીનો મંત્ર—॥ૐ હ્રીં શ્રીં હં સં ઐં વ્હ્રીં સૌ મેઢા ભગ-
વતિ હંસરુપિણી સ્વાહા ।

આ મંત્રનો ૧૦ હજારવાર જપ કરવાથી સિદ્ધ થાય છે. અને ભય નાશ પામે છે.

જ્વાલામુખી દેવી મંત્ર—ૐ હ્રીં જ્વાલામુખિ મમશત્રુન મહ્ય
હું ફટ સ્વાહા,

આ મંત્ર ૧૪ હજાર વખત જપવાથી સિદ્ધ થાય છે. અને ધન મળે છે.

ત્રિપુરા દેવીનો મંત્ર—ૐ ક ઇ ઈ લ્લીં હ સકલ હ્રીં
સકલ હ્રીં શ્રીં -હ્રીં ક્લીં ઐં સૌઃ ૐ -હ્રીં શ્રીં સૌઃ ઐં ક્લીં -હ્રીં શ્રીં ॥

આ મંત્રનો ૧૬ હજાર વાર જપ કરવાથી ત્રિપુરાદેવી સિદ્ધ થાય છે. આ ત્રિપુરાદેવીના મંત્રનું અનુષ્ઠાન કરવાથી મુક્તિ મળે છે.

આ દેવીયોના મંત્રોનો જપ અનુષ્ઠાન અને હોમ કરવાથી ભક્તને ઇચ્છેલું ફળ મળે છે.

અન્નપૂર્ણા દેવીનો મંત્ર—ૐ -હ્રીં શ્રીં વ્હ્રીં નમઃ ભગવતિ માહે-
શ્વરી અન્નપૂર્ણે સ્વાહા ॥

આ મંત્રને શાંત ચિત્તે વિધિપૂર્વક એક લાંબ વાર જપવાથી અને પછી ૧૦ હજાર મંત્રથી ધીની આહુતિ આપી હોમ કરવાથી સિદ્ધ થાય છે. તે પછી દેવીનું પુજન કરવું. જેથી અન્નપૂર્ણા દેવી સંપૂર્ણ મનોરથોને પૂર્ણ કરે છે. આ મંત્રથી સિદ્ધિથી કુબેર ધન-
પતી થયા છે.

શ્રી વિનાયક-ગણપતી મંત્ર—ૐ હ્રાં હ્રીં -હ્રીં -હ્રીં ક્રોં ક્રેં ફટ
સ્વાહા ॥

આ મંત્ર એકાગ્ર મનથી વટ ૮ કે ૧૪ ના રોજ ૧૦૮ વાર
જપવાથી સિદ્ધ થાય છે. આ મંત્રનો રોજ જપ કરવાથી કલેશ દુર
થાય છે. શત્રુઓ નાશ થાય છે.

એક આંગળની લીમડાની લાકડી લઈ તેની ગણપતિની મૂર્તિ
પાસેથી તેને પવિત્ર એકાન્ત સ્થાનમાં સ્થાપી, જે સ્ત્રીને વશ કરવી
હોય તે સ્ત્રીનું નામ લીમડે આ મંત્ર ૧૦૮ વાર જપે તો તે સ્ત્રીનું
આકર્ષણ થઈ આવે; આ મંત્રનું જેનું નામ લઈ ૧૦૮ વાર જપે
તે વશ થાય. આ મૂર્તિ માથે ધારણ કરી આ મંત્ર ૧૦૮ વાર
જપવાથી સંપૂર્ણ કાર્ય સિદ્ધ થાય. ધનુરાનાં ૧૦૮ પુષ્પો આ
મંત્રથી મંત્રી ગણપતિ ઉપર ચઢાવવાથી ઇષ્ટની સિદ્ધિ થાય.

યક્ષિણી સાધવાના મંત્રો.

યક્ષીણીનો મંત્ર—ૐ વટ વાસિની યક્ષકુલ પ્રસુતિની વટ
યક્ષીણી ઈં ઈ હે હિ સ્વાહા-

વડના ઝાડ નીચે બેસી રાત્રે આ મંત્રના ૪ લાખ જપ
કરવાથી સિદ્ધ થાય છે. અને મહાદેવી યક્ષિણી પ્રસન્ન થઈ સાધ-
નારને વત્ર, અસંકાર, દિવ્ય રસ તથા રસાયન અને દિવ્ય અંજન
કે દિવ્યદ્રષ્ટિ આપે છે.

કર્ણપિશાચિની દેવીનો મંત્ર.

ૐ વઃ વઃ કમ્વલીકે ગન્દ પિન્ડ પિશાચિકે સ્વાહા ।

આ મંત્રના દરરોજ સૂર્યના ઉદય વખતે ૧ હજાર જપ કરવા.
એવી રીતે ૨૧ દિવસ સુધી રોજ જપ કરવા જેથી યક્ષિણી પિશા-
ચી પ્રસન્ન થઈ સાધકને સિદ્ધિ આપે છે.

આ દેવી સિદ્ધ થતાં સાધકે જે કાંઈ વાત બાંધવાની ઇચ્છા
કરે છે તે તત્કાલ કર્ણપિશાચિની આવીને સધળી વાત, જમે તેના
મનની ગુપ્ત વાત, ગમે તેટલા દૂર પ્રદેશના બનાવની વાત કહી દે છે.

મેખલા યક્ષિણીનો મંત્ર—ૐ -હ્રીં મદન મેખલેયં સ્વાહા ।

મહુડાના ઝાડ નીચે બેસી આ મંત્રના દરરોજ ૧૦૦૦ જપ
રવા, એમ ૧૪ દિવસ સુધી જપ કરવાથી મેખલા નામની યક્ષિણી
પ્રસન્ન થાય છે. અને સાધક ને દિવ્ય દ્રષ્ટિ આપે છે.

લક્ષ્મી યક્ષિણીનો મંત્ર—ૐ ૐ લક્ષ્મી શ્રી કમલધારી ગૌરં
સ સ્વાહા.

પોતાના ઘરમાં એકાન્ત સ્થાનમાં આ મંત્રનો ૧ લાખવાર જપ કરવો. પછી લાલ કરેણનાં કુડોનો ૧૦ હજાર મંત્ર જપી હોમ કરવો. તે લક્ષ્મી નામની યક્ષિણી પ્રસન્ન થાય છે. અને તે ધન ધાન્ય દિવ્ય રસાયન વિગેરે પદાર્થો આપે છે.

વિકલા યક્ષિણીનો મંત્ર—ૐ વિકલે ૐ હ્રીં શ્રીં વ્હેં સ્વાહા ॥

પોતાના ઘરમાં એકાન્ત સ્થાનમાં બેસી આ મંત્રનો રોજ ૧ હજાર વાર જપ કરવો. એમ ત્રણ માસ જપ કરવાથી વિકલા નામની યક્ષિણી પ્રસન્ન થઈ સિદ્ધિ આપે છે. અને ઇચ્છિત પદાર્થો આપે છે.

માનિની મંત્ર—ૐ માનિની एहोहि सुन्दरि हंसैः सह मम संगमं स्वाहा.

આ મંત્ર સવા લાખ વાર જપી અંતે મહ સાથે લાલ કણેશનાં કુડોનો ૧૨૧ હજાર મંત્રથી હોમ કરવાથી માનિની યક્ષિણી પ્રસન્ન થાય છે. અને તે એક ત્રિલુવનનો વિજય કરે તેવું. ખડગ આપે છે, તેથી રાજ્ય મળે.

પૃથ્વીનું ધન મળે તેનો મંત્ર—ૐ દ્રાં સતપત્રકે દ્વાં -હ્રીં શ્રીં સ્વાહા ॥

વનમાં જઈ આ મંત્રના ૧ લાખ જપ કરવા અને ૧૦ હજાર મંત્રની આહુતિથી હોમ કરવાથી જમીનમાં ઢાટેલું ધન મળે.

શોભના દેવીનો મંત્ર—ૐ शोकाय ललवाकार करतले शोम ने शीलः स्वाहा ॥

લાલ વસ્ત્ર તથા લાલ માળા પહેરી ૧૪ દિવસ સુધી રોજ આ મંત્ર ૧૦૦૦ વખત જપવો તેથી શુભ પદાર્થો આપનારી શોભના યક્ષિણી પ્રસન્ન થાય છે. અને તે શુભ પદાર્થો આપે છે.

સુલોચના યક્ષિણીનો મંત્ર—ૐ व्हे सुलोचने सिद्धिं देहि स्वाहा ॥

નદીના કિનારે બેસી આ મંત્રના એક લાખ જપ કરવા પછી દશ હજાર મંત્ર જપી ધીની આહુતિ આપી હોમ કરવા તેથી સુ-લોચના નામની ચક્ષિણી પ્રસન્ન થઇ. દૂર દેશાવર જવા આવવાની શક્તિ આપે છે.

વિલાસિની દેવીના મંત્ર—ૐ વસ્યેલની વિલાસિનીમે પ્રિયા મે ભવ ભવ સ્વાહા.

સુંદર સરોવરના કિનારે બેસી આ મંત્રના ૫૦ હજાર જપ કરી અંતે ધી તથા ગુગળથી ૫ હજાર મંત્રથી આહુતિ આપી હોમ કરવા-થી વિલાસિની દેવી પ્રસન્ન થઇ સાભાગ્ય આપે છે.

કપાલિની દેવીના મંત્ર—ૐ કપાલિની હ્રાં -હ્રીં ક્લીં વ્હે હંસઃ સકલ ફટ સ્વાહા.

સાધકે એક જોપરીમાં લોખન રાખોને મહાવ્રતને ધારણ કરી આ મંત્રના બે લાખ જપ કરવા. પછી જપના અંતે સાધકને એક જોપરી પ્રાપ્ત થશે કે જેથી આકાશ ગમન કરવાની અને દેવાંગના-ઓનાં દર્શન કરવાની શક્તિ મળે છે.

નટી દેવીના મંત્ર—ૐ -હ્રીં ૐ નટી મહા નટી સ્વાહા સ્વરૂપવતી સ્વાહા.

જમીન ઉપર પુરુષનો આકાર બનાવી ચંદનનું મંડલ બનાવી પછી કૃત્યાદેવીની ધુપદીપથી પુજન કરી એક મહિના સુધી દરરોજ એક હજાર મંત્ર જપ કરવા એક વાર જમવું. આ પુંજ અધીં રાત્રે કરવી જોઇએ. તેથી નટી દેવી આવી સાધકને દિવ્ય ભોગ આપે છે.

કામેશ્વરી ચક્ષિણીના મંત્ર—ૐ હ્રીં શ્રીં ગચ્છ આગચ્છ કા-મેશ્વરી સ્વાહા.

એકાન્ત શુભસ્થાનમાં બેસી એક માસ સુધી ત્રણ સંઘ્યા વખતે ત્રણ હજાર જપ રોજ કરવા. અને અંતે ત્રણ હોમ કરવો દર-રોજ રાત્રે પુષ્પ, ધુપ, દીપ, નૈવેદ્યથી દેવીની પ્રસન્નચિત્તે પુંજ કરવી તેથી અર્ધ રાત્રીએ કામેશ્વરી દેવી જાતે આવી સાધકને દિવ્ય રસ તથા રસાયન, વસ્ત્ર આદિ આપે છે.

ત્રયોદશ મંત્ર—ૐ વજ્ર રસાણ્યલે સ્વર્ણરેત્વા સ્વાહા ।

છ અંબથી અભિમંત્રિત કરી એક લિંગની કલ્પના કરી વિધાનપૂર્વક પૂજન કરી મંત્રના જપ કરવા રાત્રે સ્નાન કરી દરરોજ એક માસ સુધી આ મંત્રના જપ કરી પછી લોજન કરવું પછી અધિ રાત્રે આ મંત્રનો જપ કરે તો યક્ષિણી દેવી પ્રસન્ન થઈ સાધકને વસ્ત્રાભૂષણ વિગેરે પદાર્થ આપે છે.

સુરસુંદરી સાધન—ૐ આગચ્છ આગચ્છ સુરસુંદરી સ્વાહા ।

એક વખત જમી એક માસ સુધી રાત્રે એક હજાર મંત્રનો જપ કરવો. ધુપ, દીવો, નેવેદ્ય, ગંધ, પુષ્પાદિથી દેવીનું પુજન કરી અને દશાંશ મંત્રથી લાડુની આહુતી આપી હોમ કરવો. જેથી સુર સુંદરી સાધકને તે જે માગે છે તે વરદાન આપે છે.

વીણા યક્ષીણીનો મંત્ર—ૐ વીણા વીણા વિશાચીની સ્વાહા ।

દેવીનું ગંધ, પુષ્પ, ધુપ, દીપ, નેવેદ્યથી પુજન કરી ૪૦ દિવસ સુધી દરરોજ એક હજાર જપ આ મંત્રના જપવા અને તે પછી હોમ કરવો. અંતે દશાંશ જપનો સાકર, મદ, ઘી, અગર એ સર્વ વસ્તુ એકત્ર કરી હવન કરવાથી આ યક્ષિણી આવી વરદાન આપી. મંત્રની સિદ્ધિ આપે છે. અને સાધકનું કલ્યાણ કરે છે.

રતિ પ્રયા દેવી—ૐ રતિપ્રિયે સ્વાહા ।

આ મંત્ર દરરોજ એક હજારવાર જપવો. ૩૫ દિવસ જપ કરના. અને ગંધ પુષ્પ, ધુપ દીપથી દેવીની પૂજા કરવી. પછી અંતે સાકર, મદ, ઘી, ચોખાની આહુતિ આપી દશાંશ હોમ કરવો. તો અધીરાત્રે દેવી આવી વરદાન આપે છે. અને માગેલું વરદાન આપે છે.

કનકવતીનો મંત્ર—ૐ હ્રીં આગચ્છ આગચ્છ કનકવતી સ્વાહા ।

સાત દિવસ સુધી દરરોજ બે હજાર આ મંત્રના જપ કરવા જેથી કનકવતી દેવી પ્રસન્ન થાય છે. અને સાધકને માગ્યું વરદાન આપે છે.

ગણેશ ગાયત્રી—ૐ ગણેશાય વિશ્વદેવક્રતુણાય ધી મહિ તમો દાન્તી પ્રચોદયાત.

આ મંત્રનો ૨૪ લાખવાર જપ કરવાથી સિદ્ધ થાય છે. આ મંત્ર સિદ્ધ થતાં સમસ્ત કામના પૂર્ણ થાય છે.

ગાયત્રી મંત્ર—પ્રાણભ્યોઽં ગાયત્રી મંત્રની ઉપાસના કરવી. ગાયત્રી મંત્ર સંધ્યામાં સર્વ કોઈ શીખે છે.

મંત્ર—ૐ મૂર્ધવઃ સ્વઃ તત્સવિતુર્વરેણ્યં ભર્ગો દેવસ્ય ધી મહિ ધિયોયોનઃ પ્રચોદયાતઃ

આ ગાયત્રી મંત્ર છે. તેનો જપ કરવાથી સાધક નારાયણ સ્વરૂપ થાય છે. તેનો ૧૦ વાર જપ કરવાથી એક જન્મનાં એકસો વાર જપ કરવાથી પૂર્વ જન્મનાં અને એક હજાર વાર જપ કરવાથી ત્રણ યુગનાં પાપ નાશ પામે છે. ગાયત્રી મંત્રના એક લાખ જપ કરવાથી સાધક સમસ્ત સિદ્ધિયોનો અધીશ્વર થઈ વન દેવતાની માફક વિહાર કરે છે. ગાયત્રી મંત્રનો જપ કરવાથી ચિંતા મટે છે. ધન ધાન્ય, ભોગ યશ મળે છે. અને નિષ્કામપણે જપ કરવાથી યમરાજની પણ ચિંતા રહેતી નથી. તેનો રોજ જપ કરનાર ગાયત્રી દેવીના પરમપદને પામે છે. ૨૪ લાખ જપ કરવાથી એક પુરશ્ચરણ થાય છે તેનું કૃણ ઘણું જ છે.

વાકસિદ્ધિ—ૐ અંતરિક્ષાય સ્વાહા

આ મંત્રથી કૃતિકા નક્ષત્રમાં થોરના વૃક્ષની લાકડી હાથમાં ધારણ કરવાથી વચન સિદ્ધ થાય છે. આ મંત્રથી સ્વાતિ નક્ષત્રમાં બોરડીની લાકડી લઈ મંત્રી હાથમાં ધારણ કરવાથી જે જે વસ્તુની કામના કરવામાં આવે તે વસ્તુ પ્રાપ્ત થાય છે. ચન્દ્ર ગ્રહણ વખતે લાલ ચિત્રક અને આકડાનું મૂળ તોડી મદ સાથે ઘસી ગોળી બનાવી આ ગોળી ઘસી તેનું આ મંત્રથી મંત્રો તીવ્રક કરવાથી સ્ત્રી; યોનું સૌભાગ્ય વધે છે.

સુખ પ્રસવ યોગ—ગર્ભવતી સ્ત્રી ઉત્તર તરફ સુખ રાખી ઘોળી ચણોઠીનું મુળ ઉખાડી લાવી પ્રસવ. સમયે કમરે બાંધે તો મુખે પ્રસવ થાય.

મૃગી વાયુનો મંત્ર—ૐ નમો શ્રી રામ ઉતર ધનુષ ચઢાવ ૨ મૃગ માર ? ૐ ઠઃ ઠઃ સ્વાહા.

આ મંત્રથી ૨૧વાર ઉજળી નાખવાથી મૃગીવાયુ મટે છે.

તાવ જવાનો મંત્ર—શ્રી કૃષ્ણો બલભદ્રશ્ચ પ્રશુમ્ન અનિરુદ્ધ કઃ

एषां स्मरण मात्रेण ज्वर व्याधिर्विमुच्यते ॥

તાવવાળો આ મંત્ર જપે તો તેનો તાવ જાય.

ભૂત જાય—ૐ નમો આદેશ ગુરુકો હનુમંત વીર વીરનકે વીર
તિહારે તરકસમેં નૌ લાલ્લ તીર સ્થિત વાંચે સ્થિત દાહિને કવહુ આંગે
હોઈ ધની ગુસાંઈ સેવતા અમુકેકી કાયા ભંગ ન હોઈ રૂંદાસન દો
લોકમેં બાહર દેલે સમાન હમારી યા અમુકી (જેને ભૂત વળગ્યું
હોય તેનું નામ લેવું) છલ છિદ્ર વ્યાપે તો જતી હનુમંતકી આન
મેરી શક્તિ ગુરુકી ભક્તિ ફરો મંત્ર ઇશ્વરો વાચા

ભારના પીંછાથી આ મંત્ર બોલી, ૭ વખત ઉજાણી નાંખે તો
ભૂત, પ્રેત, ખવીસ, જંદ, અને પિશાચ સર્વ જાય. આ મંત્ર
પીંપળના પાંદડા ઉપર લખી તાવીજમાં નાંખી ધુપ દઈ ગળામાં
બાંધવાથી ભૂત વળગે નહિ.

નજર સાંગડી ઉતરી જાય—ૐ નમો ભગવતે શ્રી પાર્શ્વનાથ હ્રીં
धरणेन्द्र पञ्चावती सहिताय आत्मचक्षु प्रेतचक्षु विशाचक्षु सर्व ग्रह
नाशाय सर्व ज्वर नाशाय २ त्रासय त्रासय ह्रीं नाथाय स्वाहा ॥

આ મંત્રથી સાતવાર પાણી મંતરી પાવાથી નજર દૂર થઈ
માણસ સાને થાય છે.

શ્રદ્ધા રોજગાર મળે—बिस्मिल्लाह पूरी यावु दूहया हयियो या
कयि यूमो याअल्लाहो या फरदो या वितरो यासमदो यारहीमो या
वारिसो या अहदो याकमनालिदो बलमयुलबल मय कुन लहकुफ-
वन अहद ॥

આ મંત્ર રોજ ૧૦૦વાર જપે સાત દિવસ જપવાથી રોજગાર ચાલે

ભૂતને ધુણાવી બોલાવવું—ૐ ભગવતે ભુતેશ્વરાય કિલ કિલ
કિલ તરબાઈ રુદ્ર દષ્ટ કરાલવકલાય ત્રિનૈન મીષતાઈ ધગ ધગ તથ
શૃંગલ લાટ નેત્રાય તીવ્ર કોપાનલાયમિતે તજપાત શુલ્લ સ્વંદાં મઠ
મરુક ધનુર્બા ॥ મુદગર મુપ દંડ ત્રાસ મુદ્રા વેગ્ર દશ દૌર દંડ મંડે-
તાય કપિલ જટા જુટ કુટાર્દ ચંદ્ર ધારણે મધ્ય રાગ રંજીત વિગ્રહાય

ઉગ્ર ફળપતિ ઘટાટોપ મંદિત કંઠ દેશાય જય જય ધ્રુત દામરસ
આતમ રૂપ દર્શે દર્શે સર સર ચલ્લ ચલ્લ પાશે ન બંધ વંધ હુંકારેન
ત્રાસપ ત્રાસપ વજ્ર દંઢે નહન હન નિશિતિ સ્વડગે નહીંદ ૨ શુભા
ગ્રેણ વિંધ ૨ મુદગરેણ ચુર્ખય ૨ સર્વ ગ્રહાણાં આવેશય ॥ ૨ ॥

આ મંત્ર સિદ્ધ કરીને ગાયના ઘીમાં ગુગર અને લીંબડાનાં
પાન તથા સાપની કાંચળી મેળવીને મંત્ર બોલીને તેને ધુપ કરીને
જેને ભૂત વળગ્યું હોય તેને ધુપ દેઇ આ મંત્રથી અડદ મંત્રીને
ભૂતવાળા માણસ ઉપર છાંટવાથી ભૂત બોલે અને પછી ઉપર કહેલા
નૃસિંહમંત્રથી ભૂતને કાઢી શકાય છે.

અગ્નિ હોલવવાનો મંત્ર—હિમાલસ્યોત્તરો પાર્શ્વે મરીચા નામ
રાક્ષસઃ તસ્ય મુત્ર પુરીષાભ્યાં હૂતાશસ્તં મયામિસ્વાહા.

આ મંત્રને પ્રથમ સિદ્ધ કરી પછી આ મંત્રથી ૭ વાર પાણી
મંત્રીને અગ્નિ ઉપર રેડવાથી અગ્નિ હોલવાઈ જાય.

ઝેર ઉતારવાનો મંત્ર—ગંગા ગૌરી રાની ટાકન મારી કરો
વિષ પાની ગંગા વાટે ગૌરા સ્વાય આઠરા ભાર વિષ નિર્વિષ હો જાડ
ગુરુકી શક્તિ મેરી ભક્તિ ફુરો મંત્ર ર્શ્વરોવાચા ॥

રવિવારના રોજ ૭ વાર આ મંત્ર જપવાથી સર્વ વિષ
હતરી જાય છે.

ચોરીનો પત્તો મેલવવાનો મંત્ર— ‘ઉદયમૂદજલ જલાલ
પકર ચોટી ધર પછાડમેં જકુદાલયા વમુદા યા કહાર યા કહાર ॥

નદિ કિનારે કે કુવા પાસે રાત્રે આ મંત્રને ૧૨૧ વાર જપીને
સુષ્પ રહેવાથી સાત દિવસમાં ચોરી કાળુ કરી છે અને ચોરીનો
માલ ક્યાં છે તે સર્વ હકીકત સ્વપ્નમાં જણાય છે.

બગલામુખી મંત્ર.

જીઠ્ઠા સ્તંભન સિદ્ધ મંત્ર—ૐ અસ્ય શ્રી વગલામુખી મહામાયા
મંત્રસ્ય નારદ ઋષિ અનુષ્ઠુપછંદ શ્રી વગલામુખી દેવી લં બીજ હ્રીં
શક્તિ કીલકં શ્રુદિતિ મમશત્રુણાં નાશાયેં જપે વિનિયોગઃ

ન્યાસ—ૐ હ્રાં અંગૂઠાભ્યો નમઃ ૐ હ્રીં તર્જનીભ્યો નમઃ સ્વાહા
ૐ હ્રું મધ્યમાભ્યો નમઃ વૌષટ, ૐ હ્રૈં અનામિકાભ્યો નમઃ વૌષટ, હો

હાનિષ્ટિકામ્યાં નમઃ ૐ હં કરતકકરપૃષ્ઠામ્યાં ફટ, ૐ હાં હૃદયાય નમઃ ૐ હ્રીં શિરસે સ્વાહા, ૐ હ્રીં શિલાયૈ વષટ, ૐ હં કવચાય હં, ૐ હ્રીં નેત્રત્રયાય વૌષટ, ૐ હં અસ્ત્રાય ફટ ॥

ધ્યાન—વાદી મૂકતિ દાસતિ સિતિ પતિવૈશ્વાનરઃ શ્રીતતિ ક્રોધી શામ્યતિ દુર્જનઃ સુજનનિ સિપાનુગઃ સ્વંજતિ મર્વી સ્વર્વતિ સર્વ વિચ્ચ જડ તિચ્ચ મંત્રણા યંત્રણ. શ્રી વિદ્યે વગલામુલ્લી પ્રતિદિન કલ્યાણિ તુભ્યં નમઃ ॥

મંત્ર—ૐ-હ્રીં વગલામુલ્લી સર્વ દુષ્ટાનાં વાચં મુલં પદં સ્તંભય જીવહા કીલય બુદ્ધિ વિનાશય ૐ સ્વાહા ॥

આ મંત્રનો ૪૧ દિવસ સુધી સત્તાલાખ મંત્ર જપી મંત્રનું આવાહનાદિ શોડશો પ્રકારે પૂજન કરી હાગદર ચોકો કરી પીળાં ફુલ અને કેશરથી પુજન કરવું પછી અક્ષત ચઢાવવા પછી લાડુનો થાળ ધરાવવો. પીતાંબર પહેરી પીળા આસન ઉપર બેસી ગાયના બીથી થાળી ભરી તેમાં હાગદરથી પડકોણુ ચંત્ર બનાવવો તેમાં વચ્ચે હ્રીં લખી છ ખૂણામાં ૐ લખવા પછી વચ્ચે દીવો મૂકી તેનું પુંજન કરી સવા લાખ મંત્રનો જપ કરવો. તેમ નહિ તો ૩૬ દિવસમાં ૩૬ હજાર મંત્ર જપ કરવા. પછી દશાંશ હોમ કરી બ્રહ્મ-હોમન કરાવવું. આથી મંત્રની સિદ્ધિ થાય છે.

આ મંત્ર સિદ્ધ કરી શત્રુને ચુપ કરવા માટે, તેની બુદ્ધિમાં ફેરફાર કરવા માટે, શત્રુને રોકવા માટે કુર અમલદારની જાલ બંધ કરવા માટે આ મંત્ર મનમાં સાત વાર બોલી તેના સામે કુંક ભારવી તેથી તેની વાત બંધ થાય છે. આ અમલકારી મંત્ર છે.

જ્વાલામુલ્લી મંત્ર-કાર્ય સિદ્ધિનો મંત્ર-ૐ હ્રીં શ્રી ક્લૌ મહેશ્વરી જ્વાલામુલ્લી જંભિની સ્થંભિની મોહની વશીકર્ણીપર મન શોભિની સર્વ શત્રુ નિવારની ૐ આ ક્રૌં હ્રીં પાહિ પાહિ અશૌભય ૨ સર્વ જનં અમુકં (નામ દેવું) મમવશ્યં કુરુ કુરુ સ્વાહા ॥

આ મંત્રના ૫૦૦ વિધિપૂર્વક જપ કરવા પછી ૧૦૦૦ તે મંત્રથી મંત્રી આહુતી અગ્નિમાં હોમવી. પછી બે બ્રાહ્મણોને જમા-

ડવા પછી રોજ ૧૦૦ મંત્રનો જપ કરવાથી આ મંત્ર સિદ્ધ થાય છે. જ્યારે જરૂર પડે ત્યારે અડધી રાત્રે એક પગે ઉભા રહીને આકાશની સામે જોઈ ૩ થી ૭ વાર આ મંત્ર જપવાથી કાર્ય સિદ્ધ થાય છે. જેને વશ કરવાની ઈચ્છા હોય તે વશ થાય છે.

વીંછીનો મંત્ર—ૐ નમો સુરૈ ગાય પર્વત જાન સુરૈ જરે સુખો વંચૂલ સૂલ ગાય ગોવર કિયો જીહા સો ઉપજા વિચ્છુ સાત કાલો કંકલવાલો સાપ અપતી વાલો હરો લીલો પીલો ઉતરે તો ઉતારું નહિ તો હંકારું શબ્દ સાચા પિંડ કાચા ફુરો મંત્ર ઈશ્વરોવાચા સત્યનામ આદેશ ગુરુકા ॥

જોડાથી અથવા તેા લીંબડાની ડાળીથી આ મંત્ર લખતા જવું ને ઉજણી નાંખતા જવું તેથી વીંછી ઉતરે છે. મંત્ર બોલી ઉજણી નાંખો જોડા કે ડાળી નીચે પછાડી વીંછીવાળાને પગ કે હાથ જ્યાં ડાંખ માર્યો હોય તે ખંખેરવા કહેવું. તેથી વીંછી ઉતરી જાય છે.

વીંછીનો વીજો મંત્ર—ૐ નમો આદેશ ગુરુકો વ્યારે વિચ્છુ તેંતો કાટા ગોદ ગિર મુલ્લ ચાણ્યોમે કાટને પાની પ્યાડું કાટયો ઉતરે જાય ઉતરે ઉતારું, ચડે તો મારું ના તર ગરુડ ગોર હંકારું લંકાસે કોટ સમુદ્રસી યાદ ઉતરે વિચ્છુ જી હનુમંતકી દુહાઈ શબ્દ સાચા પિંડ કાચા ફુરો મંત્ર ઈશ્વરો વાચા ॥

આ મંત્ર સિદ્ધ કર્યા પછી તે જેને વીંછી કરડયો હોય તેના ડાંખ ઉપર પાણી ઉતારી મંત્ર લખતા જવું ને જમીન ઉપર છાંટતા જવું તેથી ઉતરે છે. અથવા ડાંખવાળી જગાથી ડાંખથી જેટલે ઉંચે ડેર ચઢ્યું હોય ત્યાંથી ડાંખ સુધી હાથવતી રાખોડી વતી ઉપરથી નીચે મસળતા જવું ને મંત્ર લખતા જવું અને ડાંખવાળો પગ કે હાથ ખંખેરવતા જવું તેથી વીંછી ઉતરે છે.

સાપનો મંત્ર—નૃસિંહ ભરીકે વચન વૈ જી હો નિરંતર તાર રૂતિ ॥

આ મંત્ર ડાળીચોદશને દિવસે વિધિપૂર્વક ધુપ દીપ, નૈવેદ્ય કરી ૧૦૮ વાર જપવાથી સિદ્ધ થાય છે. પછી જેને સાપ કરડયો હોય તેને આ મંત્રથી મંત્રીને ત્રણ ચાંગળાં પાણી પાવું અને ઘડામાં

ઠંડુ પાણી મંત્રીને તેના માથે ૩ ઘડા પાણી ત્રણ વાર મંત્રીને રેડવાથી ઝેર કતરે છે.

સાપનો મંત્ર—ન્દાન્હડિયા તેં કાફે સ્વાંધો સ્વાધા ક્ષીયો મારી જાસી અના સ્વાધાનેં પાની પ્યાવે સ્વાંધો ઉતરી જાસી ॥

આ મંત્રને સિદ્ધ કરી પછી જે કોઈ માણસ સાપ કરડ્યાની ખબર લાવે તેને આ મંત્રથી પાણી મંત્રીને પાવાથી સાપ કરડેલો ઉતરી જાય.

સરસ્વતીને પ્રસન્ન કરવાનો મંત્ર—ૐ હ્રીં હ્રીં હ્રીં ૐ સરસ્વત્યે નમઃ ॥

આ મંત્રને સિદ્ધ કરવા માટે તેનો એક હજારવાર જપ કરીને તેના દશાંશ મંત્રનો હોમ કરવો. પછી ગાયત્રું ધી ૧ શેર, બકરીનું દૂધ ૪ શેરમાં નાંખીને તેમાં એક પૈસાભાર સરઘવાનું મૂળ, સીંધા-લુણ ૧ પૈસાભાર, ધાવડીનાં ફુલ એક પૈસાભાર તથા એક પૈસાભાર મીઠું સર્વેતું ચુર્ણ કરી તેમાં નાંખી ધીમાં અગ્નિએ તે દૂધ ધી પકાવવું. તે દૂધ અને દવા બળી જાય અને ધી રહે એટલે ધીને ગાળી લઈ તેને ઉપરના મંત્રથી ત્રણવાર વિધિપૂર્વક મંત્રીને પીવાથી બુદ્ધિ વધે, સરસ્વતિ પ્રસન્ન થાય અને હજાર સ્ત્રોત રોજના મોઢે કરે તેવી તેની યાદદાસ્તી વધે. ધી ન બની શકે તો માલકાંકણીનું તેલ ૦૧૧ તોલો મંત્રીને ખાવાથી બુદ્ધિ વધે છે.

ભગવતી—ૐ નમો ભગવતી રક્ત પીઠં નમઃ ॥

આ મંત્રનો લાલ વસ્ત્ર પહેરીને એક હજારવાર જપ કરવો. સાત દિવસ સુધી વિધિપૂર્વક જપ કરવાથી ભગવતી પ્રસન્ન થાય છે અને હૃદયમાં ભગવતીનાં દર્શન થઈ ઇષ્ટિત વસ્તુ પ્રાપ્ત થાય છે.

રુદ્ર મંત્ર—ૐ નમો ભગવતે રુદ્રાય હું ફટ સ્વાહા ॥

ધંતુરો, ધી અને કુસુમનાં ફુલ મેળવીને દસ હજાર હોમ કરતા જપુને મંત્ર બોલતા જપુને તો રુદ્ર પ્રસન્ન થઈ વર આપે છે. કદાચ તેથી પ્રસન્ન ન થાય તો એક લાખ હોમ કરવાથી જરૂર વરદાન મળે છે ને શિવભ પ્રસન્ન થાય છે.

જાદુ દૂર કરવાનો મંત્ર—ૐ વજ્રમેં કાઠો વજ્રમેં તાલા વજ્રમેં

बंध्या दसो द्वारा जहामुं आयो जहांहीं जाय जाने भेजा जाइकुं-
वाय चढ पठंति असंधान सरिवति तत्र इस पिण्डका मुठी टोना
चामन वीर वेताल ज्ञान परिज्ञान जे इस पिण्डकु कुछ करे तो इश्वर
महादेवकी आज्ञा फूरो ॥

२१ कुवानुं पाण्णी २१ आडनां पान डायी चार रस्तानी धुण
लावी धडमां पाण्णीने जण नांभी, रात्रे छवन करे, सवारमां स्नान
करावी तेव, धुप वीगेरे १०८ बार भंत्रीने भाथापर नेने जाडु
क्युं डोय तेनुं नाम दधने नांजे तो कामनादि दोष जय ने शरीर
निर्भण थाय छे.

दाढमांना कीडानो मंत्र (२)—कामरुदेश कामाक्षी देवी जहां
वसे इस्माइल जोगी, इस्माइल योगीने पाळी गाय नित उठ चरवा
वनमें जाय, वनमें चरे सुका गंभीर जो गाय गोबर कीयो जांम
उपजे कीडा सात भूत सुताळा पुंछ पुंछाला धड पिंजर सह मुठा-
गालमें मुडी करे तो गुरु गोरखनाथकी दुहाइ फीरे शब्द साचा
पिंड काचा फूरो मंत्र ईश्वरोवाचा ॥

आ भंत्रीने प्रथम सिध्द करी राखवो. पछी दाढमां कीडा
पड्या डोय तेनी दाढ भंतरवा भाटे आ भंत्रीनी डोढाने पुटे
त्राणुवार, सात सात भंत्रीनी भंतरीने लाकडांमां ठोक्वाथी कीडा जय
ने दांत दुःखता बंध थाय.

कंठमालनो मंत्र—परवत उपर परवत परवत उपर फटिक,
सिला फटिक सिला पर अंजनी जीन जाया हनुमंत नेह लोट हला
काखकी खलाइ पाछेकी अदीट कोन कीकर फेर रानकी बद कंठकी
कंठमाला घुटरने काड हरु हाडकी दडगुल पेटकी ताप तिल्ली फीया
इननेको दुर करे भस्मनानर तुझे अंजनी माताका दुव पीया हराम
मेरी भक्ति गुरुकी शक्ति फूरो मंत्र ईश्वरोवाचा सत नाम आदेश
गुरुका ॥

शुनीवारने रोजथी २१ दिवस सुधी विधिपूर्वक हुनमाननी
पुजा करीने रोज १०८ मंत्र जपवाथी सिध्द थाय. डोणी, काली
चौदश के अड्डणुमां मंत्र जपवाथी सिध्द थाय छे. आ कडाथी

તાવ મંત્રશે, ખરોળને છરીથી અને પછી કંઠમાળને રાખોડીથી હાંસડી આગળ સાતવાર મંત્રી ઉજણી નાંખવાથી મટે છે.

પેટનો ચુંક—ૐ નમો આદેશ ગુરુકો શ્યામગુરુ પવત શ્યામગુરુ પર્વતમે વડ, વડમે કુવા, કુવામે ત્રીન સુવા કૌન કૌન સુવા, વાય સુવા જહર સુવા, પીડ સુવા, માજ માજવે જહર આઈ ગાજની દનુ-મંત માર કરેગા મસ્મંત ફૂરો મંત્ર શ્વરો વાચા ॥

આ મંત્ર સિધ્ધ કરીને સાતવાર પાણી મંત્રીને પાવાથી પેટની પીડા મટી જાય છે.

આંખનું તેજ કાયમ રહેવાનો મંત્ર—અજાતથ સુકન્યાથ ચવન મશેક્ર મષ્ણાઉ મોજનાંતે સ્મરેત્તુ યસ્ય તસ્ય નેત્ર ન નશ્યતિ ॥

જમ્યા પછી પાણી મંત્રીને સાતવાર આંખો ધોવાથી આંખોનું તેજ વધે છે.

આંખ મંત્રવી—ૐ નમો શ્રી રામકી ધની લછમનકા વાળ આંખ દર્દ કરે તો લછમન કંમરકી આન મેરી મક્તિ ગુરુકી શક્તિ ફૂરો મંત્ર શ્વરો વાચા સત્તનામ આદેશ ગુરુકો ।

આ મંત્રને કાળીચૈદશના રોજ ૧૪૪ વાર જપ કરવાથી સિધ્ધ થાય છે. ત્રણ દિવસ આંખ આવી હોય તેને ઉજણી નાંખવાથી રોગ જાય છે.

દાઢ દુઃખતી બંધ થવાનો મંત્ર—ૐ નમો આદેશ ગુરુકો વનમે વ્યાઈ અંજની જીન જાયા દનુમંત કીઢા મકુડા મકુડા યે ત્રીનો મસ્મંત ગુરુકી શક્તિ મેરી મક્તિ ફૂરો મંત્ર શ્વરોવાચા ।

આ મંત્ર કાળીચૈદશ અથવા અહણના દિવસે ૧૪૪ વાર જપવાથી સિધ્ધ થાય છે. તે મંત્રથી ત્રણ દિવસ સુધી દાઢ મંત્રવાથી દાઢ દુઃખતી બંધ થાય છે.

અન્ન પચવાનો મંત્ર—અગસ્ટ્ય કુંભકર્ણ ચ સંમં ચ વમ્બડવાનલઃ આહારં પાચનાર્થાય સ્મરે ધ્રીમં ચ પંચકમ્ ।

આ મંત્ર સિધ્ધ કરીને જમ્યા પછી મંત્ર બોલતા જવું ને પેટે હાથ ફેરવતા જવાથી ખાધેલું પચી જાય.

ગાય મેંસને કીડા પડે તેનો મંત્ર—મહંત પટવારી અરજ ગાતી વયા જીનકે પાર્યોંકે કીડા ગયા ॥

આ મંત્રથી ત્રણવાર ૩ કાંકરી મંત્રીને જે જનાવરને કીડા પડ્યા હોય તેનું નામ દઈ તેના માલીકને આપી કહેવું કે જે કીડા જતા રહ્યા અને તે કાંકરીઓ તે જાનવરને મારવી. શની અને રવીવારે આ પ્રમાણે કરવાથી કીડા જતા રહે છે.

દાંત મંત્રવા—હે દંતા તુમ ક્યાં ફુલતા હમેં તુમેં સંજાઈ વા હમારા કસર તુમ તો બતીસ હમરી તુમરી કૌનસી રીતિ હમ કમાયા તુમ બેટે સ્વાડ મત્યુકી બિરિયા સંગહી જાય ।

આ મંત્ર સિદ્ધ કરી જેને દાંતમાં સણુકા મારતા હોય તેનું મોં ધોવરાવી સાતવાર આ મંત્રથી પાણી મંતરીને આપવું તેના સાત વાર કોગળા કરાવવાથી દાંતમાંની પીડા મટે છે.

દાદમાં કીડા પડ્યા હોય તેનો મંત્ર—સવારામેં સીસી સીસીમેં મીચી મિચીમેં કીડા, કીડામેં પીડા, કીડા મરે, પીડા ટલે શબ્દ સાચા પિન્ડ કાચા ફૂરો મંત્ર ઈશ્વરી વાચા

લોહાના બે ખુંટા લઈ આ મંત્રથી મંતરી એક ખીલાને કુવામાં નાંખવો અને ખીલાને જ માં દાટવાથી દાદમાંના કીડા મરી જાય.

માથુ દુસ્ખવાનો મંત્ર—‘સસ્કર ફરડન દર રોદની લગકંશૂન ।’

જ્યાં માથે દુઃખતું હોય ત્યાં પીળી માટીથી આ મંત્ર ૩ વાર લખીને પછી તે ગાંઠની બરાબર ગોળ લઈ કોકરાને બહેંચી દેવાથી માથું દુઃખતું બંધ થાય છે.

ગુમહાનો મંત્ર—ૐ નમો આદેશ ગુરુકો વનમેં વ્યાઈ અંજનિ જીન જાયા હનુમંત ફુનીફૂસી ગુમડી યે તીનો મસ્મંત ॥

આ મંત્રને કાળીચોદશ કે ત્રણજીમાં સિદ્ધ કરીને પછી આ મંત્ર બોલતા જવું ને ગુમડા ઉપર હાથ ફેરવતા જવું. સાતવાર મંતરવાથી ગુમડું મટે છે.

કમલો મંતરવો—ૐ નમો આદેશ ગુરુકો રામચદ્ર સરસા ધા લછમણ સાધા વાળ કાલા પીલા રાતા નીલા થોથા પીલા પીલા

પીલા ચારોં શઢ જો રામચન્દ્ર જોયા કે નામ મેરી ભક્તિ ગુરુકી શક્તિ ફૂરો મંત્ર ઈશ્વરો વાંચા ॥

પ્રથમ આ મંત્ર કાળીચૌદશ કે શ્રદ્ધાને રાજ સિદ્ધ કરી મૂકવો પછી કમળાવાળાને સામે બેસાડીને પીતળની વાડકીમાં પાણી ભરી સોયથી આ મંત્ર બોલતા જવું ને કમળો ઝારતા જવું સાત દિવસ સુધી મંતરવાથી કમળો મટે છે.

જાંગ કે પાંસઝીના દુસ્વાવાનો મંત્ર—ૐ સ્વંસ્વારી સ્વંસ્વારા કહાં ગયા સવા લાખ પરવતો ગયા લાખ પરવ તોં જાય કાહ કરેગા સવા ભાર કોહલા કરંગા સવા ભાર કોહલા કર કહા કરેગા, હનુમંત વીરકા નવ ચંદ્રહાસ સ્વડક ઘડેગા નવ ચંદ્રહાસ સ્વડગ ઘડ કાહ કરેગા જાનુ વાઢમરુ પંસૂઝી વાયકું કાઢિ ફઢી સ્વારી સમુદ્રમેં રાસેગા જગત્ ગુરુકી શક્તિ મેરી ભક્તિ ફૂરો મંત્ર ઈશ્વરો વાચા ॥

આ મંત્રને પ્રથમ સિદ્ધ કરવો પછી જેની જાંગ કે પાંસઝી દુઃખતી હોય તેને સામે બેસાડી તલના તેલમાં સિંદુર મેળવીને આ મંત્રથી તીરવડે મંતરવાથી પાંસઝી દુઃખતી બંધ થાય છે.

હરસનો મંત્ર—સુરાસાનકો ટીની સ્વાય સ્વૂની વાદી દોનો જાયા ॥

આ મંત્ર સિદ્ધ કરીને પાણી ૩ વાર મંતરી આપવું તે પાણીથી હરસ ધોવાથી ખુની હરસ મટે છે.

કર્ણ પિશાચિનીનો મંત્ર—ૐ હં હન હન સ્વાહા ॥

આ મંત્રને લોજપત્ર ઉપર અષ્ટગંધ [ગોરોચન, કપુર, હાથીનો મઢ, અગર, કર્કતુરી, કેશર, રક્તચંદન અને સુખટ] થી ૧૦૦ લાખી તેને ધુપ, દીપક, અને નૈવેદ્ય ધરાવી પૂજન કરી પ્રદક્ષિણા કરાવવું પછે તાંબાના વાસણમાં પાણી ભરાવીને લોજપત્રના મંત્રને તેમાં નાંખતા જવું ને મંત્ર બોલતા જવું તો આ મંત્ર સિદ્ધ થાય છે. આ વિધિને ઉત્કાલીન કહે છે.

આદાસીશીનો મંત્ર—ૐ અચલ ગુસાંઈ વન સ્વંદેરાય ચોર ન શાંકે વાઘ ન કચ્ચે વનફલ સ્વાઈ શાંક મારી હનુમંત મેં ઈસંપિંઢ આવાસીસી ઉતર જાય શબ્દ સાચા પિંડકાચા ફૂરો મંત્ર ઈશ્વરોવાચા

આ મંત્ર સિદ્ધ કરી તે મંત્રથી આદાસીસીવાળા માણસના

માથાને હાથવડે પકડી સાતવાર મંત્રી ઉજાણી નાંખવાથી આઠાસીસી મટી જાય.

તાવ જવાનો મંત્ર—શ્રી કૃષ્ણ બલમદ્રશ્ય પ્રદ્યુમ્ન અનીરુદ્ધ યા ।
ઉષા સ્મરણ માત્રેણ જ્વર વ્યાધિ વિમુચ્યતે ॥

આ મંત્ર વારંવાર બોલવો અને મનમાં તાવ ઉતરી જવાનો સંકલ્પ કરવો તેથી તરત તાવ મટી જાય છે.

મંત્ર યંત્ર અને તેંત્ર ત્રણના દોષ દુર કરવા—ઉલટંત દેવ પલટંત
કાયા ઉતર આવ વચ્ચ ગુરુને બુલાયા, વેગ સત્ય નામ આદેશ ગુરુ-
કાં શબ્દ સાચા પિંડ કાચા ફૂરો મંત્ર ઈશ્વરો વાચા ॥

ચાર રસ્તાવાળી જગામાં પતાસુ રાખી તેમાં જરા દારૂ નાંખી મંત્ર જપીને ચાલ્યા આવવું જરૂર પડે ત્યારે તે જગામાંથી ચાર કાંકરી લાવી તેને આ મંત્રથી ૨૧ વાર મંત્રીને ચારે દિશામાં ચાર ફેંકવી અને ત્રણ પોતાની પાસે રાખવી પછી જેના શરીરમાંથી મંત્ર યંત્રને તંત્રના દોષને દૂર કરવાના હોય તેના ઉપર એક બે કાંકરી આ મંત્રથી મંત્રીને મારવાથી દોષ જાય છે.

ઢાકીની શાકીની કાઢવાનો મંત્ર—ૐ હનુમાનજી આયા કોઈ
કોઈ લાયા ઢાકીની શાકીની આન આન કૂરુ કુરુ સ્વાહા ॥

આ મંત્રને પ્રથમ સિદ્ધ કરી પછી અડદનું પુતણું બનાવી સવાપાસેર તેલમાં તે પલાળીને રોગીના ઉપર સાતવાર ઉતારીને પછી બાળવું, અને તેનામાં આ મંત્રથી અડદ મં તા જવા ને નાંખતા જવું તેથી તે રોગીને ડાકીની કે શાકીની જે વગગી હોય છે તે જતી રહે છે. આ મંત્રથી ડાકીની કાઢવા માટે પ્રથમ પોતાની દેહ રક્ષાનો મંત્ર બોલવો જોઈએ.

કાનની પીડાનો મંત્ર—ૐ નમો આદેશ ગુરુકો બાહ મેં કપાલ
કપાલમેં મેજા મેજામેં કીઢા, કીઢામેં કરન પીઢા, સોનાકા સિલા
વા રૂપાકા હથોઢા ઈશ્વર ઘડે ગવજા તોઢે શબ્દ સાચા પિંડ કાચા
ચલો મંત્ર ઈશ્વરો વાચા ॥

આ મંત્ર સિદ્ધ કરીને ભખમથી ચાર પાંચવાર કાન મંત્રવાથી કાનની વાયુની પીડા મટે છે.

અન્નપૂર્ણાનો મંત્ર—ૐ નમો અન્નપૂર્ણા અન્નપુરે ઘૃત પુરે ગણેશ
દેવતા પાતી પુરે બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેશ ત્રીનો દેવતા મેરી ભક્તિ ગુરુકી
શક્તિ ગુરુ ગોરખનાથકી વાચા ફૂરો મંત્ર ઇશ્વરોવાચા ॥

આ મંત્ર એક લાખવાર વિધિપૂર્વક જપવો પછી પ્રાદક્ષણ
લોજન કરાવી જે સામગ્રી હોય તેમાંથી પ્રથમ અન્નપૂર્ણાને થાળ
ધરાવી તેમાંથી એક ભાગ કુવામાં રાખીને એક હાથે પાણીનો લોટો
ભરી પછી દીવો સળગાવી કુવામાં અન્નપૂર્ણા તથા વરૂણ દેવનું
પુજન કરવું અને આ મંત્રની એક માળા જપવી પછી પ્રાદક્ષણ
લોજન કરાવવાથી અન્નપૂર્ણા પ્રસન્ન થાય અને માલમાં ઘટ
આવે નહિ.

ભૂતાદિના દોષ કાઢવાનો મંત્ર—ૐ નમો આદેશ ગુરુકો હનુમંત
વીર વીરનકે વીર તિહારે તરકસમેં નૌ લાલ્લ તીર લીન વામેં લીન
દાહિને કવહૂ આગે હોઈ ધની ગુસાઈ સેવતા અમુકકી કાયા મંગ ન
હોઈ હંદ્ર રસ ન દો લોકમેં વાહર દેસે મમાન હવારી યા અમુકકો
દેહી છલછિદ્ર વ્યાપે તો જતી હનુમંતકી આન મેરી ભક્તિ ગુરુકી
શક્તિ ફૂરો મંત્ર ઇશ્વરો વાચા ॥

આ મંત્ર સિદ્ધ કરીને મોરના પીંછાની છડીથી સાતવાર આ
મંત્ર બોલીને જેને ભૂતાદિક વળગ્યું હોય તેને ઉજાણી નાંખવાથી
ભૂત, પ્રેત, ખવીસ, જડ વિગેરે જતાં રહે. નાના બાળકને તેવી પીડા
હોય તો આ મંત્ર પીંપળના પાનમાં લખીને માદળીયામાં ઘાલી કોટે
બાંધવાથી ભૂતાદિક જતાં રહે.

ભૂતાદિકને મારવાનો મંત્ર—ૐ આદેશ ગુરુકો હનુમંત વીર
વજરંગી વ્રજધાર ઢાકિની શાકિની ભુત પ્રેત જીન્દર સ્વપ્ન કોટી
કટીક મારુ, નહિ મારે તો નિરંજન નિરાકાર કી દુહાઈ ॥

શનીવારથી ૨૧ દિવસ સુધી હનુમાનજીનું પુજન કરી રોજ
૧૨૧ મંત્ર વિધિપૂર્વક જપવાથી સિદ્ધ થાય, પછી અડદથી સિદ્ધ
થાય. પછી અડદ મંત્રી રોગી ઉપર છાંટવાથી ભૂત ભય.

સર્વોપરી સમા મોહિની મંત્ર—ૐ નમો આદેશ ગુરુકો શંભા-
હુકી વનમાં ફૂલી ઇશ્વર દેસ ગવજીમલી આવભાવ રાજા પ્રજા પાંવ

પઢાવ મંગલ મોહન યશીકરણ મોહન મેરા નામ જે મોહન ફલાને કે
(નામ દેવું) અંતશ વસો સંગમહે સુરગાંવ ચલ મોહિની રાઝલ
ચલ જલતી અંગ બુઝાવત ચલ ત્રીન સ્વેત આગે મોહ ત્રીન
સ્વેત ઉત્તર મોહ ત્રીન સ્વેત દક્ષિણ મોહે આવતેકી દૃષ્ટિ મોહ
છળ્યા વૈઠા રાજા મોહ શય્યા વેઠી રાની દર મોહ દીવાર મોહ
ગાંવકા મુકદ્દમ મોહ કાજીકી કુરાન મોહ તે તુ નાહરસિંહ વીર
હમારા કારજ ના કરે તો આપકી માતાકા દુધ પીયા હરામ કરે
ઠઃ ઠઃ ઠઃ ઠઃ ઠઃ ઠઃ સ્વાહા ॥

શનિવારે મંત્ર જપીને શંખાવલી નોતરી આવી રવીવારે આ
મંત્ર ૨૧ વાર જપીને તેનું પૂજન કરીને ઉઘાડી લાવી રાત્રે દીવો
કરી નૃસિંહનું આવાહન કરી એ પેંડા અને પાનનું બીડું ભોગ ચ-
ઢાવીને ઘી સાકર ૧૨૧ વાર મંત્ર ભણીને અગ્નિ ઉપર નાંખી કપુર-
ની આરતી ઉતારવી રોજ એ પ્રમાણે સાત દિવસ સુધી કરવું તો
આ મંત્ર સિદ્ધ થાય પછી શંખાવલીની ગોળી બાંધી પાઘડીમાં રાખે
તો શનિ પ્રજા સર્વ પ્રસન્ન થાય. સભા વશ થાય, સ્ત્રીને મીઠાઈ
મંત્રીને ખવરાવવાથી અને બીજા મનુષ્યને એ ગોળી જળમાં મંત્રી
તેના માથે જળ છાંટવાથી આપણા મનોરથ પૂર્ણ થાય.

ગોલ મંત્રવાનો મંત્ર—ૐ નમો આદેશ ગુરુકો ગુગલ ધુપકી
ધુઆં ધાર દેહું પલમાં તેરી શક્તિ તરસ રાત્રિકો ડુટા તારા રોસા
ડુટા ભૈરવ બાબા કામ નગારા ગુહ મંત્ર પઢ ઉસકો દે ધરમેં ચક્ર ન
બાહર ચક્ર ફિર ફિર દેસે હમારા મુલ સેવ જીવ સેવ જીવકોં મૂવત
સેવે મસાળ હમસે આકુલ વ્યાકુલ જતી હનુમંતકી આન હમેં છોડ
ઓરકે પાસ જાય પેટ ફાટ તુરત મર જાય સત્ય નામ આદેશગુરુકા ॥

દર શનિવારથી ૨૧ દિવસ સુધી રોજ ૧૨૧ વાર જપ કરી
લાપસીનું નૈવેદ્ય ધરાવવું તેથી મંત્ર સિદ્ધ થાય છે. સાત શનિવાર
સુધી જપ કરવા. પછી આ મંત્રથી ગોળ મંત્રીને જેને ખવરાવે તે
તેની પાસે હાજર થાય અને વશ થાય.

સર્વ ગામ મોહની મંત્ર—જતિ હનુમંત કને મરે ઘટ પિંડકા કૌન
હે ચોરી છત્તી મય વન મોહિ મોહિ જોહિ દહ દહ ગુરુકી શક્તિ

મેરી ભક્તિ ફૂરો મંત્ર ઈશ્વરો વાચા સત્ય નામ આદેશ ગુરુકા ॥

શનીવારે હરમાનજીનું પૂજન, ધુપ; દીવો અને નવેદ્ય ધરાવીને કરવું ને ૧૪૪ મંત્રનો જપ કરવો. એમ સાત શનિવાર સુધી આ મંત્ર સાધવો. પછી ચાર રસ્તાના ચકલા આગળથી ચાર કાંકરી લઈ આ મંત્રથી મંત્રીને જે કુવાનું પાણી આપું ગામ પીતું હોય તે કુવામાં નાંખવાથી ગામના લોકો તેને માન આપે, અને તેના કલા પ્રમાણે કરે.

સર્વ વર્ણીકરણ મંત્ર—ૐ નમો આદેશ ગુરુકો રાજામોહું પ્રજા મોહું મોહું બ્રાહ્મણ વાણીયા, હનુમંત રૂપમેં જગત મોહું તો રામચંદ્ર પરમાણીયાં ગુરુકી શક્તિ મેરી ભક્તિ ફૂરો મંત્ર ઈશ્વરો વાચા ॥

આ મંત્રે ૨૧ દિવસ સુધી રોજ ૧૨૧ વાર જપવાથી સિદ્ધ થાય છે. જે ગામમાં જવું હોય ત્યાંના ચાર રસ્તાના ચકલા આગળથી ધુળ લઈ તે સાતવાર મંત્રીને માથામાં રાખવાથી તેને જે જીવે તે વશ થાય છે.

વસ્તુ મંગાવવાનો મંત્ર—ૐ નમો દેવ લોક દવાસ્યો દેવી જહાં વસે રુસ્માઈલ યોગી છપ્પન ભૈરવ હનુમંત વીર મુત દૈત્યકું સારા મંગાવે પરાઈ માયા લાવે લાડુ પેંઢા વરફી સિંગોડા પાક પતાસા, મિશ્રી, ઘી, લવિંગ, ફલાયચી, તલ દેવી કિલ કિલ ઉપર હનુમંત ગાજે રતની વસ્તુનમેં ચહો વસ્તુ લાવે ન લાવેતો તેતીસ કોટિ દેવતા લાજે મિર્ચ જાવંત્રી, જાયફલ, હડજ, વાહડ, બદામ, છુહારા, મુર્ફર રામવીર તો વતાવે વસ્તાં લછમનવીર પકડાવે હાથ મુત મેતકા ચલાવે સાધિ હનુમંતવીર લંકાકો ધાઈ મૂત હનુમંતવીરકો સંગ ચલાયા, ચાહી વસ્તુ ચલી આવે હનુમંતવીરકો સબ કોઈ ગાવેસો કોશકી વસ્તુ લાવે ન લાવેતો એક લાખ એંસી હજાર પીર પેગમ્બર છેજાવે ॥

ગામ બહારથી જેમાં પાણી હોય તેવા કુવા આગળ જવું, કુવામાં એસી હનુમાનની મૂર્તિ સામે મૂકી તેમની આગળ દીવો કરવો, ધુપ હઈ મંત્ર જપવા. સાત દિવસ સુધી રોજ અઢી કથરોટ

ખાંડ સાથે લોગ ધસાવવા અને પછી તે ચોતે ખાવું, ૨૧ મંત્ર જપવા, જ્યારે આકાશ વાણી થાય ત્યારે વરદાન માગવાથી જે ભેધએ તે વસ્તુ મળે છે.

વશીકરણ મંત્ર—ધુલી ધુલી વિકટ ચંદની પદ મારું ધુલી ફિરે દિવાની ઘર તજે બાહર તજે ઢાઢા ભરનાર તજે દેવી દિવાની એક-સઠી કલવાનત્ નારસિંહવીર અમુકને (નામદેવું) ડઠાઈ લ્યાવ મેરી ભક્તિ ગુરુકી શક્તિ ફૂરો મંત્ર ઈશ્વરો વાચા ॥

શનિવારે જે સ્ત્રી મરે તેની ચિંતામાંથી તેના પગ નીચેના કોથલા લાવી કોરી ડબીમાં તેની લખ્મ રાખી મૂકવી પછી આ મંત્રથી સાતવાર મંત્રીને જેને તેનો ચાંદો કરવામાં આવે તે વશ થાય છે,

મોહની તેલ—ૐ નમો મોહન રાની પલંક ચઢ બેઠી મોહ રહા દરવાર મેરી ભક્તિ ગુરુકી શક્તિ દુહાઈલો નાચમારીકી દુહાઈ ગૌરી પાર્વતીકી દુહાઈ બજરંગબલીકી ॥

અત્તર, મિઠાઈ, કુલ, દાવો અને લોખાનનો ધુપ કરી કાગી-ચૌદશની રાત્રે ૨૨ માળા આ મંત્રની જપી તેલ મંતરવું, પછી તે તેલ માથે ઘાલીને સભામાં જવું. જેને શરીરે તે તેલ ચોપડવામાં આવે તે વશ થાય છે.

સોપારી મંત્રી વશ કરવાનો મંત્ર—સ્વરી સુપારી કામનગારી રાજા પ્રજા સ્વરી પિયાર મંત્ર પડ લગાડતો રહીયા કલેજા લાવે તોડ જીવત ચાટે પગતલી મુવે સેવે મશાનયાં શબ્દકી મારી ન લાવે તો જતી હનુમંતકી આન શબ્દ સાચા પીંડ કાચા ફુરો મંત્ર ઈશ્વરો વાચા ॥

આ મંત્રથી સોપારી ૨૧ દિવસ સુધી રોજ ૧૦૮ મંત્રથી મંતરવી અથવા સૂર્ય ગ્રહણના રોજ આ મંત્રથી ૧૦૮ વાર મંતરવી. પછી તે સોપારી જેને ખવરાવવામાં આવે છે તે વશ થાય છે.

લવંગ મંત્રી વશ કરવાનો મંત્ર—સત્ય નામ આદેશ ગુરુકો લૌંગા લૌંગા મેરા માઈ ઇન્દ્રી લૌંગ શક્તિ ચલાઈ પહલી લૌંગ રાતી

માતી દૂર્જો લૈંગ જોવન માતી તીજી લૈંગ અંગમેં રાખે, ચોથી લૈંગ દોડ કર જોડે, ચારો લૈંગ જો મેરી સ્વાય ફલાનેકે (નામ દધ) પાસ સો ફલાની આ જાય મેરી ભક્તિ ગુરુકી શક્તિ ફૂરો મંત્ર ઈશ્વરો વાચા ॥

રવીવારે દીવાનું પૂજન કરી દરરોજ ૨૧ વાર ૨૧ દિવસ સુધી આ મંત્ર જપવાથી સિદ્ધ થાય છે. આ મંત્રથી લવંગ સાત-વાર મંતરીને ખવરાવવાથી હાજર થાય છે.

ઇલાયચી મંત્રવાનો મંત્ર—ૐ નમો કાલા કલવા કાલી રાત નિશકી પુતલી માંડી રાત કાલા કલવા ઘાટ વાટ સુતી કો જગાહ લાવ બેઠીકો ઉઠાવી લાવ સ્વઢીકો ચલા લાવ વેગી ધર્યા લાવ મો-હિની જોહની ચલ રાજાડી ઢાડં અમુકીકે તનમેં ચટપટી લગાવ જીયા લે તોડ જો કોઈ સ્વાઈ હમારી ઇલાયચી કમી ન છોડે હમારા સાથ ઘરકો તજે બાહરકો તજે ઘરકે સાંકો તજે હમે તજે ઔર કતો જાઈતો છાતી ફાટ તુરત મર જાય સત્ય ગુરુ આદેશ ગુરુ ગુરુકી શક્તિ મેરી ભક્તિ ફૂરો મંત્ર ઈશ્વરો વાચા ઈશ્વર મહાદેવકી વાચા વાચાસે ટરે તો કુંભી નરકમેં પડે ॥

૨૧ દિવસ સુધી આ મંત્ર રોજ ૧૦૮ વાર જપવો પછી ઇલાયચી ૧૧ વાર મંતરીને જેને ખવરાવવામાં આવે તે વશ થાય છે.

શરીરરક્ષક મંત્ર—ૐ શરીરે પાહી પાહી કરુ સ્વાહા ।

આ મંત્રનો જપ એક અઠવાડીયા સુધી રોજ ૧૦૮ વાર કરવાથી સિદ્ધ થાય છે. તેથી શરીરનું રક્ષણ થાય છે.

ઉચ્ચાટન મંત્ર—ૐ શારદૈ કાલરુપાય રુપસ્વરુપાય અમુકમે શત્રુ ઉચ્ચટય ઠઃ ઠઃ સ્વાહાઃ ॥

કરૈણના મૂળ આ મંત્રથી મંતરીને જે મનુષ્યના ખારણામાં નાખે તેનું ઉચ્ચાટન થાય છે.

સૂચના.

મંત્ર વિદ્યા કેટલાક જુઠી છે એમ માને છે. તે મોટી ભૂલ છે. મંત્ર વિદ્યા સાચી છે, મંત્રનો યથાવિધિ એકાગ્રતા પુર્વક જપ કરવાથી તે સિદ્ધ થાય છે. આ પ્રકરણમાં ઘણા મંત્રો આપવામાં આવ્યા છે. સર્વ યથાવિધિ જપ કરવાથી સિદ્ધ થાય છે. જે માણસ ઇશ્વરના નામનો જપ કરી ઇશ્વરને મેળવવા રાત દિવસ યત્ન કરે છે તે ઇશ્વરને મેળવી શકે છે.

ઉપરના જે મંત્રો શી રીતે સિદ્ધ કરવા ન બતાવ્યું હોય તે મંત્રો શનિવારથી ૨૧ દિવસ સુધી અથવા તો કાળીચૌદશની રાત્રે કે ગ્રહજ્ઞના દિવસે ૧૦૮ વાર ધ્રુપ દીપ કરી જપવાથી સિદ્ધ થાય છે.

પરચુરણ મંત્રો સાધવા કરતાં તો બ્રાહ્મણ દ્વિજ વર્ગે ગુરુ ઉપદિષ્ટ પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર કરવાનો મંત્ર અથવા તો ગાયત્રી મંત્રનો જપ કરી તેની સિદ્ધિ મેળવવી જોઇએ. જે મંત્રને સિદ્ધ કરવો હોય તે મંત્રના જેટલા અક્ષરો હોય તેટલા લાખ તે મંત્રના જપ વિધિપૂર્વક એકાગ્રતાપૂર્વક કરવા તે દિવસોમાં બ્રહ્મચર્ય પાળવું, ભૂમિ ઉપર શયન કરવું, સત્ય બોલવું, એકવાર સૂક્ષ્મ આહાર જમવો. તો તે મંત્ર સિદ્ધ થાય છે. અને આવા ઇશ્વર પ્રાપ્તિના મંત્રો સંયત્તાં આપત્તિ માત્ર ટળી જાય છે અને સુખ મળે છે. દરેક મંત્ર જપવા માટે સ્નાન કરી પત્રિત્રને સ્વચ્છ જગામાં, આસન પાથરી; પૂર્વ કે ઉત્તર તરફ મુખ રાખી બેસવું. શાંત થવું. મનને સ્થિર રાખવું, ધ્રુપ કરી ઘીનો દીવો કરવો. મંત્રના અર્થમાં વૃત્તિ રાખી હૃદયમાં એકાગ્ર થઇ જપ કરવો. જપ કરતી વખતે જપના અર્થ સિવાય બીજા વિચાર કરવા નહિ. તેથી મંત્ર સિદ્ધ થાય છે.

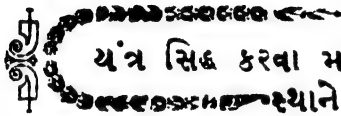
ભાગ ૧૦ મો

—:૦:—

ચંત્રશાસ્ત્ર

પ્રકરણ ૯૩ મું

ચંત્રવિધિ.

ચંત્ર સિદ્ધ કરવા માટે પવિત્ર વત્ર પહેરી એકલા એકાંત આસન પાથરી બેસવું. બ્રહ્મચર્ય પાળવું, પૃથ્વી ઉપર સુવું, હલકુ સાદુ ભોજન જમવું. ચંત્રને દીવો કર્યા પછી દીવા સામે લખી ધુપ કરવો, જળનો ઘડો સ્થાપન કરવો. તે ચંત્રને પુષ્પ ચંદન કરી પુજા કરવી પછી નૈવેદ્ય ધરાવવું.

મિત્ર માટે ચંત્ર લખવો તો ગાયત્રી ધી મોંમાં રાખી ચંત્ર લખવો તગર, અગર, સુખટ, ગુજળ, ગાયત્રી ધી, મદ, કપુર, બાયકળ, વિગેરેનો ધુપ કરવો.

મારણ ઉચ્ચાટનના ચંત્રમાં સિંધવ ને લીંમડાનું પાન મોંમાં રાખી તેનો જ ધુપ કરી ચંત્ર લખવો.

ચંત્ર ભોજપત્ર ઉપર લખવો હાડમની કલમથી અષ્ટમંધથી ચંત્ર લખવો. પીપરની કલમથી, બોરડીની કલમથી, ચંત્ર લખવો, પ્રથમ ચંત્રને સિદ્ધ કરવો તે પછી તે ચંત્રનો ઉપયોગ કરવાથી સિદ્ધ થાય છે.

મંત્ર કે યંત્ર સિદ્ધ થવા એ પ્રયોજકના દૃઢ સંકલ્પ ઉપર આધાર રાખે છે. તેને તેમાં શ્રદ્ધા હોવી જોઈએ.

આ યંત્રનું આ ફળ મળવું જ જોઈએ એવી પ્રયોજકને શ્રદ્ધા જોઈએ. જે પ્રમાણમાં લખનારનું દૃઢ આત્મબળ, પ્રબળ ભાવના તે પ્રમાણમાં મંત્ર કે યંત્રની સિદ્ધિ સમજવી.

મનુષ્ય પોતે પોતાના દૃઢ આત્મબળના પ્રતાપથી, પૂર્ણ શ્રદ્ધાથી જે ઉચ્ચ ભાવના કરે છે તે તે સિદ્ધ કરે છે. મંત્ર કે યંત્રમાં પણ અમુક પરિણામ થાય એવી દૃઢ ભાવના જ ફળે છે માટે પ્રયોજકે પૂર્ણ શ્રદ્ધા પૂર્વક આ વિધાને સિદ્ધ કરવી જોઈએ. તોજ તે ફળ આપે છે.

યંત્ર જે માટે લખતા હોઈએ તે કાર્ય થશે જ એવી ભાવના લખનારે રાખવી જોઈએ. જે તેની આ ભાવના પૂર્ણ શ્રદ્ધાપૂર્વક કરેલી હશે તો તેનું ફળ મળવાનું જ શ્રદ્ધા હ્યુમન હશે. તો ફળમાં ક્યાંસ સમજવી.

—:—

પ્રકરણ ૯૪ મું

યંત્રવિધા.

પંચાક્ષર મહામંત્ર—ૐ હ્રૌં ઐં હરઃ આ પંચાક્ષર મહામંત્ર સંપૂર્ણ સિદ્ધિયો આપનાર છે.

૬	૧	૮
૭	૫	૩
૨	૯	૪

પંચદશી યંત્ર.

વશીકરણ થાય—આ પંદરો યંત્ર છે. રવિવારે આકાશના દ્વંધમાં સ્થાપનાની ભૂમિ મેળવી લોજપત્ર ઉપર આ યંત્ર લખી તળે જે માણસનું નામ લખી મનમાં તેની ધારણા કરી ઉપરના પંચાક્ષર મંત્રના ૭૮૦૦ જપ કરે તો

તે મનુષ્ય વશ થાય.

શત્રુનો પરાજય થાય—લોજપત્ર ઉપર આ યંત્ર લખી વચ્ચે શત્રુનું નામ લખી શત્રુના ઘરના આરણ્યે ખેંદી આ યંત્ર દાટવો. તેને ઓળંગી તે માણસ જાય એટલે તે પરાજય પામે.

સ્ત્રી વશ થાય—શુક્રવારે કપુર, વજ, ઉપલેટ ને મહને મેળવી

લોજપત્ર ઉપર આ યંત્ર લખી ઉપરના મંત્રનો જપ કરી આ યંત્ર ધારણ કરવાથી સ્ત્રી આદિ તેને જોતાં જ વશ થાય.

કેદી છુટે—ઠાડમની કલમથી જમીન ઉપર આ યંત્ર ૧૦૦૦ વાર લખી ઉપરના મંત્રનો જપ કરવાથી કેદી કેદમાંથી મુક્ત થાય.

ચતુર્થ પુરુષાર્થ મળે—૧૪ ૧૩ ને રોજ એકાગ્ર થઈ વડના ઝાડ નીચે જમીન ઉપર બેસી વડની કલમથી આ યંત્ર લોજપત્ર ઉપર લખી ઉપરના મંત્રને ૧૦૦૦ વાર જપ કરવાથી ધર્મ, અર્થ, કામ અને મોક્ષ પ્રાપ્ત થાય.

દરિદ્રનાશ—વડના ઝાડ નીચે વડની કલમથી આ યંત્ર ૫૦૦ વાર જમીન ઉપર લખી ઉપરનો મંત્ર જપવાથી દરિદ્ર નાશ થાય.

પરાક્રમ મળે—ગોમૂત્ર, મનડીવ, કપુર, અગર સર્વ એકત્ર કરી પીપળના ઝાડ નીચે બેસી લોજપત્ર ઉપર તેનાથી યંત્ર લખે અને મંત્ર જપે તેથી મનોવાંચિત કાર્ય થાય. મંદ્ર તુલ્ય પરાક્રમ આવે.

વચન સિદ્ધિ—બીડીનો રસ, મનડીવ, હરતાલ એકત્ર ધુટી તેનાથી શુભ સ્થાનમાં જઈ જમીનમાં બીડીની કલમથી આ યંત્ર ૨૦૦૦ વખત લખે અને મંત્રનો જપ ૨૦૦૦ વાર કરે તો વાક સિદ્ધિ પ્રાપ્ત થાય.

તાવ જાય—અંધેડાના રસથી લોજપત્ર ઉપર આ યંત્ર લખી મંત્રીને ધારણ કરવાથી એકાંતરીયો, રોજનો ને ચોરીયો તાવ જાય.

શત્રુ નાશ—આ યંત્ર આકડાના પાન ઉપર આકડાના દુધથી લખી ૧૦૮ વાર ઉપરનો મંત્ર જપી ધૂપ દેવાથી શત્રુનો નાશ થાય.

યંત્રસિદ્ધિ—શુભ દિવસે શુભ સ્થાનમાં જઈ જીતેન્દ્રિય થઈ જમીન ઉપર સૂઈ રહેવું શુદ્ધ ચિત્તે જમીનની મધ્યે એક લાખ યંત્ર લખીને સરસવ, ઘી, અને ડાંગર અને સાકર મેળવી સર્વ ઉપરના મંત્ર બેસી આહુતી આપી હોમ કરવો. ૧ લાખ આહુતી આપવી તેથી યંત્ર સિદ્ધ થાય છે. પછી જે કાંઈ કામ હોય તે એક યંત્રમાં લખતાં જેથી સિદ્ધ થાય છે.

કેશ જીતવો—માંગરાના રસમાં લોજપત્ર ઉપર આ યંત્ર લખી ઉપરના મંત્રથી મંત્રી ધુપ દઈ હૃદયમાં ધારણ કરે તો મુકરહમો જીતે.

મહાદેવ કામના પૂરે—ગોરોચન કંકુથી લોજપત્ર ઉપર આ યંત્ર લખી ધૂપ દીપ દેઈ ઉપરના મંત્રથી મંત્રી આ યંત્ર પાણીમાં ઝેવરાવી દેવો જેથી રાત્રીના અંતે સ્વપ્નમાં મહાદેવજી દર્શન આપી ભક્તને જીવનમુક્ત બનાવી તેની અપૂર્ણ કામનાઓને સિધ્ધ કરે છે.

આકર્ષણ થાય—શુરુવારે હળદર, ગોરોચન, અગર, ઘી સર્વ એકત્ર કરી લોજપત્ર ઉપર આ યંત્ર લખી વચ્ચે જેને વશ કરવાની ઇચ્છા હોય તેનું નામ લખવું પછી પોતાના આસન પાસે તે યંત્ર જમીનમાં દાટવો તો તે મનુષ્ય આકર્ષાઈ આવે છે.

આ પંચદશી નામનો મહાયન્ત્ર દેવોને પાણી દુર્લભ છે.

આ મંત્ર સાધવાનો પ્રયોગ સંખ્યાકાળે કરવો.

છાયા પુરુષનાં દર્શન—સૂર્ય, ચન્દ્ર કે દીવાના અજવાળામાં મનુષ્યે ઉભા રહી પોતાના પડછાયાની ગરદન ઉપર રોજ એક, બે કે ત્રણ ચાર ઘડી જોયાં કરવું. પછી ત્યાંથી નજર ખસેડી એક દમ સામે જોવું. એમ રોજ કરવાથી થોડા દિવસમાં છાયા પુરુષ તેને દેખાશે. અને અભ્યાસ વધતાં તે છાયા પુરુષ ધીમે ધીમે પાસે આવશે. છ માસ અભ્યાસ કરવાથી છાયા પુરુષ પાસે આવી જે પ્રશ્ન પૂછવામાં આવશે તેનો જવાબ આપશે.

૭૮૨૨	૭૮૧૭	૭૮૨૪
૭૮૨૩	૭૮૨૧	૭૮૧૯
૮૭૧૮	૭૮૨૫	૭૮૨૦

કષ્ટ નિવારક યંત્ર.

આ યંત્રને લખીને ધુપ દઈ કોઈ રોગીના હાથે બાંધવાથી તેનું દુઃખ મટી જાય છે.

૮	૯	૩	૪
૬	૪	૭	૫
૫	૭	૧૦	૬
૯	૬	૫	૭

વશીકરણ યંત્ર.

આ યંત્રને લોજપત્ર ઉપર લખીને જે સ્ત્રીના મકાનના દરવાજા નીચે દાખવામાં આવે તે વશ થાય છે.

૬	૧	૮
૭	૫	૩
૨	૯	૪

આકર્ષણ યંત્ર.

કાલા ધંતુરાના પાનના રસ અને ગોરૂચનને મિશ્ર કરી તેમાં કચ્છેરની કલમ બનાવી તે બોળી તે વડે લોજપત્ર ઉપર લખી તેમાં જેને આકર્ષણ કરવાની ઇચ્છા હોય તેનું નામ લખી પછી તે યંત્રને ખેરના લાકડાંના દેવતાથી તપાવવાથી તે માણસ આકર્ષાઈ આવે છે.

૩	૫	૫	૭
૮	૪	૮	૧
૬	૩	૬	૬
૩	૯	૨	૭

એકવીસો યંત્ર-સુખ પ્રસવ યંત્ર.

આ યંત્રને લોજપત્ર ઉપર ગાયના મૂતથી લખીને ખતાવવાથી અથવા ઘોઘને પાવાથી અથવા તેને બાંધવાથી જે સ્ત્રી પ્રસવ વખતે કષ્ટાતી હોય તેને સુખથી બાળકનો પ્રસવ થાય છે અથવા તો પ્રસવ કાળ પહેલાં ૨૧ દિવસથી રોજ તેને આ યંત્ર ઘોઘને પાણી પાવામાં આવે તો તેને સુખે પ્રસવ થાય છે.

૨	૯	૪
૭	૫	૩
૬	૧	૮

કાર્યસિદ્ધિ યંત્ર.

પદ્મરો યંત્ર-આ યંત્રને લોજપત્ર ઉપર લખીને ધુપ દર્ધ પુરુષના જમણા અને સ્ત્રીના ડાબા હાથે બાંધવાથી તેનું કાર્ય સિદ્ધ થાય છે.

સિદ્ધ બીસા યંત્ર-ત્રીસો યંત્ર-કાર્યસિદ્ધિના યંત્ર.

૮	૪	૭	૧
૬	૨	૭	૫
૩	૯	૨	૬
૩	૫	૪	૮

૨	૮	૬	૪
૬	૪	૨	૮
૪	૬	૮	૨
૮	૨	૪	૬

ઉપરના યંત્રો સિદ્ધિબીસા યંત્ર કહેવાય છે. તેમાંથી ગમે તે એક યંત્ર રનાન કરી શુદ્ધ થઇ હાડમના પાન ઉપર કાથાવડે લખવો. પછી તેને ધુપ દર્ધ દરરોજ એક હજાર ગાયત્રી મંત્ર જપીને તેના ઉપર ગંગાજળ છાંટતા જવું આ પ્રમાણે એકવીસ દીવસ સુધી ધૂપ દીપ કરીને વિધિપૂર્વક જપ કરી યંત્રને ગંગાજળથી શુદ્ધ કરી તૈયાર કરી તે યંત્રને સોનાના માહળીયામાં ગંઠાવી ગજાની માળામાં તે માહળીયું કે ડોડી ગાંઠી તે રોજ ગળે પહેરવાથી તે માણસનું સર્વ કાર્ય સિદ્ધ થાય છે. તેને લક્ષ્મી પ્રાપ્ત થાય છે, તે શક્તિશાળી બને છે અને પુત્રવાન થાય છે. માન આખરૂ વધે છે અને શત્રુઓ પણ તેને કાંઇ કરી શકતા નથી.

૨૫૫	૨૬૫	૨૫૬
૨૬૨	૨૫૮	૨૫૪
૨૫૭	૨૫૬	૨૬૩

બાળરક્ષક યંત્ર.

આ યંત્રને લોજપત્ર ઉપર લખીને બાળકોના ગળામાં મઢાવીને બાંધવાથી તે બાળકને રોગ વીગેરે થતાં નથી.

૧૧	૮	૧	૧૪
૨	૧૩	૧૨	૭
૧૬	૩	૬	૯
૫	૧૦	૧૫	૪

પ્રેમી યંત્ર.

આ યંત્રને લખીને દીવેટ બનાવી તેને કોડીયામાં મૂકી ઘી પૂરી જેનો પ્રેમ મેળવવાની ઇચ્છા હોય તેના ઘર બાણી તેનું સુખ કરીને કોડીયું મૂકી દીવો કરવાથી તે માણસના મનમાં

તમારા માટે પ્રેમ ઉત્પન્ન થાય છે.

૭ હ	૫ મા	૪ રા
૨ મા	૮ મા	૬ મા
૩ રો	૧ મ	૯ જી

પીશાચ યંત્ર.

આ યંત્રને લોહીથી લોજપત્ર ઉપર લખીને જેને ભૂત વળગ્યું હોય તેને બાંધી પછી ૧૦૦૦ વાર ગાયત્રી મંત્ર બાણીને પાણી તેના ઉપર છાંટવાથી ભૂત પીશાચ જતું રહી તને સુખ થાય છે.

ચ		ૐ		ટો
હો		દેવી		શ્રી
ક		મ્મ		હો

અખુટભંડાર યંત્ર.

આ બાલાજીનો યંત્ર કાળીચૌદશની રાત્રીએ લોજપત્ર ઉપર લખીને ધૂપ દીવો નૈવેદ્ય વિગેરેથી વિધિપૂર્વક હનમાનજીનું પૂજન કરવું અને આ યંત્ર સામે મૂકી નીચેનો મંત્ર ૧૨૫ વાર જપવો.

પછી તે યંત્રને દ્રવ્યની તીજેરીમાં અથવા અન્નના ભંડારમાં રાખવાથી ૯ દિવસ પછી તેમાંથી ખર્ચ કરવો, અખુટ ભંડાર થાય, દ્રવ્ય વધે.

૮૨૪	૮૨૭	૮૩૬	૮૧૬
૮૨૯	૮૧૭	૮૨૩	૮૨૮
૮૧૫	૮૨૩	૮૨૫	૮૨૨
૮૨૬	૮૧૧	૮૧૯	૮૩૧

વેપાર સારો ચાલે.

આ યંત્ર શુદ્ધમાં પહેલા શુક્રવારે ચક્રની માફક બેસી લોજપત્રઉપર લખવો. એ પ્રમાણે ૭ વાર યંત્ર લખી પછી તે યંત્ર ઉપર પુષ્પ ચઢાવી લો-

ખાનનો ધુપ કરવો અને આ મંત્ર જપવો. બીસમીદલાહ ૧૧

૬૩૬. આ મંત્ર ૧૦૧ વાર જપવે અથવા અમુકની દુકાનની ક્તેહ હો. વધુ વકરે થાવ. આ પ્રમાણે સંકલ્પ કરવો. આ મંત્ર યંત્રની પાછળ લખી પછી એક યંત્ર તેડમાં બોળી દુકાન ઉપર દીવામાં સળગાવવો એ પ્રમાણે સાત દિવસ સુધી ૭ યંત્રો બાળવાથી માલ સારો વેચાય.

સર્વ કાર્ય સિદ્ધિનો યંત્ર

૫	૧૫	૨	૭
૬	૩	૧૧	૧૧
૧૪	૯	૮	૧
૪	૫	૧૦	૧૩

આ યંત્રને કાગળ ઉપર હળદરથી લખી યંત્રની તળે પોતાને જે કાર્ય સિદ્ધ કરવાની ઇચ્છા હોય તે લખી પછી તે યંત્રની દીવેટ બનાવી રવિવારે દીવામાં બાળવો આ પ્રકારે ૭ દિવસ

સુધી કરવાથી દુઃખ બંધ અને હરદળની માળા બનાવી—‘ૐ હ્રીં ક્લૃં સઃ’ આ મંત્રની ૧૧ માળાનો જપ કરવાથી સર્વ કાર્ય સિદ્ધ થાય છે.

વશીકરણ યંત્ર

૩	૬	૨૧
૧૧	૩૧	૩
જ	૨૫	૬

આ યંત્રને ચંદન અને સિંદૂરથી લોખંડ પત્ર ઉપર લખીને માથે રાખે તો તીર વાગે નહિ અને કેશર કરતુંરીયા લુધડા ઉપર લખી બત્તી બનાવી તેને બાળી તેની ભગ્ન જેને

બચાવે તે વશ થાય.

૪૩	૫૦	૨	૭
૬	૩	૪૭	૪૮
૪૯	૪૪	૮	૧
૪	૫	૪૫	૪૭

રાજસભામાં માન મળે.

આ યંત્રને કપુર કરતુરીયા લોખંડ ઉપર લખી કંઠે બાંધવાથી રા સભામાં માન મળે.

૩૮	૪૬	૨૬	૭૭
૩	૮	૪	૭
૧	૮	૨	૩
૧૧	૭	૨૦	૯

આદાશીશીનો યંત્ર.

આ યંત્રને રવિવારે સુખટથી લખાને માથે બાંધવાથી આદાશીશી મટે છે.

૨	૧૦	૨	૮
૭	૩	૮૩	૨૪
૨૬	૮૧	૯	૧
૪	૬	૨૨	૨૫

અન્ન વધુ પાકે.

આ યંત્રને લોખપત્ર ઉપર લખી ધ્રુપ દહ ખેતરમાં દાટવાથી અન્ન બહુ પાકે, ક્ષેત્રપાળની પુજા કરીને દાડવો.

૬૭	૭૪	૨	૮
૭	૩	૭૧	૭૧
૭૩	૬૮	૯	૧
૪	૬	૬૯	૭૨

શત્રુક્ષય યંત્ર.

આ યંત્ર નદિને કિનારે બેસી લોખપત્ર ઉપર લોહાની કલમથી લખી શત્રુનું નામ દેતા જવું તો તેથી શત્રુનો ક્ષય થાય.

૮	૧૫	૨	૮
૭	૩	૧૨	૧૧
૧૪	૯	૯	૧
૪	૬	૧૦	૧૩

સર્વ કાર્ય સિદ્ધ થાય.

આ યંત્ર વાંસની કલમથી સફેદ ચન્દનવડે કુલ અથવા તાંબાની થાળીમાં લખવાથી સર્વ કાર્ય સિદ્ધ થાય.

૩	૪	૭	૧૪
૫	૬	૧૩	૬
૧૪	૪	૩	૭
૧૭	૩	૧૪	૪

તાવ જાય.

આ યંત્ર સારા દિવસે લોજપત્ર ઉપર અષ્ટગંધથી લખીને ગળે બાંધવાંથી જ્વર જાય છે.

મનની ઇચ્છા સિદ્ધ થવાનો યંત્ર.

વં	વં	વં	વં
પં	પં	પં	પં
દં	દં	દં	દં
લં	લં	લં	લં

આ યંત્રને રક્તચંદનથી (રતાંજ-ળીથી) ખીલીનાં પાન ઉપર લખીને તે પાન શિવને માથે ચઢાવવું. આ પ્રમાણે ૩૦ દિવસ સુધી શ્રાવણ માસમાં રોજ ૧૦૮ યંત્ર ખીલીના પાન ઉપર લખીને શિવલિંગ ઉપર ચઢાવવાથી ધન, સંતાન અને સર્વ સુખ મળે અને રોજ ૪૪૪૪ શિવમંત્ર ઐતમઃ શિવાયઃ એ

મંત્ર જપવાથી મંત્ર અને યંત્ર સિદ્ધ થાય છે

સ્વપ્ન ન આવવાનો યંત્ર.

નં	છં	જં	ચં
છં	નં	જં	ઠં
ઠં	જં	ઠં	ચં
નં	છં	જં	ઠં

આ યંત્રને લોજપત્ર ઉપર અષ્ટ ગંધથી લખીને ગુગરનો ધુપ દેવો. પછી ત્રણવાર “ગણપતિ, ગણેશ, કાટો કલેશ દે ચલી પાયક હનુમાન, કાલી, કાલો મહાકાલો હૈ ભૈરવ હૈ નૃસિંહ તો સ્વપ્ન ન આવે,” આ મંત્ર પાંચ વાર ખોડી માથા તળે યંત્ર રાખી સૂઈ રહેવાથી સ્વપ્ન આવતાં નથી.

૩૫	૧૦	૧૮	૭
૧૮	૭	૩૫	૧૦
૭	૧૦	૧૦	૩૫
૭	૩૫	૭	૧૫

નજર ન લાગવાનો યંત્ર.

આ યંત્રને લોજપત્ર ઉપર અષ્ટ-ગંધથી લખી જેના ગળામાં બાંધવામાં આવે તેને કદી પણ નજર ન લાગે. બાળકોને ગળે બાંધવાથી નજર લાગતી નથી.

૨૮	૩૫	૨	૭
૬	૩	૩૨	૧૩
૩૪	૨૧	૮	૧
૪	૫	૩૦	૩૩

ગાય દુધ દે.

આ યંત્રને કેશર, ગોરૂચંદન ને કંકુથી લોજપત્ર ઉપર લખીને ગાય કે લેંસ દેતી ન હોય તો તેના ગળામાં બાંધવાથી ગાય બહુ દૂધ દે છે.

પતિ વશ કરવાનો યંત્ર.

	શ્રી	ક્ષ:	શ્રી	
ક્ષ:	ૐ શ્રી દેવદત્ત શ્રી ૐ			ક્ષ:
	શ્રી	ક્ષ:	શ્રી	

આ યંત્રને લોજપત્ર ઉપર ગોરૂચંદનથી લખી તેની પૂંજ કરી એક માત્રના કોડીયામાં મૂકી ઉપર ળીળું કોડીયું ભિંધું વાળી કપડામાટી કરી અગ્નિમાં બાળવાં. જેથી યંત્રની ભખ્મ થાય તે ભખ્મ સ્ત્રી પાણીમાં મેળવી પી જવાથી પતિ વશ થાય.

૬૬	૬૩	૨	૮
૭	૩	૯૦	૮૬
૯૧	૮૩	૯	૧
૪	૬	૮૭	૯૮

વાગ્યા સિદ્ધિ યંત્ર.

આ યંત્રને કુતંજનના રસવડે લખીને તાવીજમાં મઢાવી પોતાની પાસે રાખવાથી વાગ્યા સિદ્ધ થાય છે.

૯૮	૯૬	૨	૮
૭	૩	૯૪	૮૨
૯૬	૯૧	૯	૧
૪	૪	૯૦	૯૪

બાળક ખડીવે નહિ.

આ યંત્ર દૂધથી લોખપત્ર ઉપર લખાને બાળકના ગળે બાંધવાથી બાળક ખડીવે નહિ તેને ભય લાગતો નથી.

૮૦	૮૭	૨	૭
૬	૩	૮૪	૮૩
૮૬	૮૧	૮	૧
૪	૫	૮૨	૮૫

સાપનો ભય દુર કરવો.

આ યંત્ર શાદીથી કાગળ ઉપર લખીને ઘરમાં રાખવાથી સર્પાદિનો ભય દૂર થાય.

૧૬	૨૬	૨	૮
૭	૩	૨૩	૨૨
૨૫	૨૦	૯	૧
૬	૬	૨૧	૨૩

ગયેલું ઢોર પાછું આવવાનો યંત્ર.

આ યંત્ર શાદિથી ખુંટા ઉપર લખી તે ખુંટો જમીનમાં દાટવાથી ખોવાયેલું ઢોર પાછું આવે.

૩૦	૩૭	૨	૮
૭	૩	૩૪	૩૩
૩૬	૩૧	૯	૧
૪	૫	૩૨	૩૪

સાપ આવે નહિં.

આ યંત્ર માલકાંગણીના રસથી
ઘરમાં લખી રાખે તો સાપ તે ઘરમાં
આવે નહિં.

૩૩	૪૦	૨	૮
૭	૬	૩૬	૩૭
૩૯	૩૪	૯	૧
૪	૬	૩૫	૩૮

પુરુષ વશ કરવાનો યંત્ર.

આ યંત્ર રોટલા ઉપર લખીને
કાળા કુતરાને ખવરાવવાથી પુરુષ
સત્રીને વશ થાય.

૭૨	૭૬	૨	૭
૬	૩	૭૬	૭૫
૭૮	૭૩	૮	૧
૪	૫	૭૪	૭૭

પરદેશ ગયેલો પાછો આવવાનો
યંત્ર.

આ યંત્ર માર્ગમાં દડ ઉપર લ-
ખીને ઉપરથી ફેરડો મારવામાં આવે
તો પરદેશ ગયેલો માણસ પાછો આવે.

૨૬	૩૩	૨	૭
૬	૩	૩૦	૨૯
૩૨	૨૭	૮	૧
૪	૫	૨૮	૬૧

તોફાની ઘોડાને વશ કરવાનો યંત્ર.

આ યંત્રને ઘોડાના ગળામાં બાંધવો.
કસ્તુરી, કપુર, કેસરથી કાગળ ઉપર
લખી ગુગળનો ધુપ દહીં ઘોડાને ગળે
બાંધવાથી ઘોડો તોફાન ન કરતાં તેના
માલીકને વશ થાય છે.

૬	૧	૮
૭	૫	૩
૨	૯	૪

રિદ્ધિસિદ્ધિ યંત્ર.

કાળી ચૌદશની રાત્રે આ યંત્ર પૃથ્વી ઉપર દાઢમની કલમથી ૧૦૮ વાર લખી પછી તેજ યંત્ર લોખપત્ર ઉપર અષ્ટગંધથી લખી ધુપ, દીપક અને નૈવેદ્ય ધરાવી પૂજા કરી તેને બે ગોટલીમાં ડાબી ચાંદીના તાવીજમાં મઢાવી

રાખવો. તેને ધુપ દઈ પ્રસવ વખતે સ્ત્રી પીડાતી હોય અને તેને ધોઈને પાવાથી કષ્ટ મટે, રોગીને પાય તો રોગ મટે, વાંઝણી સ્ત્રી કેઢે બાંધેતો ગર્ભ રહે, રાજદરબારમાં જતી વખતે પાઘડીમાં ઘાલે તો કોઈથી દળાય નહિ. આ યંત્રની સાથે રિદ્ધિ અને સિદ્ધિ બંને મળે છે.

હ્રીં ૧૨ શ્રી ૧૨ હ્રીં

સ	સ	સ	સ
ગ	હ્રીં યં	મિ	
સ	ત્યં	સ	ત્યં

વશીકરણ યંત્ર

કાળીચૌદશની રાત્રે અષ્ટ ગંધથી આ યંત્ર લોખપત્ર ઉપર લખી દીપક, ધુપ અને નૈવેદ્ય પૂજા કરી નીચેનો મંત્ર બોલવો,

મંત્ર—ૐ હ્રીં શ્રીં સર્વજનસ્ય હૃદય નમવશ્યં કુરુ કુરુ સ્વાહા ।

આ મંત્ર ૧૦૮ વાર જપી યંત્ર પાઘડીમાં રાખવાથી સર્વ માણસો વશ થાય છે

ૐ	ૐ		૫
હ્રીં		૧	૯
૧૦			૭
ક્લૌં	સ્વયં		૧

સાસુ સસરાને વંશ કરવાં—આ યંત્રને ઘઉંની લાખરી ઉપર લખીને કારા કુતરાને ખવરાવે તો સાસરો વશ થાય અને કુતરીને ખવરાવે તો સાસુ વશ થાય,

૮૪	૮૧	૨	૮
૭	૩	૮૮	૮૭
૬૦	૮૫	૯	૧
૪	૬	૮૬	૬૦

બુદ્ધિવર્ધક યંત્ર

આ યંત્ર માલકાંકણીના રસથી અજ-
વાળી ચૌદશના રોજ જીસ ઉપર લખવાથી
બુદ્ધિ વધે છે.

૭૧	૭૭	૭૭
----	----	----

બંધ્યાને પુત્ર થવાનો યંત્ર.

પુષ્પ નક્ષત્રનો સૂર્ય હોય ત્યારે આ

યંત્રને ૧૦૮ વાર હ્રષથી પાનમાં લખીને વંધ્યા સ્ત્રીને ખવરાવ-
વાથી પુત્ર થાય છે.

૫૬	૫૨	૨	૭
૬	૩	૬૦	૫૫
૬૨	૫૭	૮	૧
૪	૫	૫૮	૬૧

સભામાં માન મળવાનો

યંત્ર-આ યંત્ર ભોજપત્ર ઉપર અષ્ટ-
ગંધથી લખીને સોના કે ચાંદી કે તાંબાના
તાવીજમાં મઢાવી ગળામાં રાખવાથી સ-
ભામાં માન મળે.

૨૩	૩૪	૨	૮
૭	૩	૨૦	૩૮
૨૩	૨	૯	૧
૪	૬	૨૭	૩૩

બીક મટવાનો યંત્ર

આ યંત્રને ભોજપત્ર ઉપર સહદેવીના
રસથી લખીને હાથે બાંધવાથી સર્વ ભય
મટી જાય છે.

૫૬	૬૨	૨	૮
૭	૩	૬૦	૫૬
૬૨	૫૭	૯	૧
૪	૬	૫૮	૬૧

વિધ્નજવાનો યંત્ર

આ યંત્રને ભોજપત્ર ઉપર ગોરાચ-
નથી લખીને પોતાની પાસે રાખવાથી સર્વ
વિધ્નો દૂર થાય છે,

૨૪	૧૮	૩૯
----	----	----

ભેંસ દોહવા દે-જે ભેંસ પાડીને ધા-
વવા દેતી ન હોય અથવા દુધ ન દેતી

હોય તેના સીંગડે આ યંત્ર ભોજપત્ર ઉપર લખીને બાંધવાથી દોવા
દે છે. યંત્રને ધુપ દહ બાંધવો.

૩૮	૪૬	૨૬	૭૧
૩	૮	૪	૭
૧	૮	૨	૩
૧૧	૭	૨૦	૬

૭૨	૭૬	૨	૮
૭	૩	૬૨	૭૫
૭૦	૭૩	૬	૧
૪	૬	૭૭	૭૭

૭૨	૫૧	૩૩	૪૨
૬૮	૮૨	૬	૧૧
૨૫	૩૭	૪૬	૫૦
૪૫	૨૭	૬	૧

૬૦	૬૭	૨	૭
૬	૩	૬૪	૬૫
૬૬	૬૧	૮	૧
૪	૫	૮૫	૬૫

૩૪	૪	૨	૮
૭	૩	૩૭	૩૬
૩૬	૩૪	૬	૧
૪	૬	૩૫	૩૮

આદાસીસીનો યંત્ર

આ યંત્ર સ્વીચારે સુખકથી લખી માથે બાંધવાથી આદાસીસી મટે છે.

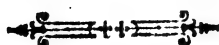
સ્તંભન યંત્ર—આ યંત્ર ઘોળા કાગળ ઉપર શાહીથી લખીને સંયોગ વખતે જોતા રહેવાથી વીર્યનું સ્તંભન થાય છે.

બાલ રક્ષક યંત્ર—આ યંત્રને તાંબાના પત્રમાં લખીને બાળકને ગળે બાંધવાથી નજર લાગતી નથી.

જુગાર અને સદ્દામાં જીતવાનો યંત્ર
આ યંત્ર કાળીચોદશની રાત્રે સ્વાતિ નક્ષત્રમાં લખી હાથે બાંધવાથી તે જુગાર અને સદ્દામાં જીતે છે.

શત્રુશુદ્ધ યંત્ર

આ યંત્ર થોરના દ્વયથી કાળી ઠીકરી ઉપર લખી શત્રુને ઘેર દાટવાથી શત્રુને શૂળ ઉપડે.

ભાગ ૧૧ મો

—:—

તંત્ર વિદ્યા

પ્રકરણ ૯૫ મું

ધંદ્રજાળ વિદ્યા.

રવીવારે કાલા ધંતુરાનાં ફુલ, પાન, મૂળ શાખા અને છાલ-પંચાંગ લાવીને વાટી તેના રસમાં કેશર અને ગોરો-ચંદન ઘસીને તેનું તિલક કરવાયો જેને જુએ છે તે સર્વ તેને વશ થઈ જાય છે.

મોહનતંત્ર સફેદ ધરોના રસમાં હરતાલને ઘસીને તેનું ચંદન કરવાથી તે મનુષ્યથી સર્વ કોઈ મોહ પામે છે.

ગર્ભપાત થવાનો તંત્ર—માટીનાં વાસણ ઘડતાં હાથે ચોટેલી કુંભારના હાથની માટી, બકરીનું દૂધ અને મદ સર્વે મેળવીને પીવાથી ગર્ભવંતી સ્ત્રીને કસુવાવડ થતી નથી અથવા તો ગર્ભપાત થતા નથી.

અગ્નિથી હાથ ન બળવા-નવસાર અને કપુરને પાણીમાં વાટી તેમાં હાથ પલાળીને સુકવેલો પછી હાથમાં દેવતા ગાલવાથી દઝાતું નથી.

લાલ ફુલ સફેદ કરવું—કણેરના લાલ ફુલને ગંધકની ખુણી દેવાથી તે ધોળુ થઈ જાય છે.

દિવસે તારા જોવા—સફેદ સુરમાને અગથોઆના ફુલના

રસમાં સાત દિવસ સુધી ઘુંટી આંખમાં આંજવાથી દિવસે તારા દેખાય છે.

વીંછી ઉત્પન્ન કરવા—છાણમાં દહીં અને ગધેડાનું મૂત્ર નાંખીને તેને જમીનમાં ઢાટી દેઈ ઉપર ધુળ વારી દેવી તો આઠ દિવસમાં તેમાં વીંછી ઉત્પન્ન થાય છે.

લીંબુ ઉછાળવું—લીંબુમાં એક ઢાણું પાડી તેમાંથી થોડો રસ કાઢી તેમાં પાણી અને નવસાર એકત્ર કરી ભરવાં અને ઉપરનું છોડું ડાળી મીણથી સજડ કરી દેવું. પછી તે લીંબુને તાપમાં રાખવાથી ઉછળવા લાગે છે.

કબુતરના પગ ઉપર અક્ષર બનાવવા—નવસાર અને બી. લામું સરખે ભાગે લઈને સરકાની અંદર ઘુંટી તે વડે કબુતરના પગ ઉપર લખવું તો તેથી તે કબુતરીને જે બચ્ચાં થશે તેના પગ ઉપર પણ તેવાજ અક્ષરો દેખાઈ આવશે.

કોઈ માણસને કેટલા પુત્ર અને પુત્રી છે તે કહેવું

તે માણસને કહેવું કે તમારે જેટલા પુત્ર હોય તેને ગમણા કરી પાંચે ગુણો પછી તેમાં જેટલી પુત્રી હોય તે સંખ્યા ઉમેરો અને આંકડો કહો, તે જે આંકડો કહે તેમાં પહેલા આંકડા જેટલા પુત્ર અને બીજા આંકડા જેટલી પુત્રી કહેવી-જેમ કે

તેને ચાર પુત્ર હોય તેને ગમણા કરતાં ૮ થાય તેને પાંચે ગુણવાથી ૪૦ થાય અને તેમાં ૩ પુત્રી ઉમેરવી તેથી ૪૩ થાય. તે ૪૩ નો આંક કહે તો તેમાં પહેલો આંકડો ૪ છે, માટે ૪ પુત્ર અને બીજો આંકડો ૩ છે માટે ૩ કન્યા કહેવી.

અક્ષર દિવસે ન જાણાય પણ રાત્રે જાણાય—કબુતરના લોહીમાં શાહી અને પાણી બરાબર મેળવી તેનાથી લખવાથી તે અક્ષરો દિવસે ન વંચાય પણ રાત્રે વંચાશે.

વીંછી દરમાંથી કાઢવો—વીંછી ન્યાં પેટા હોય ત્યાં થોડું તેલ ચોપડી દીવો કરવાથી વીંછી બહાર નીકળે છે.

વીંછીનું ઝેર ઉતારવું—ડંખવાળી જગાએ મૂળો અને મીઠું ઘસી લગાવવાથી ઝેર ઉતરે છે.

આંખો ઉગાડવો—થોરના દૂધમાં આંખાની ગોટલી પલાળવી ત્રણ દિવસ અને રાત્રે પલાળી રાખવી રોજ તાણુ દુધ બદલવું. બ્યારે દુધ સુકાઈ જાય ત્યારે ગોટલી લઈ લેવી, પછી થોડી માટી

કોઇ વાસણમાં નાંખી તેમાં ગોટલો દાખવો પછી પાણી રેડવું. પછી કપડું ઢાંકી દેવું. એમ ત્રણ ચાર વાર પાણી છાંટી ઢાંકી દેવાથી આંખો ઉગે છે અને પાન સુકાં આવે છે. દસબાર વખત એમ કરવાથી કેરી પણ આવે છે.

ખાટલીમાં શબ્દ થવો—એક ખાટલીમાં લીંબુનો અર્ધ અડધી ખાટલી ભરી તેમાં કાથો ઘુંટીને થોડો નાંખવો તેથી શબ્દ થશે.

પાણી જમાવવું—તેલ અને પાણી મેળવી તેમાં થોડો એમોનીયા નાંખી હલાવવાથી પાણી જમી જાય છે.

કાગળ ન બળે—ફટકડીના પાણીમાં કાગળ પલાળી છાંયે સુકવવો એમ કેટલીક વાર પલાળી તૈયાર કરવો, આ કાગળને અગ્નિ ઉપર ધરતાં બળતો નથી.

દાડૂનો નિશો ઉતારવો—દાડૂડીયાનાં મૂળ, અને કુલાવેલી ફટકડી ફકાવવાથી નીશો ઉતરી જાય છે.

હાથની વસ્તુ ન જણાય—મનસીલ અને હરતાલને ગાયના ઘીમાં ઘુટી તેની ગોળી બનાવી રાજ મોરને ખવરાવવી. સાત દિવસ ખવરાવ્યા પછી તે મોરની વિષ્ટા લાવવી તે હાથે ચોપડવાથી જે કોઇ બાદુના ખેલ કરે તેના હાથમાં ચાંદી, સોનું કે ગમે તે વસ્તુ તે લે તેને કોઇ બીજા દેખી શકે નહિ.

મનુષ્યને આકર્ષણ કરવું—કાળા ધંતુરાના પાનના રસમાં ગોરોચન મેળવી તેનાથી પંદરો ચંત્ર લોજપત્ર ઉપર લખી પછી જેને આકર્ષણ કરવું હોય તેનું નામ લોજપત્ર ઉપર લખી ખેરના લાકડામાં બાળવો તેથી ગમે તેટલે દૂર તે માણસ હોય તોપણ આકર્ષાઈ આવે.

પારો બાંધવો—પારો, કસઈ બંનેને દેવચંપાના દુધની સાથે ઘુંટવાથી એક થઈ જાય છે. તેની ગમે તે વસ્તુ, ગોળી, લિંગ ખાલો બનાવી સુકવવાથી તૈયાર થાય છે.

અળસીના તેલ સાથે પારો મેળવી કડાઈમાં ઉનું કરવાથી પાશ બંધાય છે. તેની ગમે તે વસ્તુ બનાવી શકાય છે. તે વસ્તુને લીંબુના રસમાં જે દિવસ રાખવાથી સખત થાય છે.

પારાનો ખ્યાલો—પાશેર પારો અને બમણી કલાઈ એકત્ર ઉની કરી તેમાં મીઠું મેળવી ઉનું કરવું પછી તેને સંધ્યામાં લાગવાથી પારાનો ખ્યાલો બને છે.

ચાલતુ કોલુ રોકાઈ જાય—સાણુ ઉપર શાહી ચોપડી કો-
લ્હામાં નાંખવાથી ચાલતુ કોલુ રોકાઈ જાય.

સાપ ઘરમાં ન રહે—સિંહની ચરબી જ્યાં રાખવામાં આવે
ત્યાં અને જ્યાં ડુંગરી રહે ત્યાં સાપ ન આવે.

• માખી ન રહે—અકલગરો ને ગંધક પાણીમાં વાટી તે
પાણી છાંટવાથી માખી ન રહે.

ઉંદર જાય—ઉંદરના નખને ડાળે હાથે લાવી જે ઘરમાં રાખે
ત્યાંથી ઉંદર જતા રહે. તે ઘરમાં ઉંદર ન રહે. સમુદ્રદેણુ આટામાં
વાટી ઉંદરના દર આગળ છાંટવાથી ઉંદર જાય.

દીવા પાછળ જીવડાં ન આવે—કોડીયામાં કે ખડીયામાં
ડુંગળીનો કડકો નાંખવાથી દીવા પાસે જીવડાં આવતાં નથી.

દેવતા આલવા છતાં દબાય નાહ—કુંવારપાઠાનો રસ
અને પારો મિશ્ર કરી હાથે ચોપડવાં પછી સુકવી પછી દેવતા બાંધે
તો દાઝે નહિ.

દેડકાની ચરબી હાથે ચોપડી સુકાવે દેવતા બાંધે તો
દબાય નહિ.

મોંથી દેવતા આવે—ગોળ પીંપરો અને લાંબી પીંપર
સરખે ભાગે લઈ મોંમાં રાખી મોંથી દેવતા પકડે પણ દાઝે નહિ.

કઠોળ સળે નાહ—હીંગને પાણીમાં પલાળી જે વાસણમાં
કઠોળ ભરવું હોય તેમાં ચોપડી પછી મગ વિગેરે કઠોળ તેમાં
ભરવાથી તેમાં જીવડાં પડે નહિ ને સળે નહિ.

સાપનું ઝેર—નવા કમળગટ્ટાની મીંજો મંગાવી તેને ઘસી
આંખમાં આંજવાથી સાપનું ઝેર ઉતરે.

ઉંઘ ન આવે—સુંઠ, મરી અને મીઠું ઘસી તે આંખે આંજ-
વાથી સાત દિવસ સુધી ઉંઘ ન આવે.

હડકાયા કુતરાનું ઝેર—ઉંદરની લીંડીયો વાટી કરડેલા ભાગ
ઉપર ચોપડવાથી ઝેર ઉતરે.

વીંછીનું ઝેર—મૂળાના પાનનો રસ ચોપડવાથી વીંછીનું
ઝેર ઉતરે.

એકજ દિવસમાં તાવ જાય—રવીવારે ઘોળો ધંતુરો લાવી
પુરુષ જમણે હાથે બાંધે અને સ્ત્રી ડાબે હાથે બાંધે તો એક જ
દિવસમાં તાવ જાય.

માથુ ઉતરે—ઘોડાની લાલનો રસ કાઢી કાનમાં ટીપાં પાડવાથી માથું ચઢ્યું હોય તો ઉતરી જાય.

માથાના વેગ કે કીડા જાય—કંટનું મૂત્ર લાવી તેમાં ૩ પલાળી પછી તે રૂની વાટ જ્યાં કીડા હોય ત્યાં ધરવાથી તેની વાસથી કીડા મરી જાય છે.

આંખમાંથી પાણી વહેવું—ખાજકના નખ લાવી આંખમાં ફેરવવાથી આંખમાંથી પાણી વહેતું હોય તો તે બંધ થઈ જાય.

કાનના રોગ—ખરડુસીનું મૂત્ર લાવી તેનો રસ કાઢી તેમાં તેટલુંક તેલ ઉમેરી ઉકાળવું. રસ બળી જાય ને તેલ રહે ત્યારે ઉતારી તે તેલ ગાળી લેવું તેનાં ટીપાં કાનમાં નાંખવાથી કાનના રોગ મટે છે.

દાંતના રોગ—ગાયનાં છાણાંનું ચુર્ણ કરી તે ઘસી દાંતણુ કરવાથી દાંતની પીડા મટે છે.

નાકનું લોહી બંધ થાય—ગાયનાં છાણાં વાટી તેનું ચુર્ણ તમાકુ માફક સુંઘવાથી નસકોરી કુટી હોય કે નાકમાંથી લોહી નીકળતું હોય તે બંધ થઈ જાય છે.

જુગાર જીતે કે સદામાં નફો મેળવે—કુંવાડીયાનાં મૂળ શનીવારે નોતરી રવીવારે હસ્ત નક્ષત્ર હોય તે દિવસે ઉખાડી લાવે તેને જમણે હાથે બાંધવાથી જુગાર કે સદામાં તેની જીત થાય.

વંધ્યા પુત્રવતી થાય—જે વંધ્યા સ્ત્રી જન્મેલા ખાજકનો નાળ જે છેદી નાંખવામાં આવે છે તે ખાય તો તેને પ્રજા થાય. નાળમાં ગા શેર ઘી નાંખી પકવવું તેમાં નાળ લોદા જેવા રંગનો થઈ જાય ત્યારે ઉતારી એકત્ર વાટી ખાવાથી પ્રજા થાય.

પ્રજા થાય—જે નાના ખાજકને પહેલવહેલો દાંત પડે તેને પૃથ્વી ઉપર પડવા ન દેતાં લઈ લેવો. જે સ્ત્રી તે દાંતને પોતાની પાસે રાખે તેને પ્રજા થાય.

પ્રજા ન થાય—જે સ્ત્રી તે દાંતને કેડે બાંધી રાખે તેને પ્રજા ન થાય.

બગડેલું ઘી સુધરે—બગડેલું ઘી મણ, બેમણ જે હોય તે કઢાઈમાં નાંખી ચૂલે ઉકાળવું. પછી તેમાં ડુંગળીનો એક ગાંઠીયો નાંખી ઉકાળવું. જેથી ઘી સુધરી જશે.

રોગ ન થાય—જે રોગી નાના ખાજકના નાળને છેદી લેતી વખતે રાખી મૂકી તેને પાસે રાખે તેને કઠી રોગ ન થાય.

ભૂત જાય—રવીવારે ધંતુરાનું મૂળ લાવી જેને હાથે બાંધે તેનું ભૂત જાય તે ફરી કઢી તેને વળગે નહિ.

ભૂત જાય—લસણને વાટી રસ કાઢી તેમાં હીંગ મેળવી આંખમાં આંજવાથી ભૂત તરત જતું રહે, અથવા તેની ધુમાડી દેવાથી ભૂત જાય.

લીંબુનાં પાન, વજ્ર, હીંગ, સર્પની કાંચળી, સરસવ સર્વને એકત્ર કરી તેનો ધૂપ દેવાથી ભૂત કે કાકણ જાય.

બ્રહ્મરાક્ષસ જાય—શંખાવલીનાં મૂળ રવીવારે લાવી, ચોખા અને ધીમાં વાટી તેનો નાસ આપવાથી ભૂત જાય.

સ્ત્રીને પ્રજા ન થાય—ત્રી રજસ્વળા થાય ત્યારે મૂળનાં પાન લાવી પાણીમાં વાટી ચાર પાંચ દિવસ પીવાથી તે સ્ત્રીને પ્રજા થાય નહિ તે પછી વાંઝણી થાય.

સ્ત્રીના પેટમાંથી મરેલું બાળક કે છોડ જન્મે—ગાયનું ગોખર (છાણ) પાંચેર લાવી પાણી સાથે મેળવી ગાળીને પાવાથી સ્ત્રીના પેટમાં છોડ હોય કે મરેલું બાળક હોય તો તે તરત જન્મે.

[વધા આવડે—મહા વઠ ૮ અને પૂર્વાષાઢા નક્ષત્ર હોય તે દિવસે અર્ધ રાત્રીએ જે જીભ ઉપર ૐ હ્રીં લખે. તો તે પછી હૃદયની ગાંઠ ઉધડે, બુદ્ધિ પ્રકાશે, અને જે જે શીખે તે સર્વ વિદ્યા યાદ રહે.

અગ્નીજીનું ઝેર ઉતારવું—અગ્નીજીનું ઝેર ચઢ્યું હોય અને સીતાફળનાં પાન વાટી તેનો રસ પાવાથી ઝેર ઉતરી જાય.

વાળ કાળા થાય—થોરના દૂધમાં તલ પલાળવા. પછી છાંયે સુકવવા, વળી ફરી થોરના દૂધમાં તેજ તલ પલાળવા અને સુકવવા એમ સાત લાવના આપી તે તેલનું તેલ કાઢવું તે તેલ માથે ઘાલવાથી માથાના ઘોળા વાળ કાળા થઈ જાય. પાછા ફરી ઘોળા ન થાય.

નાસુર—સાપની કાંચળી પાણીમાં ઘસી રોજ નાસુર ઉપર ચોપડવાથી નાસુર મટે છે.

લોહીવાને આદાસીસી જાય—ઘોળી ચણાળડીનાં મૂળ રવીવારે લાવી કેઢે બાંધવાથી આદાસીસી જાય.

આંખની પીડા—વાંદરાની વિષા લાવી ચોપડવાથી આંખો દુઃખતી મટે.

ભૂત પ્રેત કાઢવું—નદીમાંના નાવનો જીનો લોહાનો ખાંટો

લાવવો પછી ઘોડાનો જીનો નાજ લાવવો ખંનેને ગળાની લવાર પાસે કડુ બનાવવું. આકડાને લોખાનનો ધૂપ દઈ હાથે પહેરવાથી રોગ જાય. ભૂતપ્રેતવાળાને હાથે પહેરાવવાથી ભૂત પ્રેત ડાકીની સર્વ જાય.

બુદ્ધિ વધે-કાતંક કે મહા સુદ ચૌદશના રોજ શંખાવલીને નેતરી આવવી. પછી હસ્ત નક્ષત્ર આવે ત્યારે તેને ઉખાડી લાવવી. પછી તેને શ્રાવણ માસમાં શ્રવણ નક્ષત્ર આવે ત્યારે ઘુંટી ઝોળી બનાવવી. તે ઝોળી જે માણસ પાસે રાખે તે ઘણો બુદ્ધિશાળી થાય.

ગામની પીડાજાય-ત્રાંદરાનું હાડકું લાવી તેને ધૂપ દઈ તેને ગામને સીમાડે દાટવાથી ગામ ઉપર જે રોગ વિગેરેની આક્રમ આવવી હોય તો તે શાંત થાય.

ખંડ જાય-જાંબુડાની છાલ કે પાનના ઉકાળાથી ખંડ ધોઈ તેના ઉપર ચુનો પાણીમાં ઘુંટી લગાવવાથી મટે છે.

માણસ ઉંચો વધે-પુરુષ કે સ્ત્રી નીચી હોય તો આસન અને ખંને મુસળી સરખે ભાગે લઈ દુધમાં ઘુંટી પાવી, પુરુષને માટે રોટલો દુધમાં ચોળીને ખાવાથી તે ઉંચો વધે છે.

સુખ જીલાખ-નવટાંક ચોખા, સાકર નવટાંક, ગુલાબનાં ફુલ નવટાંક, સર્વે લઈ અર્ધાશિર દુધમાં ખીર બનાવવી તેમાં નવટાંક ઘી નાંખવું તે પી તેના ઉપર જેટલું ઠંડું પાણી પીવે તેટલો જીલાખ થાય. અને જીલાખ બંધ કરવા ગરમ પાણી પીવું.

દાટેલું ધન જાણવું.

પૃથ્વીને ખોદતાં કમળની વાસ આવે ત્યાં દાટેલું ધન છે એમ જાણવું. જે જગાએ કાગડો મૈથુન કરે અથવા સિંહ આવીને બેસે ત્યાં ધન દાટેલું છે. એમ જાણવું.

જ્યાં જેઠ અશાઠમાં સુકાયલા ઝાડને પાન આવે ત્યાં દાટેલું ધન હોય.

જ્યાં દરરોજ તાપ પડવા છતાં ઘાસ લીધું રહે, જ્યાં ઘાસ કાપ્યા છતાં રોજ નવું થાય, આજીવજીવ પાણી ન હોય છતાં ત્યાં જમીન બીનાશવાળી રહે ત્યાં દાટેલું ધન છે એમ જાણવું. જે જગાએ દાટેલું ધન હોય ત્યાં એક માટલામાં ઘઉં ભરીને દટાવવા સાતમે દિવસે તે કાઢતાં ઘઉં મરી ગયેલા જેવા જણાય તો ત્યાં ધન છે એમ જાણવું.

કાળી ગાયનું દુધ જીભ ઉપર રાખી, કાળી ગાયનું ઘી આંખે આંજી જોવાથી દાટેલું ધન જણાય.

ભાગ ૧૨ મો

જાદુઈ વિધા.

પ્રકરણ ૯૬ મું

જાદુ કળા.

આજકાલ જાદુકળાના ખેલ કરી કેટલાક જાદુગરો-મદારીઓ-ખેલાડીઓ લોકોને ખેતરી પૈસા એકઠા કરે છે. આ લોકો મંત્રના જોરથી અથવા તો કોઈ દેવી સાધ્યાથી જાદુ કરે છે એમ લોકો માને છે. પણ તે ઘણું ભાગે હાથ ચાલાકીના જ ખેલો કરી લોકોને ભરમાવી દે છે. કેટલાક મદારી લોકો સાધુનો વેશ લઈ માગવા ફરે છે અને કેટલાક અમત્કારો બતાવી તે પોતે સિદ્ધ છે એમ બીજાને મનાવી પૈસા, અનાજ વિગેરે ઉધરાવે છે.

આવા જાદુગરોથી સ્ત્રીઓ ઘણી ખેતરાય છે. લોખી સ્ત્રીઓને લોખવી આવા ખેલો કરી તેમના આગળ 'પોતાનું' મહાત્મ્ય વધારી તેને ઠગે છે. કેટલીક સ્ત્રીઓ અંધશ્રદ્ધાળુ હોવાથી ધર્મને જ્ઞાને આવા સાધુ-ઠગારાઓને પામે છે. કેટલાક માણસો આવા લોકોના અમત્કારોથી લોખવાઈ ઘણી વખતે ખરાબ ખસ્ત થઈ જાય છે. આવા લોકોને કેટલાક દેવદેવીની ઉપાસના કરી સિદ્ધિ મેળવેલાની માને છે. તેની પાસે પોતાનું કામ સિદ્ધ થવાની આશા રાખી ઘણી

ખાધા આખડી રાખી તેમને પૈસા આપે છે. પણ આ બધું ધતિંગ છે. તેઓને કેટલાક ત્રીકાળ જ્ઞાની માને છે. મનની વાત કહી શકે તેવા માને છે. પણ આ બધું ખોટું છે તેઓ માત્ર હાથ ચાલા-કીધી ખેલ કરી જાણે છે. જોતા જોમ ઉત્પન્ન કરાવે છે. અને પોતાનો ધર્મ ચલાવે છે.

પ્રકરણ ૯૭ મું

નદુઈ પ્રયોગો

વગર દીવાસળીએ દીવો પ્રકટાવવા—કઢોરોપોટાસ અને ગંધક સરખે વજને લેઈ વાટીને તેને રાખી મૂકવો. તેમાંથી એક ચપટી પથ્થર ઉપર મૂકી તેને પથ્થરથી વાટવાથી ધડાકો થાય છે. જેટલા દીવા કરવા હોય તેટલાં કોડીયાં દીવેટ અને ધી પુરી તૈયાર કરવાં. પછી કોડીયામાં દીવેટો પોતાના સામ્રોત સાથે મૂકાવતી વખતે દીવેટના મોં આગળ ફેસફરસનો ટુકડો મૂકવો. ફેસફરસ પાણીમાં રહે છે. તેને બહાર કાઢતાં હવા લાગવાથી થોડીવારે ભડકો થાય છે. આ પ્રમાણે કોડીયાં તૈયાર કરાવી પછી ઉપર કહેલ પોટાસ અને ગંધકનું ચુર્ણ એક પથ્થર ઉપર કોઈ દેખે નહિ તે રીતે ચપટી ભરીને નાંખી ઉપર પથ્થર ઘસવાથી બંદુક જેવો ધડાકો થયે, અને તેવામાં જ પેલા કોડીઆમાં મૂકેલા ફેસફરસનો ભડકો થતાં દીવેટો સળગી ઉઠશે એટલે લોક જાણશે કે મંત્રથી વગર દેવતાએ દીવા થયા. અને ભડાકો થયો.

કાંકરાનો રૂપિઓ બનાવવો—નદુગરો ઘણે ભાગે એક હાથમાં કાળી વાંસળી જેવો કડકો રાખે છે. અને તેના વતી જાણે કોઈ વસ્તુને મંત્રરતા હોય તેમ આમતેમ ફેરવે છે. જમણા હાથમાં વાંસળી રાખી ડાબા હાથમાં કાંકરો રાખે છે. વાંસળીવાળા હાથની હથેળીમાં રૂપિઓ રાખી તે વડે વાંસળી ઝાલવાથી રૂપિઓ હથેળીમાં દબાઈ રહે છે તે કોઈ જોઈ શકતું નથી. ડાબા હાથમાં કાંકરો ઝાલી મૂઠીવાળી તેના ઉપર વાંસળીવાળા હાથે ‘અબ કાંકરો ઉડ-જતા હૈ, ઔર રૂપિઆ આતાહૈ’ એમ કહેતા આકાશ સામે વાંસળી ધરી મૂઠી તરફ લઈ જાય છે. આમ થોડીવાર હાથ ફેરવવા

કરવામાં લોકોની નજર ચુકાવી મૂકીને કાંકરો કેાઈ દેખે નહિ તેમ સેરવી નાંખી તેમાં વાંસળીવાળા હાથમાને રૂપીઓ સેરવી દે છે. આવી રીતે હાથ ચાલાકી કરી, પોતાના સામ્રીત સાથે વાત કરતાં, આકાશ સામું જોઈ “દેખો, જો આયા, જો આયા,” એમ કહેવા વિગેરેની ગદ્ગદતથી લોકોની નજર ચુકાવી દે છે.

પછી ડાખા હાથની મુઠી ઉઘડે છે એટલે તેમાં રૂપીઓ જણાય છે. લોકો કાંકરાનો રૂપીઓ થઈ ગયો તે દેવીના પ્રતાપથી થયો હશે એમ માને છે પણ તેમાં લોકોની ભૂલ છે. જો એમ રૂપિઆ થતા હોય તો તે વળી બીજા શું કામ માગે? એ તો હાથ ચાલાકી છે.

નદીમાં દુધની ધારા ચલાવવી-કેટલાક સાધુ લોકો પોતાની મહત્તા વધારવા માટે કોઈ નદીના કિનારે જઈ બે ચેલા રાખી ધુણી તાપે છે. ચેલાઓ તેનું મહાત્મ્ય વધારે છે. પછી કહે છે કે સિદ્ધ મહાત્મા ધારે તો નદીમાં દુધની ધારા ચલાવી શકે છે. લોકોને તેની ખબર પડતાં તે કહે છે કે અમાસને રવીવારે સવારે સાતવાગે નદીમાં દુધની ધારા ચાલશે. તેમાં ન્હાવાથી તમામ જાત્રાનું ફળ મળશે. આ વાત સાચી કે જુઠી તે જોવા તે ટાઈમે ઘણા ભરાય છે.

ખાબાજી અધમજી ચોખા ધોવરાવી એક રાત પાણીમાં પલાળી બીજે દીવસે સુકવી દળાવી દઈ તેની ગાંસડી ખાંધી જે દિવસે ધારા ચલાવવાની હોય તે સવારમાં મળસકે ઉઠીને નદીની વચ્ચે-વચ તે ગાંસડી મૂકી દેઈ તેના ઉપર એક મોટો પથ્થર મૂકી દે છે, અને એક ખાબુગાંસડીને ઝીણું કાણું પાડે છે તેમાંથી લોટ પલાળી વહેવા લાગે છે. સવારમાં લોકો ત્યાં આવે છે તે વખતે ગાંસડીનો લોટ પલાળીને દુધ જેવો ખની નદીમાં વહેવા લાગે છે તે જોઈ લોકો દુધની સેર કુટી એમ માને છે. અને ખાબાનું મહાત્મ્ય વધે છે. તે ખાવો એવા ચમત્કારો કરી સિદ્ધમાં ખપે છે અને પાકાં ચીઘાં ઉડાવે છે.

જટામાંથી ગંગાજી કલાડવાં-કેટલાક સાધુ લોકો મોટી જટા વધારી સાથે એક બે ચેલા રાખી ધુણી તાપતા ગામમાં ધર્મ-શાળામાં કે વડ નીચે ભાગેળે મુકામ કરે છે. ચેલાઓ મહાત્માના

ચમત્કારની વાતો લોકોને ઠરે છે. અને કહે છે કે એતો શીવનો અવતાર છે તેમની જટામાંથી તો ગંગાજી નહે છે. લોકો તેની પરીક્ષા કરવા આવે છે ત્યારે ચેલાઓની પ્રાર્થનાથી તે પોતાની જટા વંછેરી તેમાંથી પાણીની ધારા કાઢે છે તે વાત લોકો સાચી માની ગંગાજી નીકળ્યાં એમ માની લે છે. આ કાંઈ ગંગાજી હોતાં નથી, પણ એક ચામડાની પાતળી કોથળી જટામાં રાખે છે અને તેના મોં આગળ દોરો તાણો બાંધે છે. આ કોથળીમાંથી પાણી ભરી રાખે છે. પછી જટા ખંખેરવાને જડાને કોથળીના મોં ઉપરની ગાંઠનું સડકીયું છોડી દે છે એટલે વાળમાંથી પાણી નીકળવા માંડે છે. અને લોકો સાચું માને છે. પછી તે સિદ્ધનાં સ્ત્રીધાં આહુ ચામ છે.

ગળામાં છરી ઘોચવી-કેટલાક મદારી લોકો ગળામાં છરી મારવાનો ખેલ કરી લોકોને આશ્ચર્યમાં નાંખી દે છે. તેઓ બે જાતની છરી સરખી જ રાખે છે. તેનો હાથો પસુ સારો હોય છે. પછી સારી છરી લોકોને બતાવી કહે છે કે જુઓ આ છોકરાના ગળામાં છરી માફં છું અને પછી મારા મંત્રથી તેને કશું થવાનું નહિ. આમ કહી તે છોકરાને સુવાડી તેના ઉપર લુધડુ ઢાંકે છે તેના આગળ બીજી છરી હોય છે તે બે કડકાવાળી હોય છે. તેનો હાથાવાળો ભાગ થોડો દેખાય છે અને આગળ અણીવાળો ભાગ દેખાય છે. વચ્ચે પોલી ચાંપ હોય છે તેથી તે ચાંપવાળી છરી તે છોકરાના ગળે ભરવી દે છે તે ચાંપનો અર્ધગોળાકાર ભાગ પાછળ ગરદન આગળ રહે છે અને એક બાજુ હાથો અને છરીનો થોડો ભાગ તથા બીજી બાજુ છરીની અણીવાળો ભાગ પેલી ચાંપથી ગળાને વળગી રહે છે. એટલે બીજા જોનાર લોકો તેને ખરેખર છરી વાગી હોય તેમ જાણે છે વળી પાસે પોથી રાખે છે તે પાણીમાં પલાળી નીચોવાથી લોહી જેવું જણાય છે. લોકોને આ વખતે કંપારી છુટે છે ને ખરી છરી વાગેલી માને છે. પણ પછીથી થોડી-વારે તે છરી કાઢી લઈ તેને બાજુ ઉપર સંતાડી ખરી છરી લોકોને બતાવે છે. તે પણ પોથીના રંગવાળી જ કરીને બતાવે છે એટલે લોકો સાચું માને છે. અને આ પ્રમાણે લોકોને ભ્રમમાં નાંખી પૈસા છોડાવે છે.

ઝાડન મુઠ મારવી-કેટલાક ચંત્ર મંત્ર જાણવાનો ડોળ કરનારા કપાળે સીંદુર લગાવી, લખ્મ લગાવી, હાથે ગળે દોરા બાંધે છે. આના માણસો લોકોને મુઠ મારી શકે છે એવું બધા માને છે. આજે માણસોને એક બીજા ઉપર શત્રુતા થતાં તેઓ પોતાના શત્રુને મરાવી નાંખવા માટે તેને મુઠ મારવા માટે આવા ઢાંગી ભૂવા જાતિ પાસે જઈ તેને પેલા માણસને મુઠ મારવાનું કહે છે. પેલો પહેલાં તો હા, ના, કહે છે પણ પછી સો બસો રૂપીઆ છોડાવવાની વાત કરી કહે છે કે: બસો રૂપીઆ આપો તો એ કામ બને. તેની ખાત્રી એ કે-જુઓ પેલા ઝાડને હું મુઠ મારૂ તો સાતે દિવસે મુકાઈ જાય, તો મારી વિદ્યા સાચી માનજો. પછી પેલો તે વાત કબુલ કરે છે. એટલે રાત્રે તે ઝાડ નીચે ખાડો ખોદી તેના મુળમાં સંસ્કૃતીક એસીક (ગંધકનો તેજા) નાંખે છે. તેથી તે ઝાડ મુકાતું જાય છે. અને પાન ખરી પડે છે. તે આઠ દિવસ પછી પેલા માણસને બતાવી ખાત્રી કરી આપે છે કે; જુઓ મુઠ તો આનું નામ. આવી વલે તમારા શત્રુની થવાની આમ કહી રૂપીઆ છોડાવી લે છે.

નાકમાં દોરો ઘાલી મોંમાં કાઢવો—યોગની નોલી કરતાં આવડવાની પ્રેક્ટીસ પડવાથી આમ આવડે છે. એક દોરાનો એક છેડો મીણવાળો કરી તેને નાકમાં નાંખી ઉંડો શ્વાસ લઈ અંદર ખેંચી લે છે. તે ગળામાં આવતાં ખુખારો કરી બહાર મોંમાં કાઢે છે. પછી હાથવલે ખેંચીને બતાવે છે કે જુઓ મંત્રના જોરથી આ કામ બને છે. દોરો નાકમાં ઘાતું તે મોંમાં નીકળે છે. આથી લોકો અજાણ્ય પામે છે. પણ આમ વાત તો રાજની પ્રેક્ટીસમાંથી બની શકે છે.

હાથમાંના રૂપીઆના બદલે પૈસો બનાવી દેવો—બધા બહુ ગરેા હાથમાં રૂપીઆ રાખે છે અને કહે છે કે: જુઓ મારા હલ-મના બજારી તેનો પૈસો બનાવી દઉં છું એમ કહી મુઠી વાળી થોડીવારે આમ તેમ કાયાકબજારની વાતો કરી મુઠી ઉઘાડી જુઓ છે તો તેમાં પૈસો દેખાય છે. વળી થોડીવારે મુઠીવાળી કહે છે કે હવે તેનો રૂપીઆ બનાવી દઉં છું આમ કહી વળી એ આવ્યો. એ આવ્યો, આમ કહી મુઠી આમ તેમ ફેરવી ઉઘાડે છે. તો તેમાં રૂપીઆ જણાય છે તેથી લોકોને આશ્ચર્ય થાય છે. આમાં તો એક ઢબુ પૈસો રાણીની છાપનો રાણી જે બાબુ શિકકો હોય છે તેના

ઉપર-નાઈટ્રીક એસીડમાં પારા રાખી બે દીવસ રહેવા દેઈ તે-એસીડ ચોપડે છે તેથી રૂપા જેવો ગીલેટ થાય છે અને એક બાબુ કોશી રાખે છે એટલે હાથમાં તે હળુ પૈસો લઈ ઉપરની બાબુ લોકોને બતાવે છે તો રૂપીઆ દેખાય છે ને મુઠી વાગતી વખતે તેને ઉંધો ફેરવી નાંખે છે એટલે તબેની તાંબાની બાબુ દેખાતાં પૈસો દેખાય છે. આથી લોકો ખરૂં માની ઈલમ માને છે.

દેવતા ઉપર ચાલવું-દેવતાને હાથમાં પકડવો-કેટલાક સાધુઓ પોતાના ચેલા દ્વારા એવી વાત ફેલાવે છે કે તે તો દેવતા ઉપર ચાલે પણ દાઝે નહિ તેવા મોટા મહાત્મા છે. લોકો તે જોવા માટે આવે છે એટલે બાવાજી દેવતા ઉપર પગ મૂકી ચાલે છે તેમ હાથમાં દેવતા મુકી બતાવે છે પણ દાઝતા નથી એટલે લોકો તેમને ખરા મહાત્મા માને છે. આ કાંઈ મંત્ર નથી. પણ સુરેખાર કુંવારપાકાનો રસ અને મીઠું એ વજુ સરખે વજને લઈ ધુટી એક રસ કરીને પગે ચોપડીને પગ સુકવતા. એમ પાંચ સાતવાર પગે ચોપડીને સુકવે તેથી તે દવાનો થર પગે બાઝી જાય વળી હાથ પણ તે દવાવાળા કરીને સુકવી રાખે. પછી તેથી દેવતા ઉપર ચાલવાથી તે દઝાતા નથી તેમ હાથે દેવતા બલતાં પણ દઝાતા નથી.

પાઘડીમાંથી સાપ કે કેળાં કહાડવાં-કેટલાક મહારીઓ આ પ્રયોગ કરે છે. એક બે બીજા પ્રયોગો કર્યા પછી કોઈના માથાનું ફાળીયું પછાડી તેમાંથી સાપ અથવા તો કેળાંની લુમ કાઢે છે તેથી લોકો અબ્બયબ પામે છે અથવા તો એક કોથળીમાં કેળાંની લુમ ઘાલીને રાખે છે અથવા તો સાપ એક કોથળીમાં ઘાલી બે પગની સાથળ વચ્ચે ઘાલી મુકે છે. પછી મોંવતી સરણાઈ વગાડતાં અથવા તો ડુગડુગીયું વગાડતાં જુઓ હમણાં ચાર બનાવું છું કહી કોઈના માથાની ટોપી, ફાળીયું કે પાઘડી લઈ એકદમ પોતાના પગ આગળ નાંખી સાથળ વચ્ચેથી કેળાંની લુમ કે સાપ નીચે છોડી દઈ તરત વેગળો ખસી જાય છે અને કહે છે કે: જુઓ આટલી મોટી લુમ અગર તો સાપ આ ભાઈએ માથામાં સંતાડી દીધો હતો. આ જોઈ લોકો અબ્બયબ પામે છે. પણ તેમાં માત્ર બે સાથળ વચ્ચે રાખેલી કોથળી ને ઉંધી લટકાવી હોય છે તેમાંથી પગ ખંખેરીને એકદમ લુમ કે સાપ નીચે નાંખી તે ઉપર ફાળીયું નાંખી એકદમ ત્યાંથી દૂર જતા રહેવાની ખુબી છે.

પાવડીઓ પગે ચોટાડી ચાલવું—આવળનો ગુંદર પલાળી પાવડીઓ ઉપર ચોટાડી સુકવી નાંખવી. એ પ્રમાણે એક બે પાસ દેઈ પાવડીઓ તૈયાર કરવી. પછી ખેડ કરવો હોય ત્યારે પગ પાણીથી ઘોઈ પાવડીઓ ઉપર ચડવું તેથી લીના પગે ગુંદરવાળી પાવડીઓ ચોટી જશે અને ચાલી શકાશે. જેથી લોકોને અજાયબી થશે.

લીંબુ કાપી લોહી કહાડવું—છરીને કપાસના રાતા કુલના રસમાં બોળીને સુકવવી, એમ પાંચ દસ વળત કપાસના રાતા કુલનો છરીને પાસ દેવો. અથવા તો કપાસનાં રાતાં કુલ છરી ઉપર મસળી છરી સુકાવા દેવી આમ આઠદસવાર છરીને પટ દેવો, પછા તે છત્ર વતી લીંબુ કાપવાથી કુલના રસના પટથી લીંબુનો રસ લાલ નીકળશે તેને લોહી નીકળ્યું એમ કહી લોકોને ભ્રમમાં નાંખે છે. કોઈનું ભૂત કહાડવું હોય ત્યારે ભૂવા ભેચાર રૂપીઆ લઈ બાધા આળસી આપી કહે છે કે: જુઓ ભૂતને ચીડ' છું એમ કહી લીંબુ મંગાવા માંદા માણસના કે ભૂતવાળાને માથે ઉતારી તે પોતાની છરીથી લીંબુ કાપે છે તેથી રસ લાલ નીકળતાં કહે છે કે: જુઓ ભૂત ચાલ્યું અથવા તો રોજનું ભેર કપાયું. આ ભેયું લોહી નીકળ્યું તે ભેઈ લોકો સાચું માને છે. આમ કહી લોકોને ભ્રમમાં નાંખે છે.

દીવા ઓલવી તેની મેળે પ્રકટાવવા-ગંધકને વાટી તેને એક સઘડી ઉપર માટીની ડીબમાં ઉતો કરી પાણી થાય એટલે તે ગંધકથી અર્ધા વજનને સુરોખાર લઈ તેને વાટી તેનું ચુર્ચું તેમાં નાંખવું તે એક રસ થાય એટલે તેમાં રૂની દીવેટો બોળી લઈ સૂકવી રાખવી. પછી જ્યારે દીવા કરવા હોય અને ઓલવવા હોય ત્યારે તે દીવેટો કોડીયામાં મૂકી ઘી પૂરીને દીવા સળગાવવા. પછી કુંડીને ઓલવી નાંખવા, ઓલવ્યા પછી તે દીવા એની મેળે ફરીથી પવન લાગતાં સળગે છે. કારણ કે દીવેટના મોગરામાં દેવતા રહે છે તેથી ગંધકને સુરાખારના ભેરથી તે પવન લાગતાં સળગી ઉઠે છે.

પથ્થર ઉપર પૈસો ચોટાડવો—કેટલાક સાધુઓ પથ્થર ઉપર મંત્રીને પૈસો મૂકે છે અને પછી મંત્ર બોલવાનો ડોળ કરે છે. તેથી પૈસો પથ્થર ઉપર ચોટી જાય છે. તે ઉખડતો નથી. લોકો તેને મંત્રથી ચોટાડ્યો એમ કહે છે. પણ તે ખોટું છે. ફટકડીનું ચુર્ચું

કરી તે બાલ્ય પાસે રાખે છે પછી પથ્થર મંગાવી તેના ઉપર મંત્ર લખવાને બ્રહ્માને નજર ચુકાવી ફટકડીનો ભૂકો નાંખી તેના ઉપર તરત પૈસો મૂકી દે છે પછી ઉપર દેવતા મૂકી ધુપ કરવાનું બ્રહ્માનું કહે છે. દેવતાથી પૈસો ગરમ થતાં તળેની ફટકડીનો ભૂકો પીગળતાં પૈસા સાથે પથ્થરો ચોટી જાય છે. પછી દેવતા કાઢી લે છે એટલે પૈસો પથ્થર ઉપર ફટકડીના રસથી ચોટેલો હોય છે તે બળડતો નથી.

ઘડામાં પાણી ભરાવી બાંધી રાખવું—માટીના ઘડાની અંદર વડચુંદાનો રસ ચોપડીને સુકવવો. પછી ફરી તે રસ ચોપડીને સુકવવો, એવી રીતે તે ઘડાને વડચુંદાનો રસ દસ પંદર વખત ચોપડીને પટ દેવા. પછી તેમાં પાણી રાત્રે ભરી મૂકવું. તે સવારમાં ઠરી જશે. પછી ઘડો ફેાડી નાંખવા છતાં પણ પાણી ઠરેલું બંધાઈ જશે. તે ઢાળાઈ નહિ જાય. આથી લોકો મંત્રના બેરથી પાણી ઠરી ગયું માનશે ને ચમત્કાર વધશે.

શાલીગ્રામ પેટમાં ગળી જવા—કેટલાક સાધુઓ ગોળમ. ટોળ શાલીગ્રામ પોતાની પાસે રાખે છે. અને મોંમાં મૂકી ગળી જવાનો ડોળ કરે છે પાછા ખુંખારો કરી બહાર કાઢે છે. લોકો તેવા સાધુને સિદ્ધ માની ઠગાય છે. શાલીગ્રામને તેઓ ગળી જતા નથી પણ મોંમાં નાંખી ગળામાં જ્યાં ચોળીઆ ઉપડે છે તે ભાગમાં—મધ્યમાં રાખવાની તેમણે ટેવ પાડેલી હોય છે, એટલે તે અધવચ ગળાની એક બાજુએ રહે છે. પેટમાં ઉતરતા નથી. આ ટેવ અભ્યાસથી પડે છે. અને જ્યારે ખુંખારો કરે છે ત્યારે બહાર નીકળે છે. ઘણાં માણસોને આ જગાએ જ પૈસો ભરાઈ રહે છે. તે બાચી ઉપર સુઠી મારવાથી બહાર નીકળી જાય છે તેજ રીતે આ સાધુઓ માત્ર મહાત્મ્ય વધારવા માટે ગળામાં શાલીગ્રામ રાખે છે.

કાળુ મોં બનાવવું—માયાનું બારીક વસ્ત્રગાળ ચુરણ કરી એક રૂમાલ પલાળી તેના ઉપર તે નાંખી સુકાવા દેવું. પછી એક લોટામાં હીરાકસીવાળું પાણી ભરવું. પછી જેનું મોં કાળું બનાવી ચમત્કાર કરવો હોય તેનું મોં તે પાણીથી યોવરાવી, પેલા રૂમાલવતી લોહી નાંખવાથી હીરાકસીના પાણી અને માયાના ચુરણના સંયોગથી તેનું મોં કાળુ મેંચ જેવું થઈ જતાં લોકો મંત્રથી મોં કાળું થયું માને છે.

મોગરાનાં કુલ કાઠવાં-કેટલાક માણસો અચાનક કોઈના હાથમાં કુલોની ઢગલી કરી ચમત્કાર બતાવે છે. આવા માણસો પોતાની બે જાંઘની વચ્ચે કુલોની પોટલી ઝટ છુટી બંધ તેવી રીતે રાખે છે પછી જેના હાથમાં તે કુલો કાઠવાં હોય તેના હાથ ઝાલી તેના ઉપર લુલુડું ઓઢાડે છે પછી હાથ ચાલાકી કરી પગ વચ્ચેની પોટલી એકદમ છોડી દઈ તેના હાથ ઉપર કુલો વેરી પોતે બેસી બંધ છે અને તેના હાથ ઉપરથી લુલુડું લઈ લેતાં કુલોનો ઢગલો લોકોના જોવામાં આવે છે.

પદ્મચરની મૂર્તિ બોલાવવી-કેટલાક સાધુ લોકો પોતાનું મહાત્મ્ય વધારવા ગામની ધર્મશાળામાં મુકામ રાખી બેચાર ચેલા રાખી સિદ્ધનો ડાળ કરે છે. પાસે એક સંગેમરમરની ચતુર્ભુજ મુર્તિને એક પડદામાં રાખી તેની સેવા પુંજ કરી ધીના દીવા બાળે છે. લોકોને કહે છે કે આ મુર્તિ તમારા સવાલના જવાબ આપે છે. પછી કોઈ વાત તે મુર્તિના કાનમાં કહેવામાં આવે તો તે વાતનો જવાબ તે મુર્તિ માણસ માફક બોલીને આપે છે તે જોઈ પેલા સિદ્ધ થયેલા સાધુને સારી આવક થાય છે. આમાં કાંઈ તે મુર્તિ બોલતી નથી. પણ તે મુર્તિ મોંથી પગ સુધી અંદરથી પોલી હોય છે. તેમજ કાન આગળથી પણ પોલી હોય છે. તે મુર્તિને તળીએ બે ભૂંગળીઓ હોય છે. એક મોં સુધી બંધ છે બીજી કાન સુધી બંધ છે. તે ભૂંગળીઓને રખરખી નળી મુર્તિને તળીએથી જોડી પાછલા પડદામાં કાઢેલો હોય છે, મુર્તિની પાછળ પડદામાં એક માણસ રહે છે. તે મુર્તિના કાનવાળી ભૂંગળીને જોડેલી રખરખી નળી પોતાનાકાનમાં રાખે છે અને મોં આગળની નળી મોં સામે રાખે છે. હવે બહારથી મુર્તિના કાનમાં જે સવાલ પૂછવામાં આવે છે તે અંદર બેઠેલો માણસ પેલી ભૂંગળી મારફતે સાંભળી શકે છે અને તેના જવાબ બીજી ભૂંગળી મારફતે આપે છે તેના અવાજ મુર્તિના મોંમાંથી નીકળતો હોવાથી મુર્તિ બોલતી હોય તેમ જણાય છે. આ માણસ સવાલ પૂછનારના સંબંધમાં પેહેલાંથી બની ગયેલી હકીકતની તપાસ કરી બાવી પછી તેને કહે છે. જેથી સાંભળનાર આશ્ચર્ય પામે છે.

માથા ઉપર સઘડી સળગાવવી—જે માણસના માથે ચુલો મુકવામાં

આવે છે તે પ્રથમથી પોતાની પાસે માટીનો એક તવો કરી રાખે છે. તેવો તેને માથે ચુસો મૂકી મદારી તેના ઉપર લુલુડું ઢાંકે છે. તેવો જ તે ભીની માટીનો તવો માથે મૂકી તેના ઉપર ચુસો મૂકે છે. પછી લુલુડું લઈ લઈ પેસો બાજીગર ચુસામાં કાકડા સગાવાની ઉપર કડાઈ મુકી તેમાં તેણે પુરે છે. તેણે ઉતું થતાં તેમાં કાંઈક પાણીના છાંટા નાંખે છે એટલે તેણે કકડે છે, અને તેમાં પુરી વિગેરે તળે છે. પણ જેના માથે સગડી છે તે દાઝતો નથી મદારી તેને જાદુવિદ્યાથી દાઝતો નથી એમ કહે છે પણ ખરી રીતે તો ભીની માટીનો તવો માથે મુકી ઉપર ચુસો મુકવાથી તે દાઝી શકતો નથી.

ઘડા ઉપર નાળીએર ભાગવું—જમીન ઉપર દડની ઢગલી વાળી તેના ઉપર એક કોરો ઘડો ઉંધો વાળવો. પછી તેના ઉપર છાણના કકડા બે ત્રણ ગોડવી તેના ઉપર ચોટલી કાઢીને નાળીએર મુકી ઉપરથી એક લાકડાના દંડાવડે ઠોકવાથી નાળીએર ભાગે છે અને ઘડો ફુટતો નથી કારણકે ઘડાના કાંતા દડ ઉપર ખરોખર મૂકવાથી અંદર પવન ભરાવાથી તેમ નીચે કાના જમીન ઉપર ન અડવાથી અને ઉપર છાણું મૂકે તે ઉપર નાળીએર મુકી ભાગવાથી ઘડાને ઘોકો પહોંચતો નથી માટે ઘડો ભાગતો નથી એમાં કાંઈ મંત્ર નથી.

હાથમાં ભડકા ઝીલવા—ચીથરાંનો કાકડો કરી તેણમાં બોળોને સગાવાવો. તેને નીચો રાખવો અને તેણે ટપકવા દેવું તે ટપકાં હથેળીમાં ઝીલી લેવાં પણ દઝાય નહિ તેથી લોકો આશ્ચર્ય પામે છે. પણ મીઠાનું પાણી હાથમાં ચોપડી બળતા કકડામાંથી પડતું તેણે હથેળીમાં ઝીલવું અને બે હાથ મસળતા જવું. પાણી હાથે ચોપડતા જવું અને ટપકાં હાથમાં ઝીલતા જવું તેથી ભડકા થશે. અને હાથે દઝાશે નહિ, ન દઝાવાનું કારણ મીઠાનું પાણી હાથે ચોપડયું હોય છે તે જ છે.

પાણી ભરેલો લોટો ઉંધો વાળ્યા છતાં પાણી ઢળે નહિ—લોટામાં પાણી ભરીને તેના ઉપર એક ચારણી ખંને બાબુ હાથ ફેરવી ઉંધી ઢાંકવી, પછી તે લોટો અને ચારણી ઉંધાં પાડવાં, તળે ચારણી ઉપર પાણીવાળો હાથ ફેરવવો એટલે પવન ખંધ થવાથી લોટાનું પાણી નીકળી જશે નહિ.

પાણીનું દુધ બનાવી દેવું--એક જાડો ગળ્યાને ચોરસ કકડો લઈ તેને દુધમાં પલાળીને સુકવવો. ફરી પાછો પલાળીને સુકવવો. એમ પંદરેક દુધના પટ તે રૂમાલને દઈ રાખી સુકવો. તેમાં જરા અત્તર છાંટે છે તેથી લુગડું સોઢતું નથી પછી એક લોટામાં પાણી ભરી તેના ઉપર પેલો દુધનો પટ દીધેલો રૂમાલ ઢાંકવો. થાડીવારે બધાના દેખતાં એક તપેલી મંગાવી તેમાં લોટાના ઉપર પેલો રૂમાલ રાખીને પાણી ગળી કાઢે છે તેથી લુગડામાં થઈ તે પાણી તપેલીમાં પડવાથી દુધનો પાસ બેસવાથી પાણી દૂધ જેવું જણાય છે. તેને લોકો દૂધ માની આશ્ચર્ય પામે છે.

આંગળી નીચેવી પાણી કે દુધ કાઢવું-કેટલાક ઢાંગી સાધુઓ એક રતું પુમડું પાણી કે દૂધવાળું કરીને કોઈ દેખે નહિ તેમ કાનમાં કે કોઈ બીજી રીતે સંતાડી રાખે છે. રતું પુમડું નહિ તો વાદળીનો નાનો કકડો પાણીમાં કે દૂધમાં પલાળી પોતાની પાસે સંતાડી રાખે છે. પછી એલ કરતી વખતે હાથની મુડી વાળતી વખતે પેલી વાદળી કે રતું પુમડું હથેલીમાં લઈ લે છે અને પછો આંગળીઓનું બેવડવાળી બીજા હાથે તે પોંચાને પકડી દુધ કાઢતો હોય તેમ નીચેવે છે એટલે પેલી વાદળી કે રતું પુમડું ડળાતાં અંદરથી પાણી કે દૂધ પડે છે. અને લોકો જાણે છે કે આંગળીમાંથી પાણી કે દુધ ટપકે છે. અને આથી તે બાવાને મહાત્મા માની પૈસા ટકા આપે છે.

ટોપીમાંથી સાપ કહાડવો-મદારી લોકો પોતાના બે પગ વચ્ચે સાપને એક કોથળીમાં સંતાડી રાખે છે પછી એલ કરતી વખતે ડગડગીયું વગાડી વાંસળી વગાડી લોકોને લેગા કરી આ સાપ આવ્યો, પેલા ઝડ ઉપરથી આવે છે, આ માણસની પાવડીમાં છે જુઓ, પેલો ટોક કહાડે, આમ કહી લોકોની નજર ચુકવી એકદમ કોઈની ટોપી, ફાળીયું કે પાવડી ઉપાડી પોતાના પગની વચ્ચે રાખેલી કોથળીમાંના સાપને કોથળી છોડી નાંખી નીચે નાંખી તેના ઉપર તે પાવડી કે ટોપી નાંખી ત્યાંથી જરા દૂર ઉઠે રહે છે અને લોકોને કહે કે જુઓ આ માણસના ફાળીયામાં આ ટલો મોટો સાપ હતો. આમાં માત્ર હાથ ચાલાકી જ છે. કોઈ જાણે નહિ તેમ પગ વચ્ચેના સાપને છુટો કરી નીચે નાંખી ઉપર તરત ફાળીયું કે ટોપી ફેંકી દૂર ખસી જવાની ચાલાકી જ છે.

ખાલી ઘડો કંકુથી ભરી દેવો—કેટલાક બ્રાહ્મણો માતા ધુણવાનો ઢાંગ કરી ખાલી ઘડાને કંકુથી ભરી દેવાનો ચમત્કાર કરે છે. તે માણસ ઘડાના મોં ઉપર આવી શકે એવો એક ચુડોના આકારનાં વાંસની છાલ ગોળ વાળી તળે કાગળ ચોટે છે. પછી કંકુ કાઢતી વખતે તે ધુણે છે. અને એક કોરો ઘડો મંગાવે છે, પછી તે ઘડાને બધાના દેખતાં ઉધો પાડી બતાવો એક બાલુએ મૂકી પોતાનાં કપડાં કાઢી નાંખી લોકોને બતાવે છે કે: બુચ્ચો મારા પાસે કાંઈ નથી. પછી એક ચાદર બધાને બતાવી જાંબેરોને ખેંચી ચોટે છે. પછી ખુબ ધુણી માતા આવી એવો ઢાંગ બતાવી પોતાની પાસે ઘડો લઈ માથે મોંઢે પહેડી બોલી લે છે. પછી થોડાં મારે ઘડો કંકુનો ભરી બધાને બતાવે છે કે: બુચ્ચો માજીના પ્ર પછી ઘડો ભરી દીધો. પછી કોઈને બહેમ ન પડે માટે એક છરી ઘડામાં ઘોચીને લોકોને બતાવી આપે છે કે: બુચ્ચો ઘડો ભરેલો છે, પછી તેમાંથી થોડું કંકુ લોકોને ચાંદા કરવા આપે છે. આમાં માતા બાતા કાંઈ નથી. પણ પેલો માણસ પોતાની પાસે ઘડાના ગાળામાં આવી રહે તેવો લાકડાની અડધી ચુડો રાખી તળે કાગળ ચોટે છે. પછી માથે પહેડી બોલી પેલા ઘડા ઉપર પેલો વાંસના ચીપ ગોળ વાળી તળે કાગળ ચોટાડેલો હોય છે તે મૂકવાથો તે ઘડાના ગાળામાં ભરાઈ રહે છે, ને તેની તળે કાગળ ચોડેલો હોય છે એટલે તેમાં પોતાની જે જાગો વચ્ચે કંકુ રાખેલું હોય છે તે નાંખી ભરી દે છે. મા મુડી જે મુડી નાંખવાથી ભરાઈ રહે છે. તે બહાર કાઢી લોકોને બતાવે છે કે ઘડો કંકુથી ભરેલો દેખાય છે. પછી લોકની ખાત્રી કરવા અંદર છરી ખોસે છે તે કાગળમાં થઈ આરપાર ઉતરો પડે છે. પણ કંકુ નીચે જતું નથી અને તેથી લોકો જાણે છે કે ઘડો કંકુથી ભરેલો છે.

કાગળની કઢાઈમાં પુરી તળવી—કેટલાક લોકો કાગળના કકડાને કચરી તેમાં મેથી કે કચુકા ખાંડો મેઠા જેવું થયે તેના ટોપલા બનાવે છે તે રીતે તેની કઢાઈ બનાવે છે. તે સુકાય એટલે તે પાસે રાખી—તે કઢાઈને ચુલે કી તળે દેવતા સળગાવી તેમાં તેલ પુરી, પુરો ભજ્યાં તળે છે પણ કઢાઈ બળતી નથી. તેથી લોકો આશ્ચર્ય પામે છે. પણ આ કાગળની કઢાઈને તળે ખુબ તેલ

પડી તેના ઉપર રાખોડી નાંખી તપેલાની માફક કંટેવાળો કરે તપેલાની માફક પાણીનો કંટેવાળો નહિ પણ તેલ લગાવી ઉપર નાંખી તેલનો કંટેવાળો કરે છે પછી તેમાં તેલ પુરી દેવતા ગંગાવાથી અંદર ગમે તે તળી શકાય છે. પણ આ કંટેવાળાથી ગળની ટકાઈ જળી જતી નથી.

ખાંડનો ભડકો કરવો ખાંડમાં કલોરાપોટાસ ભેળવીને તેને મીન ઉપર મૂકે છે. અથવા દોષને ત્યાંથી ખાંડ મંગાવી તેમાં ઈ સમજી ન જાય તે રીતે કલોરાપોટાસ ભેળવી તેની ઢગલી કરી છે પછી તેના ઉપર પાણી છાંટી મંત્રુ છું એમ કહી પોતાની સેનો સદ્કયુરીક એસીડ (ગંધકનો તેજાબ) પેલી ખાંડ ઉપર ટે છે એનો ભડકો થાય છે.

હળધરનું કંકુ બનાવવું--થોડી હલદર મંગાવી તેને વાડની અંદર પોતાની હાથ ચાલાકીથી ખારો ભેળવી દેધને નાંખવી શી ઉપરથી પાણી છાંટવાને બહાને શીશીમાં રાખેલો લીંબુનો રસ ખી હલાવવાથી લાલચોળ કંકુ બની જાય છે. અને લોકો તેને મત્કાર માને છે, કે આ માણસે હલધરનું કંકુ બનાવી દીધું.

બળતાં ભૂત બતાવવાં--ફેસ્ફરસ ૧ તોલા, કોપરેલ ૪ તોલા ને સદ્કયુરીક ઇથર ૪ તોલા મિશ્ર કરીને શીશીમાં ભરી રાખી શી રાત્રે એક બે માણસને સાધી તેને શરીરે પેલી દવા ચોપડવી ને સ્મશાનમાં જેને ભૂત બતાવવાં હોય તેને લઈ જઈ થોડીવારે ત્ર લજવા જેવી ક્રિયા કરી હાથની તાળી પાડવી. તાળી પડે એ પેલી દવા ચોપડેલા સાગ્રિતોએ સ્મશાનમાં થોડે વેગળે ઉભા પોતાના ઉપર આઢેલું કપડું કાઢી નાંખવું એટલે પવન લાગતાં શરીરે ભડકા બળતા હોય તેમ જણાશે અને તેથી લોક તેને ન છે એમ માનશે. તેને શરીરે બીજાને ભડકા જણાશે પણ કોઈને નિ થશે નહિ.

પાણીમાં ભડકા કરવા--ટરપેન તેલની સાથે મીશ્ર કરેલું પાણી ક લોટામાં ભરી રાખવું પછી તેમાં પાણી છે એમ કહી એક ગ્રીના કુંડામાં નાંખવું પછી તેમાં એક ઉભી દીવેટ મુકીને તે સળવવી તેથી પેલું પાણીની ઉપર તરતું ટરપેન તેલ સળગવા લાગશે

અને મોટા ભડકા થવા લાગશે તેથી લોકો કહેશે કે: મંત્રથી પાણી સળગી ભડકા થાય છે.

સળગતા કાકડા મોંમાં ચાવવા—કેટલાક લોકો ભૂત કહાડવા માટે સળગતા કાકડા જેને ભૂત વળગ્યું હોય છે તેના ઉપર ઉતારી મોંમાં ચાવી જાય છે અને કહે છે કે હવે ભૂત જતું રહ્યું. આમાં કંઈ મંત્ર નથી પણ એ કાકડા તેલવાળા કરી સળગાવવા પછી તેને મોંમાં ઘાલતાં મોંમાંની વરણથી તે કાકડા અંદર હોવાનું જવાના, જેથી મોઢામાં આવતા દગાતું નથી. માત્ર રાત દિવસની પ્રેકટીસની વાત છે.

લેગાં કરેલાં દુધ પાણી જુદાં કરવાં—એક ટેબલ ઉપર એક પવાણામાં દુધ ને પાણી બધાંના દેખતાં લેગાં કરવાં તેની જોડે એ ખાલી ગ્લાસ મુકવા તે ત્રણે ગ્લાસને ઢાંકણાં હોય છે, તે ઢાંકણામાં વાદળીના કકડા અંદરના ભાગમાં રાખેલા હોય છે, જે ગ્લાસમાં દુધપાણી એકઠું કરે છે તેના ઢાંકણામાં વાદળી ખાલી હોય છે, અને બીજા એ પ્યાલામાં એક ગ્લાસમાંનો વાદળીનો કકડો દુધથી ને બીજામાં પાણીનો ભરેલો હોય છે. તે ઢાંકણાંમાં લોઢાની સળી હોય છે તે ઢાંકણું વાસતી વખતે ડાબે છે. અને દુધપાણીવાળો પ્યાલો ઉઘો વાળે છે તેથી તેમાંની કોરી વાદળી પેટું દુધ પાણી ચૂસી લે છે અને બીજા પ્યાલામાંની વાદળી ઢાંકણું વાસતી વખતે દબાવવાથી એકમાં દુધ ને બીજામાં પાણી ભરાય છે, પછી લોકોને કહે છે કે જુઓ દુધપાણી જુદાં થયાં.

નાં લાકડામાં પીંપજો ઉગાડવો—પીંપજાનાં ફળ કાગડો ખાય છે માટે જે પીંપજા ઉપર કાગડા બેસતા હોય તે કાગડાની હુદ્દાર પાસે રાખવી તેની અંદર કાગડે ખાધેલાં પીંપજાનાં ફળમાંનાં બીયાં તેની હુદ્દારમાં હોય છે. તે સુકા લાકડાની તરડમાં નાંખી માટી કે પાણી છાંટતા રહેવાથી ત્યાં પીંપજો ઉગી નીકળે છે અને લોકોને આશ્ચર્ય થાય છે કે પીંપજાના સુકા લાકડાને ઉગાડ્યો. આવી જ રીતે ઘણાં ઝાડના લેગો, મહાદેવના દેવળના ખંડેરમાં, ભીંત ઉપર પીંપજો ઉગેલો આપણે જોઈએ છીએ. તેનું પણ એજ કારણ છે કે જે કાગડે પીંપજાનાં ફળ ખાધાં હોય તેની હુદ્દાર તે ઝાડની તરડમાં કે ભીંતની તરડમાં ભરાઈ જવાથી ત્યાં

વરસાદનું પાણી પડતાં ત્યાં પીંપળો ઉગી નીકળે છે. પીંપળાનાં છુટાં બી નાંખવાથી ઉગતાં નથી પણ કાગડો તે બી ખાય અને તેની હુઘારમાં જે બી નીકળે છે તે ઉગી શકે છે. માટે આમાં કાંઈ અમત્કાર કે દેવનું મહાત્મ્ય નથી.

પાણીના કોડીયામાં દીવો સગગાવવો-રૂની અંદર કપુર વાટીને સેળસેળ કરી તે રૂની કપુરની સાથે મસળીને દીવેટા કરી મૂકવી. એક માટીના કોડીયામાં પાણી ભરી તેના ઉપર પેલી દીવેટ મૂકી સગગાવવાથી કપુરને દીવે તે દીવેટ સગગો દીવો થાય છે. આથી લોકો પાણીમાં દીવો બળતો દેખી આશ્ચર્ય પામે છે. અને પેલા માણસના મંત્રના જોરથી દીવો પાણીમાં બળે છે એમ માને છે.

ઝાડના પાંદડે પાંદડે દીવઃ બતાવવા-જે ઝાડના પાંદડે દીવા કરવા હોય તે ઝાડના પાંદડાં ઉપર સદ્યુરિક ઇથર છાંટવાથી થોડીવારે તે પાંદડાં ઉપર દીવા જેવો પ્રકાશ ખીલી નીકળે છે. અથવા થોડું ટોપરાનું તેલ, ફેરફરસ અને સદ્યુરિક ઇથર અને વિલાયતી ઓલીવ ઓઇલ લઈ તેને ગરમ કરી એક રસ થયે શીશામાં ભરી રાખવું પછી તે દવા પાંદડાં ઉપર છાંટવાથી દીવા જણાય છે. માણસને શરીરે ચોપડવાથી લટકા બ તા દેખાય છે.

નાળીએરમાંથી માંસ કહાડવું-કોઈ માણસને ભૂત વળગ્યું છે એમ માની કોઈ ભૂવા પાસે ભૂત કહાવા બંધ છે ત્યારે તે કહે છે કે તેને તો ઝંડ વળગ્યો છે તે આટલા રૂપીઆ આપો તો દસ દહાડા પછી નીકળશે. પછી એમ કહી ઠરાવ કરી ઘેર જઈ એક પાણીવાળું નાળીએર લઈ તેને ઉપરથી સોઘાવડે બરોબર કોચી તેમાં નવટાંક એબરો ઝીણા વાટીને ભરવો પછી તેમાં ચાર પાંચેક વાલ રાતો રંગ નાંખવો પછી નારીયેળનું કાણું મીઠુથી બંધ કરી તેને રહેવા દઈ ચાર પાંચેક દહાડે પેલા ભૂતવાળાને કહે છે કે તારું ભૂત ગયું છે જો તેનું કાળજું આ નારીએળમાંથી કાઢી બતાવું, એમ કહી તે શ્રીફળને ફાડે છે એટલે તેમાંથી માંસના આકારનો લોચો નીકળે છે. તે જોઈ જોનારને આશ્ચર્ય થાય છે. પણ તે એબરોનો લોચો રંગના સ્પર્શથી લાલ માંસ જેવો જણાય છે.

પોતાની મેળે દીવો સળગે—એક કોડીયામાં ઘી પૂરી દીવેટ મૂકવી પછી એક કામગમાં જંત્ર લખવાને જ્ઞાને ફાસ્ફરસની કરચ નજર ચુકાવીને તેમાં મૂકી પડીકું વાળી તે પડીકું કોડીયાના મોં પાસે મૂકાવવું જેથી ફાસ્ફરસને પતન લાગતાં અંદરથી ભડકો થાય છે, તે ભડકો દીવેટને ચડકતાં તે દીવેટ સળગી દીવો થાય છે. જેથી લોકો જાણે છે કે મંત્રના જોરથી દીવો થયો.

પાણી ભરેલા ઘડાને લોટો ચોટાડી દેવો—એક ઘડો પાણીથી છલોછલ ભરી તેના ઉપર લોટો મૂકવો પછી લોટાનું બુધું અને ઘડાના કાના છાણ માટીથી અંદર હવા ન પ્રવેશ કરે તે પ્રમાણે લીધી લેવો. જે પછી લોટો ઝાડી ઉંચો કરવાથી ઘડો લોટાને ચોટી ગયેલો હોવાથી ઉંચો થશે.

સીસામાં ઝાડ ઉગાડવાં—યુગરસેટ લાવીને સીસામાં નાંખી તેમાં પાણી રેડવું પછી એક તાંબા કે પીત્તળનો પાતળો વાળો લાઇ તેણે જસતનો કટકો બાંધી શીશામાં અથર લટકાવવો પછી એકાદ ઝાડ જેવું તેમાં જણાશે.

મીઞુનું પુતળું તારવું—એ મીઞુનાં પુતળાં બનાવવાં એકમાં રેતી ભરવી અને એકમાં મીઠું ભરી કુંટી આગળથી બંધ કરવું પછી કોઇના સલાહનો જવાબ આપવો હોય તે કહેછે કે જે તમારા મનની વાત સિદ્ધ થવાની હશે તો આ પુતળું ઉપર આવશે અને નહિ થવાની હોય તો આ પુતળું ઉપર આવશે. એમ કહી તેના ઉપર નિશાન કરે છે. અને જેમાં મીઠું ભરેલું હોય છે તેના ઉપર કામ સિદ્ધ થવાનું નિશાન કરે છે પછી એ પુતળાં પાણીમાં નાંખે છે. તેમાં રેતીવાળું પુતળું ઉપર આવી શકતું નથી ને જેમાં મીઠું ભરેલું હોય છે તેમાં પાણી લાળતાં મીઠું ઓગળી જવાથી તે પુતળું હલકું થતાં ઉપર તરે છે અને તે જોઇ પેલાનું કામ સિદ્ધ થશે એમ માની તેના મંત્રનો પ્રભાવ લોકો માની તેને સારા પૈસા આપે છે.

પાણીમાં ભડકો કરવો—તપેદ્રામાં પાણી રેડાવી તેમાં પોટાસીયમ મગના દાણા જેટલો નાંખવાથી ભડકો થાય છે. આમાં માત્ર હાથ ચાલાકીથી લોકો જાણે નહિ તેમ પાણી મંત્રવાનું કહી અપટ્ટીમાં રાખેલો પોટાસીયમ ભભુલી નાંખું છું કહી પાણીમાં નાં-

ખવો એટલે ખંધુક જેટલો ધડાકો થશે ને લોક કહેશે કે: ભુત
મર્યુ તેથી ધડાકો થયો.

માંમાં અગ્નિ આવવો—કોયલા સળગાવીને તે લાલચોળ
થાય ત્યારે તે લાલચોળ દેવતાના અંગારા માંમાં મૂકી આવવાથી
દઝાતું નથી તેથી લોકો આશ્ચર્ય પામે છે. પણ માંમાં પહેલાંથી
લીનો કપડાનો કડકો કોઈ દેખે નહિ તેમ રાખી માંમાં અંગારો
મૂકતાં જ તે હોલવાઈ જઈ આવી શકાય છે. વળી માંમાંથી નીક-
ળતા પવનથી ગરમ દેવતા ઝટ થંડો થઈ જાય છે. અભ્યાસથી
આ ક્રિયા સિદ્ધ થાય છે.

કુંભારના નીંભાડાનો ચુરો કરવો—કોઈ સાધુ કુંભારને
ત્યાં જઈ વાસણુ માગે અને તે ન આપે તો તેને પોતાની સિદ્ધા-
ઈનો પડછો બતાવવા માટે બીજે દિવસે તેના નીંભાડામાં ગંધકતું
પડીકું વાળી કોઈ ભુએ નહિ તેમ નાંખી દે છે. પછી તેને કહે છે
કે ભેજે વાસણુ નથી આપ્યાં તો નીંભાડો સાચવજે. આમ કહી
તેમાં ગંધક નાંખી જતો રહે છે. ગંધકને લીધે નીંભાડાનાં વાસણુ
ભાગી જાય છે તે કુંભાર ભુએ છે ત્યારે સિદ્ધે શાપ આપ્યો એમ
માની તેની માણી માગી પૈસા આપી રાજી કરે છે.

પાણી ઉપર ચાલવું—કાચની શીશીને માટે જે લાકડાનો બુચ
થાય છે તે લાકડાની પાવડીઓ બનાવી તે પહેરી બરોબર કાળજી
રાખીને ચાલે તો પાણી ઉપર ચાલી શકાય છે. વળી તે લાકડાના
બેરમાં કાંઈક મેળવણી નાંખીને તેનું કપડું વણાય છે. તે કપડાને
કોટ, ટોપી, પાટલુન, મોજાં વિગેરે બને છે. તે વિદાયતમાં બને
છે અને મોટી અંગરેજોની પેઢીમાં પણ મળે છે. તે પહેરી પાણી
ઉપર ચાલવાથી ભુડાતું નથી. આવો અમત્કાર ઘણા સાધુસંતો કરે
છે. પણ તેમાં માત્ર આ પાવડીઓના લાકડાની જ ખુખી છે.

દેવતામાં ઉભા રહેવું—એક જાતના પથ્થરને વાટી તેની
રેતી બનાવી તેમાં બીજી મેળવણી કરી તેનાં કપડાં બનાવવામાં
આવે છે તે પગથી માથા સુધી પહેરી દેવતામાં પ્રવેશ કરવાથી
દઝાતું નથી.

ખરસાંડી ચાવી જવી—પ્રથમ સુકું કોપરું ચાવી તેના કુચા
ઠાઠી નાંખી પછી મીઠું આવવું તે પછી ખરસાણી આવવાથી કાંઈ

ઇજા થતી નથી, ખરસાણીના કુચા ચાવીને થુંકી નાંખના. તે પણ જો ચાવી જવા હોય તો પડેલાં અંખડીનાં પાનાં ચાવીને પછી તેના કુચા પેટમાં ઉતારવાથી હાની થતી નથી. પણ આ વાતનો અભ્યાસ કરી પછી આ ખેત કરવાની ટેવ પાડવી.

ઘડીઆળો ભાગી સાજી કરવી-એક ટેમલ ઉપર ખાંચણી મુકવી તે ખાંચણીને નીચે ખાનું તે રાખવું, ઉઘાડી તેની અંદરનો વસ્તુ લેવાય અને બીજી મુકાય એવી રીતની ખાંચણી કરવી. તે ટેમલ નીચે માણસ હોય છે તે ખાંચણીમાંનો વસ્તુ લઈ શકે. તેવી રીતે ગુપ્ત ખેસ છે. ટેમલ પડવાને અડોઅડ હોય છે એટલે પડદામાં થઈ માણસ ટેમલ તળે આવે છે ને જાય છે હવે ઘડીઆળોનો ખેત કરવા સારા સારા માણસોની ઘડીઆળો લઈ પેટી ખાંચણીમાં એકઠી કરે છે અને જવાના ટેમલાં ખડા મડે છે. પણ પેટી ખાંચણીમાં નાખેલી ઘડીઆળો ટેમલ તળેના માણસ ધીમે રહીને ટેમલનું ખાનું ઉઘાડી ખાંચણીની તળેનું ખાનું ઉઘાડી લઈ લે છે. અને તેનો જગ ખેડવાક કાચ તથા પીતળને કોઠનાં ચક્કરોનો ભૂકો ખાંડો હોય છે તે ધીમે રહીને ખાંચણીમાં ગોઠવી દે છે. તે પેલો નદુર્ઘર ખાંડ છે એટલે લોકો જાણે છે કે ઘડીઆળો ખાંડ છે.

આ નદુર્ઘર કહેતો જાય છે કે જુઓ હવે આ ઘડીઆળોનો કુટો થાય છે. આ જોવામાં સર્વનું ધ્યાન દોરાય છે તેવામાં તે માણસો બેઠા હોય છે તેની પાછલી ભીંત આગળના પડદા પાસે ટેમલ તળેનો માણસ ઘડીઆળો લઈને નજર ચુકવીને ઘડીઆળો લટકાવી આવે છે. આ કામના જોવામાં આવતું નથી. પેલો ખાંડો ભૂકો રકાબીમાં લઈ પેલો નદુર્ઘર બધાને બતાવે છે. પછી તેને એક પીસ્તોલમાં ભરે છે. તે પીસ્તોલ બે નાળી હોય છે, તેમાં એકમાં પેલો ભૂકો ભરે છે ને બીજામાં ઢાઝુ ભરી પ્રથમથી તૈયાર રાખેલો હોય. હવે તે પીસ્તોલ ફેંડે છે અને તેનો ભડકો પણ થાય છે. પછી બેઠેલા માણસોને કહે છે કે જુઓ તે પીસ્તોલમાંથી ઘડીઆળો સાજી થઈ સામી ભીંતે લટકી છે. માટે જેનો હોય તેણે ઓળંગી લેઈ લેવી. આ પ્રમાણે ઘડીઆળ ભાગી સાજી કરવાનો ખેલ થાય છે.

માટીનો ઘડો દટાવી બીજે ડેકાણેથી કાઢવો—એક માટીનો કોરો ડો મંગાવી તેમાં પાણી ભરવું. તેમજ એક માટીનો કાચો ઘડો કુંભારને ત્યાંથી ઉપર રંગ કરેલો તૈયાર માત્ર પકવ્યા વગરનો મંગાવી પાસે રાખવો. જમીનમાં ઘડો દટાવતી વખતે તેના ઉપર નામ નિશાન લખાવવું અને ખાડો કરાવી નજર ચુકવી પાકા ઘડાને બદલે પોતાની પાસેના કાચો ઘડો જમીનમાં દાટવો. તે રાતે તે ઘડાના જેવાં જ નામ નિશાન લખી એક પાકો ઘડો ત્યાંથી કેટલેક વેગળે પાણી ભરાવીને દાટી આવવો. પછી બીજે દિવસે જ્યાં ઘડો દાટયો હોય ત્યાં ખોદતાં કાચો ઘડો પાણીને લીધે માટી ભેગો ઓગળી જવાથી જણાયે નહિ એટલે કહેવું કે તે અલોપ થઈ બીજી જગાએ ગયો છે, ચાલો ખતાવું. પછી જ્યાં ખસે ઘડો દાટયો હોય તે જગાએ જઈ ખોદવું જેથી પેલા જે ઘડા ઉપર નામ નિશાન કર્યું હોય તે ઘડો નીકળશે એટલે કહેવું કે જોયું. આ ઘડો માતા-જીના સતથી અહિં નીકળ્યો આથી લોકો આશ્ચર્ય પામશે.

માટીનો દેડકો બોલાવવો—દેડલાક ભૂવા ખરા દેડકાને ચારે બાજુથી માટી લપકડીને માત્ર મોં આગળ એક છિદ્ર રાખી માટીનો દેડકો બનાવે છે. પછી તે લોકોને કહે છે કે: જુઓ આ માટીનો દેડકો છે તે બે બોલશે તો તમારું ભૂત ગયું સમજવું એમ કહી તેને એક પાટલા પાસે મૂકી ધુપ કરે છે. તે ધુપની ધુણી પેલા દેડકાના મોંમાં પેલા છિદ્રદ્વારા જવાથી તે બોલે છે એટલે લોકો ખરું માને છે કે આ તો માટીનો દેડકો મંત્રના ભેરથી બોલ્યો.

મોંમાં કે પેટમાં છરી મારવી—આવા જાદુગરો બે છરીઓ રાખે છે એક ખરી અને બીજી ખોટી. તે છરી જે પેટમાં ઘાચે છે તે છરીનો હાથો તે છરીનું આખું પાનું અંદર પેસી જાય તેવો પોલો અંદરથી ચાંપવાળો રાખે છે. તેનું પાનું ધારવાળું દેખાય છે અને હાથમાં જે ચાંપ છે તે ચાંપ દબાવતાં જ છરી હાથમાં પેસી જાય છે. અને માત્ર હાથો જ જ્યાં છરી મારી હોય છે ત્યાં અડાડીને કહે છે કે: જુઓ આખી છરી પેટમાં ખોસી દીધી, વળી આવી રીતે તે છરી ગળામાં, મોંમાં, છાતીમાં અને હાથમાં પણ મારી ખતાવે છે. તે કાંઈ પેટમાં જતી નથી પણ ચાંપ દબાવતાં હાથમાં પેસી જાય છે. લોકોને ખરી છરી ખતાવે છે, પછી નજર ચુકાવી

ચાંપવાળી છરીનો ઉપયોગ કરી લોકોને કહે છે કે: જુઓ પેટમાં છરી ખોલી દીધી.

ઠાકોરજી કહાડવા—કેટલાક લોકો પોતાની પાસે કંઈ નહિ હોવા છતાં લોકોને કહે છે કે: જુઓ હું મારા મંત્રથી અહિં ઠાકોરજીને બોલાવું છું. પછી ઠાકોરજી કહાડી લોકોને દર્શન કરાવે છે, વળી પાછા તેમને અલેખ કરે છે. આ જોઈ લોકોની તેના ઉપર શ્રદ્ધા ચોટે છે. આ બાવા પાસે એક મોટો પીપળોનો લોટો હોય છે, તેમાં તળીએ ખાનું હોય છે તે કે.ઈ જળી ચક્ર નહિ, તેનું હોય છે. તે લોટામાં પાણી ભરી પાસે રાખે છે પછી ઓરડી તપાસવાનું લોકોને કહે છે પણ ઓરડીમાં કાંઈ હોતું નથી. પછી બારણાં બંધ કરી અંદર બેસી લોટાના તળાઆમાંથી ઠાકોરજી તથા પુંખનો સામાન કાઢી સામે પાટલા ઉપર ગોઠવે છે, અને ઘંટડી વગાડે છે પછી લોકો અંદર દર્શન કરવા જાય છે તો ઠાકોરજીન જોઈ આશ્ચર્ય પામે છે.

પાણીમાં પીંડ તારવા—કેટલાંક તિર્થક્ષેત્રમાં ગોર લોકો જજમાનને શ્રાદ્ધ કરાવે છે ને કહે છે કે: જો આ શ્રાદ્ધથી તમારા પીતૃઓની સફળતી થઈ હશે તો આ પીંડ સરોવરમાં નાંખવાથી તરશે. પછી શ્રાદ્ધ કરાવી ભાતમાં જવ, તલ, ઘી, મદ લેગીને લીંબુ જેવડા પીંડ વળાવે છે. અને તે સરોવરમાં નાંખવાથી તરે છે. આનું કારણ તે લોકો મીડું ઉઠાગીને સરોવરમાં પહેલાં નાંખી આવે છે તેથી પાણીમાં ચીડું બગનાં પાણી ભારે થાય છે તેથી તેમાં પીંડ તરે છે અને જજમાનને શ્રદ્ધા બેસવાથી સારો રકમ તેને ભેટ આપે છે.

પાણીનું લોહી બનાવવું—કેટલાક ભુવા ભુત કહાડવા માટે જેને ભુત વળગ્યું હોય છે તેને સામે બેસાડી તેના આગળ ધુપ કરે છે. પછી એક લોટામાં પાણી ભરીને તે માણસના માથે ઉતારી તે પાણી એક તપેલીમાં રેડે છે. પછી કહે છે કે જોજો આ ભુત હવે જશે અને તેનું આ તપેલીમાં લોહી થઈ જશે. આમ કહી તેના માથે થોડાં ફુલ ઉતારી પેલા પાણીમાં નાંખ્યાં. વળી લીંબુ ઉતારીને પાણીમાં કાપ્યું. આ વખતે લાલ રંગની વિશ્વાયની માંગડીઓ આવે છે તે નજર ચુકવીને પેલાં ફુલ માથે ઉતારીને પાણીમાં

નાંખતી વખતે પાણીમાં નાંખી દીધી. પછી તે તપેલી ઉપર લુગડું ઢાંકી દીધું. અને કહ્યું કે ભેજે હવે આ પાણીનું લોહી થઇ જશે. આમ કહી ધુપ કરતો જાય ને ગંત્ર લખતો જાય છે. તે ધુપની ધુણિ પેલી ભુતવાળી બાઈના નાકમાં જતાં તેને બગાસાં કે છીંકો આવવા લાગે છે. ત્યારે કહે છે કે ભેયું આ ભુત હવે ચાલ્યું. ત્યાં સુધીમાં પેલા તપેલામાં રાંચની ગાંગડી નાંખી હોય છે તે પાણીમાં ઓગળી જઇ લાલ લોહી જેવું પાણી થઇ રહે છે. પછી પેલું ઉપરનું લુગડું કાઢી લઇ બતાવે છે કે ભેયું આ પાણીનું લોહી થઇ ગયું અને તેનું ભુત જતું રહ્યું. આવું કહી પૈસા પડાવી લે છે.

કાચ આવવા—કેટલાક લોકો કાચ આવવાના ખેત્ર કરી લોકોમાં આશ્ચર્ય ઉત્પન્ન કરે છે. આતો અભ્યાસથી બને છે. પાતળા ચીનાઇ કાચ આવે છે તે અભ્યાસથી મજબૂત દાંતવાળા આવી શકે છે પણ તેમને ઇલા થતી નથી ને લોકને નવાઇ લાગે છે.

મોંમાંથી કંકુ કાઢવું—કેટલાક ગ્રામજનો માતા આવી એમ કરી ધુણતાં ધુણતાં મોંમાંથી કંકુ કાઢે છે. તેના લોકો કંકુનું પડીકું લોકોની નજર ચુકવી મોંમાં રાખી દેઇ પછી મોંની કુંક મારતાં મારતાં બહાર કંકુ કાઢી બતાવે છે તેને લોકો સાચું માની માતા આવ્યાં એમ માને છે.

ધરતી કંપ કરવો—એક શેર ગંધકને વાટી એક શેર લોહાને ઝીણો ભુકો લઇ બંનેને એકત્ર કરી તેમાં પાણી રેડી ગોળો વાળવો, પછી તેને જંગલમાં દોઢ બે ગજ ઉંડો ખાડો ખોદી દાટવો. પછી ત્યાંથી દૂર ખસી જઈ અને લોકોને કહે છે કે: આજે ચાર કલાક પછી ધરતીકંપ થશે પછી જમીનમાંની હવા ગોળામાં ભળવાથી ગંધકનો રસ થઇ દારૂની માફક મોટો ઘડાકો થાય છે તેથી પૃથ્વી પણ કંપે છે. આ ખેલ લયંકર છે માટે તુકશાન પણ કરી બેસે છે. પથ્થરમાં સુરંગો ખોદી પથરા આવી ક્રિયાથી કાઢે છે. પથ્થર પણ તોડી નાંખે છે.

લુધડામાં દેવતા ભરવો—એક તપેલી લઇ તેના કાના ઉપર લુધડું મજબૂત બાંધવું. પછી તેને ઉંઘી પાડવી પછી તેને છતી કરી તેના ઉપર દેવતા નાંખવાથી તે લુધડું બળતું નથી, પછી તે દેવતા થીડીવારે કાઢી નાંખવો. લુધડું ન બળવાનું કારણકે તપેલી

ઉંઘી વાળીને લુધડું બાંધી દેવાથી અંદર પવન રહેતો નથી માટે તે લુધડું બગાડું નથી. બાંધવામાં જો કરચડી રહે કે અંદર પવન બંધ એવું રહેતો બળે છે. માટે લુધડું બાંધવામાં કારીગરી છે.

ઘડામાં છરી ચોટાડવી—એક ઘડામાં ચોખ્ખા ભરી પછી માંદા માણસના માથે ઉતારી તેને સીંદુરના ચાંદલા દ્રવે છે પછી તેમાં વચ્ચેવચ્ચે એક છરી ઘાટે છે અને પછી તે ઘડો એક પડદામાં મુકાવી, પેલો માણસ પણ પડદામાં પેટી છરીવડે ચોખ્ખા ઠાંસી ઠાંસીને ભરી વચ્ચે બરોબર છરી ઘાટે છે. જેમ જમીનમાં ખાડો ખોદી તેમાં થાંભલી રાખી માટી ઠાંસવામાં આવે છે તે પછી થાંભલી નીકળતી નથી તેમ ઘડામાં ચોખ્ખા ઠાંસી ઠાંસીને ભરવાથી છરી અંદર સજ્જડ થાય છે. પણ તેના ઉપર કંકુ ભભરાવે છે થોડીવારે અંદર ઘડો મંત્રી આવ્યો એવું કહી બધાના દેખતાં ઘડાને બહાર લાવી છરી ઝાલો ખેંચે છે તેથી છરી નીકળતી નથી પણ ઘડો છરીને ચોટી જઈ ઉંચો થાય છે.

માટીના લોટવામાંથી પાણી ઢોળીને ફરી ભરી દેવા—આ લોટવો કુંભાર પાસે એવી રીતે બનાવે છે કે તેને અંતરપટ રહે છે. જેમ કેટલાક કાચના બીડા આવે છે, તેમાં સહી પૂરી બીડાઓ ઉધો કરવા છતાં સહી ઢગતી નથી તેવી રીતનો વચ્ચે અંતરપટવાળો લોટવો બનાવી તેને એક બાજુ ઉપર નારચોડુ રાખે છે પછી લોટવામાં પાણી ભરી બધાના દેખતાં ઉધો વાળે છે ને પાણી ઢળી ગયા છતાં પાછો છતો કરી નારચોડામાંથી કુંકે છે તેથી ભડભડ કરતો તે લોટવો પાછો પાણીથી છલકાઈ જાય છે લોકો તેને મંત્ર જાણે છે પણ તેમાં મંત્ર નથી પણ લોટવાની બનાવટ એવી છે કે: તને ઉધો પાડવા છતાં પણ બધું પાણી ઢળે નહિ.

આંખો અને મેથીની ભાજી ઉગાડવી—કેટલાક મદારી લોકો ફેરીનો ગોટલો પાસે રાખી તેને વચ્ચેથી ચીરી આંખાની કુંપળ ઘાલી તેમજ ગોટલાને મૂળીયાં ચોટાડી રાખે છે. તેમજ મેથીની ભાજી પણ તૈયાર રાખી મૂકે છે. પછી તેને પોતાના ટોપલામાં માટીમાં સંતાડી રાખે છે. અને ખેલ કરતી વખતે માટીને પાણી છાંટી બીજો ગોટલો બધાના દેખતાં વાવે છે અથવા તો કાચી મેથી વેરે છે અને તેના ઉપર ધુળ ભભરાવી કહે છે કે હવે

જે આંખો ઉગશે અથવા મેથીની ભાજી ઉગશે. એમ કહી તેના ઉપર લુધડુ ઢાંકી અંદર હાથ રાખી પેલા ગોટલામાં ઘાલેલું આંખાનું ડાંખળું રોપી તેના ઉપર પાણી છાંટી લોકોને કહે છે, જ્યેનું આંખો ઉગ્યો પછી તેને કહેશે કે જો જો હવે તેને કેરીઓ થશે એમ કરી વળી પડશે નાંખી જો કેરીઓવાળું ડાંખળું હોય છે તો તે રોપી દે છે, એવીજ રીતે મેથીની ભાજી રોપી દેઈ ઉપર પાણી છાંટી કહે છે જ્યેનું મેથીની ભાજી ઉગી. આમાં માત્ર હાથ ચાલાકીની જ ખૂણી છે.

ઘડાની તળેથી પાણી કહાડવું—એક ઘડાને તળે તથા ગળે સોયની અણી જેવડું એમ બે કાણું પાડવાં. તે પછી તેમાં પાણી ભરી તેનું માં કપડછાણથી છાંટી લેવું ને નીચેના કાણે મીણ ચોપડવું. પછી બધાને બતાવી કહેવું કે જોજો આમાંથી હું કહું ત્યારે પાણી નીકળે ને બંધ થાય એમ કહી તળેનું મીણ ઉઘાડી નાંખે છે એટલે પાણીની ધાર થાય છે અને બધ કરવું હોય છે ત્યારે કાંના આગળ જે કાણું હોય છે ત્યાં આંગળી રાખી તે કાણું બંધ કરતાં નીચેના કાણામાંથી પાણી જતું નથી. અને પાણી કાઢવું હોય છે ત્યારે ગળાના કાના ઉપરની આંગળી લઈ લે છે. એટલે તળેથી પાણી નીકળે છે.

પાણી ભરેલા ઘડામાંથી કોરો રંગ કહાડી બતાવવો—તે ઘડામાં પાણી ભરી ચાર જાતના રંગ બધાના દેખતાં તેમાં નાંખે છે અને પછી ધુળ નાંખી કોઈ બાજીના હાથ ઘસાવી ખાત્રી કરાવે છે. પછી કહે છે કે: જુઓ હવે એમાંથી ચારે જાતના કોરા રંગ કહાડી બતાવું છું. એમ કહી નજર ચુકવી મીઠંગ અથવા તો કોશીટામાં રંગ ભરી તેને કાણે મીણ કપાવી અંદર નાંખી દે છે. આવી રીતે ચારે જાતના રંગ ચાર કોશીટામાં કે મીઠંગમાં નાંખી તે ઘડામાં નજર ચુકાવી નાંખી દે છે. પછી બધાના દેખતાં હાથ ખંખેરી કહે છે કે: જોજો હવે આ રંગ લેવા થઈ ગયા છે તે તમને ઘડામાંથી જુદા જુદા કોરાને કેરા રંગ કહાડી આપું પછી અંદર હાથ ઘસી પેલા કોશીટામાંથી રંગ હાથનાં કાઢીને મુંઠી વાગી બહાર કાઢે છે તે પછી લોકોને બતાવે છે. એવી રીતે બધા રંગો કોશીટામાંથી કાઢી કોરા બતાવે છે. જેથી લોકોને આશ્ચર્ય થાય છે.

પેટમાં છરી ખોસવી—મહારી બે છરીઓ રાખે છે એક સાચી ને બીજી નકલી તેમાં પહેલી બધાને સાચી છરી બતાવે છે પછી નજર ચુકવી નકલી છરી હાથમાં લઈ પેટમાં ખોસી દે છે. અને લોકો ભુએ છે કે આ માણસે આખી છરી પેટમાં ખોસી દીધી પણ તે ખોટું છે તે તે બીજી છરી એવી રાખે છે કે તેના હાથે ગોળ હોય છે તેમાં છરી એવી રીતે ગેસાડેલી હોય છે કે તે ઉઘી રાખીએ તો હાથમાંથી બધી બહાર દેખાય અને જે વખતે છરી પેટમાં ખોસે તે વખતે બધી છરી હાથનાં પેસી જાય છે. તે જોઈ લોકો જાણે છે કે છરી તેના પેટમાં પેસી ગઈ.

પેટમાંથી દોરો કાઢવો—કેટલાક લોકો બધાના દેખતાં થોડું રૂ ચાવી ખાય છે, પછી કહે છે કે હવે તે રૂ મારા પેટમાં વણાઈ-ને દોરો થઈ બહાર નીકળે છે. વળી કેટલાક એક દોરાની દડી બધાના દેખતાં બાળી તેનું પાણી કરી પી જાય છે. પછી કહે છે કે એ દોરો હવે મારા પેટમાંથી નીકળશે; આ લોકો પોતાની પાસે એક દોરાની દડી રાખે છે તે દોરો જેમ તરાક ઉપર વીંટીને તેની દડી બનાવેલી હોય છે, અને અંદરથી દોરાનો છેડો બહાર કાઢેલો હોય છે તે ખેંચતાં ઝટ બધો દોરો ધીમે ધીમે બહાર નીકળી શકે છે, આવી દોરી હાથ ચાલાકીની પોતાની પાસેથી હાથમાં લઈ પોતાની કુખ આગળ જરા છરીથી કાપા જેવું કરી બીજા હાથમાં દડી ત્યાં આગળ છુપાવી દઈ તેનો છેડો પેલા કાપા આગળ રાખે છે તે બીજા માણસ પાસે ખેંચાવે છે. ને કહે છે કે જો જો હવે દોરો મારા પેટમાંથી નીકળશે. આ પ્રમાણે જેમ જેમ પેલો માણસ દોરો ખેંચતો જાય છે તેમ તેમ દડી અંદરથી સરસ સરસ ઉકલતી જાય છે ને દોરો બહાર નીકળી જાય છે.

કોરા માટલામાંથી રૂપિયા કહાડવા—જાદુગર પોતાને ત્યાં એક માટલું રાખે છે કે તેની અંદર આઠ દસ રૂપિયા ભરાઈ રહે પણ કોઈ જાણી શકે નહિ. તે કાચા માટલામાં માટલાના ગળાની નીચે રૂપિયા દગાવી જરા અંદર જાય તેમ દગાવી પછી બહાર કાઢી તે માટલું પકવાવે છે. પછી તે માટલું પોતાને ત્યાં રાખે છે હવે કુંભારને ત્યાંથી કાંઈ માટલું મંગાવે છે તેની સાથે પોતાના સોબતીને મોકલે છે તે આડુઅવળું ખાંડુ કાઢી પોતાને ઉતારે અથ

માટલું બદલી પોતાને ત્યાં જેમાં રૂપિયા ઘાટ્યા હોય છે તે માટલું લેતો આવે છે. પછી બધાના દેખતાં તે માટલું ખંજેરાવી તેમાં પાણી ભરી કહેશે કે જુઓ હવે તેમાંથી રૂપિયા કાઢું છું જુઓ મારા હાથમાં કાંઈ નથી એમ કહી હાથ ખતાવી ઘડામાં હાથ ઘાલે છે. પછી પેલા ચોંટાડેલા રૂપિયા એક પછી એક ઉખાડીને બહાર કાઢી ખતાવે છે. એવી રીતે આઠદશ રૂપિયા કાઢી ખતાવે છે તેની લોકોને ખબર પડતી નથી અને આશ્ચર્ય પામે છે.

સામાસામી મુઠ મારવી—કેટલાક બહુગરો સામા સામી મુઠ મારે છે અને એક જણ ખેલ કરતો હોય ત્યાં જઈ એક કાકરી મારવાથી તે ઘડાક દઈ નીચો પડે છે. વળી થોડીવારે સાંજે ધાય છે એટલે તેના ઉપર બીજો કાકરી મારે છે એટલે એ ચક્કર ખાઈ નીચે પડે છે આમાં કાંઈ મંત્ર કે મુઠ નથી પણ એક બીજા તું મહાત્મ્ય વધારવા માટે એકજણ કાકરી નાંખે એટલે તે એની મેળેજ ગબડી પડે છે. વળી બીજો પણ પોતાની મેળે ગબડી પડે છે. કેટલોકવાર હાથ થંભાવી દે છે. વાળુ બધ કરી દે છે. તે પણ એક બીજાની પહેલાંથી કરેલી સંતલસ જ હોય છે.

કંકુનાં પગલાં પાડવાં—કેટલાક ભુવા ધુણે છે ને કહે છે કે માતા આવી છે પછી તેની ખાત્રી માટે પોતાના બે હાથ મસળી કંકુવાળા કરી થાપા દે છે. તેમ જ તે ચાલે છે ત્યારે કંકુનાં પગલાં પડે છે તેથી લોકો સાચી માતા હશે એમ માને છે. પણ તે કાંઈ સાચું નથી. તે માણસ કંકુની પાણીમાં નાની નાની ગોળીઓ કરીને તેને રખ્યામાં રગદોળી રાખીને સુકવે છે. એ ગોળીઓ પોતાની પાસે છુપાવી રાખે છે પછી જ્યારે ધુણે છે ત્યારે કોઈ બીજો નહિ તેમ તેમાંની કેટલીક ગોળીઓ આબુખાબુ ફેંકે છે. પછી કહે છે કે જુઓ મારું સત, એમ કહી બીજો જમીન ઉપરથી ધુળની ચપટી લેતો હોય તેવો ડોળ કરી પેલી કંકુની ધુળના પડવાળી ગોળી જે તેણે નીચે નાંખી હોય છે તે ચપટીમાં લઈ કોઈને ચાલો કરે છે તો કંકુનો ચાલો કર્યા જેવો ચાંડલો થાય છે. વળી તે વળી નીચો પડી બીજા બે ગોળીઓ લઈ હાથમાં મસળતાં હાથ લાલ થાય છે તેના થાપા દે છે. વળી ચાલતી વખતે નજર ચુકાવી આગળ ગોળીઓ નાંખી તેના ઉપર પગ મૂકી જરા મસળે છે એટલે

પગલામાં કંકુ જણાય છે. આ જોઈ લોગા લોકો મને છે કે: આ-
તો ખરો ભુવો છે ને ખરું માતા આવ્યાં છે. પછી તેની બાધા
આખડી ચાલે છે ને ધંધો સારો ચાલે છે.

ભૂત ધુણાવતું--કેટલીક સ્ત્રીઓ ઘરમાં ન બનવાથી ભૂતનો
ઢોંગ કરી ધુણુ ધુણુ કરે છે. કેટલીક સ્ત્રીઓને હિસ્ટીરીયાનો રોગ
થાય છે, ત્યારે તેને મુર્છા આવી ગયા પછી હાંત કકડાવે છે અને
ધુણે છે. ત્યારે તેને ભૂત વળગ્યું છે એમ કહે છે. ભૂત માત્ર બે-
રાંને વળગે અને પુરુષોને ન વળગે એ તો નવાઈ! માત્ર ભૂતાં
બેરાંને જ વળગે છે અને ઘણું ભાગે બેરાં જ ધુણવા મચી પડે છે.
આ એક ભૂતનો હિસ્ટીરીયાનો રોગ થાય છે. તે રોગની દવા કરવી જો-
ઈએ. વળી કેટલીક સ્ત્રીઓનું શરીર પ્રહર રોગથી ધોવાઈ જાય છે ત્યારે
લોકો તેને ભૂતનો વહેમ ધાલી તેને કોણ વળગ્યું છે તેના દાણા તેના
માથે ઉતારાને ભૂતાને જોવરાવે છે. એ દાણા ભુવો જુએ છે તો કહે
છે કે તેનો ચકલામાં પગ પડવાથી ભૂત વળગ્યું છે, તેના તે દાણા
જોશી જુએ તો કહે છે કે કોઈ દેવ વળગ્યા છે કે ગૃહ નડે છે. માટે
બાધા આખડી કરી દાન પુણ્ય કરો. આથી કેટલાક લોકો ખેતરાય છે.
ભુવો તે ભૂત કહાડવાનું કહી અમુક રકમ કરાવે છે. અને કહે છે
કે મેલું છે તેથી ધુણતું નથી પણ કાલે રાતે આપણે ત્યાં ડાખતું
મંડાવીયું તે વખતે તેને ત્યાં લાવજો એટલે ધુણશે. કેટલાક ઝંડ
વળગ્યો છે, મેલડી વળગી છે બ્રહ્મરાક્ષસ વળગ્યો છે, આવું આવું
કહી વહેમ ભરવે છે. પછી રાત્રે પેલી બાઈને તે ભૂતાને ત્યાં તેડી જાય
છે અને તેને ત્યાં દીવા આગળ બેસાડે છે. પછી તેની આજુબાજુ
બે કાકડા સળગાવે છે તથા દીવા કરે છે. પછી માતાની પાસે એક
થાળીમાં પરસાદ હોય છે તે પેલી બાઈને આ માતાજીનો પરસાદ
છે. દ્યો આવે એમ કહી ખવરાવે છે. આ પરસાદની અંદર ધંતુરા-
નાં બે ચાર બીયાં તથા થોડા લાંગ વાટીને ખાંડ કે કોપરામાં ભેળ-
વેલી હોય છે. તેને તે ખવરાવે છે પછી તેની સામે બે ચાર ભૂતા
ડાખલુ વગાડે છે. વળી એકાદ ધુણવા મંડી પડે છે ને પેલી બા-
ઈને કહે છે, કેમ બોલે છે કે નહિ? તું જે હું તે કહી દે, નહિં તો
તને હમણાં બાળી દઈશ. હું મેલડી છું. આમ કહે છે એમ કહી
તેના મોં આગળ લોખાનનો ધુપ કરે છે. થોડીવાર પેલી બાઈને

ભાંગ તથા ધંતુરાનું ઘેન ચઢતાં વાયુ જામે છે તેથી બેભાન જેવી થતાં તેના શરીરમાં કંપ થઈ ધુણવા મંડે છે. ને મનમાં આવે તેમ હું ફલાણી છું. તેને વળગી છું, મારું ખાવાનું આપે તો જઈ. આવું કહી ધુણે છે. એટલે લોકો જાણે છે કે ખરો ભુવો, ભુત બોલાવ્યું તો ખરું, આવી રીતે આખી રાત ધુણાવે છે. જેથી પેલી બાઈ થાકતાં ઘેન ઉતરવા વખત આવે છે ત્યારે તેના માથે શીરો કે એવા ચીજ ઉતારી કહે છે કે: લે તારું ખાવાનું ચકલે મૂકીએ છીએ, માટે હવે પછી તું એને વળગીશ નહિ આમ કહે છે. પછી પેલી બાઈ ધુણતી બંધ થાય છે એટલે કહે છે કે: જોયું ભુત ગયું, હવે ફરી નહિ વળગે, ગમે તેવું ન બોલતું ભુત પણ અહિં ધુણવા મંડી પડે છે. આમ કહી ભુતાં ધુણાવે છે.

કેટલાક પીર આગળ પણ ભુત ધુણવા લોકો લઈ જાય છે. ત્યાં હોજમાં ન્હવરાવી આવી પરસાદી કરાવી ધુપ દઈ તેને ધુણાવે છે. પણ આ કાંઈ ભુત નથી પણ ઘેનથી વાયુના જોરથી માણસ બેભાન થઈ ધુણવા મંડે છે. ને ગમે તેમ બકે છે.

માણસ બાળવાનો ખેલ-પોતાની પાસે માણસ માથે તેવી એક દેવદારની પેટી રાખે છે. તે ખુલી જમીન ઉપર મૂકી તેમાં માણસ પૂરી પછી બીજા માણસ પાસે તાળું વસાવે છે. આ પેટીની તળેનું પાટીયું આંપ દાખતાં પાછળ ઉઘડી જાય એવું હોય છે ત્યાં આગળ ખાડો ખોદી તંબુની બહાર સુધી નીકળાય તેવી રીતે સળંગ કરેલી હોય છે તેમાં થઈ માણસોનો નજર ચુકાવી માણસ બહાર નીકળી જઈ તેની જગ્યાએ મીણનું પુતળું ગોઠવી દે છે, અને તે મીણના પુતળામાં જનવરનાં હાડકાં નાંખેલાં હોય છે. પછી પેટી સળગાવે છે અને થોડીવારે પાટીયું છુટું થતાં પેલું મીણનું માણસના જેવું પુતળું બળતું લોકોના જોવામાં આવતાં માણસ બને છે એવું દેખાય છે પછી તે બળી જતાં તેમાંથી હાડકાં કહાડીને લોકોને બતાવે છે કે જુઓ આ માણસ હવે બળી ગયું. કહો તો તેને હવે જીવતો કરું, તેમ કહી તેમાંથી થોડી રાખોડી લઈ એક બાણુ ફેંકે છે ને કહે છે કે “અખે રસુલ આ જીવ, અહ્લાની દયસે આ જીવ. ઇલમસે આ જીવ” આમ કહેતાં તો પેલો પેટીમાંથી નીકળી ગયેલો માણસ તંબુને બીજે ખાસે થઈ અંદર

આવા બધાંને સલામ કરે છે. તે જોઈ લોકોને ધણું આશ્ચર્ય લાગે છે કે આ મરેલો માણસ જીવતો થયો.

ઘરમાંથી ધન કહાડવું-કેટલાક સાધુ લોકો તળાવ ઉપર કે ગામની ભાગોળે છરી થોડી પડાવ નાંખે છે. સાથે એક બે ચેલા હોય છે તે બાવાનાં દર્શન કરવા લોકો આવે છે એટલે પોતાનું મહાત્મ્ય વધારવા માટે ગમે તેવા ઢાંગ કરે છે. ઘણી વખત પોતાની ચલમમાં પેસો મૂકી ચલમ કુંકે છે ને થોડીવારે લોકોને બતાવે છે કે દેખો આ મહોર હો ગઈ. અમને કયા પરવા! આથી લોકો તે રસસિદ્ધિ વાળો મહાત્મા છે એમ માને છે. આ બાવો ચલમમાં મહોર મૂકી ઉપર તમાકુ ભરી પછી પેસો મૂકાવી વળી બધાના દેખતાં ઉપર ગાંજો મૂકાવી કુંકાવે છે. થોડીવારે ચલમ પી લઈ ઠાલવતી વખતે પેલો પેસો આઘો પાછો કરી દે છે ને પેલી મહોર કાઢી બતાવે છે કે દેખો પેસાકી મહોર હો ગઈ. આવી રીતે કરવાથી લોકોને તેના ઉપર વિશ્વાસ બેસતાં તે વિદ્યા શીખવા તેની પાસે ઘણા આવે છે. તેમાંના કોઈ પોતાના દુઃખની વાત કરે છે ત્યારે તેને ત્યાં જમવા જાય છે ત્યારે કહે છે કે: તેરા નસીબ તો જખરા હૈ. તેરા ઘરમે સોનાકા ચરૂ હૈ પણ તેરેકુ માલુમ નહિ. આથી પેલો ખુશખુશ થઈ જાય છે ને જો ચરૂ જડે તો મહાત્મા કહે તે કરવા કબુલ થાય છે. પછી બસો પાંચસો રૂપીઆ ખર્ચ કરી તે ચરૂ બતાવવાનું તે મહાત્માને કહે છે. મહાત્મા પછી ઘરના એક ખુણા ભણી જોઈ કહે છે કે: આ ખુણામાં ચરૂ છે. આઠ દહાડા પછી બતાવીશ. આમ કહી ઉતારે જઈ શેઠના નોકરને બસો ત્રણસો રૂપીઆ આપવાના કહી તથા શેઠ શેઠાણી તેને વશ થઈ રહે એવું કરી આપવાનું કહી તેને ફાડે છે ને રાત્રે ઘરની ઓસરીના ખુણામાં બધા ઉંઘી જાય ત્યારે ખોદીને એક માટીનું માટલું દટાવે છે તેમાં સોનાના ઢાળ ચઢાવેલા પધસા દટાવે છે. પછી મુઠ્ઠા થયે રાત્રે શેઠ પાસે તે જગોએ તે ખોદાવે છે. અને તળે પેલું દાટલું માટલું ભરેલું જણાય છે. તેના ઉપર થોડીક સાચી મહોરો પંદર વીસેક હોય છે. તે પેલો બાવો અંદર ઉતરી પેલાં શેઠ શેઠાણીને બતાવે છે. જોયું આ માટલું મોરોનું ભરેલું છે. જુઓ આ મોરો તળે ચરૂ છે. પણ ચરૂ હમણાં નહિ કઢાય, કારણ

ત્યાં મોટો નાગ રહે છે, તે કહાડવા નહિ દે. આઠ દહાડા પછી કાઢજો. એમ કહી ઉપર ધુળ વળાવી દે છે ને પેલા નાગને ત્યાંથી કહાડવા માટે વળી બે ચાર હજારનું પાણી કરાવે છે. તે કહે છે કે મારે તેને માટે હવનહોમ કરવા પડશે, તે તો પૂર્વજ છે તેની 'સદ્ગતિ થાય ત્યારે' પછી તે નાગ ત્યાં નહિ રહે. આ માટે તે આવે. સારી રકમ પેલા પાસે કઢાવે છે. અને લોભને માટે તે શેઠ તેને આપે છે પણ ખરો, પછી ચારેક દહાડા પછી પેલો આવે. પૈસા ધુતાવી રાતોરાત નાસી જાય છે. અને તેના ગયા પછી પેલો શેઠ જોદે છે. તો પેટ્ટી જુઠી મહોરોવાળું માટલું નીકળે છે. બીજું કંઈ નીકળતું નથી માટે પોક મૂકી રહે છે. આવનાનો પત્તો ખાતો નથી. આ પ્રમાણે લોભીયા માણસ છેતરાય છે

ભૂત કહાડવું—કેટલાક ભૂતવાળાને સામે બેસાડી ડાખલુ વગાડે છે. પછી મરચાંની ધુણી દેછે. કુતરાની વિપ્તા કે ઘોડાના નખની ધુણી દે છે. વળી સ્ત્રગગતા કાકડા કરી જેને ભૂત વળગ્યું હોય છે તેના મોંમાં ઘાલી તેને દગડે છે. ઉતાર ઉતારી ચકલે મૂકે છે, કેટલાક જરા માંદા થતાં બહેમી લોકો ભૂતને બહેમ ભરાવી દે છે, જેઓનું હૃદય કાચુ પોચુ હોય છે. બીકણ હોય છે તેઓમાં ભૂતને બહેમ પેસી જાય છે. પછી પૈસા છોડાવી બાધા આખડી આપી પૈસા છોડાવે છે.

વગર માણસે નગારૂ વગાડવું—એક ઝોરડીમાં એક નગારૂં રાખી જોડે બે ડાંડીયા મુકવા પછી માટીના લખોટા વચ્ચેથી શારી તૈયાર કરવા તે એક કાથીની દોરીમાં ભરવવા અને તે લખોટા ભેરવેલી દોરી નગારા ઉપર લટકતી ટાંગી દેવી, પહેલો લખોટો કાથીમાં પરોવી એક ગાંઠ વાળવી તે પછી તેનાથી એકાદ હાથ ઉપર ગાંઠવાળી ઉપર બે લખોટા રાખવા પછી વળી એકાદ હાથ ખાલી મૂકી ત્રણેક લખોટા બાંધવા. આ રીતે દોરી તૈયાર કરીને ઉપર ટાંગી રાખવી પછી ઝોરડીમાં કોઈ માણસ નથી એવી લોકોને ખાત્રી કરાવી અંદર ધુપ કરવો. અને પેલી લખોટાવાળી દોરડીને નીચેનો છેડો દેવતામાં સળગાવવો. પછી ઝોરડીમાંથી બહાર નીકળી ઝોરડી અડકાવી બધાના દેખતાં મંત્ર ભણવાનો ડોળ કરવો. પછી દોરી બળતી બળતી લખોટા પાસે જશે એટલે લખોટો નીચે નગારા

ઉપર પડશે એટલે એક ડાંડીઓ વાગ્યા જેવો અવાજ થશે. પછી થોડીવારે કહેવું કે હવે બે ડાંડીઓ વાગશે, એટલામાં પેટ્ટી દોરી બગતી બગતી ઉપર જશે એટલે બે લખોટા પડતાં બે ડાંડીઓનો અવાજ થશે. પછી ત્રણ લખોટા પડતાં ત્રણ ટકોરાનો અવાજ થશે આ પ્રમાણે જેટલા લખોટા બંધ્યા હશે તેટલા દોરી બગતાં નીચે પડવાથી નગારું વાગવાના અવાજ થશે તે જોઈ લોકો આશ્ચર્ય પામશે.

દાદ ને કાનમાંથી કીડા કહાડવા—કેટલીક વાઘરણા ભુંગ-જીનો એક છેડો દાંત પાસે રાખી બીજો છેડો મોંમાં રાખીને બચ-બચ કરી તે ભુંગજી થોડીવારે પોતાના ખોળામાં ખંખેરે છે તેથી ઝીણા કીડા પડે છે. તેવી જ રીતે કાનમાં અને આંખના ખુણામાં ભુંગજીનો છેડો રાખી કીડા કહાડે છે. લોકો તે સાચું માને છે પણ તે ભુલ છે. તે વાઘરણુ છાણના ઝીણા કીડા ઘેરથી આવતી વખતે થોડા મોંમાં ઘાલી લાવે છે તે ભુંગજીમાં બચ બચ કરતી વખતે બે ત્રણ પુંક મારવા સાથે ઘાલી દબ ખંખેરે છે.

બ્રાહ્મણો માતા કહાડે છે—બે ત્રણ ટહેલીઓ બ્રાહ્મણો સપ કરી એક મહેલ્લામાં જાય છે પછી તેમાંનો એક જણ થાળી વગાડે છે અને એક જણો ધુણી માતા બને છે ત્રીજો પરચુરણુ કારભાર કરે છે. આ જે માણસ માતા ધાય છે તે ધુણે છે બીજો જે બોલાવી માતાના શુભ ગાય છે. ત્રીજો બધાને કહે છે કે સા-ક્ષાત જગદંબ. આબ્યાં છે માટે જેને જે જોઈએ તે માગી લ્યો. આથી ઘણાં ઐરાં અને પુરુષો જોવા આવે છે. પછી જે ધુણે છે તે માણસ કપડાં ઉતારી કહે છે કે: ભુઓ મારી પાસે કાંઈ નથી. પહેરેલું ધોતીયું પણ ખંખેરી બતાવે છે પછી એક પછેડી ખંખે-રીને સર્વને કહે છે કે: ભુઓ આમાં કાંઈ નથી એમ કરી માથે મોંઠે ઓઢીને બીજાને કહે છે કે: ‘લાવ અથવા તારી થાળી કંકુથી ભરી દઈ મારો પરછો બતાવું. એકવાર જે બોલાવ,’ આમ કહી પેટો થાળી ધરે છે તેમાં કકુ કહાડી આપે છે. વળી થોડીવારે કહે છે કે હે અથ્યા આ શ્રીકૃષ્ણ એમ કહી મોં પછેડીમાંથી બહાર કહાડી મોંમાં નારીએળની ચોટલી ઘાલી શ્રીકૃષ્ણ કહાડે છે પછી થોડીવારે લાલ પીળા રંગની રેશમી ઘાટડીઓ—ડોરડીઓ કહાડે છે, પછી મોં બહાર કહાડી તેમાંથી નાડાછડી કાઢીને હાથે ખેંચતો

જાય છે ને કુંકારો મારતો જાય છે તો કોરી નાડાછડી ૨૦-૨૫ હાથ કાઢી ઢગલો કરે છે. આ વખતે મોં આકાગવિકાગ કરી ડોળા કહાડે છે તેથી લોકો ખરાં માતા આત્યાં માની જીવે છે. વળી દીવો એમને એમ મંગાવી પછેડીમાં રાખી વગર દીવાસળીએ સ-ળાવી આપે છે, પછી કહે છે કે: આ મહેલમાં બે જણ ધરમાં બેસી મહારી નિંદા કરે છે માટે કહે તો હમણું પારખું બતાવું. વળી કહે છે કે: એક જણીને ઠોકરું થતું નથી તે મારી પાસે આવવાનો વિચાર કરે છે. આવાં ગપ્પાં મારે છે. અને પાકાં સીધાં અને પૈસા મંગાવે છે ને કહે છે કે જેના ધરનાં સીધાં નહિ આવે તેના ઉપર મારી કક્ષમરજી ધરો. આથી ખેરાં બહેમાઇને સીધાં લાવે છે. કેટલાંક ખેરાંછોકરાં ન થતાં હોવાથી બાધા લેવા આવે છે.

આ કાંઇ ખરી માતા નથી, ખરી માતા જેને પ્રસન્ન હોય તે માણસને પછી બીજા માગવાની રહેજ નહિ એ નક્કી સમજવું. જે માણસો લોકોની પાસે બીજા માગી, બાધા આપી, પૈસા છોડાવે છે તેમને માતા, મહાદેવ, હનમાન કે કોઇ દેવ પ્રસન્ન છે એમ માની લેવું નહિ તે સર્વેને ધુતારા સમજી તેમનાથી ઠગાવું નહિ.

આ લોકો એક કોથળીમાં કંકુ ભરીને તે કોથળી, તથા ઘાટ-ડીઓની ગડી વાળીને તેનો ડુચો અને બે શ્રીફળ, તથા નાડાછડી, ખંગડીઓ વિગેરે સર્વ એક કોથળીમાં ભરીને બે પગ વચ્ચે-બે જાંઘની વચ્ચે લટકાવી રાખે છે. તે કોઇના જોવામાં આવતું નથી. કપડાં બધાં ખંખેરીને લે છે પછી ચાહર ઓઢી બે પગ વચ્ચેથી કંકુની કોથળો થાળીમાં ઠાલવી દે છે, શ્રીફળ પણ પગ વચ્ચેથી લઈ મોંમાં ઘાલીને કાઢે છે, ખંગડીઓ ને ઘાટડીઓ પણ બે પગ વચ્ચેથી ચાહર ઓઢીને કાઢે છે. પછી એક ત્રાક ઉપર હારખંધ દોરાની રેલ માફક નાડાછડી વીંટાળેલી રાખે છે તેની અંદરનો છેડો બહાર રાખે છે પછી પેલી નાડાછડોની કોકડી મોંમાં રાખી અંદરનો છેડો બહારથી ખેંચે છે એટલે કોરીને કોરી નાડાછડી બહાર નીકળે છે અને પલળતી પણ નથી.

આ રીતે પોતાની પાસે સંતાડેલી દીવાસળીથી દીવો પણ કરી આપે છે. લોકો બિચારા લોળા અને અંધશ્રદ્ધાળુ બહેમી ખેરાં આ લોકોના મોંના ઝપાટાથી ખેતરાઈ તને માતા સમજી પાકાં સીધાં ને પૈસા આપે છે. કેટલીક બાધાને માટે દોરો લઈ સવા

પ્રવા રૂપીયો પણ આપે છે, પણ આ લોકો તો પોતાનો ધંધો
રાની બેઠા હોય છે. ચોમાસામાં ઘેર ખેતી કરે અને ખીજ આઠ
મહીના બે ચાર જથ્થુ સંપ કરી પરદેશ નીકળી પડે છે. તેમાં કેટલાક
મા રીતે માતા કાઠી લોકોને ખેતરવાનો, કેટલાક હાથ બેઠા બિ-
ચમાં લાભ અપાવવાને માટે મંત્ર તંત્ર અને ઉપાસના કરી પૈસા.
પુતવાનો, કેટલાક સિદ્ધ ચેલા બની લોકોને દુસાવવાને ધંધો કરે છે.
તે સર્વે ઠગારા સમજવા. તેમને આપેલું દાન નથી કારણ તે બ્રા-
હ્મણ છે પણ ઠગવાનો ધંધો કરી પૈસા પડાવે છે. તેમનાથી ઘણું
ભાગે સ્ત્રીઓ જ ઘણી છેતરાય છે,

આવો ધંધો કરનારા બ્રાહ્મણો ઘેર સારા પૈસા પેદા કરી લઈ
જાય છે. તેઓના સંબંધમાં આ લેખક જાતે પણ આવેલા અને તેઓ
શું કરે છે તે તેમને પૂછી ખાત્રી કરેલી છે.

ત્રિકાળજ્ઞાની સિદ્ધ બનવું—પાંચ સાત જથ્થા ઘેરથી સંપ
કરી પરદેશ નીકળે છે પછી તેમાંનો એક જથ્થુ જરા વાચાળ અને
કંઈક બહુલો હોય છે તે સિદ્ધ બને છે. તે માથે જટા વધારી
મભૂતી ચોળી હાથમાં કમડળ રાખે છે, બે જથ્થુ તેના ચેલા બને
છે અને કોઈ રાજાના ગામમાં બાગોળે ધર્મશાળામાં મુકામ નાંખે
છે, એકબે જથ્થુ રાજાને ત્યાં નોકર રહે છે એકાદ બેડું હોય છે તે
રાજાના જનાનખાનામાં નોકરોએ રહે છે, એક બે જથ્થા બ્રાહ્મણ
રૂપે જ ગામમાં ઘર લઈને રહે છે. આ પ્રમાણે બે ત્રણ મહિના
ત્રણ બાય છે, અને ગામમાં ઓળખાણ પારખાણ પણ થાય છે.
પેલો સિદ્ધ તો કંઈ જતો આવતો નથી પણ માત્ર પડદો તાણી
તેમાં બેસી રહે છે અને કોઈ આવે જાય ત્યારે અંકર પાટલા ઉપર
એક મોટું વાઘના ચામડાનું આસન પાધરી પદમાસન વાળી આંખો
મીંચી ટટાર બેસી રહે છે. કોઈ પડદામાં તેનાં દર્શન કરવા બાય
ત્યારે બહુ તે સમાધિમાં હોય તેમ શ્વાસ રૂંધી-ફુંબક કરી બેસે છે
અને કાંઈ બોલતો આવતો નથી. પેલા ચેલા તેનું મહાત્મ્ય વધારે
છે, અને કહે છે કે: એ તો હિમાલયના મહાત્મા છે, સમાધિ ચઢાવે
છે, ત્રણ કાળનું તેમને જ્ઞાન છે. એક વખત મરેલા માણસને પણ
જીવાડી શકે છે. તેમને સર્વ સિદ્ધિઓ વરી ચુકી છે. રાખને રંક
મનાવી દે અને રંકને રાય બનાવી દે તેવું કામ છે. જેમના ઉપર

મની કૃપા થાય છે તે નાગાણુજ્યા રહેતા નથી. એમ કહી બે-
ર દષ્ટાંત આપે છે કે: જુઓ પેલો અમુક ગામનો રાજા ભરવા-
ના છોકરો હતો તે એમના પ્રતાપથી અત્યારે રાજા બની ગયો છે.
મહાત્માના આગળ દાસ બનીને રહે છે. એમને કશી વાતની
ખી નથી.

કોઈ પૈસા ટકો આપે છે તો તે પણ પેલા ચેલાઓ લેતા નથી,
કહે છે કે મહાત્માજી તો કોઈના પૈસા લેતા જ નથી. કદાચ
જ આપે છે તો ધર્માદા કરી દે છે, એમને શાની ખોટ છે. જો
હુકમ કરે તો સાક્ષાત લક્ષ્મીજી આવીને ઉભાં રહે તો પછી
બની શી વાત, દરેક દેવ હાજરાહજુર છે. આથી એકાવેલી તે
કાત્માની વાત ગામમાં ચાલે છે. ને લોકો દર્શન કરવા આવે છે.
વસમાં બે કલાક માત્ર તે પડદાની બહાર નીકળે છે. તે વખતે
કો દર્શન કરવા આવે છે. તેમના સામું જોઈ માત્ર હાથ ઊંચો કરી
શીર્વાદ આપે છે. કોઈ કંઈ વાત પૂછે તો કહે કે: ઈશ્વરની ભક્તિ
જ, સર્વ સારાં વાનાં થશે. કદી યોગની પણ એક બે વાતો કહી
બળાવે છે. લોકોની સાથે બેઠકાર રહે છે, પૈસાટકા કોઈના લેવા
હ એટલે ગામમાં વાત ચાલી કે મહોટા સિદ્ધ આવ્યા છે.

હવે રાત્રે ઘણી વખતે તેમના બીજા સાથીતો તેમને મળી જાય
ઘણીવાર દર્શનને ખડાને આવી મળી જાય છે અને રાત્રીને ત્યાં
કલાં માણસો રાજાની ખાનગી વાતોની ખાતમી મેળવી પેલા સિ-
ને કહે છે. ગામની બીજી ખાતમી પણ પેલા એક બે જણુ પ્રાદ્યુ
જ ગામમાં રહે છે તેમની મારફતે મેળવે છે. ત્રણેક મહિના થયા
રી ગામમાં જે પ્રાદ્યુ પોતાની બેરીને છોકરા સાથે રહ્યાં હોય છે
માણસ પોતાના છોકરાને સમજાવી મૂકે છે કે: તને સુવા-
એ તે જાણુ મહદું પડયું રહે તેમ તારે સૂઈ રહેવું, ને બો-
ડું ચાલવું નહિ, અમે રહીએ ને કહીએ કે એકનો એક છો-
મરી ગયો પણ તારે તો છાનામાના પડયા રહેવું તારી ઠા.
ખાંધી રમશાનમાં લઈ જઈ ચીતામાં મૂકીએ ત્યાં સુધી તારે
યા રહેવું, પછી પેલા સિદ્ધ થયેલા માણસનું નામ દર્ષ કહે છે કે
તારે પેલા દયાશંકર કાકા જે બાવા બનેલા છે તે આવીને પાણી
દે ને કહે કે બન્યા ખડા હો બા. ત્યારે તારે ઉઠીને તેમને પગે
ગવું. પણ ત્યાં સુધી કાંઈ હાલવું ચાલવું નહિ.”

પેલો છોકરો પણ હાંશીયાર અને તાલીમ લીધેલો હોય છે તે તેના બાપના કયા પ્રમાણે ઘર વચ્ચે લાંબો થઈ સૂઈ જાય છે ને તેનો બાપ તેના ઉપર કપડું ઝોઢાડી પોક મૂકે છે, તેની મા છાતી ને માથાં કુટી મારે એકનો એક છોકરો મરી ગયો એમ કરતી રડવા મંડે છે. તે જોઈ આડાસીપડાશી લેખા થાય છે. પેલો બીજો સામ્રીત જે ગામમાં રહે છે તે પણ આવે છે, તે સર્વે તેને રડવા લાગે છે ને પછી છોકરાને સમશાનમાં લઈ જાય છે. પછી ત્યાં પધા રડવાનું મુકી વાતે વળગે છે ત્યાં પેલો બીજો સામ્રીત પેલા સિદ્ધની વાત કહાડે છે અને કહે છે કે: એ સિદ્ધ ખડુ સામ- અર્થવાળો છે એમ ધણા કહે છે, અને કહે છે કે 'નરેલું' માણસે પણ જીવાડી શકે તેવી તેનામાં શક્તિ છે, તો ચાલોને જઈએ અને કહીએ કે આ છોકરાને જીવતો કરો ત્યારે ખરા," આ વાત બીજાઓએ પણ કબુલ કરી અને કહ્યું કે લાવો ખાત્રી તો કરીએ, એમ કહી પેલા છોકરાને બાળવાનું બંધ રખાવીને ચાર પાંચ જણા પેલા સિદ્ધ પાસે ગયા. સિદ્ધને પ્રાર્થના કરી આ છોકરાને જીવતો કરવાનું કહ્યું: પ્રથમ તો સિદ્ધે કહ્યું કે દેખો બાઈ, ઇશ્વરકા એ કાર્યમાં મેં ડખલ નહિ કરતા હું, જો હોના વાલા હે વો હો ગયા. અબ જીતા કરનેસે કયા કાયદા. યહ સબ ઇશ્વરકી મરજીકી ખાત હે. " છતાં પેલા લોકોએ વધુ આગ્રહ કર્યો તેથી પેલા તેના ચેલાઓએ પણ સિદ્ધને કહ્યું કે: બાપજી, ગરીબ બ્રાહ્મણનો એકનોએક છોકરો મરી ગયો છે ને આપ દયા કરી જીવાડો તો બિચારાનું દુઃખ મટે આપ તો ઇશ્વરરૂપ જ છો આપ દયા નહિ કરો તો કોણુ કરશે ? " આથી પેલો સિદ્ધ તૈયાર થઈ તેમની સાથે સમશાનમાં ગયો, તેને તથા પેલા બીજા માણસોને જતા જોઈ ગામના બીજા માણસો પણ તમાસો જેવા તેમની સાથે જવા લાગ્યા, આવી રીતે ગામનાં હજારો ખેડાં અને હજારો આદમીઓ સમશાનમાં એકઠાં થયાં, ત્યાં જઈ પેલા સિદ્ધે તો પાણી મંગાવી જરા મંત્ર લખુવા જેવું કરી પેલા છોકરાના ઉપર છાંટ્યું. થોડીવાર તેના ઉપર આમતેમ હાથ ફેરવ્યો, બે ચાર કુંડો મારી અને પાએક કલાક પછી કહ્યું કે: બચ્યા ખડા હો જા, આથી પેલો છોકરો આગસ મરડીને ઉભો થયો અને સિદ્ધને પગે લાગ્યો. આ જોઈ બધા લોકો ખુશ ખુશ થઈ ગયા અને પેલા સિદ્ધને પગે પડવા લાગ્યા.

પછી સિદ્ધના ચમત્કારની વાતો આખા ગામમાં ચાલી, રાજા અને નગરશેઠના કાને પણ આવી. આથી રાજાને પણ તે સિદ્ધનાં દર્શન કરવાનું મન થયું, તેથી રાજા સિદ્ધનાં દર્શન કરવા ગયો. પણ તે વખતે મહાત્માજી સમાધિમાં છે. માટે દર્શન નહિ થાય એમ પેલા ચેલે કહ્યું. તેથી રાજા પાછો ગયો. તેને પણ દર્શન કરવાની ઘણી લાલસા જાગત થઈ, એ જણ ધક્કા ખાધા ત્યારે મહાત્માજીએ દર્શન આપ્યાં તને જોઈ પેલા સિદ્ધે તો કહ્યું કે: “તુમ રાજા હોકર હમ કીતને મહિનેસે તેરા ગામમે” હૈ કિન્તુ ખબર લી કયું ન નીકાલી ? રાજાજી શુમાન મત રખો, તુમ રચતકા નોકર હો, રાજા હુવા ઇસસે કયા હો ગયા, સંત સાધુકી સેવા કરના વેલી તેરા કામ હૈ. દેખો તુમારા બાપકો કય હુઆથા તે વો સિદ્ધને આકર મિટાયા થા, ઇસકી લીસરી રાણીકા તું પુત્ર હૈ, તેરે ચાર રાણીઓ હૈ, પ્રથમકી દો ગુજર ગઈ, તેરે દો પુત્ર આંર એક પુત્રી મર ગઈ અબી દો પુત્રાં હૈ, પરંતુ પુત્ર નહિ હૈ. ઇસકી તેરા મનમે ચિન્તા હૈ, તેર માથે પર દુશ્મન બહોત હૈ, દો રાણીઓમે તેરી પ્રીતિ હૈ, એકકું તો તું બોલાતા લી નહિ.

આ બધી પોતાની આગલી પાછલી વાત સાંભળી રાજા તો આશ્ચર્ય પામ્યો. તેણે ઘીજા પણ કેટલાક પ્રશ્નો પૂછ્યા તેના પણ તેણે સાચા જવાબ આપ્યા અને વળી કહ્યું કે: દેખો તુમ પુત્ર સિવાય ત્રીન માસગેં આ લોકકો છોડકર ચલે જતઓગે, ઓર તેરા રાજ્ય તેરા શત્રુકો મીલેગા. આ સાંભળી રાજા તો ઘણું દુઃખી થયો અને કહ્યું કે: “બાપજી, તેનો કાંઈ ઉપાય ?” ત્યારે બાપાએ કહ્યું કે “ઉપાય લી હૈ, કિન્તુ તેરા મનકી ખાત્રી હોની ચાહીએ. દેખો આજસે સાતમે દિન સવારમે તેરા પાળેલા કુત્તા ઓર તેરી સવારીકા ઘોડા મર જાયગા. દેખો એ દીન તક રાહ જોના જો વો મર જાવે તો તેરી ખાત પણ સચ માનીએ. ઓર તેરા પહેલી તેરી વહાલી રાણી રૂપકુંવરી આજસે દોઢ માસ પર મર જાયંગી. ઇસકી ખાતરી કરે, પીછે ખાત હૈ. આ સાંભળી રાજાનું તો મન ઉદાસ થઈ ગયું. અને તે પગે લાગીને ઘેર ગયો.

પછી રાજાને ત્યાં બાવાના સાથિતો હતા તેને ચેતવી મૂક્યા અને સાતમે દહાડે આગલી રાત્રે ઘોડાને ચંદીમાં અને કુતરાને

દુધમાં સોમલનાં પડીકાં પેલા સાગ્રીતો જે રાત્રને ત્યાં નોકર રદ્યા હતા તેમણે ખવડાવી દીધાં એટલે સાતમે દહાડે સહવારમાં થોડો ને કુતરો મરી ગયાં. તે જોતાં રાત્રની વધુ ખાત્રો થઇ. પછી તે આઠમે દીવસે સિદ્ધ પાસે આવી પોતાને અને પોતાની રાણીને ખચવાનો ઉપાય પૂછવા લાગ્યો. રાણી પણ સાથે જ આવી હતી. રાણીને જોઇ પેલા સિદ્ધે કહ્યું: “દેખ લડકી, રાત્ર હંવુસ હું. મરણ કે મુખસે ખચના ભારી કામ હું, ખચનેકે લાચે ભારી જગન કરના હોગા. ઉસમેં દો લાખ રૂપીયે ખર્ચ હોંગા. ઔર દો લાખ રૂપિઆકી પ્રાદ્મણકો દક્ષણા દેના પડેગા હમેરે તો કુછ કામકા નહિ હું. વો જગન ગંગા તિરે હોના ચાહિએ. જળ ઇસકા ફળ તુમકો મીલેગા તખ તુમારા પ્રાણ ખચેગા. ઔર દુસરા યજ્ઞ પુત્ર કે લીચે કરના હોગા, ઇસમે ત્રીસ હજાર રૂપિઆ ખર્ચ લેગેગા ઇસસે તેરી કુખસેં પુત્ર હોગા. વો દીવંજીવો ઔર રાજકા માલીક બનેગા. વો રૂપીએ તુમસે ખર્ચ ન હોગા ઔર તુમારા કામ ન બનેગા.”

આ સાંભળી રાત્રએ તો આચકો જ ખાધો કે આતો જખરી વાત, પણ રાત્રએ કહ્યું: “એમાં શું, આપણા જીવ કરતાં એ રૂપિઆ કાંઇ વધારે છે? એ તો શું પણ રાજ પણ નકામું છે. જીવ મહારાજ, એ ના કહેશે તો તેટલી રકમ મારે પીએરથા લાવંને ખર્ચાશ. પછી કાંઇ છે?” મરણની બીકથી, રાણીના આગ્રહથી રાત્રએ પણ કમુલ કર્યું અને સિદ્ધના કહેવા પ્રમાણે સામાન મગાવી તેટલી રકમભાવ વિગેરે તૈયાર કર્યું. પછી સિદ્ધે કહ્યું કે દેજો, તુમારા માણસકો હમેરી સાથ સામાન લેકર જોજો ઔર હમ ગંગા કિનારે જાકર સખ સામગ્રી તૈયાર કરેંગા શીર તુમકો ચીઠી લીખેગા જખ તુમ આના. રાત્રએ તે પ્રમાણે કમુલ કરી પેલા સિદ્ધ સાથે સર્વ સામાન અને રૂપિઆ ગંગા કિનારે કાશીએ મોકલ્યા. સાથે બેચાર પોતાના માણસો પણ મોકલ્યા.

સિદ્ધ વિગેરે તેના સાગ્રીતો પણ ગયા, જે - સાગ્રીતો રાત્રને ત્યાં રદ્યા હતા તે રાત્રના માણસ તરીકે તેમની સાથે આવ્યા. સિદ્ધ અને તેના સાગ્રીતો સામાન લઇ કાશી પહોંચ્યા અને ત્યાંથી રાત્રના માણસોને પત્ર લખી પાછા મોકલ્યા કે આજથી પંદર દિવસ પછી અમે પત્ર લખીએ એટલે રાણી સાથે આવવું.

ત્યાં ગયા પછી સામાન વેચી દઈ બીજા કપીઆ લઈ પેલા બ્રાહ્મણે પોતપોતાને ઘેર ગયા અને દસેક દિવસે એક શુભ જાસુસે જઈ રાજના એક નોકરને ફોડી એક કાગળ તેની પેટીમાં મૂકવાનો ઠરાવી થોડા રૂપીઆ આપ્યા. પેલા નોકરે તે કાગળ છાને માને રાજની પેટીમાં નાંખ્યો અને તેમાં લખ્યું હતું કે: ‘સિદ્ધેશ્વર અહિ ગંગા કિનારે સ્વર્ગમાં પધાર્યા છે, તમારો યજ્ઞ પૂર્ણ થયો છે, હવે તમે મૃત્યુના પાંખોથી છુટશો અને રાણીને આજથી ચોથે મહિને ગર્ભ રહેશે. અમે હવે ભુલોકમાં દસેક વર્ષ પછી આવીશું ત્યારે તમને મળીશું! આ કાગળ વાંચી રાજાને આશ્ચર્ય થયું તેણે ઠાણીએ તપાસ કરી હતી પણ સિદ્ધેશ્વર મળ્યા નહોતા તે કાગળ વાંચી આશ્ચર્ય પામ્યા.

આ પ્રમાણે ઘણા માણસો મોટાં મોટાંને ઠગી પૈસા કમાવાનો ધંધો કરે છે.

જીભ વચ્ચે દોરો અને સોયો ઘાલવો—કેટલાક બહુગરો જીભની આરપાર દોરો ને સોયો ઘાલવાનો ખેલ કરે છે. તેઓ એક દોરો આખો બતાવે છે. અને બીજા બે કકડા રાખે છે. તેઓ દોરો બતાવીને હાથ ચારવણીથી તેની જગાએ જીભને બે દાંત વચ્ચે ઘાલી જીભ બહાર કાઢી નીચેના દાંત અને જીભ વચ્ચે દોરો ડબાવી નીચેનો છેડો એક હાથે ઝીંધી તો પકડી રાખવો અને બીજા કકડો જીભની ઉપરના દાંત વચ્ચે ડબાવી ઉપરના હાથે તેને ઉંચો ખેંચવો, એટલે બે હાથે દોરાના કકડા ઝીંધી ઝાલી રાખેલા જોઈ લોકો જાણે કે: આખો દોરો જીભ વચ્ચેથી આરપાર કાઢ્યો છે.

સોયાનું પણ તેમ જ હોય છે. આખો સોયો બતાવી હાથ ચાલાકીથી સોયાના કકડા જીભને એવી રીતે અડાડી રાખે છે કે જાણે જીભ આરપાર સોયો ગયો છે. પહેલી જીભ બહાર કાઢી અણીવાળો સોયો ઉપરથી જીભમાં ઘાલતો હોય તેવો દેખાવ કરી તે જીભ ઉપર અડકાડી ઉપરના હાથે પકડી રાખે છે અને નીચેથી જાણે સોયો તાણતો હોય તેવી રીતે બીજા કકડો જીભને અડકાડી તેનો છેડો પકડી લે છે. કેટલાક લોકો અંદર જીભ આવી શકે તેવા વચ્ચેથી પોતો ચાંપવાળો સોયો રાખી જીભને ભરવી દે છે. આમાં માત્ર હાથ ચાલાકી જ છે.

આંખમાં સોયો ઘોંચવો-કેટલાક લોકો એક સોયો રાખે છે તે લોકોને બતાવી આંખમાં ખોસે છે, ને કહેજ નાકુ બહાર રાખે છે, તે જોઈ લોકોને આશ્ચર્ય થાય છે. પણ પેલો માણસ હાથ ચાલાકીથી સોયો સંતાડી દે છે અને એક સોયાના છંડાનો ભાગ હાથ છે તે આંખના ખુણામાં ઘાલી આંખ દમાવી ભરવી રાખે છે. તે લોકોને બતાવે છે એટલે લોક જાણે છે કે આખો સોયો આંખમાં ઘોચી ઘાલ્યો છે. પણ માત્ર હાથ ચાલાકી અને સોયાના કકડાને આંખના ખુણામાં આંખનાં પોપચાં વતી પકડી રાખવાની ખૂબી છે.

પાઘડીમાંથી રૂપીઓ કાઢવો-નદુગર હાથમાં રૂપીઓ લઈ કહે છે કે: જો જો એ રૂપીઓ મારા હાથમાંથી હવે અલોપ થઈ જશે અને પછી ગમે ત્યાં જતો રહેશે. એન કહી મુઠીવાળી, તેના ઉપર આમતેમ બીજો હાથ ફેરવી રૂપીઓ હાથ ચાલાકીથી આઘો પાછો કરી દઈ થોડીવારે મુઠી ઉઘાડી બતાવે છે તો રૂપીઓ જણાતો નથી. પછી કોઈની પાઘડીમાંથી અથવા ગુંજમાંથી અથવા તો ટોપીમાંથી તે જ રૂપીઓ હાથ ચાલાકીથી પોતાના હાથમાં પાછો લઈ કાઢી આપે છે. આમાં માત્ર હાથ ચાલાકીની જ વાત છે.

પાઘડી બાળીને સાજી કરવી-કેટલાક નદુગર પાઘડી કે કો-ઈનો પટકો લઈને કહે છે કે જુઓ આના બે કકડા કરો દઈ છું. એમ કહી તેને લોચો પોચો કરી નજી બેસડ કરી બે છેડા આઘા પાછા કરી એક છંડેથી ફાડે છે. અને પછી તે તેની ગાંઠવાળી બે છેડા ઉઘાડા રાખી તેમાંના એક છંડાનો કકડો તેમાં ખોસી તેને બાળે છે તે લોકો પાઘડી બાળી એમ માને છે પણ પેલો ફાટેલો કકડો જ બળે છે. પછી તેને હાલવી નાંખી તે થોડીવારે ખંખેરી દે છે, તે વળતે બળેલો છેડો આઘો પાછો કરી દે છે. એટલે આખી પાઘડી હતી તેવી જણાય છે ને કાપેલો કે બળેલો ભાગ જણાતો નથી તેથી આશ્ચર્ય પામે છે.

ચાલતી ગાડીએ વીંટી કે ઘડીઆળ નાંખી દેઈ પાછું લાવવું-કેટલાક નદુગર કોઈની વીંટી કે ઘડીઆળ માગી લે છે, પછી તેને મુઠીમાં રાખી થોડીવારે મુઠી ઉઘાડી તે વસ્તુને ગેપ કરી દે છે ને કહે છે કે એ તો ઉડી ગઈ. વળી પાછો થોડીવારે બીજા હાથમાં બતાવે છે અને સર્વના દેખતાં ચાલતી ગાડીએ ત્રીજે નાંખી

દે છે. કેટલાક કુવામાં નાંખી દે છે. પછી થોડીવારે કોઈના ફાળી-આમાંથી કે કોઈના શુંજમાંથી તે વીંટી કે ઘડીઆળ કાઢી બતાવે છે. આ પણ માત્ર હાથ ચાલાકીના જ ખેલ છે.

આ લોકો પોતાની પાસે ઘણી જાતની ઢાળ ચઢાવેલી જુડી વીંટીઓ, નંગ જડેત્રી વીંટીઓ તથા સોનેરી ને રૂપેરી જુડાં ઘડી-આળો રાખી મૂકે છે. તે જેની પાસેથી વીંટી કે ઘડીઆળ લે છે તે પોતાના હાથની મુઠીમાં રાખી હાથ આઘોપાછો કરી હાથ ચાલાકીથી તે વીંટી કે ઘડીઆળ પોતાના શુંજમાં કે એની જ કોઈ જગાએ નાંખી તેને બદલે પોતાની પાસેની જુડી વીંટી કે જુડી ઘડીઆળ મુઠીમાં રાખી સર્વના દેખતાં ચાલતી ગાડીએ નીચે નાંખી દે છે. આથી નીચે પડતી વીંટી કે ઘડીઆળ બધા દેખી શકે છે ને સાચુ માને છે કે આ માણસે આની વીંટી નીચે નાંખી જ દીધી. પણ તેણે ખરી વીંટી કે ઘડીઆળ હાથચાલાકીથી છાનેમાને પોતાના હાથમાં લઈ કોઈના ફાળા-આમાંથી, કોઈની દાઢીમાંથા કે કોઈના શુંજમાંથી પોતાના હાથવડે કાઢી કહે છે કે જુઓ, આ ભાઈ માથામાં વીંટી સંતાડી બેઠા છે. આ માત્ર હાથ ચાલાકીનો જ ખેલ છે.

ટીકીટ ફાડી નાંખી દેઈ પાછી લાવી આપવી—કેટલાક જાદુગરો કોઈની ટીકીટ માગી તે પોતાના દાંતવડે ફાડી નાંખા ચાલતી ગાડીએ નાંખી દઈ વળી તે ખરી ટીકીટ કોઈના શુંજમાંથી કે પાકીટમાંથી કાઢી બતાવે છે. આ માણસ પણ કેટલીક જુની ટીકીટો પોતાના પાસે રાખી મૂકે છે. અને પેલાની ખરી ટીકીટ હાથ ચાલાકીથી આઘી પાછી કરી તેને બદલે જુની ટીકીટ પોતાની પાસેથી કાઢી બધાના દેખતાં ફાડીને નીચે નાંખી દે છે. અને વળી પોતે સંતાડેલી ખરી ટીકીટ કોઈના શુંજમાં હાથ ઘાલો કાઢી આપે છે.

કલાઈનું સોનું કરી ઠગનાર કીમીયાગરો—જે માણસોને ગર મહેનતે પૈસાદાર થવું હોય છે તેવા લાભી માણસોને ધુતનાસ અનેક ધુતારા કીમીયાગરના વેશે આવી મળે છે. એવા લોકો બાવાનો કે જતીનો વેશ લે છે. પછી ગમે તો ચલમમાં તાબાનો પંસો મૂકાવી તેની મ્હોર બનાવે છે અથવા તો ખીજના દેખતાં સોનું બનાવવાની ક્રિયા કરી થોડા ઘણા પૈસા ઉડાવે છે એટલે

લોકો જાણે છે કે આતો કિમીયાગર છે. પછી તેની પાસે લોભીયા માણસો સોનું બનાવવાની વિદ્યા શીખવા આવે છે તેનો તે બરાબર ઘાટ ઘડે છે. તે પોતાની પાસે એકાદ બે પોત્રી કલમો રાખી તેને છેડે થોડું સોનું સંતાડાને ઉપર મીચુ ચોટાડે છે. પછી સોનું બનાવતી વખતે એકાદ તોલો કલમ મંગાવી તેને ઉની કરાવે છે. પછી થોડીઘણી માંહી લખ્મ નાંખે છે અને ઝોગળી અડધું થાય ત્યારે પોતાની કલમવતી હલાવે છે તેથી નીચુ બગી જતાં કલમમાં સંતાડેલું સોનું અંદર પડે છે. પછી કલમ બગી જાય ને સોનું એકલું રહે છે ત્યારે તેની રણી પાડો બતાવે છે કે જોયું આ સોનું બન્યું. તે જોઇ જોનારને આ વિદ્યા શીખવાનો લાલચ થાય છે. પછી પેલો સાધુ કહે છે આ સોનાની લખ્મ છે ૧ વાલ નાંખીએ તો એક તોલો સોનું થાય. તારે શીખવું હોય ને જેટલી લખ્મ બનાવી મૂકવી હોય તેટલું સોનું લાવજે એટલે તારા દેખતાં લખ્મ બનાવી આપીશ પછી તું સોનું બનાવ્યા કરજે. પેલો લોભીઓ વિચાર કરે છે કે લાગતો ઠીક આવ્યો છે, થોડું ઘણું માગી લાવીને, પોતાના ઘરમાં જાણસો હોય છે તે મગી બેચાર પાંચ હજારની સોનાની જાણસો લઇ બાવાને ત્યાં આવે છે. બાવો કહે છે કે વનસ્પતિના રસનો તેને આજ રાતે પાસ દેવો પડશે સવારમાં પછી લઠ્ઠી મૂકીશું. પછી જાણસો મૂકી પેલો ઘેર જાય છે. તે વખતે રાતે જાણસો લઇ બાવો જતો રહે છે. સવારમાં પેલો આંખો ચોળીને રહે છે. આવી રીતે સોનું બનાવી આપવાનું કહી ઘણા માણસો ઠગી જાય છે માટે તેના ઉપર વિશ્વાસ રાખવો નહિ.

પુરુષોની છાતીમાંથી ધાવણ કડાડવું-કેટલાક સાધુનો વેશ લઇ ઘણા ચમકારો કરી બતાવે છે તેને લોખા લોકો સિદ્ધ માને છે. પણ તે કાંઇ સિદ્ધ હોતા નથી. એક નાની સરખી વાદળીના કકડાને દૂધમાં પલાળી પોનાનો પાસે રાખે છે, પછી કોઇની પાસે જઇ કહે છે કે: દેખ હમ પુરુષકી સ્ત્રી આર સ્ત્રીકા પુરુષ બના શકતા હું. એમ કહી હાથ ઉઘાડો કરી બતાવે છે અને થોડીવારે આઘોપાછો કરી વાદળી છુપાવેલી હોય છે તે હાથમાં લઇ પેલા પુરુષની છાતી પાસે મૂકી દબાવે છે તેથી વાદળી દબાતાં દૂધનો ધાર થાય છે, તે પોતાનો પાસેની એક નાની સરખી દુધની ટોયલી હોય છે તેમાં

છીલે છે. દુધ તે ટોચલીમાં થોડું હોય છે ને થોડું વાદળીમાંથી પડે છે. પછી પેલા હાથ છાતી ઉપરથી લઈ વાદળી હાથ ચાલા-કીથી સંતાડી દે છે એટલે લોકો વિચાર કરે છે કે આ શું પુરુષના સ્તનમાંથી દૂધ કહાડ્યું. ભાઈ ગજબ થયો. આતો સિદ્ધ ધારે તે કરે એવો છે.

દાણા જોઈ ઠગનારા જતી-જોષી કે ભુવા—કેટલાક માણસો માણસ માંદુ થતાં તેના ઉપર દાણા ઉતારીને આવા જતી કે સાધુ પાસે ખતાવે છે પણ તેની એકી બેકી લેખે ગણી એક દાણા પોતાના હાથમાં રાખે છે. અને ચાર દાણા પેલા જોવરાવા આવનાર પાસે ચારે દીશામાં નંખાવે છે, તે વખતે પોતાની હાથેળીએ થુંક ચોપડી દાણાની ઢગલી ઉપર મૂકી દે છે, તે પેલા લોકોના જોવામાં ન આવે તેવી યુક્તિથી તરત મૂકીને ઉપાડી લે છે તેથી હાથે દાણા ચોટી જાય છે. પછી પોતાના હાથમાંના એક દાણા ખતાવી તેના ઉપર બીજો હાથ જેમાં દાણા ચોટયો હોય છે તે ઊંધો પાડી મસજેછે એટલે પંદર વીસ દાણા નિચે પડે છે. પછી પેલા દાણા જોનારને કહે છે કે જો. આ એક દાણાના કેટલા દાણા થયા? પેલા પણ જોનારા બિચારા આશ્ચર્યમાં પડી જાય છે. પછી તે કહે છે કે ભાઈ એતો સાધના એવી હોય, એવી રીતે મદ્દા ઉત્પન્ન કરાવી પેલાને કહે છે કે આ માણસને ભૂત જબરૂ વળગ્યું છે તેની સાથે બીજાં ઘણાં વળગણ છે એટલે તેને કાઢવું મુશ્કેલ પડશે, પચીસ ત્રીસ રૂપીઆ ખર્ચ થાય તો તે જાય તેમ છે આથી તે માણસ તે રકમ ખર્ચવા તૈયાર થાય છે અને આવી રીતે ઘણા માણસો લોખે ભાવે પેલા જતી-ભૂવાને પૈસા આપે છે. જો નથી આપતા તો વધુ બેઠમ ઘાલી દે છે તે એટલે સુધી કહે છે કે જો તમે આનો કિપાય નહિ કરો તો બે મહિના પછી કાંઈ વળશે નહિ ને તે વળગણ આનો જીવ લઈને જશે. આવી રીતે કહી તેને ઠગે છે.

હાથ જોઈ ધુતનારા જોષી ધુતારા—ઘણા જોષીઓ તેમ જ ભગવાં કપડાં પહેરનારા સાધુ તો લોકોના હાથ જોઈને તેના ભવિષ્યની વાત કહીને ઠગવાનો ધંધો કરે છે. હાથ જોવાની સામુદ્રિક શાસ્ત્રની વિદ્યા સાચી છે. પણ આ લોકોને તે વિદ્યા આવડતી નથી માત્ર અનુમાનથી તેને કહ્યા કરે છે. ઘણીવાર આગલે દિવસે આડોશી પડોશીને તે પૂછી લે છે કે: આ માણસને છોકરાં કેટલાં છે,

લાઇએન કેટલાં છે, સ્ત્રીઓ કેટલી છે, સ્થિતિ પહેલાં કેવો હતી, હાલ કેવો છે, આમ પૂછીને બીજે દિવસે સાધુનો કે બેળીનો વેશ લઇ તેનો હાથ બેઇ સડસડાટ આગલા પાછલી વાત કરી દે છે. છોકરાં આટલાં છે, આટલા મરી ગયાં. સ્ત્રી આટલી છે, પહેલાં તમે મરીમ સ્થિતિમાં હતા, અત્યારે બે પૈસા મળે છે પણ બચતું નથી, એક વાતની મનમાં ચિન્તા રહે છે. માત્ર અમુક ગ્રહ નહે છે. તેનું બે દાન જપ થાય તો તે ગ્રહ નહે નહિ. ત્રણ વર્ષ પછી તમારું ભાગ્ય ઉઘડવાનું. હું બતાવુ તે ક્રિયા કરવાની વધુ લાભ થવાનો, પ્રભા નથી હાતી તો કહે છે કે: હું કહું તે અમુક ક્રિયા કરો તો છ માસમાં ગર્ભ રહે છે, આવુ આવુ ઠી એકાદ મોટો બેઠમ ભરતી દે છે. પછી પેલા નડતરને દૂર કરવા સ્ત્રીમાં અને પૈસા પડાવીને આપ્યા જાય છે. આ બધા ધુતારા સમજવા. કેમ દિવસ તે લોકોથી ઠગાવું નહિ.

પ્રભા થવાની સાક્ષ્ય આપવી—કેટલીક સ્ત્રીઓને પ્રભા થતી નથી તેથી બિચારા પ્રભા થવા મટે સાધુ વંત કે જતીઓની પાસે જાય છે. પછી ત્યાં હાથ બતાવી કહે છે કે: મહારાજ મારા કર્મમાં કેટલાં ફળ છે. પછી પેલા જતી કે સાધુ કહે છે કે બાઇ, તારા કર્મમાં ત્રણ ફળ છે. પણ મંગળ અને રાહુનો દોષ હોવાથી તને પ્રભા થતી નથી. બે તું થોડુંક ખર્ચ કરી તો ગ્રહના દોષને દૂર કરે તો પ્રભા થાય. પર્યેષિક રૂપિયા ખર્ચ થાય તેમ છે; હું તને એક જંત્ર કરીને આપું તે માદળીયામાં રાખવાથી છ માસે તને ગર્ભ રહેશે. બે તું આ ગ્રહના દોષ દૂર નહિ કરે અને તેને અંગે જપ કરવા પડશે તે નહિ કરાવે તો તને પ્રભા થવાની નહિ, વળી બીજે સ્ત્રીનો ગ્રહ છે તે ડોકીયું કાઢી રહ્યો છે. તેથી તારું શરીર હાલ જે સાચું માંદુ રહે છે તે ચાર માસ પછી તને સખત મંદવાડ લાવશે. પછી તેમાંથી બચવું ઘણું કઠણ થશે. આમ કહી તેને બેઠમ ઘાલી દે છે. પછી કહે છે કે: “જેયું આ દીવાળીને મેં જંત્ર કરી આપ્યો તેથી ચડતો દહાડો થયો, આ સુરજ મોટી હાંડ જેવી થઈ હતી, છતાં કશું થતું નહોતું તેને પણ ચડતો દહાડો થયો. માટે તારી મરજી હોય તો પચીસ રૂપિયા ખર્ચ કર. એ રૂપિયા કાંઈ અમારે ખાવા નથી. એ તો અમારે ખર્ચ નાંખવાના છે.” આવું

કહી પેલી લોળી સીને ંહેમ ઘાલી રૂપિઆ પડાવી લે છે અને જંત્ર કરી આપે છે. કોઇને ધણી સાથે બનતું નથી હોતું તેને પણ આડુ અવળુ સમજાવી એકાદ બે ચમત્કારો બતાવી અને કહે છે કે: હું તને એલું કરી આપુ કે: તારો ધણી તને જ દેખે. જો આ માંજુડીને તેના ધણી સાથે ગ્રીકુલ બનતું નહોતું તેને મેં જ જંત્ર કરી આપ્યો હતો તે હવે તેના ધણી તેને જ દેખ્યાં કરે છે. આવું કહેવાથી પેલી બાઇને વિશ્વાસ બેસે છે. અને જતિને રૂપિઆ આપે છે. આ પણ એક પ્રકારની ઠગાઈ છે. આ લોકો માત્ર ધંધો જ માંડી બેઠા હોય છે. માટે કોઈ પણ જાત, સાધુથી કે ભેષીથી ખેતરાવું નહિ.

પીર આગળ બેડી તોડવી—કેટલીક જગાએ ચોરી થાય છે ત્યારે ંહેમવાળા માણસને પગે બેડો પહેરાવી પીર પાસે લઈ જાય છે. તેમાં જો તે ચોર હોય તો બેડો તુટે નહિ અને ચોર ન હોય તો બેડો તુટે છે. એવો પીરના ચમત્કાર માને છે. પણ આ પીરના મુજબરો બેડો જ એવી ઘડવી રાખે છે કે તે ખર ન પડે અને સ્કેજ આચકો આવતાં તુટી જાય. એમાં કાંઈ મહાત્મ્યની વાત નથી પણ બેડો બનાવવાની લવારની કારીગરી છે.

પીસ્તોલની ગોળાં માણસને મારવી—કેટલાક લોકો એક પીસ્તોલમાં ગોળી નાંખી સવના દેખતાં સામા માણસના ઉપર તાકીન ફાટે છે તેથી સામો સાણસ ગમડી પડે છે. અને વાગેલાં ગોળી મોંમાથી કાઢી બતાવે છે. તેથી સર્વ કોઈને આશ્ચર્ય થાય છે. આમાં આ માણસે બધા લોકોને સાચી ગોળાં બતાવી પછા તેને પીસ્તોલમાં ભરતી વખતે તે ગોળી પોતાની પાસે રાખી તેને બદલે પાસા ઉપર મીચુ દબાવેલી બનાવટી ગોળી પીસ્તોલમાં નાંખે છે. તે ફાડતાં સામો માણસ જાણી ભેડને કળ ખાઈને પડે છે; અને પોતાના મોંમાં એક સાચી શીશાની ગોળી રાખેલી હોય છે તે કાઢી બતાવે છે તે ભેઈ લોકોને આશ્ચર્ય થાય છે.

જીભ કાપવી—કેટલાક માણસો જીભ કાપવાનો ખેલ કરે છે તેઓ કોઈ બકરાની કે કુતરાની જીભ કાપી તેનો ઠડકો પાસે રાખે છે પછી બધાંને છરી બતાવી સામા માણસની જીભ કાપવા જાય છે તે વખતે પેલો માણસ જીભ ટુંકાવી નાંખે છે. અને તેને બદલે

પેલો બકરા કે કુતરાની જીભનો કકડો તેના મોંમાંથી બહાર ખેંચી મોમાં રંગ રાખ્યો હોય છે તે વડે રંગવાળો કરી બધાને બતાવે છે તેથી લોહીવાળો જેની જીભ કાપી હોય છે તે આંખો બાંખો ચઢવી તમરી ખાઈને નીચે પડે છે. તેથી જોનારાને દયા આવે છે. પણ થોડીવાર પેલો માણસ કહે છે કે: મારા પીરના સતથી તેની જીભ હરે, સાજી કંઈ છું એમ કહી પેલાના મોંમાં પેલો કકડો ધાલો જરા મોં ધોતરાવા માથે કપડું ચોઢાડી મોં સાફ કરીને બધાને બતાવે છે, કે જોયું જીભ સાજી થઈ ગઈ, પેલી બકરીની જીભ પછી ચાલી પાછી કરી દે છે. તેથી લોખા લોખા સાચું માને છે.

માથું કાપી થાળીમાં મુકવું—કેટલાક બહુને માથું કાપીને થાળીમાં મૂકવાનો ખેલ કરે છે, તે લોકો હલ કરે છે, આ લોકો એક પડદામાં અથવા તો તાંબુમાં તે ખેલ કરે છે, તેના પ્રયત્ન થી બે ખાડા કરી રાખી તેના ઉપર ગાદર પાથરેલી હોય છે. જી અંદર જઈ પેલા જે માણસનું ધડ જીડું કરવાનું હોય છે, તેને ખાડામાં બેસાડી માત્ર તેનું માથું જ ઉપર રહે તેવી રીતે રાખી તેના ગળા આગળ બે કડકાની થાળા હોય છે તે મૂકી દે છે. એટલે લોકો જાણે છે કે માથું કાપીને થાળીમાં મૂકયું છે વળી તેમાં લાલ રંગ પલાળીને નાંખેલો. હોય છે એટલે લોહી પણ જણાય છે. હવે એક ખાડા તળે મીણનું પુતળું—માત્ર ધડજ સંતાડી મૂકયું હોય છે તેને બહાર કાઢી તેને પેલા માણસ જેવાંજ કપડાં પહેરાવી છત્રુ સુવાડે છે, તે માત્ર ધડ ગળા સુધીને જ ભાગ હોય છે. ગળા આગળ જરા રુના ડુચા રાખી તેને લાલ રંગ છાંટે છે એટલે ધડમાથો લોહી વહેતુ હોય તેવું જણાય છે પછી લોકોને અંદર જઈ દેખાડે છે, તો ધડ અને માથું જીડું જણાય છે.

વળી કેટલાક બે આંકડા રાખે છે, અને એકાદ ટેબલ રાખે છે તે ટેબલમાં એક કાણું હોય છે તેમાં થઈ માથું ટેબલ ઉપર રાખે છે, અને પોતે ટેબલ નીચે બેસી રહે છે, ગળા આગળ એક બે સાંધાવાળી થાળીને સજ્જડ મૂકી દે છે. તથા થોડો લાલ રંગ પલાળી નાંખે છે એટલે લોકો જાણે ખરું માથું કાપીને મૂકયું હોય તેમ જાણે છે. બીજો માણસ એક પાટલી ઉપર છતો સૂઈ જાય છે અને માથું તેની જોડેની પાટલીના કાંણમાં રાખી માત્ર ધડજ

ઉઘાડું રાખે છે. એટલે જોનાર ધડ ને માથું જુદાં છે એમ માની આશ્ચર્ય પામે છે, પછી પડદો ખંધ કરી પેલો માણસ બહાર આવી બધા વચ્ચે ઉભો રહે છે એટલે લોકો જાણે છે કે આ માણસનું માથું તેના ધડ ઉપર ચોટાડી દીધું.

રાત્રે ખેલ કરે છે ત્યારે તો ધડ પણ પેલા માણસને મળતું મીણતું બનાવે છે અને માથું પણ મીણતું પેલા માણસના રૂપ રંગ જેવું જ બનાવી એક ચાલીમ. મૂકી બહાર ફેરવીને બતાવે છે. જેથી લોકો આશ્ચર્ય પામે છે.

આંખ કાપીને બતાવવી—કેટલાક જાદુગરો પોતાની આંખ છરી વડે કોચી કાઢીને બતાવે છે. આ લોકો કોઇ જાનવરની આંખ કોચી લાવી પોતાની પાસે સંતાડી રાખે છે. પછી બધાના દેખતાં છરી આંખ આગળ લઇ જઇ જરા કમકમાટી ઉભી કરી હળવે લઇ પેલી જાનવરની આંખ હાથમાં લઇ બધાને બતાવે છે ને એક આંખ ખંધ કરી દે છે વળી જરા પોથીને રંગ પલાળી આંખ આગળ લોહી નીકળ્યા જેવું દેખાય માટે પલગી છાંટે છે તેથી લોકો સાચું માને છે કે આ માણસે આંખ કોરી કાઢી છે.

મેંમાંથી લડકા કાઢવા—મુંજની દોરીના ઝીણા કટકા કરી એક નાની પોટલીમાં ગાંધી પાસે રાખી હાથ ચાલાકીથી તેની અંદર ચીજગારી મૂકી પછી તે પોટલી બે દાંત વચ્ચે રાખી કુંક મારવાથી ધુમાડો થઇ લડકો થાય છે. તે વખતે બે હોઠ પહોળા રાખે છે તેથી દાંતો નથી ને મોઢે બીના લુચડાને કકડો દેખાવે છે. વળી કુંક મારે છે ને લડકો કરે છે એ અંદર શ્વાસ ખેંચતાં ઓલવઇ જાય છે. જેથી લોકો જાણે છે કે મેંમાંથી લડકા કાઢે છે.

લાકડીમાંથી પાણી કાઢવું—કેટલાક સાધુ પોતાની લાકડીમાંથી પાણી કાઢે છે, તે જોઇ જોનારા આશ્ચર્ય પામે છે. આ લોકો પોતાની પાસે નાની વાદળીનો કડકો પલગીને રાખે છે પછી કોઇ ન જુએ તેવી રીતે પહેલાં તો હાથ તથા લાકડી કોરી બતાવી હાથ ચાલાકીથી બીજાની નજર ચુકવી પોતાના હાથમાં વાદળીનો કડકો લઇ લાકડીના છેદા હાથમાં લઇને દેખાવે છે તેથી વાદળી દેખાતાં પાણી લાકડીમાંથી ટપકતું જણાય છે તે જોઇ લોકો આશ્ચર્ય માને છે.

આકાશમાં દીવા સાથે ડબો ઉડાવવો—પતંગનો પાતળો ગળા લાવી તેને કાપી ગુંદરવતી ડબાની માફક ગોળાકાર ડબો તાવવો. ઉપર ગોળ કરવો તેમ નીચે પણ ગોળાકાર કરવો. ઉપરની બરોબર વચ્ચે એક ઝીણું લોઢાનો તાર બાંધવો. તેના છેડે એક બાંધી રૂની દીવેટ કરીને તેલથી પલાળવી પછી તેને તળીએ નું કાણું રાખેલું હોય તેમાંથી દીવેટ સળગાવી તે ડબાને જમીન પર મૂકવો પછી થોડીવારે દીવાના ગ્યાસના ભેરથી તે દીવા સાથે ડબો ઉંચો ચઢી જવાનો. તેમાં વચ્ચેની દીવેટ વાંકી ચુકી ન રહે તે કાળજી રાખવી કારણુ જે દીવેટ વાંકી હશે તે તે કાંગળનો બળી જવાનો. આ જોઈ લોકો આશ્ચર્ય પામે છે.

પાણીના તપેલામાંથી રૂપીઓ ન નીકળી શકવો—એક પેલામાં પાણી ભરાવી તેમાં રૂપીઓ નાંખવો અને તેની પાસે એક ઢો બાંધેલો હતો તેની અંદર એક માણસ બેસી વીજળીના ધીનની પેટી હતી તેમાંનું ચક્ર ફેરવ્યાં કરતો, તે મશીનનો એક ર પેલા તપેલા નીચે મૂકી લોક ન દેખે માટે તેના ઉપર ધુળ મી હતી. તે વીજળીના તારમાં થઈ તપેલામાં પણ વિજળીનો વેશ થતો હતો. પછી પેલા તપેલામાં રૂપીઓ નાંખાવી કાંઈની સે તે રૂપીઓ બહાર કાઢવા કહેવું. જે માણસ તપેલામાં હાથ લવા જશે તેને વીજળીના ભેરથી તેના હાથની રગો ખેંચાવા ગવાની અને વીજળીનો ધકો લાગતાં પાછો પડવાનો, આથી તે રૂપીઓ બીજા કોઈથી કઢાશે નહિ પણ બહુગર કાઢી શકશે. કારણુ વખતે બહુગર રૂપીઓ લેવા બંધ તે વખતે પેલા અંદરનો ચુસ્ત વીજળીના મશીનનું ચક્કર ફેરવવું બંધ કરે છે તેથી તપેલામાંથી વીજળીનો પાવર જતો રહે છે. તેથી તે કાઢી શકે છે. જોઈ લોકો આશ્ચર્ય પામે છે.

ખીલા જડેલી પાટ ઉપર બેસવું અથવા સુવું—કેટલાક બુઓ એક પાટને લોઢાના ખીલા જડાવીને તેના ઉપર બેસે છે તથા સૂઈ રહે છે આમાં કાંઈ ચમત્કાર નથી પણ રોજના અસાધ્ય બની શકે છે. તેમ ખીલા પણ ખુલા હોય છે.

પૃથ્વીમાં બાણ મારી પાણી કાઢવું—જ્યાં બાણ મારી ફી કહાડવું હોય ત્યાં જમીનમાં ખાડો ખોદી એક રબરની કે

લોહાની નળી ઘાલવી પછી ત્યાંથી જમીનમાં નળી ઘાલી પડદા પાછળ લઇ જઈ તે નળીનો સંબંધ એક તાંબાની નળીના બુધે રાખેલી ચકલી સાથે જડી દેવો. તાંબાની નળી પાણીથી ભરી દેવી તે તાંબાની નળીનું પાણી-પેલી રૂબરૂની કે લોહાની નળા વાટે તેના છેડા આગળ આવશે. હવે તેનો છેડો જમીનમાં દાટી તેનો થોડો ભાગ ઉભો રાખી તેના ઉપર મીણુ દબાવી રાખવું તેથી પાણી જશે નહિ, તેના ઉપર ધુળ પાથરવાથી જમીન જેવી જમીન જણાયશે. માત્ર તે જગાનું નિશાન રાખી મૂકવું હવે લોકોના આગળ તમાસો કરતી વખતે પેલી નળીનું મોં હોય તેમાં હળવે રહીને તીર મારવું તે તીરથી મીણુ ઉઘડી જતા નળીમાંથી કુવારાની માફક જમીન ઉપર પાણીની છોળ ઉડવા લાગશે. આ બેંધ લોકો અન્નરૂપીમાં પડી જાય છે જ્યાંસુધી પડદામાંના પવાલામાં પાણી હોય છે ત્યાં સુધી બેસલેર નળીમાંથી કુવારા માફક પાણી ઉછળવા લાગશે.

પાણીમાં સોયો તારવી-કેટલાક લોકો પાણી ઉપર લોહાની સોયો નાંખે છે અને તે તરે છે ત્યારે લોક જાણે છે કે લોહાની સોયો એના મત્રથી તરી, પણ તે ખોટું છે. જીણી સોયો લાવી લુગડા વતી જરા ઘસીને પાણીનાં નાંખવાથી તરે છે.

ખાટલીમાંથી કબુતર કાઢવું-એક ખાટલી ખતાવી બદુગર આમતેમ લોકોને સમજાવો પ્રથમ ખાલી ખાટલી ખતાવે છે. પછી થોડીવારે તે ખાટલીને આઘીપાછી કરી બદલી નાંખી બીજી ખાટલી તેના જેવડી ખતાવે છે તો તેમાં કબુતર જણાય છે, તે બેંધ લોકો વિચાર કરે છે કે તેમાં કબુતર શી રીતે ઘાલ્યું હશે. પછા તે ખાટલી ફેંકી કબુતર ઉસડે છે. તે કબુતર પાળેલું હોવાથી હડા જતું નથી પણ તે મદારીની પાસે કુદ્યાં કરે છે. તે પહોંલાંથી એક ખાટલીને તળીએથી ફેંકીને કબુતર અંદર ઘાલી તળેનું બુધું ચોટાડી દે છે. તે સાંધાવાળો ભાગ હાથમાં રાખે છે તેથી આખી ખાટલી જણાય છે. પછી પ્રથમ ખાલી ખાટલી ખતાવે છે અને તેને ટેબલ ઉપર મૂકી ઉપર પડદો ઢાંકે છે. તે વખતે ટેબલ નીચે માણસ સંતાઇ રહ્યો હોય છે તે જેમાં કબુતર ઘાલ્યું હોય છે તે સીસો મૂકી ખાલી સીસો લઈ લે છે. પછી ઉપરનું લુધડું કાઢી નાંખતાં કબુતર સીસામાં ઉતરેલું દેખાય છે. તે બેંધ લોકો મંત્રવિદ્યા સમજે છે.

પાણીમાં ધુળ નાંખી ખસેડવી—એક પવાલામાં ચપટી ધુળ નાંખવાયા તે પાણી ઉપર તરે છે. પછી તેમાં આંગળી ઘાલવાથી ધુળ જીતી થતી નથી પણ આંગળી પાછો કાઢતાં પાછું ધુળનું પડ એકદુ થઈ જાય છે. જ્યારે ધુળ બીજાની આંગળી ઘાલવાથી જીતી થતી નથી ત્યારે મદારી કહી છે કે: “દેખો અબ મેં આંગળી કાલના હું, ઇસસે ધુળ જીતી હો જાયગી! એમ કરી પોતાના કાનમાં આંગળી ઘાલી મંત્ર ભયુવાનો ડોળ કરી કાનના મેલવાળી આંગળી પાણીમાં ધુળના પડ વચ્ચે ઘાલે છે તેથી તે ધુળ જીતી પડે છે તે જોઈ લોકોને આશ્ચર્ય થાય છે. પણ માત્ર તે તો કાનના મેલના સ્પર્શથી ધુળ જીતી પડે છે બીજું કંઈ કારણ નથી.

ખડુરૂપી દાંત લાંબા કરે છે તેની રીત—ખડુરૂપી ઘણા વેશ લે છે. પ્રકાશ ધરડી ડાશીનું રૂપ લેઈ દાંત ખહાર કાઢે છે. તેઓ જે નીચેના ને જે ઉપરના દાંત તૈયાર કરાવી મોંમાં રાખી મૂકે છે. તે સતદિવસના અભ્યાસથી મોઢું આમતેમ ફેરવા માંમા રાખી મૂકેલા લાંબા દાંત હોઈ તળે ઢગાવા ખહાર કાઢી બતાવે છે તેથી લોકોને નવાઈ લાગે છે. વળી માથું હલાવી કંપ થતો હોય તેમ કરે છે. અને ખુંડી રીતે ચાલે છે, તે માત્ર રાજના અભ્યાસથી મટે છે.

પીસ્તોલમાંથી છુટતી ગોળી પકડવા વિષે—ફેટલાક લોકો પોતાની પાસે પીસ્તોલ રાખી તેમાં બીજા માણસ પાસે દારૂ ભરી સીસાની ગોળી નંખાવી અને પછી તે દારૂ કાંસવા માટે પીસ્તોલ પોતાની પાસે લઈ દારૂ કાંસવાના સળીઆવડે ચાલાકીથી અંદરથી ગોળી જેથી કાઢી હાથમાં લઈ લે છે. તે અંગુઠા અને હથેળી વચ્ચે રાખી લઈ પછી પીસ્તોલ ફેડવા બીજાને આપી પોતાના સામે ફેડાવે છે. પેલો ત્રાજે માણસ પીસ્તોલ ફેડે છે. તે વખતે જાણે આવતી ગોળી પકડી લેતો હોય તેમ પોતાના હાથમાં પ્રથમથી કાઢી લીધેલી ગોળી હાથ લાગે કરી મુઠીમાં લઈ લે છે. ને લોકોને બતાવે છે કે જુઓ ઇજ્જ થયા વગર આ ગોળી મેં આવતી ઝડપી લીધી. આ જોઈ લોકોને નવાઈ લાગે છે.

કાચની બાટલીમાં ઇંડું ઉતારવું—ઇંડાને અંગુરી 'સરકો' તેજા નામની દવા આવે છે. તેમાં ઇંડું પલાળવાથી પોચું રહેવું થતાં સીસામાં રૂની માફક ઉતરી જાય છે, પછી તે શીશામાં ઠંડું

પાણી રેડવાથી તે ઈંડું કઠણ થાય છે. તેને સીસામાં જોઈ લોકોને આશ્ચર્ય થાય છે કે આ ઈંડું સીસામાં શી રીતે ઘાટ્યું હશે. પણ તે તો માત્ર દવાથી બને છે.

દોરે બાંધેલી વીંટી દોરો બાળવા છતાં ન પડે—દોરાને મીઠાવાળું પાણી પધને સુકવવો એ રીતે બેચાર વાર દોરાને મીઠાના પાણીનો પટ દધને સુકવી તૈયાર કરવો. પછી તેને એક છેડે વીંટી બાંધી બીજે છેડા કડે બાંધવો ને તળેથી દેવતા વડે દોરો સળગાવવો તેથી દોરો બળશે પણ વીંટી નીચે પડશે નહિ.

દેવને મંદીરમાં અદ્ધર રાખવા—મંદીર ચણાવતી વખતે શીખરમાં તથા જ્યાં મૂર્તિ અદ્ધર રાખવાની હોય તેની નીચે જમીનમાં લોહચુંબકના પથરા દટાવવા. લોહચુંબક લોહાને પોતાની તરફ ખેંચે છે. એ સ્વાભાવિક નિયમ છે. હવે જે મૂર્તિ ઘડાવી હોય તેમાં નીચેની બાજુએ તેમજ માથાની બાજુએ લોહાનો લાગ રાખી વચ્ચે-વચ્ચે લોહાનો સળીઓ રાખે છે. ઉપરનો લોહાનો લાગ કાળા રંગ થી રંગવાથી વાળની માફક કાળો દેખાય છે. અને નીચે પણ કોઈ દેખી શકે નહિ તેવી રીતે લોહાનો લાગ રાખે છે. પછી જમીનથી થોડે ઉંચે તે મૂર્તિ રાખવાથી તેમાંના લોહાને નીચે દાટેલો લોહચુંબક પોતા તરફ ખેંચે છે. અને શિખરમાંનો લોહચુંબક પોતા તરફ ઉંચે ખેંચે છે તેથી મૂર્તિ અદ્ધર જોતાં સાક્ષાત્ પરમેશ્વર-તુલ્ય માની પુંજરીનું માન વધારે છે.

પીસ્તોલ ફેડી પોપટનાં બચ્ચાં કાઢવાં કેટલાક જાદુગર પીસ્તોલ ફેડી પોપટનાં બચ્ચાં કાઢે છે, આ લોકો પોતાના સાથી-તની પાસે પોપટનાં બે નાનાં બચ્ચાં સંતાડી રાખે છે પછી પ્રથમ પીસ્તોલ બધાંને બતાવી પછો પોતાની ઝોળી જ્યાં પડી હોય છે ત્યાં બંધ છે. અને ચાલાકીથી પોતાના સાગરીત પાસેનાં બે બચ્ચાં હાથમાં લઈ પીસ્તોલ ફેડતી વખતે હાથમાંથી છોડી દે છે એટલે તે બચ્ચાં પીસ્તોલમાંથી નીકળ્યાં એમ લોકોને લાગે છે.

સાચી જાણસોને બદલે જુડી જાણસો થઈ જવી—કેટલાક માણસો બીજા માણસને સસ્તી કિંમતમાં જાણસો આપવાની લાલચ આપે છે. અને કહે છે કે અમારે દેવું ઘણું થઈ ગયું છે માટે આ જાણસો ગીરો મુકવી છે. આ જોઈ કેટલાક લાલચુ માણસો

લોભાય છે. તેને પ્રથમ સાચી જણસો આપી બજારમાં કિંમત કરાવા મોકલે છે અને બજારમાં જે કિંમત થાય તેના કરતાં અધીક કિંમતે તે જણસો તેમને આપે છે. હવે પેલી સાચી જણસો જેવી જ બુઢી પીતળની કે તાંબાની જણસો સોને રસાવીને તૈયાર રાખે છે. તે પેલી સાચી જણસો અંકાવીને ઘેર આવ્યા પછી પેલાને રૂપિયા લેવા ઘેર મોકલે છે. તે વખતે સાચાને બદલે તેના જેવી જ બુઢી જણસો બદલી નાંખી તેને બુઢી જણસો આપે છે. પૈસા લઈ પેલો માણસ આવ્યો જાય છે અને પછી પેલાને મોં દેખાડતો નથી જ્યારે પેલો માણસ જણસો વાપરે છે ત્યારે કે થોડા દિવસ પછી કાઢે છે ત્યારે સોનાનો ઢોળ જતાં રહેતાં બુઢી જણસો જણાતાં પસ્તાવો કરે છે. માટે આવા માણસોનો વિશ્વાસ રાખવો નહિ.

એક રૂપિયાના સો રૂપિયા કરવા-પ્રથમ પોતાના હાથમાં એક રૂપિયા રાખી બધાને બતાવે છે. ને કહે છે કે: જો જો આ એક રૂપિયા હમણું ઉડી જશે ને ખીજ સો રૂપિયા લઈ આવશે, પછી મુઠીવાળી તેને મત્રવાના ઢોંગ કરી તે ઉપર પુઠ્ઠો મારે છે એમ કરતાં તે રૂપિયા આવો પાછો કરી દે છે. પછી કપડાં કાઢી નાંખી માત્ર એક પહેરેલું ધોતીયું રાખે છે, પછી પછેડી ઓઢી એકદમ કોઈનો હાથ કે આળી ધરાવી બે પોશ્યવી રૂપિયાનો દમલો કરી દે છે. તે જોઈ લોકોને નવાઈ લાગે છે. આ માણસ બે બંગલ વચ્ચે રૂપિયા સંતાડી રાખે છે. તે કોઈ ન બાજુ તેવી રીતે પછેડી ઓઢીને લઈ લે છે, ને પોશ્યતી પછી રૂપિયા બીજાને આપે છે. આ કાંઈ મત્ર નથી પણ હાથ ચાલાકી છે.

પેટી રૂપિયાથી ભરી દેવી ને ખાલી કરવી-એક પેટી કરાવી તેમાં બે ખાતાં રાખવાં તે ખાતાં જણાય નહિ તેવાં રાખવાં અને ઢાંકણું પણ એક તળે અને એક ઉપર એમ રાખવાં. પછી પ્રથમ ઉપરનું ઢાંકણું નાનું રાખવું તેમાં ત્રીસ ચાળીસ રૂપિયા નાંખવાથી ખાતું ભરાયલું જણાય એવી રીતે બનાવવું પછી તેને એક ટેબલ ઉપર મૂકી તે ખાલી પેટીને રૂપિયાથી ભરી દેવાનું કહી તે પછી તે પેટીની નીચેનું ખાલી ખાતું બધાને બતાવવું પછી પેટીને ખાલી ખાતું તળે રહે તેવી રીતે ટેબલ ઉપર મૂકી કહેવું કે જો જો હવે તે રૂપિયાથી ભરાઈ જશે એમ કરી દૂર ઉભા રહી એક પી-

સ્તોલ ફેડવી પછી બધાના ટેબતાં ઉપરનું રૂપીઆવાળું ઢાંકણું ઉઘાડવું તો પેલા રૂપીઆ બધાના જોવામાં આવતાં પેટી રૂપીઆથી ભરેલી જણાશે પછી તેને વળી ટેબલ ઉપર અવળી મુકી કહેવું કે: હવે બધા રૂપીઆ ઉડાડી દઉ છું એમ કરી પોસ્તોલ નારવી ને ઢાંકણું ઉઘાડવું તો પેલું ખાલી ખાતું બધાના જોવામાં આવતાં રૂપિઆ ઉડી ગયેલા જોઈ લોકો આશ્ચર્ય પામશે. આમ પેટી ઉંધી છતી ગોઠવવાની જ કળા છે.

ઠંડા પાણીને વગર દેવતાએ ગરમ કરી ચૂકા બનાવવો- કેટલાક બહુગર એક ચૂકાદાણીને ટેબલ ઉપર મૂકી તેમાં થંડું પાણી રેડાવી થોડીવારે ગરમ કરી દેખાડે છે વળી તેમાં ચૂકા, સાકર ને દૂધ રેડી વગર દેવતાએ ચૂકા બનાવી દે છે. આ ચૂકાદાણીને તળે પડ જાય છે. તે એવું હોય છે કે કોઈ બાણી શકે નહિ: તેમાં કર્ળાયુનો ભરી મૂકે છે. પછી પેલી ચૂકાદાણીમાં બાણુ ઉપર એક કાણું હોય છે. તેમાં થઈ ચૂકાદાણીમાં પાણી રેડતી વખતે થોડું પાણી પેલા કાણામાં રેડે છે તેથી અંદર યુનો ગરમ થતાં ચૂકાદાણીનું પાણી ઉંનુ થઈ ખદખદવા લાગે છે તેમાં થોડો ચૂકા, સાકરને દૂધ પણ નાંખે છે આ વખતે યુનામાં ઠંડું પાણી પડવાથી ચૂકાદાણી પણ ગરમ થઈ હોય છે તે બધાને બતાવે છે કે જુઓ. આનું નામ તે ઇલમ. આ પ્રમાણે ચૂકા પણ તૈયાર થાય છે. તે બધાને ચૂકાદાણીના નારચોડાથો કાઢીને આપે છે. લોકોને નવાઈ લાગે છે કે વગર દેવતાએ આ ચૂકાદાણી શી રીતે ગરમ થઈ હશે અને ચૂકા પણ શી રીતે બન્યે. હશે. પણ તેમાં તો પેલા કર્ળાયુનાનું મહાત્મ્ય છે.

આ પ્રમાણે બહુગરો બાવાઓ અને સિક્કુક પ્રાદ્ધણો ઘણા જુદા જુદા ખેલો કરે છે. અને લોકોને ઠગે છે. ઘણા બાવાઓ સિદ્ધનો ડોળ કરીને પોતાના ઉપર બીજાઓની આસ્તા બેસાડવા માટે આવા ચમત્કારો કરી બતાવે છે. તથા લોળા લોકો તેમને શુરુ તરીકે માને છે. કેટલાક તો માત્ર આ ધધો લઈનેજ બેઠેલા હોય છે. આજે સર્વ ચમત્કારને નમસ્કાર કરે છે એમ સમજી લોકોને ચમત્કાર કરી વથ કરે છે. લોકો બિચારા તેમના ચમત્કારથી અંજાઈ જઈ તેમને પાકાં સીધાં, પૈસા વિગેરે આપે છે.

કેટલાક લોકો તેમની તેવી વિદ્યા શીખવા પૈસા ખર્ચે છે.

ઘેરાં ઘણાં ભોળાં હોય છે તેને ખેતરાતાં વાર લાગતી નથી તેઓ આવા સાધુસંતોથી ઘણીવાર ફસાય છે. કેટલાંક ઘેરાં પ્રજા ન થવાથી પ્રજા થાય તેવા ઉપાય શોધવા આવા ઢોંગી મહાત્માને સેવે છે. કેટલીક પોતાના પતિને વશ કરવા આવા ઢોંગીઓ પાસે ફેરા ખાઈ છાના માના પૈસા ખર્ચાવે છે. પણ આ બધાને ઢોંગ સમજવા. જે માણસો અમત્કાર કરે છે તેમનામાં કોઈ પણ પ્રકારનાં સિદ્ધિ માની લેવી નહિ પણ તેમને ઢોંગી સમજવા. ખરા સિદ્ધ પુરુષો અમત્કાર કરતા જ નથી. તેમનાથી તો તેમના શિષ્યોનાં જીવન બદલાઈ જાય છે એજ તેમનો અમત્કાર છે.

અમે ત્રીકાજ્ઞાની છીએ એમ કહી ઘણા માણસો લોકોના હાથ ભેઈ પૈસા છોડાવે છે તેમને માતા મહાદેવની ઉપાસના કરવાનું કહી પોતેજ પૈસા લઈ ગુજરાત ચલાવે છે. માટે તેવા ઉપર ભરોસો રાખવો નહિ. માત્ર ઇશ્વરનું જ સ્મરણ કરવું.

તમારે ઘણા પૈસા મેળવવા હોય, પૈસાદાર થવું હોય તો

હુન્નર વિજ્ઞાન

માસીકના ગ્રાહક થજો આ માસીકમાં વેપાર સંબંધી, હુન્નર ઉદ્યોગ સંબંધી, ખેતીવાડી સંબંધી અનેક વિષયો આવે છે. તે વાંચવાથી પૈસા પેદા કરાવનાર હજારો ઉપાયો જાણી શકાય છે. વેપાર ખીલવવાના અનેક માર્ગો જાણવામાં આવે છે. ધરગતુ હજારો હુન્નરોનું જ્ઞાન થાય છે. વાર્ષિક લવાજમ માત્ર રૂ. ૪-૦ આજેજ ગ્રાહક થજો. નમુનાના અંકની કીમત ૦—૮—૦

આ માસીક માટે વિદ્વાનોના ઉત્તમ અભિપ્રાયો મળ્યા છે જાણીતાં પત્રોએ તેને એક અવાજે વખાણી દીધું છે. પહેલો અંક જોતાં જ તમને ગ્રાહક થવાનું મન થઈ જશે.

મેનેજર હુન્નર વિજ્ઞાન અમદાવાદ.

ભાગ ૧૩મો

ચમત્કારીક ગુપ્ત પ્રયોગો.

પ્રકરણ ૯૮ મું

ચમત્કારીક પ્રયોગો.

લોહનું તાંબુ દેખાડવું—મોરથુયાને વાટીને લોહા ઉપર ચોપડવાથી લોહું તાંબા જેવું જણાય છે.

જાદુઈ સાબુ બનાવવો—પાણી અને તેલ એકત્ર કરી તેમાં એમોનિયા મેળવવાથી સાબુ બની જાય છે.

અફીણનો નીશો ઉતારી દેવો—સીતાફળીનાં પાન લાવી વાટીને તેનો અર્ક કઢવો. અફીણનો નીશો જેને ચઢ્યો હોય તેને ખવરાવવાથી નિશો અને બેહોશી ઉતરી જાય છે.

કપડા ઉપર દીવો કરવો—કપુર અને હળદરને એકત્ર વાટી પાનના રસમાં ધુટી તેની દીવેટા બનાવી પછી છાયામાં સુકવી તૈયાર કરવી આ દીવેટ સજગાવી કપડા ઉપર મૂકવાથી કપડું સજગતું નથી.

ઉંઘ ન આવે—સુંઠ, મરી, મીઠું એકત્ર વાટી સાત દિવસ સુધી રાજ આંખમાં આંજવાથી ઉંઘ આવતી નથી.

પાણીનું દુધ કરવું—એરંડાની મીઠે પાણીમાં વાટી વાડકીમાં ચોપડીને સુકવરી આ પ્રમાણેના એક બે પાસ તેને દેવા પછી તેમાં પાણી ભરવાથી તે દુધ જેવું દેખાયે.

એક કલાકમાં તુળસી ઉગાડવી—કુસુમના કુલનું તેલ કાઢી તેમાં તુળસી નાંખી આઠ રોજ પલાળી રાખી પછી બીની માટીમાં રાપવાથી એક કલાકમાં ઉગી નીકળે છે.

પાણી જમાવી દેવું—એક ઘડામાં એક શેર પાણી ભરી તેને દેવતા પાસે મૂકી તેમાં એક મુઠી મીઠું નાંખવું અને તેમાં તેટલો બરફ નાંખવો તો પાણી જામી જાય.

પાણીમાં દીવો કરવો—કપુર વાટી તેમાં ૩ લેળવી દીવેટ બનાવવી પછી તે દીવેટ સજાગાવવી. પાણી ભરેલા વાસણમાં પાણી ઉપર દીવો મૂકી પાણી ભરેલા વાસણમાંથી દીવો સળગે છે. પણ પાણીથી એલવાઈ જતો નથી.

લોઢું ગાળવું—લોઢાને લાલચોળ થાય તેટલું ગરમ કરી તેના ઉપર ગંધક નાંખવાથી પાણીની માફક લોઢું એગળી રસ બની જાય છે. પછી તેને જેવી એડીમાં ઢાળવું હોય તેવી એડીમાં રેડી શકાય છે.

ઘડો ફુટે પણ પાણી ન નીકળે—એક કાચો ઘડો લાવી તેની અંદર કુંવારપાઠાનો રસ ચોપડી સુકવવો એ પ્રમાણે કુંવાર પાઠાના રસના સાતપુટ આપી ઘડો તૈયાર કરવો પછી તેમાં પાણી ભરવામાં આવે અને તે ઘડો ફેંકી નાંખે છતાં પાણી જતું ન રહે પણ બંધાઈ રહે.

કુલ ઘણો વખત તાજાં રાખવાં—પાણીમાં મીઠું નાંખી તેમાં કુલ નાંખવાં તે ઘણા દિવસ સુધી સુકાતાં નથી પણ જ્યારે કાઢીએ ત્યારે તાજાં દેખાય છે.

ગ્યાસના જેવો પ્રકાશ—એક તોલા કપુરમાં અજમેરનાં કુલ નાંખી. ઘુંટવાથી તેલ જેવું બને છે પછી તેમાં ખાંડી ઢાઝ નાંખી ઘુંટી એક રસ કરી તેમાં લેમ્પની બત્તીઓ એક કલાક સુધી બોળી રાખીને બહાર કાઢી પછી છાંયે સુકવી તૈયાર કરવી. આ બત્તી ફ્લાનસ કે લેમ્પમાં ઘાલી પછી સળગાવવાથી ગ્યાસના દીવા જેવો તેજસ્વી પ્રકાશ આવે છે.

ખનાવટી મદ—કપુર ત્રણ માસા, છમાસા ફટકડી એકત્ર વાટી, એક શેર ખાંડની ચાસણી કરી તેમાં નાંખવું. પછી એક બે તારી ચાસણી થતાં ઉતારી લઈ તેમાં અર્ધો શેર પાણી રેડી જરા ઉકાળી

પછી ઉતારવું. ઠંડુ થયે તેમાં ચોખું મદ ચોડું મેળવી એકત્ર કરી રાખવું તો આ બધું ચોખા મદ જેવું જ લાગશે. પરીક્ષામાં પણ મદ જેવું જ જણાશે. આ પમાણે ઘણા બનાવટી મદ બનાવે છે.

અગ્નિ વગર પાણી ઉકાળવું—એક કાચના પવાલામાં સોડા અને પાણી એકત્ર કરી જકવું પછી બીજા પ્યાલામાં પાણી રેડી તેમાં લીંબુનું સત્વ-એસીડ સાઈટ્રીક નાંખવું. પછી તે બંને પાણી ભેગાં કરવાથી ઉકળી ઉભરેા આવી બળબળાટ થાય છે.

તરત દહીં જમાવવું—ખસખસ વાટીને તૈયાર રાખવી ચઢી ન્યારે દહીં જમાવવું હોય ત્યારે દુધને ઉનું કરી હલાવી તેમાં ખસખસનું ચુર્ણ નાંખવાથી દુધનું દહીં તરત જામી બાય છે.

રથ સહિત સૂર્ય જણાવો—બીજેરાના બીનું તેલ કાઢીને તાંબાના વાસણમાં ભરવું. પછી બપોરે તાપમાં તે વાસણ રાખીને તેમાં સૂર્ય ભેવાથી રથ સાથે સૂર્ય જણાશે.

દીવામાં ફુદ્દાં ન પડે—દીવાના ઢાડીયામાં એક ફુંગળીનો કકડો રાખવાથી તેમાં ફુદ્દાં પડતાં નથી.

મઝડુ બોલાવવું—અકોલના તેલનું ટીપું મુઝદાના મોંમાં મુકવાથી એક પહોર પછી તે મઝડુ બોલાવી શકાય છે.

પાણીમાં હાથ બોળતાં પલળે નહિ—પાણી ભરેલા વાસણમાં લાઈકોડિયમ નાંખી તેમાં હાથ બોળવાથી હાથ પલળતો નથી.

ફુલોના રંગ બદલવા—એમોનીયાની ધુણી ઉપર લાલ કે લીલા રંગનું ફુલ ધરતાં તેનો રંગ ઉઠો થાય છે. સફેદ ફુલ ધરવાથી તમાકું જેવો પીળો રંગ થાય છે. ચ્યુરીઆટોક એસીડ ગ્લાસની ધુણી ઉપર લીલો કે સફેદ રંગનું ફુલ ઉપર ધરવાથી લાલ રંગનું બનેછે. મંધકની ધુણી ઉપર પીળા રંગનું ફુલ ધરવાથી ધોળું થાય છે. કરેણનું ફુલ ધરવાથી સફેદ થાય છે. તે ફુલ ઉપર ફટકડીનું પાણી છાંટવાથી પાછો તેજ રંગજ જણાય છે.

કપડા ઉપર દેવતા મુકવા છતાં ન બળે—કપુર અને સ્પીરીટ એકત્ર કરેલા અર્કમાં કપડુ પલાળીને તેના ઉપર દેવતા મુકવાથી કપડુ બળતું નથી.

પાણીમાં ડુબે નહિ—એ મોંઢાના સાપના લોહિમાં લુધડુ પલાળી તાપમાં મુકવવું પછી તેનો ગોળો કરી મોંમાં રાખવાથી પાણીની અંદર ઉતરી શકાય પણ બુડાતું નથી.

હાથે દેવતા પકડવો—કુંવરપાડાના રસમાં પારો મેળવી તે હાથે

ચોપડી હાથ સુકાવા દઈ પછી તે હાથમાં દેવતા પકડવાથી દઝાતું નથી.

બુદ્ધિ ને જ્ઞાન વધે—કાર્તિક કે મહા માસની સુકલ ચૌદશના રોજ શંખાવલીને નોતરી આવી હસ્ત નક્ષત્રમાં તેને ઉખાડી લાવી તેની શ્રવણ નક્ષત્રમાં વાટી ચણું કરીને ગોળી બનાવવી. તે ગોળી જે પાસે રાખે તેની બુદ્ધિ અને જ્ઞાન વધે છે.

પ્રકરણ ૬૯

ગુપ્ત વિધાઓ

હઝરત ભરવાની રીત—મીંઢળની લખ્મમાં ૩ મેળવીને દીવેટ બનાવી તેલ પૂરી દીવો કરીને તે દીવાનું ચંદન પુખ્પાદિથી પુજન કરી તેની સામે દસ વર્ષની કન્યા અથવા તો પુત્રને બેસાડી દીવા સામું જોઈ રહેવાનું કહેવું. પછી દીવા આગળ નીચેના ચંત્ર લખીને મૂકવો.

૧	૮	૩	ત
૫	૬	૩	ર
૭	૨	૯	ક
૭	૪	૫	લી

આ ચંત્ર દીવા આગળ મુકી પૂજન કરવું. પછી તે ચંત્ર ઉપર દીવાનો પ્રકાશ પડે તેમ જોડવીને તે ચંત્ર સામું જોઈ રહેવાનું તે બાળકને કહેવું અને પછી મીંઢ-

ળની લખ્મ તેલમાં કાલવીને હથેળીમાં ચોપડી તેના સામું તાટક કરીને જોઈ રહેવાનું તેને કહેવું પછી પા-અર્ધા કલાક પછી તેને ત્રીકાળદર્શકદર્પણ જોવાની રીત પ્રમાણે પૂછી-ભવિષ્યની વાત પૂછવાથી તે કહી શકે છે. ચોરી કરનાર ચોરનું નામ બતાવી શકે છે, ચોરેલી વસ્તુ ક્યાં ગઈ છે તે બતાવી શકે છે. તેમજ તેને પૂછવાથી ભૂત ભવિષ્ય અને વર્તમાન કાળની વાત કહી આપે છે.

એક વખત બરોબર ન બતાવી શકે તો ખીજે દિવસે ફરી આ પ્રમાણે તેને બેસાડવો. અભ્યાસ પાડ્યા પછી તે બરોબર ભવિષ્યની વાત જણાવી શકે છે.

મરી ગયેલાં માણસોને નજરો નજર જોવાં—કોઈપણ માતુની વીંટી બનાવવી. પછી તેમાં નંબ જડવાની જગાએ ચણાની

દાળ જેટલો ગોળ ખાડો રાખવો પછી મનુષ્યની ચિતાનો કોથલો ૩ માસા, કાળા સર્પની કાંચળીની ભખમ ૩ માસા અને અલકતરા ૧ તોલો લઈ સર્વને અગ્નિમાં નાંખી ભખમ કરી એકત્ર કરી શનિવારે વીંટીના નંગ જડવાના ખાડામાં ભરી ઉપર નંગ ચોટાડી દેવરાવવું આ વીંટીના નંગ ઉપર ચમેલીના તેલનું ટપકું ચોપડવું અને નીચેનો મંત્ર ભણવો.

ॐ ह्रीं इमंशान वासिनी महाकाळी के आगच्छ अवतर अवतर पितृन् दर्शय दर्शय ॐ स्वाहा. ॥

આ મંત્ર ત્રણવાર જપીને તેલ ચોપડવું પછી દશ વર્ષ સુધીના ખાળકને અથવા પચાસ વર્ષની અંદરની સ્ત્રીને એ વીંટીના નંગ સામે જોવાનું કહેવું. ખરોબર ત્રાટક કરી રહેવાથી તે વીંટીનું નંગ ઘોળુ જણાવા લાગે એટલે તેને કહેવું કે: તમારે મરી ગયેલા જે માણસને જોવાની ઇચ્છા હોય તેનું મનમાં સ્મરણ કરો અને એ વીંટીની ચુતીમાં જુઓ એટલે તે તમને તેમાં જણાશે. આ વખતે આમતેમ ડાકેરાં ન મારતાં માત્ર વીંટીના નંગ સામે એકી ટસે ત્રાટક કરીને જોઈ રહેવું. તેથી મરી ગયેલાં મનુષ્ય, મા બાપ, ભાઈ, સ્ત્રી, મિત્ર વિગેરે જેનું તે જોનાર સ્મરણ કરે તે સર્વ તે વીંટીની અંદર દેખાય છે.

ભૂત દેખાય—ચણાડીનો રસ આંખમાં આંજવાથી ભયંકર ભૂતો જોવામાં આવે છે.

પૂર્વ જન્મ જણાય—અંકોલના ખીયાનું તેલ કાઢી તેમાં ઘી મેળવવું પછી તેનો દીવો કરીને મેશ પાડવી પછી પુણ્ય નક્ષત્રમાં તે મેશ બંને આંખે આંજવો પછી ધ્યાન ધરવાથી પોતાના પૂર્વજન્મનું જ્ઞાન થાય છે.

દેવ-દેવીનાં દર્શન થાય--અંકોલનાં ખીયાનું તેલ કાઢી તેમાં પછી તગરનું ચૂર્ણ કરી તેમાં મેળવવું તેનું આંજન કરવાથી જ્યાં જુવે ત્યાં દેવ અને દેવીનાં દર્શન થાય.

પિતૃદર્શન—રવિવારને રોજ ગધેડાનું મૂત્ર લાવી પછી તેમાં શુગર નાંખી એકત્ર કરી આંખમાં આંજવાથી પિતૃઓનાં દર્શન થાય.

ભૂત કહાડવું—લસણનો રસ કાઢી તેમાં હીંગ ધસવી પછી જેને ભૂત વળગ્યું હોય તેની આંખમાં આંજવાથી ભૂત તરતજ

નાસી જાય છે. અને તે ભૂતબાળાને સુધાઠવાથી ભૂત જતું રહે છે ને તે સાબો થાય છે.

ભૂતપ્રેતનો દોષ કાઢવો—નદી કિનારે પડ્યા રહેલા નાવનો ખુટો લાવવો, ઘોડાનો નાળ લાવવો અને તેનું લવાર પાસે કડુ બનાવવું પછી તેને ચમરનો ધુપ દહાડે પહેરવાથી ભૂતપ્રેતાદિક જતાં રહી શરીર નિર્દોષી બને છે.

મોહિની—શ્ચીંદુર, કેશર, અને ગોરોચન એકત્ર થસી તેનો આંદો કરવાથી જે ભુવે તે મોહ પામે છે,

ચીમની કુટુંબ—કાચની ચીમનીને ટાઢા પાણીમાં મૂકીને તે પાણી ધીમા અગ્નિથી રહેજ ગરમ કરી ઉતારી લેઈ ઠંડુ પડેથી ચીમની કાઢી લઈ વાપરવી પછી તે વધુ તાપ લાગતાં પ્રુટી જતી નથી.

પારાનો ઝાસ બનાવવો—પારો અને કલાર્ધ બંનેને ટેવચંપાના-દુધની સાથે ઘુટવાથી એક બની જાય છે પછી તેની હાથવડે જે વસ્તુ બનાવવી હોય તે વસ્તુ બનાવી શકાય છે. તેનો ખાલો બનાવી સુકવવાથી ઠરી જાય છે.

પારાની ગોળી—તેમ લોઢાની કલાર્ધમાં અળસીના તેલમાં પારો નાંખી ગરમ કરવાથી પારો જામી જાય છે પછી તેની ગોળી, મૂર્તિ ખાલો જે બનાવવું હોય તે બનાવી શકાય છે.

ઘરમાં સાપ ન આવે—સિંહની ચરખી અથવા તો કુમરી ઘરમાં રાખવાથી સાપ રહેતો નથી, હોય છે તો જતો રહે છે.

ઉંદર ઘરમાંથી જતા રહે—ડાખા હાથે ઉંદરો નાખ લાવી તેની ઘરમાં ધુણી કરવાથી ઉંદર જતા રહે છે.

માખી જાય—અકલગરાનું મૂળ અને ગંધક બને વાટીને પાણીમાં મેળવી ઘરમાં છાંટવાથી માખી જતી રહે છે.

તાવ જાય—રવિવારે ધંતુરાનાં પાન લાવી પુરુષના જમણા ને કીના ડાખા હાથે બાંધવાથી એક દિવસમાં તાવ જતો રહે છે.

શીશીમાંનો રસ ઉડી જવો—એક સીસામાં લીંછુનો રસ ભરી તેમાં પીળી કોડીની ભજમ નાંખી શીસાનું મોં અંગુઠાથી બંધ કરવું તો શીડીવારે સીસામાંનો રસ ઉડી જઈ સીસો ખાલી થઈ જશે.

જરની વગર દેવતાએ ધાણી રોડવી—જરને પ્રથમ ત્રણ દિવસ પાણીમાં પલાળી રાખી પછી એક દિવસ ચોર અને આક-ડાના દૂધમાં પલાળી તેને છાંયે સૂકવી દેવી, પછી તે જરને ચુંકીમાં રાખી તડકામાં એક ઘડી મૂકી બંધ કરી રાખવી, પછી ઉઘાડવાથી તેની ધાણી પુટશે અથવા તડકામાં એક વાસણમાં નાખવાથી ધાણી કુટવા લાગશે.

આંખાનું ઝાડ ઉગાડવું—આંખાની ગોટલીને ચોરના દૂધની ૨૧ ભાવના દેવી એટલે દૂધમાં ગોટલી પલાળી છાંયે સુકવવી એવી રીતે ૨૧ વાર કરી તૈયાર કરવી. તે પછી તેને માટીમાં રોપી પાણી રેડી તેના ઉપર લુધડુ ઢાંકી રાખવું એ ત્રણ ઘડીમાં વસ્ર લઈ લેવું તે આંખો ઉગેલો જણાયો.

સોનાને ધોણું બનાવી દેવું—સુરોખાર અને કળાયુતો પાણીમાં પલાળી સોના ઉપર ઘસવાથી સોનું ધોણું થઈ જશે.

હોઠ ધોળા થાય—ગંધકને પાનમાં નાંખી કાઢીને ખવરાવવાથી હોઠ ધોળા થાય છે.

બગડેલું ઘી ચોખું કરવું—મણ એ મણ બગડેલું ઘી કઢા-ઈમાં નાંખી કઢાવી ઉનું કરી તેમાં કુંગરીનો ગાંડોયો નાંખવો તે ચોડીવારે ઘી ચોખું થઈ જશે પછી કુંગરી કાઢી લેવી.

મગ વિગરે કઠોળ મળે નહિ—હીંગને પાણીમાં પલાળી જે વાસણમાં મગ-ચોળા ભરવા હોય તેને તે પાણીથી ધોઈ નાંખી પછી સુકાવા દઈ તેમાં મગ, સીંઘોડાં વિગરે ભરવાથી મળતાં નથી.

આદાસીસી મટે—રવિચારના રાજ ધોળી ચણાખડીનાં મૂળ લાવી જે કાને બાંધે તેની આદાસીસી મટે છે.

લોહીવા મટે—રવિવારે ધોળી ચણાખડીનાં મૂળ લાવી કેઢે બાંધવાથી સ્ત્રીને લોહી પડતું નથી.

શત્રુને તાવ લાવવો—રવિવારે પુષ્ય નક્ષત્ર હોય તે દહાડે ઇન્દ્રવરણનું મૂળ લાવી, પીંપર, સુંઠ અને મરી સાથે એકત્ર વાટી ચુર્ચું કરી દૂધમાં ધુંટાવી ગોળીઓ વાળી ધુપ દઈ તૈયાર કરવી. તે ગોળી દુશ્મનને માથે મૂકવાથી તેને તાવ આવે, અને માંદો પડે.

ભુત ઘરમાં ન રહે—ધોળો મરઘડો જે ઘરમાં રહે તે ઘરમાં ભુત રહેતું નથી.

સીનો મરેલો ગર્ભ બહાર કાઢવો—ઝાયનું છાશ પાચેર પાણીમાં પલાળી કપડે ગાળી તે પીવાથી મરેલો ગર્ભ નીકળી પડે.

વિદ્યા વધે—મહા મહિનાની વદ આઠમના રોજ પૂર્વાષાઠા નક્ષત્ર હોય તે દિવસે અર્ધી રાત્રે જીમ ઉપર ઊંઘી આ અક્ષરો લખવા અને તે મંત્રની ૧ માળા વિધિપૂર્વક જપવી તેથી બુદ્ધિ વધે અને વિદ્યા આવડે.

ભાગેલી ચીમની સાંધવી—કળી ચુનો અને ઇંડાંની સફેદી એકઠી કરી લાઠી બનાવી ભાગેલી કાચની ચીમની તેનાથી સાંધી શકાય છે.

ખાટલીમાં દેવતા ભરવો—ધોળો સીસો લાવી તેમાં દારૂ ભરીને તેની અંદર અંધક નાંખી અંધારામાં મુકવાથી સીસામાં દેવતા ભરેલો છે એવું દેખાશે.

દારૂનો નિશો ઉતારવો—મુળા અને ફટકડીને પાણીમાં ધસી પાવાથી તે ક્વા પેટમાં જતાં જ દારૂનો નિશો ઉતરી જાય છે.

સોનાની વસ્તુને પોલીસ કરવી—ગેરૂ બે ભાગ, નવસાર ૧ ભાગ બંનેને પાણીમાં ઘુટીને સોનાની જથ્થસ ઉપર ચોપડવું અને પછી અગ્નિમાં સુકવવું. પછી બહાર કાઢી ટાઢા પાણીમાં ગોળો ચોખા પાણીથી ધોઈ નાંખી પછી ગેરૂ પાણીમાં વાટીને તે ચોપડવો અને અગ્નિ ઉપર સુકવવું પછી ગ્રશ અથવા તો કપડાથી તે જથ્થસ સાફ કરી દેવાથી સોનાની જથ્થસમાં ચળકાટ આવે છે.

હડકાયા કુતરાનું ઝેર—હડકાયા કુતરું કરડે તેના ઉપર ઉંદરની વિદ્યા વાટીને ચોપડવી જેથી ઝેર ચઢતું નથી ને મટી જાય છે.

મનુષ્યને આકર્ષણ કરવું—કાળા ધંતુરાના પાનના રસમાં ગોશાચન મેજવી તે વડે લોજપત્ર ઉપર પંદરો ચંત્ર લખી તેની નીચે જેને બોલાવવો હોય તેનું નામ લખીને ખેરના લાકડામાં બાળવો તો જે માણસને આકર્ષણ કરવું હોય તે ગમે ત્યાં સ્થાય ત્યાંથી આકર્ષાઈ પાસે આવે છે.

ઝાંખ મટે—ધોળી ચણાખડીના પાનનો રસ આંખે આંજવાથી ઝાંખ મટે છે, અને આંખોનું તેજ વધે છે.

દેવતામાં હાથ ન બળે—બે ભાગ આસેનિક, અર્ધો ભાગ પારો અને અર્ધો ભાગ કપુર લઈ એકત્ર વાટી તે હાથે ચોપડી દેવતા પકડવાથી ઠગાતું નથી.

દિવસે તારા બેવા—સેફેદ મુરમો લાવી વાટીને અગથીયાના કુંડના રસમાં ત્રણ દિવસ મુઘી પલાળી રાખવો અને ચોથે દિવસે કાઢી તેને ખુબ તૈયાર કરવો તે આંખમાં આંજવાથી દિવસે તારા દેખાય એટલું તે જ વધે.

ઓલવાઈ ગયેલો દીવો દેવતા વગર સળગાવવો—ગંધક, હરતાલ અને કપુર સર્વ એકત્ર વાટી તૈયાર રાખવું. દીવો ઓલવાઈ જાય ત્યારે તેની દીવેટના ગલમાં ઉપરની ફવાની ચપટી ભરીને નાંખવાથી વગર દીવાસળીએ દીવો પ્રકટી ઉઠે છે.

બાળકોના દાંત વગર દુઃખે કુટવા—સરસવ લાવીને બાળકને ગળે બાંધવાથી બાળકને દાંત કુટતી વખતે પીડા થતી નથી.

અગ્નિથી મુખ દાઝે નહિ—લાંબો પીંપર અને ગોળ પીંપરો લાવી બંને સરજે ભાગે લઈ વાટીને મુખે ચોપડવાથી અગ્નિથી મુખ દાઝતું નથી.

હાથમાં વીંછી પકડવો—મુળાનાં પાનનો રસ હાથે ચોપડી હાથમાં વીંછી પકડવાથી ડંખ મારતો નથી.

મુખે પ્રસવ થાય—ધોળી સુંઠના મુળને ચોનિમાં રાખવાથી મુખથી પ્રસવ થાય છે ને કષ્ટ થતું નથી.

વીંછીનું ઝેર ઉતારવું—ભારનો રસ પલાસપાપડો અને આક્રાન્તું રૂઘ એકત્ર વાટી દુધમાં ઘુંટી ગોળી બનાવવી. પછી વીંછી કરડે તો વીંછીના ડંખ ઉપર તે ગોળી ઘસીને લગાવવાથી વીંછી તરત જ ફતરી જાય છે.

સીસું ચાવવું—સીસાને અગ્નિમાં તપાવી આઠાના રસમાં નાંખી પછી ચાવવાથી ચાવી શકાય છે.

અનાજ વધે—ધોળી ચણાખડીના મુળને કાળી ચૌદસે લાવી તેને તાંબાના તાવીતમાં મઢાવી અન્નની કેડીમાં રાખવાથી અનાજ વધે છે.

કમળની કઢાઈમાં બજામાં તળવાં પશુ બળે નહિ—ફટકડી

અને કપુરવાટી કાગળની કઢાઈ ઉપર ચોપડી તૈયાર કરવી તે પછી અગ્નિ ઉપર સુકી તેમાં તેલ પુરી બજાયાં તરવાથી તરી શકાય છે પણ કાગળની કઢાઈ બળતી નથી.

ઘડો કુટે પાણુ પાણી ન ઢળે-પીલુડાનું મુળ લાવી તેને વાટી પાણી ભરેલા ઘડામાં નાંખવું પછી ઘડો ફાટી નાખ્યા છતાં જળ ઢળશે નહિ બંધાઈ જશે.

લોજન કરતાં હસે-કાળું ગધેડું બ્યાં આગોટેલું હોય તેની ધુળ રવીવારે લાવવી પછી તે ધુળ થાળી તળે નાંખી ત્યાં થાળી સુકી જે જમવા બેસે તે જમતાં જમતાં હસાહસ કરે.

પાણીથી અગ્નિ પ્રકટ થાય-ગંધક અને નવસારની પોટલી બાંધી તેમાં પાણી છાંટી હાથે મસળવાથી અગ્નિ દેખાય છે.

હાથમાંથી વસ્તુ કોઈ દેખે નહિ-મનસીલ અને હરતા-હને ગાયના ધીમાં વાટી તેની ગોળી કરી મોરને રાજ ખવરાવવી એવી રીતે સાત દિવસ ખવરાવ્યા પછી મોરની વીંછા લઈ તે હાથે ચોપડી ખસ કરતી વખતે હાથમાં જે વસ્તુ રાખવામાં આવે તેને બીજા કોઈ દેખી શકે નહિ.

જોવાયલી વસ્તુ ઠેકાણે આવે-વનમાં જઈ શનીવારે ઉંધા-પુલી નોંતરી આવી તેને દોરો બાંધી, મુગરનો ધુપ કરી ગોળ નેવેલ ધરાવી આવવું પછી રવીવારે તેનાં જળ કોઈને પડછાયો ન પડે તેવી રીતે લઈ આવી તેને ધુપ હઈ આ મંત્ર જપવો." ઓમ નમો હ્રિષ્ણય સંવાદષ્ટા ચિદાય હ્રવાહા" આ મંત્ર એકસો એકવાર જપ્તિને તૈયાર કરી પછી જેની વસ્તુ જોવાઈ હોય તેનાં ઘેર આપવાથી જોવાયલી વસ્તુ જડે, કેઠે બાંધવાથી સર્વ દુઃખ ભય, જોવાયલી વસ્તુ આવે, મનની ચિંતા ભય.

દર્પણમાં જુદી ભાતનું મોં જણાવું-અમલવેત અને કેસુ-હાનાં રાતાં ફુલ લાવી બંને વાટીને આરસીમાં ચોપડવું પછી તેમાં મોં ભેવાથી જુદીજ ભાતનું મોં જણાય.

ગુપ્ત અક્ષર-ડુંગરીના રસ અને ખજુર મેળવી તેનાથી કાગળ પર લખેલું લખાણ જણાતું નથી પણ તેને દેવતા ઉપર ધરવાથી વાંચી શકાય છે.

પાણીમાં ઓળવાથી અક્ષરો જણાય—લીંબુના રસમાં ફટ-ડી મેળવીને તેનાથી કાગળ ઉપર લખવું, પછી સુકવવું તો અક્ષરો દેખાશે નહિ પણ તેને પાણીમાં ઓળતાં અક્ષરો ખાઈ આવશે.

સોનેરી અક્ષરો—કૌચનાં પાનનો રસ કાઢી તેમાં ચુનો પલાળી નાથી કાગળ ઉપર લખવું તે અક્ષરો સોનેરી જણાશે.

પીળા અક્ષરો—નવસાર અને દૂધ મેળવીને તેનાથી લખવું પછી ને અગ્નિ ઉપર ધરવાથી પીળા અક્ષરો જણાય છે.

બ્રહ્મરાક્ષસને કાઢવો—ગોરખમુંડી, ગોખરું, ગૌમૂત્રમાં વાટી તેની ૧૫ લેવાથી બ્રહ્મરાક્ષસ અને ભૂતો જતાં રહે છે.

ભૂત જાય—લીંબુના પાન, વજ, હીંગ, સાપની કાંચળી અને રસવને એકત્ર વાટી તેનો ધુપ કરી તેની ધુણી દેવાથી ભૂત, કિની સર્વ જતાં રહે.

ઉઘેવ ન લાગે—એક તોલો રસકપુર લઈ ૧૪૪ તોલા પાણીમાં મેળવી તે પાણીને ચોપડીઓ, કળાટ, વિગેરે સ્થળે છાંટવાથી તે ઉઘેવ આવતી નથી ને બીજા જતું પણ થતાં નથી.

સાપનું ઝેર ઉતરે—મોરથુય વાટીને નાકમાં સુંઘાડવાથી સાપનું ઝેર તરે છે. તાજા કમળ ગટ્ટા (કમળકંઠ) નાં બીને વાટી આંખ-થી સાપનું ઝેર ઉતરે છે.

ભીંતે આગ લગાડવી—શરાખ અને માટીનું તેલ એક દિવાલમાં પડવાથી અગ્નિ સળગતો હોય તેવું જણાય પણ આગ લાગે નહિ.

નેત્રરોગ—વાંદરાની વિષ્ટા લાવી તેને વાટી આંખે ચોપડવાથી રોગ મટે છે.

માથું દુઃખવું—ઘોડાની લાલ લાવી તેને નીચોવી રસ કાઢી નમા ટીપાં પાડવાથી માથાની પીડા મટે છે.

માથાના કીડા જાય—જ્યાં કીડા પડ્યા હોય ત્યાં ઉંટનું તર લાવી તેમાં ૩ પલાળી કીડા વાળી જમાએ મૂકવાથી તેના સહી કીડા મરી જાય છે.

આંખોમાંથી પાણી નીકળવું—બાળકનો નખ આંખમાં ફેરવાથી આંખમાંથી પાણી નીકળતું બંધ થાય છે.

દાંતની પીડા—આયનું મુકું છાણું લાવી વાટીને દાંતે ઘસ-થી દાંતની પીડા મટે છે.

કાનના રોગ ને માથાના રોગ-અરડુસાતું મૂળ લાવી તેને સ કાઢી તે બરાબર તેલ નાંખી ઉઠાળવું જ્યારે રસ બગી બચ ને તેલ બાકી રહે ત્યારે ઉતારી તેલ ગાળી લેઇ તે થંડુ તેલ કાનમાં નાંખવાથી કાનના રોગ મટે છે તેમ જંડેરાપણું મટે છે ને માથાની વીડા મટે છે.

પેસાએ જતું લોહી બંધ થાય-જવાસા ઘસીને પીવાથી કાઢે થાય છે.

સુખ જુલ્મખ-નવટાંક ચોખા, નવટાંક સાકર, નવટાંક ગુલામનાં ફુલ સર્વેને અર્ધાંશેર દુધમાં પકવી ખીર બનાવવી તેમાં નવટાંક થી નાંખી ખાય તો જેટલું પાણી પીવે તેટલા જુલ્મખ થાય.

દાદર-રાળ, ગંધક, ટંકજીખાર, સુરાસાની અજસો સર્વેને વાટી પાણીથી ઘુટી ગોળી બનાવવી પછી તે ગોળી ઘસીને દાદર ઉપર ચોપડવાથી દાદર મટી બચ છે.

શરીર પુષ્ટ થાય-દુધમાં ચોળીને રોટલો ખાય તો શરીર કાઢે પુષ્ટ થાય છે. સીએએ આસંદ, મુસળીને વાટી તેની બરાબર ગાયના દુધમાં પકાવી ખાવાથી શરીર પુષ્ટ થાય છે.

વંધ્યાને પુત્ર થાય-નાના બાળકનો પ્રથમ દાંત પડે તે લેઇ રાખવો પછી જે સ્ત્રીને પ્રજા ન થતી હોય તે સ્ત્રી તે દાંતને પોતાની પાસે રાખે તો તેને પુત્રનો જન્મ થાય.

મસા મટે-મસો કપાવીને તે જગાએ સુરોખાર મૂળાના સમાં વાટી ચોપડવાથી મસા ફરી થતા નથી.

પૃથ્વીમાંથી દાટેલું ધન શોધવું-પૃથ્વીને ખોદતાં કમળની વાસ આવે તો ત્યાં દાટેલું ધન હોય; જ્યાં કાગ મૈથુન કરે, જ્યાં સિંહ બેસે ત્યાં ધન દાટેલું હોય.

માટી ખવરાવતાં ગોળનો સ્વાદ આવવો--આંખે પાટા બંધાવી ચણાખડીનાં પાન ચવરાવી પછી તેને માટી ખાવા આપી પૂછવું કે તે શું ખાયું છે? તો તે ગોળ ખાધાનું કહેશે તેને ગોળનો સ્વાદ આવશે.

વાળ વધારવા--ઘોડાની લાહને લાવી તેમાં તેલ નાંખી અગ્નિ ઉપર કઠકવી પછી તેલ ગાળી લેવું તે તેલ માથે ઘાસવાથી વાળ વધે છે.

તરત દહીં જમાવવું—દુધમાં એક બે ટીપાં ગંધકના તેલનાં નાંખવાથી દહીં જમી જાય છે.

નસકોરી કુટેલી બંધ થવી—નાકમાંથી લોહી નીકળે તો ૫ પગ ગરમ પાણીમાં જોળી દેવાથી લોહી બંધ થાય છે.

નાસુર—સાપની કાંચળી પાણીમાં વાટીને નાસુરમાં લગાવવું. 'ાયે ફરી લગાવવું' પાંચ સાત વખત લગાવવાથી નાસુર મટે છે.

દાઝ્યાનો ઉપાય—આકડાના પાન અગ્નિ ઉપર ગરમ કરી ૧ રજ દાઝેલા ભાગ ઉપર લગાવવાથી મટી જાય છે.

ગર્ભિણીને શું જન્મશે—ગર્ભિણી સીના દુધમાં જી નાંખવી તે દુધનો અંદર આલ્યાં કરે ને બહાર નીકળી ન શકે તો 'પુત્ર' કે તેને પુત્ર થશે અને બહાર નીકળે તો તેને પુત્રી થશે 'માનવું'.

અખુટ ભંડાર—કાળી ચકલી બહાય ત્યારે તેનો માળો બેઠ વવો પછી તેમાંનાં બચ્ચાં મોટાં થઇ ઉડી જાય ત્યારે તે માળાને ત્રી ઘરમાં કાઠીમાં રાખી મુકવાથી અન્નમાં ખરકત આવે છે ખુટતું નથી.

અમૂલ્ય લાભ.

તમને કે તમારા સંબંધીને થયેલાં અને ન મટતાં અનેક દરદીઓ જો ને કંટાળી ગયા હો, વૈદ્યો અને ડોક્ટરોની દવા કરી કરી પૈસાનું પાણી લેવા છતાં ફાયદો ન થયો હોય તો કોઇ પણ દરદ માટે એકવાર અમારી સાહ લેવા લલામણુ છે. અમારી દવાઓથી હજારો માણસોને ફાયદા થયા શાસ્ત્રીય અને ખાત્રીની દેશી દવા કરી ગમે તેવા વ્યાધિ મટાડવામાં આવે છે.

હરસ, પ્રમેહ, સંઘ્રહણી, સતત જ્વર, સ્ત્રીઓનાં પ્રદર, સુવારોગ, પ્રજ થવાતો વંધ્યાદોષ, દમ અને ક્ષયના સંકેતો દરદીઓને આરામ થવાનાં તેક પ્રમાણુપત્રો મળેલાં છે. માત્ર એકવાર તમારા દરદની તમામ હકીલખી સલાહ મેળવો વળી દરદીઓના પૈસા છુટી ન પડે અને તેને યદોજ થાય તેવી ખાસ કાળજી રાખવામાં આવે છે.

દેવે કેમીકલ વર્ક્સ—અમદાવાદ.

ભાગ ૧૪ મો

હવા વગરનો ડાક્ટર

પ્રકરણ ૧૦૦ મું

હીપ્નોટીઝમથી દરેક રોગ વગરદવાએ મટાડવાની રીત.

આધિ, વ્યાધિ અને ઉપાધિ ત્રણ પ્રકારથી મનુષ્યને રોગ ઉત્પન્ન થવાથી જે રોગ થાય છે તે રોગને આધિ, શરીરના રોગને વ્યાધિ અને પ્રાણના તત્ત્વમાં બગાડ થવો તે ઉપાધિ છે. આ ત્રણ પ્રકારે થયેલા રોગો હીપ્નોટીઝમથી મટાડી શકાય છે પણ ડાક્ટર બાગ્યું હોય તે રોગ મટાડી શકતો નથી. વિધાયકને આવા રોગો મટાડવામાં શ્રદ્ધા હોવી જોઈએ. તે મટાડવામાં સંકટપ્રત્યગ્ની વધુ અગત્ય હોય છે. વિધાયકના ઉપર રોગોની શ્રદ્ધા જોસે તે પ્રમાણે કરવું જોઈએ. આ પ્રયોગ કરતી વખતે તે ડાક્ટરનો કે વેદની હવા કરતો હોય તો બહો કયાં કરે, તેને તે છોડવી દેવાની જરૂર નથી.

આ પ્રકારે હાર્દને પ્રયોગ કરતી વખતે તેની આંખો બંધ કરાવવી પછી જો તે બેસી શકે તેમ હોય તો તેને ખુરશી ઉપર બેસાડવો અને બેસી શકાય તેમ ન હોય તો પથારીમાં સુવાડીને પ્રયોગ કરતા પહેલાં હું જરૂર તેને આરામ કરીજ દઈશ એવો હું

સંકલ્પ કરવો જોઈએ. વિધાયક જેમ જેમ પ્રયોગ કરવાનો અભ્યાસ પાડે છે તેમ તેમ તે વધુ સહેલાઈથી રોગો સાબિત કરી શકે છે. શરૂઆતમાં નિષ્ફળ જવાય તો હરકત નહિ પણ લાંબા અનુભવ પછી રોગો સાબિત કરવાની સહેલી રીત આવડી જવાની શરૂઆતમાં વગર શીએ રોગો મટાડવાનું જારી રાખવું તેથી વિધાયકને અનુભવ થતો જવાનો અને જેમ જેમ રોગીઓ સારા થતા જવાના તેમ તેમ તેને લાભ થવાનો.

આ વિદ્યાથી કેટલીક વખતે વંશપરંપરાના રોગો મટી શકતા નથી તેમ હાડકું ભાગવાથી થયેલી ઇલા મટી શકતી નથી. તાવ, માથાનો દુખાવો, ઝામર, નાડી ખગડવાથી થતા રોગો એ વિગેરે રોગો તો સહેલાઈથી આ વિદ્યાથી મટી શકે છે. આવા દરદોમાં માથાથી પગ સુધી માર્જન કરી દરદીને ઉંઘમાં નાંખવાથી સારો ફાયદો થાય છે. તેને બને ત્યાં સુધી ખાટલામાં સુવાડવાથી પ્રયોગો કરવામાં સુગમતા પડે છે. પ્રયોગ શાંતિથી નમ્રપણે અને માયાળુ અંતઃકરણથી કરવાથી દરદીના ઉપર સારી અસર થાય છે.

માર્જન—આ પ્રયોગ કરવામાં દરદી ઉપર માર્જન કરવાની પ્રથમ જરૂર છે. જેમ હીપ્નોટીઝમનો પ્રયોગ કરવામાં માર્જન કરતી વખતે તેને હાથ અડકાડવાની જરૂર હોતી નથી તેમ આ પ્રયોગમાં નથી. તેમ માર્જન કરતી વખતે માથેથી પગ સુધી હાથ લઈ જઈ જેમ હાથને કાંઈ ચોટ્યું હોય તેમ હાથને ખાબુ ઉપર લઈ જઈ ખંજેરી નાંખવો, અને તે વખતે તેના શરીરમાંનું રોગી તત્વ નીકળી જાય અને તે જલ્દી સાજો થઈ જાય એવો દૃઢ સંકલ્પ કરવો જોઈએ. માર્જન ધીમેથી કરવાં તેમ પ્રયોગ પુરો થતાં હાથ ધોઈ નાંખવો. એક દરદી ઉપર પોતાને યોગ્ય લાગે તેટલીવાર માર્જન કરવાં. જો માર્જન કરતાં રોગી ઉંઘી જાય તો તેને વિસર્જન માર્જન કરી જગાડવો નહિ પણ એની મેળે જાગે ત્યાં સુધી ઉંઘવા દેવો.

રોગીને તેનું દરદ મટાડવામાં કુંકો મારવાની જરૂર છે. કુંકો મારવાથી તેના શરીરમાં ગરમી ફાપલ કરી શકાય છે. તેથી દરદ ઉપર સારી અસર થઈ શકે છે. દરદવાળા ભાગ ઉપર રૂમાલની ગાંઠ વાળીને મૂકવો અને તેમાં થઈ કુંકો મારવી. પછી રૂમાલ લઈ લઈ

તેના ઉપર માર્જન કરવાં, આ વખતે રોગીને દીર્ઘશ્વાસ પ્રશ્વાસ કરવા રહેવાનું કહેવું, એટલે ઉંડો શ્વાસ લઇ, થોડીવાર રોકીને તે ધીમે રહીને નાકદ્વારા બહાર કાઢ્યા કરવાનું કહેવું. ન્યારે ઉંડો શ્વાસ લઇ થોડીવાર રોકીને બહાર કાઢે તે વખતે તેના ઉપર માર્જન કરવું તે શ્વાસ બહાર કાઢતી વખતે તમારો હાથ દર્દવાળા ભાગના છેવટના છેદ ઉપર હોવો જોઇએ. આ પ્રયોગ ૧૫ થી ૨૦ મિનીટ સુધી કરવો. પ્રયોગ કરતી વખતે બંને તો દરદીને કપડાં કઢાવી નાંખવાં, અને જરૂર હોય તો એક પાતળું લુધડું ઓઢાડી રાખવું.

રોગીને પહેરવાનું વસ્ત્ર માર્જન કરીને આપવું અથવા માર્જન કરેલું પાણી પીવા આપવું. તેમ દુઃખાવાવાળા ભાગ ઉપર માર્જન કરેલો લુધડાનો કકડો, પાણીથી પલાળીને બંધાવી દેવો. તાવવાળા રોગીને માર્જન કરેલું ગરમ પાણી પાવું તેથી તેને પરસેવો વળી તાવ ઉતરે છે. એક પલાલામાં પાણી ભરી તેના ઉપર હાથની આંગળીઓ ધરી તેમાં તે પાણીની જેવી અસર દરદીને થવી જોઇએ તવા સંકલ્પ કરવો. જો તેને રોગ મટે અને શક્તિ આવે એવી ઇચ્છા હોય તો આ પાણીથી તેનો રોગ મટી શક્તિ આવશેજ એવો દૃઢ સંકલ્પ કરી તેના ઉપર જમણા હાથના આંગળીઓના છેદ ધરી રાખો. એટલે જેવી તમે ઇચ્છા કરી હશે તેવું પરિણામ તે પાણીથી આવશે. પાણી સ્વચ્છ ગળેલું ને તાજું લેવું.

તેવીજ રીતે ખાંડની ગોળીઓ બનાવા તે બંને હાથની હથે-ળીમાં રાખી તે રોગીને આ ગોળીઓથી મટી જશે એવી દૃઢ ઇચ્છા-પૂર્વક તેના ઉપર કુંકો મારી તયાર કરવી. તે ખવરાવવાથી પણ ફાયદો થાય છે. માર્જન કરેલા પાણીમાં કપડું પલાળી દરદવાળા ભાગ ઉપર મૂકી શકાય છે. આ ઉપરાંત દરદીને બરોબર શરીર સ્વચ્છ કરીને ન્હાવાની, ખાસ જરૂર છે. ઓઢવા પાથરવાના અને પહેરવાનાં વસ્ત્ર ધોયેલાં સ્વચ્છ રાખવાં. મનમાં આનંદ રાખવો. ઉકળાઇ જવું નહિ પણ શાંતિ રાખવી. શુદ્ધ હવામાં રહેવું અને ચોખ્ખી હવાનો લાભ લેવો, કેફી પીણાં છોડી દેવાં, દૃઢ ઉપરાંત ખાતું નહિ. ખોટા વિચારો કર્યા કરવા નહિ, ઉઠાસી ન રાખવી, અને જેમ બંને તેમ શરીરને આરામ આપવાની સૂચના કરવી, મનની શરીર ઉપર વધુ અસર થાય છે. મટે આવા દરદીઓને મન આનંદી અને શાંતિ રાખવા સૂચના કરવી, કોઇ ભતની ચિંતા ન રાખવાનું કહેવું.

પ્રકરણ ૧૦૧ મું.

કેટલાક રોગો અમલકારીક રીતે મટાડવા

સંધિવા—જે પુરુષ કે સ્ત્રીને સંધિવા થયો હોય તેને આરામ ખુરશી ઉપર બેસાડી તેના હાથ ઘુટણ ઉપર રાખી આંખો ખંધ કરાવવી પછી પ્રયોગ કરનારે તે રોગીના ખંને ખભાથી તે ઠેક આંગળીઓના ટેરવા સુધી પોતાના ખંને હાથે માર્જન કરી મુઠીઓ ખખેરી નાંખવી અને દરદવાળા ભાગ ઉપર તે દરદ આ પ્રયોગથી મટે છે જ એવા સંકલ્પપૂર્વક કુંકે મારવી. જે ભાગ રહી ગયો હોય તે ભાગ ખંને હાથ તેને દુઃખે નહિ તે રીતે જરા દબાવ્યા કરવો જે ભાગનો સાંધો રહી ગયો હોય તેના ઉપર માર્જન કરવાં પાથી અર્ધા કલાક સુધી તે મટવાની ભાવનાપૂર્વક માર્જન કર્યો જવાં અને જે ભાગ ઉપર રોગીને પીડા થતી હોય તેના ઉપર, ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે મટવાના સંકલ્પપૂર્વક કુંકે મારવી અને તેને દીર્ઘ શ્વાસ લેવા મૂકવાનું કહેવું. તેણે શ્વાસ લેતી વખતે જાણે આરોગ્યને શરીરમાં ભરતો હોય તેવી ભાવના કરવી અને શ્વાસ મૂકતી વખતે જાણે શરીરનાં રોગી તરવો બહાર નીકળી જતાં હોય તેવી ભાવના કર્યા કરવી જોઈએ. તેને સૂચના આપવી કે આ પ્રયોગ થઈ રહ્યા પછી જ્યારે તું આંખો ઉઘાડશે ત્યારે ઘણો આરામ થયેલો જણાશે અને પ્રયોગના અંતે તે આંખો ઉઘાડે એટલે તેને કહેવું કે: કેમ કાયદો જણાય છે ખરુંને ? જ્યારે તેને આરામ થયાનું તે જણાવે ત્યારે વિધાયકે શ્રદ્ધાપૂર્વક પ્રયોગ કરવાનું જારી રાખવું.

સંધીવાના સોજા—મટાડવા માટે માર્જન કરી રહ્યા પછી જો હાથે સોજા આવ્યા હોય તો હાથ અને પગે સોજા આવ્યા હોય તો પગ એક તપેલામાં પાણી ભરાવીને તેમાં બોળાવવા પછી દરદવાળા ભાગની ઉપરની બાજુએ ખંને હાથ મૂકી ધીમેથી અંગુઠા સુધી લઈ જવા અને પછી તે બહાર ખખેરી નાંખવા. માર્જન કરતી વખતે દરદીના શરીર ઉપર પ્રયોગ કરનારે હાથ તેને અડકાવવા અને પછી ખખેરી નાંખવા.

ખંધકોશ—રોગીને છતો સુવાડી અથવા ઉભો રાખીને પ્રયોગ કરનારે ખંને હાથે તેના શરીરની ખંને બાજુએ માર્જન કરવાં. પ્રથમ પેટ ઉપરથી શરૂ કરી શરીરની નીચેના ભાગ તરફ હાથ લઈ જઈ

ત્યાંથી પછી દર લઈ હાથ ખંચેરી નાંખવા પછી તેના પેટ ઉપર જમણો હાથ જમણી તરફ ગોળ ફેરવવો પછી એક હાથ પેટ ઉપર અને બીજો હાથ તેની પીઠ ઉપર થોડીવાર સુધી રાખી વળી પાછું માર્જન થઈ કરવાં અને વળા પેટે હાથ ફેરવવો તેને સવારમાં થંડુ પાણી પીવાને તથા ક્ષણ ખાવાને કહેવું, દીવસમાં બે વખત તેના ઉપર પ્રયોગ કરવો તેને જીજ્ઞાસુ જેવી દવા લેવાનું ના કહેવું. ઘણા રોગો ખંધકોશથી ઉત્પન્ન થાય છે. માટે ખંધકોશ આ પ્રયોગથી મટાડતાં જેને આવડે છે, તે અનેક રોગ મટાડી શકે છે.

પેટનો દુઃખાવો—રોગીને છતાં સુવાડી જે ભાગમાં દરદ જણાવું હોય ત્યાંથી થોડે ઉચેથી તે પેટા સુધી તે રોગ મટાડવાની ભાવના પૂર્વક માર્જન કરવું અને કુંકો મારવી અને રોગીને દીર્ઘ શ્વાસ લેવા મૂકવાનું કહેવું તે વખતે તેને દરદ મટે છે, એવી ભાવના કરવાનું કહેવું તેથી દુઃખાવો મટી શકે છે.

આંખ દુઃખવી—દરદીને ખુરશી ઉપર બેસાડી આંખો ખંધ કરાવી પછી તેની આંખો ઉપર પ્રયોગ કરનારે પોતાની હથેલીઓ પાંચેક મિનિટ સુધી ડાબી રાખવી, પછી તે આંખો ઉપર કુંકો મારવી અને આંગળીના ટેરવાથી તેની ખંધ કરેલી આંખો ઉપર ધીમેથી ટકોરા મારવા અને પછી હાથ ખંચેરી નાંખવા. આ પ્રકારે પાંચેક મિનિટ તેની આંખો સારી થઈ જાય છે એવી ભાવના પૂર્વક કરવું. તેનાં પોપચાંની બહારની કિનાર તરફથી નાક તરફની બાજુ સુધી ઘસવાં તેથી જલ્દી આરામ થઈ જાય છે.

લકવો—પક્ષાઘાત—શરીરના જે ભાગ ઉપર પક્ષાઘાત થયો હોય તે ભાગને ઉઘાડો રાખી તેના ઉપરથી નીચે જાય તેવી રીતે હાથવડે જોરથી ઘસવું તે પછી તે ઉપર એક થપડ મારવી પછી તેના બરડાની કરડો ઉપર જોરથી હાથવડે ચામડી લાલ જણાય ત્યાં સુધી ઘસવું અને પછી તે ઉપર જોરથી થપડ મારવી. બે પગે લકવો થયો હોય તો પછી તેના હાથ ઝાડી ચલાવવા માટે ખેંચવો અને હાથે થયો હોય તો હાથ નીચે ઉપર ફેરવવો. જાણે તેના ઉપર હુકમ કરતા હોય તેવી રીતે કહેવું કે ચાલો, ચલાશેજી. પછા દરદવાળા ભાગ ઉપર બામ કે દાડ ઘસવો. રોજ બે વખત આ પ્રયોગ કરવો. આ વખતે તેને મટે છેજ એવો દૃઢ સંકલ્પ કર્યા

ફરવો વળી તેને પ્રથમ હીપ્નોટીઝમથી ભર નિદ્રા લાવા તેને કહેવું કે હવે તારો રોગ જતો રહ્યો છે, તું જગીશ ત્યારે તને તે રોગ મટી ગયેલો જણાશે. જો તેને પગે પક્ષાઘાત થયો હોયતો તેને જગાડયા સિવાયજ તેની આંખો ઉઘડાવીને તેને ઉભા થઇને ચાલવાનો હુકમ કરો અને હાથે થયો હોયતો હાથ આડોઅવળો ફેરવવાનું કહો. તે આંખો ઉઘાડે એટલે તેની આંખો સામું જોઇ તેને મટી ગયું છે. એવી ભાવનાપૂર્વક તેને કહેવું કે હવે તને મટી ગયું છે માટે ચાલી શકાશે માટે ચાલો. જો દૃઢ સંકલ્પપૂર્વક આ પ્રયોગ કરવામાં આવે છે, તો દરદી સાજ થઈ જાય છે.

માથું દુઃખવું—રોગીને ખુરશીમાં બેસાડી તેનું માથું ખુરશીની પાછલી પીઠ ઉપર મૂકવાનું કહેવું અને પછી આંખો બંધ કરવાનું કહેવું પછી ડાબો હાથ તેના માથા ઉપર મૂકી તમારી આંગળીઓના છેડા તેના મોં સુધી આવે તેવી રીતે ધીમેથી તમારો હાથ ફેરવો અને પછી હાથ ઉઠાવી લઈ ખંખેરી નાખી તેને દીર્ઘ શ્વાસ લેવા મૂકવાનું કહેવું અને કાન ઉપર રૂમાલ મૂકી તે રોગ મટવાની ભાવનાપૂર્વક કાનમાં કુંકે મારવી આમ બેચાર વખત કરવાથી માથું ઉતરી જાય છે.

ઢાંતમાં દુઃખતું હોય તો—ઉપર પ્રમાણે દરદીના માથેથી મોં સુધી આંગળીઓના છેડા ફેરવી માજન કરી કાન ઉપર રૂમાલ મૂકી કુંકે મારવી અને તેને દીર્ઘ શ્વાસ લેવા મૂકવાનું કહેવું.

જડખાનું દરદ—રોગીની આંખો બંધ કરાવી તેને ખુરશી ઉપર બેસાડી તેને જે ભાગમાં દુઃખતું હોય તેના ઉપર હાથ જમણા મૂકી આંગળીઓના છેડા ધીમેથી ઢાઢી સુધી આવે તેમ ફેરવી ખંખેરી નાંખવા. પાંચેક કલાક આમ કર્યા કરવાથી મટે છે. તે વખતે તેને દીર્ઘશ્વાસ લેવા મૂકવાનું કહેવું. આગલા ઢાંતમાં દુઃખતું હોય તો ઉપર પ્રમાણે કરી ખંખેરી કાનમાં કુંકે મારવી પછી જમણા હાથની હથેળી દરદવાળા ભાગ ઉપર મૂકી ત્યાં થોડીવાર રહેવા દેવી પછી તેને આંખો ઉઘાડતાં કહેવું કે હવે તમને મટી ગયું છે. વળી દરદીના દુઃખાવાવાળા ભાગ ઉપર હાથ મૂકી દરદવાળી ખાંજીના કાન ઉપર રૂમાલ ચોવડ કરીને મુકવો પછી તમારો બીજો હાથ તેના મોં આગળ તમારે હાથ રાખી મૂકીને પછી કાન ઉપરના

રૂઘાલ ઉપર મૂકવો અને પછી તેના કાનમાં કુંકો મારો અને તેનું દરદ મટી ગયું છે, એવી ભાવના કરો એટલે તેનું દરદ શાંત થશે.

પીઠનો દુઃખાવો—રોગીને ઉઘો સુવાડી તેને જે જગાએ દુઃખ થતું હોય તેની ઉપરની ખાનુથી તેની સાથળ સુધી બંને હાથે માર્જન કરવાં અને પછી હાથ ખંખેરી નાંખવા અને એમ બેચાર વાર કરી દુઃખાવાવાળી જગાએ એક થપ્પડ મારવી જેથી આરામ થશે. વળી માર્જન કરીને દુઃખાવાવાળા ભાગ ઉપર કુંક મારવી. દરદવાળા ભાગ ઉપર હાથ અડકાડીને માર્જન કરવાં અને તે વખતે તેનું દરદ મટે છે, એવી ભાવના કરવી તથા તેને પશુ કહેવું કે હવે તમારું દરદ શાંત થયું છે. અને માર્જનના અંતે દીર્ઘશ્વાસ લેવા મૂકવાની ક્રિયા કરવાનું તેને કહેવું.

અજીરાશુ—છાતીના ઉપરના ભાગથી તે પેટનાં છેડા સુધી બંને હાથ ઉપરથી નીચે આવે તેમ માર્જન કરવાં પછી હાથ ખંખેરી નાંખવા થોડીવાર માર્જન કર્યા પછી બંને હાથ ખૂબ ઘસી જમણા હાથ તેના પેટ ઉપર ઘસવો તથા પેટ દબાવવું, અને વળી માર્જન કરવાં. રોજ એક વખત ૦૧ થી ૦૧૧ કલાક સુધી આ પ્રયોગ કરવાથી આરામ થાય છે. ખાવામાં પચે તેવો ખોરાક ખવરાવવો. પાણી થોડું પીવાનું કહેવું તેથી આરામ થાય છે.

નજરો-અથવા ચસકા—જો મોં ઉપર ચસકા આવતા હોય તો રોગીને ખુરશીમાં બેસાડી તેનું માથું પાછળ ખુરશી ઉપર મૂકાવવું. પછી આંખો બંધ કરાવી તેના દુઃખાવાવાળા ભાગ ઉપર મોં ઉપર બંને હાથ જરા મસળીને પ્રયોગ કરનારે મૂકવા અને પછી માથાની વચ્ચેથી તે જડખા સુધી માર્જન ગોળાકાર રીતે કરવાં અને હાથ ખંખેરી નાંખવા. આ પ્રમાણેનો પ્રયોગ તેને મટશેજ એવા સંકટપૂર્વક કરવો વળી તેના બંને કાનમાં કુંક મારવી તથા ડાબો હાથ કપાળ ઉપર અને જમણો હાથ પાછળ રાખી જરા ડબાવવું. તેને કહેવું કે હવે આંખો ઉઘાડશે એટલે તમને મટી ગયેલું જણાશે.

માથું દુખવું—દરદીને ખુરશી ઉપર બેસાડી બંને હાથ તેના માથે બંને લમણા ઉપર રાખી જરા દબાવવું. પછી જમણો હાથ કપાળ ઉપર મૂકી ડાબો હાથ પાછળ રાખી બે ત્રણ મિનિટ સુધી

દબાવવું. પછી જમણા હાથથી તેના કપાળ ઉપર બે ત્રણ ટકોરા મારવા અને હાથ ખંખેરી નાંખવો. માથું પાછળ દુઃખતું હોય તો પાછલા ભાગમાં ખભા સુધી માર્જન કરી હાથ ખંખેરી નાંખવા, વચ્ચે દુઃખતું હોયતો ટકોરા મારી લમણા સુધી હાથ લઈ જઈ ખંખેરી નાંખવા. પછી બંને હાથે તેના કપાળથી લમણા સુધી હાથનાં ટેરવાં વડે માજન કરવાં. આ વખતે રોગ મટવાની ભાવના કરવી, તથા તેને દીર્ઘશ્વાસ લેવા મૂકવાનું કહેવું. પછો તેનાં નેત્રો બંધ કરાવી પંખાવડે ઉજણી નાંખવી, પછી આંખ ઉઘાડતાં માથુ ઉતરી ગયેલું લાગે છે. માથું ઠા કલાક સુધી કેટલીકવાર દબાવવું પડે છે. તેથી જરૂર આરામ થાય છે.

છાતીનો દુઃખાવો—દરદીની ડાબી છાતી ઉપર તમારા હાથની હથેળીઓ મૂકી રાખવી પછી જમણા હાથનાં આંગળાંથી માર્જન કરવાં, અને દરદવાળી જગા ઉપર કુંક મારવી. આ વખતે તેને દીર્ઘશ્વાસ લેવા મૂકવાનું કહેવું. આ પ્રમાણે બે ચાર વખત કરવાથી મટી જાય છે. વળી દરદીને છતા સુવાડી અને છાતીના જે ભાગમાં દુઃખતું હોય તેથી થોડે ઉપરથી અર્ધ ગોળાકારે બંને હાથે માર્જન કરવાં અને છાતી ઉપર કુંકો મારવી તેને કહેવું કે હવે તમને આરામ થઈ જશે, બે ત્રણ વખત આ પ્રમાણે કરવાથી મટી જાય છે.

કાનનો દુઃખાવો—જે બાળુના કાનમાં દરદ થતું હોય તે કાન ઉપર રહે તેવી રીતે દરદીને પાસાબેર સુવાડી કાનમાં ગરમ કુંકો મારવી, અને જમણા હાથથી કાનની આળુઆળુ માર્જન કરવાં અને તેના કાનની ખુટી થોડીવાર પકડી રાખવી અને પછી હાથ ખંખેરી નાંખવા. આવી રીતે કુંક મારી, માર્જન કરી હાથ ખંખેરી નાંખવા આવી રીતે બે ચાર વાર કરવું તેમ તે વખતે તેને દીર્ઘશ્વાસ લેવા મૂકવાનું કહેવું તથા તેને દુઃખાવો મટી ગયો છે, એવી ભાવનાપૂર્વક આ પ્રયોગ કરવો તેમ તેને પણ કહેવું કે તારૂં દરદ હવે મટી ગયું છે.

ગળુ ખેસી જઈ અવાજ ખેસી જવો—રોગીની ગરદનના પાછળ ભાગ ઉપર બંને હાથે માર્જન કરી બંને હાથની આંગળીઓ ભેગી થાય ત્યાં સુધી ગળા ઉપર માર્જન કરવું, અને ગરમ કુંક મારવી તેથી આરામ થાય છે.

રોગીને તેનું દરદ આ પ્રયોગથી જરૂર મટશે જ એવું કહેવું તથા તેના ઉપર શ્રદ્ધા બેસાડવી. ઘણી વખતે રોગીને ઉંઘમાં નાંખી પ્રયોગ કરવાથી સારી અસર થાય છે. અને હીપ્નેટીઝમનો પ્રયોગ કરવાની રીત પ્રમાણે તેની આંખની સામે ત્રાટક કરી તેને ઉંઘમાં નાંખવા ચત્ન કરવો. કેટલીક વાર ઉંઘ લાગ્યા સિવાય પણ તેને ખાટલામાં સુવાડી આંખો બંધ કરાવી, તેને 'ઉંઘી જવાનું કહેવું', પછી તેના ઉપર માર્જન કરી તેનું દરદ મટી ગયું છે. એવા સંકલ્પ-પૂર્વક તેને તે બાબતમાં કહેવું.

આંતરડાનાં અને જઠરનાં દરદો—રોગીને ઉંઘમાં નાંખી તેના જઠર ઉપર અને આંતરડાં ઉપર બંને હાથવડે તેને મટી જ ગયું છે. એવા બાવનાપૂર્વક માર્જન કરવાં. પછી તે દરદીને કહેવું કે: હવે તને દુઃખતુ નથી, તારું જઠર અને આંતરડાં નિરોગ થઈ ગયાં છે અને રોગ બિંદુલ રહ્યો નથી. હવે તમને એ દરદ થવાનું નથી બધું મટી જ ગયું છે. અને દરદાળી જગા ઉપર હાથ મૂકવો તથા તે જગાએ જરા જરા હાથ ફેરવતા જવું, અને રોગ મટ્યાનું તેને કહેતા જવું.

ચુંક—રોગીને ઉંઘમાં નાંખી તેને જે જગાએ ચુંક આવતી હોય તે જગાએ માર્જન કરી ત્યાં હાથવડે જરા પંપાળવું અને તેને કહેતા જવું કે: હવે તમને ચુંક મટી ગઈ છે. તે ફરી આવવાની નથી અને દુઃખાવો મટી ગયો છે. તમે જાગશે ત્યારે બી-દુલ દરદ જણાશે નહિ, આમ કરવાથી તેને ચુંક મટે છે.

હીસ્ત્રીરીઆ—રોગીને ઉંઘમાં નાંખી તેના ઉપર માર્જન કરવું અને તેને કહેવું કે હવે તને આરામ થયો છે. તારું દરદ મટ્યું છે. તું જાગશે એટલે તને ફરી આ દરદ થશે નહિ તું બગવાન બનશે, મન તારે કબજે રહેશે. આવું તેને દૈ સંકલ્પપૂર્વક કહેવું અને હૃદય ઉપર કુંકો મારવી. આ પ્રમાણે તેને સૂચના આપી કહેવું કે: હવે તું જાગશે એટલે તને મટી ગયેલું જણાશે. આમ કહી છેવટે તેને જગાડવાથી તેને સારું થયેલું જણાશે.

બોખડું બોલવું—આવા દરદીને ઉંઘમાં નાંખી પછી તેને દૈ સંકલ્પપૂર્વક સૂચના આપવી કે: હવે તારી જીભ તોતડશે નહિ, તું હવે સારી રીતે બોલી શકશે. હવે તારી જીભ સારી થઈ

બધ છે.” આ પ્રમાણે તેને સૂચના આપી તેજ સ્થિતિમાં તની આંખ ઉઘાડી વંચાવવું. તે વખતે તે બરોબર વાંચી શકશે. જીભ અટકશે નહિ. પછી તેની આંખ બંધ કરાવી તેને કહેવું કે હવે તારી જીભ ફરી કઠી અટકવાની નથી. આ પ્રમાણે અડધો કલાક પ્રયોગ કરી પછી તેને જગાડવો અને તે વખતે તેની સાથે વાત કરવાની કે વંચાવવાની ક્રિયા કરવી તેમ કરતાં તે વગર અટકે બાકી શકશે.

બહેરાપણું—ઠરઠીને ઉંઘમાં નાંખી તેના કાનમાં ગરમ કુંકો મારી તેને કહેવું કે: હવે તું જાગશે ત્યારે તારા કાન સારા થઈ જતાં તું બધું સાંભળી શકશે. તને હવે સાઈ થઈ ગયું છે. તેની સાથે વાત કરતાં તે તમારી વાત આ સ્થિતિમાં સાંભળી શકશે. અને પછી તેને જાગ્રત કરવો. આમ થોડો વખત પ્રયોગ કરવાથી તેને આરામ થઈ જશે.

આંખે ઝાંખ પડવી—તેવા માણસને ઉંઘમાં નાંખી તેની આંખો ઉપર કુંક મારવી પછી બંને હાથની હથેળી તેની આંખો ઉપર મુકી તેને કહેવું કે: હવે તારી આંખની ઝાંખ મટી ગઈ છે, તું જાગશે ત્યારે બધું બરોબર દેખી શકશે. હવે તારી આંખો સારી થઈ ગઈ છે. આ પ્રમાણે પાંચ સાતવાર દૃઢ સંકલ્પપૂર્વક તેને સૂચનાઓ આપી પછો જાગ્રત કરવો તો તેની આંખ ઉપર અસર થયેલી તમને જણાશે.

નબળાઈ—રોગીને ઉંઘમાં નાંખી તેના મગજ ઉપરથી તે બરડાની કરોડના છેડા ધ્રુવી પંદર વીસેક માર્જન કરી પછી અંતઃકરણ ઉપર ગરમ કુંકો મારવી અને પછી દૃઢ સંકલ્પબળવડે તેને કહેવું કે: “હવે તમારી નબળાઈ મટી ગઈ છે, તમને બળ આવ્યું છે અને તમે જાગશે ત્યારે તમારામાં બળ આવેલું અનુભવશે.” આ પ્રમાણે સૂચના આપી તેને જાગ્રત કરવો. આમ વારંવાર પ્રયોગ કરવાથી તેને આરામ થાય છે.

બીડી વીગેરેનું વ્યસન—આવા ઠરઠીને ઉંઘમાં નાંખી પછી તેને કહેવું કે: હવે તારે બીડી કે દાડ જે પીતો હોય તે પીવું નહિ પડે. તારે તે પોતુંજ નહિ. તે પીવાનું તને મન પણ નહિ થાય. તને તે પીવામાં અરુચી જણાશે. તે પીતાં જ તને ઉભટી

થશે. આ પ્રમાણે તેને દસ પંદર વાર સૂચના આપવી અને પછી તેને જાગ્રત થતાં તે બીડી કે દારૂ જે પીતો હશે તે પીવાનું મન નાંહ થવાનું, અને વ્યસન છોડી દેશે.

ઉંઘ ન આવવી—ઘણા માણસોને રાત્રે ઉંઘ આવતી નથી તેવા માણસને આ પ્રયોગથી ઉંઘમાં નાંખી કહેવું કે ‘હવે તમને રાત્રે ખરોખર ઉંઘ આવશે, સવારે જ તમે જાગશો. હવે બેચેની જણાશે નહિ.’ આ પ્રકારની સૂચનાઓ આપ્યા પછી થોડાંવારે તેને જગાડવો. પછી તેને રાત્રે ખરોખર ઉંઘ આવશે.

દમ-ઉધરસ—આવા દરદીને બર ઉંઘમાં નાંખી તેના પેઠા ઉપર દસ બાર વાર માર્જન કરી પછી ખભા ઉપર માંજન કરવાં પછી પીઠે માર્જન કરી તેને સૂચના આપવી કે: હવે તમને બીલકુલ ઉધરસ આવવાની નહિ, હવે ખરોખર ઉંઘ આવશે. તમને હવે બીલકુલ દમ ચઢશે નહિ, તે રોગ હવે મટી ગયો છે. જ્યારે તમે જાગશો ત્યારે પૂર્ણ આરામ થયેલો જણાશે.” આ પ્રમાણે પાંચ અર્ધ કલાક કરી તેને જગાડવો. આ પ્રયોગ થોડા દિવસ વધુ નરી રાખવાથી તેનો દમનો રોગ મટી જશે. સૂચનાઓ ને સમજી શકે તેવી રીતે શાંતિથી, ખીમેથી અને મજબુત અવાજથી જાણે હુકમ કરતા હોઈએ તેવી રીતે કરવી. સૂચના આપતી વખતે તે પ્રમાણે બન્યું છેજ એવી મનમાં દૃઢપણે ભાવના કરવી.

પોતાને થયેલો રોગ જાતે મટાડવો—જો પ્રયોગ કરનારને જ કોઈ રોગ થયો હોય તો તે પોતે આરોગ્યની દૃઢ ભાવનાવડે મટાડી શકે છે. મનુષ્યના શરીર ઉપર તેના મનના વિચારોની અસર થાય છે તેથી બીજા માણસને ઉંઘમાં નાંખી તેને થયેલા દરદ સંબંધીના વિચારો જેમ સૂચના આપી આરોગ્યમાં ફેરવી શકાય છે તેમ પોતે માંદો થાય ત્યારે પોતાના વિચારો ફેરવીને નીરોગ બની શકે છે. જ્યારે દરદ થતું હોય તે વખતે મનમાં વિચાર કર્યા કરવો કે મને દરદ થતુંજ નથી, માંડું શરીર આરોગ્યવાનું, બળવાન અને નિરોગ છે. મને તાવ હવે મટી ગયો છે, હવે તો હું આરોગ્યવાળો બની ગયો છું ’ આવી ભાવના કર્યા કરી તેનો મન ઉપર છાપ પાડવા કરવી વળી રાત્રે ઉંઘતી વખતે પણ આ પ્રકારની ભાવના કરીને સૂઈ રહેવું. રાત્રે ઉંઘતા પહેલાં દૃઢ સંકલ્પ કરવો કે હું સવારે

જામીશ ત્યારે મારો રોગ મટી ગયો હશે, અને માંડું શરીર આરોગ્યવાળું બની જવાનું છે. આ પ્રમાણે આરોગ્યના વિચાર કર્યા કરવા. દુઃખના વિચારો જ ન કરવા. આથી જરૂર શરીર સાચું થવાનું અને ઠરઠ મટી જવાનું જ.

આ પ્રમાણે વિચાર કરવો એટલું જ નહિ પણ માનવું પણ તેજ પ્રમાણે. મારામાં રોગ છેજ નહિ. માંડું શરીર ઘણું જ તંદુરસ્ત છે. આ પ્રકારની ભાવના કર્યા કરવાથી મનુષ્ય પોતેજ પોતાનો વૈદ્ય બની શકે છે. આવીજ રીતે માણસ પોતાની યાદઠાસ્તિ વધારી શકે છે. છુદ્ધિ વધારી શકે છે. આમ એક વખત કરવાથી કાંઈ આરામ થઈ જતો તથી પણ જેમ જેમ એ પ્રમાણે આરોગ્યના વિચાર કરી શરીર તંદુરસ્ત થઈ ગયું છે ને રોગ બિદકુલ છેજ નહિ એમ માન્યા કરવાથી શરીર નિરોગ બને છે, અને અભ્યાસ થતાં સ્હેલથી તે પોતાના રોગો આવી ભાવનાથી મટાડી શકે છે.

હવા વગર આ પ્રયોગથી રોગો મટાડવાને માટે એકાદ બે વાર કાંઈ કાયદો ન થાય તો તેથી નિરાશ થવું નહિ. પણ ખતથી અભ્યાસ કર્યા કરવાથી પછી સ્હેલથી અનેક રોગો આ પ્રયોગથી મટાડી શકાય છે.

ભાગ ૧૫ મો

હજારો વ્યાધીની માત્ર એકજ દવા.

પ્રકરણ ૧૦૨ સું

માત્ર જગોપચારથી અનેક વ્યાધી મટાડવા.

માત્ર પાણીથી જુદા જુદા રોગ મટાડવાની રીત.

લુઇકુન્ડે જરમનીના રહેવાસી છે. તેમનું ઘર લીપજીક નમ-
રમાં છે. તે નાનપણમાં મહા રોગીષ્ટ હતા પણ હાલ તેમના જેવું
નીરોગી શરીર બાગ્યેજ કોઈનું હશે. યુરોપ અને અમેરિકામાં જળ
ચિકિત્સા જેને અંગ્રેજીમાં હાઈડ્રોપેથી કહે છે તે બહુજ દિવસથી પ્ર-
ચલિત છે. પરંતુ કુને સાહેબે તે ચિકિત્સાને બહુ જ સ્હેલી કરીને
એક નવું રૂપ આપ્યું છે. તે ચિકિત્સા દ્વારા મનુષ્ય જાતિને જે લાભ
થયો છે અને થશે તેની કાંઈ સીમા નથી. જે મનુષ્ય મૃત્યુની નિકટ
પહોંચવાની તૈયારી કરે છે તેને પણ આ ચિકિત્સાથી લાભ થાય
છે અને તે અઘણમૃત્યુથી બચી જાય છે.

ચિકિત્સા ઘણી સરળ છે. કુને સાહેબનો મત છે કે સર્વ રો-
ગોનું જળ કારણ એક જ છે. અને તેથી સર્વની દવા પણ એકજ
હોવી જોઈએ. તેને તે સપ્રમાણ બતલાવી શકે છે. અને નાના
પ્રકારના રોગોથી પીડીત લોકોને એકજ દવા અર્થાત્ પાણીના પ્રયો-
ગથી તે આશમ કરે છે. તેની ચિકિત્સાથી મહા ગ્રાહકાયક થવાનું

એક એ પ્રમાણ છે, કે તેણે પ્રથમ ૧૦ અકટોખર અને ૧૮૮૩માં લીપણકમાં જલચિકિત્સાનું એક કારખાનું ખોલ્યું. થોડાજ દિવસમાં લોક ત્યાં ચિકિત્સાને માટે આવવા લાગ્યા, અને તે કારખાનું એટલું આલ્યું કે ૧૮૯૨ માં તેને વધારવું પડ્યું. તેથી પણ કામ પહોંચી ન વળવાથી ૧૯૦૧માં તેને ફરી વધારવું પડ્યું. તે કારખાનાની હાલમાં એક પ્રચંડ ઇમારત થઈ ગઈ છે.

કુને સાહેબે જરમન ભાષામાં જલ ચિકિત્સાના વિષયમાં જે પુસ્તક લખ્યું છે તેની આજ સુધીમાં ૫૦ આવૃત્તિઓ છપાઈ ગઈ છે. તેથી પણ અનુમાન થઈ શકે છે કે તેની ચિકિત્સા કેટલી લોકમાન્ય છે. તેના પુસ્તકની ફ્રેંચ, સ્પેનિશ, અંગ્રેજી, પોર્ટુગીઝ, રુશિયન, ડચ, ઇટાલીયન, સ્વીડીશ, ડેનીશ, નાર્વેજીયન, રોમાનિયન, હંગેરીયન, સર્વીયન, ગ્રીક, ટર્કીશ, આરમીનીયન, મલાયા, તૈલંગુ, તામીલ, અને ઉર્દુમાં તેના ચિકિત્સા સંબંધી પુસ્તકનો અનુવાદ થઈ ગયો છે. અને બીજી ભાષાઓમાં થતો ભય છે. જેથી તેવા ઉપયોગી પુસ્તકનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ કરી વાચક બંધુઓ સમક્ષ મૂકવા વિચાર થયો છે, અને અમને આશા છે કે તે સર્વને પ્રિય થઈ પડશે જ.

ચિકિત્સકનું કથન.

કુને સાહેબના પુસ્તકમાં પોતે લખેલા ઉપોદ્ઘાતમાં કુને સાહેબ લખે છે કે:—

“ જ્યારે હું ૨૦ વર્ષનો થયો ત્યારે મારા શરીરના અવયવોએ પોતાનું કામ જેવું ભેઈએ, તેવું કરવાનું બંધ કરી દીધું, મારાં ફેફસાં અને માથામાં પીડા થવા લાગી. જેથી હું ડાક્ટરો પાસે ગયો. પરંતુ તેથી મને કાંઈ લાભ થયો નહિ. મને તેમના પર વિશ્વાસ પણ નહોતો. મારી વૃદ્ધ માતા ઘણા દિવસથી રોગી હતી. તે મને એમ કહ્યા કરતી હતી કે ‘ ડાક્ટરોથી તારે સાવધ રહેવું! ’ વળી તે એ પણ કહેતી હતી કે તેના રોગનું કારણ ડાક્ટર જ છે. ડાક્ટરોની જ દવા કરતાં કરતાં મ્હારા પિતા મરી ગયા હતા. તેમના આમાશયમાં પીડા થઈ ગઈ હતી, મ્હારી બીમારી વધતી ગઈ. જે વખતે અર્થાત ૧૮૬૪માં ઇસ્વીમાં મ્હેં સ્વાભાવિક જલચિકિત્સાનું નામ સાંભળ્યું જેથી હું જલચિકિત્સકોની સભામાં જવા લાગ્યો, અને ત્યાં તેમનાં વ્યાખ્યાન સાંભળવા લાગ્યો, તે મને ઘણાં જ ઠીક લાગ્યાં. તે

ચિકિત્સકોમાંથી એકની અનુમતિથી મ્હેં મ્હારી પોતાની ચિકિત્સા કરી તેથી મ્હને તત્કાળ થોડો લાભ જણાયો. મ્હારા ફેફસાંમાં જે પીડા થતી હતી તે ખંધ થઈ ગઈ. સન ૧૮૬૮માં મ્હારો ભાઈ ઘણોજ બીમાર થયો અને જ્યારે તેના જીવવાની પણ આશા ન રહી ત્યારે તે થીઓડરહાન નામના એક સ્વાભાવિક જલ ચિકિત્સકની પાસે ગયો. અને તેની ચિકિત્સાથી તેનો રોગ જડમાંથી જતો રહ્યો. ત્યારથી તે ચિકિત્સામાં મ્હારી દ્રઢ શ્રદ્ધા બેઠી.

આ તરફ જળ ચિકિત્સામાં મ્હારો વિશ્વાસ વૃદ્ધિ પામ્યો અને આ તરફ મ્હારો રોગ પણ વધતો ગયો. મ્હારાં માતા પિતાના રોગનાં જે બીજા મ્હારામાં આવ્યાં હતાં તે પ્રતિદિન વધવા લાગ્યાં. મ્હારો રોગ અત્યંત અસહ્ય થઈ ગયો. મ્હારા આમાશયમાં બિગાડ થયો. ફેફસાંમાં પણ બિગાડ થયો અને મ્હારા માથામાં હંમેશાં પીડા થવા લાગી. જે કે હું તે વખતે નિરાગી જેવો જણાતો હતો તોપણ હું દુઃસહ રોગ અને વેદનાઓની પ્રત્યક્ષ મૂર્તિ રૂપ થઈ ગયો હતો. આ દશામાં મને સર્વ પ્રકારની ચિકિત્સા અને આંબધિઓથી જરા પણ લાભ ન પ્રાપ્ત થવાથી હું જલ ચિકિત્સાનો પ્રયોગ મ્હારા શરીરપર કરવા લાગ્યો તે વખતે આ ચિકિત્સા ઘણી કઠણ હતી. તે વખતે તેનું એ રૂપ ન્હોતું કે જે રૂપમાં મ્હેં તેને હાલમાં પ્રકટ કરી છે. પરંતુ તે મ્હારી સ્વાભાવિક ચિકિત્સાથી કાંઈ કાંઈ મળતી હતી. તેથી તેનો લાભ થયો કે મ્હારી પીડા થોડી થઈ ગઈ. પરંતુ મ્હારો રોગ મટ્યો નહિ. મ્હારું મન ઘરમાં લાગતું ન્હોતું જેથી હું શહેરની બહાર જઈને ખુટી જગ્યામાં ફરતો હતો અને પ્રકૃતિની સુંદરતા જોઈને તે મ્હારા મલિન મનને બદલાવ્યા કરતો હતો. તે વખતે હું મ્હારી દશાપર અને સ્વાભાવિક ચિકિત્સાના તત્ત્વોપર પણ વિચાર કરતો હતો. એમ કરતાં કરતાં આ ચિકિત્સાનું તત્ત્વ મ્હારા ધ્યાનમાં આવવા લાગ્યું. કેટલાક દિવસ પછી મ્હેં મ્હારા રોગનું કારણ બહાર લીધું અને તેને મટાડવાનો ઉપાય પણ મ્હને સમજાયો. મ્હેં મ્હારી ચિકિત્સાનો સિદ્ધાંત સ્થિર કરી લીધો, અને બેએક અવસ્થાનાં પરંતુ બહુજ સાદાં યંત્ર કે જેની જરૂર હતી તેને પણ બનાવી લીધાં, આવી રીતે હું મ્હારાજ સિદ્ધાંતો અનુસાર મ્હારી ચિકિત્સા કરવા લાગ્યો. તેમાં મને સફળતા મળી, મ્હારો રોગ

મટવા માંડ્યો. અને કેટલાક દિવસોમાં તો હું પૂર્ણ રીતે આરોગ્ય થઈ ગયો. તે વખતે મારો હર્ષનો પાર ન રહ્યો. મેં મારી ચિકિત્સાનો સિદ્ધાન્ત પ્રીત્તને પણ શિખવવા માંડ્યો, તેમણે પણ તેની પરીક્ષા કરી અને તેમને પણ ફાયદો થયો. હવે મને વિશ્વાસ આવ્યો કે મારી ચિકિત્સા સાચી છે. તેમાં હવે નુકશાન થવાની બીજી રહી નથી, તેનો પ્રયોગ કરવાથી લાભ થવોજ જોઈએ એ પ્રમાણે એ ચિકિત્સાપર મારો જ્યારે વિશ્વાસ બેઠો ત્યારે હું તેને સાધારણ રીતે પ્રકટ કરવા લાગ્યો.

ડાક્ટરોની સાથે પણ હું એ વિષય માટે વાતચિત કરવા લાગ્યો. પણ પરિણામ ઉલટું આવ્યું. કોઈએ મારા વાત સાંભળી નહિ, અને સાંભળી તો તેમણે તે પર વિશ્વાસ ન કર્યો. સર્વ લોક સાંભળી સાંભળીને આશ્ચર્ય પામવા લાગ્યા. અને મને તો ગાંડોજ ઠરાવ્યો. અને મારા તરફ આંગળીઓ કરવા લાગ્યા. ડાક્ટર લોક એપરવા-ઈથી મારા તરફ જોવા લાગ્યા, તેમના મારા પરના અવિશ્વાસને નિમુંજ કરવાને માટે મેં તેમને મારાં યંત્ર કાંઈ પણ લીધા સિવાય આખ્યાં અને મારી ચિકિત્સાની પરીક્ષા કરવાને માટે મેં ઘણી નસીબાથી પ્રાર્થના કરી પરંતુ માફે કોણ સાંભળે! મારાં આપેલાં યંત્રો ઘરના એક ખુણામાં નાંખી મૂક્યાં કે જ્યાં ધુળ અને માટીનાં જાગાંથી તે યંત્ર ખગડવા લાગ્યાં. આ દશા જોઈ મને ઘણું ખેદ થયો પણ મેં ધીરજ છોડી નહિ. મને જણાયું કે હું તથા મારા કુટુંબી, મિત્રો અને સંબંધીયોને આ ચિકિત્સાથી ફાયદો થવા છતાં પણ સર્વને આ ચિકિત્સાપર વિશ્વાસ બેસવાનો નથી. સર્વને તેપર વિશ્વાસ બેસાડવાને માટે મારે અનેક રોગીયોને નિરોગી કરીને સિદ્ધ કરી બતાવવું જોઈએ કે મારી જીજ્ઞાસિક્ષા સાચી છે અને તે બીજા પ્રકારની ચિકિત્સાઓ કરતા પણ વિશેષ વફાદાર છે.

ન્હાના પ્રકારના રોગોથી મનુષ્યોને પીડાતા જોઈ માફે અંતઃકરણ દુઃખ પામવા લાગ્યું, મેં કહ્યું કે આ લોક પોતાનું હિત અહિતને જાણતા નથી અને તેથીજ પરીક્ષા કર્યા સિવાય તે લોક મને મુખ ઠરાવે છે. તેમાં તેમનો કોઈ અપરાધ નથી. કોઈ નવિન વસ્તુને જોઈ અથવા સાંભળીને પ્રથમ તેને સાચી માનતા નથી અને હજારો

પ્રયત્ન કરવા છતાં પણ તેપર વિશ્વાસ કરતા નથી, હવે મારે મનુષ્ય જાતીને ક્ષાયદો કરવાને માટે મારે દુઃખ વેડવું પડશે, અને હાની પણ સહન કરવી પડશે. લોકોમાં અવિશ્વાસનું પાત્ર પણ બનવું પડશે. આ સર્વ વાતોનો વિચાર કરીને મેં જળ ચિકિત્સાનું એક કારખાનું ખોલવાનો વિચાર કર્યો, પરંતુ એમ કરવાથી મને હાનિ થવાનો ભય હતો. માફ પોતાનું એક બીજું કારખાનું હતું તે ૨૪ વરસથી જરાબર ચાલતું હતું જેનાથી મને ઘણો લાભ હતો. જો હું ચિકિત્સા સંબંધી નવું કારખાનું ખોલત તો મને પ્રથમ ખોલેલા કારખાનાની દેખરેખ રાખવાનો સમય મળત નહિ જેથી તેની ઉન્નતિ થાય નહિ.

ઉન્નતિ તો શું પણ તેની અવનતિ થવા લાગી અને મને વ્યર્થ નુકસાન વેઠવું પડતું. પરંતુ મારા હૃદયમાં વસનાર (આત્મા) કોઈ પ્રેરણા કરી રહ્યું હતું. તેણે વારંવાર મને ઉત્તેજિત કરીને જળ ચિકિત્સાનો પ્રચાર કરવાને માટે મને આગ્રહ કર્યો. તેનું કૃગ એ આઠ્યું કે તા. ૧૦ અક્ટોબર સને ૧૮૮૩ માં મેં જળચિકિત્સાનું કારખાનું ખોલ્યું, કારખાનું ખોલવા છતાં પણ કેટલાક વરસ સુધી ઘણાજ થોડા મનુષ્યો તેમાં ચિકિત્સા કરાવવાને માટે આવ્યા હતા. જો કોઈ આવતા તો કેવળસ્થાન કરવાને આવતા પણ ઠવા કરવાને આવતા નહિ. પરંતુ ધીમે ધીમે આવનારની સંખ્યા વધી, પહેલ વહેલાં ઘણા દુર દેશોના મનુષ્યો આવતા હતા. પરંતુ પછીથી નજીકના શહેરના લોકો અને છેવટે લીપશ્વરના રહેનારાઓ પણ આવવા લાગ્યા. તે વચ્ચે મેં “સાયન્સ ઓફ ફેશીયલ એક્સપ્રેશન” અર્થાત “મુખચર્યા વિજ્ઞાન” નામનો એક વિદ્વાનનો સિદ્ધાંત સ્થિર કર્યો. તે દ્વારા મેં મનુષ્યોનાં મુખ જોઈને તેમનાં વર્તમાન અને ભવિષ્યના હાલ જાણી લેવા માંડ્યા. તે વિષય સંબંધી એક પુસ્તક પણ મેં સર્વને જણાવવા માટે પ્રકાશિત કર્યું. આ પ્રમાણે મારા કારખાના અને મારી નવીન ચિકિત્સાનો વૃત્તાંત દેશદેશાંતર સુધી પહોંચી ગયો. હજારો લોકો મારે ત્યાં આવવા લાગ્યા અને અસાધ્ય રોગોથી મુક્ત થઈને હસતે મોઢે મને ધન્યવાદ દેતા પોતાને ઘેર પાછા જવા માંડ્યા.

ધીરે ધીરે મ્હારો માન મરતબો વધતો ગયો. મ્હારો રોગ

જે અસાધ્ય કહેવામાં આવતો હતો તે મટી ગયો. હવે જો કે મહારે ઘણુંજ કામ કરવું પડે છે તોપણ મ્હને થાક લાગતો નથી. આજ સુધીમાં મ્હેં એવા અનેક લોકોને સાજા કર્યા છે કે જેઓ મરણ પથારીએ હતા. આ સફળતા વિશેષે કરીને મ્હેં મહાવાની જે એક નદી રીત કાઢી છે તેનું પરિણામ છે. આ રીતનું નામ મ્હેં 'મેહન જ્ઞાન' રાખ્યું છે. હું વિશ્વાસ પૂર્વક દહતાથી અને સોગન લઇને કહી શકું છું કે એના દ્વારા સર્વ રોગ નાશ થઈ શકે છે. હું સર્વ પ્રકારના રોગીઓને દુર કરવાની પ્રતિજ્ઞા કરી શકતો નથી. કેમકે શરીરમાં રોગોએ જો પોતાનું ઘર કરી લીધું હોય અને તેમને રોગોએ બીલકુલ નિર્બળ કરી દીધો હોય તો તેમને મટવું કઠીન છે. પરંતુ જો કે તવી દશામાં પણ મહારી ચિકિત્સાથી દુઃખ ઘણુંજ થોડું થઈ જાય છે. અને જો કે તેને રોગ નિમૂળ ન થાય અર્થાત રોગી બચી પણ ન શકે તોપણ તેને બીજી ચિકિત્સાઓ કરતાં પણ અધિક લાભ અવશ્ય થાય છે.

ચિકિત્સાની આ જે મેં નવી રીતી કાઢી છે તે મ્હેં અનેક પરીક્ષાઓ કર્યા પછી અનેક કાળ પચેત તેનું મનન કર્યા પછી કાઢી છે, હવે મ્હને લોક ગમે તો ખરાબ અને અધમ ચિકિત્સક કહે, ગમે તો મહારી નિંદા કરે, ગમે તો મહારાં વ્યાખ્યાન સાંભળીને મહારા પર પથ્થર ફેંકે, અને ગમે તેટલી મહારી નિંદા અથવા અવગણના કરે તે સર્વ સહન કરવાને હું તૈયાર છું. હું તેમનાં ખરાબ વાક્યોને મુગે મ્હોંઠે સહન કરીશ. હું સારી રીતે જાણું છું કે “મનુષ્ય જાતિનાં કલ્યાણ કરનારા જેટજેટલા મ્હોટા મહાત્માઓ થયા છે, તેમને પણ લોકોએ આરંભમાં ખરાબ કહી, તેમની પણ નિંદા કરવાને માટે તેઓ ચૂક્યા નથી.”

જે ચિકિત્સાને આજકાલ ડાક્ટરલોક કરે છે તેનું નામ ‘એલોપેથો’ છે. તેમાં એટલી અધિક દવાઓ આપવામાં આવે છે કે જેથી રોગીનું શરીર વિકારોથી ભરી જાય છે. દવાઓથી ઘણુંજ માદું પરિણામ આવે છે, રોગ ડબાઈ જાય છે. પણ નિમૂળ થતો નથી. ફરી વખત આવે તે જણાય છે. શરીરમાં એક પ્રકારનું ઝેર ઉત્પન્ન થાય છે જેથી નિરોગતાનો સમૂળગો નાશ થાય છે. મહારી બુદ્ધિ પ્રમાણે તો આ રીત મનુષ્યોને નીરોગી કરવા

કરતાં અધિક રોગી કરી દે છે. ચિકિત્સા કરવાની એક મીઠી રીત પણ આજકાલ પ્રચલિત છે. તેનું નામ ' હોમીયોપથી ' છે. તેમાં દવાઓની માત્રા અત્યંત થોડા પ્રમાણમાં રહે છે. એટલે થોડી માત્રા ખાનારાને તે બાણવામાં આવતું નથી કે તે છે કે નહીં, તેનાથી થોડી હાનિ થાય છે. પરંતુ આ ચિકિત્સામાં, ખાવા પીવાના વિષયમાં કાંઈ ચોક્કસ અને સ્પષ્ટ નિયમ નથી. એ તેમાં મુખ્ય દોષ છે. મ્હારી અલ્પ બુદ્ધિ પ્રમાણે તો એમ જણાય છે કે ' હોમિઓપેથિક ' દવાઓની થોડામાં થોડી માત્રા પણ નુકશાનકારક છે.

પ્રાચીન જલચિકિત્સામાં નાના પ્રકારનાં સ્નાન અને પિચકાસી વિગેરેનો પ્રયોગ કરવો પડે છે. તેવા આડંબરની કાંઈ જરૂર નથી. હું નમ્રતાપૂર્વક એ પણ કહી શકું છું કે આ સજ્જનોને રોગોનું કારણ પણ ખરેખર સમજતું નથી. ઈશ્વરની કૃપાથી મ્હેં સર્વ ન્યુનતાઓને દૂર કરી છે, સ્નાન કરવાના આડંબરોને પણ મ્હેં કમી કર્યા છે. રોગોનાં કારણો પણ મ્હેં ખોળી કાઢ્યાં છે. ' મુખ્યચર્ચા ' (મુખ જોઈ રોગને પરીક્ષા કરવાની વિદ્યા) થી તેમની વર્તમાન સ્થિતિમાં જે રોગ હોય તે અથવા ભવિષ્યમાં જે થશે તે બાણવાની વિદ્યા પણ મ્હેં પ્રાપ્ત કરી દીધી છે. હું એક અદ્વૈત માણસ છું. એ સર્વ મ્હેં મ્હારી વિદ્યા અને મ્હારા બળથી કર્યું નથી. મ્હારામાં તે કરવાની શક્તિ ક્યાંથી હોય કે હું તે કરી શકું ! તે પરમજ્ઞાની પરમેશ્વરની કૃપાજ તેનું કારણ છે. જેથી મ્હારા કહેવાથી કોઈએ મ્હને અભિમાની ન સમજવો. "

આ કુન્ડે સાહેબનો ઉપોદ્ધાત છે. તેમના કહેવાપરથી જણાય છે કે તેમણે પોતાની અવગણના અને અપમાનની વાતો સુદ્ધાં પણ કહી દીધી છે, અને કાંઈ છુપાવ્યું નથી. તેથી જણાય છે કે સાચા લોકોને ઠગીને રૂપીયા પ્રાપ્ત કરવાને માટે તેમણે આ ચિકિત્સા ચલાવી નથી જેથી તેમના વિષયમાં તેમનાં પુસ્તકો વાંચનારા હાથમાં એક પ્રકારની શ્રદ્ધાભક્તિ ઉત્પન્ન થાય છે.

આ જગતમાં શ્રદ્ધા એ એક અપૂર્વ ભાવ છે. તેના પ્રભુવશી મનુષ્યોનાં મ્હોટાં મ્હોટાં ઠામો સિદ્ધ થાય છે, જેથી કદી શ્રદ્ધાથી જ દૂને સાહેબની ચિકિત્સાદ્વારા મનુષ્યોને લાભ મળે તોપણ કાંઈ અશક્ય નથી.

રોગોનું કારણ

ઘણા દિવસોના અનુભવ અને પરીક્ષા પછી કુને સાહેબે આ સિદ્ધાંત સ્થાપિત કર્યો છે કે નિરોગી મનુષ્યોના શરીરનો દેખાવ સાબા મનુષ્યોના શરીરને મળતો નથી. જે મનુષ્ય રોગગ્રસ્ત હોય છે તેમના શરીરના આકાર એક જુદીજ ભતના હોય છે. ઘણા લોક સમજે છે કે રોગી મનુષ્ય જ દુર્બળ હોય છે. પણ તે ખૂલ છે. જે લોક અત્યંત મોટા અને પુષ્ટ દેખાય છે તે અધિક રોગી હોય છે. મોટા થવું એજ રોગનું લક્ષણ છે અનેક મનુષ્યોને સાધારણ રીતે કાંઈ કષ્ટ થતું નથી તે પોતાનાં કામકાજ પ્રસન્નતા-પૂર્વક કરે છે. પરંતુ તેમ છતાં પણ તેમાંથી ઘણાંયે રોગી હોય છે. તેમના શરીરમાં રોગનું કારણ ઘર કરી રહેલું હોય છે. શરીરમાં રોગનું બીજ ઉત્પન્ન થવા અને તેના વધવાથી શરીરના દેખાવમાં ફેરફાર માલુમ પડે છે. બરોબર ધ્યાનપૂર્વક જોવાથી તે ફેરફાર જણવામાં આવે છે. પ્રત્યેક રોગીના શરીરમાં તે દેખવામાં આવે છે આ ફેરફાર વિશેષે કરીને મુખ તથા ગરદનના આકારનાં ચિન્હોને જોઈને કૂંડે સાહેબે ‘ મુખચર્યા વિજ્ઞાન ’ નો સિદ્ધાંત સ્થાપિત કર્યો છે. રોગના જ કારણથી મુખ તથા ગરદનનો આકાર બદલાઈ જાય છે. એ બંને અવયવ પ્રથમ કરતાં અધિક પુષ્ટ જણાય છે. પેટની નીચે અને કમરની પાછળ પણ પુષ્ટતા જણાય છે. પેટ અને કમરની પાછળના ભાગમાં મુખ તથા ગરદન કરતાં પણ અધિક પુષ્ટતા આવી જાય છે, કેમકે રોગની જડ ત્યાં જ રહે છે. ત્યાં તેની વૃદ્ધિ થાય છે અને ત્યાંથીજ રોગનાં બીજ શરીરમાં ફેલાય છે. મનુષ્ય ના શરીરનું માંસ ન્હાના ન્હાના અનેક ટુકડામાં વહેંચાઈ ગયેલું છે એ ટુકડા એક બીજાની સાથે જોડાયેલા છે. અને રખખરની માફક ખેંચી શકાય છે. રોગોનું બીજ આ માંસના ટુકડાઓની વચ્ચે પહોંચીને જ્યારે ત્યાં એકઠાં થઈ જાય છે. ત્યારે તે સ્થાનમાં જરૂર કરતાં અધિક પદાર્થ રાખવાથી તે સ્થાન અવશ્ય કાંઈક ખેંચાય છે. અને તેનો આકાર મોટો થઈ જાય છે. જો કે તેની બનાવટ એવી છે કે તે વધી ઘટી શકે તો તેનો આકાર તેથી પણ અધિક વધી જાય છે, એવી રીતે રોગનાં બીજ શરીરમાં એઠાં થવાથી શરીર પુટી ઉઠે છે તેનું પરિણામ મુખ અને ગરદનપર અધિક સ્પષ્ટતાથી જણાઈ આવે છે, તેનું જે કારણ છે તે હું આગળ બતાવવાથી. રોગના કા-

જણીથી શરીરની આમડીનો રંગ બદલાઈ જાય છે. તે કંઈક કાળો થઈ જાય છે.

એક માણસ ઝૂંડરોમ અને જલંદરથી પીડાતો હતો તે જ્યારે પહેલવહેલાં કુને સાહેબની પાસે ગયો તે વખતે તેનો જે આકાર હતો તે ૪ મહીના સુધી તેમની ચિકિત્સા કરાગ્યા પછી બદલાઈ ગયો અને તેનો આકાર તંદુરસ્ત શરીર જેવો થયો. પ્રથમ વખતે તે મનુષ્યનું મુખ અને ગરદન જોઈએ તે કરતાં અધિક બડાં હતાં. તે કૂંડે સાહેબની ચિકિત્સાથી તેની બેડાઈ ઓછી થઈ ગઈ હતી અને સાથે સાથે તેના રોગો પણ મટી ગયા હતા, તે બડાઈ કયો પદાર્થ છે ? તે એક એવી વસ્તુ છે કે જેની શરીરમાં જરૂર નથી તે એક નિરૂપયોગી વસ્તુ છે. તે એક શરીરની બહારની વસ્તુ છે. તે ન હોવાથી શરીરને કાંઈ નુકશાન નથી. તેનું થવું એ જ રોગનું કારણ છે, આ વિષયમાં. એમ શંકા થઈ શકે છે કે “ જેને અમે નિરૂપયોગી વસ્તુ કહીએ છીએ, તે ખરી રીતે શરીરના કયા ભાગમાં ઉપયોગી થઈને ત્યાંથી કેવી રીતે મુખ અને ગરદન અથવા પેટમાં જાય છે. એવી દશામાં તેને તેના યોગ્ય સ્થાનમાં પહોંચાડી દેવાથી તેને નિરૂપયોગી કહી શકાય નહિ. ” આ શંકાનું સમાધાન સહ જ રીતે થઈ શકે છે. એમ જણાય છે કે જેને અમે નિરૂપયોગી બડાઈ કહીએ છીએ તેની ઉત્પત્તિ શરીરના એક જ ભાગમાં થાય છે. અને ત્યાં બીજા કરતાં તે અધિક રહે છે. અર્થાત્ત ખમણી અથવા જે તરફ મનુષ્ય અધિક સુવે છે તે તરફ તે નિરૂપયોગી બડાઈ અધિક પ્રમાણમાં વધે છે. એથી સમજાય છે કે આ અનાવશ્યક વસ્તુ આકર્ષક શક્તિના નિયમાનુસાર નીચે ખેંચાય છે. એ તે શરીરનો કોઈ ભાગ હોત તો તે કદાપિ પોતાનું સ્થાન બદલત નહિ અને નીચેની ખાબુએ ઝુકત નહિ જેથી ઉપરની શંકા વ્યર્થ છે. તે બડાઈ શરીરનો કોઈ ભાગ નથી. તે એક વિકાર માત્ર છે, જેથી કરીને અમે એ વાત કોઈ પણ પ્રકારના સંદેહ કે શંકા સિવાય કહી શકીએ છીએ કે શરીરમાં તે વિકૃત વસ્તુનું, તે વિદેશિક વસ્તુનું, તે અનુપયોગી વસ્તુનું, અથવા તો તે અનાવશ્યક વસ્તુનું થવું તે જ રોગ છે, તે જ સર્વ રોગોનું મૂળ કારણ છે. તેથી જ જુદા જુદા પ્રકારના રોગ ઉત્પન્ન થાય છે. એ કોઈ પ્રકારે આ વેદેશિક વસ્તુને

અમે શરીરથી બહાર કાઢી શકીએ અને શરીરને સ્વાભાવિક આ-
કરમાં લાવી શકીએ તો જ અમારે પોતાના શરીરને નીરોગી થઈ
ગયું એમ માનવું જોઈએ.

શરીરમાં નીરુપયોગી વસ્તુઓનો પ્રવેશ એ માર્ગોથી થાય છે.
જોકે નાકદ્વારા અને બીજો મુખદ્વારા. નાક અને મુખનાં ગંધ (સોદમ)
અને જીભ એ પેડેરંદાર છે. પણ તે વિશ્વાસ કરવા લાયક નથી,
લોભને લીધે તે પોતાનું કામ યોગ્ય રીતે કરતાં નથી, કોઈ અંદર
આવવા દે છે. સોદમથી તો કાંઈ થોડી વિશ્વાસઘાતકતા થાય
છે. પરંતુ જીવ ઘણો જ નિમકહુરામ છે. સારા સારા સ્વાદિષ્ટ પદા-
ર્થોના રસ લેવાથી લાલચમાં આવીને તે શરીરના હાનિ કે લાભને
બિલકુલ ભૂલી જાય છે, આ પ્રકારે અયોગ્ય કામ કરતાં કરતાં કેટ-
લાક દિવસો પછી તો તેને સારાજોડાનું પણ જ્ઞાન રહેતું નથી.
માંસ, દારૂ, ભાંગ અગ્રીયુ અને તમાકુને પણ તે રોક્યા સિવાય
શરીરની અંદર પ્રવેશ કરાવે છે, તેનું પરિણામ ઘણું જ માફું આવે
છે. જોઈએ તે કરતાં અધિક, તેમજ ખરાબ પદાર્થોને ખાવાથી જેને
પચાવવાને માટે આમાશયને જરૂર કરતાં અધિક બળ વાપરવું પડે
છે. પરંતુ તે બળ એક બે દિવસમાં જ ઘટી જાય છે. હરરોજનું
કામ થઈ જાય છે.

એવી રીતે કેટલાક દિવસોમાં આમાશયથી પોતાનું કામ બરો-
બર રીતે થઈ શકતું નથી, લોજન ન પચવાથી વિકાર વધવા લાગે
છે અને તે વિકાર નિરૂપયોગી અથવા અનાવશ્યક વસ્તુના આકા-
રમાં પ્રકટ થઈને ઉત્પન્ન કરે છે, આ વિકાર એકઠો થતો જાય
છે જેનું દશ દશ બાર બાર વર્ષ સુધી ઘણા મનુષ્યોને ભાન પણ
રહેતું નથી, પરંતુ વધતે વધતે જ્યારે તે રોગનું રૂપ ધારણ કરે
છે. ત્યારે મનુષ્ય વૈધ, હકીમ અને ડાક્ટર સાહેબના શરણમાં જાય
છે અને તેને મટાડવાના પ્રયત્નો કરે છે. આ વખતે એવા પ્રયત્નો
વ્યર્થ જાય છે કેમકે રોગ ભલે દબાઈ જાય અથવા તત્કાળ મર્યા
જેવું જણાય પરંતુ તેનું મૂળ મટતું નથી. જ્યાં સુધી તેનું કારણ
વિદ્યમાન હોય ત્યાં સુધી તે નિર્મળ શી રીતે થઈ શકે ?

મનુષ્યનું શરીર મધ્યરે એવું બનાવ્યું છે કે તે કોઈ પણ
નકામી વસ્તુને પોતાનામાં રહેવા દેતું નથી. તે તેને કબજાવાને

સાથ પ્રયત્ન કર્યા કરે છે. ફેફસાંની મારફતે વાયુના રૂપમાં, વાયુ-
દ્વારા મળના રૂપમાં અને આમડીદ્વારા પરસ્પેવાના રૂપમાં તે વિકૃત
(નિરૂપયોગી) વસ્તુઓને સદા બહાર કઢાડયાં કરે છે. નાક, મુખ,
આંખ, અને કાનની મારફતે પણ નિરૂપયોગી વસ્તુઓ બહાર કઢા-
ડવાને માટે પણ તે કાંઈ કસુર કરતું નથી. અમારું શરીર અમારા
ઉપર બહુજ હયાળુ છે. જો તે તેટલું હયાળુ ન હોત તો એકજ
દિવસમાં અમને અમારા ખરાબ આચરણોનો બદલો મળી જાત.
અમે અમારા શરીરથી એટલું કામ લેવાની ઇચ્છા ન કરીએ કે
જેટલું તે સહજમાં ન કરી શકે. હવે બહાર કામ લેવાથી તે કેટ-
લાક દિવસમાં થાકી જાય છે. અને નિરૂપયોગી વસ્તુઓને બહાર
કાઢી શકતું નથી. એવી દશામાં તે વિકૃત પદાર્થો નિરૂપયોગી થ-
ઈને શરીરની અંદર રહી જાય છે. જ્યાં તેની જડ બાંધે છે કે ત્યાં
તે વધવા લાગે છે. અજો મનુષ્યને રોગી કરી દે છે, અનાવશ્યક
પદાર્થ પ્રથમ આમાશયમાં ઉત્પન્ન થાય છે ત્યાંથી ફરી તે શરી-
રના બીજા ભાગોમાં પહોંચી જાય છે. મુખ અને નાકદ્વારા બહાર
નીકળવાની ઇચ્છાથી તે ઉપરની બાજુમાં રહે છે અને નીકળવાને
અસમર્થ થઈ મુખ અને ગર્દનની આસપાસ રહી જાય છે. જેથી
કરીને ત્યાં મોટાપણું (બડાઈ) આવી જાય છે.

નિરૂપયોગી પદાર્થ જ્યારે શરીરમાં ફેલાઈ જાય છે ત્યારે
ઉપયોગી અથવા પુષ્ટિકારક પદાર્થોને રહેવાને માટે જગ્યા ઓછી
થઈ જાય છે. શરીરની અંદરના અવયવો કમી થઈ જાય છે. ફ-
ધિરતું વહન ખરોખર થતું નથી આ કારણથી શરીરના સ્વાભા-
વિક કાર્યોનું ખરોખર થવું બંધ થઈ જાય છે. નિરૂપયોગી પદાર્થો
જોવા પરમાણુઓનો બનેલો છે કે તે સહજમાં પ્રવેશ કરી શકે છે,
તેમજ જુદા જુદા કણોમાં જુદા પડી જાય છે, અને નવા નવા
પરમાણુઓમાં મળી જઈને એક થઈ શકે છે. અને ચોગ્ય વખતે
જોર કરે છે. જો પદાર્થ અંદરને અંદરજ સંચળ થઈ જાય છે
અર્થાત્ જોર કરે (વધે) છે તેને સૂક્ષ્મદર્શક યંત્રથી જોવાથી
તેમાં અનન્ત ન્હાના ન્હાના જંતુ જોવામાં આવે છે. તે કઠ્ઠી કઠ્ઠી
વધુ જોરથી વધે છે, અને તેના વધવાથી કોઈને કોઈ રોગ અવશ્ય
ઉત્પન્ન થાય છે.

જે પદાર્થ અંદરને અંદર આપોઆપ વધવા લાગે છે તેમાં એક પ્રકારની ઉષ્ણતા આવી જાય છે. જેટલું વધવાનું જોર અધિક હોય છે તેટલી ગરમાઈ અધિક ઉત્પન્ન થાય છે, ઉભરો આવવા-વાળા પદાર્થના પરમાણુ એક બીજા સાથે અથડાયા છે. તેમનું આ અથડાવું જોજ ઉષ્ણતા ઉત્પન્ન કરે છે; જેમ બે પદાર્થોને એક બીજા સાથે ઘસવાથી અગ્નિ નીકળે છે એ સર્વવ્યાપી નિયમ છે તેવોજ નિયમ મનુષ્યના શરીરની અંદર રહેનાર પદાર્થોને પણ લાગુ પડે છે જ્યારે અનાવસ્યક પદાર્થ વધી જાય છે. અથવા રૂતુઓનું પરિવર્તન અથવા બીજા કોઈ યોગ્ય કારણથી તેનાં પરમાણુ શરીરની અંદર જુદાં જુદાં થઈ જાય છે ત્યારે તે ઉભળવા વધવા લાગે છે, અને તેની સાથે શરીરમાં ઉષ્ણતા ઉત્પન્ન થાય છે. અને તેથી એમ કહેવું પડે છે કે અનાવસ્યક પદાર્થોના ઉભરો આવવો એ જ તાવ છે. જેમ ગરમીથી બરફ પીગળીને પાણી થઈ જાય છે અને પાણી વરાળ થઈ ઉડી જાય છે અને જેમ વરાળ વાદળના રૂપ થઈને ફરી પાણી થઈ જાય છે અને અધિક શરદી લાગવાથી તે જ પાણી ફરી પણ બરફ બની જાય છે, તેવી જ રીતે શરીરની અંદર એકઠા થનાર નિરૂપયોગી પદાર્થોનું પણ શરદી તથા ગરમીને લીધે રૂપાન્તર થયાં કરે છે. આ પદાર્થોને પણ યોગ્ય વિધિથી પાણીને વરાળ જેવાં કરીને શરીરમાંથી ઉડાડી દેવામાં આવે છે. અને આ પ્રમાણે તેમને બહાર કાઢીને શરીરને રોગરહિત કરી શકાય છે. જે યુક્તિથી આ પદાર્થોને શરીરથી બહાર કહાડવામાં આવે છે તેજ યુક્તિ આ જળચિકિત્સાના આધારરૂપ છે.

નિરૂપયોગી પદાર્થ મનુષ્યના શરીરની અંદર વિશેષે કરીને પેટની નીચે પેટુમાં એકઠો થાય છે. ત્યાં તે વધવા લાગે છે. જ્યારે તે ઉભળવા-વધવા લાગે છે ત્યારે શરીર તેને બહાર કહાડવાને ઇચ્છે છે એમ થવાથી સંબ્રહણી થવા માંડે છે, ઝાડો થવા માંડે છે. આ પ્રકારે જો તે નિરૂપયોગી પદાર્થ બહાર નીકળી જાય છે તો શરીર સ્વચ્છ અને હલકું થઈ જાય છે. પરંતુ જો તે આ પ્રકારે નીકળી શકે નહિ તો વધતાં વધતાં તે ઉપર ચઢે છે કારણ કે તે શરીરની ઉપર અને નીચે બેજ તરફ જઈ શકે છે.

જેમકે ભરેલી એક શીશી તરફ દ્રષ્ટિ કરતાં તેની નીચે કાણું

હોવાથી ભરેલી વસ્તુ નીચેથી નીકળી શકતી નથી. જેથી તેમાં જે કાંઈ ભર્યું છે તેમાંનો વિકૃત ભાગ નીચે ઠરે છે અને તે હલાવવાથી, રૂતુ પરિવર્તનથી અથવા કોઈ બીજા કારણથી વિશેષે કરીને પોતાનાં રજકણોને બુઠાં બુઠાં કરી દે છે. એમ થવાથી તે રજકણો ઉભળવા લાગે છે. અને શીશીના મુખ તરફ ઉંચાં ષ્કડે છે. તેવીજ રીતે મનુષ્યના શરીરના પણ તેજ હાલ છે. અર્થાત્ જ્યારે ઝાડો સાફ થતો નથી, પેશાબ ખરોખર થતો નથી, શરીરની ચામડીનાં છીદ્રો પુરાઈ જાય છે, અને શ્વાસોશ્વાસ નિર્બંધ થઈ જાય છે ત્યારે વિકૃત-નિરૂપયોગી-રોગવાળા પદાર્થો શરીરની બહાર નીકળી શકતા નથી, તેવીજ રીતે રૂતુ બદલાવાથી અથવા કાંઈ, શોક ઇત્યાદિ માનસિક વિકારોનો ધક્કો લાગવાથી તે પદાર્થ પેદુમાં ઉભરાવા માંડે છે. અને ઉપરની બાબુએ ષ્કડે છે. ઉપર પહોંચતાં માથામાં પીડા થાય છે તે પદાર્થના કણ પરસ્પર અથડાય છે અને ચામડી સાથે પણ ઘસાય છે. જેથી શરીર ગરમ થઈ જાય છે. તે ગરમ થવાને સર્વ લોક તાવ આવવો એમ કહે છે. તાવમાં મનુષ્યના શરીરનો વાસ અધિક જણાય છે. શરીર કાંઈક કુલેલું (સોજા આવ્યાજેલું) જણાય છે તેનું એજ કારણ છે કે શરીરની ચામડી રબ્બરની માફક ખેંચાય છે. જ્યારે વિકૃત પદાર્થો ચામડીને અથડાઈને બહાર નીકળવાને યત્ન કરે છે ત્યારે તે જ્યાં મુઘો નીકળી શકાય ત્યાં મુઘો નીકળી શકે છે અને જ્યારે નીકળી શકાતું નથી ત્યારે તે પદાર્થ ત્યાં રહી જાય છે અને ફર્યા કરે છે. આવી અવસ્થામાં શરીર અધિક પ્રમાણમાં ગરમ થઈ જાય છે, અને જાય પણ ઘણો જ વધી જાય છે.

શીશીમાં વિકૃત પદાર્થો થોડા પ્રમાણમાં રોકાઈ રહે છે પણ શરીરમાં તેમ બનતું નથી કારણ કે શરીરનો પ્રત્યેક અવયવ તેને રોકી રાખે છે. જેથી જ્યાં તે પદાર્થ પહોંચી શકે છે ત્યાં તે રોકાઈ જાય છે, ત્યાં ધક્કા મુક્કાનો માફક એકતું બહાર નીકળતું અને બીજાનું રોકાતું એમ થવાથી ઉજ્જુતા અધિક થઈ જાય છે. જે અવયવમાં આ વિકારો પદાર્થનું બગ અધિક પડે છે તેમાં રોગ ઉત્પન્ન થાય છે. કઠી કઠી તે અવયવ બગડી પણ જાય છે. જે તે વસ્તુઓનું બગ આમાશય પર પડ્યું તો આમાશય રોગી થઈ

જાય છે, કઠ્ઠી ફેફસાં પર પડ્યું તો ફેફસાં રોગી થઇ જાય છે. અર્થાત કોઠ, ગાંઠો, હૃદયરોગ, અર્થે લગનદર, ગન્ધમાલા, ઇત્યાદિ તથા સર્વ પ્રકારના તાવ આ વિકારો પદાર્થથી ઉત્પન્ન થાય છે.

જે પદાર્થ ઉભરાવા માંડે છે, ન્હાના ન્હાના જંતુ—કૃમિ પોત્તાની યોગે ઉત્પન્ન થતા જાય છે. એવી રીતે શરીરમાં વિકૃત વસ્તુઓના ઉભરાવાથી પણ હબરો જંતુ ઉત્પન્ન થઇ શકે છે. અને જ્યાં સુધી વિકારી પદાર્થો દુર કરવામાં નથી આવતા ત્યાં સુધી તેને ઉત્પન્ન થવાનો સહા ડર રહે છે, જે લોકો આ જંતુઓ બીજી રીતે ઉત્પન્ન થાય છે એમ માને છે તેમાં તે ભૂલ કરે છે. શરીરમાં જે આ વિકૃત પદાર્થ નથી હોતા તો આ જંતુઓનું ઉત્પન્ન થવું ધણું જ ખોટું છે, તેના થવાથી અનેક રોગ થવાનો સંભવ રહે છે. જેથી તેનો સમૂળ નાશ કરી દેવો. એ મનુષ્યને નીરોગી બનવાનો એક માત્ર ઉપાય છે હવાઓથી તેમને મારી નાંખવાથી કદાપિ નિરોગતા પ્રાપ્ત થતી નથી, કારણ કે તેની આ જંતુઓની ઉત્પત્તિનું કારણ તો નાશ પામતું નથી. વિકૃત પદાર્થોથી આ કૃમિ ઉત્પન્ન થાય છે, જેથી તેનો નાશ કરવો જોઈએ, તેમ ન કરવથી જેમ જે કોટડીમાં કૃમિયોનાં કુડાં ભર્યાં હોય તેમાં કીડા અવશ્ય ઉત્પન્ન થવાના. તેમને મારવાનો કોટડી સાફ થતી નથી કેમકે એકવાર તેમને મારવાથી ફરી ફરી ઉત્પન્ન થાય છે. જેથી તે કોટડીને બરોબર રીતે સાફ કરવાને માટે તેનો અંદરના એકઠા થયેલા કીડા બહાર કહાડી નાંખવા જોઈએ. કીડાનો સમૂળ નાશ કરવાનો માત્ર આ એક જ ઉપાય છે.

એટલા પ્રકારના રોગ છે તે સર્વ, વિકૃત પદાર્થોના શરીરમાં એકઠા થવાથીજ થાય છે. ત્યાં સુધી કે ઉપદંશ નથા મૂત્રાઘાત આદિ રોગોનું પણ તેજ કારણ છે. પરીક્ષાથી જાણવામાં આવે છે કે રોગી સ્ત્રીઓના સંસર્ગથી ઘણાને એ રોગ થાય છે, અને કેટલાકને નથી પણ થતો. તેનું કારણ છે કે જેના શરીરમાં એટલા બધા વધારે વિકારો પદાર્થો એકઠા થયા હોય છે. કે જે બહારના સંસર્ગથી કોપિત થઇ જાય છે, તેના શરીરમાં રોગ ઉત્પન્ન થાય છે. જેના શરીરમાં વિકારી પદાર્થ થોડા હોય છે, અથવા હોતા પણ નથી તેને ઉપદંશ અને મૂત્રાઘાત આદિ રોગ સંસર્ગથી પણ થતા નથી.

આ પ્રતિપાદનથી એ સિદ્ધ થયું કે સર્વ રોગનું એક જ કારણ છે. જેથી સર્વ રોગોને દૂર કરવાનો પ્રકાર પણ એક જ હોવો જોઈએ એક જ રીતથી; એક જ ક્વાથી સર્વ રોગ નિમળ થવા જોઈએ.

પ્રકરણ ૩

ચિકિત્સા.

જ્યારે રોગનું કારણ જાણવામાં આવ્યું ત્યારે તેની આપધી પણ સહજમાં કરી શકાય છે. વિચારો કે કોઈને તાવ આવ્યો છે. તે તાવને મટાડવાને માટે તાવના મુખને એટલે શરીરની ચામડીના છીદ્રોને ખોલી દેવાં જોઈએ એમ કરવાથી વિકારવાળા પદાર્થો કે જે ચામડીના આંદરના ભાગમાં ઘસાઈને ગરમીને વધારી રહ્યા છે. તે પરસેવાના રૂપમાં બહાર નીકળી શકશે, એમ બહાર નીકળવાથી ગરમી જલદીથી સમી જશે; પરસેવો થતાંજ તાવ શાંત પડે છે. એ આપણે હંમેશાં જોઈએ છીએ. પરંતુ સર્વ લોક એમ થવાનું કારણ જાણતા નથી, એમ થવાનું અર્થાત પરસેવો થવાથી તાવમટવાનું કારણ એ છે કે તાવને ઉત્પન્ન કરનાર ખરાબ પરમાણુ શરીરની બહાર આવી જાય છે જેથી શરીરની વધેલી ગરમી કમી થઈ જાય છે અને શરીર હલકું થઈ જાય છે. પરસેવો થવાથી તાવ અવશ્ય શાંત થઈ જાય છે. પરંતુ રોગનું બીજ અર્થાત વિકારવાળા પદાર્થ શરીરમાં ટકી રહે છે. જેથી જ્યાં સુધી તેને બહાર કઢાડવામાં ન આવે ત્યાં સુધી ફરી ફરી તાવ આવવાનો સંભવ રહે છે. તાવ સિવાય બીજા રોગોને દૂર કરવાને માટે શરીરની અંદર એકઠા થયેલા વિકૃત પદાર્થોને બહાર કઢાડવા જોઈએ. જેથી કરીને ફૂને સાહેબે કેટલાક પ્રકારના સ્નાનોની વિધી લખી છે તેમાંના આ ત્રણ મુખ્ય છે:—

૧. આંપસ્નાન, વરાળસ્નાન, ૨. ઉદર સ્નાન. ૩, મેહન સ્નાન.

આ ત્રણ પ્રકારના સ્નાનોની વિધિ અમે અહીં સંક્ષેપમાં લખીએ છીએ.

આંપસ્નાન.

આંપ સ્નાનને માટે નેતર ભરેલો અથવા વહાણ કે સુતરી ભરેલો એક ખાટલો (પતંગ), ત્રણ વાસણ જેમાં બંને ત્રણ ત્રણ થોડા પાણી ભરી શકે તેટલી વસ્તુની જરૂર પડે છે. ખાટલા ઉપર

પ્રથમ દરદીએ ચતા સુધ જવુ જોઈએ, તે વખતે શરીરપર કાંઈ કપડુ રાખવુ નહિ. કૂને સાહેબે આ સ્નાનને માટે લાકડાને એક ખાટલો પલંગ બનાવ્યો છે. ઇચ્છા થતાં તે બંધ કરી-વાળી શકાય છે. અને ફરી પાથરતી વખતે ખોળો પણ કરી શકાય છે.

સ્નાનને માટે પ્રથમ ત્રણ વાસણોમાં પાણી ભરીને ચુલ્હાપર મૂકવાં. જ્યારે પાણી ખળખળવા લાગે અને પુષ્કળ વરાળ નીકળવા માટે ત્યારે મનુષ્યે કપડાં ઉતારીને ખાટલાપર કામળો, રબાઈ અથવા તો બનુસ જોડીને સુધ જવું જોઈએ. એવી રીતે ચોઢવું જોઈએ કે જેથી જોડેલા કપડાની કીનારો નીચે ચારે બાજુ જમીન સુધી લટકતી રહેવો જોઈએ અર્થાત કોઈ જગ્યા ખુલી રહેવી જોઈએ નહિ કે જ્યાંથી વરાળ નીકળી જાય. માથું પણ પ્રથમ ઢાંકી દેવું જોઈએ. આ પ્રમાણે સુધ રહ્યા પછી ખાટલા નીચેના કપડાને ધીમેથી ઉઘાડીને તે ખળખળતા ઉતારી પાણીનું એક વાસણ તે દરદીની પીઠની નીચે અને બીજું પગની નીચે આવે તેવી રીતે ખાટલા તળે મુકી દેવાં જોઈએ. વાસણપર રહેજ ખુલુ રહે તેવી રીતે ઢાંકણાં ઢાંકવાં એટલે ઇચ્છાનુસાર થોડી અથવા વધારે ઉષ્ણતા કરવાને માટે તેને થોડાં અથવા વધુ ઉઘાડાં રાખવાં જોઈએ. આ મૂક્યા પછી હથ મીનીટ થયા પછી વરાળ કમી થવા માંડશે, ત્યારે ચુલ્હાપર ચઢેલું ત્રીજું વાસણ ઉઠાવીને પીઠની નીચેનું પ્રથમ મૂકેલું વાસણ ઉઠાવી દેખને તેની જગ્યાએ મૂકી દેવું જોઈએ અને પ્રથમ મૂકેલુ વાસણ ઉઠાવીને ચુલ્હાપર ચઢાવી દેવું જોઈએ, તે જ્યારે તેમાંનું પાણી બરોબર ખળખળ ઉતું થાય અને વરાળ નીકળવા માંડે ત્યારે પગની નીચેનું વાસણ પણ બદલી નાંખી તેની જગ્યાએ તેને મૂકવું. પણ ઘણુંખરું પગનું વાસણ બદલવું પડતું નથી, હથ પંદરેક મિનીટ પછી તે રોમી મનુષ્યે પેટ તરફ ફરી જવું જોઈએ જેથી પેટ, પેદુ અને છાતીપર પણ ખુબ વરાળ લાગે. જો હજી સુધી પરસેવો ન થયો હોય તો હવે અવશ્ય નીકળશે અને પગ તથા માથા બંનેમાં પરસેવો એકી સાથે નીકળવા માંડશે. જેને જલ્દી પરસેવો થાય તેને માથું ઢાંકવાની જરૂર નથી પણ પ્રથમ થોડો વખત તો માથું અવશ્ય ઢાંકી જ રાખવું જોઈએ.

પરસેવાને ૦૧ થી ૦૩ કલાક સુધી નીકળવા દેવો જોઈએ. પર-

સેવો નીકળ્યા પછી વાસણોને બદલવા યા ન બદલવા એ મનુષ્યની પોતાની મરજી ઉપર વાત છે. શરીરના જે ભાગમાં વિકારવાન પદાર્થો અધીક એકઠા થાય છે. તે ભાગમાં જોરથી વધુ પરસેવો નીકળે છે. એવા ભાગો પર વશળનો અધિક પ્રયોગ કરવો જોઈએ અને જ્યાં સુધી ગરમ વરાળ સહન થઈ શકે ત્યાં સુધી લેવી જોઈએ.

જે મનુષ્ય બહુજ નિર્બળ છે અથવા જે અધિક માંદા હોય તેણે વરાળસ્નાન ન કરવું જોઈએ, તેને માટે ઉદરસ્નાન અને મેહ-નસ્નાન બસ છે. જે માણસને હીંડતાં ચાલતાં પરસેવો થાય છે તેણે બાંપસ્નાન (વરાળ સ્નાન) કરવાની આવશ્યકતા નથી. તે કદી એ સ્નાન ન કરે તો કાંઈ હાનિ નથી, એક અઠવાડિયામાં બેવારથી વધુ વખત બાંપસ્નાન કરવું ન જોઈએ,

જે બાંપસ્નાનને માટે કોઈને ઉપર કદા પ્રમાણે પલંગ-કે ખાટલો ન મળે તો નેતર બરેલી ખુરશીથી કામ ચલાવી શકાય છે, ખુરશી પર બેસીને નીચે ગરમ પાણીનું વાસણ રાખવું જોઈએ. અને ખુરશી શુદ્ધાં શરીરને કપડાથી ઢાંકીને બેસવું જોઈએ.

બાંપસ્નાન કર્યા પછી ઠંડા પાણીમાં ઉદરસ્નાન અવશ્ય કરવું જ જોઈએ, ઉદર સ્નાનની પહેલાં અથવા પછી મનુષ્યની ઇચ્છા હોય તો પોતાનું સર્વ શરીર બીના રૂમાલથી લુછી નાંખવું જેમાં પેટ સિવાયનો શરીરનો બીજો અવયવ ઠંડો થઈ જાય; તાવવાળા મનુષ્યને પણ બાંપસ્નાન બહુજ લાભદાયક છે. તેથી જલદીથી તાવ ઉતરી જાય છે; પરંતુ ઉદર સ્નાન કરવાનું બૂઠવું નહિ. ઉદર સ્નાન ન કરવાથી તાવ ઘણું કરીને ઉતરતો નથી અને તાંગ થવું પડે છે. એક વખત અમે તારમાં બાંપસ્નાન કરીને ઉદરસ્નાન કરવાનું લુછી ગયા જેથી અમને ઘણુંજ કષ્ટ વેઠવું પડ્યું. એવી દશામાં બાંપ-સ્નાન કરીને ઠંડા પાણીમાં ઉદરસ્નાન કરવાથી કરાવા જોઈએ નહિ. તેથી કાંઈ હાનિ થતી નથી, પણ લાભ જ થાય છે. ગરમ કરેલા દોહાને પાણીમાં ખુઝાવી જેમ તેને પ્રથમ જેવું કરવામાં આવે છે તેમ બાંપસ્નાન પછી ઠંડા જગથી શરીરને શીતલ કરવાથી તે પોતાના પૂર્વરૂપમાં આવી જાય છે, જેથી તે નિરોગ અને અધિક બળવાન થઈ જાય છે.

બાંપસ્નાન પછી ઉદરસ્નાન કરીને શક્તિ મનુષ્યે બહાર રાખે

કામાં ફરવા જવું જોઈએ, જેથી થાકથી શરીર ગરમ થાય અને ઝાંઝક પરસેવો પણ નીકળે પરંતુ જે શક્તિ ન હોય અથવા જે અધિક બીમાર હોય અને બહાર ન જઈ શકે તો તેણે કોઈ જાનમાં અથવા અગાશીમાં કપડાં ઓઢીને થોડો વખત બેસવું જેથી શરીર ગરમ થશે. એમ કરવું એ બહુજ આવશ્યક છે. જેથી તેમાં ભુલ કરવી ન જોઈએ. પરંતુ યાદ રાખવું કે, રોગી અને અધિક નિર્બળ મનુષ્યોને બાપ્પરનાન કરવું એ નિરુપયોગી છે.

ઉદર-સ્નાન

આ સ્નાનને માટે ૮૪ ડીગરી સુધી ઠંડા પાણીની આવશ્યકતા છે. પરંતુ પાણીની શીતળતા માપવાની કાંઈ જરૂર નથી. સ્વાભાવિક રીતે જ્યાં જેટલું ઠંડું પાણી મળે ત્યાં તેથી કામ લેવું જોઈએ. ઉદર સ્નાનને માટે એક એવા ‘ટબ’ અથવા તો વાસણની જરૂર પડે છે કે જેમાં માણસ બેસી શકે. ‘ટબ’ માં એટલું પાણી ભરવું જોઈએ કે જેટલાથી ડુંટીની નીચેનો ભાગ અને બે પગની સાથળો ડુબેલી રહે ડુંટીની ઉપરનો ભાગ અને પગ પાણીની બહાર રહે. જે બને તો પગ મૂકવા માટે એક લાકડાનું ન્હાનું રટુલ-ઘોડી રાખવી. તેના ઉપર બે પગ ટબની બહાર મુકાવવા. તે ન હોય તો બે પગ ટબની નીચે લટકતા રહેવા દેવા જોઈએ, અને કદી ટબ મ્હોટું હોય તો બે પગ ટબની કીનાર પર મૂકવા અને માથું બીજી તરફની કીનાર તરફ રાખવું અને શરીરનો મધ્ય ભાગ ટબની વચ્ચે પાણીમાં રાખવો, ઠંડા પાણીથી ભરેલા ટબમાં મનુષ્યે બેઠા પછી એક સારા રૂમાલને પાણીમાં બોળીને તે વડે ડુંટીની નીચેનો ભાગ, પેટુ તથા જગોનું મૂળ કે જે ભાગ પાણીની અંદર બુડેલો હોય તેને અને કમરની પાછળના ભાગને જોરથી લુંછવો-ધસવો, ઘસવી વખતે હાથ બંધ કરવો નહિ, પ્રથમ પાંચ મીનીટથી દશ મીનીટ સુધી ઉદરસ્નાન કરવું. ત્યાર પછીથી વખત વચ્ચારતા જવું, અભ્યાસ વધતાં અર્ધા કલાકથી એક કલાક સુધી આ સ્નાન કરવું. જેઓ બહુજ રોગી અથવા નિર્બળ હોય તેમણે બે ચાર મીનીટ ઉદરસ્નાન કરવું. આમ છતાં શરીરનો ઉપરનો ભાગ અને પગ કદી પલાળવો ન જોઈએ. તેને ગરમ રાખવા એ સારું છે. જો તેને ગમણી કે બનુસથી લપેટી રાખવામાં આવે તોપણ સારું છે ઉદર-

સ્નાન પછી તરત શરીરને થાકથી ગરમ કરવાને માટે બહાર સ્વચ્છ હવામાં ફરવું બહુજ ઉપયોગી છે. જેથી સ્નાન કરીને તરત બહાર ફરવા માટે નીકળવું જોઈએ. જે લોક રોગી અથવા નિર્જળ હોય અને બહાર જઈ શકે તેમ ન હોય તેમજ કપડું ઓઢીને છબ્બામાં બેસી રહેવું તેથી થોડા વખતમાં શરીર ગરમ થઈ જશે.

ઉદરસ્નાન દિવસમાં એકવારથી ત્રણવાર સુધી કરવું જોઈએ. જે જેટલું બળ રાખી શકતા હોય અને જેટલાંવાર સુધી પાણીમાં બેસી શકતા હોય તેમજ તે પ્રમાણમાં આ પ્રકારનું સ્નાન કરવું. બે ચાર દિવસમાં મનુષ્યને એમ જણાય છે કે કોઈ કોઈ વાર ઉદરસ્નાન કરતાં મેહનસ્નાન અધિક લાભદાયક નિવડે છે. પરંતુ સર્વથી સાફ તો એ છે કે મનુષ્યે દિવસમાં એકવાર ઉદરસ્નાન અને એકવાર મેહનસ્નાન કરવું.

ઉદરસ્નાનનું યોગ્ય નામ ધર્ષણ સ્નાન હોવું જોઈએ. પરંતુ ધર્ષણ શબ્દ સારો નહિ જણાવાથી અમે તેને બદલે ઉદર શબ્દ વાપર્યો છે.

બાળપસ્નાનમાં વિકૃત પદાર્થો પરસેવાના રૂપમાં બહાર નીકળી જાય છે. ઉદર સ્નાનમાં પણ તે બહાર આવે છે વિકૃત પદાર્થ પેટની આસપાસ અધિક પ્રમાણમાં એકઠા થાય છે જેથી કરીને જ્યારે પેટ-કે પીઠની નીચેના ભાગને પાણીમાં કપડાથી રગડવામાં આવે છે ત્યારે ચામડીનાં છિદ્રો ખુલી જાય છે, અને તે માર્ગથી વિકારવાન પદાર્થ ધીરે ધીરે બહાર નીકળી શકે છે. શરીરના બીજા ભાગમાં પણ જો વિકૃત પદાર્થો હોય છે તો પણ તે પેટની તરફ ખેંચાઈ આવે છે અને સ્નાન વખતે ચામડીના છિદ્રોથી બહાર નીકળી જાય છે. પ્રવાહી પદાર્થોને નીકળવાને માટે જે તરફ માર્ગ મળે છે તે તરફ વહી જાય છે. આ સ્વાભાવિક નિયમ છે. એ નિયામાનુસાર રોગવાળા પદાર્થ સર્વ જગ્યાએથી પેટની નીચે આવે છે અને ત્યાંથી સ્નાન કરવામાં નીકળી જાય છે. આ પ્રકારે કેટલાક દિવસો પછી જ્યારે રોગની જડ નિમૂળ થઈ જાય છે ત્યારે શરીર સ્વચ્છ, નિરોગી અને બળવાન થાય છે.

મેહનસ્નાન.

આ સ્નાન ઉપરના બંને સ્નાનો કરતાં વિશેષ લાભદાયક છે.

ફેને સાહેબની ચિકિત્સાનો આ મૂળમંત્ર છે. આને માટે પણ એક ટબ અથવા એક મોટા વાસણની જરૂર પડે છે. તેની વચ્ચેમાં એક ન્હાની ટીપાઈ અથવા લાકડાની થોડી-રુદુલ રાખવી પડે છે. તેને અંદર સુકીને ટબમાં ઠંડુ પાણી ભરવું પડે છે. પાણી એટલું ભરવું જોઈએ કે તે ટીપાઈની બરાબર આવી રહે, પરંતુ તેની ઉપર ન પહોંચે. તેનો ઉપરનો ભાગ કોરો રહેવો જોઈએ. સ્નાન કરનારે તે રુદુલ ઉપર કોશ ભાગમાં કપડા કઢાડીને બેસી જવું. તેણે પોતાની જનનેદ્રિયને રુદુલની નીચે એવી રીતે લટકતી રાખવી જોઈએ કે જેમાં તેની ચામડી પાણીમાં ડુબેલી રહે. જો પાણી થોડું હોય તો બીજું નાંખવું જોઈએ. આ સ્નાનમાં જેટલું વધારે ઠંડુ પાણી તેટલું વધારે લાભદાયક છે, પરંતુ તે સહન ન થઈ શકે તેટલું ઠંડુ ન હોવું જોઈએ. ત્યાં જેટલું સ્વાભાવિક રીતે ઠંડુ પાણી મળે તેટલું ઠંડુ પાણી ઉપયોગમાં લેવું આ પ્રકારે પાણીથી ભરેલા ટબની વચ્ચે રુદુલપર બેસીને જમણા હાથમાં રૂમાલ અથવા તો લુધડાનો બેઠો કકડો લેવો તે લઈને ડાબા હાથના અંગુઠા તર્જની (અંગુઠાની બેઠેની) આંગળીથી જનનેદ્રિયની ચામડીને ત્યાં સુધી સહેલાઈથી ખેંચી શકાય ત્યાં સુધી આંગળીની બાજુએ ખેંચવી જોઈએ. ચામડીને આ પ્રકારે ખેંચીને જમણા હાથમાંના કપડાને પાણીમાં પલાળીને ચામડીના સર્વથી આગલા ભાગને ધીરેધીરે ચોળવો. વારંવાર કપડાંને પાણીમાં પલાળીને ચામડીપર રાખવો જોઈએ અને વારંવાર જેટલું વધારે પાણી કપડામાં આવે તેટલું લેવું; મનુષ્યના શરીરનો આ ભાગ બહુજ કોમળ છે જેથી તેનાપર કપડું ધીરેથી સુકવું ધીરેથી ચોળવું. ચામડીને આગળ ખેંચીને તેને એવી રીતે પકડવી જોઈએ કે તેની અંદરનો (માણીછત્ર) કોઈ ભાગ ખુલ્લો રહેવો ન જોઈએ અને તેને પાણી અથવા કપડાનો સ્પર્શ ન થવો જોઈએ. આ સ્નાન માટે જેટલું અધિક પાણી હોય તેટલું વિશેષ લાભદાયક છે કારણ થોડું પાણી હોવાથી તે જલદીથી ગરમ થઈ જાય છે. મેહન-સ્નાન દશ મિનીટથી એક કલાક સુધી કરવામાં આવે છે, તે સ્ત્રીઓને પણ હિતકારી છે.

શરીરમાં જે હબરો સ્નાયુ-તંતુ ફેલાઈ ગયેલાં છે તે સર્વનો સંબંધ જનનેદ્રિયની સાથે છે. તેમાંથી અનેક એવા છે કે જેનો અંત

અહીં આવેલો હોય છે. એવી રીતે શરીરમાં આ એક એવી ઇંદ્રિય છે કે જેને શીતળ કરવાથી તંતુઓના યોગથી બધા શરીરને શીતળતા પહોંચાડી શકે છે, વિકારવાન પદાર્થોના કારણથી શરીરમાં ઉષ્ણતા ઉત્પન્ન થઈ જાય છે. ઉષ્ણતા આ સ્નાનથી જતી રહે છે. જેને શરીરની ગરમી અનેક પ્રકારના દુરાચરણથી વિશેષ વધી જાય છે અને કોઈ પણ પ્રકારે શાંત થતી નથી તેને પણ આ સ્નાનથી જલદી લાભ મળે છે. મેહનસ્નાન કરવાવાળાને દશથી પાંચ દિવસ રોજ અડધો કલાક દુબમાં બેસવાથી સ્નાન કરતે કરતે માથામાં ઠંડક પહોંચતી જણાય છે. આ સ્નાનની જેટલી પ્રશંસા કરવામાં આવે તેટલી ઓછી છે. જે લોક કોઈ રોગથી વિશેષ પીડાતા હોય તેણે તો શુ પણ પ્રત્યક્ષ જેનામાં રોગ ન હોય તેણે પણ આ સ્નાન કરવું જોઈએ, આથી શરીરના સર્વ અવયવો સ્વચ્છ થઈ જાય છે. કામકાજમાં મનુષ્યનો ઉત્સાહ વધે છે અને ફરી કોઈ રોગ થવાની સહસા બીક રહેતી નથી. આ સ્નાન મનુષ્યને માટે કીમતી છે, અમૃતનો ગુણ આપવાવાળું છે અને સર્વથા કરવા યોગ્ય છે. આ સ્નાનથી સર્વને લાભ પહોંચે છે. કદી જો લાભ ન મળે તો બચવું જોઈએ કે તેના સ્નાયુઓનો સંબંધ કોઈ કારણથી તેની જનનેંદ્રિયથી છુટી ગયો છે અથવા તેના શરીરની સજીવનશક્તિ બહુજ કમ થઈ ગયેલી હોવી જોઈએ.

જેની ઇચ્છા ફૂને સાહેબની ચિકિત્સા કરવાની હોય તેમણે નિચે લખ્યા પ્રમાણે વર્તવું જોઈએ.

સ્થવારે પાંચ કે છ વાગે ઉઠવું. સ્નાન કરનારની શક્તિ અને ફળ અનુસાર એક કલાક સુધી ઉઠરસ્નાન કરવું.

સ્થવારે ૯ વાગે જે લોક રોગી ન હોય તેમણે પુરૂ સ્નાન જેવું રોજ કરવામાં આવે છે તેવું કરવું. રોગીએ આ સ્નાન કરવાની જરૂર નથી.

સ્થવારે ૧૦ વાગે બોજન કરવું. ઘઉંના લોટ [મેદો નહીં] ની રોટલી, ફળ અને દુધની સાથે શાક પણ લેવું હોય તો લેવું.

દિવસના બે વાગે ૧૫ થી ૩૦ મીનીટ સુધી મેહનસ્નાન કરવું. બે વાગે કોઈને વખત ન મળે તો તેણે પાંચ વાગે સ્નાન કરવું.

પાંચ વાગે શક્તિ અનુસાર બહાર ફરવા જવું અને ઘેર આવી ૧૫ મિનિટથી ૩૦ મિનિટ સુધી મેહનસ્નાન કરવું.

રાત્રે સાત કે આઠ વાગે ભોજન કરવું. રોગીએ કેવળ દાળ-અને જે રોગી ન હોય તેણે ઘી સિવાયનાં ચોપડાં, દાળ અને શાક તથા ફળ ખાવાં.

રાત્રે ૯ કે ૧૦ વાગે નિંદ્રા લેવી.

આમાં મનુષ્યે પોતપોતાની પ્રકૃતિ અનુસાર ફેરફાર કરવો હોય તે કરવો.

કોઈએ એમ સમજવાનું નથી કે આ ચિકિત્સાથી સર્વ રોગ નિરોગ થઈ શકે છે. આથી સર્વ રોગ અવશ્ય સાબ થઈ શકે છે. પરંતુ સર્વ રોગી નથી જેના શરીરની સજીવતા રોગોના જીર્ણ થવાને લીધે બહુજ કમી થઈ જાય છે તે નીરોગી થઈ શકતા નથી, પરંતુ હા! બોલ ચિકિત્સાઓ કરતાં આ ચિકિત્સાથી તને કાંઈને કાંઈ લાભજ થાય છે.

જો કોઈ આ ચિકિત્સાનો આરંભ કરે તેણે બે ચાર દિવસકરીને આ ક્રિયા છોડી દેવી ન જોઈએ. જ્યાં સુધી શરીર નીરોગી ન થાય ત્યાં સુધી તેને કયાંજ કરવી, કદી ચિકિત્સાની વચમાં કોઈ રોગ પેદા થાય તો તેથી ડરવું નહિ. તે બે ચાર દિવસમાં જ મટી જાય છે. રોગ થવાથી સ્નાન બંધ કરવું નહિ, વચમાં જો કોઈ દવા કરવામાં આવે છે તો ચિકિત્સાના કર્મનો ભંગ થઈ જાય છે, દવાઓથી રોગ ડેવળ દબાઈ જાય છે. પણ તેનું મૂળ જતું નથી, થોડા વખત પછી ત્રણી કાંઈ કારણ બને તો તે રોગ ફરી જાય છે, પરંતુ આ સ્વાભાવિક જલચિકિત્સાથી રોગનું મૂળ જતું રહે છે. અને શરીર રોગ હિત સ્વચ્છ અને હલકું થઈ જાય છે. આ ચિકિત્સાકરવામાં ગભરાવું નહિ. ધૈર્ય રાખવું જોઈએ. શરારનું નિરોગી થવું એ એક દેવસની વાત નથી. શરીરથી વિકારવાળા પદાર્થોને દૂર કરવાને કોઈ ઇંદને બળે ચચાર વર્ષ લાગે છે. જેના શરીરમાં જેટલા પ્રમાણમાં ધારે વિકારવાળા પદાર્થો હોય છે તેટલો લાંબો સમય તેને બહાર દવામાં લાગે છે.

મનુષ્યોના હાંતની બનાવટ માંસબદ્ધજી કરનારા પશુઓને મળતી થી, તેમજ ઘાસ બદ્ધજી કરનારા પશુઓને પણ મળતી નથી. તેની

બનાવટ ફળ લક્ષણ કરનારાં વાંદરાં વિગેરે જીવોના હાંતોના જેવી છે. અને તેની એ વાત નિર્વિવાદ રીતે અને કોઈ પણ પ્રકારની ખાંતિ સિવાય નિઃસંશય રીતે સિદ્ધ થાય છે, કે ઇશ્વરે મનુષ્યોના હાંત ફળ ખાવાને માટે જ બનાવ્યા છે, પરંતુ કેટલાક લોક તે વડે માંસ અને માછલાં કાપવાને માટે મંડી પડે છે, ખિસ્કુટ ખાવા મંડી પડે છે, ગાંઠીયા અને રેવડી ખાવા મંડી પડે છે ! આમ છતાં પણ કોઈ નિરોગી હોવાનો હાવો કરી શકતું નથી. માંસ લક્ષી જીવોનું જઠર ન્હાનું અને ગોળ હોય છે. તેના શરીરમાં તેનાં આંતરડાં ૩ થી પાંચ ઘણાં વધુ લાંબાં હોય છે. વનસ્પતિ લક્ષણ કરનાર પશુઓનું જઠર બહુજ મોટું હોય છે. તે ખાય છે. પણ વિશેષ, તેનાં આંતરડાં તેના શરીરથી ૨૦ થી ૨૮ ઘણાં અધિક લાંબાં હોય છે. હવે રહ્યાં ફળલક્ષી જીવો, તેનું જઠર માંસ લક્ષી જીવોથી અધિક પહોળું હોય છે, અને તેનાં આંતરડાં તેના શરીરથી ૧૦ થી ૧૨ ઘણાં અધિક લાંબાં હોય છે, હવે આ ત્રણે પ્રકારના જીવો સાથે મનુષ્યનો મુકાબલો કરીએ. મનુષ્યનાં આંતરડાના લંબાઈ ૧૬ થી ૨૮ ફુટ સુધી હોય છે, અર્થાત શરીરની લંબાઈથી તેની લંબાઈ ૧૦ થી ૧૨ ફુટ અધિક થઈ, અહીં પણ ફળ-લક્ષી પશુઓથી મનુષ્યોની ખરોખરી થઈ શરીરને અનુસાર મનુષ્ય નાં આંતરડાં ફળ ખાનારાં પશુઓના જેટલાં જ નીકળ્યાં અને તેથી મનુષ્ય ફળલક્ષી હોવાનું આ બીજું પ્રમાણ થયું.

જે વસ્તુને તેની સ્વાભાવિક દશામાં જોતાં જ ખાવાનું મન થાય તેજ મનુષ્યને ખાવા યોગ્ય છે, ઉકાળવાયા, અને થમસાલા નાંખી પકાવાથી કોઈ વસ્તુની સ્વાભાવિક અવસ્થા બદલી શકાતી નથી. બેટાં બકરા અથવા માંછલાં આદિને જોઈને કોનું મન તેમને બચકુ ભરવાનું થાય છે ? કાચુ શાક અથવા કાચી તરકારી ખાવાની કોને ઇચ્છા થાય છે ? ફરી તેમાં ગમે તેટલું ઘી નાંખે અને ગમે તેટલા માદા મસાલા નાંખે તો પણ તેની આંતરિક દશાં એવીજ બની રહેવાની કે તેમાં કદાપિ ફેરફાર થશે નહિ. અને જેથાજ વસ્તુને તેની સ્વાભાવિક અવસ્થામાં જોતાં જીવ કચવાવા લાગે અથવા તે પર તિરસ્કાર થાય તે વસ્તુ મનુષ્યને ખાવા યોગ્ય નથી.

જે વસ્તુ સ્વાભાવિક રીતે જેવી હોય તેવી તેને જલ્દી પચી

જાય છે, અને તેનાથી શરીરમાં બળ વધે છે. પરંતુ હજારો વર્ષથી આપણે સર્વ સ્વાભાવિક લોજન કરી રહ્યાં છીએ, અને તેથી કાચા અને તેના સ્વાભાવિક રૂપમાં આપણે ચાવી ચકતા નથી, કેમકે આપણા દાંત અને આપણું જઠર અશક્ત થઈ ગયાં છે. જેથી જ્યાં સુધી તે બળવાન ન થઈ જાય ત્યાં સુધી અન્નને નરમ કરીને ખાવું જોઈએ. ઉત્તમ એ છે કે મનુષ્યે થુલા સુદાં ચાળ્યા સિવાયના લોટની રોટલી ખાવી, થુલાં (છાલાં) માં એક પ્રકારનો પાચનશક્તિ છે અને તેથી એમ ન સમજવું જોઈએ કે તેથી કાંઈ લાભ નથી, પેટમાં બંધને ગમે તો ભલે તેનું રૂપ ન બદલે અને ગમે તો તે જેવીને તેવીજ સ્થિતિમાં બાહ્ય નીકળી જાય તો પણ તેનું ખાવું નિષ્ફળ થતું નથી, પેટમાં જતાં તે પોતાનું કામ કર્યા વિના રહેતાં જ નથી.

જેમ કહ્યું કે મનુષ્ય રૂળભક્ષી છે, અંતર, બાગ અને જંતુમાં થનાર ફેળ, અને કન્દ એ મનુષ્યનું સ્વાભાવિક લોજન છે, આ પદાર્થોમાંથી જેને જોવા, સુંઘવા તથા સ્વાદ લેવામાં અરૂચિ ન થાય, જીવ કચવાય નહિ, દુર્ગંધ આવે નહિ, અથવા કડવાં લાગે તેને ખાવાં ન જોઈએ, કન્દ અર્થાત મૂળ કરતાં ફેળ ખાવાં અધિક લાભદાયક છે, કોઈ કોઈ વખતે કન્દ પણ ખાવાં જોઈએ, એથી આદિ શાકભાજી મનુષ્યને ઉપયોગી નથી તેને વનસ્પતિભક્ષી જીવોને માટે છોડી દેવાં જોઈએ. જે પદાર્થ તેના સ્વાભાવિક રૂપમાં ખાવાથી સારા લાગે છે અથવા જેને સ્વાભાવિક રૂપમાં જોતાં ખાવાની ઇચ્છા થાય તે જલ્દી પચી જાય છે, અને તે સર્વથી અધિક બળવર્ધક હોય છે, જેને ખાંડવા, દળવા, ઉંકાળવા, પલાળવા અને મશાલા યા મીઠું લગાવવાનો, તેલમાં યા ઘીમાં નાંખી વધારવાની જરૂર પડે છે, તેની પાચકતા જતી રહે છે, અને તેથી સ્વાભાવિક પદાર્થો કરતાં તે ઓછાં બળ વધારનારાં છે. જે પદાર્થોને તેના સ્વાભાવિક રૂપમાં જોતાં અરૂચિ અથવા જીવ કચવાવા લાગે છે તે તળવાથી પકવવાથી કે મશાલા લગાવવાથી ભલે ગમે તેટલું સ્વાદિષ્ટ કેમ ન થાય તો પણ તે હાનીજ કરશે. કેમકે તે પદાર્થો મનુષ્યને ખાવાને માટે બનાવવામાં આવ્યા નથી.

પીવાને માટે સ્વચ્છ જળ કામમાં લેવું જોઈએ. ગરમ, સોડા-

ટશ, શરખત વિગેરે પ્રવાહી પદાર્થો અસ્વભાવિક છે. વિચારપૂર્વક તાં તેનાથી લાભ કરતાં હાનિ વિશેષ થાય છે. જે પદાર્થ જળના પાતળા અને પ્રવાહી છે. તે અપ્રવાહી પદાર્થો કરતા વધારે માં પચી શકે છે. અને તેથી તેને પીવા એ યોગ્ય નથી.

શાક વિગેરે બનાવવામાં જ્યાં મુધી બની શકે ત્યાં મુધી પાણી છુ નાંખવું જોઈએ, ચઢતી વખતે પાણીને શાકની સાથે જ રહેવા તેને ઝોસાવી નાંખવાથી (પાણી કહાડી નાંખવાથી) તેની તે પદાર્થના બળવર્ધક અંશ પણ જતા રહે છે. હાળની સાથે છોડાં પણ રહેવા દેવાં જોઈએ.

પાકેલાં ફળો કરતાં થોડાં પાકેલાં અથવા કાચાં ફળ જલ્દીની જો જાય છે, અને તેથી જે રોગી હોય અથવા જેની પાચન ક્ષમતા ક્ષીણ થઈ ગઈ હોય તેમણે કાચાં અથવા ભોડ (થોડાં જ) ફળ ખાવાં જોઈએ. રોગીએ ખાવાપીવાનો બહુજ વિચાર લેવો જોઈએ, કોઈ વસ્તુ એવી ન ખાવી કે જે જલ્દીથી પચી શકે. જ્યાં મુધી એકવાર ખાધેલું ભોજન પચી ન જાય ત્યાં મુધી ધ્રુવાર ખાવું નહિ.

ધી બીલકુલ ન ખાવું. મીઠું પણ ઘણું જ ઓછું ખાવું. ન પે તો તે ઘણું જ સાફ છે. જેને રોટલી પચાવાની શક્તિ ન તેણે ઘઉંની કે સામુચોખાની કાંઈ પીવી.

જળચિકિત્સા વખતે શરીરની અંદરના સર્વ અવયવો પોતપોતના કામ ઘણા પરિશ્રમથી કરે છે. તે અનુપયોગી પદાર્થને શરીર બહાર કહાડવામાં લાગી રહે છે. જેથી કઠોર ખાઈને તેને લાભમાં તેનાથી અધિક પરિશ્રમ ન લેવો જોઈએ, જ્યાં મુધી પીવાની મનથી ઇચ્છા ન થાય ત્યાં મુધી કાંઈ ન ખાવું જોઈએ. કદાચ ખાય તો રોટલી, હાળ, કાચાં કે થોડાં પાકેલાં ફળ તાં લાભદાયક છે કોઈ કોઈ વખતે ટાડું દુધ મરમ કર્યા શિયાચ જોઈએ. ભોજનના પદાર્થ ટાડા થયા પછી ખાવા જોઈએ.

તેને બરોબર ચાવીને મ્હેંમાં મમરાવી રસ કરીને ખાવા, જો બુલ્લી જગામાં ભોજન કરવાથી ખાધેલા પદાર્થ જલ્દીથી જાય છે, કેમકે બહાર બેસવાથી અન્નની સાથે વાયુનો સં-
થાય છે. ઘરની અંદર બંધ જગામાં ભોજન કરવાથી અન્ન

પચવામાં વાર લાગે છે. ફૂને સાહેબના મત પ્રમાણે તાબુ રૂઢ ગરમ કર્યા સિવાય પીવું જોઈએ. તે કહે છે કે જો દુધમાં રોગીષ્ટ પરમાણુઓ હોય તો તેનો શું કદી નાશ થાય છે ? કોઈ ને કોઈ રૂપમાં તે બની રહે છે. જેથી દુધ તેના સ્વાભાવિક રૂપમાં જ પીવું જોઈએ. ' સર્વથી અધિક બળવર્ધક તે પદાર્થ છે કે જે જલ્દીથી પચી શકે છે. જેથી આપણે તેનો વિચાર ન કરીએ અને મન માન્યું ભોજન કરીએ તો જ્યાં સુધી સારી રીતે પચી ન જાય ત્યાં સુધી બીજું કંઈ ખાવું ન જોઈએ. આપણે તે બાબતનો વિચાર કરતા નથી જેથી રોગી બનીએ છીએ. બે વાર ભોજન કરવું ખસ છે. એકવાર દશ વાગે સહવારે અને બીજી વખત ૮-૯ વાગે સાંજે, વચમાં કંઈ ન ખાવું જોઈએ. કોઈ કોઈ વખતે અર્ધો ઉપવાસ કરવો સારો છે, અગીઆરશનું ઘત જે આપણે પંદર દિવસે કરીએ છીએ તે પણ આને માટે સારૂ છે. અને ફૂને સાહેબના મતાનુસાર છે, આપણે ઘણા વખતથી તેને જોતા આવીએ છીએ કે એકાદશીમાં કરવામાં આવતો ફળાહાર આપણા અરણ્યવાસી પૂર્વજોનાં કન્દમૂળ અને ફળપર નિર્વાહ કરવાની વૃત્તિનું સ્મરણ કરાવે છે. હંમેશાં નાના પ્રકારના સ્વાદિષ્ટ પદાર્થોનું સેવન કરેલું હોવાથી હાલમાં સહસ્રા આપણે ફળાહાર પર જીવન નિર્વાહ કરી શકતા નથી જેથી ક્રમે ક્રમે જો મનુષ્ય તેનો અભ્યાસ કરવા માંડે અને કેટલાક વખત કેવળ ફળાહારી થઈ જાય તો તે ઘણી સારી વાત છે. જે પ્રકારે આપણા પ્રાચિન મુનિ, મહાત્મા, અને તપસ્વી ફળાહારથી પોતાની ક્ષુધા શાંત કરીને હંમેશાં શાન્ત, શીલ અને સાત્વિક જીવન નિર્વાહ કરે છે. તેવીજ રીતે આપણે પણ કરવા લાગીએ તો આપણું કલ્યાણ થવામાં વાર લાગતી નથી, તેમાં કંઈ સંશય નથી કે મનુષ્ય જેવું ભોજન કરે છે તેવુંજ તેનું આચરણ હોય છે. જે યોગ સાધન કરે છે. અથવા જે સાત્વિક વૃત્તિની ઈચ્છા રાખે છે, તેને માટે ફળાહારથી વિશેષ લાભદાયક બીજો પદાર્થ પૃથ્વી પર નથી, અને તેથી જો કોઈ પણ વખતે આપણે તેવા જ સાત્વિક, શીલ, તેવાજ સત્યવાદી, તેવાજ નિરોગી, તેવાજ પુણ્યાત્મા અને તેવાજ સુખી થઈ જઈએ છે કે જેવા ૩૦૦૦ વર્ષ પહેલાં આપણા અરણ્યવાસી પૂર્વજો હતા. અને જો કદી તેવો મંગળમય સમય આવે તો આધિ. વ્યાધિ, દુઃખ દારિદ્ર્ય, રોગ અને વેદનાનો સમુજાગા નાશ થઈ જાય અને તેનું નામ રહી જાય.

ભાગ ૧૬ મો

કોમોપથી અથવા રંગરસાયન વિદ્યા.

પ્રકરણ ૧૦૪

સૂર્યનાં કિરણોનો જુદા જુદા રંગના શીસાની
અંદર ભરેલા પાણીમાં સંગ્રહ કરી તે પાણીથી
રોગ મટાડવાની વિદ્યા.

રંગોની હકીકત.

સૂર્ય એ મનુષ્યને જીવનભળ આપનાર છે. સૂર્યનાં કિર-
ણોને જુદા જુદા રંગના કાચની શીશી-
ઓમાં પાણી ભરી તેમાં એકત્ર કરી તે પાણીને જુદા જુદા રોગ
ઉપર આપવાથી તે તે રોગો મટી જાય છે.

જુદા જુદા રંગના જુદા જુદા ગુણ હોય છે. લાલ રંગ એ
ઉષ્ણતા અર્પનાર છે. જોઇશું તો ઉષ્ણતાવાળા પદાર્થો, અગ્નિ, દાહક-
વસ્તુઓ, મરચાં વિગેરેનો રંગ લાલ હોય છે અને તે ગરમી આ-
પનાર છે. સખત તાવની ગરમીથી શરીર લાલ રંગનું થાય છે.
તેવી રીતે આસમાની રંગ એ શાંત અને શીતળતા આપનાર છે.
આસમાની રંગની ઔષધીઓ ઘણે ભાગે શીતવીર્ય અને ઠંડી
હોય છે.

સૂર્ય એ જીવનતત્ત્વ અર્પનાર છે. મનુષ્ય અન્ય પાણી અને વનસ્પતિનું પણ તેનાં કિરણોથી પોષણ થાય છે. સૂર્યમાંથી પ્રકાશ રૂપે તેનાં કિરણોદ્ધારા કેટલાંક જીવનતત્ત્વો અતિ સૂક્ષ્મરૂપે આપણા તરફ આવે છે. તડકાથી ચોમાસાનાં જંતુ, મચ્છર, માંકડ વિગેરે નાશ પામે છે. તેથી થતા રોગો અટકે છે.

સાધારણ રીતે લાલ, પીળો અને વાદળી એ ત્રણ મૂળ રંગ કહેવાય છે. નારંગી, લીલો, જામલી, અને ગળીયલ તેમજ કાળો, ઘોળો એ સર્વ રંગો જુદી જુદી જાતની મેળવણીથી બને છે. સૂર્યનાં દરેક કિરણમાં ઉપરના સાતે રંગ રહેલા છે.

કૃત્રિમ રંગો નીચે પ્રમાણે બને છે.

લાલ, પીળો અને વાદળી એ મૂળ રંગ છે હવે તેની જુદી જુદી રીતે મેળવણી કરવાથી જુદા જુદા રંગ થાય છે.

નારંગી—એક ભાગ લાલ રંગ અને એક ભાગ પીળો રંગ મિશ્ર કરવાથી નારંગી રંગ બને છે.

લીલો રંગ—એક ભાગ વાદળી રંગ અને એક ભાગ પીળા રંગને મિશ્ર કરવાથી લીલો રંગ થાય છે.

જાંબલી—એક ભાગ વાદળી રંગ અને એક ભાગ લાલ રંગને મિશ્ર કરવાથી જાંબલી રંગ બને છે.

કાળો—એક ભાગ લાલ અને એક ભાગ પીળો અને એક ભાગ વાદળી રંગ મેળવવાથી કાળો રંગ થાય છે.

ઘોળો—ત્રણ ભાગ પીળો રંગ, આઠ ભાગ વાદળી રંગ મેળવવાથી ઘોળો રંગ થાય છે.

સાપોડીયો—એક ભાગ સફેદ રંગ અને એક ભાગ કાળો રંગ મેળવવાથી સાપોડીયો રંગ થાય છે.

લાલ, પીળો અને વાદળી એ ત્રણ મૂળ રંગ છે અને નારંગી, લીલો અને જામલી એ ત્રણ મિશ્ર રંગો છે. લાલને પીળો રંગ મળતાં નારંગી રંગ થાય છે, પીળો અને આસમાની રંગ મળવાથી લીલો થાય છે અને લાલ અને આસમાની રંગ મળવાથી જાંબલી રંગ થાય છે.

વળી લાલ રંગનો વિરોધી રંગ લીલો છે, પીળા રંગનો વિરોધી રંગ જામલી છે અને આસમાની રંગનો વિરોધી રંગ નારંગી છે.

જગતમાં જે હલાહલ ઝેરી વસ્તુઓ છે તેમાં લાલ અને પીળા એ બે રંગોનું પ્રમાણ વધુ હોય છે. તેમાં પીળો રંગ જ્ઞાનતાંતુ અને મગજ ઉપર હુમલો કરનાર છે અને લાલ રંગ લોહી અને રક્ત નાડીયો અને મજ્જાતંતુઓનો સંહાર કરે છે. ઝેર કાચલામાં પીળા રંગનો અને રાતા રંગનો મોટો જથ્થો હોય છે. પણ તે બેની અસર ઓછી કરનાર આસમાની રંગ પણ તેમાં રહેલો છે.

દીવેલ પીળાશ રંગનું છે તે મૃદુ રેચક છે અને લાલ અને પીળા રંગનો રેવચીના શીરામાં વધારો હોવાથી તે ઉચ્ચ લેહક અને વધુ રેચક છે.

આપણે સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ, બુધ, શુક્ર, શુકર, શની, રાહુ અને કેતુ એ નવગ્રહો છે એમ જાણીએ છીએ, તે દરેક ગ્રહોના જુદા જુદા સાત રંગ છે. તેમાં સૂર્યનો રંગ પારા જેવો છે. પારાને વીર્ય એવું નામ આપે છે. સૂર્યમાં સાતે રંગ રહેલા છે. સૂર્યના રથને સાત મુખવાળા ઘોડા જોડ્યા છે. એવું પુરાણોમાં છે. તેનો અર્થ એ છે કે, વૈદક અર્થ પ્રમાણે અશ્વનો અર્થ અગ્નિ થાય છે. અને રશ્મિનો અર્થ કિરણો છે. એ સૂર્યના કિરણો છે. સૂર્યના કિરણોમાં સાત રંગ જણાય છે.

ચંદ્રનો રંગ રૂપા જેવો છે. મંગળ તાંબા જેવો લાલ છે. બુધનો રંગ પીળો છે. બ્રહ્મરૂપિતનો રંગ સોના જેવો પીળાશ પડતો છે. શુક્રનો રંગ નીલમણિ જેવો છે. અને શનિનો રંગ કાળો લોઢા જેવો છે, રાહુ આપણી પૃથ્વી છે. તેનો રંગ અધારા જેવો હોવાથી તે બીજા પ્રકાશિત ગ્રહોનાં કિરણોને ગ્રહણ કરે છે. અને કેતુ અનિયમિત હોવાથી તેમ ધડ વગરનો હોવાથી તેને ગણ્યો નથી.

ઉપરના ગ્રહોમાં વાદળી, લીલો, લીંબોઈ જેવો પીળો, સોનેરી પીળો, રૂપેરી, પારા જેવો, અને લાલ રંગ મિશ્ર થયેલા છે. તે ગ્રહો સૂર્યની આસપાસ ફરે છે. તે પોતાને બાંધતા રંગ સૂર્યથી પામી પોતાના ચંદ્રથી પોષે છે. તેનાં કિરણોની સીધી આડકતરી ગતિ થાય છે. ત્યારે તે કિરણો સૂર્યનાં કિરણોને લેદીને કે વક્રી લવન પામીને પૃથ્વી ઉપર પડે છે. અને સૂર્યનાં જે કિરણો પૃથ્વી ઉપર પડે છે તેમાં પોતાનાં કિરણોનો વધારો કરીને જુદી જુદી ભાતની અસર ઉત્પન્ન કરે છે.

સૂર્ય એ ઉષ્ણ છે, ચંદ્ર શીતળ છે, મંગળ ગરમ છે, બુધ નયુષક છે. બ્રહ્મરૂપિત બુદ્ધિવાન છે. શુક સજીવન રાખનાર છે અને અને શની લુલો છે. તેમનાં કિરણ પ્રમાણે તેમના સ્વભાવ અને સ્વભાવ પ્રમાણે તેમનામાં ગુણ છે,

જ્યોતિષ શાસ્ત્ર પ્રમાણે જે વખતે મનુષ્યનો જન્મ થાય છે તે વખતે જે જે ગ્રહો જે જે રાશીમાં જે જે સ્થાને તે વખતે હોય છે તે પ્રમાણે જન્મનાર બાળકને તે ગ્રહોની સારી કે નરતી અસર થાય છે, તે ઉપર પ્રમાણે તેનાં પડવાનાં કિરણોથી સમજી શકાય તેમ છે. કયે વખતે કયા કયા ગ્રહ કયા કયા સ્થાને છે, કઈ કઈ રાશીમાં છે. તે જ્યોતિષની ગણતરીથી કાઢી શકાય છે. અને તેની અસર પૃથ્વી ઉપર તે તે સમયે તેમના ગુણ પ્રમાણે થાય છે.

મનુષ્યના શરીરમાં સ્નાયુઓ, હાડકાં, ચરબી, ચામડી, મગજ, લોહી અને શરીરના અવયવો, પાણી વાયુ વિગેરે રસાયણિક દ્રવ્યો હોય છે, સૂર્યમાંથી તેનાં કિરણો દ્વારા હંમેશાં જીવનશક્તિ કે પ્રાણબળ પૃથ્વી ઉપર ઉતર્યાં કરે છે. અને તે જીવનશક્તિથી સર્વ પ્રાણી પદાર્થો પોષાય છે. તે જીવનશક્તિનું સર્વ કોઈ પ્રાણી પદાર્થ શોષણ કરે છે.

આપણા શરીરમાં ડુંટી નીચે એક ચક્ર છે જેને મણિપુરચક્ર કહે છે, અને તેને અંગ્રેજીમાં Solar Plexus અર્થાત સૂર્યચક્ર કહે છે. આ ચક્ર મારફતે દરેક મનુષ્યના શરીરમાં સૂર્યમાંથી વહેતું જીવન બળ દાખલ થાય છે. અને તેથી શરીર જીવતું રહે છે. આ સ્થાન ડુંટી નીચે આવેલું છે, જેને કેટલાક આંખોઘ કે પીચોટીના નામથી ઓળખે છે. તે એક જ્ઞાનતંતુની જાળ જેવું જણાય છે. આપણા યોગીઓએ તે ચક્રને અગત્યનું સ્થાન માન્યું છે. શરીરમાં પડચક્રોમાં તેની મુખ્ય ગણના છે. આ ચક્ર અથવા નાભીમાં મનનું સ્થાન છે. એમ યોગશાસ્ત્રો જણાવે છે. મનના સર્વ વ્યાપારો મગજ માં થાય છે, તેથી ઘણા મગજને મનનું સ્થાન કહે છે. યોગીઓએ આ ચક્રને મનનું સ્થાન ગણ્યું છે. આ ચક્ર મગજની માફક ઘોળા ભૂખરા રંગના માવા જેવા પદાર્થનું બનેલું દેખાય છે. સૂર્યમાંથી જે જીવનતત્ત્વ વહે છે, તેનો આ ચક્રમાં સંચય થાય છે. આ સ્થાનને સૂર્ય દ્વાર ગણેલું છે. આ ચક્ર દ્વારાજ શરીરમાં

જીવનતત્વ બરાબ છે. સૂર્યમાંથી મેળવેલું જીવનતત્વ આ ચક્રમાંથી આખા શરીરમાં જાય છે. મગજના જ્ઞાનતંતુઓના પોષણનો આધાર પણ આ ચક્ર ઉપર છે. અહિંજ કુંડળીની શક્તિનું સ્થાન માન્યું છે. અને આ ચક્રમાં મનને સ્થાપી યોગવિદ્યાવડે ધારણ અને ધ્યાન સિદ્ધ થતાં કુંડળીનીનું ઉત્થાન થઈ ત્યાંથી કરોડ માર્ગે સુષુમ્ણામાં પ્રવેશ થતા ઇશ્વરનો સાક્ષાત્કાર થાય છે. એવું યોગશાસ્ત્રો વર્ણવે છે.

સૂર્યમાંથી જે જીવનતત્વનો પ્રવાહ આ ચક્રમાં દાખલ થાય છે તે ચેતવર્ણનો હોય છે, તે તદ્દન નિર્મળ જળ જેવું જણાય છે. ત્યારે તે શરીરમાં દાખલ થાય છે ત્યારે જુદા જુદા રંગનું થાય છે. જે પ્રકારનાં શરીર કે મન હોય છે. તેવો આ જીવનતત્વનો રંગ થાય છે, જેમ શરીર શુદ્ધ અને મન નિર્મળ હોય છે તેમ આ જીવનતત્વ પણ વિશુદ્ધ રહે છે.

દરેક મનુષ્યમાંથી તેમના જીવન તત્વના પ્રમાણમાં હૃદયમાં એક પ્રકારના ઓજસનો પ્રવાહ બહાર વહ્યાં કરે છે. મહાન દેવોના શરીરમાંથી વહેતો ઓજસનો પ્રવાહ સૂર્ય કે ચંદ્રના પ્રકાશ જેવો સફેદ રંગનો હોય છે. તેથી ઉતરતા યોગી મહાત્માઓના શરીરમાંથી વહેતો પ્રવાહ રહેજ ઉતરતો સફેદ હોય છે, તેથી ઉતરતા મનુષ્યો નો ઓજસ પ્રવાહ જાંબુડીયા રંગનો હોય છે. તેથી હલકી પંક્તિના મનુષ્યમાંથી વહેતો પ્રવાહ ગળીયેલ રંગનો, તેથી ઉતરતામાં આસમાની રંગનો, પછી લીલા રંગનો, તેથી ઉતરતામાં પીળા રંગનો, તેથી ઉતરતામાં નારંગી રંગનો, તેથી ઉતરતામાં સતો કે કીરમજી રંગનો એમ એક પછી એક ઉતરતા રંગનો પ્રવાહ હોય છે.

જે પ્રમાણમાં સૂર્યમાંથી વહેતો જીવનપ્રવાહને મનુષ્યે પોતાના શરીરમાં મણિપુરચક્ર મારફતે શોષણ કરે છે, તે પ્રમાણે તેના અવયવો પોષાય છે. તે પ્રમાણમાં તેનામા શરીર નીરોગી, બળવાન અને ચાલનવાળુ હોય છે. યોગિમુનિયો મણિપુરચક્ર પાસે રહેલી કુંડલિની શક્તિને જાગ્રત કરે છે ત્યારે તે સમાધિસ્થ થઈ ઘણાં વર્ષ સુધી અન્નજળ અને હવા વગર પોતાના શરીરને સૂર્યમાંથી જીવનતત્વને આકર્ષી ટકાવી રાખે છે. કુંડલિનીનું ઉત્થાન કરી, સુષુમ્ણામાં પ્રાણનો પ્રવેશ કરાવવા માટેની ક્રિયાઓ યોગ-

શાસ્ત્રમાં છે. તેને યોગ કહે છે. બળવાન મનુષ્યે સૂર્યમાંથી જીવન-તત્ત્વ પોતાના મણિપુરચક્રમાં વધુ પ્રમાણમાં આકર્ષી શકવાથી તે નીરોગી અને બળવાન રહી શકે છે. જ્યારે આ મણિપુરચક્રદ્વારા સૂર્યમાંથી જીવનતત્ત્વને આકર્ષા શકાતું નથી ત્યારે તેમનું શરીર નિર્બળ અને રોગી થઇ જાય છે.

દીર્ઘ શ્વાસપ્રશ્વાસની ક્રિયા, પ્રાણાયામ એ સર્વ સૂર્યમાંથી જીવનતત્ત્વને શ્વાસદ્વારા આકર્ષી મણિપુર ચક્રમાં તેનો સંચય કરવાની કળા છે. ખુદલા હવામાં દીર્ઘશ્વાસપ્રશ્વાસ કરવાથી શરીરમાં નવું જીવનતત્ત્વ ભરાવાથી શરીરમાં નવી રક્તિ આવેલી જણાય છે. ખુદલા હવા અજવાળામાં રહેનાર મનુષ્યે ઘણે ભાગે નીરોગો હોય છે અને અંધારામાં રહેનાર, હવા અજવાળા વગરના સ્થાનમાં રહેનાર, માત્ર ઘરમાં જ બેસી રહેનાર મનુષ્યોનાં શરીર પીળાં પડી ગયેલાં અને નિર્બળ હોય છે બહાર તડકામાં ફરનારા લોકો, મનુર વર્ગના લોકો, ઉઘાડા શરીરે તડકામાં આખો દિવસ ખેતરમાં કામ કરનારા લોકો શરીરે મજબૂત, કઠાવર અને બળવાન હોય છે તેનું કારણ એ હોય છે કે તેઓ સૂર્યમાંથી વધુ પ્રમાણમાં જીવન-તત્ત્વ મેળવી શકે છે.

સૂર્યનાં કિરણોદ્વારા આપણે સૂર્યમાંથી સજીવન તત્ત્વ, ઉત્સાહ અને ચૈતન્ય મેળવી શકીએ છીએ. કેટલીક વખતે જ્યારે વાદળ ચઢેલું હોય છે અને સૂર્યનાં કિરણો જણાતાં નથી ત્યારે ગ્રહણ વખતે સૂર્યનો તડકો પૃથ્વી ઉપર જણાતો નથી. ત્યારે મનમાં જે ગ્લાનિ અને ઉદ્વેગ ઘણાને થાય છે તેનું કારણ પણ તેજ છે. આવા ઘણા દિવસ વાદળાં રહે છે ત્યારે ઘણાને શરદી, સુસ્તી ને બેચેની થતાં કેટલાક માંદા પણ પડે છે. કારણ કે તે વખતે સૂર્યમાંથી આવતું જીવનતત્ત્વ મળતું નથી. વનસ્પતિના છોડ પણ ખુદલા હવા અજવાળાવાળા ભાગમાં, સૂર્યનાં કિરણો પડી શકે તેવા સ્થાનમાં હોય છે તોજ સારા ઉછરી શકે છે. અને ઘરમાં મૂકેલા, અંધારામાં રહેલા છોડવાઓ ઝટ કરમાઇ જાય છે. વળી તુલસી વિગેરેના છોડો સૂર્યમાંથી જીવનતત્ત્વ વધુ પ્રમાણમાં ખેંચી તે પાછા આસપાસ વધુ બેઠેલાં છે તેથી તેવા છોડો ઘરમાં રાખવાથી હવા શુદ્ધ થાય છે અને જીવનતત્ત્વ આપે છે.

આજ પ્રમાણે સૂર્યના હરેક કિરણમાં સાત રંગ રહેલા છે તે આપણે જ્યારે જડો કાચનો તુકડો સૂર્યનાં કિરણોમાં ધરીએ છીએ ત્યારે જણાય છે. આ કિરણોને જો આપણે જુદા જુદા રંગની કાચની બાટલીઓમાં પાણી ભરીને એકત્ર કરીએ તો સૂર્યમાંથી નીકળતો જીવનપ્રવાહ આ પાણીમાં એકઠો થાય છે. અને જે જે મનુષ્ય માંડો હોય તેનામાં જે જે તત્વની ખામી હોય તે તત્વની ખામી પૂરવા માટે આ પાણી આપવાથી તેનો રોગ સાજો કરી શકાય છે.

જે સ્થાનમાં સૂર્યનો પ્રકાશ પડી શકતો નથી તે સ્થાનમાં રહેતાં મનુષ્યો ઘણે બાગે શીકાંને નીબંજા હોય છે, કોલેરા વિગેરે રોગો પણ અંધારાવાળા ઘરમાં, સાંકડી ગલીઓમાં જ વધુ ફાટી નીકળે છે. સૂર્યના તડકાથી ક્ષય, કોલેરા, અને એવા રોગોના જ-તુઓ નાશ પામે છે. કેટલાક ડોક્ટરો તો કહે છે કે ખુલ્લા શરીર ઉપર સૂર્યનો પ્રકાશ દરરોજ અમુક વખત સુધી પડવા દેવાથી શરીરનાં સર્વ અંગોની બહુ વૃદ્ધિ થાય છે. કંઠમાળનાના દરદીઓ જો ખુલ્લા શરીરે તડકામાં વધુ વખત ફરે તો તેમનો રોગ મટી જાય છે.

ધ્યાન કરવામાં જ્યોતિનું—પ્રકાશનું—બ્રહ્મરૂપે ધ્યાન કરવાનું ઘણા કહે છે, આ પ્રમાણે પૂર્ણજ્યોતિનું કે પ્રકાશવાળી ચક્રચકિત વસ્તુનું ધ્યાન કરવાના વિચારથી હૃદયની ક્રિયા બહુ બળવાન થાય છે. મનુષ્યના શરીરમાંથી એક પ્રકારનો ઓજસનો પ્રવાહ હંમેશાં બહાર વદ્યાં કરે છે. અને તે આપણે જોઈ શકતા નથી પણ દિવ્ય-ચક્ષુવાળા તે જોઈ શકે છે. આ પ્રવાહને ઓજસ કહે છે. કેટલાક ઔરો પણ કહે છે. સાત્વિક મનુષ્યના શરીરમાંથી બેટાં ઓજસ આસમાનીક જાંબલી રંગનો, રાજસ પ્રકૃતિના મનુષ્યમાંથી બેટો ઓજસપ્રવાહ લાલ વર્ણનો અને તામસી કે કોપી પ્રકૃતિના મનુષ્યમાંથી બેટો ઓજસપ્રવાહ તેના સંબંધમાં આવતા મનુષ્ય ઉપર અસર કરે છે. સત્પુરુષની સોબતમાં રહેવાથી, તેમના સહવાસમાં રહેવાથી તેમના શુદ્ધ ઓજસ પ્રવાહની મનુષ્ય ઉપર સારી અસર થાય છે. દુર્ગુણીને કોપી મનુષ્યની સંગતમાં રહેવાથી, તેના ઓજસ પ્રવાહની અસર અન્ય મનુષ્યને તેના જેવા બનાવે છે.

કયા મનુષ્યનામાંથી કેવો ઓજસપ્રવાહ નીકળે છે. તે મહા

પુરવો જોઈ શકે છે. અને તે પ્રવાહ જોઈ તેનામાં કેવા ગુણ છે, તે કહી શકે છે, આ ઓજસપ્રવાહ પણ જે રંગનો હોય છે તે અનુસાર તે મનુષ્યનો સ્વભાવ હોય છે.

રંગ પ્રમાણે ગુણ

જે મનુષ્યના શરીરમાંથી આસમાની પ્રવાહ નીકળતો હોય છે તે જુદા જુદા રંગનો હોય છે. અને તે તે રંગ અનુસાર તેનામાં કયા કયા ગુણો હોવા જોઈએ તે જાણી શકાય છે. આ ઓજસ પ્રવાહ મનુષ્યની આસપાસ બે ફુટ સુધી સર્વ દિશામાં ગોળાકારે પથરાયલો હોય છે.

ગળી જેવો રંગ હોય તો તેનામાં અધ્યાત્મવિદ્યા કે યોગવિદ્યા ઉપર ભાવ છે. એમ સમજવું.

આસમાની રંગ ખુલતો હોય તો તેનામાં શ્રદ્ધા, બલમનસાધ, સાહિત્યપ્રિયતા અને નિપુણતા છે એમ માનવું.

જાંબલી રંગ હોય તો નમ્રતા, વિનયશિલતા અને ભક્તિ છે એમ માનવું.

રાખોડીયો રંગ હોય તો ક્ષમદષ્ટિ, દિવ્યદષ્ટિ, ઉદાસીનતા, ગ્લાનીવાળો સ્વભાવ સમજવો.

લીલો રંગ હોય તો આશાવાદી, બુદ્ધિશાળી સમજવો.

રાતો રંગ હોય તો ગ્રેમી, સ્નેહી કે વિષયાસક્ત હોય.

ચકચકતો રાતો રંગ હોય તો શૌર્ય કે આત્મશ્રદ્ધાવાળો સમજવો.

ગુલાબી ગાઢ રંગ જો હોય તો સ્વાર્થી, આત્મશક્તિવાળો હોય.

નારંગી રંગ હોય તો ઉચ્ચાભિલાષવાળો, ડાહ્યા, અને જ્ઞાની હોય.

પીળો રંગ હોય તો પ્રબુદ્ધતા, જ્ઞાનને અંતર સ્ફુરણવાળો હોય.

ખુલ્લો પીળો હોય તો લૌકિકજ્ઞાન કે પાકી સમજણવાળો સમજવો.

બદામી નારંગી રંગનો હોય તો અહંભાવ વાળો સાંસારિક ઠહાપણું વાળો હોય.

રાતો બદામી હોય તો લોભી થાય.

મેલો લીલો હોય તો ઇર્ષ્યાવાળો, દગ્ગાને છળવાળો સમજવો.

કાળો હોય તો ધિક્કારને દેખવાળો સમજવો.

ઉપર પ્રમાણે મનુષ્યની આબુખાબુ જે રંગનો ઓજસ પ્રવાહ જણાય તે પ્રમાણે તેનો શુદ્ધ સમજવો.

આ પ્રવાહથી તેના સંબંધમાં આવતા મનુષ્યોમાં કેટલીક અસર થાય છે. જળમાં, હવામાં અને પ્રકાશમાં રહેલાં તત્વો વનસ્પતિ માં દાખલ થાય છે, વનસ્પતિનાં મૂળ જમીનમાંથી પોતાને જોઈતાં ખનિજ દ્રવ્યોને શોષી લે છે. ઠંડતા પાણીમાં હવામાં અને પ્રકાશમાં ચુંબક અને વિદ્યુતની ઘણીજ શક્તિ રહેલી છે. તેથી નદીમાં સ્નાન કરવાથી, જળ પીવાથી, શુદ્ધ હવામાં ખુલ્લા શરીરે ફરવાથી શરીરમાં દીર્ઘઆસ પ્રત્યાસ દ્વારા શુદ્ધ હવા લેવાથી, શરીર નીરોમ થાય છે, અને આરોગ્ય રહી શકે છે. પાણી કરતાં હવામાં તેનાં તત્વો વધુ છે અને હવા કરતાં પ્રકાશમાં વધુ તત્વો હોય છે, પ્રકાશ કરતાં પણ મહાત્મા પુરુષોનાં ચક્ષુ, હાથ અને પગમાંથી ઠંડતા ઓજસના પ્રવાહમાં વધુ વિદ્યુન્મય શક્તિ રહેલી છે. ઘણા મહા પુરુષોનો માત્ર દૃષ્ટિ પાદ થવાથી, ચરણસ્પર્શ કરવાથી કે માથે હાથ મૂકવાથી અન્ય મનુષ્યનાં જીવન સુધરી જાય છે, તેના ઘણા દાખલા બન્યા છે. આવા મહાન યોગીયો અન્યના વ્યાધિઓ માત્ર સંકલ્પબળથી મટાડી શકે છે. તે વાત આગળ હિપ્પોક્રીટીઝમ વિદ્યા અને યોગવિદ્યાના પ્રકરણોમાં આવી ગઈ છે.

પદાર્થના સ્થૂલ પદાર્થ કરતાં તેનો સૂક્ષ્મ પદાર્થ વધુ વિશુદ્ધ અને વધુ ચઢીયાતો છે. જેમકે: પાણીનું ધન કે જડ સ્વરૂપ તે બરફ છે, બરફ કરતાં વધુ વિશુદ્ધ રૂપ તે સાધારણ પ્રવાહી પાણી ગણાય છે, બરફ કરતાં પાણીમાં બળ વધુ છે. તે ગતિમાન થઈ મોટાં મોટાં કારખાનાં ચલાવી શકે છે. અને પ્રવાહથી મોટા મોટા ડુંગરો ભેખડો ને ઝાડોને તોડી પાડે છે. પાણીનું સૂક્ષ્મ અને વિશુદ્ધ રૂપ તે વરાળ છે. પાણી કરતાં વરાળ ૧૭૦૦ ઘણી પાતળી, સૂક્ષ્મ અને હલકી છે. તે વરાળના બળે અનેક કારખાનાં, સ્ટીમરો, મીલો, રેલ્વે ટ્રેનો વિગેરે ચાલી શકે છે, તે વરાળનું વધુ સૂક્ષ્મતરુ તે વિજળી કે વિદ્યુત છે. જે ઘણીવાર પૃથ્વીના ગર્ભમાં વરાળ સાથે મળીને મોટા મોટા પર્વતોને ફાડી નાંખે છે. અને ધરતીકંપના મોટા આંચકા સાથે પૃથ્વીને પણ ધ્રુબવી શકે છે. પદાર્થનું જેમ

વધુ સૂક્ષ્મપણું તેમ તેનું બળ વધુ સમજવું, વીજળી કરતાં વધુ વધુ સૂક્ષ્મ તે પ્રકાશ છે કે જે વધુ સૂક્ષ્મ હોવાથી તમામ પદાર્થોમાં પ્રવેશી શકે છે, પ્રકાશ કરતાં વધુ સૂક્ષ્મતર તે ગુરૂત્વ-કર્ષણ છે. તે ઘણી ત્વરાથી ગતિ કરે છે. તેનામાં અગાધ બળ છે. તેના મળના આશ્રયે કરી સૂર્ય આસપાસ ગ્રહો અને તારામંડળ ફર્યા કરે છે, આ ગુરૂત્વાકર્ષણ કરતાં પણ ઘણું સૂક્ષ્મ અને બળવાન તે મનોબળ છે. મનોબળ, સંકલ્પબળ, આત્મબળ અને અધ્યાત્મ બળ એ એક કરતાં બીજાં વધુ બળવાન છે. જેઓ આત્મબળ મેળવે છે. તે મહા બળવાન છે, મોટા મોટા મહાન પુરૂષો માત્ર આત્મ-મળથી મહાન પશુબળને પાછાં હઠાવી દેતા.

વસિષ્ઠ ઋષિએ પોતાના દૃઢ સંકલ્પ બળે કરીને વિશ્વામિત્રના બસંજ્ય સૈન્યને પાછું હઠાવી દીધું હતું શ્રીમદ્દશકરાચાર્યે માત્ર દૃઢ સંકલ્પબળથી કપાલિકોની અસંખ્ય સેનાને ભગ્નિભૂત કરી કતી, ઈશ્વરે માત્ર એક સંકલ્પથી જ આ જગતને રચ્યું છે. આત્મ-મળનો પ્રભાવ સર્વ બળ કરતાં વધુ છે. આત્મબળથી મહાનમાં મહાન વ્યાધિ મટાડી શકાય છે.

સૂર્યના પ્રકાશને ગ્રહણ કરી તે દ્વારા અનેક વ્યાધિઓ મટાડવાની વિદ્યા તે રંગરસાયન વિદ્યા છે, સૂર્યનો પ્રકાશ કે તડકો એ પ્રેરખરૂ દૈવી ઔષધ છે જેનાં નાક, હાથ, પગ તુટી ગયાં હોય પ્રીરે ગુમડાં થઈ ગયાં હોય, ગળતકુદ-પત્ત થયા હોય અને ઘોષરા પ્રજવાળા મનુષ્યો જે સૂર્યનાં કિરણોને શરીર ઉપર વધુ વખત ડાવા દે તો તેમને વધુ કાયદો થાય છે.

સૂર્યના પ્રકાશમાં સ્નાન કરવાથી ઘણા રોગો મટે છે.

મહાત્મા ગાંધી

અને

હિંદના મહાન નરરત્નો

આ પુસ્તકમાં મહાત્મા મોહનદાસ ગાંધીજીનું જીવન ચરિત્ર છે. તેમજ પંડીત મોતીલાલ નેહેરૂ, દેશમંદુ ચીત્તરંજનદાસ, લાલા લજપતરાય, પંડિત મદનમોહન માલવીયા, લો. મા. તિલક, દાદાભાઈ નવરોજી, શ્રી અરવિન્દ-ગ્રોષ, સર શ્રીરોજશાહ મહેતા, શ્રીયુત ગોખલે વિગેરેનાં જીવનચરિત્રોનો સંગ્રહ છે. કાગળ એક, પાન ૨૨૪, પાકું પુકું, તીલક અને ગાંધીજીના ફોટા સાથે કી. રૂ. ૧-૮

વ્યવસ્થાપક ભાગ્યોદય—અમદાવાદ.

પ્રકાશ ૧૦૫ સું

સૂર્યનો પ્રકાશ આપી પાણી તૈયાર કરવાની રીત.

રાતા રંગના, ઘેરા આસમાની રંગના, પીળો, જાંબુડીયો, લીલો એટલા રંગના કાચના શીસા આ કામમાં ઉપયોગમાં આવે છે.

જે રંગની શીસીમાં પાણી તૈયાર કરવું હોય તે શીશો સ્વચ્છ ઘોષ નાંખી સાફ કરવો, બહાર પણ કોઈ ડાઘ ન રહે તે જોવું. તેમાં પછી કુવાનું કે નદીનું સ્વચ્છ પીવાનું જળ ઠંપડે ગળીને ભરવું શીસી ચાર આંગળ ઉણી રહે ત્યાં સુધી પાણી ભરવું પછી તેના મોં ઉપર સખત ખુચ મારવો. પછી તેને બહારથી કપડાવટી લોહી નાંખી સ્વચ્છ કરી સૂર્યના તાપમાં એક લાકડાની ઘોડી, કે ટેબલ ઉપર મૂકવી. તેને જમીન કે પથ્થર ઉપર મૂકવી નહિ. દિવસના ૧૧ વાગ્યે શીશી તડકામાં મૂકવી. તે બે વાગ્યા સુધી રાખવી. આથી શીશી તપીને તેના ખુલ્લા ભાગઉપર પાણીનાં ટપકાં ચોટેલાં જણાય ત્યારે પાણી તૈયાર થયું છે એમ જાણવું. ચાર કલાક સુધી શીશી તડકામાં રહેવા દેવાથી પાણી બરોબર તૈયાર થાય છે.

શીશી પૂરી ભરવાથી ઘણી વખત ગરમીથી તૂટી જવા સંભવ રહે છે. જમીન ઉપર મૂકવાથી સૂર્યનાં કિરણો તેમાં થઈ જમીનમાં શમી જાય છે અને પાણી તળેની તેમ ઉપરની ગરમીથી ઝટ ગરમ થઈ જતું હોવાથી બરોબર ગુણુ રહેતો નથી. ખુચ માર્યા વગર શીશી મૂકવાથી સૂર્યનાં કિરણો શીશીમાંથી પાછાં વળે છે. ખુચ બને તો કાચનો મારવો. કાચનો ન હોય તો પછી ખુચ લાકડાના આવે છે તે મારવો. કાચનો ખુચ માર્યાથી પાણીમાં વધુ ગુણુ આવે છે. સવારે અને સાંજે શીશી તડકામાં રાખવાથી બપોર જેટલું પાણી ગુણુકારી થતું નથી.

પાણી તૈયાર થયે બે વાગે શીશી લઈ લેવી. સર્વાસ્તુ થયા પછી શીશી બહાર રહી જાય તો તે પાણી નીરૂપયોગી ને નુકશાનકારક થઈ જાય છે. ત્રણેક વાગે શીશી લઈ ઘરમાં છાંયે મૂકી ઠંડી થવા દેવી. ગરમ પાણી પાવું નહિ કારણુ તે ગુણુકારી નથી.

એક શીશી તડકામાં મૂકી હોય તેની જોડે બીજા રંગની શીશી તડકામાં મૂકવી નહિ. કારણ કે તેથી તે બે સીશીના રંગનું મિશ્રણ થવાથી ગુણ બદલાઈ જાય છે, કદાચ મૂકવી પડે તો જુદા જુદા અંતરે મૂકવી. કોઈપણ શીશીમાંનું પાણી ઘોળી શીશીમાં ભરી તે આપી શકાય છે. આવા તૈયાર કરેલા પાણી ઉપર દીવાનો પ્રકાશ ન પડવો. જોઈએ જે રંગની શીશીમાં પાણી તૈયાર કર્યું હોય તે રંગની શીશીમાં પાણી ગમે તેટલો વખત રહે પણ ગુણમાં ફેર પડતો નથી. જુદા જુદા રંગની શીશીમાં તૈયાર કરેલું પાણી હોય ત્યારે તે તે શીશીઓ જુદી જુદી મૂકવી. એક જગ્યાએ મૂકવી નહિ. નહિ તો બે જુદા જુદા રંગની શીશીઓ ભેગી મૂકવાથી ગુણમાં વિરૂદ્ધ પડી જાય છે. જેમ બે રંગ મેળવવાથી તેમાંથી જુદી જાતનો રંગ થાય છે. આસમાની ને પીળો રંગ મેળવવાથી જેમ લીલો રંગ થાય છે તેમ આમાં પણ ગુણમાં વિરૂદ્ધ ફેર પડે છે.

એક શીશીમાં પાણી ભરી તૈયાર કર્યા પછી તેને ફરી તડકે મૂકવાની જરૂર પડે ત્યારે તે શીશીને બરોબર બહારથી તેમ અંદરથી ઘોઈ નાંખવી, જેમ શીશી વધુ સ્વચ્છ તેમ તેની અંદરનું પાણી વધુ ગુણકારી થાય છે. શીશી રાત્રે જો ચંદ્રના પ્રકાશમાં કે અંધારી રાતે તારાના પ્રકાશમાં મૂકી હોય તો તે પાણી ગુણમાં નકામું થાય છે માટે તે પાણીનો ઉપયોગ કરવો નહિ.

તાપમાં મૂકતી વખતે બહારની જગ્યા દુર્ગંધ વગરની ને સ્વચ્છ હવાવાળી હોવી જોઈએ શીશી તૈયાર થાય ત્યારે ઘરમાં છાંયે લઈ લેવી ને પાણી ઠંડુ થાય ત્યાર પછી તેનો ઉપયોગ કરવો.

મનુષ્યના શરીરમાં પણ સાત રંગો રહેલા છે. તેમાંથી કોઈ રંગ કમી થવાથી તેમ કોઈ રંગ વધી જવાથી મનુષ્યને રોગ થાય છે ત્યારે તેને કયો રંગ કમી જારતી થયો છે તે જાણી તે પ્રમાણેના રંગવાળી શીશીમાં સૂર્યના કિરણોથી બનાવેલું પાણી તૈયાર કરેલું હોય તે આપવું. તેમ તે પાણી ચોપડવા પણ આપી શકાય છે.

પ્રકરણ ૧૦૬ હું.

રંગવાળા શીશાના પાણીની રોગ ઉપર અસર
કેવી રીતે થાય છે.

રોગ મટાડવામાં ઘણે ભાગે વનસ્પતિની તેમજ ખનીજ આર્થ-
ધિયોનો ઉપયોગ થાય છે. વનસ્પતિ અને ખનીજમાં પણ સૂર્યનાં
કિરણોનો સંગ્રહ થવાથી તેમાં રોગ મટાડવાનો ગુણ આવે છે. જે
વનસ્પતિ જેવા રંગની હોય છે તે રંગના પ્રમાણમાં તેનો ગુણ
હોય છે. જેમ રંગવાળી શીશીમાં પાણી ભરી તેને સૂર્યનાં તાપમાં
રાખી તેમાં સૂર્યનાં કિરણોને એકત્ર કરવામાં આવે છે અને તે જે
રંગની શીશી હોય તે રંગના ગુણ પ્રમાણે રોગોને મટાડે છે તેજ
પ્રમાણે વનસ્પતિમાં પણ સૂર્યનાં કિરણોનાં સંગ્રહ થાય છે અને
તે જે રંગની હોય છે તે રંગ પ્રમાણે ગુણ કરે છે. આ જડ
ગણાતી કે સ્થુલ ગણાતી વનસ્પતિ વર્ગમાં સૂર્યનાં કિરણો એકત્ર
થાય છે, તેને વાટી ઔષધીના રૂપમાં ખાવાથી તે જે રંગની હોય
છે તે પ્રમાણમાં ગુણ કરે છે. તેવી રીતે જે રંગની કાચની શીશી
હોય છે તે રંગમાંથી સૂર્યનાં કિરણો અંદર પસાર થઈ એકઠાં થતાં
હોવાથી તે પાણી વધુ ગુણકારી છે

બુઝો કે મરચાં લાલ રંગનાં હોય છે. તેમાં સૂર્યનાં કિરણો
એકત્ર થાય છે. અને તે લાલ રંગ પ્રમાણે ઉત્તેજક, ઉષ્ણતા કર-
નાર, તેજ ને સ્ફુર્તિ કરનાર, લોહિની ગતિ વધારનાર તેમ ગરમ છે.

લવિંગ, મંડુર, મદ, કસ્તુરી એ લાલ રંગની છે અને તેનામાં
જે પ્રમાણમાં વધુ લાલાશ પડતો રંગ હોય છે તે પ્રમાણમાં વધુ
ઉષ્ણ ગુણ, લોહિનાં અણુને વધારનાર, તીખો, અને ઉત્તેજક ગુણ
હોય છે.

ન્યારે તાવ હોય, શરીરે ગરમી હોય, સોજા હોય, ચ્હેરો
લાલ થઈ ગયો હોય, અને શરીરમાં લાલ રંગ-વધી ગયો હોય
તો રાતા રંગના પ્રકાશ કે પાણીનો ઉપયોગ કરવો નહિ. લોહમાં
પણ લાલ રંગનો ગુણ છે. લાલ રંગનો વધુ ઉપયોગ કરવાથી
લોહી બહુ તપી જઈ ભયંકર તાવ આવે છે.

પ્રકરણ ૧૦૭ મું.

શરીરમાં રહેલા જુદા જુદા રંગના ગુણ.

દરેક મનુષ્યના શરીરમાં જુદા જુદા રંગો છે. તેમાંનો જો કોઈ રંગ ઘટે કે કોઈ રંગ વધે તો તેનું શરીર રોગી થાય છે. જેના શરીરમાંથી આછો ભૂરો રંગ ઘટ્યો હોય અને રાતો વધ્યો હોય તો તાવ, અતિસાર, મરડો થાય છે.

જો ઘેરો ગળી રંગનો ભૂરો રંગ ઘટ્યો હોય અને લાલ રંગ વધ્યો હોય તો સાંધા દુઃખે. પ્રમેહ, ટાંકી, છાતીમાં દાહ બળવો, ખાટી તીખી ઉદટ્ટી થવી, બોચી રહી જવી, રસ ઉતરવો, નજળો ઉતરવો, વાળ ખરી પડવા, અને આંખના રોગ થાય છે.

શરીરમાંથી ઘોળો રંગ ઓછો થાય તો સાતે ધાતુનો ક્ષય થઈ ધાતુક્ષય, અશક્તિ ને દુર્બળતા આવે છે.

ભૂરો રંગ વધવાથી વાયુનાં દરદ થાય છે.

લીલો રંગ ઘટ્યો હોય અને લાલ વધ્યો હોય તો ખસ, ચાંદાં, દરાજ, ખુજલી, ખરજવાં, પાઠાં, ગાંઠ, ને ગંધાતાં ચાંદાં પડવાનાં દરદ થાય છે. રાતો રંગ વધવાથી શરીર પુલી જઈ ગરમીનાં દરદો થાય છે.

ઘેરો રતાશ પડતો રંગ ઘટી જઈ રાતો ને આછો વાદળી રંગ વધ્યો હોય તો ખાંસી, સળેખમ, રસ, ક્ષય, શ્વાસ ને છાતીનાં દરદો થાય છે.

પીળો રંગ ઘટ્યો હોય અને આછો વાદળી રંગ વધ્યો હોય તો મેહ, ગુદમ, ચુંક, શૂળ, કૃમિ, ખરોળ, ફેફસાં ને કલેબના રોગ, બંધકોશ અને સોજનાં દરદ થાય છે.

રતાશ પડતો પીળો-સોનેરી રંગ વધવાથી ગુદાના રોગ થાય છે.

લીલો રંગ વધવાથી કળતર, ફાટ, ચુસ ને દુખાવો થાય છે. તેમને ભૂરો રંગ આપવાથી આરે રંગના-લીલા, પીળા, રાતા ને ઘોળા રંગના વિકારને દબાવે છે. રાતો આપવાથી ભૂરા રંગના વિકારને દબાવે છે.

શરીરમાં કયો રંગ ઓછો થવાથી દરદ થયું છે તે સમજી તે પ્રમાણે તે રંગ વધે તેવી અને જે રંગ વધ્યો હોય તે રંગ ઘટે તેવા રંગનું પાણી આપવું.

પ્રકરણ ૧૦૮ મું

લાલ રંગ અને તેના ગુણો

લાલ રંગ જીવનબળ વધારનાર, ગરમાવો આપનાર અને શક્તિને ઉત્તેજિત કરનાર છે. હીકાશ, કાળાશ કે નિસ્તેજ રહેલા જાગ્યામાં અશક્તિ કે નિર્બળતા હોય છે. તેમાં લોહિ ઓછું થાય છે અથવા લોહિ બેઠવાની ક્રિયામાં વિકાર થાય છે. રહેલો લાલ તેજ દાર હોય તો તેનામાં પુરતું લોહી હોય છે. રક્તાશય અને ફેફસાં ઉત્તમપણે કાર્ય કરનારાં હોય છે ઉત્તેજક ને ગરમ ફવાઓ ધણે ભાગે લાલ રંગની હોય છે. જેમકે મદ, કસ્તુરી, લવીંગ અને લોહ એ શક્તિવદ્ધ અને શરીરમાં ગરમાવો લાવનાર હોય છે. જેના શરીરમાં લોહિનો જમાવ થવાથી ઉષ્ણતા કે સોજા હોય તેને લાલ રંગ આપવાથી નુકશાન થાય છે.

આ વિદ્યામાં ધણે ભાગે લાલ અને આસમાની રંગો ઉપયોગ થાય છે. શરીરમાં જીવનશક્તિ ઘણી ઘટી ગઈ હોય, જ્યારે તે બેડોશ કે નિર્બળ થઈ ગયો ત્યારે લાલ રંગના શીશાનું પાણી આપવું. ઠંડી ઓસમમાં જેનું શરીર પ્રીકકું કે આસમાની રંગનું થતું હોય તેને લાલ રાંઝ આપવો શરીર પુષ્ટ થવા માટે, પોષણ ક્રિયા બરોબર ન ચાલતી હોય ત્યારે, વારંવાર માંદા પડતા હોય ત્યારે તેમ શરીરના ઠંડા ભાગમાં ગરમી કે બળતણ કે સોજો ચઢેલો હોય ત્યારે, પક્ષાઘાત કે લકવાના રોગમાં લાલ રંગનો ઉપયોગ કરવાથી ફાયદો થાય છે. ચિત્તભ્રમ, પાંડુ, અશક્તિ, હાથ પગ ઠંડા રહેવા, જીવનબળ ઘટી ગયું હોય ત્યારે રાતા રંગના શીશાનું પાણી આપવું.

ઉરુસ્તંભ, કેડની નીચેનો પક્ષાઘાત, ત્રીજી સ્થિતિનો ક્ષય રોગ, નિર્બળતા, મર્બાશયના વ્યાધિઓ એ સર્વ રાતા રંગના પાણીથી મટે છે. સૂર્યનાં કિરણોમાં રક્તરંગનાં કિરણો વધુ ઉષ્ણ હોય છે. પણ રાતા રંગનાં કાચમાંથી પડતો પ્રકાશ વધુ ગરમી આપનાર નથી. નારંગી રંગના કાચમાંથી આવતો પ્રકાશ લાલ રંગ કરતાં વધુ ગરમ છે. તેમ ધોળા કાચમાંથી આવતો પ્રકાશ તેથી વધુ ઉષ્ણ છે. તે કરતાં સીધો પ્રકાશ વધુ ઉષ્ણ છે.

શરીરના જડ અને સ્થુલ અણુઓ, સ્નાયુઓ અને તંતુઓને લાલ રંગ બળપ્રદ, ઉત્તેજક અને ગરમી આપનાર છે. તે લોહિ તરફ આકર્ષાઈ જાય છે. જેમના શરીરમાં ગરમાવો ઓછો હોય ને શરીર સુકલકડી પાતળું રહેતું હોય અને જ્ઞાનતંતુ વધુ ઉષ્કેરાયલા હોય તેવા દરદીઓને જીવંત રૂધિરાણિ સરણના વ્યાધીવાળાને રાતો રંગ ઘણો ગુણુ આપે છે. વધેલાં આસ્માની તત્વો ઓછાં કરવા રાતો રંગ અપાય છે.

પાંડુ કે પીંડ રોગવાળાને લીલરને બરોળવાળાને રાતો રંગ વધુ ગુણુ કરે છે. લાલ રંગ લીલાને અપગતા આપનાર છે.

શરીરમાં મેદ કે ચરબી વધી જવાથી શરીર બારે થઇ જાય છે તેમના શરીરમાં સ્વેત અણુઓનું પ્રમાણ વધુ હોય છે તેમ ચરબીનો જથ્થો હદ ઉપરાંત વધી ગયો હોય છે. આવા માણસોએ રાતા રંગના શીસામાં તૈયાર કરેલું પાણી દીવસમાં ઘણીવાર પીવું જેથી તેમના શરીરનાં રાતાં અણુઓ ઉત્તેજન પામી સ્વેત અણુઓની સંખ્યા ઓછી કરીને મેદ ઘટી જશે. પગ ઠંડા રહેતા હોય અને મગજ ગરમ રહેતું હોય તો લાલ રંગના શીસાનું પાણી પાવું. સુસ્ત અનેલી ચામડી લાલ રંગના શીસાના પાણીથી ધોવાથી સારી થાય છે. આગસુ જઠરને લાલ રંગના શીસાનું પાણી પ્રદિત કરે છે.

રાતો કાચ સૂર્યના કિરણોમાં ધરી તેનો પ્રકાશ શરીર ઉપર લેવાથી ક્ષય ત્રીજી સ્થિતિમાં હોય છતાં મટે છે. બળહીન મનુષ્યો આ પ્રકાશથી બળવાન બને છે. સંધિવામાં લાલ રંગનો પ્રકાશ સારી અસર કરે છે. જીઓને દસ્તાન બંધ થઈ ગયું હોય તો પેટ ઉપર ગર્ભાશય ઉપર પડે તેમ લાલ રંગના પ્રકાશથી મટે છે. વંધ્યા અને નપુષકતત્વ જેવાં દરદોમાં કરોડની નીચેના ભાગ ઉપર લાલ પ્રકાશ પાડવો.

લાલ કે લાલાશ પડતા જામલી રંગની શોશીમાં તૈયાર કરેલું પાણી સુંઘવાથી ફેફસાંના વ્યાધિ, કમ, શ્વાસ રોગ મટે છે. જેમ રાતા રોગવાળા શીસામાં પાણી સૂર્યનાં કિરણોથી તૈયાર થાય છે તેમ તેને ખાત્રી કરી બુચ વાસી સૂર્યનાં કિરણોમાં થોડી મિનીટ રાખી પછી તેનો બુચ ઉઘાડી શ્વાસ કે કમવાળા દરદીને સુંઘાડવાથી ક્ષયદો થાય છે. કમવાળા દરદીએ ફેફસાં ઉપર આસમાની કાચનો પ્રકાશ

પડે તેમ કાચ ધરી બાકીના શરીરે સૂર્યનાં કિરણો પડ્યા દેવાં તેથી લાલ થાય છે.

શીળી કે સીતળાવાળાને લાલ પાણી પાવાથી શીળી બહાર નીકળી જઇ લાલ થાય છે. તે પછી આસમાની પ્રકાશ આપવાથી રૂઝ આવી જાય છે.

વ્યાધિ મટાડવામાં ઘણો ઉપયોગ ભૂરા અને પીળા રંગના પ્રકાશ અને પાણીનો થાય છે. તેટલો ઉપયોગ લાલ રંગનો થતો નથી.

લાલ રંગ લોહિના શતા અણુઓને વધારનાર, ઉત્તેજિત કરનાર, લોહિની ગતિને વધારનાર, શરીરની શ્રીક્રાશને મટાડનાર અને વાદળી રંગની શરીરમાં વૃદ્ધિ થઇ હોય તો તેને મટાડનાર છે.

લાલ રંગથી મટતા રોગો.

લોકવાવાળાને ઘોળાં કપડાં પહેરાવી દરરોજ એકથી બે કલાક સુધી લાલ કાચના પ્રકાશમાં પરસેવો નીકળે ત્યાં સુધી બેસાડવો. જેથી બે ત્રણ અઠવાડીયામાં આ રોગ મટે છે.

ક્ષય—ફેફસાં ક્ષયથી પીડાતાં હોય અને ક્ષય ત્રીજા સ્ટેજે પહોંચ્યો હોય તો, ફેફસાં કઢથી ભરાઇ ગયાં હોય કે ખવાઇ ગયાં, હોય, વારંવાર કફ પડતો હોય, રાત્રે પરસેવો વળતો હોય, રોજ ટાઢ ચઢી તાવ આવતો હોય તેવા દરદીને લાલ પ્રકાશમાં રાખવાથી બે ત્રણ અઠવાડીયામાં ફેર પડે છે. ક્ષય મટે છે, કફ ઓછો થાય છે અને તાવ ઉદરસ મટી ક્ષયનો વ્યાધિ મટે છે. આખા શરીર ઉપર લાલ પ્રકાશ પાડવો, પણ તેના માથા ઉપર વાદળી અને તેની નીચે લાલ કાચ રાખી તેવો પ્રકાશ પાડવો.

સંધિવા—સંધિવાથી જે ભાગ રહી ગયો હોય કે ગંઠાઇ ગયો હોય તેના ઉપર લાલ પ્રકાશ પાડવો અને લાલ પ્રકાશનું પરસેવો થાય તેટલું સ્નાન કરવું. જે ભાગ રહી ગયો હોય તેના ઉપર લાલ પ્રકાશ આપવો, તેને ચોળવો અને સેક કરવાથી મટે છે. સંધિવામાં સોજો હોય અને વેદના થતી હોય તો શરૂઆતમાં વાદળી રંગનો પ્રકાશ આપી નીલ લોહિત કાચનો પ્રકાશ પાડવો.

નાની ઉમ્મરમાં નિર્જાતા આવી ડાય તો, તેને લાલ પ્રકાશમાં રાખવાથી મન અને શરીરને પુષ્ટ બનાવે છે.

શરીરમાં લાલ રંગ વધી ગયો હોય તો લાલ રંગનો પ્રકાશ લાલ રંગનું પાણી ન આપવું.

દાઝ્યાની ગરમી—લાલ શીસાનું પાણી ગરમીનાં આંદાં ઉપર પડવું, આગળાં લાલ પાણીમાં બોળી રાખવાં, અને લાલ રંગના શીસાનું પાણી પીવું તેથી ગરમી મટે છે અને શરીર તવાઈ ગયું હોય તો નવું લોહી આવે છે.

ગાંડપણુ—ગાંડપણુ હોય, ગાળો દેતો હોય તો બોચી, તાવા ને લમણા ઉપર લાલ શીસાનું પાણી આપવાથી મટે છે.

સફેદ કોઢ, લકવો, રાતડીયું, રમતપીત કે વાતરકત, ઓરી છળડા, હાથ પગ સફોચાઈ જવાં, લાલછાંટ, એ દરદો લાલ શીસાના પાણીથી મટે છે.

ક્ષય, લકવો, દસ્તાન ન આવવું, સંધિવા, શીતળા, ખીલી કોળવી, વૃષણમાં પાણી ભરાવું એ દરદો લાલ પ્રકાશથી મટે છે.

પાડુરોગ અને સંધિવામાં લાલ કપડાં પહેરવાનાં રાખવાથી યદો થાય છે.

પ્રકરણ ૧૦૯

સૂર્યના સ્વચ્છ અને નિર્મળ કિરણોના તડકાનો ગુણ

સૂર્યના તડકામાં એટલે સૂર્યનાં કિરણોમાં સાતે રંગ સરખે માણે રહેલા છે. જેથી શરીરના આરોગ્ય રક્ષણ માટે અને વ્યાધિ ટાડવા માટે બીજા રંગીન પ્રકાશ કરતાં સાદા સફેદ તડકાથી વધુ યદો થાય છે, શરીરનાં જીર્ણ દરદો ઉપર સૂર્યનો તાપ ખમવાથી ઉધાડે શરીરે તડકામાં ફરવાથી બહાર નીકળી આવે છે.

લાગણીવાળા નાબુક મગજો વધારે તડકાથી ઉઠેરાઈ જાય છે. તે લોહી જામે છે. અને માથુ દુઃખે છે, જેથી તાવ પણ આવે. માટે જો શરીર ઉપર થોડા પ્રમાણમાં રોજ થોડો થોડો વખત સૂર્યનો તડકો પડવા દેવામાં આવે તો તેથી કાર્બનતત્વ શરીરમાં ખલ થાય છે. આમડી તરફ લોહી ખેંચાઈ આવે છે. અને અંદરનાં અવયવોમાં થયેલો લોહીનો જમાવ ઓછો થાય છે, જેથી કાશ કે ઘોળી પડી ગયેલી આમડીનો રંગ ઘેરા લાલ રંગનો થાય જેથી શરદી કે સળેખમ થતું નથી. સૂર્યનાં કે વિજળીનાં કિર-

જો વધુ દેવાથી ચામડી તરફ લોહી ખેંચી લાવી, કઠાચ સોજે જાય છે, પ્રકાશનાં કિરણો ચામડીની આરપાર ધારેલી અસર ઉપજાવે છે. ત્વચાના કે ચામડીની નીચે રહેલાં વ્યાધિજન્ય સૂક્ષ્મ જંતુનો પ્રકાશનાં કિરણો નાશ કરે છે, જેટલા ઉપર થતો દ્યુપસ નામનો ત્વચાના ક્ષયનો રોગ સૂર્યના શ્વેત પ્રકાશથી મટે છે, દાઢર વગેરે ચામડીનાં દરદો પણ આજ પ્રકારે તડકાના પ્રકાશથી મટે છે. સફેદ તડકાથી પાકું પણ મટે છે.

લોહી જેટલું હોય તો તેના ઉપર સૂર્યનાં કિરણો પાડવાથી મંથ થાય છે.

ધોળા રંગથી-સૂર્યના સફેદ તડકાથી મટતા રોગો

છાતીમાં શરદીથી થયેલો દુઃખાવો-છાતી, ગળા અને પેદુ ઉપર સૂર્યનો તડકો રોજ થોડો થોડો પડવા દેવાથી છાતીનો દુઃખાવો મટે છે.

મસા, રસોળી-સૂર્યના તડકાથી, બહિર્ગોળ કાચ કે જેમાં કેરણો કેન્દ્રિત થાય છે. તે કાચમાંથી સૂર્યનો પ્રકાશ વ્યાધિવાળા રોગ ઉપર પાડવાથી મટે છે. કિરણો કેન્દ્રિત થઈ શકે તેવા કાચ-થી મસા ઉપર સૂર્યનો પ્રકાશ પાડવાથી બહાર જણાતા હરસ અને મસા મટે છે. ચાર પાંચ દિવસમાં તો અર્થ તદ્દન સારા થઈ જાય છે.

સૂર્યના તડકાથી-આ દરદો મટે છે-અપસ્માર, શૂળ, ધનુ-શાત, ક્ષય, કંઠમાળ, અનિદ્રા, ચાંદી, ટાંકી, પાન્ડુરોગ, શરદી, તાપીત્ત, મગજમાં લોહિનો જમાવ, ચામડી પરના મસા, આંત્ર, ગુમડાં, ખીલ, રતવા, ખરજીવું, સંધિવા-નજળો, તાલીયો તાવ સ્વેત પ્રકાશથી એટલે સૂર્યના તડકાથી મટે છે.

પ્રકરણ ૧૧૦

વાદળી કે આસમાની રંગના શીશાના પાણીના ગુણ.

વાદળી રંગ ગુણમાં ઘણો ઉત્તમ ગણાય છે. કેટલાક વાદળી ને જીવનરસ તુલ્ય માને છે. વાદળ એ વાદળી રંગનું છે અને કે પ્રાણી પદાર્થ વાદળ નીચે હોવાથી વાદળી રંગની અસર નીચે થાય છે અને વૃદ્ધિ પામે છે. આપણે વાદળી રંગના આકાશમાંથી

વાદળી રંગની અસરને લીધે જીવનશક્તિ મેળવીએ છીએ. વાદળી રંગ થંડક અને શાંતિ આપનાર છે. તેનામાં વીજળીક ગુણ છે તેમ તે સ્તંભક અને ઝાડો બંધ કરનાર છે.

પ્લેગ અને કોલેરા જેવા લયંકર વ્યાધિઓ વાદળી રંગના ઉપયોગથી મટાડી શકાય છે. ગાંડા મનુષ્યોના મોં ઉપર વાદળી રંગનો પ્રકાશ પાડવાથી ગાંડપણ મટે છે. ગરમીમાં કુતરાંને વાદળી રંગનું પાણી પાવાથી હડકવા થતો નથી. હડકાયુ કુતરૂં કરડે તો તેને પણ વાદળી રંગનું પાણી આપવાથી સારો ફાયદો થાય છે.

કોલેરામાં વધુ તરસ લાગે છે, ઝાડો, ઉઠટી થાય છે. ગોટલા ચઢે છે તે વખતે વાદળી રંગનું પાણી આપવાથી સારો ફાયદો થાય છે. લાલ રંગનું પ્રમાણ વધવાથી કોલેરા થાય છે જેથી તેને માટે વાદળી રંગનો પ્રયોગ કરવાથી લાલરંગ ઓછો થતાં કોલેરા મટે છે.

મરડો પણ વાદળી રંગના ઉપયોગથી મટે છે.

ન્યુમોનીયામાં કે ફેફસાંના વરમમાં છાતીમાં ગરમી ધણી વધી જાય છે. તેમાં ગળીયત રંગની ખાટલીનું પાણી ઘણું ફાયદો કરે છે. ઘેરા વાદળી રંગના પાણીથી ફેફસાં ઉપર જાડુઈ અસર થાય છે. તે ગરમીને દૂર કરે છે, નાસુર પડતાં અટકાવે છે, તાવ મટાડે છે.

પ્લેગમાં વાદળી રંગનું પાણી વધુ ઉપયોગી છે. તેમાં તાવ આવે તે વખતે વાદળી રંગના શીસાનું પાણી દર અર્ધા કલાકે અંકેક ઝાંસ પીવા આપવું અને તાવ ઉતરતો જાય તેમ જરા લાંબા વખતે પાણી આપવું જેથી તાવ ઉતરી જાય છે, તાવ ઉતરી જાય છતાં પણ પાણી આપ્યા કરવું.

માથુ દુઃખતું હોય કે તાવ ચઢ્યો હોય તો એક ફાનસને વાદળી રંગના ગોળો લગાવી તે વાદળી રંગના કાચ મારફતે લીવાનો પ્રકાશ માથા ઉપર લાવવાથી માથુ ઉતરી જાય છે, માથુ ઉતરતા સુધી પ્રકાશ ધરી રાખવો.

સૂર્યનાં કિરણો એકત્ર થઈ એક કેન્દ્રમાં એકઠાં થતાં અગ્નિ પ્રકટે છે એવા પ્રકારના વાદળી રંગના કાચમાંનો પ્રકાશ પ્લેગની ગાંઠ ઉપર બે ત્રણ કલાક પાડ્યા કરવાથી દરદ નરમ પડે છે અને ગાંઠનો સોજો ઉતરે છે. પ્લેગની ગાંઠ ફાટે કે તેને ચીરે તો પછી

તેના ઉપર મલમપટો કરતા અગાઉ તેના ઉપર લીલા રંગનો પ્રકાશ નાંખવાથી દરદીને જલ્દી આરામ થાય છે. વાદળી રંગના પાણીમાં પોતાં પલાળી તે વડે જખમ ધોવાથી ફાયદો થાય છે.

રાત્રે સુતી વખતે તેમજ સવારમાં ઉઠીને અકેક ઝાંસ પાણી પીવાનો રીવાજ રાખવાથી મરકી કે કોલેરા થતો નથી.

ગળીયલ કે ઘેરા વાદળી રંગનો રોગ મટાડવામાં ઉપયોગ.

વાદળી રંગમાં રહેજ લાલ રંગ મળવાથી ઘેરો વાદળી રંગ થાય છે. તેનો ગળીના જેવો રંગ હોય છે ફેફસાંના દરદો, આંતરડાંનાં દરદોમાં ઘેરા વાદળી રંગના શીસાનું પાણી વધુ ગુણકારક છે.

ન્યુમોનીયા, શ્વાસનળીનો સોજો, દમ, ઉદરચ, ઉંટાટીયો જેને કુકડીયા ખાંસી કહે છે તેમાં ઘેરા વાદળી રંગના શીસાનું પાણી આપવાથી સારો ફાયદો થાય છે, તેથી તાવ ઉતરે છે, ફેફસાંનો તેમ શ્વાસ નળીનો સોજો મટે છે. ગળકા કે કફ કઢાડી નાંખે છે. મંદાગ્નિ કે અપચા કે ખટખટામીના વ્યાધિ ઉપર આ રંગ સારો ગુણ કરે છે, ઉંટી ને ઝાડાને બંધ કરે છે અને જઠરાગ્નિને પ્રદિપ્ત કરે છે.

પ્રકરણ ૧૧૧.

વાદળી અને જાંબલી રંગના ગુણો.

શરીરનું લોહ તપી જવાથી તેમ શરીરના કોઈ ભાગમાં સોજો આવે તો તેને વાદળી પ્રકાશ કે આસમાની પ્રકાશ કે પાણી આપવાથી આરોગ્ય ને શાંતિ મળે છે. પીળો કે લાલ અને નારંગી રંગ વધી જવાથી જ્ઞાનતંતુઓ ચંચળ અને વિકારી બને છે તો તે પ્રસંગે આસમાની કે ગળીયલ રંગના પ્રકાશથી ફાયદો થાય છે. સન્નિપાતની લવરી, ઉંટી, ખટુમૂત્રપાણું, અને અતિસારમાં આસમાની કે જાંબલી રંગોનો ઉપયોગ વધુ ગુણકારક છે.

ગળી, માયાં, મોરથુથુ, આદિ, વિગેરે ભૂરા રંગનાં, આસમાની કે ઘેરા આસમાની રંગનાં એવધો ગ્રાહી છે. તે એજ બતાવી આપે છે કે તેમાં તે રંગ પ્રમાણે ગુણ છે. અને તે ઉપર કદાપ્રમાણે રોગ મટાડવામાં ગુણ કરે છે.

આસમાની રંગના પ્રકાશ અને પાણીથી માથું દુઃખવું, મગજ નો સોજો, નળગાઈ, હિસ્ટીરીયા, હૃદયકંપ, મગજ ઉપર લોહિ

ચઢી બેભાન થવું, આંખો દુઃખવી, મરડી, ખલેગ, શરદી, ઉદટી, થવી, ઉંઘ ન આવવી, રતવા, તાવ, કર્ણશૂળ, લુખસ, ખસ, શરીરના કાંઈ ભાગમાંથી લોહી પડવું, શરીરમાં થતી ઝેરી ગાંઠો, ચસ્કા, રાંઝણ, શૂળ, હુ લાગવી, મૂર્છા, દાંત દુઃખવા, જ્ઞાનતંતુનાં દરદો એ રોગો મટે છે.

ભગંદર. નાસુર કે દાઢ પાકે તો આસ્માની રંગનું પાણી તડકેથી લીધા પછી જરા ગરમ હોય તે વખતે રોગવાળા ભાગ ઉપર ચોપડવાથી કે તેનાથી ઘોવાથી કે તેમાં કપડુ પલાળી તે ઉપર મૂકવાથી મટે છે.

ઉન્માદના રોગીઓ મોં ઉપર જામલી રંગનો પ્રકાશ આપવાથા અને જાંમલી રંગના શીશાનું પાણી પાવાથી સારા થાય છે વાળ ખરી જતા હોય તો આસ્માની રંગનો પ્રકાશ માથા ઉપર પડવા દેવાથી ફાયદો થાય છે.

પ્રકરણ ૧૧૨

વાદળી અને ઘોળા રંગના પ્રકાશના ગુણ.

એકલા વાદળી કે એકલા જાંમલી રંગના પ્રકાશ કરતાં વાદળી અને ઘોળા પ્રકાશનો ભેગો ઉપયોગ કરવાથી ચેતન પ્રેરક અને ઉત્તેજક અસર થાય છે. તેમાં વાદળી રંગની વિધુન્મય શક્તિ ઉપરાંત સર્વ રંગોની ભેગી અસર મળેલી હોય છે, વાદળી આકાશ અને સૂર્યનાં ઘોળાં કિરણોના ભેગા ઉપયોગથી વનસ્પતિની વૃદ્ધિ અને મનુષ્યોના રોગો મટે છે. ઘોળા અને વાદળી રંગના પ્રકાશનો ભેગો ઉપયોગ કરવાથી વધુ ગુણ થાય છે. ચેતન આપનાર અને ગરમાવો આપનાર પ્રકાશ ઘોળા પ્રકાશમાંથી મળે છે. ઘણા જીર્ણ રોગો, વાયુ પ્રધાન રોગોમાં એકલા સૂર્યના તડકાનો પ્રકાશ શરીર ઉપર પડવાથી સારો ફાયદો થાય છે.

વાદળી રંગના પ્રકાશથી જંતુઓ, માખીઓ, મચ્છરો, ચાંચડો નાશ પામે છે, વાતરોગ વાળાને માથા તેમ ગર્દન ઉપર ઘોળા અને વાદળી મિશ્ર પ્રકાશ પાડવાથી સાજો થાય છે. જામલી પ્રકાશથી રેશમના કીડાની વૃદ્ધિ થાય છે.

લાલ રંગ જ્ઞાનતંતુ તેમ જ લોહિને ઉત્તેજન કરે છે ત્યારે

વાદળી રંગ તેમને શાંત અને શીતલ દરે છે. શીયાળામાં તેમજ સ્ફુવારમાં વાદળી રંગનો પ્રકાશ પાડવાનો ઉપયોગ વધુ ગુણકારક છે.

લકવો, પક્ષાઘાત, બંધકોશ, સંધિવા, નજરો, ક્ષયરોગ, આમ વાત એ રોગોમાં વાદળી રંગનો ઉપયોગ કરવાથી નુકશાન થાય છે, નિરાશા કે ગમગીનીવાળા ઉન્માદરોગ સિવાયના તમામ જ્ઞાતના ચિત્તભ્રમના માનસિક રોગો માટે આ રંગનો પ્રકાશ મગજ ઉપર પાડવાથી લાભ થાય છે.

વાદળી, ગળીયલ, જાંબલી રંગો, વિધુન્મય રંગો ગણાય છે. વાદળી રંગ બહુ પ્રમાણમાં આપવાથી દરદી બેહોશ બની જાય છે:

પ્રકરણ ૧૧૩ સુ

વાદળી રંગથી મટતાં દરદો.

રાંઝણુથી પગનાં પુટાં કે કોઈ બીજો અવયવ સુજી જાય તો રાંઝણુવાળા ભાગ ઉપર વાદળી રંગનો પ્રકાશ પાડવાથી આરામ થાય છે. જે બારીમાંથી સૂર્યનો પ્રકાશ ઘરમાં આવતો હોય તે બારીમાં વાદળી કાચ રાખવો અને તેનો બૂરો પ્રકાશ જ્યાં પડે ત્યાં રાંઝણુવાળો અવયવ રાખવો. દરરોજ બેથી ત્રણ કલાક આ પ્રમાણે વાદળી પ્રકાશમાં રાખવાથી રાંઝણુ મટી જાય છે, પીઠનો દુઃખાવો, પથ્થુ આસમાની પ્રકાશ લેવાથી મટે છે.

ઉરઃક્ષત કે ફેફસાંમાંથી લોહિ પડવું—આસમાની રંગનો પ્રકાશ બેચી અને ગરદનના પાછલા ભાગ ઉપર પાડવાથી અને શરીરના બીજા ભાગ ઉપર સફેદ કાચમાંનો પ્રકાશ પાડવાથી, મટી જાય છે. એક અઠવાડીયું આ પ્રયોગ કરવાથી મટે છે. સૂર્યના તડકામાં આસમાની કાચ ધરી તેનો પ્રકાશ બેચી કે ગરદનના ભાગ ઉપર પડવા દેવો, દરરોજ એકાદ કલાક પ્રકાશ પડવા દેવો.

માથાનો દુઃખાવો કે સણુકા-વાદળી કાચમાંથી સૂર્યનો પ્રકાશ માથા ઉપર અર્ધો કલાક પડવા દેવાથી મટે છે.

કરોડને મગજના પડનો વરમ પણ વાદળી પ્રકાશ તેના ઉપર પાડવાથી મટે છે.

જ્ઞાનતાંતુની નિબંજતા—સૂર્યનો પ્રકાશ વાદળી કાચમાં થઈ શરીર ઉપર પડવાથી મટે છે.

જે બારીમાંથી સૂર્યનો તડકો ઘરમાં આવતો હોય તે બારીને જે પ્રકારના રંગના પ્રકાશની જરૂર હોય તેવા રંગનો કાચ જડી દેવો કે બાંધી દેવો, પછી તે કાચમાં થઈ અંદર તે કાચના જેવા રંગનો પ્રકાશ જે સ્થળે પડે તે સ્થળે રોગવાળો અવયવ રાખવો એ સૂર્યનો પ્રકાશ લેવાનો રહેલો રસ્તો છે.

સંધિવા ઉપર આસમાની કાચમાંનો પ્રકાશ પડવા દેવાથી સારો ફાયદો થાય છે. સખત સંધીવા વાળાને ડબલ આસમાની કાચનો પ્રકાશ આપવો. વાદળી પ્રકાશમાં તાંબુ, જસત અને બીજા ધાતુ-ઓની અસર થાય છે.

જડખામાં થયેલી ગાંઠ-આસમાની પ્રકાશ રોજ એક કલાક પાડવાથી એકાદ મહિનામાં ઓગળી જઈ મટી જાય છે,

કઠમાળની ગાંઠો, ગંઠાઈ ગયેલી લોહિની ગાંઠો ઉપર લાલ રંગનો પ્રકાશ પાડવાથી મટે છે.

છોકરાંને હાંત આવતી વખતે ઝાડા થાય છે. અને ગળી જાય છે તેને આસમાની પ્રકાશમાં રાખવાથી શાંતિ થાય છે, અને બેએક મહિના એમ કયાં કરવાથી શરીર તંદુરસ્ત થાય છે.

વાદળી પ્રકાશવાળા સ્થાનમાં રહેવાથી, વાદળી પ્રકાશ પાડવાથી ઉન્માદવાળા શાંત બને છે. ઉન્માદવાળા મનુષ્યોને રાતારંગના પ્રકાશથી તેનો ઉન્માદ વધી જાય છે; ઉન્માદમાં મગજ પોચું પડી જાય છે. મગજની શક્તિયોને નબળત કરવા માટે સૂર્યનો પ્રકાશ ઘણાજ ગુણકારી છે.

ઉન્માદવાળા દરદીઓને આસમાની રંગનાં કિરણોને મોં ઉપર કેન્દ્રિત કરી તેનો પ્રકાશ પાડવાથી ચમત્કારીક અસર થાય છે. આસમાની પ્રકાશ અને આસમાની પાણી તાવ અને સોજા મટાડે છે. અને તે ભૂરો પ્રકાશ આંખદ્વારા મગજ ઉપર ઘણો સારો ગુણ કરે છે, તોફાની ચિત્તભ્રમવાળાને પણ આસમાની રંગથી ફાયદો કરી શકાય છે.

હુંખવા આવેલી આંખ આસમાની પ્રકાશથી અને આસમાની રંગના પાણીથી આંખો ધોવાથી મટે છે. આસમાની રંગના પાણીમાં રૂનાં પેલ પલાળી આંખે બાંધવાથી મટે છે અને અજવાળામાં જતાં આસમાની રંગનાં ચસમાં પહેરવાં.

અંધાપામાં પીળા રંગનો કાચ ધરી સૂર્ય સામે જોવાથી લાલ થાય છે, લકવામાં પીળા રંગનો પ્રકાશ સારો ગુણ કરે છે. આંખના મોતીયા મટાડવા ધુમલ અને નીલલોહિત (Purple) પ્રકાશનો ઉપયોગ કરવો જેથી શોષણ અને રૂધિરાભિસરણની ક્રિયા ઉત્તેજિત થશે.

જ્ઞાનતંતુ ઉઠેરાઈ જવા, ગભરાટ ને સહેજ ખાબતમાં ઉત્તેજિત થઈ જવું. ખવાય નહિ અને ઝાડાનો અંધકોશ રહે, મગજમાં વેદના થવી, બેહોશ થઈ જવું, તેવા દરદીને લાલ રંગનો પ્રકાશ આપવો અને લાલ શીસાનું પાણી પાવું. તેથી શરીર તંદુરસ્ત થાય છે. અને વાદળી પ્રકાશનું સ્નાન લેવાથી જ્ઞાનતંતુ નિરામય થાય છે.

રાંઝણુ, સોજો અને વા, ચસકા વાળાને વાદળી અને સૂર્યના ધોળા પ્રકાશ-તડકાનો ભેગો ઉપયોગ કરવો. તે પ્રકાશ ખરડાની કરોડ ઉપર અને ડાબા ઢગરા ઉપર પડવા દેવાથી મટે છે.

સંધિવા માટે વાદળી કાચમાંથી પડતો પ્રકાશ સંધિવા વાળા ભાગ ઉપર પડવા દેવાથી સારી અસર કરે છે અને માત્ર એકાદ અઠવાડીયામાં સંધિવા મટે છે. રોજ અર્ધો કલાક કે કલાક પ્રકાશ પડવા દેવો.

જ્ઞાનતંતુની નિર્બળતામાં પીડની કરોડ ઉપર ડાબલ વાદળી કાચનો પ્રકાશ દરરોજ અર્ધો કલાક પડવા દેવો અને ખાકીના ભાગ ઉપર સૂર્યનો તડકો પડવા દેવો તેથી આરામ થાય છે.

ચસકા-શુળ, આમવાત-માથે ગરદન અને શરીરે વેદના થાય ચસકા ને શુળ આવે, ભૂખ ન લાગવી, શરીર ગળી જવું એ ઉપર વાદળી અને તેના ઉપર ધોળો કાચ ગોઠવી તેમાંથી આવતો સૂર્યનો પ્રકાશશરીર ઉપર પડવા દેવાથી અઠવાડીયામાં આરામ થઈ જાય છે. વેદના માત્ર વાદળી પ્રકાશ પાડવાથી મટે છે. વાળ લાંબા વધે છે. ઉંઘ આવે છે.

વાદળી અને ધોળા કાચના પ્રકાશમાં ઉછરતી વનસ્પતિ તેમ જ પુશુઓનાં બચ્ચાં સારાં ઉછરી શકે છે. નિર્બળ બાળકોને પણ વાદળી પ્રકાશ આપવાથી તંદુરસ્ત બને છે. ને સ્ત્રી નબળી ફોય ને ધાવણ આવતું ન હોય તેને વાદળી પ્રકાશ આપવાથી બળવાન થાય છે અને ધાવણ પુષ્કળ આવે છે.

પક્ષાઘાત અને લોકવો—વાદળી અને સફેદ કાચમાંથી સૂર્યનો

પ્રકાશ પાડી તે પ્રકાશમાં રોગવાળો ભાગ રોજ થોડો વળત રાખ્યાં કરવાથી પક્ષાઘાત ને લકવો મટી જઈ અવયવો બળવાન અને ચેતન વાળા બને છે. અશક્તને સુકાયલાં બાળકોને વાદળી પ્રકાશ આપવાથી તંદુરસ્ત બને છે.

કરોડ રજબુના આવરણનું દરદ કે જ્યાં પવન પણ લાગવાથી કંટાળો કે દુખ થાય છે, શરીર ઝાળો જાય છે, તેને વાદળી પ્રકાશમાં રાખવાથી મટે છે. ભૂખ લાગે છે, લોહી વધે છે. માથામાં પડેલી ટાલ હોય તો વાળ ફરી ઉગે છે.

વાગવું અને કચ્ચર વાગવાથી સોજો ચઢવો-પડી જવાથી કે માર પડવાથી કચ્ચર વાગે તો તે ભાગ ઉપર વાદળી અને ઘોળા કાચમાંથી સૂર્યનો પ્રકાશ પાડવો. રોજ અડધો કલાક પ્રકાશ લેવાથી વેદના મટે છે. અને થોડા દિવસમાં પૂર્ણ આરામ થાય છે.

છૂર્ણ સંધીવા—આમ વાત-સાત આઠ વર્ષના છૂર્ણ થયેલા સંધિવા હોય, સાંધા ગંઠાઈ ગયા હોય, આંગળીયોના સાંધા સુજ ગયા હોય, અવયવો સીધા થઈ શકે નહિ. અર્ધાંગવાયુથી અડધું અંગ રહી જાય, હાલી ચાલી ન શકાય, તો તે ભાગ ઉપર અને કરોડ બળા, દીંચણુ, દુઃખાવાવાળા કે રહી ગયેલા અંગ ઉપર ઘોળા અને વાદળી રંગના કાચમાંથી સૂર્યનો પ્રકાશ પાડવાથી આરામ થાય છે. રોગના પ્રમાણમાં બે ચારથી નવ દસ મહીના આ પ્રયોગ કરવાથી સોજા મટે છે, દુઃખાવો મટે છે અને સંપૂર્ણ આરામ થાય છે.

આવા દેસમાં શરૂઆતમાં લાલ રંગનો પ્રકાશ લઈ પછી સફેદ અને વાદળી પ્રકાશ લેવાથી સારો લાભ થાય છે.

અવાળુ—આસમાની રંગના પાણીના કોગળા કરવાથી દાંતનું અવાળુ મટે છે.

માથુ દુઃખવું—આસમાની રંગના પાણીના કોગળા કરવાથી માથુ ઉતરી જાય છે.

માંસાબુદ—માંસની ગાંઠ થવી—આસમાની રંગનો પ્રકાશ પાડવાથી મટે છે.

ઝેરી ઉંદર કરડવો—ઝેરી ઉંદર કરડે તો આસમાની શીસામાં તૈયાર કરેલું પાણી દિવસમાં ત્રણ વખત અંકેક આંસ પાવું

અને તે પાણીમાં પલાળેલું કપડું કરડેલા ભાગ ઉપર રાખવું.

હડકાચું કુતરું કે સીયાળ કરડવું—વાદળી શીસાનું પાણી પંદરેક દિવસ પીવાથી અને ઘા ઉપર વાદળી પ્રકાશ પાડવાથી મટે છે. તેથી હડકાચા કુતરાનું ઝેર બહાર નીકળી જાય છે અને હડકવા શરૂ થતો નથી. તેમને કરડેલા ડાંખ ઉપર રોજ બેથી ત્રણ કલાક વાદળી કાચમાંથી પ્રકાશ નાંખવો અને ઘાને વાદળી પાણીથી ઘેાંધે તેના ઉપર વાદળી પાણીથી કપડું પટ્ટાળીને ચેપલી મુકી પાટો બાંધવો. પાણી રોજ ત્રણ વખત અંકેક આંસ પીવું.

કુતરાને ઝેર ખવરાવેલું હોય તો તેના મોંમાં વાદળી પાણી ટીપે ટીપે એકાદ આંસ રેડવું. પછી તેને વાદળી પાણી દુધમાં આપવાથી મટી જાય છે તે કુતરું મરતું નથી.

મરડો—રોજના વીસ પચીસ ઝાડા થતા હોય તો પણ તેને વાદળી રંગનું પાણી આપવું બેએક દિવસ પછી ઘેરા વાદળી રંગના શીસાનું પાણી આપવાથી દરદ મટે છે.

ન્યુમેનીયા—ગળાં રંગનું પાણી પાવાથી ન્યુમેનિયા મટે છે.

તાવ—વાદળા શીસામાંનું પાણી દર બે કલાકે એક એક આંસ પાવાથી અને તેના શરીર ઉપર રાત્રિદિવસ વાદળી પ્રકાશ પાડ્યા કરવાથી તાવ મટે છે. શૂળ મટે છે, કલેબનો સોજો મટે છે.

તાવ સાથે સખત ઝાડો—વાદળી રંગના શીસામાં પાણી કે દુધ ભરી તેને સૂર્યનો પ્રકાશ આપો તૈયાર કરી તે દૂધ કે પાણી રોજ પાવાથી તાવ અને ઝાડા તેમ સંગ્રહણી મટે છે.

આમ સંગ્રહણી—ઘેરા રંગના શીસાનું પાણી આપવાથી લોહીના ઝાડા બંધ થાય છે.

પાતળા ઝાડા—ઘેરા ભૂરાંરંગનું પાણી આપવાથી મટે છે.

કરમ—પીળા નારંગી રંગના શીસાનું પાણી પ્રથમ દિવસે એકાદ બાટલી આપવાથી ઝાડા વાટે કરમ નીકળી જાય છે, ચારેક દિવસમાં મટે છે. પાણી દર કલાકે બે રૂપીઆભાર આપવું. છ. એક વખત આપવું. બેચાર દિવસ આ પાણી આપવાથી કુમી નીકળી જાય એટલે ઘેરા ભૂરા રંગનું પાણી આપવાથી શરીરમાં શક્તિ આવે છે.

કમળો કે નળળો—કમળો થાય શરીર પીળુ પડી જાય તો આછુ ભૂરા શીસાનું પાણી એક આખા દિવસમાં એક બાટલી થોડે થોડે પાવું. તેથી ત્રણ ચાર દિવસમાં કમળો મટો જાય છે પછી ભૂરા શીસાનું પાણી પાવાથી શક્તિ આવે છે.

આંખમાં ખીલ થવા—ડોળામાં માંસની ગાંઠ બાઝવી. આસ-માની ચસ્મા પહેરવાથી મટે છે. દીવાને ભૂરા ગોળો મુકી તેનો પ્રકાશ આંખ ઉપર પાડવાથી મટે છે. ઘેરા ભૂરા રંગનાં ચસ્મા પહેરવાથી ભૂરા પ્રકાશ આંખ ઉપર પાડવાથી આંખ દુખતી મટે છે.

ઝેરી ઊંદર કરડવો—આસમાની શીસાનું પાણી પાવાથી અને લીલા કાચનો પ્રકાશ ડાંખ ઉપર નાંખવાથી મટે છે. થોડા દિવસ પછી ભૂરા રંગનો પ્રકાશ આપવાથી ડાંખ રૂઝાઈ જાય છે.

પગે રસ ઉતરવો—પગે રસ ઉતરી સોજો આવે તો ભૂરા શીસાના પાણીમાં ભૂરા ગળીયેલ રંગનો કકડો પલાળી પગે બાંધવો અને ભૂરૂ પાણી પાવું. પાટો પાણીથી ભીનો રાખ્યા કરવો તેથી મટે છે.

માથાના વાળ ન ખરે—ભૂરા રંગની બાટલીમાં ધુપેલ તેલ ભરી પંદરેક દિવસ તડકે રાખી મૂકી પછી તે ધુપેલ માથે ધાવવાથી માથાના વાળ ખરી પડતા બંધ થાય છે. લાંબા અને સુંવાળા થાય છે.

પ્રદર—સ્ત્રીઓના અટકાવનું અનિયમિતપણું અને પ્રદરરોગ ભૂરા શીસાનું પાણી પાવાથી મટે છે. લોહીવા હોય પ્રદરમાં લોહી જતું હોય તો લીલા શીસાનું પાણી આપવાથી મટે છે. તેમ લાલ શીસાનું પાણી ચોપડવાથી ચોનિશુળ મટે છે.

હીસ્ટીરીઆ—ભૂરા શીસાનું પાણી આપવાથી હીસ્ટીરીયા મટે છે.

ચાંદી—લીલા પાણી ચોપડવાથી ચાંદી મટે છે.

સંગ્રહણી—પીળા શીસાનું પાણી આપવાથી મટે છે.

વાદળી શીસાના પાણીથી નીચેનાં દરદો મટે છે

હિંધ ન આવવી, ચાંદી-ફીરંગ રોગ, ગર્ભાવસ્થાની બિટ્ટી, વીર્યશ્રાવ, ટાઇફોઇડ તાવ, શીતળાનો તાવ, ગળાનો સોજો, અવાળુ, શૂળ, શીતળા, ચામડીના ડાઘા, પરસેવો થવો, શરદી, હોજરીનો સોજો, આંખો દુઃખવી, મરડો, જખમ, ચેત પ્રદર, કોલેરા, નળળાઈ, અતિસાર, સુવાવડનો તાવ, પિત્તજ્વર, અંતરડાનો સોજો, નસ-

કોરી કુટવી, ઝખમ, માર પડવો, મોંમાં ચાંદી પડવી. હાથ પગ ફાટવા, ચુંક, ફાગવું, કમળો, દુઝતા અર્થે, આંતરડાંને વરમ, મૂત્રાઘાત, ઉંટાટીઓ, ફેર ચઢવા, ઉરઃક્ષત, હોઝરીનો સોજો, પગની નસો કુલી જવી, શૂળ, શણકા. સંતતઃસ્વર, ઓડકાર, નસકોરી કુટવી, ખેરાશ, દાંતના દરદો, પ્લેગ, મધુપ્રમેહ, હિસ્ટીરીયા, લીવર, ઉન્માદ, ચિત્તભ્રમ, જખમમાંથી થતો રક્તશ્રાવ, અત્યાર્ત્તવ, હડકવા, ક્ષય, સસણી, કંઠમાળ, મરડામાં થતો દાહ એ રોગો મટે છે.

વાદળી પ્રકાશથી મટતાં દરદો

ખેરાશ, રતવા, ખરજવું, અત્યાર્ત્તવ, વીર્યશ્રાવ, ચીંચીયાપણું, વાળ ધોળા થવા, હૃદયશૂળ, સંધિવા, મગજનો સોજો, મગજે લોહી ચઢવું, માથુ દુઃખવું, આંખમાંથી પડે નીકળવું, રાંઝણ; હૃદયશૂળ ગુરદાનો સોજો, નાનાં બાળકોની આંચકી એ દરદો વાદળી પ્રકાશ આપવાથી મટે છે.

વાદળી પાણી અને પ્રકાશથી મટતા રોગો.

તાવ, ઉંઢરી, ગુમડાં, ડંખ, ચેળ, કાન પાકવો, સંધિવા, દસ્તાન ઘણું જવું એ દરદો મટે છે.

વાદળી શીશાના તેલથી—ધાતુનું જવું, વાળ સફેદ થવા ખુજલી, માથામાં તાલ પડવી એ દરદો મટે છે.

પ્રકરણ ૧૧૪

પીળો કે નારંગી રંગના શીશાના પાણીથી મટતા રોગો.

પીળો રંગ આનંદવર્ધક અને જાગૃતિ આણનાર છે. પીળો રંગ રેચક અને લેદક છે, જઠર, લીવરા, વીગેરેને તે બળવાન બનાવે છે. પીળા રંગમાં વિકાસ કરવાનો અને કુલાવવાનો વધુ ગુણ છે. અને જામલી રંગ વધુ શાંતિદાયક છે. પીળા રંગમાં સ્ફુર્તિ અને જીવનવર્ધક ગુણ છે. પક્ષાઘાતથી રહી ગયેલા જ્ઞાન-તાંતુઓને બળ, ચેતન, ને ક્રિયાવાન બનાવે છે. પીળા રંગમાં જ્ઞાનતાંતુને ઉઠેરવાનો ગુણ નથી. આસમાની રંગમાં જ ઉંઢ લોવાનો ગુણ છે.

અંધકોશમાં પીળા રંગનો ઉપયોગ કરવાથી આંતરડાં સ્ફુર્તિમાં આવી જઈ કામ કરે છે. જેથી મગજમાંથી ઘણું લોહિ તે બાજુ

ઉપર ખેંચાઈ આવે છે. અને જેથી દરદી બેભાન થાય છે. જેને ઝાડાનો બંધકોશ હોય તેને સાંજે આસમાની પાણી આપવાથી સારો ફાયદો થાય છે. બંધકોશને માટે પીળા શીસાનું પાણી સર્વોત્તમ ઉપાય છે. નિર્બળતા લાભ્યા વગર વ્યાધિ મટાડે છે, શરૂઆતમાં પીળા પાણીથી લાભ ન થાય તો પાણી વધુ પ્રમાણમાં પીવું. વળી આંતરડાં ઉપર પીળા કાચમાંથી પ્રકાશ પાડવામાં આવે તો વધુ લાભ થાય છે. મળથી પુરાઇ ગયેલાં આંતરડાં ઉપર પીળો પ્રકાશ કેન્દ્રિત કરી પાડવાથી કે પીળા શીસાનું પાણી વધુ પીવાથી પીળા પાણીનો ખર્ચિત વાટે ઉપયોગ કરવાથી ફાયદો થાય છે. આંતરડાં ઉપર સોજો આવ્યો હોય તો તે ભાગ ઉપર આસમાની પાણી નાં પોતાં મૂકવાથી સોજો મટે છે.

રહુવારમાં ગરમ જળને બદલે પીળા શીસામાં તૈયાર કરેલું પાણી પીવામાં આવે તો યકૃત, જઠર અને આંતરડાં ઉપર ઘણી સારી અસર કરે છે. પીળા રંગનો કાગળ તડકે તપવી તે પેટ ઉપર મૂકવાથી સારી અસર કરે છે.

પિત્ત એ પીળો પ્રવાહી પદાર્થ છે. તે સારક અને રચક છે. પીળા રંગનું પાણી અથવા પીળા રંગની દવાઓ જેવી કે-હરડે, ગંધક વિગેરે રચક છે. અને તે લેવાથી પિત્તને ઉત્પન્ન કરનારી ગ્રંથીઓ વધુ કામ કરે છે. પીળા રંગનું પાણી પીવાથી રચક ગુણને લીધે મેદ અને ચરબી ઓછાં યાય છે. ઘણો વખત સૂર્યના તડકે પરસેવો થતા સુધી રહેવાથી ચરબી અને મેદ ઘટે છે. સૂર્યના તડકામાં બહુ પરસેવો યતાં સુધી રહેવાથી તેમજ પીળા પાણીનો પ્રયોગ કરવાથી રક્તપિત્ત જેવા વ્યાધિઓ પાંચ છ માસમાં મટી જાય છે. પીળા પ્રકાશથી પક્ષાઘાત અને અર્ધાંગવાયુ મટે છે. આવા વ્યાધિમાં મગજના પાછલા ભાગમાં બેસી ઉપર પીળો પ્રકાશ પાડવાથી લકવાનો રોગ મટે છે,

પીળો પ્રકાશ કેન્દ્રિત કરીને કાનમાં પાડવાથી ઘણા લાંબા કાંઠાની ખંડેરાશ મટે છે.

પીળો રંગ આંતરનાં અવયવોને વિકસાવે છે. અને જ્ઞાનતંત્રને ઉજ્જેરે છે. જેથી સારક, રચક, લેહક અને વમનકારક અસર ઉપજાવવા માટે પીળો રંગ બહુ કામ લાગે છે, પીળાશવાળા દવાઓ

ફળો પણ રેચક હોય છે, જેવી કે નારંગી, અંજીર, એરંડીયું તેલ, સોનામુખી, હરડે, ગંધક, કંચીલો, વિગેરે રેચક અને લેદક ગુણવાળી વસ્તુઓ છે, તે ઉપરથી સમજાશે કે પીળો રંગ રેચક ગુણવાળો છે.

લાલ કરતાં નારંગી રંગ જ્ઞાનતંતુઓને વધુ અસર કરે છે. તે કરતાં પીળો રંગ તો દરેક પ્રકારના જ્ઞાનતંતુઓ અને મગજને ઉત્તેજનાર ખાસ ગુણ ધરાવે છે.

પીળા રંગની દવાઓ ઘણે ભાગે સારક અને રેચક હોય છે. અને જેમાં લાલ રંગ વધુ હોય તેવો પીળો રંગ સખત રેચક છે. સોનામુખી, ઈંદ્રવારણ, સુકી દ્રાક્ષ, એગીઓ, રેવંચીનો શીરા, નેપાળો, મીંઢીઆવળ, એ આંધિયો પીળા રંગની હોવાથી રેચક ગણાય છે.

પીળા પ્રકાશની અંદર ઘણું લાલ રંગ ભળવાથી સુત્રલ સ્વેદલ અને ઋતુશ્રાવ વધારવાનો ગુણ કરે છે.

પીળા અને લાલ રંગ મિશ્ર થતાં તે દવાઓ પૌષ્ટિક હોય છે. જેમ જે લોહ, હીરાઓળ, સુંક, એ પૌષ્ટિક છે.

તાવ, સોજા, મગજના વિકાર, લવરી, સન્નિપાત, અતિસાર, હૃદયકંપ, કે ઉશ્કેરાયલી સ્થિતિમાં પીળો રંગ નુકશાન કરે છે, લાલ રંગની માફક પીળો રંગ મગજ અને મજ્જાતંતુઓને ઉશ્કેરે છે. સૂર્યના પ્રકાશમાં લાલ અને પીળાં કિરણોનું પ્રમાણ વધુ હોવાથી તડકામાં રહેવાથી બેચેની થાય છે. રતવામાં પણ પીળો રંગ હાનિ કરે છે.

પીળો રંગ મજ્જાતંતુને ક્ષોભ પમાડનાર છે, લાલ રંગ લોહીને તપાવનાર છે.

પીળા અને નારંગી રંગના ગુણ

અંધકોશમાં પીળા કાચનો પ્રકાશ પેટ અને પેઢા ઉપર, આંતરડાં ઉપર પડે તેમ પાડવો. બને તો બહિર્ગાલ કાચ (Lens) થી પ્રકાશ કેન્દ્રિત કરી પાડવો તેથી સારો આરામ થાય છે પીળા કાચના શીસાનું પાણી પીવાથી પણ જીલાબ થઈ અંધકોશ મટે છે. પીળા કાચની શીશીમાં સૂર્યના પ્રકાશથી તૈયાર કરેલું જળ રેચક છે. અને તેનથી અંધકોશ મટે છે.

સસણી કે શ્વાસનલીકાનો અવરોધ-પીળા કાયમાં કેન્દ્રિત કરેલો પ્રકાશ છાતી ઉપર પાડવાથી સસણી અને શ્વાસનલિકાનો સોજો મટે છે.

અર્શ-અંધકોશ-પીળા પાણીના ઉપયોગથી અંધકોશ મટી હર્ષ મટે છે. સખત અંધકોશ મટે છે.

ગળાઉપરની ગાંઠ—નારંગીરંગનું પાણી આપવાથી અને ગાંઠ ઉપર નારંગી રંગનો પ્રકાશ પાડવાથી મટે છે.

રંગતપીત—પીળા શીસાનું પાણી રોજ ત્રણ વખત અકેક ઔંસ પાવું. તેથી રંગતપીત મટે છે. ગરમી ઝાડા વાટે નીકળી જાય છે એ ત્રણ મહિના કરવાથી શરીર ઉપનાં ઘરાં રૂઝાઈ જાય છે. ઝાડા વધુ થાય તો પાણી માત્ર બે વખત પીવું. ચણાને ઘઉંની રોટલો ખાવી, ઘી દુધ ખાવું, મીઠું ન ખાવું. મનજાતનું ઉપર પીળા રંગની સારી અસર થાય છે. તેથી તાણ, આંચકી લવારો, સન્નિપાત ઉદટી, સખત જીલાળ પીળા રંગની દવાઓ ખાવાથી થાય છે, સોજા કે ગુમડાંવાળા દરદીને કોશી કે બુન્દદણા નુકશાન કરે છે, તેથી જ્ઞાનતંતુઓ ઉજેરાવાથી ઉંઘ બરોબર આવતી નથી. કેમકે કોશીનો પીળો બદામી રંગ હોય છે,

સન્નિપાત—નારંગી રંગના શીસાનું પાણી દિવસમાં દોઢેક ખાટલો થોડું થોડું પાવું તેથી જીલાળ થઈ સન્નિપાતનો તાવ મટે છે.

કંઠમાળ—ગંડમાળ, અંધકોશ, રંગતપીત એ દરદો પીળા પ્રકાશથી મટે છે.

લીનો કફ, નજળો, દાંત દુઃખવા, અતિસાર, સળેખમ, શરદીનો તાવ, હીસ્ટીરીયા, ફેફડે, હસ્તાન અંધ થવું, છાતીનો દાહ, ખાટા ઓડકાર, કબજિઆત, હરસ; હસ્તાનની પીડા, ફમ, મલેરીઆ તાવ, મીઠા પેશાબ, એ દરદો નારંગી રંગના શીસાના પાણીથી મટે છે, તેમ પથરીથી મૂત્રપિડનો સોજો થયો હોય તો તે નારંગી પ્રકાશથી મટે છે.

રંગતપિત, વાત રક્ત, સંધિવા, ઠાંસો એ નારંગી પ્રકાશથી અને નારંગી શીસાના પાણીનો ઉપયોગ કરવાથી મટે છે.

પ્રકરણ ૧૧૫ મું.

લીલા રંગના શીશાના પાણીનો રોગ મટાડવામાં ઉપયોગ

લીલા શીશામાં તૈયાર કરેલું પાણી અથવા લીલા રંગનો પ્રકાશ શાંતિદાયક છે. ઘેરા લીલા રંગમાં બહુ ઘેરાપણાને લીધે શાંતિ પ્રદ શુભ્ર ઓછો હોય છે.

માથામાં શરદી થઈ હોય તો, ઊંટાંટીયું, મોટી ઉદરસ, કોલેરા, મરડો, લોહિના ઝાડા, ચાંદુ, પાહુ, ગુમડાં, અવાળું, દાંતના પે-
દાનો સોજો, રતવા, ચાંદાં, ધારાં, સળેખમ, ઉપર લીલા રંગનું પાણી અને લીલો પ્રકાશ વધુ શુભ્ર કરે છે. ગુમડાં, ધારાં, ચાંદાં .
વિગેરે લીલા રંગના પાણીથી ધોવાં અને તેના ઉપર લીલા રંગના પાણીનાં પોતાં મૂકવાં અને તે ઉપર લીલો પ્રકાશ પાડવો.

નાસુરમાં લીલા રંગનું પાણી પીવાથી અને નાસુર ઉપર લીલા રંગનો પ્રકાશ પાડવાથી મટી જાય છે. કોઈ પણ ચાંદીનો રોગ લીલા પાણીથી મટે છે. તેને લીલો પ્રકાશ પણ આપવો.

લીલો રંગ બહુ ઘેરો લીલો ન હોય તો શાંતિદાયક છે.

સ્વપ્ન દોષ કે ઉંઘમાં વીર્યશ્રાવ થઈ જતો હોય તો તે કે ધાતુશ્રાવમાં કરોડના નીચેના ભાગ ઉપર લીલો પ્રકાશ પાડવાથી અને લીલા પાણીમાં બોળેલાં પોતાં તે ભાગ ઉપર મૂકવાથી મટે છે. કરોડના તે ભાગમાંથી નીકળતી નાડીયો કે જ્ઞાનતંતુ સાથે સંબંધ ધરાવતા અવયવ—વીર્યશય, ગર્ભાશય, મૂત્રાશય, ઉષ્ણતા વધી ગઈ હોય તો કરોડની નીચેના ભાગ ઉપર લીલા પાણીનાં પોતાં મૂકવાથી ને લીલો પ્રકાશ આપવાથી ગરમી ઓછી થઈ જાય છે.

પગની રાંઝણમાં લીલા પાણીનાં પોતાં મૂકવાથી અને લીલો પ્રકાશ ધરવાથી મટે છે.

. લીલો રંગ બહુ શીતળતા ઉપજાવ્યા વગરં મૃદુ, શાંતિદાયક અને તાજગી બક્ષનાર છે. તે સૂર્યપ્રકાશના સોનેરી પીળા અને પૃથ્વીના બદામી લાલ રંગની ઉંકેરનારી ઉત્તેજક અસરોનો વિરોધ કરી સમતોલપણું સાચવે છે.

છાતીમાં પ્રણયનું—સ્તન પાકવું—લીલા રંગનું પાણી

તૈયાર કરી તેનાથી પાકતો ભાગ રોજ ધોવો અને રાત્રે લીલા કાનસનો પ્રકાશ તે ઉપર પાડવાથી પંદરેક દિવસમાં આરામ થાય છે.

શીતળા-લીલા શીસાનું પાણી પાવાથી અને લીલો પ્રકાશ પાડવાથી શીતળાનાં ત્રણ, જખમ, ચાંદાં મટે છે.

નાસુર-લીલા રંગના કાચમાંથી પ્રકાશ પાડવાથી અને લીલા પાણીથી ધોવાથી તેમ લીલા શીસાનું પાણી પીવાથી મટે છે.

સ્વરભેદ—ગળુ બેસી જાય ને સાદ નીકળે નહિ તો લીલા શીસાનું એક આખી બાટલી પાણી પાવાથી સ્વર ઉઘડે છે.

ઉપદંશ-ચાંદી, લીલો પ્રકાશ ઉપદંશ ઉપર આપવાથી અને પેશાબના છિદ્રમાં જરા વાટ મૂકી રાખવાથી મટે છે.

પરંખીયો—પ્રમેહ થાય તેથી પાકી જાંગની નીચે નાસુર થાય તો લીલા શીસાનું પાણી રોજનું એક રતલ છ વખત થઈ પીવું. એકાદ બે મહિનામાં મટી જાય છે.

કાન પાકવો કે કાનની પાછળ ગાંઠ થવી—કાનમાંથી ને ગાંઠમાંથી પણ જાય તો તેમાં લીલું પાણી ચોપડવું, લીલા પાણીની થેપલી મકવાથી મટે છે.

માથુ દુઃખવું—લીલા કાચના શીસાના પાણીનાં આંખમાં ટીપાં પાડવાથી મટે છે આદાશીસી મટે છે. લીલા કે આસમાની શીસાના પાણીનાં પોતાં માથે મૂકવાથી માથુ દુઃખતું મટે છે.

ઢાઝીયો રતવા—શરીરે ઢાઝેલા જેવા ફેડેલા થવા, તે કુટી જાય અને પાડી ઝરી લાલ જળે તે સ્થિતિમાં લીલા કાનસનો પ્રકાશ આપવો, લીલાં કપડાં પહેરાવવાં, અને લીલો પ્રકાશ શરીર ઉપર પડવા દેવાથી પંદરેક દિવસમાં આરામ થાય છે. અને માથાના ફેડેલા રૂઝવવા ભૂરો, પ્રકાશ આપવાથી મટે છે.

વિસ્ફોટક—લીલા દીવાનો પ્રકાશ દરદી ઉપર પાડવો, લીલાં કપડાં પહેરાવવાં, 'અને લીલું પાણી પીવું' તથા ચોપડવું તેથી મટે છે. ચાંદીઓ રૂઝાઈ જાય છે.

રક્તાપિત્તથી છાતીએથી લોહિની ઉલ્ટીઓ થવી—ઘેરા ભૂરા રંગનું તેમ લીલા શીસાનું પાણી દર કલાકે ત્રણ વાર એકેક ઔસ આપવાથી લોહિની ઉલ્ટી બંધ થાય છે.

આંખો દુઃખવી, પ્લેગ અને સ્વન્નિપાત લીલા પાણીથી મટે છે. તેમ રાંઝણુ, વીર્યશ્રાવ, જખમ, ગુમડાં, કહોવાટ, ચાંદી, ટાંકી, માથાની શરદી, ઘણો પેશાબ થવો એ દરદો લીલા કાચના પ્રકાશથી મટે છે.

પ્રકરણ ૧૧૬ સું.

જાંખલી રંગનો ઉપયોગ.

જાંખલી રંગ ખેચેની ઉપજાવ્યા વગર સ્ફુર્તિ લાવનાર છે. આ રંગ પણ ઘણો ઉપયોગી છે. જાંખલી રંગમાં રહેલો લાલ રંગ લોહિને જરૂર પ્રમાણે ગરમ કરે છે અને તેમાં રહેલા આસમાની રંગમાં જંતુનાશક અને પીડાશામક ગુણ છે.

જીર્ણઅગ્નિમંદ કે જેને ડીસ્પેસીયા કહે છે તેને જાંખલી રંગ સારી રીતે મટાડે છે. મંદાગ્નિ સાથે પેટમાં સોજો આવી, જમ્યા પછી પેટમાં શૂળ આવતું હોય તો જાંખલીને બદલે આસમાની રંગ વાપરવો.

સળેખમમાં જાંખલી રંગના શીસાના પાણીમાં થોડું મીઠું મેળવી તેથી નાક અંદરથી ધોવાથી સખત સળેખમ પણ મટે છે.

જાંખલી રંગના પાણીથી માથું ઘસીને ધોવાથી અને જાંખલી પ્રકાશ માથા ઉપર પાડવાથી માથાની ટાલ અને ખાડો મટે છે. અને વાળના મૂળમાં આસમાની રંગનું પાણી ઘસવું.

આંખના મોતીયામાં જાંખલી રંગનો પ્રકાશ ખમાય તેટલો આંખ ઉપર પાડવા દેવાથી ફાયદો થાય છે.

જાંખલી કે લાલ જાંખલી રંગનો પ્રકાશ એકત્ર કરી અંડવૃદ્ધિ, અને વધરાવળ ઉપર પાડવાથી મટે છે. સ્વેતપ્રદર અને ગર્ભાશયનાં આંદાં જાંખલી પાણીથી ધોવાથી મટે છે.

પાંડુરોગમાં લીવર અને બરોળ વધી જાય છે અને લોહીનું પાણી થઈ જઈ શરીર પીળુ અને પીકકું પડી જાય છે. આ રોગમાં જઠર, ચક્રત, મૂત્રપિંડ ઉપર જાંખલી પ્રકાશ ધરવાથી અને કેડની નીચેના ભાગ ઉપર લાલ પ્રકાશ ધરવાથી અને માથા સિવાય બીજા ભાગ ઉપર તડકો પડવા દેવાથી ફાયદો થાય છે.

પ્રકરણ ૧૧૭ મું

કેટલાક રોગો અને તેના રંગવાર ઉપાયો.

તાવ—શરીરમાં રાતો રંગ વધે ત્યારે તાવ આવે છે. જો તાવ વાયુનો હોય તો પીળા રંગનું પાણી આપવું; પિત્તનો હોય તો આછા આસમાની રંગનું પાણી પાવું અને કફનો હોય તો જાંબલી ભૂરા રંગનું પાણી આપવું.

પ્લેગના તાવ—ઘેરા ભૂરા રંગના શીસાનું પાણી દિવસમાં છ વખત કલાકે કલાકે એક એક ઑંસ આપવું. ગાંઠ ઉપર ભૂરા રંગના પાણીનાં પોતાં મૂકવાં અને રાત્રે ગાંઠ ઉપર ઘેરા ભૂરા રંગનો પ્રકાશ આપવો, માથે આછા ભૂરા રંગનો પ્રકાશ આપવો. દહાડે લીલા પાણીનાં પોતાં મૂકવાં, ગાંઠ પાકે તો લીલા શીસાનાં પાણીનાં પોતાં મૂકવાં અને લીલો પ્રકાશ આપવો. પ્લેગમાં માણસ બેભાન થાય તો માથે તાળવા ઉપર ભૂરા પાણીની ધીમેથી ધાર કરવી. પ્લેગમાં રાતો રંગ વધે છે તેને ભૂરા અને લીલો રંગ આપવાથી મટે છે.

અતિસાર-ઝાડા-ઉપરા ઉપરી પાણી જેવા ઝાડા થાય તો ભૂરા શાસાનું પાણી કલાકે કલાકે એકેક ઑંસ આપવાથી મટે છે.

સંઘ્રહણી-આધુ ન પચતાં વારંવાર ઝાડા થાય છે તેમાં ઘેરા ભૂરા રંગનું તેમ નારંગી રંગના શીસાનું પાણી દિવસમાં ત્રણથી છ વખત એકેક ઑંસ પાવું. એકલા આસમાની રંગના પાણીથી પણ મટે છે.

મરડો-પ્રથમ નારંગી રંગનું પાણી એકેક ઑંસ દિવસમાં ત્રણ વાર આપવું બીજે દિવસે આછા આસમાની રંગનું પાણી એકેક ઑંસ દિવસમાં ત્રણ વખત આપવાથી મટે છે.

હરસ-ભૂરા શીસાનું કે લીલા શીસાનું પાણી પાવાથી હરસમાં પડતું લોહી બંધ થાય છે. અને ભૂરા પ્રકાશ પાડવો. અંદરના મસા હોય તો નારંગી રંગનું પાણી પીવાથી મટે છે. વાહળી પાણી ચોપડવાથી મટે.

વાઈ-ફેફડે—સૂર્યના તડકાનો પ્રકાશ લેવાથી આરામ થાય છે.

ઉંઘ ન આવવી—આસમાની શીસાનું પાણી પાવું તેમ તડકાનો પ્રકાશ લેવાથી મટે છે.

ખરજવું—ભૂરા પ્રકાશથી મટે છે તેમ સૂર્યનો તડકો આપવાથી મટે છે.

ઉઠાંટીયો—આસમાની શીસાનું પાણી કલાકે કલાકે આપવું

કંઠમાળા—નારંગી રંગનું પાણી પાવું અને સૂર્યનો પ્રકાશ પાડવાથી મટે

ત્રિદોષ—સૂર્યના તડકામાં બેસાડી નાસ લેવાવવાથી મટે છે.

ટાઇફોઇડ જ્વર-કાળ જ્વર-સૂર્યના તડકામાં પરસેવો થાય ત્યાં સુધી બેસવું. અથવા ગરમ પાણીનો નાસ દિવસમાં બે વખત લેવાથી મટે છે.

લકવો—લાલ રંગની શીશીમાં તલનું તેલ અથવા સરસીયું તેલ ભરી એક મહીના સુધી રોજ સૂર્યના તડકામાં મુકી તૈયાર કરવું. આ તેલ લકવાના હરદમાં ચોપડવાથી મટે છે.

સીપ્રીલીસ-ચાંદી-લીલા સીસાનું પાણી પીવું અને લીલો પ્રકાશ આપવો તેથી ચાંદી ગરમી અને સીપ્રીલીસ મટે છે.

ધાતુ પાતળી પડવી—વાદળી શીશીમાં તેલ તૈયાર કરી તે તેલ ચોપડવાથી સ્વપ્ને જતી ધાતુ, ઢાઢર, ખુજલી મટે છે.

હિસ્ટીરીયા—રોજ નારંગીયા રંગના શીસાનું અડેક ઔંસ પાણી બબે વખત આપવાથી મટે છે. તેને માથા ઉપર વાદળી કે લાલો પ્રકાશ આપવો તેથી હિસ્ટીરીયા મટે છે.

મીઠી પીશાબ—નારંગી રંગનું પાણી આપવાથી મટે છે,

હસ્તાન બંધ થવું—નારંગી રંગનું પાણી આપવાથી મટી જાય છે તેથી હસ્તાન વખતે થતી પીડા પણ મટે છે.

ઘણું પ્રહર વહેવું—અટકાવ ઘણો આવે તો વાદળી પાણી આપવાથી વાદળી પાણીમાં કપડું બોળી પેઢા ઉપર રાખવાથી અને પેઢા ઉપર વાદળી પ્રકાશ આપવાથી મટે છે. તેથી, શ્વેતપ્રહર પણ મટે છે.

હાથ પગે થતો પરસેવો—વાદળી રંગનું પાણી આપવાથી અને શરીરને પાણીથી રોજ બે ચાર વખત ધોવાથી મટે છે.

સફેદ કોઢનાં ચાકાં-રોજ લાલ પાણીથી ચાકાં ધોવાથી અને તેના ઉપર લાલ પ્રકાશ પડવાથી મટે છે.

ગુમડાં-લીલો પ્રકાશ ગુમડાં ઉપર પડવાથી મટે છે.

સોજો-વાદળી ખાટલીના પાણીએ સોજો રોજ ધોવાથી અને તે ભાગ ઉપર વાદળી પાણીનું પોતું મૂકવાથી મટે છે.

ઉંદરી-વાદળી પાણીથી ધોવાથી અને વાદળી પ્રકાશ પાડવાથી મટે છે.

ખસ-ખંજવાળ-વાદળી પાણીથી ધોવાથી અને વાદળી પ્રકાશ પાડવાથી મટે છે.

નસકોરી કુટવી-વાદળી પાણી નાકમાં સુંઘવાથી અને વાદળી પાણી પીવાથી મટે છે.

છાતીનો ધબકારો-વાદળી પાણી પીવાથી મટે છે.

ધા, છોલાયલી ચામડી, ઢાઝવું-વાદળી પાણીનાં પોતાં મૂકવાથી મટી જાય છે.

જતુઓના ડંખ-વાદળી પાણીનું પોતું મૂકવાથી અને વાદળી પ્રકાશ આપવાથી મટે છે.

ચીડીયાપાણું-આસમાની રંગનું પાણી પાવું અને આસમાની પ્રકાશ લેવો તેથી મટે છે.

ચ મડીપરના ડાઘા, લાખાં કે ચાઠાં-સૂર્યનાં કિરણો કેન્દ્રિત કરી ખાળી નાંખવાથી મટે છે. એકી વખતે કેન્દ્રિત કરેલો પ્રકાશ પાંચેક મિનિટ રાખવો તેથી મસા પણ મટે છે.

જલોદર-મગજ, વૃષણ, પેટ કે ગર્ભાશયમાં પાણી ભરાય છે. તેવે વખતે યકૃત અને હોજરી ઉપર ભૂરાશ પડતો લીલો પ્રકાશ આગળ પડે તેમ આપવો તેમ પાછળ મૂકાપિંડ ઉપર પડે તેમ તે પ્રકાશ આપવો. અને તેને ખૂબ પરસેવો થાય તેવો નાસ આપવો અને શરીર મસળવાથી મટે છે.

પાકુ-અગ્નિ કાચવડે સૂર્યનાં કિરણો પાઠા ઉપર પાંચેક મિનિટ કેન્દ્રિત કરવાં અને પરસેવો આવે તોટલીવાર તડકે બેસવું તેથી મટે છે.

પરસેવો થવો-આસમાની શીયાના પાણીથી શરીર રોજ ધોવાથી, તેમ પીવાથી અને પરસેવો આવે ત્યાં સુધી તડકે રહેવાથી મટે છે.

મધુ પ્રમેહ-કરોડ ઉપર પીળો પ્રકાશ આપવો, કરોડ ચાંપવી અને રાત્રે આસમાની પાણી પીવાથી મટે છે.

મેં આવલું-વાહળી રંગના પાણીના ઠાંગળા કરવાથી અને વાહળી પાણી પીવાથી મટે છે.

બંધકોશ-નારંગી પીળા રંગના શીશાનું પાણી જે ચમચા ભરી દિવસમાં બેથી ચારવાર પીવાથી અને પેટ ઉપર હાથ ફેરવવાથી જીલાબ થઇ કબજીયાત મટે છે.

ક્ષય-પરસેવો આવે તેટલી વખત સૂર્યના તડકે બેસવાથી અને છાતી ઉપર વાહળી પ્રકાશ આપવાથી ક્ષય મટે છે. ક્ષયના જંતુ નાશ કરવામાં સૂર્યનો પ્રકાશ ચમત્કારિક શક્તિ ધરાવે છે.

હૃદયશુળ-આસમાની કાચનો પ્રકાશ દુઃખતા ભાગ ઉપર પાડવાથી મટે છે.

સુવાવડનો તાવ—પેટ ઉપર વાહળી પાણી ચોળવું અને ફર કલાકે એકેક આંસ પાવું તેથી મટે છે.

વીર્યશ્રાવ કે ધાતુપાત થવો—વાહળી પાણી પાવાથી અને વાહળી પાણીનાં પોતાં મૂકવાથી, લીલો પ્રકાશ કરોડ ઉપર આપવાથી મટે છે.

ફેર ચઢવા-વાહળી પાણી પીવાથી મટે છે.

વાતરક્ત કે રગતપિત—આ રોગમાં પીળા શીશાનું પાણી રોજ ત્રણથી છ વખત એકેક આંસ આપવું. સૂર્ય સ્નાન કરાવવું. નાસ લેવરાવવો, છએક માસમાં આ વ્યાધિ મટે છે. વળી લાલ શીશાનું પાણી થોડા રોજ આપવું અને પછી થોડો વખત પીળા શીશાનું પાણી આપવું તેથી મટે છે.

એકાંતરીયો તાવ રાત્રે પીળા શીશાનું પાણી આપવું અને વાહળી પ્રકાશ આપવાથી મટે છે.

સન્નિપાતનો તાવ-વાહળી શીશાનું પાણી આપવાથી મટે છે.

બચ્ચાંની આંચકી-મોંને માથા ઉપર વાહળી પ્રકાશ પાડવાથી મટે છે.

દમ-નારંગી શીશાનું પાણી દસ દસ મિનીટે એકેક તોલો આપવો. દમ ચઢે ત્યારે આ પાણી એક કલાક સુધી આ પ્રમાણે આપ્યા કરવું. પછી ત્રણથી ચાર કલાકે પાણું ફરી પાણી આપવું.

દમ ન હોય ત્યારે આ પાણી ખાધા પછી એક ઐંસ આપવું. ઘેરા વાદળી પાણી આપવાથી પણ દમ મટે છે.

ગળુ સુળ જવું-દર ત્રણ ત્રણ કલાકે વાદળી પાણીના કોગળા કરવા. વાદળી પાણી પીવું તેથી મટે છે.

અવાળુ પાકવું-વાદળી શીસીનું પાણી મોંમાં થોડો વખત રાખવું વળા કોગળા કરવા આમ કરવાથી મટે છે દાંત દુઃખતા પણ તેથી મટે છે.

ખદહજમી-અપચો-વાદળી રંગનું પાણી પાવાથી મટે છે અને ખોરાક પચે છે.

મેદ-નારંગી રંગનું પાણી પીવાથી મેદ ઓછો થાય છે.

પેટનો દુઃખાવો-વાદળી પાણી આપવાથી મટે છે. પેટ ચઢે તો નારંગી રંગનું પાણી આપવાથી મટે.

ઉદટ્ટી-વાદળી પાણી પાવાથી મટે છે.

કમળો-વાદળી પાણી પીવાથી કમળો મટે છે.

આંતરડાનો સોજો-વાદળી પાણીથી મટે છે.

સુત્રપિંડ-ગુરદાનું સુળ આવવું-વાદળી પ્રકાશ આપવાથી તેમજ નારંગી પ્રકાશ આપવાથી મટે છે. પથરી હોય તો નારંગી રંગનું પાણી પાવાથી મટે છે.

પેશાબ થતાં મશ્કેલી પડવી-વાદળી પાણી આપવાથી મટે છે.

વધેલી-ચરખી-શરીરમાં લોહી કરતાં ચરખી વધુ હોય તો નારંગીયા રંગના પાણીના બે લાગ દિવસમાં બે વખત પીવાથી ચરખી ઓછી થઈ લોહી વધે છે. ઝાડાની કબજીયત મટે છે. આ ઉપાય બે માસ કરવાથી સંપૂર્ણ આરામ થાય છે. ચરખી કમી થતાં તરસ ઓછી લાગશે. ચરખી ઘટાડવા માટે આ ઉત્તમ ઉપાય છે.

આંખ સુળ આવવી-આસમાની રંગનાં ચરખાં પહેરવાથી. મોં ઉપર જ્યુ પ્રકાશ આપવાથી ખીલ મટે છે, આંખો સારી થાય છે.

ચુંક કે આંકડી-વાદળી બાટલીનું પાણી દર દસ મિનિટે એકેક ઐંસ આપવું તેથી એકાદ કલાકમાં મટે છે.

કબજીયાત-સવાર સાંજ નારંગી રંગનું પાણી આપવાથી મટે છે.

છાતીમાં દાઢ બળવો—નારંગી શીસાનું પાણી એકાદ ઔસ આપવાથી મટે છે.

મેં પાકવું—મેં પાકી મેંમાં ચાંદીઓ પડે તો આસમાની ખાટલીનું પાણી દિવસમાં ત્રણથી ચારવાર અડધા તોલા સુધી આપવાથી મટે છે અને વાદળી પાણીના કેાગળા કરવા.

સુકી ઉદરસ—ઘેરા આસમાની રંગના શીસાનું પાણી આપવાથી મટે છે.

કફ-ગળફ પડે તેવી ઉદરસ હોય તો નારંગી રંગનું પાણી આપવાથી મટે છે.

માથાની શરદી--માથા ઉપર લીલો પ્રકાશ આપવો તેમ લીલી ખાટલાનું પાણી પાવાથી મટે છે.

ઘાંટો બેસી જવો—વાદળી ખાટલીનું પાણી દિવસમાં ત્રણ ચાર વાર આપવાથી મટે છે.

માથુદુઃખવું—વાદળી કે લીલો પ્રકાશ માથા ઉપર પાડવાથી મટે છે. તેથી માથાના સણુકા પણ મટે છે, વાદળી પ્રકાશથી મગજને કૌવત મળે છે, ઉઠાસી મટે છે.

સોજવાળો તાવ—લીલો પ્રકાશ આપવાથી મટે છે.

હોજરીનો સોજો—વાદળી પાણી પાવાથી મટે છે.

હાથ પગ ફાટવા—વાદળી પાણીથી ધોવાથી મટે છે.

સંધિવા કે નજળો—સૂર્યનો પરસેવો થતાં સુધી પ્રકાશ આપવાથી શરૂઆતમાં દરદવાળા ભાગ ઉપર લાલ પ્રકાશ પાડવાથી મટે છે.

સ્ત્રીઓના ગર્ભાશયમાં-લોહીનો જમાવ થવો-ગોળા ચડે-શરીર ઉપર સૂર્યનો પ્રકાશ પાડવો અને હાથ પગ ચંપાવવાથી મટે છે.

લૂનાગવી-માથે લોહી ચઢવું-ખોચી ઉપર ગરમ પાણી રેડવું અને લમણા ને મેં ઉપર ઠંડુ પાણી રેડવું તેથી મટે છે.

લકડો-ખોચી ઉપર ગરમ પાણી થોડી વાર રેડવું અને તે ભાગ ઉપર પીળો પ્રકાશ પાડવો. આ દરદમાં પીળું પાણી સારી અસર કરે છે. માટે કેઢના પાછલા ભાગ ઉપર પીળો પ્રકાશ પાડવો અને પછી ત્યાં ચોળવું. શરગવાનું શાક ખાવું તેથી મટે છે.

ગરમ રૂતુમાં-ઉનાળામાં સફેદ રંગનાં કપડા પહેરવાથી બહુ બ-દ્ધરો થતો નથી અને શરીર ઠંડુ રહે છે, અને સૂર્યમાં રહેલું પ્રાણુ-બળ પ્રકાશદ્વારા શરીરમાં આવી શકે છે.

શીયાળામાં અંદર સફેદ રંગનાં કપડાં પહેરવાં જેથી શરીરની ગરમી સચવાઈ રહે અને બહારથી આવતી ગરમીને કાળાં કપડાં ચૂસી લેવાથી શરીર ગરમ રહે છે.

પ્રીકા પડી ગયેલા કે પાંડુ રોગીએ લાલ કે લીલાં કપડાં પહેરવાં પીળા રંગનાં કપડાં અંદર પહેરવાથી જ્ઞાનતંતુઓને સતેજ કરી બાંધકોશ અને પક્ષાઘાતને મટાડે છે, ભૂરાં કપડાં અંદર પહેરવાથી રતવા ન સોજા મટે છે, ટોપીમાં કે પાવડીમાં અંદર ભૂરા રંગનું કે આસમાની બોતાનું રાખવું. પીત્તવાળાએ પીળા રંગનાં કપડાં ન પહેરવાં.

કાળો રંગ-શરીરની ગરમી ચૂસી લેનાર છે, અને વહન કરાવનાર છે, તેથી શિયાળામાં કાળા રંગનાં કપડાં પહેરવાં, પણ હંમેશાં કાળા રંગનાં કપડા પહેરવાથી આમડી નિસ્તેજ બની કરમાઈ જાય છે. શરીરમાં બહુ ગરમી વધી ગઈ હોય તો પીળું કપડું પહેરવું.

મગજ ઉપર ઉન્માદની અસર હોય, મગજ ઉશ્કેરાઈ જતું હોય તો કાળાં કે વાદળી રંગનાં કપડાં પહેરવાથી મગજ અને શરીરને થંડક રહે છે.

વિસ્ફોટકને લીલો રંગ ઘણી ઝડપે મટાડે છે, અને બળીઆ કે વિસ્ફોટીકમાં લીમડાનાં પાનાં ઘરમાં રાખવાથી કે તેને ઉપયોગ કરવાથી ફાયદો થાય છે.

આંખે થંડક રાખવા માટે ભૂરા રંગનો સુરમો કે કાળા રંગની મેશ અંજાય છે, આથી તે સુરમો કે મેશ આંખની પાંપણમાં બરાઈ રહે છે, અને તે પાંપણમાંથી સૂર્યનાં કિરણો તે રંગવાળાં થઈ આંખ ઉપર પડવાથી આંખમાં થંડક રહે છે, અને ઘણા રોગો મટે છે.

ઘરોમાં સૂર્યનો તડકો આવવાથી તે ઘરમાં રહેનાર નીરોગી રહે છે. હવા, અને પ્રકાશવાળાં મકાનોમાં રહેવાથી આયુષ્ય, ઉત્સાહ અને આનંદની વૃદ્ધિ થાય છે.

વગર છુટીએ અને વગર મહેનતે ધનવાન થવું હોય તો મંગાવો.

ધનવન [ચોથી આવૃત્તિ.]

જો તમે ધણા ધણા ધંધા કરવા છતાં પણ હમડી દેખતા ન હો, વેપાર ધંધા કે ખીજ ઉદ્યોગમાં ધારેલો લાભ ન થતો હોય; ખેતીમાં વીસ પચીસ ધણું પકવવાની ઇચ્છા હોય, હુન્નરકળાનું સર્વોત્તમ જ્ઞાન મેળવી કળાકુશળ બનવું હોય, કોઈપણ ધંધાની સાથે હજારો રૂપિયા સહેવાઈથી કમાઈ શકાય એવી શોધોને શીખવાની ઇચ્છા હોય, અને અજ જન્મમાં લાખો અને કરોડો ધનના સ્વામી બનવું હોય તો આજે જ આ પુસ્તક મંગાવી ઉપયોગ કરજો આ પુસ્તકના ઉપયોગીપણાનાં હજારો સરેશીકે મળ્યા છે. તેની અંદર તેર ભાગમાં ૧૬૦ પ્રકરણોમાં તમામ પ્રકારના જ્ઞાનનો શોધોનો અને કળાઓનો કમવાર સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. કી.ર.૧૦.

ભાગ ૧ લો—ધનનું મહત્વ જેમાં ૨૦ પ્રકરણ છે. ભાગ ૨ જે—જેમાં ૩૦ પ્રકરણ છે. જેમાં ધનવાન થવાને કેવી યોગ્યતા પ્રાપ્ત કરવી તે છે. ભાગ ૩ જે—ધંધાની શોધ અને કયા ધંધાથી ધનવાન થવાય છે તે. ભાગ ૪ થો—જુદા જુદા પ્રકારની નોકરની નોકરી કેવી રીતે પ્રાપ્ત કરવી ને, ભાગ ૫ થો વંપાર—ધનવાન થઈ શકાય તેવા અનેક જાતના વેપારો. ભાગ ૬ થો ખેતી—જમીનનો કસ શી રીતે વધારવો. ખાતર કયા પ્રકારનું કઈ જમીનમાં કેટલું નાખવું વિગેરે. ઉપરાંત વરસાદ, પાણીની તંગાશ શી રીતે પુરી પાડવી, જુદી જુદી જાતનાં અનાજ, તથા મરી મસાલા વિગેરેનું વાવેતર કયારે કેવી રીતે કરવું કે જેથી પેદાશ દર વરસ કરતાં દસ કે વીસ ધણી વધી શકે વિગેરે. ભાગ ૭ થો—ખીજ પદાર્થોથી ધનની વૃદ્ધિ—સોનું, રૂપું વિગેરે ધાતુ સંબંધી પ્રયોગો. ભાગ ૮ થો ઝવેરાતનો વેપાર, ભાગ ૯ થો—હુન્નર ઉદ્યોગ—તેમાં તમામ પ્રકારના રંજ બનાવવાની રીત, રંગો રસાયનિક રીતે બનાવવાની કળા, કાગળ બનાવવાનો ઉદ્યોગ, કાચનો ઉદ્યોગ, માથુ બનાવવા, મિથુનત્તી બનાવવાની કળા, શેરોઆદર બનાવવાનો ધંધો, સીમેન્ટ બનાવવાની કળા, વાર્નિશ, શાકુલો, બેટનો, દીવાસળીઓ—સોનું અને રૂપું બનાવવાના ૪૦ પ્રયોગો, વીજળીની બેટરી બનાવવી. ગીલેટ કરવાની સોનેરી અને રૂપેરી ભૂરી બનાવવાની રીત, વિગેરે હજારો ધેર બની શકે તેવા હુન્નરઉદ્યોગો કે જેમાંનો માત્ર એક જ હુન્નર હાથ કરી ધંધો કરનાર દર માસે હજારો રૂપિયા કમાઈ શકે છે. ભાગ ૧૦ ઇંગ્લીશ દવાઓ—એસેન્સ, અર્ક, ટીચર, પેટન્ટ દવાઓ, સારસાપરીલા, કાલેરા મીઠ્યર, સીરપ હાઇપોફોસ્ફેસાઇટ એફ લાઇમ, કલોરો ફોર્મ, લાઇમ જ્યુસ, વીગેરે અનેક પેટન્ટ દવાઓ બનાવવાના નુરખા ધણા ખર્ચે મેળવી બહાર પાડ્યા છે. ભાગ ૧૧ આયુર્વેદીય દવાઓ—કવાથો, યુર્જો, ગોળાઓ, આસવો, બખ્ષો રસો, વિગેરે અનેક દેશી દવાઓ બનાવવાના નુરખાઓ. ભાગ ૧૨ ધનવાન બનાવનાર આધ્યાત્મિક ઉપાયો. ભાગ ૧૩ અનેક ગરીબમાંથી ધનવાન થયેલાનાં જીવનચરિત્રો વિગેરે ધનવાન બનાવનાર હજારે પ્રયોગોનો આ પુસ્તકમાં સંગ્રહ છે. કી.ર.૧૦

શ્રુત ભવિષ્ય અને વર્તમાન કાળની વાત જાણવી હોય તો

ભવિષ્યવેત્તા (ચોથી આવૃત્તિ)

યાને ભવિષ્ય જાણવાના વિદ્યા—આ નામનું પુસ્તક મંગાવો. જે પુસ્તક ઉપરથી દરેક માણસ ભવિષ્યમાં શું બનશે તે જોઈ અને જાણી શકશે. તેમાં નીચે પ્રમાણે અનેક પ્રકરણો છે. કાં. રૂ. ૫-૦-૦ પોષ્ટ ૦ ૮ ૦.

પ્રા. ૧—૨—સંવત્સર, શક, માસ, અયન, રાશી, ગ્રહો, નક્ષત્રો, યોગ, કરણ, ચંદ્ર, વિગેરે જોવાની રીત. પ્રા. ૩ તે દરેકમાં કરેલા શુભાશુભ કર્મોનું ફળ. પ્રા. ૪ થી ૬ ગ્રહોનાં ફળ, નાની મોટી પતોતી, અશુભ ગ્રહો, મહાદશા, દિનદશા, વિગેરે જોવાની રીત, પ્રા. ૧૦—૧૧ તમામ પ્રકારના મહુગ્નેા જોવાની રીત. પ્રા.—૧૨ લેણાદેણી, તારા, નાડી, યોતી, મજુ વિગેરે જોવાની રીત, પ્રા—૧૩ ચોરાચેલી વસ્તુ જડશે કે કેમ તથા તે ક્યાં ગઈ છે તે જોવાની રીત, પ્રા. ૧૪ કાર્યસિદ્ધિ માટે પ્રયત્નો જોવાની રીત. પ્રા. ૧૫ જન્મ, માસ વિગેરેનું ફળ, પ્રા. ૧૬ ગ્રહો, અને રાશી, શુભાશુભ, રૂપ, રંગ, મૈત્રી વિગેરે જોવાની રીત. પ્રા. ૧૭—૧૮ જન્મોતરીના કુંડળીઓ બનાવવાની રીત ને તે જોવાની રીત ૧ કાળી આરે બાવનું, ગ્રહોનું રાશી વાર ફળ, દ્રષ્ટિનું ફળ અંગ્રેજી રીતે ફળ, પ્રા. ૧૯ આરે બાંગાનું મિશ્રફળ. લાગ્યોદય, દાસપણું, અંતિખાનું, રોગ, સ્ત્રીસુખ, લગનનું સુખ, પ્રજનનું સુખ, જીંદગીનું, શરીરનું સુખ, અકસ્માત ધનપ્રાપ્તિ રાજ્યલક્ષ્મી, વાહનનું, મકાનનું, માખાપનું, વિદ્યાનું, વશનું, મિત્રનું, નપુત્રકપણનું, મુસાફરીનું, વ્યાપાર, નોકરી, ધનસંપત્તિનું સુખદુઃખ ક્યારે મળે વિગેરે જોવાની રીત. પ્રા. ૨૦ ગ્રહોની દૃષ્ટિનું ફળ, પ્રા. ૨૧ સ્ત્રીની જન્મકુંડળી ઉપરથી સ્ત્રીનું, તેના પતિનું, સંપત્તિ કે વિધવાનું

સુખ દુઃખ જોવાની રીત. પ્રા. ૨૨ થી ૨૭—હોરા, દષ્ટકાળ વિગેરે કુંડળીઓ જોવાની રીત. પ્રા. ૨૮ મું આધાન આખત, સ્વો ગર્ભ ધારણ કરે કે કેમ, સ્ત્રી પુરુષનું મૃત્યુ, ગર્ભવંતીને શું જન્મશે, રાપ પગ વગરનું બાળક અવતરવા આખત. પ્રા. ૨૯—જન્મ વખતે અંધારું હતું કે દીવો હતો વિગેરે ખાત્રી કરવાની રીત. પ્રા. ૩૦—રાજયોગ અને તેનું ફળ, પ્રા. ૩૧ થી ૩૩ નાકસ, પ્રવળ્યા, ચંદ્ર વિગેરે, યોગો અને તેનું ફળ, પ્રા. ૩૪. બાળકને રીષ્ટ યોગ જોવાની રીત. પ્રા. ૩૫—૩૬, આયુષ્ય જોવાની રીત, ક્યારે ક્યા કારણથી મૃત્યુ થાય વિગેરે જોવાની રીત, પ્રા. ૩૭—૩૮. વર્ષ ફળ બનાવવાની જોવાની રીત. પ્રા. ૩૯ શરીરપરની રેખાઓ, નખ, તંત્ર, માંસ માથુ વિગેરે ઉપરથી ભવિષ્ય જોવાની રીત. પ્રા. ૪૦ સ્વપ્ન ઉપરથી ભવિષ્ય જોવાની રીત, પ્રા. ૪૧ મું હસ્તાક્ષરો ઉપરથી ભવિષ્યફળ, પ્રા. ૪૨ મું વરસાદ વરસશે કે કેમ, ક્યારે વરસશે. અનાજના ભાવતાલની વૈષ્ટકટ, સુકાળ કે દુકાળ વિગેરે જોવાની રીત, પ્રા. ૪૩ મું નાસિકાના સ્વર ઉપરથી ભવિષ્યની વાત જાણવાની રીત. પ્રા. ૪૪ મું રમલશસ્ત્ર ઉપરથી ધારેલી ઇચ્છા પુરી થશે કે કેમ, જન્મ મળશે કે કેમ, ધંધામાં લાભ થશે કે કેમ, વિગેરે ભવિષ્યની વાત જોવાની રીત કાં.

૩—૫—૦ અનેક અભિપ્રાયો મળ્યા છે. જુએ નક્કો છે આજે જ મંગાવો.

વ્યસ્થાપક લાગ્યોદય—અમદાવાદ.

પાંચસો રૂપિયા ખર્ચાતાં ન મળે તે પુસ્તક માત્ર રૂ. ૧૨ માંજ.

કાયદાનો શીક્ષક (ત્રીજી આવૃત્તિ)

જેની અંદર નીચે પ્રમાણે ફોજદારી રેવન્યુ અને દિવાની કાયદાઓ-
આપેલા છે. જેની હજારો નકલો થોડાજ વખતમાં ખપી ગઈ છે, કાય-
દાનું જ્ઞાન દરેક માણસે મેળવવું જોઈએ. આ પુસ્તકને માટે કલકત્તે, કોલકોટ જડજો, સેસન જડજો, માજીસ્ટ્રેટો, દિવાનો, મરસુમા. (વગેરે
અનેક વિદ્વાનોના હજારો અભિપ્રાયો મળ્યા છે. ક્રો. રૂ. ૧૨-૦-૦ છે.

ફોજદારી કાયદા.

ફીમીનલ પ્રોસીજર કોડ ટીકા સાથે,
દિલીઅન પીનલ કોડ ટીકા સાથે,
ડીસ્ટ્રીક્ટ પોલીસ એક્ટ. ૩મા એક્ટ
વીક્ષેજ પોલીસ એક્ટ-રેલવેનો એક્ટ
વર્તમાનપત્રોનો એક્ટ,
જુગારીનો એક્ટ,
ઝટલાં તથા જરતના માપનો
હથીઆરનો કાયદો,
આખકારી એક્ટ
મ્યુનાસીપાલ એક્ટ.
પુરાવાનો કાયદો,

કારખાનાનો એક્ટ
નાટકોના ખેલનો કાયદો
વીમા કંપનીનો કાયદો
વૈદાનો એક્ટ,
પેટંટ તથા નમુનાનો એક્ટ,
કોપીરાઇટનો કાયદો,
કંપનીનો એક્ટ,
દ્રામવેનો કાયદો, પ્રેસ એક્ટ
સેનીટરી એક્ટ,
છાપવાના પ્રેસો ને વર્તમાનપત્રોના કા.
મીકાનો, તારનો, પોસ્ટનો, અરીચુનો

દિવાની કોર્ટના કાયદાઓ.

સીવીલ પ્રોસીજર કોડ [પુરેપુરો],
સુદતનો કાયદો.
હીંદુ લો, કરારનો કાયદો,
રજીસ્ટ્રેશન એક્ટ
દાનસકર ઓફ પ્રોપર્ટી એક્ટ.
ટોટશાસ્ત્ર,
ઇઝમિન્ડનો એક્ટ. ટ્રસ્ટ એક્ટ,
મૈયતનું લેણું વસુલ કરવાનો કાયદો
સગીરના વાલી નીમવાનો એક્ટ,
કોર્ટ ઓફ વાર્ડસ એક્ટ,
વારસાનું સર્ટીફિકેટ લેવાનો એક્ટ,
હિંદુ વિધવાના પુનર્લંબનો.
પારસીઓના લગ્નનો કાયદો,

મુસલમાના સરેફ, કોર્ટ ફીનો એક્ટ;
સ્ટેમ્પ ડ્યુટીનો કાયદો,
પારસીઓના વારસાનો કા.
વહેંચણુ કરવાનો એક્ટ,
પ્રોબેટ તથા વહીવટની સનંદ લેવાનો
નાદારીનો કાયદો.
મુસલમાનોને વફા કરવાનો કાયદો
હીંદુઓની મિલકતની વ્યવસ્થાનો
દસ્તાવેજોના નમુના,
ફોજદારી કોર્ટની અરજીને રેવન્યુ
દિવાની કોર્ટમાં કરવાના કોર્ટમાં કરવા-
ની અરજીઓના નમુના દાવાઓના
અને તેના જવાબો ને અપીલોના નમુના

રેવન્યુ યાને મુલકી કાયદાઓ

લેન્ડ રેવન્યુ કોડ.
[પુરેપુરો અગત્યની નોટ સાથે]
આમલતદારોની કોર્ટનો એક્ટ
નરવાનો કાયદો,
તાલુકદારોનો કાયદો,

લોકલકંડનો કાયદો -
ઇન્કમટેક્સ એક્ટ, મતાધારોનો
સુતરાઈ માલ ઉપર જકાતનો કાયદો
જંગલનો કાયદો, વતન એક્ટ,
ધરીમેશન એક્ટ, સીતળા કાલ્યાણ કા.

આ પુસ્તકમાં આપેલા કાયદા જુદાજુદા ખરીદવાથી ખસે ઉપગત
રૂપિયા ખર્ચ થાય તેમ છે, ક્રીમત માત્ર રૂ. ૧૨-૦-૦ પોસ્ટ રૂ. ૧-૦-૦

સરવૈ, રેવન્યુ અને ફાજદારી કાયદાનું બુથ

ચોથી આવૃત્તિ—આ પુસ્તકમાં ઇંડીઅન પીનલ કોડનો અમલ્યનો ક્રમો, કોમીનલ પ્રોસીજર કોડ, ડીલીક્ટ પોલીસ એક્ટ, વિલેજ પોલીસ એક્ટ, લેન્ડ રેવન્યુ કોડ; તે ઉપર ચયેલી રૂલ, મામલતદાર કોર્ટ એક્ટ, ગમના ને તાલુકાના નમુના, સરવાઇની રૂલ, સર્કલ ઇન્સ્પેક્ટરની રૂલ, અશીલુનોએક્ટ, આબકારી એક્ટ, મીઠાનોએક્ટ છે.૩૪-૦ વિ. ૨૦ કાયદાઓ

ધરનો વૈદ—આ એક ઉત્તમ વૈદકનું પુસ્તક છે. જેના દસ ભાગ છે. તેમાં લગભગ ૫૦૦ પ્રકરણો છે. જેમાં શરીરનું ને તેની અંદર આવેલા અવયવોનું જ્ઞાન, છદ્ધિયાનું જ્ઞાન, વનસ્પતિ કોષ, કૂદરતી ઉપચાર, દરેક રોગ, તેનાં કારણો, લક્ષણ, ને ઉપાયોનો સમાવેશ છે. કી. ૦-૧૨-૦.

વૈદ યાને વૈદક ભાગ ૧ લો અને ૨ જો.

આ પુસ્તકમાં તમામ રોગ મટે એવાં ઔષધો અને વનસ્પતિશાસ્ત્ર આપવામાં આવ્યાં છે. આ ઔષધો અકસીર વનસ્પતીમાંથી તે શી રીતે બનાવવાં તથા કષ્ટ દવા કયા રોગ મટાડે છે તે તથા દવા કષ્ટ કષ્ટ વનસ્પતીની કેવી રીતે બનાવવી તે તથા દરેકધાતુ તથા વિષનું શોધન કરી લખ્યો બનાવવાની રીત; તથા તેની બનતી માત્રાઓ; અવશેષો, ઘૃતો, તૈલો, તથા આસવો વગેરે બનાવવાના પ્રયોગો દરેક માણસ સમજી શકે તેવા આપ્યા છે. કી. ૩ ૧૧.

વીનોદયન્દ્ર—એક અતિરસમય અને મોઢક વાર્તા છે. આ પુસ્તકમાં સત્યનો જય અને અસત્ય, પ્રપંચ, વ્યભિચારાદિ દુર્ગુણોથી થતા વિનાશોનો એવો ચિતાર આપવામાં આવ્યા છે કે ખરેખર વાંચનાર મનુષ્ય ગમે તેવો દુર્ગુણી હશે તોપણ તે સદ્ગુણી થશે કી.૩.૧-૦

રાજર્ષિ—સંસારમાં સર્વ વૈભવો છતાં એક રાજા રૂષિમયજીવન શી રીતે ગાળી શકે છે. અનેક લોક લાલચથી ન ફસાતાં, પ્રપંચની જાગમાં ન ફસાતાં છેવટે રાજપાટને છોડી ચાલ્યા જાય છે અનેક પ્રપંચીઓ તેને હેરાન કરવા મથે છે. છતાં હૃદયર ઉપર શ્રધ્ધા રાખવાથી તેને પ્રપંચીઓ વશ થઈ પાછું રાજ મળે છે. કી. ૩. ૧-૮

તપસ્વી રાજકુમાર—આ પુસ્તક વાંચવાથી અનેક ઐતિહાસિક બનાવો માણસોને આભા બનાવી દે છે, વાંચતાં તેને હાથમાંથી મૂકવું ગમતું નથી. મનુષ્યને આનંદમાં છક કરનાર ને મોઢ આપનાર આ નવલકથા છે. કી. ૩. ૧-૮-૦

પરશીયન નાઈટ્સ—અરેબીયન નાઈટ્સ જેવીજ રસીક અને મોઢક વાર્તાઓ આ પુસ્તકમાં છે. આ પુસ્તકમાં એક શાહજહાને પુરૂષો ઉપર તિરરકાર હોવાથી તે લગ્ન કરતી નથી અને જ્યારે તેને તેની વૃદ્ધ દાસી અનેક વાર્તાઓ કહી પુરૂષોની સહકારતા અને પ્રેમનું વર્ણન કરે છે એટલે તેનો ભાવ બદલાય છે અને વિવાહ કરે છે. ધણીજ મનોરંજક વાર્તાઓનો આ પુસ્તકમાં સમાવેશ છે; કી. ૩ ૧૧

મુંબઈ ઇલાકાના સરકારી કેળવણીખાતાએ તેમ વડોદરા સ્ટેટમાં
લાયબ્રેરી માટે મંજૂર થયેલ

હિંદુસ્તાનની તીર્થયાત્રા. [સચિત્ર.]

આ પુસ્તક હમણાજ બહાર પડ્યું છે. તેની અંદર હિંદુસ્તાનમાં આવેલાં હિન્દુ, મુસલમાન, જૈનો, વિગેરેનાં યાત્રાઓનાં સ્થળો, ત્યાં કયે કયે રસ્તે જવાય છે તે, ત્યાં કઈન કરવાનાં મંદિરો વિગેરે, તેનું સાત્ર પ્રમાણેનું મહાત્મ્ય, ઇતિહાસીક માહિતિ, બીજાં જોવા લાયક સ્થળો, ત્યાંની વેપારની કદ કદ વસ્તુઓ દેખાવર મળે છે. વિગેરે ઉપયોગી હકીકત આપેલી છે જેની અંદર આશુરોડ, અંબાજી, અજમેર, પુષ્કરતિર્થ, હીમજાજીમાતા, ઉદેપુર, જોરપુર, મિઠાનેર, જસલમીર, શ્રીનાથદ્વારા, કાંકરોડી, ઉજ્જન, ઓકારેશ્વર, ઈંદોર, મથુરા, આગ્રા, દિલ્હિ, હરદ્વાર, લાહોર, અમૃતસર, પંજાબ, બદિંદારનાથ, શ્રીનગર-કાશ્મીર, લખનૌ, અયોધ્યા, કાશી, ગવા, શ્રીસમેતશિખર, વૈજનાથમહાદેવ, કલકત્તા, જમનાથપુરી, મદ્રાસ, શ્રી સેતમધુરામેશ્વર, શ્રીરંગજી, શિવકાંચી; વિષ્ણુકાંચી, સાક્ષીગોપાળ, કોચીન. હુમલી, નાસિક, તંબક, પુના, મુંબઈ, ચાણોદ, શુક્લતિર્થ, ડાકોર, દારકા, પ્રભાસપાટણ, ગીરનારપર્વત, પાલીતાણા વિગેરે યાત્રાનાં સ્થળોનું વર્ણન, ત્યાં શું શું યાત્રા કરવાનું ધામ છે, શું જોવાલાયક જગ્યાઓ છે, વેપારની કદ કદ ચોળે છે, ત્યાં ઉતરવાની થી વ્યવસ્થા છે, માડો ક્યાં બદલાય છે વિગેરે ઉપયોગી સંપૂર્ણ માહિતીનો આ પુસ્તકમાં સમવેશ છે.

જેમાં—કાશી, જમનાથપુરી, બદ્રીનાથ, કેદારેશ્વર, શ્રી સેતમધુરામેશ્વર, અને દારકા એ ચારે ધામની યાત્રા; કાશી, કાંચી, (શિવકાંચી અને વિષ્ણુકાંચી) અવંતિકા, [ઉજ્જન] અયોધ્યા; મથુરા; માયા; (હરદ્વાર) અને દારકા એ સાત પુરી, ત્ર્યંબકેશ્વર, દુર્ગેશ્વર; ઓકારેશ્વર; મહાગણેશ્વર, સોમનાથ, કેદારેશ્વર; ત્રિવેશ્વર; વૈજનાથ; નાગેશ્વર; માંદિકાશ્રુત, રામેશ્વર અને બીમાથંકર એ ચાર જ્યોતિર્લિંગો, શકગચાર્પોના ચાર મઠો, શ્રીવૈશ્ણવોની યાત્રાનાં સ્થળો, કેલરીયાજી, પાર્લતાણા, સમેતશિખર. શેત્રુજય; ગીરનાર; પાલીતાણા વિગેરે જૈનોનાં યાત્રાનાં સ્થળો, તેમજ અજમેર વિગેરે સ્થળોનાં મુસલમાનોનાં યાત્રાનાં અને પારસીઓનાં ઉદવડા વિ. સ્થળોનું વર્ણન છે.

ફરેક માણસે આ ઉપયોગી પુસ્તકને પાસે રાખવાની જરૂર છે. જેની અંદરથી યાત્રાનાં સ્થળોનું વર્ણન, ત્યાં જોવાલાયક સ્થળો, જવા આવવાની સમગ્ર ઉતરવાની સમગ્ર, વિગેરે શું છે, વેપારની કદ કદ વસ્તુઓ અને છે તેની હકીકત આપવામાં આવી છે. યાત્રાનાં સ્થળો ઉપરાંત હિંદુસ્તાનનાં બીજાં ધર્મો મુંબઈ, મદ્રાસ, કલકત્તા વિગેરે જોવા લાયક સ્થળો, વેપારનાં સ્થળો, વિગેરે શહેરોની પણ હકીકત આપેલી છે. તેની આ પુસ્તકમાં હજી ઉપયોગી વસ્તુ પડશે. યાત્રા કરવા જનારને તો આ પુસ્તક ખાસ પાસે રાખવા લાયક છે. વળી યાત્રા કરવા લાયક સ્થળો, દેવો, તેની ઐતિહાસીક માહિતી અને તે તે દેવો સંબંધી પુરાણો અને સાહ્યોમાં જેવું મહાત્મ્ય છે તે વાંચનાથી પોતાના દેવતિર્થોમાં શ્રદ્ધા ઉત્પન્ન થવાની થોડી નહોતી જ હપતી છે, માટે તુરત મંગાવી લેવું. કી.ર. ૭-૦.

ત્રિકાળદર્શક દર્પણ અને પ્રેતાવાહન વિદ્યા

અથવા ચમત્કારીક ગુપ્ત વિદ્યાઓનો ભંડાર (બીજી આવૃત્તિ.)

આ પુસ્તકની ૧ આવૃત્તિ ૭ માસમાં બપો જવાથી બીજી આવૃત્તિ હમણાં જ બહાર પડી છે. જેની અંદર ભા-૧-પ્રવેશ, ભાગ ૧ માં મેસ્મેરીઝમ અને હીપ્નોટીઝમ વિદ્યા, માર્ગન કરી હીપ્નોટીઝમનો પ્રયોગ શી રીતે કરવો, ત્રિકાળગ્ધાન શી રીતે મેળવવું અન્યને શી રીતે વશ કરવું. ભાગ ૨ માં યોગ વિદ્યા, જેમાં રાજયોગ, હઠયોગ, હૃદયલક્ષિત, યમ, નિયમ. આસન, પ્રાણા-યમ, પ્રત્યાહાર, ધારણા, ધ્યાન, સમાધિ પ્રાપ્ત કરવી, અદ્વિતિ મેળવવાની કળા. મુદ્રાઓ વિગેરેનું વર્ણન, અને તેની સિદ્ધિ ભા-૩-માં ત્રિકાળ-દર્શક દર્પણ અને ત્રિકાળદર્શી આયના બનાવવાની વિદ્યા-દર્પણ બનાવવાની દવા અને તે જોવાની રીત, ત્રણકાળની વાત શી રીતે જાણવી ભા-૪ ત્રિકાળદર્શી વીંટી બનાવવી, હજરત બરવાની વિદ્યા. ભા-૫ પ્રેતાવાહનવિદ્યા-પ્રેતાને આવાહન કરી તેની સાથે વાતચીત કરવાની વિદ્યા ભા-૬ પ્લેન્ચેટ બનાવવું અને ચક્ષુવત્તું અને તે દ્વારા પુછેલા પ્રશ્નના જવાબ મેળવવા. ભા-૭ વશીકરણ વિદ્યા. ભા-૮ કોડશાસ્ત્ર અને રતીશાસ્ત્ર ષડ્ગચર્ય, વીર્યપતન, શરીરરક્ષણ સ્ત્રીપુરુષના ભેદ, સ્ત્રીઓની પદ્ધતિ, ચિત્રણી, હસ્તીની, શંખીની એ જાતિ અને તેનાં લક્ષણો-કુમારી સ્ત્રીઓના બીજા ભેદ, જુદા જુદા દેશની સ્ત્રીઓ, સ્ત્રીઓની પરીક્ષા, પતિવ્રતા અને દુરાચારિણી સ્ત્રીઓના લક્ષણો, પુરુષોના શશક, મૃગ, વૃષ અને અશ્વ એ વર્ગો અને તેનાં લક્ષણો ગૃહસ્થાશ્રમનો આનંદ, પ્રજોત્પત્તિ, પ્રગ્ન કેવી થાય, ગર્ભાધાન, આસન, મન્દમાં હૃદય થાય તેનાં પ્રતીકો જન્મે, ગર્ભની પરીક્ષા-પુત્ર જન્મશે કે પુત્રી તે, જલદી પ્રસવ થવાનો ઉપાય; વંધ્યા સ્ત્રીને ગર્ભ રહેવાનો ઉપાય, ગર્ભવંતી સ્ત્રી અને સુવારોગીની દવા; વસ્ત્રાલંકારો ધારણ કરવા. ભાગ ૧૦ માં કામશાસ્ત્ર-સ્ત્રીઓની ખુબસુરતી.

ભાગ ૧૧ ચું મંત્રવિદ્યા-વશીકરણનો; લક્ષ્મી પ્રાપ્તિનો, આગરક્ષણનો, આદ્યશીશીનો; મહાલક્ષ્મીની પ્રિદ્ધિનો ધનો મળે ન ધ. વધે તેનો; વેપારમાં ધન મળે જીવ કહાડવાનો, સર્પ, ઉતારવાનો, વિગેરે અનેક મંત્રો.

ભાગ ૧૨ યંત્રવિદ્યા-જેમાં કબ્જીવારક, વશીકરણ, આકર્ષણ; સુખ પ્રસવનો, એકવીસો યંત્ર-ત્રીસાંયંત્ર; કાર્ત્ત્વસિદ્ધિનો યંત્ર. આગરક્ષક; પીશાય જવાનો; અખૂટ ભંડારનો; વેપારમાં લાભ થવાનો વિગેરે અનેક યંત્રો.

ભાગ ૧૩-તંત્રવિદ્યા-ઈન્દ્રજાળ, ભાગ ૧૪ જાદુ પ્રયોગો-જેમાં વશીકરણ તંત્ર, લીંબુ ઉછાળવું, નદીમાં દૂધની ધારા ચક્ષુવત્તી; દીવાસળી; વજર દીવા કરવા. કાંઠરાનો રૂપીઓ કરવો, ઝાડને મુઠ મારવી, બગામાં છરી ધો-ચવી, દેવતા ઉપર ચાલવું વિગેરે અનેક જાદુ પ્રયોગો છે. ભા-૧૫ ચમત્કારીક પ્રયોગોનો સમાવેશ છે. ભા.૧૬ હીપ્નોટીઝમથી અનેક રોગો મટાડવાની વિદ્યા છે. હજારો બાધી માત્ર પાણીથી ચટાડવાની વિદ્યા રંજ રસાયન વિદ્યા વીગેરે અનેક ઉપયોગી પ્રયોગોનો આ પુસ્તકમાં સમાવેશ છે. તેમાંનો એકજ પ્રયોગ સિદ્ધ કરવાથી હજારો રૂપિયા મેળવી શકાય છે. કી. રૂ. ૫-૦-૦

સીલિતારિક્ષક

અને ચંદ્રકાંતાની આત્મકથા

આ પુસ્તકમાં લગભગ ૩૦ ઉપરાંત પ્રકરણોમાં—સીઓની મહતા; પત્નીનો પતિ પ્રત્યેનો ધર્મ; પતિની પત્ની પ્રત્યેની ફરજ; પતિવ્રતપણું શી રીતે પાળવું; સીઓનો ધરકારભાર; સીઓની જવાબદારી; સંકટ વખતે પતિને સહાય કેવી રીતે કરવી; સતી સીઓનું જીવન, સીઓનું ગૃહિણીપદ; સીઓને સ્વર્ગીય સુખ શી રીતે મળે; સ્ત્રી પુરૂષના ધર્મ, સ્ત્રીઓનું શિયળવ્રત; વિધવા સીઓના ધર્મ; સીઓનું ધર્મરપરાયણ જીવન, સીઓ એ પતિની અર્ધાંગના છે. સંસારમાં સીઓની પદ્ધિ, સીઓના ઉત્તમ આચાર વિચાર; સીરોગ ચિકિત્સા; આળોકને કેવી રીતે ફળવર્ષા, આળોકની દવાઓ વિગેરે ૩૦ પ્રકરણો ઉપરાંત—નીચે પ્રમાણે લગભગ ૧૫૦ ઉપરાંત સતી સીઓ ને મહાન પુરૂષોનાં જીવનચરિત્રો છે.

સતીસીતા; અનંયા; દેવહુતી; નર્મદા; સાવિત્રી; દમયંતી, દ્રૌપદી; મદાલસા; સુકન્યા, અહલ્યા; અરુન્ધતી, વૃંદા, દેવયાની, કર્મિષ્ઠા, મૈત્રેયી ગધારી, તારામતી, મદામિતેતા; કાદમ્બરી; શન્કુતલા, લોપામુદ્રા, કાડિલી; જરતકાર; ભામતી. વાગ્દેવો, અપાલા, વિશ્વવાહા; ધૌષા, સત્યરૂપા; અંશુમતી, ભોમવતી; માયાદેવી, યશોધરા; શબરી, ગર્જા, સતી પાર્વતી; લક્ષ્મીજી; સરસ્વતી; ઇન્દ્રાણી; ઓખા; સત્યવતી, દુઃશલા માલતી; પદ્મા; પદ્મિણી

સત્યભામા, કાલિંદી સરમા, અંજની; મૂર્તિ, શ્રદ્ધા; શુચિસ્મીતા, શશીકળા; ખન્ના, કલાવતી; સુનીતી કક્તિ, ચુડલા, લીલાવતી; નાચી, સુલભા ચન્દ્ર-પ્રમા; આલણી, કળાવતી, કર્ગદેવો; કૃષ્ણાકુમારી; સત્યવતી; સંયુક્તા, કર્મદેવી; તારાગાંધ; વોમળદેવી; રાણુલા, સોનરાણી; જસમા; ગુણસુંદરી, રાણુકદેવી; વીરસતા; મીનળદેવી; અહલ્યાગાંધ, મૌરીગાંધ, શરત્સુંદરી, હેમંત-કુમારી, પન્ના; સરદારમા, ચંદા, મીરાંગાંધ, યશોદા, મેનાવતી; અપૌર કામિની; બેહુલા; સુંદરમા, લાલખા; રૂપસુંદરી દેવી, પ્રમા; વિદુલા; ચન્દ્રા-ન્તા; શાન્તિકા, પદ્મિની; રામેશ્વરી; કાન્તિ; સુલિખા; જ્યા; કળાવતી રોહિણી; ચૃત્રનયની; મેના; ઉભયકુમારી; સારીકા; બાનુમતી વિગેરે લગભગ ૧૫૦ ઉપરાંત સતી સીઓનાં જીવનચરિત્રો ઉપરાંત.

રામચંદ્રજી; અત્રીઋષિ; કર્મમુનિ; કૌશિક; સત્યવાન; નળરાજ; પાંડવો; ઋતુજીવજ, વ્યવન ઋષિ વિગેરે સેંકડો મહાપુરૂષોનાં વૃદ્ધસીદ્ધસ વિગેરે લગભગ ૧૫૦ ઉપરાંત પવિત્ર પુરૂષોનાં જીવનચરિત્રોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. આનું અતિ ઉત્તમ પુસ્તક દરેક સી પુરૂષને વાંચી મનન કરવા જેવું છે. દરેક આળોકને અભ્યાસ કરાવવા જેવું છે. આ પુસ્તક એવું ઉપયોગી છે કે તે દરેક ધર્મી હોવું જ જોઈએ. મુદ્રણાગ્રમમાં સ્વર્ગીય સુખનો અનુભવ કરાવી શકે છે. કીંમત રૂ. ૪-૦-૦૦

ભાગ્યોદય

સરીર, મન અને આત્માની ઉન્નતિ કરાવનાર, આર્થિક ઉન્નતિ આપ તેવા, હુન્નર ઉદ્યોગના, વૈદકના અને ખેતીવાડીના વિષયો અને રસ-મય વાર્તાઓ, મહાપુરુષોના જીવનચરિત્રો, સ્ત્રી અને બાળકો ફળવાપ તેવા વિષયો આ માસિકમાં આવે છે. વર્ષે ૫૦ પાનની ઉત્તમ બેટ મળે છે. વાર્ષિક લવાજમ રૂ. ૩-૦ નમુનાનો અંક મફત. આજેજ આદર થાવ.

માસ્ટર ઑફ નૉલ્જ.

બંધા વર્ષની ધણી મહેનતે અને ધણા ખર્ચે હાલમાંજ બહાર પડ્યું છે. તેને તૈયાર થતાં ધણો વખત ગયો છે. આ પુસ્તક ઉપરથી દરેક માણસ પોતે પોતાની મેળે માત્ર છ મહિનામાંજ સરળ રીતે હિંદી મરાઠી, અંગ્રેજી, ઉર્દૂ, બંગાળી અને સંસ્કૃત શીખી શકે છે. આટલી બાબતો કેટલુંક ખચ કરવા છતાં ધણી વર્ષો મહેનત કરવા છતાં આવડતી નથી તે માત્ર છ મહિનામાંજ લખતાં બોલતાં ને વાંચતાં આવડે છે. કી. રૂ. ૧૦-૦

ગૃહીણી રત્નમાળા—અને કૌમુદિનીની આત્મકથા—સ્ત્રી ઉપયોગી ઉત્તમ પુસ્તક કી. રૂ. ૧-૮-૦

સુખી ગૃહસંસાર—અને સુભદ્રાની કુંડુંબકથા—આ પુસ્તક સ્ત્રી પુરુષને નિત્ય વાંચવા યોગ્ય છે. કી. રૂ. ૧-૮-૦

સુખી દમ્પતી—અને જયાદેવીની આત્મકથા—જે દરેક ગૃહસ્થાશ્રમીએ વાંચી મનન કરવા યોગ્ય વિષયો છે. કી. રૂ. ૧-૮-૦

વહુ ઠકરાણી—રવીન્દ્રનાથ ટાગોરકૃત—ઉત્તમ વાર્તા કી. રૂ. ૮-૦

સ્વર્ગીયસુખ—ઉત્તમ ચારિત્રશાળી ખનવામાટે આ પુસ્તક વાંચવું જોઈએ કી. રૂ. ૧-૦-૦

શ્રીચરકસંહિતા

મૂળસંહિત ગુજરાતી ભાષાંતર પ્રથમ ભાગ બહાર પડ્યો છે. આયુર્વેદનો મૂળ આ ગ્રંથ છે. તેમાં એવી એવી જુની શોધો અને દવાઓ છે કે જે આપણા જાણવામાં ન હોવાથી; ધણી પાશ્વિમાત્ર શોધાયી અજાણ્યે છીએ. પરંતુ હાલની તેરી ધણી શોધાનો આ પુસ્તકમાં સમાવેશ થઈ જાય છે. દરેક ડોક્ટર; હકીમ અને વૈદને રાખવા લાયક છે. કી. રૂ. ૫.

હુન્નરવિજ્ઞાન—હુન્નર ખેતીવાડી અને વેપારને લગતા વિષયો અર્થાત્ ઉત્તમ માસિક લવાજમ રૂ. ૪-૦-૦ મેનેજર હુન્નરવિજ્ઞાન—અમદાવાદ.

શ્રીમદ્શંકરાચાર્ય—અને શંકર દિગ્વિજય—આ પુસ્તક—અધ્યાત્મ ગ્રંથમાળાના આદર થનારને માત્ર અર્થી કિંમતે મળે છે. કિંમત રૂ. ૫-૦-૦. અધ્યાત્મગાનપ્રસાદ કાર્યાલય—અમદાવાદ.

હવે ઈમીકમ વર્કસ અમદાવાદમાં ખરેહો તોફાનિય અનુભવસિદ્ધ દવાઓ. ૯

ધાતુગત દોષો મટાડી જીવનશક્તિ બંધી મગજને પુષ્ટ કરનાર.

જીવન

એ ખરેખર જીવનજ છે. આ જીવનનો ચાલુ ઉપયોગ કરવાથી દીર્ઘ જીવન પ્રાપ્ત થાય છે. મગજ પુષ્ટ થઈ શુદ્ધિ અને બાદશક્તિ વધે છે, ધાતુ-મત દોષો મટાડી શરીર પુષ્ટ બનાવે છે. તેમાં પડતી વસ્તુઓ વનસ્પતિની અને નુકસાન ન કરનાર છે. ખાવામાં રચાઈ, દહેજતદાર અને આરા-ગ્યને જાળુને માટે ફાયદો બક્ષનાર છે. નયગાહ, દિપાંકુ, ખાંસી, ક્ષય, સંઘ-હણી, મરડો, અસ્થિપીત તથા તાત્કાલિકારતા દરદોમાં તેનો મુખ્ય અનુભવ સિદ્ધ છે. તેની ૧ રતલના ડાઘાની કીમત રૂ. ૨-૦-૦ રાખી છે. ત્રણની કીમત રૂ. ૫-૦-૦ પોસ્ટેજ જુદું. વિદ્યાર્થીઓ; મગજનું કામ કરનારા; માસ્તરો; વપોલો વિગેરે માનસિક મહેનત કરનારને તો તે અમૃતપુષ્પ છે. એ ખડરોથી કામિશ્વર નથુરામ લખે છે કે; જીવનથી ધણો ફાયદો છે.

હીસ્ટીરીઆહર પીલ્સ.

શ્રીઓને જીવાન વયમાં આ રોગ લાગુ પડે છે. પછાડ આવે; બેભાન થઈ મોઢે શીલ આવે; હથપગ ધસે; ફેટલીક શ્રીઓ ધુણે ને લવારી કરે છે. ફેટલાકો ભુતના બહેમમાં ભૂવા આપડીમાં પૈસા ખચે છે. આ દવાથી ગમે તેવો જીવો હીસ્ટીરીઆ; વછ, મૂર્છા, અને ફેફસ મટે છે. ધણી શ્રીઓના રોજો મટી ગયા છે એક વાર વાપરવા ખાસ બલામણ છે. કી. રૂ. ૨-૦-૦ અનુપાનની કી. રૂ. ૨, મળી રૂ. ૪-૦-૦ સુંઘવાની ડાઘી રૂ. ૧ની મહત મળશે.

પણજથી ભગવાનજી રણછોડજી લખે છે કે;—અમારા ઘરમાં એક ખાખને હીસ્ટીરીઆ પીલ્સ અને અનુપાનનો ઉપયોગ કરાવ્યાથી અડવાડીયું ન થયું તેવામાં તો તેને આરામ થઈ ગયો એથી મને નિશ્ચય થયો છે કે હીસ્ટીરીઆ ઉપર તમારી એ દવા રામબાણ નીવડી છે.

હરસનાશક ગુલિકા

આ દવાથી તમને ગમે તેટલી લાંબી મુદતના હર્ષ હશે, લોહી પડતું હશે કે સુકા હશે અને કોઈ પણ ઉપાયે મટતા નહિ હોય, ધણી દવાઓ કરી કંટાળ્યા હશે, ઓપરેશન કરાવી ચાક્યા હશે તોપણ આ દવાથી તમને હરસ મટશે. દુઝતા હરસ હશે અને લોહી પડતું હશે તે તો એકજ દિવસમાં મટી જશે. આ દવા હરસ ઉપર એવો મુજબારી બજાય છે કે તેનાથી હજારો માણસોએ પોતાનું હરસનું દરદ નાણુક ક્યું છે. આ સખંધી સંકડો સરદીશીકટો મળ્યાં છે, કી. રૂ. ૩-૦ અનુપાનનું ડાઘાની કી. રૂ. ૨

દવામાંનારાયણના મંદિરના કારભારી મી. મગનલાલ લખે છે કે તમારી હરસની દવાથી મને પચીસ વર્ષનું હરસનું દરદ મટ્યું છે. હું ધણી દવા કરી કંટાળી ગયો હતો પણ તમારી દવાથી મને ફાયદો થયો છે એથી હું ઉપકાર માનું છું, હરસને માટે આ દવા અસર કરવારી છે.

હવે ઈમીકમ વર્કસ—અમદાવાદ.

૧૦ દવે કેમીકલ વર્કસ અમદાવાદમાં બનેલી લોકપ્રિય અનુભવસિદ્ધ દવાઓ,
મમે તેટલા વૈભવો અથવા ધનદોલત હોવા છતાં પણ જે
શરીરમાં શક્તિ નહિ હોય તો તે સર્વ સુખ નકામું છે.

ટોનીક પીલ્સ

આ દવાથી શરીરમાં શક્તિ આવે છે. ફાટ; ચુસ, કળતર, અશક્તિ
હાથ ચઢવો; કમર દુખવી મટે છે. મગજે થંડક આવે છે; અને શરીરમાં
નવી શક્તિ ઉત્પન્ન કરે છે. ધાતુમત દોષો મટાડી, ખરૂં પુરૂષત્વ બક્ષે છે.
પેશાબ, કે સ્વપ્ને, કે કોષપણ રસતેથી ધાતુનું જવું બંધ કરી ધાતુને બદલ
કરી વધારે છે. લોહી સુધારે છે. અને સંસારના ખરા આનંદનો સ્વાદ
ચખાડે છે. તમામ વૈભવ હોય છતાં પણ જે શરીર નબળું હોય, વીર્યની
ક્ષીણતા હોય, અને ધાતુનું કમળોરપણું હોય તો તે સર્વ વૈભવો નકામા
છે. આજકાલ ખરાય ફૂટેલોથી, બહાચર્યાનું ન પાલન કરવાથી; અને યાજ્ઞ-
લગ્નથી ધણા યુવાનપુરુષો નિસ્તેજ અને વીર્ય વહિન થઈ મરેલા હોય
છે. તેના મનુષ્યોએ ફરી નવેસરથી યુવાનાવસ્થાના ખરા આનંદનો ઉપભોગ
કરવો હોય તો અમારી આ દવા એકવાર વાપરી જોવી. ધણા માણસોએ
તેનો લાભ મેળવી નવી જુવાની; નવું બળ અને નવા ઉત્સાહને મેળવ્યો છે.
ડી. ૩ ૧. ત્રણની કી ૩. ૨—૧૦. આ જિવાય તમામ રોગોની દવા મળશે.

જૂખ લગાડી, ખાધું પચાવી, દસ્ત સાફ લાવનાર

આનંદવટી

આ દવાથી—કકડીને જૂખ લાગે છે, ખાધેલું હઝમ થઈ જાય છે અને
નિયમસર દસ્ત સાફ લાવે છે. પેટના ગડગડાટને મટાડે છે, ખાવા ઉપર
રૂચી થાય છે. અજીરણ મટાડે છે. ખરાય ઓડકાર આવતા નથી અને
મ્હેનિ સ્વાદિષ્ટ બનાવે છે. દરેક માણસે એક ડબ્બી હમેશાં પાસે રાખવી જ
જોઈએ. ડી. ૩. ૧-૦.

પ્રમેહનીવારણ પીલ્સ.

આજકાલ સેંકડે પોણોસો માણસોને આ રોગ લાગુ પડેલો જણાય
છે. કાષ્ટને પ્રમેહ થયેલો હોય છે, તો કાષ્ટને મધુપ્રમેહ; પેસાએ અગન બને
છે; ધાતુ જાય છે; કાષ્ટને મીઠો કે સાકરીયો—મધુપ્રમેહ થયેલો હોય છે. નાના
કે મોટા સર્વ કાષ્ટ તેનાથી રીખાતા હોય છે. જે તમને પ્રમેહ કાષ્ટપણ
પ્રકારનો પરમીયો; કે મધુપ્રમેહ થયો હોય તો આજેજ પત્ર લખી અમારી
પ્રમેહ પીલ્સ મંગાવો. તેનાથી હજારો માણસોને પ્રમેહનો રોગ મટ્યો
છે; તમને પણ મટશેજ. પ્રમેહને માટે આ દવા તરત અમર કરનાર અને
ચમત્કારી છે. ડબ્બી ૧ ની કીમત ૩. ૨-૦-૦, અનુપાનના ડબ્બાની કી.
૩. ૨-૦-૦ દવા એક માસ ચાલશે. તેથી જરૂર આરામ થશે. હજારો
સરદારીકો મળ્યા છે.

ખડકાથી કામેધર નથુરામ લખે છે કે આપની પ્રમેહની ઔદિગથી
પ્રમેહ મટ્યો છે. ધણી દવાઓથી ફાયદો ન થયો તે આ દવાથી મટ્યો છે.

દને કમીસ વર્ષ સ અમદાવાદમાં બનેલી મોહનપ્રિય અવલોકન દવાઓ. ૧૨

આથી હજાર પચ્ચ આપેલ એક, માત્ર ખીસામાં જ દવાખાલું.

અમૃત જીવન

[૨૭૨૮૬]

નામની અમૃતમય દવાનો હાલ ધણા વિદ્વાનો, અને તખ્તીઓએ તથા જનસમાજે તમામ રોગો ઉપર ખાત્રી કરી હાલ મેળવેલો દેવાથી, દરેક ધરમાં ધરમતુ દવા થઈ પડી છે. આ દવા પાસે રાખવાથી કાષ્ઠપચ્ચ રોગની બીજ રાખવાની જરૂર રહેતી નથી, કારણ કે તે શરીરમાં થતા અંદરના અને બહારના રોગોને માટે રાખવાયું ઉપાય છે. આ દવા જે તમારી જીંદગીનો ખપ કરતા હો તો હંમેશા પાસે રાખજો. તેનાથી, અ-જીર્ણ, અતિસાર, હિરટીરીઆ, ઉદરસ, ગરમી, ઉલટી, વા, કમળો, કોળો કુઝાવો, અંધકોથ, નખળાઈ, કોલેરા, કૃમીઆ, ખસ, ગુમડાં, ગોળો ચઢવો, ચુંક, તાવ, હમ, દાંતનો કુઝાવો, દાદર, નપુષ્કતા, પ્રમેહ, પ્રદર, પાંડુરોગ, બરોળ, પ્લેગ, માથાનો કુઝાવો. મધુપ્રમેહ, ક્ષય, રતવા, લકવો, વીરંદોષ, વાળો, સસણી, વરાધ, સંધિવા, સુતારોગ, હરસ, હેડગી. હાડડીસીઝ, થુળો, હિરટીરીયા વધ,દાંત, નાક, કાનનાં દરદ, સોજ, વીંછી, સાંપ, ઉંદર, હડાયા કુતરાનું ઝેર, કંઠમાળ, દાઝવું, વગેરે લગભગ તમામ દરદો મટે છે અને તેથી તેનો હાલ દરેક માણસ હાલ લે છે. કી. ૩. ૧. ત્રણની ૩. ૨-૧૦-૦

બાળકોને લજવામાં હોંશયાર, ચાલક અને બુદ્ધમાન કરવાં હોય તોજ

મેમોરાન (૨૭૨૮૬)

વાપરજો. આ દવા સ્વાદિષ્ટ અને સ્હેજતદાર હોવાથી બાળકો ખુશીથી ખાઈ શકે છે. નાનાં બાળકોને નાનપણથી જ આ દવાનું સેવન કરાવવાથી તેમની શુદ્ધિ અને યાદદાસ્તી વધે છે. કાષ્ઠપચ્ચ અપરા ત્રિપથો રહેલથી શીખી શકે છે. તેમનું મગજ થંડું રહે છે. જ્ઞાનસંજ્ઞાઓ ખીસે છે, મજિ-તના અપરા વિષયમાં મન પરાવી શકે છે. જે બાળકો ઠોડ હોય અને ધણીવાર જોખવા છતાં પચ્ચ જે યાદ રહેતું ન હોય અને નિશાળમાં અંકેક કલાસમાં બમે ત્રણ ત્રણ વર્ષ પડી રહેતું પડતું હોય તો જરૂર તેવા હોકરાને આ દવાનું સેવન કરાવજો. તેનાથી તેની યાદશક્તિ તિવ થશે. દરવર્ષે રહેલાધથી પાસ થઈ શકશે, અને મમે તેવા ત્રિપથો સ્હેજવારમાં વગર જોખણપટ્ટીએ યાદ રહી જશે. દરેક બાળકને માટે આ દવાની ખાસ જરૂર છે. જેથી તેનું મગજ સુધરશે, આખોનું તેજ વધશે. લોહી સુધરશે. મિ શરીર નિરાગી રહેશે. આ દવાનો હજારો વિદ્યાર્થીઓએ હાલ લઈ પોતાની જીંદગી સુધારી છે. તેની કી. ૩. ૨ ત્રણની ૩. ૫-૦-૦

અહિંમાં સ્કુલમાસ્તર બીમલાઈ મોહનલાઈ લખે છે કે-મેમોરાન-થી નાથુને કાયદો થયો છે માટે બુને ૧ ડબ્બો વી. પી. થી મોકલશે. મગજની અરિધરતા મટી છે નેજીલ સારી આવે છે. તેમ શુદ્ધિ વધી છે.

દને કમી સ વર્ષ સ-અમદાવાદ.

૧૨ દવે કેમીકલ વર્કસ અમદાવાદમાં બનેલી લોહપ્રિય અનુભવસિદ્ધ દવાઓ
શ્રીને એકેએક રોગના પાત્રમાંથી બચાવી શક્તિ આપી પુષ્ટ કરનાર

સુંદરી સાથી (૨૭૨૨૬)

(લાખો સરટીફિકેટો મળ્યાં છે.)

મંગાવો—તે સ્ત્રીઓના તમામ રોગને માટે અકસીર છે. સ્ત્રીઓનાં કોષપણ દરદ જેવાં કે, લોહીવા, પ્રદર, રક્ત અને શ્વેત જેથી ગુલ્મસ્થાનમાંથી ચીકણી, ઘાટી, પીળી, મળગુમળી અગર લાલ રંગની લોહી જેવી રસી વહી કરે છે, પેશાબે અગત બળે, હાથ પગના તળાચામાં, કેડામાં આથામાં અને કોષ વખતે આખા શરીરમાં શયુકા મારે, ફાટ ચુસ અને કળતર થાય, ઝીણો તાવ હંમેશાં આવે, શરીર સુકાઈ ઘોળી પુણી જેવું થાય, આંખોનું તેજ કમી થાય. દિવસે દિવસે શરીર સુકાત બેહાલ થાય, અરક્તિ આવે અને કામ થઈ શકે નહિ. આખો દિવસ કેડા અને માથું ફાટ્યાં કરે; તાવ, ઊધરસ, દમ, ખાંસી, સોજો; ઉલટી અરૂચી, માસિક અટકાવ—દસ્તાન સંબંધી તમામ રોગ, ગર્ભાશયની પીડા, કસુવાવડ સુવા-રોગ વિગેરે તમામ રોગ અને આંતરિક દંડોના મધુહને આ સુંદરી સાથી એકદમ મટાડી શકે છે; અત્યાર સુધીમાં હજારો સ્ત્રીઓએ આ દવાથી ગર્ભ ધારણ કરી બાળકોને જન્મ આપ્યો છે.

આ સુંદરીસાથી બાળ, યુવાન, અને વૃદ્ધ દરેક સ્ત્રીએ હમેશાં વાપરવા લાયક છે, જેથી તેઓના તમામ રોગ મટાડી શરીર પુષ્ટ કરે છે દસ્તાનના રોગો થવા પામતા નથી અને ગર્ભાશયને ગર્ભ ધારણ કરી શકે તેવું બનાવી પુખ્ત વયે ગર્ભ ધારણ થાય છે. પીડામાં સ્વદિષ્ટ છે. બાટલી ૧ ની કિંમત રૂ. ૧) ત્રણ બાટલોના રૂ. ૨-૧૦-૦૦ પોષ્ટ ૦-૧૨-૦૦

આ માટે હજારો અભિપ્રાયો મળ્યા છે. હજારો સ્ત્રીઓ તેનો આજીવન ઉપયોગ કરે છે તેજ તેની ઉત્તમતા છે. દરેક સ્ત્રીએ બાળકોથી વૃદ્ધ થતાં પર્યંત આ બાટલી પાસે રાખવી જ નેમ્રએ. તેના વાપરનારા કહે છે કે

જીનગઢથી રેલવે ગાડ રહેમાનસાદ લખે છે કે તમારી સુંદરીસાથીની દવા ધણી અકસીર છે, તેથી ધણે સારો ફાયદો થયો છે, જેથી તે વાપરવા હું ધણાને જલામણ કરું છું.

કરાંચીથી રતનશી લખમસી લખે છે કે—સુંદરીસાથીની દવા ધણીજ સાચી છે. મેં મારા ઘરમાં બે બાટલી વાપરી તેથી તમામ રોગ દુર થાય છે, ને એક બાટલી મારા સ્નેહીને આપી તેને પણ ફાયદો થયો છે માટે બીજી ૩ બાટલી મોકલશો, અમો તમારો મોટો આભાર માનીશું.

રાણાવારથી મામદ આમદ મુનડા લખે છે કે—તમારી દવા સુંદરીસાથી અંગમાં તન્દુરસ્તી સારી રહે છે ને ધણે ફાયદો થયો છે ત્રણ બાટલી વાપરવાથી પુરેપુરો આશમ થયો છે.

આંબલીયારાના ના. ઠાકોરસાહેબ લખે છે કે—સુંદરીસાથીની ફાયદો થયો છે. કાંઈ પણ ન મટતા રોગો સલામ મહત મળે છે હવે—

દવે કેમીકલ વર્કસ—અમદાવાદ.

